

Euroopan unionin virallinen lehti

C 143

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

 55. vuosikerta
 22. toukokuuta 2012

<u>Ilmoitusnumero</u>	Sisältö	Sivu
	I Päätöslauseimat, suositukset ja lausunnot	
	PÄÄTÖSLAUSELMAT	
	Euroopan talous- ja sosiaalikomitea	
	478. täysistunto 22. ja 23. helmikuuta 2012	
2012/C 143/01	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean 478. täysistunnossaan antama päätöslauselma Euroopan unionin taloudellisesta ja sosiaalisesta tilanteesta	1
	LAUSUNNOT	
	Euroopan talous- ja sosiaalikomitea	
	478. täysistunto 22. ja 23. helmikuuta 2012	
2012/C 143/02	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Miten kansalaisyhteiskunta saadaan osallistumaan rahoitusmarkkinoiden sääntelyyn" (oma-aloitteinen lausunto)	3
2012/C 143/03	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Talouskasvu ja valtionvelka EU:ssa: kaksi innovatiivista ehdotusta" (oma-aloitteinen lausunto)	10
2012/C 143/04	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Kohti sosiaalisesti vastuullista ja humaania sisämarkkinapolitiikkaa" (oma-aloitteinen lausunto)	17

FI

 Hinta:
 8 EUR

(jatkuu kääntöpuolella)

<u>Ilmoitusnumero</u>	Sisältö (jatkuu)	Sivu
2012/C 143/05	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Talouden ohjausta ja hallintaa koskevan uuden lainsäädännön sosiaaliset vaikutukset” (oma-aloitteinen lausunto)	23
2012/C 143/06	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Yhteisötalous Latinalaisessa Amerikassa”	29
2012/C 143/07	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Maatalous ja käsiteollisuus – Maaseutualueita hyödyttävä yhdistelmä” (oma-aloitteinen lausunto)	35
2012/C 143/08	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”ETSK:n kanta Yhdistyneiden Kansakuntien kestävä kehityksen konferenssin (Rio+20) valmisteluihin” (lisälausunto)	39

III Valmistavat säädökset

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

478. täysistunto 22. ja 23. helmikuuta 2012

2012/C 143/09	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan globalisaatiorahastosta (2014–2020)” (lausuntopyynnön perusteella annettava lausunto) COM(2011) 608 final – 2011/0269 COD	42
2012/C 143/10	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – neuvoston direktiivi eri jäsenvaltioissa sijaitsevien lähiyhtiöiden välisiin korko- ja rojaltimaksuihin sovellettavasta yhteisestä verotusjärjestelmästä (uudelleenlaadittu)” COM(2011) 714 final – 2011/0314 CNS	46
2012/C 143/11	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan unionin tullitoimintaa ja verotusta kaudella 2014–2020 koskevan toimintaohjelman (FISCUS) perustamisesta ja päätösten N:o 1482/2007/EY ja N:o 624/2007/EY kumoamisesta” COM(2011) 706 final – 2011/0341 COD	48
2012/C 143/12	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle – Vuotuinen kasvuselvytys 2012” COM(2011) 815 final	51
2012/C 143/13	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Vihreä kirja audiovisuaaliteosten verkkojake- lusta Euroopan unionissa: mahdollisuuksia ja haasteita siirryttäessä digitaalisiin sisämarkkinoihin” COM(2011) 427 final	69

I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

PÄÄTÖSLAUSELMAT

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

478. TÄYSISTUNTO 22. JA 23. HELMIKUUTA 2012

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean 478. täysistunnessaan antama päätöslauselma Euroopan unionin taloudellisesta ja sosiaalisesta tilanteesta

(2012/C 143/01)

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään täysistunnessa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan päätöslauselman. Äänestyksessä annettiin 157 ääntä puolesta, 30 vastaan 12:n pidättyessä äänestämästä.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) ilmaisi suuren huolensa unionin tilasta ja vetoaa unionin toimielimiin ja jäsenvaltioiden hallituksiin, jotta nämä pyrkisivät kaikkiin vallassaan olevin keinoin vahvistamaan Euroopan unionin ehdottoman ja kiistämättömän arvon, sekä hyväksyi tämän päätöslauselman.

1. ETSK
 - on tyytyväinen aloitteeseen, jonka kahdentoista jäsenvaltion hallitukset ovat osoittaneet neuvostolle ja komissiolle.
 - pahoittelee, että Euroopan unionin jäsenvaltioiden keskuudessa esiintyy vitkastelua ja eripuraa juuri hetkellä, jolloin unionin tulisi olla päättäväinen, yhtenäinen ja solidaarinen
 - on kuitenkin tyytyväinen euroryhmässä maanantaina 20. helmikuuta saavutettuun sopimukseen toisesta suunnitelmasta Kreikan auttamiseksi, mutta pahoittelee lopullisen ratkaisun löytämisessä tapahtuneita viivästyksiä ja hidastelua
 - on silti huolissaan suunnitelman sosiaalisista ja taloudellisista seurauksista ja kehottaa Eurooppa-neuvostoa tukemaan toimenpiteitä talouden elvyttämiseksi erityisesti kriisin pahiten koettelemisissa maissa
 - muistuttaa, että tarvitaan välttämättä investointeja reaalityökalujen erityisesti oikean teollisuuspolitiikan keinoin, jotta nykyinen taantumakierre kyetään katkaisemaan
2. ETSK toteaa, että kansalaiset ovat yhä enenevästi joutuneet epäilemään unionin toimielimiä eli niin muodoin itse unionia ja saaneet siitä aiheutta lukea unionin kärsimät vaikeudet sen omaksi syyksi.
3. ETSK ei voi olla yhtä mieltä toimenpiteistä, joilla puututaan ainoastaan budjetti- ja finanssipolitiikkaan, ja se katsoo, että euroalueella ja koko EU:ssa pitää harjoittaa laaja-alaisempaa ja kunnianhimoisempaa talouspolitiikan hallintaa.
4. ETSK korostaa, että Euroopan komissiolle pitää olla keskeinen rooli unionin yleisen edun edustajana erityisesti talous- ja rahapolittisia toimia toteutettaessa, mukaan luettuina ne, joista määrätään uudessa hallitustenvälisessä sopimuksessa.
5. ETSK toteaaakin pitävänsä välttämättömänä Eurooppa 2020 -strategian uudelleenkäynnistämistä erityisesti nuorisoasioiden, tutkimuksen ja innovoinnin sekä vihreän talouden osalta.

ETSK antaa puheenjohtaja Barrosolle tunnustusta niistä uusista toimista nuorten työllistymisen hyväksi, joista hän ilmoitti 30. tammikuuta 2012 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa, ja vetoaa häneen, jotta tällä alalla ryhdytään viipymättä konkreettisiin toimiin. ETSK on lisäksi hyvillään pienten ja keskisuurten yritysten tueksi tarkoitetuista toimenpiteistä, jotka ovat täysin sopusoinnussa voimassa olevan unionin lainsäädännön kanssa.

6. ETSK pitää tähdellisenä, että neuvoteltaessa uusista monivuotisista rahoitusnäkymistä 2014–2020 EU:lle luodaan johdonmukainen ja kasvava talousarvio. ETSK ilmaisee tässä yhteydessä kannattavansa Euroopan komission ehdotusta uusien omien varojen löytämisestä unionin talousarvion rahoittamiseksi sekä erimuotoisten julkisten ja/tai yksityisten investointien hyödyntämistä. ETSK aikoo puolestaan laatia selvityksen EU:n toimien puuttumisesta aiheutuvista kustannuksista, jossa valotetaan Euroopan integraation voimistumisesta saatavia hyötyjä. ETSK painottaa lisäksi, ettei EU:hun vuodesta 2004 liittyneitä maita saa syrjiä unionin rahastojen tukikynnyksarvoja ja tukikelpoisuutta määritettäessä.

7. ETSK kannattaa Euroopan keskuspankin roolin kasvattamista euroalueen tilanteen vakauttamiseksi sekä toimenpiteitä yksityiseen säästämiseen ja markkinoihin (euro-obligaatiot) pohjautuvien uusien rahoitusjärjestelyjen kehittämisestä lupaavien hankkeiden rahoittamista ja taloudellisen toiminnan elvyttämistä varten.

8. ETSK kehottaakin unionin toimielimiä ja jäsenvaltioiden viranomaisia

- olemaan millään tavoin heikentämättä voimassa olevia perussopimuksia ja niissä tarkoitettuja toimielimiä
- toteuttamaan yhteisönä toimenpiteitä, jotka edistävät kasvua sekä tukevat infrastruktuurien kehittämistä ja pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa, nuorten työllistymistä sekä toimia tehokkuutta ja vähäsaasteisuutta edistävän eurooppalaisen energiapolitiikan hyväksi
- hyväksymään kunnianhimoisen talousarvion, jonka avulla sovelletaan mainittuja toimenpiteitä ja vahvistetaan unionin yhteenkuuluvuutta
- viestimään eheästi sekä unionin kansalaisille että koko muulle maailmalle
- välittämään Euroopan nuorisolle myönteistä sanomaa, jossa Euroopan unioni esittäytyy ratkaisuna nykyiseen kriisiin ja antaa nuorille toivoa tulevaisuuteen
- perustamaan kullakin tasolla tehdyt päätökset kansalaisten aitoon tukeen sellaisen prosessin avulla, johon Euroopan parlamentti ja kansalliset parlamentit osallistetaan toden teolla ja jonka myötä kansalaisyhteiskunnan edustavia organisaatioita konsultoidaan tosiasiallisesti ja hyödynnetään työmarkkinaosapuolten riippumattoman vuoropuhelun tuomaa panosta.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

LAUSUNNOT

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

478. TÄYSISTUNTO 22. JA 23. HELMIKUUTA 2012

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Miten kansalaisyhteiskunta saadaan osallistumaan rahoitusmarkkinoiden sääntelyyn" (oma-aloitteinen lausunto)

(2012/C 143/02)

Esittelijä: **Peter MORGAN**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 20. tammikuuta 2011 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla antaa oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Miten kansalaisyhteiskunta saadaan osallistumaan rahoitusmarkkinoiden sääntelyyn.

Asian valmistelusta vastannut "talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus" -erityisjasto antoi lausuntonsa 2. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 66 ääntä puolesta ja 53 vastaan 41:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Yksi finanssikriisin syy oli rahoitusmarkkinoiden riittämättömän ja puutteellisen sääntely ja valvonta. Yksi rahoitusmarkkinoiden sääntelyyn liittyvä vaikeus on erilaisten ja vastakkaisten kantojen tasapainoisen osallistumisen mahdollistaminen. Rahoitusalan legitimiille edunvalvonnalle ei ole kansalaisyhteiskunnan osallistumisen muodostamaa huomattavaa vastapainoa. Poliittiset kiistat käydään lähinnä lainsäätäjän ja sääntelyn kohteena olevan rahoitusalan välillä.

1.2 Juuri rahoitusmarkkinoiden sääntelyssä Euroopan talous- ja sosiaalikomitealla (ETSK) on erinomaiset mahdollisuudet ta-soittaa kansalaisyhteiskunnan osallistumisen puutteita, sillä ETSK:ssa ovat edustettuina niin rahoitusalan järjestöt kuin kuluttajansuojajärjestöt ja ammattijärjestöt. ETSK ei kuitenkaan halua eikä voi korvata kansalaisyhteiskunnan järjestöjen suoraa osallistumista. Kansalaisvuoropuhelu on demokraattinen ja avoin mielipiteenmuodostusprosessi, johon kaikkien asianomaisten toimijoiden olisi osallistuttava tehokkaasti.

1.3 Samalla ETSK:n mielestä on aivan selvää, että itse rahoitusalan osallistuminen mielipiteenmuodostukseen on oikeutet-

tua. Sääntely vaikuttaa juuri rahoitusalan yrityksiin, ja juuri niiden täytyy täyttää asetetut vaatimukset ja lakisääteiset velvoitteet. ETSK myöntää niin ikään, että useimmat rahoitusalan sektorit ja yritykset toimivat ammattimaisesti ja rehellisesti eivätkä ole aiheuttaneet finanssikriisiä.

1.4 Sääntelyn yksityiskohtien monitahoisuuden vuoksi on ratkaisevan tärkeää, että järjestöt eivät vain kirjaa perustavanlaatuisia tavoitteita ja vaadi yleisiä tiukennuksia, vaan esittävät päteviä ja tuloksiin johtavia ehdotuksia ja perusteluja. Jotta tähän päästään, on ponnisteltava huomattavasti, jotta järjestöt voivat keskustella tasavertaisesti lainsäätäjän ja muiden järjestöjen kanssa.

1.5 Euroopan komission, Euroopan parlamentin, neuvoston ja jäsenvaltioiden on itse tehtävä aloitteita, jotta kansalaisyhteiskunta saadaan osallistumaan laajemmin rahoitusmarkkinoiden sääntelyyn.

1.6 Euroopan keskuspankin, Euroopan järjestelmäriskikomitean ja äskettäin perustettujen Euroopan valvontaviranomaisten olisi otettava kansalaisyhteiskunnan organisaatiot asiaankuuluvasti mukaan työhönsä. Niiden sidosryhmien työskentelyssä,

joita valvontaviranomaisten on lakisääteisesti kuultava, olisi otettava huomioon kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden erityispiirteet.

1.7 Kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden rahallinen tukeminen EU:n varoista voi tietyissä tapauksissa olla asianmukaista, jotta korjataan tärkeiden intressien edustamisessa esiintyviä puutteita. Tässä yhteydessä on kuitenkin varmistettava rahoituksen kattava avoimuus, takeet organisaatioiden riippumattomuudesta sekä järjestelyt, joilla estetään tukea saavien organisaatioiden suosiminen verrattuna tukea saamattomiin järjestöihin niiden suhteissa komissioon.

1.8 Kuluttajajärjestöjen ja ammattijärjestöjen ohella on lukuisia muita ryhmiä, jotka voivat antaa merkittäviä panoksia rahoitusmarkkinoita koskevaan keskusteluun, kuten hyväntekeväisyysjärjestöt, pienet ja keskisuuret yritykset, institutionaalisten sijoittajien organisaatiot, suurehkoja rahoitustoimia suorittavat teollisuus- ja palveluyritykset ja niiden järjestöt, rahoituksenvälittäjät ja jopa luottoluokituslaitokset. Markkinoiden kilpailutilanteen vuoksi myös muiden kuin välittömästi sääntelyn kohteena olevien alojen edustajat voivat antaa hyödyllisiä panoksia.

1.9 Kaikki aiheet eivät sovellu yhtä hyvin kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kannanottojen kohteiksi. Kuluttajansuojaa, verovarojen käyttöä rahoituslaitosten pelastamiseen tai rahoitusalan verotusta koskevat kysymykset sopivat erityisen hyvin kansalaisyhteiskunnan keskusteltaviksi, kun taas yksityiskohtaiset tekniset ongelmat, kuten vakavaraisuuden valvonta tai tilinpäätöstiedot, ovat tässä suhteessa vähemmän kiinnostavia.

1.10 Ei riitä, että esitetään vain yleisiä ja erittelemättömiä vaatimuksia sääntöjen tiukentamisesta. Se ei auta lainsäätäjää eteenpäin. Sen lisäksi, että on esitettävä mahdollisimman konkreettisia ehdotuksia, olisi myös pohdittava tiukempien vaatimusten etuja ja haittoja.

1.11 ETSK kannustaa kansalaisyhteiskunnan jäsenvaltio- ja unionitason järjestöjä käsittelemään rahoitusmarkkinoiden sääntelyä aiempaa intensiivisemmin. Monien tällaisten järjestöjen olisi järkevää asettaa rahoitusmarkkinoiden vakauden lisääminen erilliseksi ja mahdollisesti uudeksi tavoitteekseen ja laajentaa intressi- ja toiminta-alaansa vastaavasti.

1.12 ETSK:n mielestä olisi toivottavaa, että järjestöt hyödyntäisivät osallistumistaan rahoitusmarkkinoiden sääntelyyn viestiäkseen järjestöjen sisällä ja julkisuudessa laajasti ja myönteisesti EU:n menestyksekkäistä toimista tällä alalla.

1.13 Todistetuista yksittäisistä väärinkäytöksistä huolimatta Euroopan rahoitusala kuuluu myös niihin, jotka kärsivät kriisistä. Sen vuoksi sitä kehoitetaan edistämään rahoitusmarkkinoiden tehokasta sääntelyä. Yksittäisten sektorien ei pitä osoittaa

vääränlaista pidättyvyyttä kommentoitaessa muiden alojen sääntelyä rahoitusmarkkinoiden vakauden lisäämiseksi.

1.14 Rahoitusalan olisi myös itse oltava avoin vuoropuhelulle kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa. Yritysten kannalta lienee finanssikriisin seurauksena rahoitusalaan kiinnitettävän suuren julkisen huomion vuoksi hyödyllistä käynnistää keskustelu kansalaisyhteiskunnan kanssa, vaihtaa mielipiteitä ja ottaa vastaan ehdotuksia.

1.15 Eurooppalaisessa mielipiteenmuodostuksessa tiedotusvälineillä on luonnollisesti merkittävä rooli. Olisi toivottavaa, että kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kannat näkyisivät myös niissä voimakkaammin.

1.16 ETSK aikoo edelleen käsitellä intensiivisesti ehdotuksia rahoitusmarkkinoiden sääntelemiseksi, keskustella niistä laajasti ja antaa merkittäviä lausuntoja. Tässä yhteydessä pannaan erityistä painoa komiteassa edustettuina olevien kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kannan sisällyttämiseen lausuntoihin. Erityisjaostoissa ja valmisteluryhmissä järjestettävien kuulemisten avulla kansalaisyhteiskunnan järjestöt otetaan painokkaammin ja suuremmin mukaan komitean mielipiteenmuodostusprosessiin.

1.17 ETSK huolehtii työskentelynsä suunnittelussa, täysistunnoissaan sekä erityisjaostojen ja valmisteluryhmien kokouksissa siitä, että laajalle keskustelulle rahoitusmarkkinoiden sääntelystä annetaan riittävästi tilaa. Se varmistaa taloudellisten ja henkilöresurssiensa hallinnossa, että jäsenten käytettävissä on pätevää ja ammattitaitoista neuvontaa rahoitusmarkkinoiden sääntelyä koskevista kysymyksistä.

2. Lausunnon tavoite ja tausta

2.1 Vuonna 2008 alkaneella rahoitusmarkkinoiden kriisillä⁽¹⁾ oli koko maailman ja etenkin Euroopan unionin kansalaisille vakavia haitallisia seurauksia, joita ETSK on käsitellyt useaan otteeseen laajasti. Yksi syy markkinoiden romahtamiseen, sitä edeltäneeseen keinotteluun sekä kaupankäyntiin hyvin riskialttiilla rahoitus tuotteilla oli rahoitusmarkkinoiden riittämätön ja puutteellinen sääntely ja valvonta.

2.2 Yksi tämän alan sääntelyn vaikeuksista on liittynyt ja liittyy yhä nykyäänkin erilaisten ja vastakkaisten kantojen tasapainoisen osallistumisen mahdollistamiseen moniarvoisessa ja demokraattisessa mielipiteenmuodostusprosessissa. Kansalaisyhteiskunnan organisaatiot eivät nykyisin muodosta merkittävää vastapainoa rahoitusalan legitiimille edunvalvonnalle. Tämä epätasapaino olisi poistettava rahoitusmarkkinoiden uuden sääntelyn myötä.

⁽¹⁾ Liiallisten julkisten alijäämien laukaisemaa kriisiä ei käsitellä tässä lausunnossa, vaikka tässäkin yhteydessä voitaisiin kysyä, miksi kansalaisyhteiskunta ei vaatinut aikaisemmin ja painokkaammin velan vähentämistä.

2.3 Kansalaisyhteiskunnan unionitason toimielimenä ETSK pitää omien lausuntojensa antamisen ohella tehtävänään myös edistää kaikkien asianosaisten laajaa ja kattavaa osallistumista unionin lainsäädäntöprosessiin. Tästä syystä ETSK on huolissaan siitä, että yksittäisillä politiikanaloilla säännöllisesti epäonnistutaan tasapainoisen keskustelun aikaansaamisessa.

2.4 Tämän oma-aloitteisen lausunnon tavoitteena on näin ollen analysoida kansalaisyhteiskunnan osallistumista rahoitusmarkkinoiden sääntelyyn sekä antaa suosituksia sen osallistumisen parantamiseksi.

3. Kansalaisyhteiskunnan osallistumisen puutteet ja esteet

3.1 Rahoitusmarkkinoiden sääntelyä ovat tähän asti seuranneet lähinnä sen kohteena olevat rahoitusalan piirit. Tämä vaikutelma vahvistui selvästi ETSK:n 28. marraskuuta 2011 järjestämässä kuulemistilaisuudessa. Se ei ole johtunut EU:n toimielinten puutteellisesta avoimuudesta. Aihe on herättänyt organisaatioissa, jotka eivät toimi rahoitusosalalla, tähän mennessä vain vähän kiinnostusta. Tämä on nähtävissä esimerkiksi laimeasta osallistumisesta Euroopan komission ja Euroopan parlamentin järjestämiin kuulemisiin ja julkiseen keskusteluun.

3.2 Poliittiset kiistat rahoitusalan direktiiveistä tai asetuksista käydään yhä nykyään lähinnä lainsäätäjän ja sääntelyn kohteena olevan rahoitusalan välillä. Sitä vastoin muilla aihealoilla myös kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden välinen poliittinen kiistely nimenomaan Brysselissä on kiinteä osa moniarvoista keskustelua, esimerkiksi työnantajien ja ammattijärjestöjen välillä sosiaalipolitiikassa, teollisuuden ja ympäristöjärjestöjen välillä ympäristöpolitiikassa sekä kaupan ja kuluttajajärjestöjen välillä kuluttajapolitiikassa.

3.3 ETSK:n näkemyksen mukaan rahoitusmarkkinoiden sääntelyn puutteille on useita syynä:

3.3.1 Rahoitusmarkkinoiden sääntelyn tavoitteena on suojella rahoitusmarkkinoiden varmuutta ja vakautta ja siten melko abstraktia ja aineetonta julkista hyödykettä, joka ei sitä paitsi pitkään näyttänyt olevan mitenkään uhattuna. Kansalaisten konkreettisia etuja, joita olisi pitänyt puolustaa, ei ollut helppo huomata. Näin ollen rahoitusmarkkinoiden ulkopuolella oli vain vähän kannustimia, syitä ja motivaatiota käsitellä näitä kysymyksiä.

3.3.2 Rahoitusmarkkinat ovat erittäin monitahoiset, eikä muiden kuin ammatti-ihmisten ole helppo ymmärtää niitä. Toimijoiden suuren määrän, tuotteiden monimutkaisuuden sekä syy- ja seuraussuhteiden monikerroksisuuden vuoksi alan ulkopuolisten organisaatioiden on vaikeaa osallistua keskusteluihin tarpeeksi asiantuntevasti.

3.3.3 On usein vaikea tunnistaa sääntelyn välittömiä ja ennen kaikkea välillisiä seurauksia kansalaisyhteiskunnan organisaation jäsenten intressien kannalta etenkin, kun kyseessä eivät ole direktiivit ja asetukset, vaan monimutkaiset täytäntöönpanomääräykset ja tekniset normit.

3.3.4 Rahoitusmarkkina-alan sääntelyprosessia on suhteellisen vaikea ymmärtää. Aiempi Lamfalussy-menetelmä ja nykyinen delegoitujen säädösten, täytäntöönpanosäädösten ja sitovien teknisten normien järjestelmä, jossa on lukuisia menettelyvaiheita ja johon kuuluu monia vaihtelevasti osallistuvia toimielimiä ja viranomaisia, vaikeuttavat usein kohdennettujen lausuntojen oikea-aikaista antamista. Lisäksi sääntelyn sisällöstä määräävät yhä enemmän globaalit instituutiot, kuten G20-ryhmä, Baselin pankkivalvontakomitea ja International Accounting Standards Board (IASB), joiden työskentely ei ole kovin avointa.

3.3.5 Kun ajatellaan sääntelyhankkeiden huomattavaa määrää, lainsäädäntöprosessien ripeää tempoa ja sidosryhmien suurta joukkoa, ovat toimielinten päätöksentekijöiden mahdollisuudet käydä keskustelua, laatia kannanottoja tai osallistua kokouksiin kohdanneet rajansa.

3.3.6 Rahoitusmarkkinoiden voimakas maailmanlaajuinen yhdentymisen, pääoman globaali liikkuvuus ja kaupan herkkyydet ovat tähän asti muodostaneet Euroopassa vaikeasti kumottavat perusteet markkinoiden toimintaan puuttumista vastaan. Kilpailu epävakasta pääomasta kasvua edistäviin ja työpaikkoja luoviin investointeihin sai "kevyen sääntelyn" strategian näyttämään mielekkäältä, ja pitkän aikaa se näytti riittävän.

3.4 Näiden vaikeuksien vuoksi käynnistettiin myös Finance Watch -aloite, jossa erilaiset unioni- ja jäsenvaltiotason järjestöt seuraavat Euroopan parlamentin jäsenten aloitteesta yhdessä kriittisesti rahoitusalaan koskevaa lainsäädäntöä.

3.5 Myös jäsenvaltioissa näyttää olevan samanlaisia ongelmia. Ei ole havaittavissa, että kansalaisyhteiskunnan voimat olisivat niissä saaneet merkittävää vaikutusvaltaa rahoitusmarkkinoiden sääntelyyn.

3.6 Rahoitusalan pienten ja keskisuurten yritysten etujen huomioon ottaminen samoin kuin kansalaisyhteiskunnan osallistuminen näyttävät kohtaavan vaikeuksia. Monet pienemmät rahoituslaitokset valittavat raskasta hallintotaakkaa sekä mutkikkaita sääntöjä, joita ne pystyvät vain vaivoin noudattamaan.

4. Yleistä

4.1 Osallistava demokratia on kiinteä osa eurooppalaista yhteiskuntamallia ja eurooppalaista hallintotapaa. Edustuksellinen ja osallistava demokratia on kirjattu Lissabonin sopimukseen. Tosin siinä on määrätty vain velvollisuudesta antaa "kansalaisille ja etujärjestöille" mahdollisuus esittää mielipiteitään (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 11 artikla). On siis unionin toimielinten vastuulla tehdä itse aloitteita, kun hankkeet saavat vain epätasapainoista tai olematonta vastakaikua kansalaisyhteiskunnassa.

4.2 Tässä yhteydessä on itsestään selvää, että demokraattisen legitimitietin omaavat toimielimet tekevät päätökset ja että kansalaisvuoropuhelu on siten luonteeltaan vain valmistelevaa ja seuraavaa.

4.3 ETSK on järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustuksen, mielipiteiden vaihdon ja mielipiteiden ilmaisun ensisijainen foorumi ja muodostaa välttämättömän sillan Euroopan unionin ja sen kansalaisten välillä. Tätä tehtävää ETSK hoitaa erityisesti lainsäädännön yhteydessä.

4.4 Juuri rahoitusmarkkinoiden sääntelyssä ETSK:lla on mitä ilmeisin mahdollisuus ottaa merkittävä rooli ja tasoittaa kansalaisyhteiskunnan osallistumisen puutteita, sillä ETSK:ssa ovat edustettuina niin rahoitusalan järjestöt kuin kuluttajansuojaj- ja ammattijärjestöt. Koska ETSK:lla on velvollisuus antaa lausuntoja komission ehdotuksista, sen jäsenet käsittelevät automaattisesti lainsäädäntötekstejä ilman, että heitä tarvitsee siihen erikseen kehottaa tai motivoida.

4.5 Finanssikriisin puhjettua ETSK on useaan otteeseen tuonut esiin kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden näkökannan ja antanut vuoden 2008 puolivälin jälkeen noin 30 lausuntoa ylipäätään finanssikriisistä ja etenkin lainsäädäntöaloitteista.

4.6 Kansalaisyhteiskunnan muun osallistumisen puutteiden vuoksi unionin toimielimiä kehoitetaan erityisen painokkaasti kiinnittämään tällä alalla huomiota ETSK:n lausuntoihin.

4.7 ETSK ei kuitenkaan halua eikä voi korvata kansalaisyhteiskunnan järjestöjen suoraa osallistumista. Kansalaisvuoropuhelu on demokraattinen ja avoin mielipiteenmuodostusprosessi, johon mahdollisimman monien toimijoiden eri muodoissa olisi osallistuttava.

4.8 Samalla ETSK:n mielestä on aivan selvää, että rahoitusalan osallistuminen mielipiteenmuodostukseen on yhtä oikeutettua kuin muiden organisaatioiden osallistuminen. Rahoitusalan yritykset ovat itse niitä, joihin sääntely vaikuttaa ja joiden täytyy täyttää asetetut vaatimukset ja lakisääteiset velvoitteet. Rahoitusalan järjestöjen osallistuminen on tarpeen myös siksi, että rahoitusjärjestelmän vakaus on luonnollisesti kaikkein tärkeintä alalle itselleen. Myös alan asiantuntemusta tarvitaan, jotta voidaan tehdä luotettavia vaikutustenvaikutteja.

4.9 ETSK myöntää niin ikään, että useimmat rahoitusalan sektorit ja yritykset toimivat ammattimaisesti ja rehellisesti eivätkä ole aiheuttaneet finanssikriisiä. Koko rahoitusalan yleistävä tuomitseminen, jota toisinaan on havaittavissa, ei ETSK:n näemyksen mukaan ole oikeutettua. Suurin osa alan yrityksistä ei ole hyötynyt rahoitusmarkkinoiden ylilyönneistä, vaan kärsii itse kriisistä ja sen vaikutuksista. Rahoituslaitosten tappioita kärsineiden asiakkaiden määrä on – myös valtiontukien ansiosta – pysynyt rajallisena.

4.10 Tästä huolimatta finanssi- ja talouskriisistä kärsivät pahiten yksittäiset kansalaiset veronmaksajina, työntekijöinä ja kulluttajina. Heidän täytyy omissa kansalaisyhteiskunnan organisaat-

ioissaan osallistua voimakkaammin rahoitusalan uusien sääntöjen laatimiseen varmistaakseen, ettei kriisi toistu tällaisissa mitasuhteissa.

4.11 Yksityiskohtaisen sääntelyn monitahoisuuden vuoksi on ratkaisevan tärkeää, että järjestöt eivät vain kirjaa perustavanlaatuisia tavoitteita ja vaadi yleisiä tiukennuksia, vaan esittävät päteviä ja tuloksiin johtavia ehdotuksia ja perusteluja. Jotta tähän päästään, on ponnisteltava huomattavasti, jotta järjestöt voivat keskustella tasavertaisesti lainsäätäjän ja muiden järjestöjen kanssa.

5. Yksityiskohtaiset suositukset

5.1 Euroopan komission, Euroopan parlamentin, neuvoston ja jäsenvaltioiden on itse tehtävä aloitteita kansalaisyhteiskunnan saamiseksi osallistumaan laajemmin rahoitusmarkkinoiden sääntelyyn.

5.1.1 Ratkaisevan tärkeää on, että sääntelyhankkeiden välittömät ja välilliset vaikutukset kansalaisyhteiskuntaan esitetään ehdotuksissa yksinkertaisesti, avoimesti ja tarkasti, jotta järjestöt ymmärtävät entistä paremmin, miten ne koskettavat kansalaisia.

5.1.2 Jos osoittautuu – kuten menneisyydessä on usein tapahtunut – että rahoitusmarkkinoita koskevissa kuulemisissa saadaan vain vähän vastauksia kansalaisyhteiskunnalta, yksittäisiä organisaatioita olisi kutsuttava kohdennetusti osallistumaan valmistelutyöhön. Tarvittaessa kuulemisten määräaikoja on pidennettävä, kuten komission "järjestyvä sääntely" -aloitteessa jo on tehty. Kuulemisissa ei pitäisi keskittyä vain teknisiin seikkoihin, vaan kysyä nimenomaisesti kansalaisyhteiskunnan näkemyksiä. Kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden erityinen vastaanottajana näkökulma olisi otettava huomioon.

5.1.3 Komission tai Euroopan parlamentin järjestämissä julkisissa kuulemisissa asiaankuuluvat organisaatiot olisi kutsuttava mukaan alusta lähtien. Toimielinten olisi aikapaineista huolimatta oltava valmiita käymään keskusteluja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa ja osallistumaan niiden järjestämiin tilaisuuksiin.

5.1.4 Euroopan komission ja Euroopan parlamentin asiantuntijaryhmiin olisi nimettävä rahoitusalan edustajien lisäksi myös muiden ryhmien edustajia. Tässä yhteydessä on kuitenkin huolehdittava siitä, että nimettävillä henkilöillä on tarvittava asiantuntemus kulloisestakin aihepiiristä. Jos asiantuntemus on epätasapainossa, nimeämisestä ei ole mitään hyötyä.

5.1.5 Kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden rahallinen tukeminen EU:n varoista voi tietyissä tapauksissa olla asianmukaista, jotta korjataan tärkeiden intressien edustamisessa esiintyviä puutteita. Se on kuitenkin ristiriidassa kansalaisten etujen valvonnan itsenäisen järjestäytymisen ja omarahoituksen kanssa ja voi haitata organisaatioiden riippumattomuutta sekä johtaa molemmilla puolilla lojaliteettiristiriitoihin. Joka tapauksessa

on varmistettava rahoituksen kattava avoimuus, takeet organisaatioiden riippumattomuudesta sekä järjestelyt, joilla estetään tukea saavien organisaatioiden suosiminen verrattuna tukea saamattomiin järjestöihin niiden suhteissa komissioon.

5.2 EU:n muiden rahoitusmarkkinoiden sääntelyä käsittelevien elinten, kuten Euroopan keskuspankin, Euroopan järjestelmäriskikomitean ja pankkeja, arvopapereita ja vakuutusyhtiöitä käsittelevien kolmen Euroopan valvontaviranomaisen olisi otettava kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kannat huomioon työsääntelyssä.

5.3 Niiden sidosryhmien työskentelyssä, joita valvontaviranomaisten on lakisääteisesti kuultava, olisi otettava kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden näkökulma huomioon ja mahdollistettava kulloistenkin järjestöjen antama palaute, jotta siitä voidaan näin tehdä lisäkanava kansalaisyhteiskunnan osallistumiselle. Näin ei nykyisin aina ole, mikä johtuu varsinkin avoimuuden kannalta liiallisista asiakirjojen ja neuvottelujen luottamuksellisuusvaatimuksista.

5.4 Kansalaisyhteiskunnan osallistumista rahoitusmarkkinoiden sääntelyyn ei voida lisätä vain abstrakteilla poliittisilla vaatimuksilla. Tarvitaan konkreettisempi käsitys siitä, kenen on syytä ottaa kantaa mihinkin rahoitusmarkkinoita koskeviin kysymyksiin ja milloin.

5.4.1 Kuluttajajärjestöjen ja ammattijärjestöjen ohella on lukuisia muita ryhmiä, jotka voivat antaa merkittäviä panoksia rahoitusmarkkinoita koskevaan keskusteluun, kuten hyväntekeväisyysjärjestöt, pienet ja keskisuuret yritykset, institutionaalisten sijoittajien organisaatiot, suuria rahoitustoimia suorittavat teollisuus- ja palveluyritykset ja niiden järjestöt, rahoituksenvälittäjät ja jopa luottoluokituslaitokset. Myös muiden kuin sääntelyn kohteena suorasti olevien rahoitusalan sektorien edustajat voivat antaa hyödyllisiä panoksia.

5.4.2 Kaikki aiheet eivät sovellu yhtä hyvin kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kannanottojen kohteiksi.

5.4.2.1 Kuluttajansuojaa, verovarojen käyttöä rahoituslaitosten pelastamiseen tai rahoitusalan verotusta koskevat kysymykset sopivat erityisen hyvin kansalaisyhteiskunnan keskusteltaviksi, kun taas yksityiskohtaiset tekniset ongelmat, kuten vakavaraisuuden valvonta tai tilinpäätöstiedot, ovat tässä suhteessa vähemmän kiinnostavia.

5.4.2.2 Kyseisten organisaatioiden ei kuitenkaan tulisi tarkastella säännöksiä vain silloin kun ne hyväksytään vaan kiinnittää huomiota sääntelyn koko kirjoon, mukaan luettuina täytäntöönpanomääräykset ja tekniset normit, vaikka tämä kaiken kaikkiaan saattaa olla vaivalloista.

5.4.2.3 ETSK ymmärtää toki, että rahoitusmarkkinoiden pitkäaikainen vakaus ja kestävyys syntyvät lukuisten asianmukaisten erityissääntöjen vuorovaikutuksesta, joista kustakin keskus-

tellaan erikseen. Vaikka kansalaisyhteiskunnan järjestöt eivät voikaan tutkia kaikkia esityksiä, on kansalaisyhteiskunnan tarkasteltava ainakin sellaisia seikkoja, jotka ovat koko sääntelyn onnistumisen kannalta ratkaisevia. Niihin kuuluvat kuluttajalainsäädännön lisäksi myös esimerkiksi valvontaa koskeva lainsäädäntö, oman pääoman määrä sekä omistajaohjaus.

5.4.2.4 Asian hankaluus piilee lisäksi siinä, että päällepäin hyvin teknisten ongelmien taakse kätkeytyy usein hyvin poliittisia ja kansalaisia suoraan koskettavia kysymyksiä. Esimerkiksi koron määrääminen yksityisten eläkevakuutusten varausten laskentaa varten vaikuttaa huomattavasti vakuutusyhtiöiden mahdollisuuteen antaa pitkän aikavälin takeita eläkkeiden suuruudesta.

5.4.2.5 Ei riitä, että esitetään vain yleisiä ja erittelemättömiä vaatimuksia sääntöjen tiukentamisesta. Se ei auta lainsäätäjää eteenpäin. On tehtävä mahdollisimman konkreettisia ehdotuksia ja lisäksi punnittava tiukempien vaatimusten etuja ja haittoja, ja tässä yhteydessä on otettava huomioon sellaisia seikkoja kuin yrityksiin ja etenkin pieniin ja keskisuuriin rahoituslaitoksiin kohdistuva rasitus, yksityishenkilöiden ja yritysten lainansaanti-mahdollisuudet sekä markkinoiden toimintakyky.

5.4.3 Kansalaisyhteiskunnan olisi mahdollisuuksien mukaan osallistuttava keskusteluun päätöksentekomenettelyn kaikissa vaiheissa. Perustavanlaatuisia päätöksiä tehdään usein jo varhaisissa vaiheissa, esimerkiksi komission suorittamien ensimmäisten kuulemisten jälkeen tai valvontaviranomaisten laatiessa luonnoksia. Tästä syystä järjestöjen on perehdyttävä edellä mainittuihin monimutkaisiin ja tavanomaisista menettelyistä poikkeaviin prosesseihin ja seurattava niitä.

5.5 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea kannustaa kansalaisyhteiskunnan jäsenvaltio- ja unionitason järjestöjä käsittelemään rahoitusmarkkinoiden sääntelyä aiempaa intensiivisemmin.

5.5.1 ETSK:n mielestä monien tällaisten järjestöjen olisi järkevää asettaa rahoitusmarkkinoiden vakauden lisääminen erilliseksi ja mahdollisesti uudeksi tavoitteekseen ja laajentaa intressi- ja toiminta-alaansa vastaavasti.

5.5.2 Rahoitusmarkkinoiden ja niitä koskevan sääntelyn kuvattua monitahoisuuden vuoksi järjestöissä on tarpeen lisätä ja kehittää tarvittavan asiantuntemuksen omaavia henkilöresursseja. Saattaa myös olla tarpeen perustaa uusia elimiä, vahvistaa yhteistyötä kansallisten järjestöjen kanssa ja käyttää ulkoisia asiantuntijoita.

5.5.3 Tässä yhteydessä ETSK suhtautuu myönteisesti Finance Watch -järjestön perustamiseen. Tämä uusi unionitason järjestö on asettanut tavoitteekseen rahoitusmarkkinoiden vakauden edistämisen. Tämä ei kuitenkaan yksin riitä mahdollistamaan kansalaisyhteiskunnan laajaa osallistumista.

5.5.4 Järjestöjen olisi tässä yhteydessä osallistuttava myös julkiseen keskusteluun unionin tasolla ja jäsenvaltioissa ja annettava siten poliittinen panos rahoitusmarkkinoiden sääntelyyn.

5.5.5 ETSK:n mielestä olisi toivottavaa, että järjestöt hyödyntäisivät osallistumistaan rahoitusmarkkinoiden sääntelyyn viestiäkseen järjestöjen sisällä ja julkisuudessa laajasti ja myönteisesti EU:n menestyksekkäistä toimista tällä alalla.

5.5.6 Jäsenvaltio- ja unionitason järjestöjen yhteistyö on tällä alalla erityisen tärkeää. Ensinnäkin unionin ja jäsenvaltioiden sääntelytasot täydentävät toisiaan juuri rahoitusmarkkinoiden sääntelyn yhteydessä. Toiseksi jäsenvaltiotason järjestöillä on usein suuremmat resurssit kuin unionitason kattojärjestöillä, ja näitä resursseja olisi nimenomaan tällä alalla käytettävä unionitasolla tehtävään työhön.

5.5.7 Kun otetaan huomioon, kuinka helposti pääomaa voidaan siirtää ympäri maailman, on rahoitusmarkkinoiden sääntely saatava kaikkialla maailmassa vertailukelpoiselle tasolle. Tätä voivat edistää varsinkin sellaiset järjestöt, jotka toimivat kansainvälisesti tai joilla on kansainvälisiä yhteyksiä. Ne voivat edistää globaalilla tasolla rahoitusmarkkinoiden tehokasta, tasokasta ja vertailukelpoista sääntelyä hillitäkseen mahdollisimman alhaisilla vaatimustasoilla käytävää toimipaikkojen maailmanlaajuista kilpailua. Rahoitusmarkkinoiden maailmanlaajuista vakautta on puolustettava maailman kaikissa finanssikeskuksissa yhtä voimakkaasti.

5.6 Todistetuista yksittäisistä väärinkäytöksistä huolimatta Euroopan rahoitusala kuuluu myös niihin, jotka kärsivät kriisistä. Sen vuoksi sitä kehoitetaan antamaan oma panoksensa rahoitusmarkkinoiden tehokkaan sääntelyn puolesta.

5.6.1 Yksittäisten sektorien ei pidä osoittaa vääränlaista pidättyvyyttä kommentoitaessa muiden alojen sääntelyä rahoitusmarkkinoiden vakauden lisäämiseksi.

5.6.2 ETSK:n näkemyksen mukaan on itsestään selvää, että rahoitusalan edunvalvonta päättäjiä kohtaan on avointa, rehellistä ja kunnioittavaa. Alaa edustavat järjestöt täyttävät yleensä nämä odotukset. Yksittäisten yritysten ja niiden kaupallisten edustajien yksittäisissä toimissa näin ei aiemmin aina ole tapahtunut.

5.6.3 Rahoitusala kehoitetaan olemaan avoin vuoropuhelulle kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa. Yritysten kannalta lienee rahoitusalaan finanssikriisin seurauksena kiinnitettävän suuren julkisen huomion vuoksi hyödyllistä käynnistää keskustelu kansalaisyhteiskunnan kanssa, vaihtaa mielipiteitä ja ottaa vastaan ehdotuksia. Tämä olisi tärkeä toimenpide, jolla lähestyttäisiin koko yhteiskuntaa. Jos rahoitusala haluaa itsesään-

telyn avulla sitoutua tietynlaiseen toimintaan, olisi hyvä, jos kansalaisyhteiskunta osallistuisi myös tällaisten sääntöjen valmisteluun.

5.6.4 Oikeudenmukaisen ja avoimen kansalaisvuoropuhelun nimissä ETSK suhtautuu myönteisesti Euroopan parlamentin ja komission yhteisen edunvalvojien rekisterin perustamiseen ja arvostaa Jerzy Buzekin johtaman Euroopan parlamentin työryhmän tekemän työn tuloksia. ETSK muistuttaa kuitenkin, että sääntöjen tiukentaminen ei saa johtaa järjestöjen osallistumisen kaventamiseen ja estämiseen. Tämä koskee erityisesti käytännön kysymyksiä, kuten EU-tahojen helppoa lähestyttävyyttä ja osallistumista julkisiin kokouksiin.

5.7 Tiedemaailmaa, yhteiskunnallisia säätiöitä ja ajatushautomoita kehoitetaan tuomaan arvostelukykynsä, asiantuntemuksensa ja kokemuksensa rahoitusmarkkinoista käytäviin keskusteluihin. Vaikka tällaiset organisaatiot eivät tavallisesti pyri osallistumaan konkreettiseen lainsäädäntötyöhön, niiden olisi tartuttava tilaisuuteen ja käytettävä valmiuksiaan kriisien välttämiseksi tulevaisuudessa.

5.8 Eurooppalaisessa mielipiteenmuodostuksessa tiedotusvälineillä on luonnollisesti merkittävä rooli. Olisi toivottavaa, että kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kannat näkyisivät myös niissä voimakkaammin. Tätä varten voi olla tarpeen pyytää asianomaisia organisaatioita osallistumaan tiettyä kysymystä koskevaan mielipiteenmuodostukseen, sillä tällä hetkellä vain harvat edustajat osallistuvat omaehtoisesti julkiseen keskusteluun.

5.9 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea aikoo itse lisätä osallistumistaan keskusteluihin rahoitusmarkkinoiden sääntelyä koskevista suunnitelmista.

5.9.1 ETSK aikoo edelleen käsitellä intensiivisesti ehdotuksia rahoitusmarkkinoiden sääntelemiseksi, keskustella niistä laajasti ja antaa merkittäviä lausuntoja. Tässä yhteydessä pannaan erityistä painoa komiteassa edustettuina olevien kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kannan sisällyttämiseen lausuntoihin.

5.9.2 Komitea huolehtii siitä, että kaikkien kolmen ryhmän edustajat osallistuvat yhtäläisesti keskusteluihin ja menettelyn kaikkiin vaiheisiin.

5.9.3 Erityisjaostoissa ja valmisteluryhmissä järjestettävien kuulemisten avulla kansalaisyhteiskunnan järjestöt otetaan painokkaammin ja suoremmin mukaan komitean mielipiteenmuodostusprosessiin.

5.9.4 ETSK huolehtii työskentelynsä suunnittelussa, täysistunnoissaan sekä erityisjaostojen ja valmisteluryhmien kokouksissa siitä, että laajalle keskustelulle rahoitusmarkkinoiden sääntelystä annetaan riittävästi tilaa.

5.9.5 ETSK aikoo edistää myös sitä, että sen asianomaisia kansalaisyhteiskunnan organisaatioita edustavat jäsenet käsittelevät tiiviisti rahoitusmarkkinoiden sääntelyä koskevia kysymyksiä ja vaikuttavat myös taustaorganisaatioihinsa.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Taloukasvu ja valtionvelka EU:ssa: kaksi innovatiivista ehdotusta" (oma-aloitteinen lausunto)

(2012/C 143/03)

Esittelijä: **Carmelo CEDRONE**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 14. heinäkuuta 2011 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Taloukasvu ja valtionvelka EU:ssa: kaksi innovatiivista ehdotusta (oma-aloitteinen lausunto).

Asian valmistelusta vastannut "talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 2. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 121 ääntä puolesta ja 46 vastaan 11:n pidättyessä äänestämästä.

1. Tärkeimmät suositukset

J. Monnet: Eurooppa tarvitsee kriisien antamia kimmokkeita kehittyäkseen ja yhdentyäkseen.

1.1 ETSK katsoo, että euron ongelmat ovat ensisijaisesti poliittisia eivätkä taloudellisia. Euron uskottavuus on horjunut siitä lähtien kun luottoluokituslaitokset menettivät luottamuksensa siihen, että valtiot ryhtyvät päättäväisiin toimiin velkakurimuksessa olevien jäsenvaltioiden pelastamiseksi maksukyvyttömyydeltä. Viimeaikaisissa vastauksissa, kuten komission ehdotuksessa vakausjoukkolainoista, käsitellään vain vakautta mutta ei kasvua⁽¹⁾, ja neuvoston laatima luonnos koordinoitua ja hallintoa koskeva sopimukseksi⁽²⁾ kärsii mittavasta "demokratia-vajeesta", sillä sen yhteydessä on ohitettu Euroopan parlamentti ja EU:n muut toimielimet.

1.2 ETSK katsoo lisäksi, että pyrittäessä nousemaan euroalueen systeemisestä kriisistä ei pidä langeta kansalliseen itsekkyyteen tai kaventaa oikeuksia, vaan on muutettava talouspolitiikkoja, edistettävä kilpailukykyä ja pyrittävä vakiinnuttamaan oikeudenmukaisuus, solidaarisuus ja yhteenkuuluvuus. Näin voitaisiin palauttaa ihmisten luottamus Eurooppa-hankkeeseen ja mahdollisuuteen palata Euroopan sosiaaliseen malliin sen sijaan, että kaikki joutuisivat vaaraan kriisin jäätyä ratkaisematta, jolloin Euroopan koko ihanne voisi näivettyä ja kuivua kokoon.

1.3 ETSK katsoo, ettei EU:n toimielinten pitäisi langeta siihen ansaan, että ne reagoivat vain luottoluokituslaitosten toimiin, vaikka ne joskus havaitsevatkin markkinoiden puutteita. Toimielimillä on velvollisuus osoittaa EU:n kansalaisille tehokkaat keinot kriisistä nousemiseksi ja nivoa niihin myös EU:n tulevaisuuden varmistaminen niin, että voidaan vahvistaa luottamusta ja optimismia sekä osallisuuden tunnetta ja osallistumista toimiin, joiden avulla sosiaalisen edistyksen ja korkean työllisyysasteen

yhteisestä tavoitteesta tehdään totta. Äänestäjien on erityisesti nähtävä, että vakauden lisäksi tavoitellaan myös kasvua eikä toteuteta ainoastaan tiukkoja säästötoimia, sillä vahva taloukasvu voisi palauttaa luottamuksen ja euroalueen uskottavuuden finanssimarkkinoilla.

1.4 ETSK suhtautuu tähän liittyen myönteisesti EU:n toimielinten toimiin yhteisen budjetti- ja finanssipolitiikan edistämiseksi, vaikka tähänastiset toimenpiteet ovat olleet puutteellisia ja suppeita. Se katsoo kuitenkin, että Euroopan rahoitusvakausvälineen (ERVV) välittömästä käynnistämisestä ja käyttöönotosta ja sen jälkeen tapahtuvasta Euroopan vakausmekanismin (EVM) käyttöönotosta huolimatta tulee kiireesti laatia käytännön ehdotukset kasvukysymyksen ratkaisemiseksi (euroalueen yhteiset joukkolainat) ja velan vakauttamiseksi (unionin joukkolainat).⁽³⁾ Näiden ehdotusten avulla tietyt maat ja EU voisivat jatkaa euron puolustamista muillakin kuin vain tiukoilla säästötoimilla, jotka heikentävät sosiaalisia olosuhteita, tukahduttavat kasvua ja voivat johtaa taantumaa.

1.5 Kasvun nopeaksi elvyttämiseksi tulee laatia taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen elvytysuunnitelma – eräänlainen uusi eurooppalainen sopimus, joka olisi verrattavissa Yhdysvaltojen *New Deal*iin ja jonka ansiosta jäsenvaltiot voisivat nauttia kilpailukykyyn, tuottavuuteen, työllisyyteen, hyvinvointiin,

⁽¹⁾ Euroopan komission vihreä kirja vakausjoukkolainojen käyttöönoton toteutettavuudesta, COM(2011) 818 final, 23. marraskuuta 2011.

⁽²⁾ Eurooppa-neuvosto, ehdotus talous- ja rahaliiton vakautta, koordinoitua ja hallintoa koskeva sopimukseksi, 10. tammikuuta 2012.

⁽³⁾ On syytä huomata, että tässä lausunnossa käytettävä euroalueen yhteisten joukkolainojen määritelmä ei ole aivan sama kuin muissa lähteissä. Euroopan komission vihreässä kirjassa analysoidaan mahdollisuuksia ottaa käyttöön "vakausjoukkolainoja", jotka ovat tiettyssä mielessä samanlaisia kuin tässä lausunnossa ehdotetut unionin joukkolainat mutta joiden yhteydessä oletetaan, että kyseisille joukkolainoille tarvitaan joko yhteisvastuullinen takaus tai useita takauksia. Eräissä muissa ehdotuksissa, kuten Lorenzo Bini Smaghin ehdotuksissa, puhutaan euroalueen yhteisistä joukkolainoista samassa vakautuskontekstissa. Tässä lausunnossa niillä tarkoitetaan kuitenkin joukkovelkakirjojen nettoliikkeeseenlaskua talouden pitkäjänteiseksi elvyttämiseksi. Lisävalaistusta saa seuraavista julkaisuista: Von Weizäcker, J. & Delpla, J. (2010), *The Blue Bond Proposal*, The Bruegel Institute, Policy Brief 2010:3. Schmidt, C. M et al, (2011), *Proposal for a European Redemption Pact*, 9. marraskuuta, Saksan talousasiantuntijaneuvosto "Sachverständigenrat zu Begutachtung der gesamtwirtschaftlichen Entwicklung".

vaurauteen ja etenkin demokraattiseen yhteisymmärrykseen nojautuvasta vahvasta ja kestävästä kehityksestä. Näin luotaisiin myös edellytykset harjoittaa tehokasta yhteistä talouden ja finanssipolitiikan ohjausta.

1.6 Mahdollisiksi ratkaisuksi vallitsevaan kriisiin on ehdotettu monia erilaisia joukkovelkakirjalainoja yhdessä tarvittavien rakenneuudistusten kanssa (4); jäsenvaltioita tulee kannustaa ja motivoida tekemään kyseisiä uudistuksia. Joukkovelkakirjalainojen – myös komission vihreässä kirjassa ehdotettujen – poliittisena heikkoutena ovat jäsenvaltioilta vaadittavat yhteis- tai erillisivastuulliset takaukset, joiden johdosta keskeisten valtioiden, etenkin Saksan, on ollut mahdoton hyväksyä niitä.

1.7 ETSK toteaaakin, etteivät kyseisenlaiset takaukset ja siirrot ole välttämättömiä, kun osa kansallisista joukkolainoista muunnetaan unionin joukkolainoiksi tai toteutettaisiin euroalueen yhteisten joukkolainojen nettoliikkeeseenlaskua. Se toteaa myös, ettei joukkovelkarakojen rahoitus kannustaisi leväperäiseen julkistalouden hoitoon, jos jäsenvaltioiden julkisen velan muuntaminen unionin velaksi tehtäisiin alijäämän rahoittamiseksi eikä ylijäämän tuottamiseksi. Joukkovelkakirjojen nettoliikkeeseenlasku ei olisi alijäämien rahoittamista, vaan sen avulla siirrettäisiin säästöjä – mm. globaaleja ylijäämiä – investoinneiksi, jotka edistävät yhteenkuuluvuutta ja parantavat kilpailukykyä.

1.8 ETSK esittää tämän johdosta, että otettaisiin käyttöön kaksi toisiaan täydentävää mutta erillistä EU:n joukkolainaa: **unionin joukkolainat** velkojen vakauttamiseksi ja **euroalueen yhteiset joukkolainat** talouden elvyttämiseksi ja kasvun edistämiseksi. ETSK suosittaa myös, että osalla euroalueen yhteisten joukkolainojen avulla kertyvistä nettovaroista rahoitetaan **eu-rooppalaista riskipääomarahastoa**, joka oli yksi Euroopan investointirahastolle (EIR) suunnitelluista tavoitteista. (5)

1.9 Se osuus jäsenvaltioiden julkisesta velasta (enintään 60 prosenttia bkt:stä), joka muunnetaan asteittain unionin joukkolainoiksi, voitaisiin pitää konsolidoidulla, mutta ei kaupan käynnin kohteena olevalla velkatilillä. (6) Ne voitaisiin suojata luokituslaitosten taholta tapahtuvalla keinottelulla, koska niillä ei käydä kauppaa. Niitä varten ei kuitenkaan tarvittaisi varainsiirtoja. Ne jäsenvaltiot, joiden velkaa pidetään unionin joukkolainojen muodossa, huolehtisivat itse omasta osuudestaan. Muuntaminen merkitsisi myös sitä, että useimmat jäsenvaltiot täyttäisivät Maastrichtin kriteerit jäljelle jäävän julkisen velkansa osalta. Kreikka pysyisi erityisongelmana, mutta ongelmana, joka olisi hallittavissa.

(4) Alkaen Montin raportissa esitetystä yhtenäismarkkinoiden valmiiksi saattamisesta.

(5) Holland, Stuart (1993), *The European Imperative: Economic and Social Cohesion in the 1990s*, Jacques Delorsin esipuhe, Nottingham: Spokesman Press.

(6) Yksityiset velkakirjojen haltijat saisivat näin huomattavaa etua verrattuna maksukyvyttömyysuhkaan, sillä jäsenvaltioiden velkakirjat muunnettaisiin unionin joukkovelkakirjoiksi yksi yhteen ja aiempi korkotaso säilyttäen.

1.10 Tämä ei edellyttäisi vakaus- ja kasvusopimuksen tarkistamista, mutta sen uskottavuus markkinoilla ja äänestäjien keskuudessa paransisi nykyisestä, sillä vakautta saataisiin aikaan ilman tiukkoja säästötoimia. Velkaantuneiden EU-maiden velan huomattavan osan (enintään 60 prosentin) muuntaminen voitaisiin lisäksi toteuttaa tiiviimpää yhteistyötä koskevan menettelyn avulla. Halukkaat jäsenvaltiot voisivat jatkossakin käyttää omia joukkolainoja. (7)

1.11 Toisin kuin unionin joukkolainoilla, euroalueen yhteisillä joukkolainoilla, joita laskettaisiin liikkeeseen talouden elpymisen ja kasvun rahoittamiseksi, käytäisiin kauppaa. Niiden avulla voitaisiin myös houkuttaa sijoituksia Euroopan unioniin. BRICS-maat – Brasilia, Venäjä, Intia, Kiina ja Etelä-Afrikka – vahvistivat syyskuussa 2011 olevansa kiinnostuneita pitämään euromääräisiä varantoja auttaakseen euroalueen vakauttamisessa. Jos ne tekisivät niin kansallisten joukkolainojen sijasta euroalueen yhteisten joukkolainojen avulla, euron asema kansainvälisenä varantovaluuttana voisi vahvistua ja nousevan talouden maiden olisi ehkä helpompi saavuttaa tavoitteensa kansainvälisen varantovaluuttajärjestelmän monipuolistamiseksi.

1.12 Euroalueen yhteisten joukkolainojen ei tarvitse kuormittaa Saksan tai minkään muunkaan jäsenvaltion julkista velkaa, eikä niitä varten tarvita yhteis- tai erillisivastuullisia valtiontakauksia. Euroopan investointipankki on jo yli 50 vuoden ajan laskenut liikkeeseen menestyksellisesti joukkolainoja ilman kansallisten takausten tarvetta. Tämä on onnistunut niin hyvin, että pankki on jo kaksi kertaa Maailmanpankin kokoinen.

1.13 Globaalien ylijäämien virtaaminen euroalueen yhteisiin joukkolainoihin elvyttäisi kasvua, mikä on tehokkain keino pienentää velkaa ja alijäämiä. Tämä näytettiin toteen Bill Clintonin toisella presidenttikaudella, jolloin liittovaltion talousarvio oli jokaisena vuonna ylijäämäinen. Euroalueen yhteisillä joukkolainoilla voitaisiin rahoittaa EIP:n investointeja, joihin käytetään niistä hyötyviltä jäsenvaltioilta saatavaa tuloa, sen sijaan että siirrettäisiin varoja jäsenvaltioiden välillä.

(7) Jäsenvaltiot, jotka haluavat aloittaa keskenään tiiviimmän yhteistyön muulla kuin unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvalla alalla, voivat käyttää unionin toimielimiä ja tätä toimivaltaa perussopimusten asiaa koskevia määräyksiä soveltaen sekä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 20 artiklassa ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 326–334 artiklassa tarkoitettuja rajoituksia ja menettelysääntöjä noudattaen. Tiiviimmän yhteistyön tarkoituksena on edistää unionin tavoitteiden saavuttamista, suojella sen etuja ja vahvistaa sen yhdentymiskehitystä. Kaikkien jäsenvaltioiden tulee voida liittyä tähän yhteistyöhön. Neuvosto tekee päätöksen, jolla annetaan lupa tiiviimmälle yhteistyölle, viimeisenä keinona todetessaan, ettei unioni voi saavuttaa tälle yhteistyölle asetettuja tavoitteita kohtuullisessa ajassa, ja edellyttäen että vähintään yhdeksän jäsenvaltiota osallistuu yhteistyöhön. Tiiviimmän yhteistyön alalla hyväksytyt säädökset sitovat ainoastaan kyseiseen yhteistyöhön osallistuvia valtioita. Niitä ei pidetä säännöstönä, joka unionin jäsenyyttä hakevien valtioiden on hyväksyttävä. (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 20 artikla.) Kaikki neuvoston jäsenet voivat osallistua asioiden käsittelyyn, mutta äänestykseen osallistuvat vain tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita edustavat neuvoston jäsenet. (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 330 artikla.)

1.14 Joukkolainoin rahoitettavalla ja investointilähtöisellä kasvulla, joka liittyisi EIP-ryhmällä vuonna 1997 laaditusta Amsterdamin erityistoimintaohjelmasta alkaen olleeseen lähentymistä ja koheesiota koskevaan vastuualaan, voitaisiin saavuttaa makrotaloudellinen varainsiirtojen taso.

1.15 **Yhteenkuuluvuus** vahvistuisi. Euroalueen yhteisillä joukkolainoilla voitaisiin rahoittaa EIP:n investointihankkeita, joita varten EIP sai mandaatin jo vuonna 1997. Mandaatti koskee koheesion ja lähentymisen edistämistä seuraavilla aloilla: terveys, koulutus, kaupunkien uudistaminen, ympäristö ja vihreä teknologia. Lisäksi se koskee pienten ja keskisuurten yritysten sekä aloittelevien yritysten tukemista uuden teknologian alalla.

1.16 **Kilpailukyky** paranisi, kun osalla euroalueen yhteisten joukkolainojen liikkeeseenlaskun avulla saaduista pääomavirroista rahoitettiin pienille ja keskisuurille yrityksille suunnattua riskipääomarahastoa. Tämä voisi tarjota edellytykset eurooppalaiselle pk-yrityspolitiikalle (*Mittelstandpolitik*), joka oli yksi tavoitteista, johon nyttemmin EIP-ryhmään kuuluvan Euroopan investointirahaston suunniteltiin pyrkivän.

1.17 Euroopan keskuspankki varjelee vakautta, ja EIP-ryhmä voi turvata kasvun, kun sen investointihankkeita rahoitetaan euroalueen yhteisten joukkolainojen avulla. Vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen EIP:ltä kysyttiin, voisiko se pitää ja laskea liikkeeseen joukkolainoja velkojen vakauttamiseksi. Se kieltäytyi, mikä oli tuolloin ymmärrettävää. Euroopan investointirahastolle suunniteltuna päätavoitteena oli kuitenkin myös unionin joukkolainojen liikkeeseenlaskeminen; tätä ehdotti vuonna 1993 Jacques Delors komission valkoisessa kirjassa "Kasvu, kilpailukyky ja työllisyys". EIP-ryhmään kuuluva Euroopan investointirahasto voisi hoitaa euroalueen yhteisten joukkolainojen nettoliikkeenlaskun hyödyntäen EIP:n kokemuksta menestyksekkästä joukkolainojen liikkeeseenlaskusta (aihetta käsitellään tarkemmin jäljempänä lausunnon kohdissa 5.2–5.8).

1.18 Euroalueen yhteisillä joukkolainoilla voitaisiin tällä tavoin rahoittaa Euroopan kasvusuunnitelmaa ja Euroopan kasvusopimusta, jonka puitteissa kaikki EU:n dynaamimmat toimijat – yritykset, ammattiliitot ja järjestöt – voisivat yhdistää voimansa käytännön ratkaisujen löytämiseksi vallitsevaan kriisiin. Tämä olisi yhdysvaltalaisen esikuvansa tapainen eurooppalainen *New Deal*, jonka avulla saataisiin kasvu ja työllisyys jälleen vauhtiin, voitaisiin pienentää velkaa ja valaa jälleen luottamusta ja uskoa EU:n tulevaisuuteen sekä erityisesti vähentää nuorisotyöttömyyttä.

1.19 Lisäksi on käynnistettävä viipymättä menettely EU:n kannalta ratkaisevan tärkeiden kysymysten ratkaisemiseksi. Niitä ovat finanssi- ja **talouspoliittinen ulottuvuus**, jota käsiteltiin Brysselissä 8. ja 9. joulukuuta 2011 pidetyssä huippukokouksessa ja johon olisi nivottava myös EKP:n vahvistaminen rahoitusvakauden takaajana, sekä **sosiaalinen ulottuvuus** ja **poliittinen ulottuvuus** nykyisen demokratiavajeen korjaamiseksi ja päätöksentekoprosessin nopeuttamiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa kaikkien rajoittavien esteiden (etenkin päätöksentekoprosessia haittaavien esteiden ja poliittisen heikkouden) purkamista. Ne ovat estäneet ja estävät edelleen EU:n ripeän ja tehokkaan toiminnan paitsi euron tukemiseksi myös sen varmistamiseksi, ettei unioni vaaranna olemassaoloaan ja päämääriään syventämällä omaa ahdinkoaan.

2. Taustaa

2.1 Käsillä olevan lausunnon päätavoitteena on näin ollen, että laadittaisiin toimintaohjelma, jota voidaan alkaa soveltaa heti ilman uusien elinten tai perussopimusten tarkistusten tarvetta ja jonka avulla voidaan luoda perusta euroalueen velan yhteiselle hallinnoinnille. ETSK:n lausunnossa otetaan huomioon tarve pienentää kestävämmän suurien jäsenvaltioiden julkisia velkoja, ja se täydentää komitean jo aiemmin antamia tai valmisteleita olevia lausuntoja, joissa käsitellään kasvun, teollisuus- ja finanssipolitiikkoihin, tuottavuuteen ja kilpailukykyyn liittyviä kysymyksiä.

2.2 Vuosien 2007–2008 finanssikriisin jälkeen toivottiin pahimman olevan jo ohi. Eurooppalaiset maksoivat kriisin taltuttamisesta kalliisti, ja sen johdosta julkinen velka kasvoi. Kahden vuoden kuluttua arvostelujen polttopiste siirtyi yksityisestä velasta julkiseen velkaan, vaikka nopeasti tapahtunut julkisten velkojen kasvu johtui pankkien pelastamisen kustannuksista.

2.3 Euroalueen haavoittuvuus paljastui täysin, kun kaikkein heikoimmassa asemassa olevia maita vastaan hyökättiin. Euroalueen maiden julkisten velkojen yhteismäärä, jota on edelleen tarpeen supistaa ja joka on saatava hallintaan, on kuitenkin pienempi kuin Yhdysvalloilla. Toimenpiteet, joita on toteutettu – vaikkakin vasta myöhään –, ovat merkittävä edistysaskel, mutta ne eivät riitä, sillä kyseessä on järjestelmäkriisi, joka ei ole riippuvainen tiettyjen yksittäisten maiden veloista.

2.4 Tämä on tuonut selvästi esille ongelman, joka on ratkaisevan tärkeä sekä euron että koko Eurooppa-hankkeen tulevaisuuden kannalta: kuka sanelee ehdot ja kenellä on viimeinen sana? Euroopan kansalaisyhteiskunta ymmärtää nyt selvästi, että tilannetta eivät enää hallitse vaaleilla valitut valtiovoimien edustajat vaan vaaleilla valitsemattomat elimet, jotka ovat ottaneet näiden paikan. Vaarassa on siis valtioiden hallitusten legitimitiimin lisäksi myös Euroopan tason demokraattisen prosessin säilyminen.

2.5 Vuoteen 2008 saakka euro oli valuuttavaihtelujen ulottumattomissa, ja se vahvistui dollariin nähden ja nousi toiseksi tärkeimmäksi kansainväliseksi varantovaluutaksi. Tilanteen muuttuminen ja euron joutuminen hyökkäyksen kohteeksi johtuivat osaksi siitä, että Kreikan kriisiin asti luokituslaitokset oletivat, ettei unioni salli yhdenkään euromaan talouden kaatua. Kun Kreikan kriisiin ei vastattu nopeasti, liikkeeseen laskettujen uusien joukkolainojen osto- ja myyntihintojen erot repesivät suuriksi. Luokituslaitokset intoutuivat laskemaan lukuisten euroalueen maiden velkojen luokitusta sen takia, ettei kahden vuoden aikana osoitettu riittävästi poliittista tahtoa sopia valtionvelkakriisin ratkaisemisesta. Luokituksen lasku koskee nyt sekä ydin- että reunamaita.

2.6 Vaikka velkaa on tarpeen supistaa (vähitellen, niin ettei tapeta "syyllistä" potilasta vaan parannetaan tämä), EU:n olisi toimittava nykyistä päättäväisemmin. Jäsenvaltiot ovat olleet lamaantuneita, koska ne eivät ole halunneet kärjistää julkistaloutensa tilannetta, ja myös hitaan kasvun näännyttämiä. Ne (velkaantuneimmat maat, mutta myös muut maat) tai EU eivät ole

tehneet päätöksiä ainakaan riittävän nopeasti. Myöskään kriisiin vastaamiseksi toteutetut poliittiset toimet – rajoitukset, tiukat säästötoimet ja leikkaukset – eivät ole olleet omiaan tynnyttämään joukkovelkakirjamarkkinoita, sillä ne saattavat johtaa matalaan tai negatiiviseen kasvuun.

2.7 Yhtäältä tulee hylätä ajatus siitä, että tietyn maan ylijäämä merkitsee muiden alijäämää. Toisaalta esiintyy vääriä käsityksiä syrjäyttämishypoteesista ja samanaikaisesti siitä, että julkisten investointien ja menojen leikkaaminen toisi ilman muuta tilalle yksityisiä investointeja ja menoja. Lisäksi on jäänyt liian vähälle huomiolle, että aiemmin eräissä tapauksissa, kun EU:n pienissä jäsenvaltioissa on toteutettu tiukkoja säästöohjelmia ja niiden jälkeen talous elpyi, tämä tapahtui sellaisissa olosuhteissa, joissa koko EU:n vientikysyntä kasvoi. Monissa tapauksissa lisäksi devalvoitiin valuutta, mikä ei ole nykyisin mahdollista euroalueen maissa.

2.8 EU:n on nyt pystyttävä palauttamaan eurooppalaisten luottamus siihen, että yhteinen raha on heidän kaikkien etujen mukainen. Tämä edellyttää taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista toimintaohjelmaa ja uutta eurooppalaista sopimusta, joka olisi verrattavissa Yhdysvaltojen *New Deal*iin, jonka onnistumisen innoittamana presidentti Harry S. Truman puolsi Marshall-suunnitelmaa. Se auttoi sodasta toipumisessa, ja sen ansiosta kaikki Euroopan valtiot pääsivät nauttimaan pitkäkestoisesta kehityksestä, joka pohjautui kilpailukykyyn, tuottavuuteen, työllisyyteen, hyvinvointiin, vaurauteen ja etenkin yhteisymmärrykseen (osallistumiseen ja sosiaaliseen kumppanuuteen).

2.9 Sekä vakauden että kasvun huomioivan suhtautumistavan avulla voitaisiin saavuttaa poliittinen yhteisymmärrys uusista välineistä yhteisen talous- ja finanssipolitiikan ohjauksen toteuttamiseksi. On järjen vastaista, että yhteisestä rahasta huolimatta harjoitetaan 17:ää erilaista kansallista velkojenjärjestelypolitiikkaa. Tämän epäkohdan korjaamiseksi ei riitä tiukkoihin julkisen talouden säästötoimiin perustuva budjettipolitiikka. Tarvitaan sekä johdonmukaisia velkojenjärjestelystrategioita että yhteisiä finanssipoliittisia välineitä, joiden avulla voidaan rahoittaa kasvua Euroopassa samalla kun pienennetään jäsenvaltioiden julkisia velkoja.

2.10 EU:n vastausta kriisiin ei voida typistää rajoituksiksi, tiukoiksi säästötoimiksi, leikkauksiksi ja uhrauksiksi, joita toteutettaisiin seurauksista piittaamatta. Lisäksi jäsenvaltioiden tuomitseminen ja luokittelu asiansa hyvin ja huonosti hoitaviin ei useinkaan kuvasta varsinaisia vastuutahoja ja sitä, miten asiat oikeasti ovat. Lähestymistapa herättää – myös kulttuurista – kaunaa, itsekkyyttä, vihaa ja katkeruutta ja on syöksemässä Euroopan pikkumaisen koston ja vaarallisen populismin polulle. Kaiken kruununa on se väärä diagnoosi, että kriisiin suhtaudutaan moralisoiden, jolloin toisia on mahdotonta auttaa rakentavasti.

2.11 Tiukkojen säästötoimien ja kasvun samastaminen on dilemma, josta EU:n on irtauduttava yhteistuumin kansalaisten kanssa niin, että ryhdytään seuraavassa kuvailtuihin samanaikaisiin toimiin kahdella tasolla.

2.12 Yhtäältä on laadittava valtionvelkakysymyksen ratkaisemiseksi uusi, pidemmälle menevä ehdotus, jonka avulla madalletaan velkatasoja ja jossa säilytetään jäsenvaltioiden vastuu mutta jonka avulla torjutaan spekulatiivisia hyökkäyksiä ja joka perustuu keskinäiseen solidaarisuuteen sekä perussopimusten periaatteisiin. Euron puolustaminen, joka on perimmiltään poliittinen kysymys, hyödyttäisi kaikkia maita – etenkin rikkaimpia maita. Sen avulla voitaisiin myös välttyä siltä paradoksilta, että alkuperäinen unelma yhteisestä rahasta muuttuu EU:n kansalaisten painajaiseksi.

2.13 Toisen ehdotuksen tavoitteena olisi oltava eurooppalaisten luottamuksen herättäminen. Tulee siis laatia taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen toimintaohjelma vuoteen 2020 ulottuvan Euroopan talouden elvytysuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi ja osoittaa siihen riittävä rahoitus. Lisäksi EU tarvitsee suuria linjauksia, eräänlaista uutta eurooppalaista sopimusta, johon voitaisiin ottaa mallia esimerkiksi Yhdysvaltojen *New Deal*ista. Kuten tiedämme, Marshall-suunnitelma auttoi sodasta toipumisessa, ja sen ansiosta kaikki Euroopan valtiot pääsivät nauttimaan pitkäkestoisesta kehityksestä, joka pohjautui kilpailukykyyn, tuottavuuteen, työllisyyteen, hyvinvointiin, vaurauteen ja etenkin yhteisymmärrykseen (osallistumiseen ja sosiaaliseen kumppanuuteen).

2.14 EU:n olisikin tehtävä kaikkensa, jotta se voi vastata ilman soraääniä markkinoilla viriäviin kysymyksiin. Markkinat itse ovat paljastaneet rajallisuutensa omalla estottomalla ja sääntelemättömällä toiminnallaan. Tämä ei kuitenkaan edellytä kaikkien jäsenvaltioiden yksimielistä tukea uusille finanssipoliittisille välineille. Tässä yhteydessä voidaan tukeutua tiiviimmän yhteistyön periaatteeseen. Sen sijaan, että euroalue typistetään "kovan ytimen" maiden ryhmäksi, mistä voisi koitua vahinkoa kyseisille maille, olisi sallittava, että spekulatiivisen hyökkäyksen kohteeksi joutuneet maat siirtävät huomattavan osan omia velkojaan eurooppalaiselle velkatilille. Tämä olisi kaikkien jäsenvaltioiden edun mukaista.

3. Unionin joukkolainat jäsenvaltioiden julkisten velkojen vakauttamiseksi

3.1 Valtionvelat eivät ole Euroopassa enää suvereenia. EU:n ja yksittäisten maiden rajoitukset ja virheet ovat helpottaneet kansallisten valuttojen vastaista saalistusta yhdessä sen tekijän kanssa, ettei ole tehokasta kehystä finanssilaitosten tarkkailemiseksi ja valvomiseksi.⁽⁸⁾ Näin on – myös julkisen talouden hoidon heikkoutta hyödyntäen – päädytty siihen, että eräiden "haavoittuvien" jäsenvaltioiden suvereenisuus on heikentynyt.

3.2 ETSK pitää ensiarvoisen tärkeänä, että tietyissä maissa lujitetaan julkista talouskuria etenkin toteuttamalla oikeudenmukaisia ja yhteisesti sovittavia rakenneuudistuksia. Pidemmällä aikajänteellä voidaan luoda finanssipoliittinen liitto, jossa euroalueella on oma talous- ja valtiovarainministeri. On järjen vastaista, että yhteisestä raha- (ja budjetti) politiikasta huolimatta

⁽⁸⁾ Ks. ETSK:n lausunto aiheesta "Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus luottoluokituslaitoksista annetun asetuksen (EY) N:o 1060/2009 muuttamisesta", EUVL C 54, 19.2.2011, s. 37.

harjoitetaan 17:ää erilaista velkapolitiikkaa. Juuri nyt tarvitaan kuitenkin kiireellisiä toimenpiteitä jäsenvaltioiden julkisen velan vakauttamiseksi sekä jäsenvaltioiden talousarvioiden yhteistä hallinnointia EU:n valvontatoimien avulla.

3.3 Poliittisesti olisi myös tuotava nykyistä selvemmin esille, että unionilla itsellään ei ole velkaa nimeksikään, vaikka eräät jäsenvaltiot ovat erittäin velkaantuneita. Toukokuuhun 2010 saakka – siihen asti, kun jäsenvaltioiden julkisten velkojen ostot aloitettiin – unionilla ei ollut velkaa lainkaan. Velkojen oston ja pankkien pelastamistoimien jälkeenkin unionin velka on vain hieman yli prosentti sen bkt:stä. Velka suhteessa bkt:hen on alle kymmenesosa siitä, millä tasolla se oli Yhdysvalloissa 1930-luvulla, kun Franklin D. Rooseveltin presidenttikaudella käynnistettiin säästöjen kanavoiminen investointeihin lisäämällä Yhdysvaltojen valtiovarainministeriön obligaatioita.⁽⁹⁾ **Yhdysvalloista poiketen EU:n etuna on joukkolainojen myöhäisen käynnistyminen.**

3.4 Suvereenius voidaan palauttaa unionin keinoin niin, että annetaan finanssimarkkinoiden sijasta hallituksille edellytykset hallita. Tätä voidaan edistää tiukentamalla rahoitusmarkkinoiden toimijoiden – mm. luottoluokituslaitosten – valvontaa ja lisäämällä niiden vastuuta. Tämä on kuitenkin toteutettavissa ilman velkojen ostoja, yhteisvastuullisia valtiontakauksia tai varainsiirtoja. Esimerkiksi Franklin D. Rooseveltin kaudella *New Dealia* rahoitettaessa ei ostettu liittovaltion yksittäisten jäsenvaltioiden velkoja eikä vaadittu jäsenvaltioilta takauksia Yhdysvaltojen valtiovarainministeriön obligaatioihin eikä varainsiirtoja. Yhdysvallat rahoittaa valtiovarainministeriön obligaatiot liittovaltion veroista, mutta EU:lla ei ole yhteistä finanssipolitiikkaa. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin rahoittaa unionin joukkolainoiksi muunnetun osuuden omista joukkolainoistaan ilman keskinäisiä varainsiirtoja.

3.5 Euroopan talouden elvytysuunnitelma on kohdistettu väärin, kun finanssimarkkinoiden toimiin on vastattu tiukoilla säästötoimilla. Useimmat äänestäjät eivät edes tiedä unionin sitoutuneen elvytykseen mutta tiedostavat hyvin, että heiltä pyydetään uhrauksia pankkien ja hedgerahastojen pelastamiseksi. Suuri yleisö ei ole kovin hyvin selvillä Euroopan talouden elvytysuunnitelmasta.

3.6 Jäsenvaltioiden julkisten velkojen osan muuntaminen unionin velaksi voitaisiin tehdä myös tiiviimmän yhteistyön pohjalta niin, että keskeiset jäsenvaltiot Saksa mukaan luettuna säilyttävät omat joukkolainansa. Lissabonin sopimuksen mukaan tiiviimpää yhteistyötä voidaan harjoittaa jäsenvaltioiden vähemmistön kesken. Kuitenkin euron käyttöönotto oli yksi käytännön esimerkki enemmistön harjoittamasta tiiviimmästä yhteistyöstä. Bruegel-instituutti on ehdottanut uuden elimen perustamista säilyttämään unionin velaksi muunnettuja jäsenvaltioiden valtionvelkoja.⁽¹⁰⁾ Uutta elintä ei kuitenkaan tarvita.

⁽⁹⁾ Yhdysvallat ryhtyi alijäämän rahoittamistoiimiin vasta Franklin D. Rooseveltin toisella kaudella. Lamasta nousemista keskeisesti edistänyt tekijä hänen ensimmäisellä ja toisella kaudellaan olivat kuitenkin joukkolainoilla rahoitetut sosiaaliset ja ympäristöinvestoinnit, jollaisia voitaisiin nyt toteuttaa myös Euroopassa talouden elvyttämiseksi.

⁽¹⁰⁾ Von Weizäcker, J. & Delpla, J. (2010), *The Blue Bond Proposal*, Bruegel Policy Brief 2010/03.

3.7 Unionin joukkolainoiksi muunnetut osuudet jäsenvaltioiden julkisista veloista voitaisiin säilyttää ERVV:ssä (ja sen jälkeen EVM:ssä) erityisellä muuntotilillä sen sijaan, että niillä käytäisiin kauppaa.⁽¹¹⁾ Muunnetut joukkolainat olisivat näin suojassa keinottelulta. Sijoittajat pitäisivät joukkovelkakirjat omaisuutenaan niiden erääntymiseen saakka kulloisellakin korolla. Näin vältettäisiin myös moraalikato, sillä velkatilillä olevia joukkovelkakirjoja ei voitaisi hyödyntää nettoluotottamisessa. Etuna sekä valtioiden että joukkovelkakirjojen haltijoiden kannalta on se, että eräiden jäsenvaltioiden maksukyvyttömyysriski pienenee huomattavasti.

4. Euroalueen yhteiset joukkolainat talouden ja kestävän kasvun elvyttämiseksi

4.1 Viimeaikainen kehitys korostaa sitä, että unionin tulee makrotalouden yhä enenevän epätasapainon korjaamiseksi pyrkiä kohti yhteistä talous- ja sosiaalipolitiikan ohjausta, joka vastaa yhteisen rahan avulla luotua yhtenäisyyttä. Toistaiseksi komissio ja Eurooppa-neuvosto ovat kuitenkin toteuttaneet vain vakauteen kohdistuvia toimia ja sivuuttaneet tarpeen piristää kasvua.

4.2 Näin pitkien säästötoimien sosiaaliset ja globaalit ulottuvuudet jäävät ilman huomiota, vaikka nousevan talouden maille on tärkeää, että niiden vientituotteille on jatkuvasti kysyntää Euroopassa. Huomiotta jää myös se, että kasvun elvyttämistä ei ole pakko rahoittaa siirtämällä varoja jäsenvaltioiden välillä sen sijaan, että kierrätettäisiin nousevan talouden maiden ylijäämiä.

4.3 Esimerkkinä voidaan mainita, että useissa ehdotuksissa, joita on julkaistu lehdissä ja jotka heijastavat Bruegelin ehdotusta ja jo vuonna 1993 esitettyä Jacques Delorsin ehdotusta unionin joukkolainoista, painotetaan voimakkaasti, että euroalueen yhteisten joukkolainojen nettoliikkeeseenlaskut vetäisivät puoleensa ylijäämiä nousevan talouden maiden keskuspankeista ja valtiollisista sijoitusrahastoista ja tuottaisivat näin kerrannaisvaikutuksia.

4.4 Kun sijoituksia virtaisi näin euroalueen yhteisiin joukkolainoihin, jäsenvaltioilla ja Euroopan parlamentilla vuodesta 2008 ollut sitoumus Euroopan talouden elvytysuunnitelmaan voisi toteutua käytännössä. Vaikka joukkolainojen liikkeeseenlaskuja tapahtuisi alussa vähitellen, niistä kertyisi ajan myötä merkittävä rahoitusvirta, joka saataisiin nousevan talouden maiden keskuspankeilla ja valtiollisilla sijoitusrahastoilla olevista lähes 3 000 miljardin Yhdysvaltain dollarin ylijäämistä.

4.5 Varoja voisi hyvinkin kertyä yhtä paljon tai enemmän kuin komissiolla on omia varoja, vieläpä ilman Saksan ja eräiden muiden jäsenvaltioiden vastustamia varainsiirtoja. Niillä voitaisiin myös rahoittaa EIP-ryhmän investointeja sellaisiin koheesioaloihin kuin terveys, koulutus, kaupunkien uudistaminen ja ympäristö.

⁽¹¹⁾ Yksityishenkilöt, joilla on velkakirjoja, joilla ei käydä kauppaa, voisivat tarvittaessa myydä niitä EVM:lle nimellisarvosta ennalta määritellyn enimmäismäärään saakka.

4.6 Vuonna 1997 laaditussa Amsterdamin erityistoiminta-ohjelmassa annettiin EIP:lle koheesio- ja lähentymistavoitteita koskeva mandaatti, ja sen jälkeen pankin investointirahoituslainojen määrä on nelinkertaistunut. Jos EIP:n investoinnit vielä nelinkertaistuisivat, ne vastaisivat sodan jälkeen Yhdysvalloilta saatua Marshall-apua. ⁽¹²⁾ Sen rahoitus ei kuitenkaan olisi avustus pohjaista niin kuin Marshall-suunnitelmassa tai rakennerahastoissa, vaan sen avulla kanavoitaisiin säästöjä investoinneiksi. Taloudellisten kerrannaisvaikutusten ansiosta tällaisen investoinnit loisivat jatkuvaa kysyntää yksityiselle sektorille ja lisäävät työpaikkoja. Tämä palauttaisi sekä markkinoiden että suuren yleisön luottamusta siihen, että tiukkojen säästötoimien jälkeen voidaan saavuttaa parempi elintaso ja hyvinvointi. Lisäksi kasvu ja työllisyyden paraneminen kasvattaisivat suoria ja välillisiä verotuloja, joiden avulla voitaisiin pienentää velkaa ja alijäämää.

5. Ehdotuksen oikeudellinen ja institutionaalinen asia-yhteys

5.1 Unionin joukkolainat ja Euroopan rahoitusvakausväline (ERVV)

5.1.1 ERVV voisi säilyttää unionin joukkolainoiksi muunnetun osuuden jäsenvaltioiden julkisista veloista erityisellä muunnotilillä. Tämä sopisi yhteen ERVV:n vakautustehtävän kanssa. ERVV voisi hoitaa säilytyksen, vaikka se on määrä korvata Euroopan vakausmekanismilla (EVM) heinäkuussa 2012. Muunnettuja velkoja säilyttäisi tämän jälkeen EVM.

5.1.2 Periaate, jonka mukaan unionin joukkolainoiksi muunnetulla velalla ei saa käydä kauppaa, olisi suojannut ERVV:tä luokituslaitosten ja joukkovelkakirjamarkkinoiden luokituksen laskulta. Joukkolainojen pitäminen velkatilillä vakuuttanee Saksan ja muut jäsenvaltiot siitä, ettei unionin joukkolainoiksi muunnettuja jäsenvaltioiden joukkolainoja voida hyödyntää luottotamissa.

5.2 Euroopan investointirahaston (EIR) tehtävä ja euroalueen yhteiset joukkolainat

5.2.1 EKP:n ei tarvitse osallistua joukkolainojen nettoliikkeen laskuihin. Alun perin suunniteltiin, että unioni laskisi liikkeen omia joukkolainojaan EIR:n välityksellä. Rahasto perustettiin vuonna 1994, ja se on kuulunut vuodesta 2000 EIP-ryhmään. EIR:lle suunniteltiin ensisijaisesti sellaista roolia, että yhteisen rahan rinnalle tulisi myös yhteiset joukkolainat. Rahaston toissijaiseksi tehtäväksi kaavailtiin pienten ja keskisuurten yritysten ja aloittelevien huipputeknologiayritysten rahallista tukemista. Tämä on ollut sen ainoa rooli vuodesta 1994. ⁽¹³⁾

5.2.2 EIR:lle alun perin suunnitellussa tehtävässä otettiin huomioon, että yhteisen rahan myötä jäsenvaltiot menettävät toimivalikoimastaan devalvoinnin, jonka avulla oli voitu mu-

⁽¹²⁾ 1950-luvun puolivälissä järjestetyssä mielipidekyselyssä, jossa haastateltiin 2 000 ihmistä Ranskassa, Norjassa, Tanskassa, Alankomaissa, Itävallassa ja Italiassa, kaikkiaan 80 prosenttia tiesi Marshall-avusta ja 25–40 prosenttia ymmärsi, miten se toteutettiin.

⁽¹³⁾ Holland, Stuart (1993), *The European Imperative: Economic and Social Cohesion in the 1990s*. Mt.

kauttaa maksutasetta, ja että MacDougallin raportissa suositetun laajuisille varainsiirroille ⁽¹⁴⁾ ei ollut saatu poliittista tukea. Lisäksi siinä kuitenkin todettiin *New Dealin* tarjoaman esimerkin pohjalta, että eurooppalaisilla joukkolainoilla voitaisiin rahoittaa rakenne-, sosiaali- ja aluepolitiikkoja, mitä vuonna 1956 annetussa Spaakin raportissa ⁽¹⁵⁾ yhteismarkkinoista oli kaavailtu. Tämä oli myös MacDougallin raportin tavoitteiden mukaista; siinä asetettiin tavoitteeksi rakenne-, suhdanne-, työllisyys- ja aluepolitiikat, joiden avulla voidaan vähentää alueiden välisiä eroja pääomatasoissa ja tuottavuudessa.

5.3 Riskipääomaan liittyvä Euroopan investointirahaston tehtävä

5.3.1 Vuonna 1993 annettu suositus, jonka mukaan EIR:n olisi tuettava pieniä ja keskisuuria yrityksiä, ei koskenut vain pääomatakauksia tai pk-yrityksille myönnettäviä lainoja vaan eurooppalaista riskipääomarahastoa, jolla olisi enimmillään 60 miljardin ecun budjetti ja erityistehtävänä rahoittaa aloittelevia huipputeknologiayrityksiä.

5.3.2 EU:n joukkolainoilla rahoitettuna investoinnit tehtäisiin useiden vuosien kuluessa, mutta niillä olisi makropotentiaalia. Kun rahastoa hallinnoitaisiin asianmukaisesti yhteistyössä paikalliset pk-yritykset tuntevien kansallisten luottolaitosten ja aluekehitysvirastojen kanssa, joukkolainat voitaisiin oletettavasti rahoittaa sijoitetun pääoman tuotoilla, mikäli kyseisten yritysten tulos on riittävän hyvä.

5.3.3 Tavoitteena oli, että näin kompensoitaisiin Euroopassa vallitseva yksityisen riskipääoman puute Yhdysvaltoihin verrattuna, vähennettäisiin pk-yritysten riippuvuutta kiinteäkorkoisista lainoista, jotka ovat epäedullisia aloitteleville yrityksille ennen kuin ne pystyvät vakiinnuttamaan markkinansa, ja vahvistettaisiin siten mikroinnovointia ja kilpailukykyä, mistä saataisiin makrotaloudellista ja sosiaalista hyötyä.

5.3.4 Kun EIR perustettiin vuonna 1994, sen rooli ensisijaisesti riskipääomittajana eikä lainatakauksien antajana jätettiin liian vähälle huomiolle. Seurauksena oli, että siihen mennessä, kun EIR liitettiin EIP-ryhmään vuonna 2000, se oli taannut pk-yrityksille vain yhden miljardin ecun arvosta rahoitusta. Rahaston alkuperäiseen tehtävään, joka oli toimiminen mikrovälineenä mutta makrotason vaikutuksin, palattiin vasta Nizzassa syyskuussa 2008 järjestetyssä Ecofinin kokouksessa, jossa asetettiin tavoitteeksi pk-yritysten tukeminen 30 miljardilla eurolla, vaikkakin edelleen vain lainojen eikä pääoman muodossa.

5.3.5 EIR:n roolia riskipääomittajana eikä pelkkänä lainoittajana tulisi pohtia uudelleen osana euroalueen yhteisten joukkolainojen nettoliikkeen laskua. Näin täydennettäisiin jäsenvaltioiden julkisten velkojen osan muuntamista unionin velaksi.

⁽¹⁴⁾ 5–7 prosenttia bkt:stä – Euroopan komissio (1977), *Report of the Study Group on the Role of Public Finance in European Integration*.

⁽¹⁵⁾ Intergovernmental Committee on European Integration (1956), *Report on the General Common Market* (Spaakin raportti).

5.4 Euroopan investointipankki (EIP)

5.4.1 EIP on aina laskenut liikkeeseen omia joukkolainojaan, ja se on ilmaissut selvästi säilyttävänsä mieluiten ne erillään EU:n joukkolainoista. Tämä on perusteltua. Ensinnäkin EIP laskee omia joukkolainojaan liikkeeseen ensisijaisesti hankkeiden rahoittamiseksi, ja se haluaa säilyttää tämän erityispiirteensä. Toiseksi oletuksena oli, että euroalueen yhteisten joukkolainojen rahoittamiseksi tarvittaisiin varainsiirtoja, kun EIP rahoittaa omat joukkolainansa hankerahoituksesta kertyvistä tuloista. Kolmanneksi on ennakoitu, että varainsiirrot edellyttäisivät komission omien varojen lisäämistä, minkä toteutuminen olisi epätoimennäköistä. EIP on ilmaissut huolensa myös siitä, että sen oma luottoluokitus voisi laskea, jos se osallistuu velkojen vakauttamistoimiin.

5.5 EIP:n ja EIR:n täydentävät roolit

5.5.1 Nämä varaukset eivät kuitenkaan pätsi Euroopan investointirahaston tekemisiin euroalueen yhteisten joukkolainojen nettoliikkeeseenlaskuihin. EIP ja EIR ovat erilaisia elimiä, vaikka ne kuuluvatkin samaan ryhmään. EIR:n liikkeeseen laskemat euroalueen yhteiset joukkolainat eroaisivat sekä EIP:n joukkolainoista että unionin joukkolainoista, joiden avulla edistettäisiin velkojen vakauttamista ja joita säilyttäisi ERVV.

5.5.2 EIR:n liikkeeseen laskemat euroalueen yhteiset joukkolainat voisivat täydentää EIP:n joukkolainoja yhteisessä hankerahoituksessa. Joukkolainat voitaisiin rahoittaa varainsiirtojen sijasta investointihankkeista kertyvillä tuloilla. EIP säilyttäisi valvontavaltansa, kun hankkeille tarvittaisiin sen hyväksyntä ja se hallinnoisi niitä. Näin turvattaisiin EIP:n itsenäinen asema hankhallinnossa.

5.5.3 EIP voisi saada tarvitsemaansa paikallisten kumppanien panosta, joka on sille tärkeää, tekemällä hankehallinnossa yhteistyötä kansallisten luottolaitosten kanssa. Niitä ovat esimerkiksi Ranskan *Caisse des Dépôts et Consignations*, Italian *Cassa Depositi e Prestiti* ja Saksan *Kreditanstalt für Wiederaufbau*.

5.6 EIR:n joukkolainojen hallinnointi

5.6.1 EIR tarvitsisi uuden liiketoimintasuunnitelman voidakseen hallinnoida avoimilla markkinoilla tapahtuvia joukkolainojen liikkeeseenlaskuja, mikä oli alun perin keskeisellä sijalla sille suunnitelluissa tehtävissä. Tätä varten tarvittaisiin erittäin ammattitaitoinen työntekijätiimi; nämä työntekijät voitaisiin kuitenkin saada EIP:stä, ja lisäksi voitaisiin luoda yhteyksiä kansallisiin velkakonttoreihin. Koska euroalueen yhteisten joukkolainojen liikkeeseenlasku tapahtuisi asteittain, uusi tiimi voitaisiin myös rakentaa vähitellen.

5.6.2 EIP-ryhmää hallinnoi Ecofin. **Perussopimuksia ei tarvitsisi tarkistaa**, jotta Ecofin voisi päättää, että EIR laskee liikkeeseen euroalueen yhteiset joukkolainat – tämä ei ollut tarpeen myöskään vuonna 1994 EIR:ää perustettaessa.

5.7 Ecofinin ei tarvitse päättää Euroopan talouden elvytysuunnitelman kriteereistä, eikä myöskään komission ehdotusta tarvita. EIP:llä on ollut sekä koheesioon että lähentymiseen liittyvät vastuualat Eurooppa-neuvoston laatimasta Amsterdamin erityistoimintaohjelmasta sekä Luxemburgissa vuonna 1997 ja Lissabonissa vuonna 2000 pidetyistä Eurooppa-neuvoston kokouksista lähtien. Ne koskevat investoimista terveyteen, koulutukseen, kaupunkien uudistamiseen, kaupunkiympäristöihin ja vihreään teknologiaan sekä pienten ja keskisuurten yritysten, aloittelevien huipputeknologiayritysten ja Euroopan laajuisten liikenne- ja viestintäverkkojen rahallista tukemista.

5.8 Vuoden 1997 jälkeen EIP:n vuosittain myöntämän investointirahoituksen määrä on nelinkertaistunut, ja se vastaa kahta kolmannesta komission omista varoista. Kun määrä edelleen nelinkertaistettaisiin vuoteen 2020 mennessä ja lisäksi saataisiin rahoitusta investoinneista, joita ylijäämäisten kansantalouksien keskuspankit ja valtiolliset sijoitusrahastot tekisivät euroalueen yhteisiin joukkolainoihin, Euroopan talouden elvytysuunnitelma voisi toteutua käytännössä. Näin on erityisesti sen johdosta, että investointikertoimet yltävät näyttöjen mukaan jopa kolmeen eli kaksi tai kolme kertaa siihen, mihin julkistaloudellisten toimien kertoimet. ⁽¹⁶⁾

Bryssel 23. helmikuuta 2012

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Staffan NILSSON

⁽¹⁶⁾ J. Creel, P. Monperrus-Veroni & F. Saraceno (2007), *Has the Golden Rule of public finance made a difference in the United Kingdom?* Observatoire Français des Conjonctures Économiques, Working Papers 2007-13.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Kohti sosiaalisesti vastuullista ja humaania sisämarkkinapolitiikkaa" (oma-aloitteinen lausunto)

(2012/C 143/04)

Esittelijä: **Jorge Pegado LIZ**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 20. tammikuuta 2011 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Kohti sosiaalisesti vastuullista ja humaania sisämarkkinapolitiikkaa.

Asian valmistelusta vastannut "yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 1. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin ääniä 118 puolesta ja 3 vastaan 8:n pidättyessä äänestämästä.

"Argumentit EU:n puolesta muuttuvat alati. Eurooppa on käsite, jota on mukautettava poliittisten ja taloudellisten olosuhteiden kehittymiseen."

(José Manuel Barroso, Expresso 19. marraskuuta 2011)

1. Johdanto

1.1 Nyt kun on kulunut kaksikymmentä vuotta ajankohdasta, jolloin täysin rajattomat ja esteettömät EU:n suuret sisämarkkinat olisi Jacques Delorsin mukaan pitänyt saada päätökseen, on aiheellista ja asianmukaista, että ETSK:ssa edustettuna oleva järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta pohtii, mihin on tultu ja minne ollaan menossa.

1.2 Tätä nykyä sisämarkkinoiden tarkasteleminen merkitsee kuitenkin koko Eurooppa-hankkeen mallin pohtimista uudelleen. On täysin aiheellista pohtia, onko Euroopan unioni – sellaisena, joksi jotkut ovat sen idealisoineet ja jota toiset ovat yrittäneet aktiivisesti rakentaa ja toiset vähitellen tuhota näiden 60 vuoden aikana – vielä vuonna 2050 vapauden esikuva, kulttuurin johtotähti, rauhan puolustaja, kansojen veljeyden puolestapuhuja ja ihmisten tasa-arvon airut maailmassa, jossa ei ole syrjintää eikä rajoja. Komission jäsen Michel Barnier esitti tämän kysymyksen Humboldt-yliopistossa äskettäin pitämässään hyvin jäsennellyssä puheessa.

1.3 Näin on etenkin tänä erityisen epävakana aikana, jolloin EU:ta ravistelee sitkeä kriisi. Se koettelee koko järjestelmää eikä se ole ainoastaan suhdanneluonteinen eikä pelkästään talous- tai finanssikriisi, vaan myös yhteiskunnallisten ja kulttuuristen arvojen kriisi, josta valtaosa ETSK:ssa edustettuina olevista sidosryhmistä ei näe selkeää ulospääsyä.

1.4 Käsillä on työllisyyskriisi. Tilanne on sellainen, ettei Eurooppa enää voi taata työtä kansalaisilleen. Ainoa ratkaisu tähän tukalaan tilanteeseen on kasvu, ja kasvua on pyrittävä saamaan aikaan ensisijaisesti toteuttamalla sisämarkkinat täydessä laajuudessaan.

1.5 **Kansalaisyhteiskunta kysyy** siksi oikeutetusti, kyetäänkö kriisi hallitsemaan Lissabonin sopimukseen perustuvan EU:n nykyisen institutionaalisen mallin avulla. Se **epäilee**, kyetäänkö nykyisessä talous- ja rahoitusmallissa tehokkaaseen ja asianmukaiseen itsesääntelyyn, ja suhtautuu hämmennyneesti johdonmukaisten ja tehokkaiden sääntelytoimien puuttumiseen sekä eri tahojen tekemien yksittäisten ja ristiriitaisten päätösten

määrän lisääntymiseen. Se **kysyy**, kuinka kyetään aikaansaamaan rahoitusjärjestelmän entistä tehokkaampi ja tiukempi valvonta, kun otetaan huomioon toinen toistaan seuraavat pörssiromahdukset ja niistä väistämättä aiheutuvat sosiaaliset ja taloudelliset vahingot. Se **pelkää** kriisin syvälle ulottuvien oireiden enteilevän – maailmanlaajuisen laman välitön uhka huomioon ottaen – nykyisenkaltaisen eurooppalaisen mallin romahtamista. Kansalaisyhteiskunta vaatii nykyisiltä johtajiltaan tarvittavaa kunnianhimoa ja näkemyksiä, jotta kyetään elvyttämään eurooppalainen talous- ja yhteiskuntamalli, jossa pitäydytään perussopimuksen arvoissa ja periaatteissa.

1.6 Siksi on äärimmäisen myönteistä, että käsillä olevaa lausuntoa laadittaessa EFTAn neuvoo-antava komitea katsoi välttämättömäksi laatia lausunnon samasta aiheesta ja että on ollut mahdollista sovittaa näkemyksiä Oslossa pidetyssä yhteisessä kokouksessa (¹).

2. Sisämarkkinat: mitä ja miksi?

2.1 Ajatus "yhtenäismarkkinoista" sisältyi jo ensimmäiseen sopimusasiakirjaan taloudellisen toiminnan sopusointuisen kehityksen, jatkuvan ja tasapainoisen talouskasvun, vakauden lisääntymisen, elintason kiihtyvän nousun ja jäsenvaltioiden suhteiden tiivistämisen **välineenä** (2 artikla). **Sisämarkkinat ymmärrettiin alusta lähtien osaksi kokonaisvaltaista strategiaa eikä erilliseksi politiikaksi tai pelkäksi EFTAn kaltaiseksi vapaa-kauppa-alueeksi.**

2.2 Näin määriteltiin puitteet tulevan sisämarkkinapolitiikan kehittämiseksi. Jotkut pitivät sisämarkkinapolitiikkaa täydellä syyllä eurooppalaisen politiikan "kruununjalokivenä", jonka vähittäisen täytäntöönpanon oli määrä kestää kahdenkymmenen vuoden siirtymäkauden ajan (8 artikla) ja korkeintaan 15 vuotta perussopimuksen voimaantulosta lukien.

(¹) Ks. EFTAn neuvoo-antavan komitean ja yhtenäismarkkinoiden seurantarivien yhteiset päätelmät: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.smo-observatory-smo-spotlight>.21343.

2.3 Sisämarkkinapolitiikan toteuttamista varten asetetuista välineistä huolimatta poliittiset, yhteiskunnalliset ja taloudelliset realiteetit pääsivät voitolle vuoden 1957 ihanteista, eikä voitu välttyä toteamasta, että 15 vuotta myöhemmin oltiin hyvin kaukana tavoitteista, joiden saavuttaminen olisi johtanut "yhtenäismarkkinoiden" todelliseen perustamiseen.

2.4 Vuonna 1985 julkaistussa valkoisessa kirjassa sisämarkkinoiden toteuttamisesta vahvistettiin hyvin täsmälliset päämäärät tämän tavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 1992 mennessä. Samalla katsottiin tarpeelliseksi tehdä Rooman sopimukseen muutoksia, joilla helpotettaisiin valkoisessa kirjassa esiteltyjen poliittisten tavoitteiden toteuttamista. Tämä oli lähtökohta Euroopan yhtenäisasiakirjalle⁽²⁾, jonka sisämarkkinoita koskevaan osaan sisältyi merkittäviä muutoksia. Niistä on aiheellista mainita erityisesti seuraavat:

- a) **määräenemmistö sääntö** yksimielisyyden sijasta hyväksyttävässä lainsäädäntöjen lähentämiseen liittyviä toimenpiteitä sisämarkkinoiden toteuttamiseksi (8 a ja 100 a artikla)
- b) ensimmäinen viittaus **suojelun korkeaan tasoon**, kun kyse on terveyteen, turvallisuuteen ja kuluttajansuojaan liittyvistä toimenpiteistä (100 a artiklan 3 kohta)
- c) yhteisöjen tuomioistuimen ns. Cassis de Dijon -tapauksessa antamaan tuomioon liittyvään kuuluisaan oikeuskäytäntöön perustuvan **vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen** hyväksyminen yleisesti (100 b artikla)
- d) selkeä vaatimus **taloudellisesta ja sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta** keskeisenä tavoitteena, joka on otettava huomioon sisämarkkinoita toteutettaessa (130 a ja b artikla).

2.5 Sisämarkkinoiden toteuttamista koskevat uudet määräykset täsmentyivät kuitenkin vasta vuonna 1992 Maastrichtin sopimuksessa⁽³⁾, jolla perustettiin Euroopan unioni. Tuolloin oli jo ilmeistä, ettei sisämarkkinoiden toteuttamiselle asetettua vuoden 1992 määräaikaakaan kyettäisi alkuunkaan noudattamaan.⁽⁴⁾

2.6 Useimmissa jäsenvaltioissa voitiin päinvastoin panna merkille lainsäädännöllisten ja muiden kuin lainsäädännöllisten esteiden lisääntyminen, joka yhdessä komission harjoittaman liberaalin ja sallivan politiikan kanssa johti siihen, että sisämarkkinoiden toteuttamisprosessi käytännössä pysähtyi erällä erityisen keskeisillä aloilla, erityisesti palvelualalla.

2.7 Monet aloitteista sisämarkkinoiden toteuttamiseksi ovatkin johtaneet siihen, että on otettu käyttöön **lukemattomia pelkästään kokonaisvaltaisesta politiikasta irrallaan olevia**

⁽²⁾ EYVL L 169, 29.6.1987.

⁽³⁾ EYVL L 191, 29.7.1992; siinä nähtiin piirteitä Spinellin hankkeesta pyrittäessä varmistamaan federalistien ja heidän vastustajiensa hyväksyminen.

⁽⁴⁾ Komission tiedonanto aiheesta "Sisämarkkinoiden toiminta vuoden 1992 jälkeen: Sutherlandin raportin seuranta" (SEC(92) 2277, 2. joulukuuta 1992) ja ETSK:n lausunto (OJ C 201, 26.7.1993, s. 59) sekä niiden päätelmät ovat vielä nykyäänkin ajankohtaisia ja ansaitsevat huolellisen tarkastelun.

yksittäisiä ja koordinoimattomia lainsäädännön yhdenmukaistamistoimenpiteitä. Jäsenvaltiot ovat puolestaan usein vastustaneet näitä aloitteita toteuttamalla vapaata kilpailua rajoittavia kansallisia politiikkoja, myöntämällä sääntöjenvastaista valtiontukea, asettamalla uusia määrällisiä tai niitä vastaavia rajoituksia sekä torjumalla järjestelmällisesti etenemisen teollisuuden integroitumisen, verotuksen tai taloushallinnon kaltaisilla keskeisillä aloilla.

2.8 Jopa aloitteilla, jotka on toteutettu ilmeisen menestyksellisesti ja joihin on suhtauduttu myönteisesti, kuten "Schengen sääntöjen" hyväksyminen, euron käyttöönotto, äskettäinen oikeuteen ja vapauteen perustuvan alueen yhteisöllistäminen sekä EU:n perusoikeuskirjan sisällyttäminen Lissabonin sopimuksen lopulliseen versioon, on ollut rajallinen vaikutus siksi, etteivät jotkut jäsenvaltiot ole osallistuneet niihin tai että ne ovat suhtautuneet aloitteisiin varauksellisesti. Myös aloitteiden laajuutta ja täytäntöönpanoa on rajoitettu tai niitä on jopa suoranaisesti vastustettu. Se, ettei aloitteita ole täydennetty muilla keskeisillä lisätoimenpiteillä, kuten todellisella eurooppalaisella finanssipolitiikalla, on ratkaiseva syy siihen, **ettei EU ole kyennyt puuttamaan nykyiseen kriisiin**, joka on vienyt sen kuilun partaalle, kuten Jacques Delors totesi Le Soir- ja Le Temps -sanomalehtien haastattelussa 18. elokuuta 2011.

2.9 ETSK on jo pitkään kiinnittänyt huomiota siihen, että on tehtävä selkeä muutos ajattelutavassa asettamalla sisämarkkinoiden toteuttamisessa laatu etusijalle, huolehtimalla ennen kaikkea yleisesti kansalaisten ja erityisesti kuluttajien ja työntekijöiden käytännön intresseistä ja perusoikeuksista sekä asettamalla sosiaaliset näkökohdat yhdenvertaiseen asemaan taloudellisten näkökohtien kanssa ihmiskeskeisen näkemyksen mukaisesti vastakohtana puhtaasti taloudelliselle lähestymistavalle, jota on noudatettu tähän asti ja joka on syynä rajoituksiin, vastahakoisuuteen, epäröintiin ja epäluottamukseen.⁽⁵⁾

2.10 Kun komission nykyinen puheenjohtaja toisen toimikautensa alussa esitteli 2000-luvun sisämarkkinoita koskevan uuden näkemyksensä⁽⁶⁾, joka oli itse asiassa jatkoa komission aiheesta "Euroopan kansalaisten toimintasuunnitelma – EU:n tuloksenteko" antamalle aiemmalle tiedonannolle⁽⁷⁾, pantiin luonnollisen toiveikkaina merkille, että komissio näytti ajavan perinpohjaista suunnanmuutosta sisämarkkinoita koskevaan poliittiseen lähestymistapaansa viime kädessä kansalaisten ja kuluttajien hyödyksi. Komissio, joka ei enää pitänyt sisämarkkinoita erillisenä politiikanalana vaan osana myöhempää Eurooppa 2020 -strategiaa enteilevää kokonaisvaltaista strategiaa, ilmoitti, että sisämarkkinoiden keskeisiä tavoitteita ovat kuluttajien luottamuksen lisääminen, taloudellisen yhdentymisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistäminen sekä osaamisyhteiskunnan luominen kestävyysperiaatteiden mukaiseen Eurooppaan globalisoituvassa maailmassa. Olenainen väline tässä uudessa lähestymistavassa oli yhä parempi sääntely rationalisoidussa ja yksinkertaistetussa sääntely-ympäristössä.⁽⁸⁾

⁽⁵⁾ Ks. muun muassa seuraavat ETSK:n keskeiset lausunnot: EYVL C 39, 12.2.1996, s. 70; EUVL C 255, 14.10.2005, s. 22; EUVL C 204, 9.8.2008, s. 1; EUVL C 347, 18.12.2010, s. 8; EUVL C 44, 11.2.2011, s. 68 ja tiedonanto aiheesta "Lissabonin sopimuksen vaikutus yhtenäismarkkinoiden toimintaan".

⁽⁶⁾ Tiedonanto "Yhtenäismarkkinat kansalaisia varten", KOM(2007) 60 lopullinen, 21. helmikuuta 2007.

⁽⁷⁾ KOM(2006) 211 lopullinen, 10. toukokuuta 2006.

⁽⁸⁾ EUVL C 77, 31.3.2009, s. 15.

2.11 Tämän uuden lähestymistapansa lujittamiseksi komissio tilasi entiseltä komission jäseneltä Mario Montilta merkittävän tutkimuksen⁽⁹⁾, joka julkistettiin toukokuussa 2010. Samoihin aikoihin myös neuvosto oli pyytänyt merkkihenkilöistä koostunutta "pohdintaryhmää", jota johti Espanjan entinen pääministeri Felipe González ja johon myös Mario Monti kuului, laatimaan raportin EU:n tulevaisuudesta vuoteen 2030 saakka⁽¹⁰⁾. Euroopan parlamentti oli puolestaan julkistanut niin ikään toukokuussa 2010 Grechin mietinnön, joka oli pohjana sen 20. toukokuuta antamalle päätöslauselmalle⁽¹¹⁾ kuluttajille ja kansalaisille tarkoitettujen yhtenäismarkkinoiden toteuttamisesta.

2.12 Kaikissa näissä merkittävässä asiakirjoissa kiinnitetään huomiota ennen kaikkea tarpeeseen muuttaa oleellisesti ajattelutapaa määriteltäessä ja pantaessa täytäntöön sisämarkkinoiden toteuttamiseen liittyvää politiikkaa. Asiakirjoissa katsotaan, että nykyinen malli on loppuun hyödynnetty, ja todetaan, että vaikka saavutetut tulokset ovat erällä aloilla merkittäviä, ne ovat osoittautuneet yleisesti ottaen huonosti tunnetuiksi, riittämättömiksi ja monessa mielessä pettymykseksi nyt, kun Euroopalla on edessään odottamattomia haasteita ja sen tulevaisuudennäkymät ovat synkät.

2.13 Nämä huomioidut ja päätelmät on lisäksi laajasti todennettu useissa perättäisissä, säännöllisesti laadituissa sisämarkkinoiden tulostauluissa⁽¹²⁾, yksityiskohtaisissa ja säännöllisin väliajoin jäsenvaltioissa tehdyissä Eurobarometri-analyseissa sisämarkkinoita koskevista kansalaisten ja yritysten näkemyksistä ja kokemuksista, kuluttajista sisämarkkinoilla laadituissa vastaavalaissa "tulostauluissa"⁽¹³⁾ sekä yleisesti unionin lainsäädännön⁽¹⁴⁾ ja erityisesti kuluttajaoikeuden alan säädösten⁽¹⁵⁾ täytäntöönpanoa käsittelevissä komission vuosikertomuksissa, jotka asianmukaisesti tulkittuina, huolellisesti analysoituina ja kriittisesti arvioituina vahvistavat kaikilta osin edellä mainituissa asiakirjoissa esiin tuodut huolenaiheet ja epäilyt.

2.14 Kun komissiolta odotettiin todellista muutosta sisämarkkinoita koskevassa poliittisessa lähestymistavassa siten, että siinä olisi otettu huomioon kaikki nämä päätelmät ja tarkasteltu nykyisen finanssikriisin puitteissa todella uudella ja erilaisella tavalla 2000-luvun yhtenäismarkkinoita ja olisi vastattu johtavien poliitikkojen antamien monien lausuntojen herättämiin odotuksiin, on kuitenkin jossain määrin pettyneenä todettava, että asiakirja erittäin kilpailukykyisen sosiaalisen markkinatalouden ensisijaisista tavoitteista oli – huolimatta monista ansioista, jotka sillä myönnettiin olevan – jälleen kerran uusi luettelo 50 yksittäisestä toimenpiteestä vailla määriteltyä strategista linjaa⁽¹⁶⁾. Asiakirjan heikkoudet ja puutteet tuodaan selkeästi esiin 6. huhtikuuta 2011 annetussa Euroopan parlamentin päätöslauselmassa⁽¹⁷⁾.

⁽⁹⁾ A New Strategy for the Single Market at the Service of Europe's Economy and Society.

⁽¹⁰⁾ "Eurooppa 2030 -hanke – Haasteet ja mahdollisuudet", julkaistiin niin ikään toukokuussa 2010.

⁽¹¹⁾ EP:n päätöslauselma A7-0132/2010.

⁽¹²⁾ SEC(2011) 372 final, 21. maaliskuuta 2011.

⁽¹³⁾ SEC(2011) 299 final, 4. maaliskuuta 2011; tätä tukee merkittävästi myös heinäkuussa 2011 julkaistu Eurobarometri-selvitys aiheesta *E-communication Household Survey* (sähköistä viestintää koskeva kotitaloustutkimus).

⁽¹⁴⁾ KOM(2010) 538 lopullinen, 1. lokakuuta 2010.

⁽¹⁵⁾ EUVL C 18, 19.1.2011, s. 100.

⁽¹⁶⁾ EUVL C 132, 3.5.2011, s. 47.

⁽¹⁷⁾ Asiakirja A7-0072/2011, joka perustuu IMCO-valiokunnan mietintöön sisämarkkinoista eurooppalaisia varten, (2010/2278 (INI), PE 456.691v02-00, 24. maaliskuuta 2011), esittelijä: António Fernando Correia de Campos.

2.15 Tätä epäkohtaa ei korjattu komission tuoreimmalla tiedonannolla kahdentoista viputekijän valitsemisesta, sillä ei ole todella selvää, mikä on sisämarkkinoiden toteuttamiseen tähtäävän, taustalla olevan poliittisen lähestymistavan johtoajatus, joka viime kädessä johti näiden 12 ns. viputekijän eikä joidenkin muiden, esimerkiksi ETSK:n lausunnossaan⁽¹⁸⁾ luettelemien, takaiseen valintaan.

2.16 Useat, muun muassa komission puheenjohtajan ja komission jäsenen Michel Barnierin julkiset esiintymiset sekä tällä välin esitelty komission ohjelma⁽¹⁹⁾ näyttävät kuitenkin vahvistavan sen, että aikomuksena on todella muuttaa sisämarkkinoiden tulevaan toteuttamiseen liittyvää ajattelutapaa. Tämän suunnitaisia ovat myös Krakovan julistus⁽²⁰⁾ sekä Notre Europe -pohdintaryhmän eurooppalaisen ohjausryhmän julistus.

3. Sisämarkkinoiden toteuttamista koskeva uusi ajattelutapa

3.1 On tärkeää todeta jälleen, että unionin politiikkojen puitteissa ja Lissabonin sopimuksessa nykyisin vahvistettujen peruseriaatteiden mukaan **sisämarkkinoiden toteuttaminen ei ole päämäärä sinänsä, vaan keino, väline** saavuttaa joukko poliittisia tavoitteita eri aloilla.⁽²¹⁾

3.2 Niin ikään on tärkeää todeta jälleen, että nämä tavoitteet ovat **samanaikaisesti ja tasapuolisesti taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristöllisiä** ja että niiden kaikkien perimmäisenä päämääränä on kansojen hyvinvointi sekä ihmisarvon, tasa-arvon, vapauden, yhteisvastuun, demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen kaltaisten arvojen edistäminen (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 ja 3 artikla).⁽²²⁾

3.3 Sisämarkkinoiden toteuttamiseen tähtäviä toimenpiteitä, joiden päämäärät ovat nykyisin lainsäädännöllisesti paljon kattavammat kuin vuonna 1957, on näin ollen tarkasteltava näiden periaatteiden, arvojen ja tavoitteiden valossa.

3.4 Sisämarkkinoita, jotka alun perin suunniteltiin selkeästi luonteeltaan federalistisen Euroopan talouden tukipilariksi, on nyt tarkasteltava uudelleen 30 viime vuoden kehityksen ja nykypäivän todellisuuden valossa. On totta, että nykyisissä olosuhteissa sisämarkkinat näyttävät muistuttavan yhä enemmän pelkkää vapaakauppa-alueita, jollainen oli niiden edeltäjä EFTA; tulevaisuudessa sisämarkkinat eivät enää näyttäyty ylikansallisen poliittisen hankkeen luonnollisena tuloksena, vaan **Euroopan valtioiden kansallisten intressien pienimpänä yhteisenä nimittäjänä**.

3.5 Siksi on jälleen korostettava painokkaasti ajatusta siitä, että sisämarkkinoiden avulla **nämä kansalliset intressit on**

⁽¹⁸⁾ EUVL C 24, 28.1.2012, s. 99.

⁽¹⁹⁾ KOM(2011) 777 lopullinen, 15. marraskuuta 2011.

⁽²⁰⁾ Jatkona sisämarkkinafoorumien tervetulleelle järjestämiselle 3.–4. lokakuuta 2011.

⁽²¹⁾ EUVL C 93, 27.4.2007, s. 25.

⁽²²⁾ EUVL C 182, 4.8.2009, s. 1.

yhdistettävä kaikilta osin integroituneeksi talous- ja rahoitushallinnon institutionaaliseksi järjestelmäksi; järjestelmän malli on syytä määritellä uudelleen ja täsmentää sitä lähiaikoina.

3.6 Tämä edellyttää ennen kaikkea realistista käsitystä **sisämarkkinoiden todellisista rajoista**. Sisämarkkinoista ei pidä pyrkiä tekemään jotakin sellaista, mitä ne eivät voi tai mitä niiden ei tule olla, määräämällä väkisin usein tarpeettomista ja perusteettomista toimenpiteistä, jotka ainoastaan vaikeuttavat yritysten ja erityisesti pk-yritysten, mukaan luettuina myös vapaiden ammattinharjoittajien, toimintaa⁽²³⁾, tai täydelliseen yhdenmukaistamiseen tähtäävistä toimenpiteistä, jotka ovat perusteettomia, koska muut arvot, kuten laadunvarmistus, ovat tarkoituksenmukaisempia, esimerkiksi erällä kuluttajien oikeuksiin ja kuluttajansuojaan liittyvillä aloilla. Periaatteella ja vakaumuksella, jonka mukaan "moninaisuus on voimaa", olisikin oltava yhdenmukaistamisnäkökohtien ohella jälleen keskeinen rooli Euroopan sisämarkkinapolitiikassa.

3.7 On välttämätöntä jatkaa **sääntelyn parantamista koskevaa** ohjelmaa päättäväisesti ja tinkimättömästi myönnytyksiä tekemättä. ETSK on aina osallistunut aktiivisesti tähän ohjelmaan,⁽²⁴⁾ jossa tavoitteena on tuottaa teknisesti virheettömiä asiakirjoja sekä karsia turhaa ja vahingollista byrokratiaa mutta myös ennen kaikkea soveltaa **lainsäädännön valmisteluun ja hallinnollisiin käytäntöihin ennakoivaa lähestymistapaa**, jossa kansalaisyhteiskunta ja asianomaiset elinkeinoelämän toimijat osallistuvat tosiasiallisesti kaikkiin lainsäädännön suunnitteluun ja määrittelyyn vaiheisiin. Tällöin on erityisesti annettava nykyistä suurempi painoarvo **ennalta tehtäville vaikutustenarvioinneille**, käytettävä entistä järjestelmällisemmin **asetuksia direktiivien sijasta** välineenä lainsäädännöllisen yhdenmukaisuuden aikaansaamiseksi silloin, kun se on suositeltavaa, sekä uskallettava kokeilla uusia, nykyistä lainsäädännöllistä keinovalikoimaa soveltuvampia välineitä, joista mainittakoon esimerkiksi vaihtoehtoiset **valinnaiset järjestelmät**, aina kun ne ovat perusteltuja.⁽²⁵⁾ Niin ikään on uskallettava luopua unionin aloitteista kokonaan, jos ne eivät ole riittävän tehokkaita tai hyödyllisiä.

3.8 Niin ikään on aiheellista **tarkistaa ja kodifoida EU:n säännöstö ja hallinnolliset muodollisuudet, yksinkertaistaa niitä**⁽²⁶⁾ sekä poistaa kirurgin tarkkuudella kaikki, mikä osoitautuu hyödyttömäksi, tarpeettomaksi, epätarkoituksenmukaiseksi tai jopa haitalliseksi.⁽²⁷⁾ Tällöin on kuitenkin noudatettava tarvittavaa huolellisuutta, sillä vaarana on, että koordinoinnin puuttuessa hylätään olennaisia näkökohtia säädöksistä, jotka ovat keskeisten alojen kannalta välttämättömiä.

3.9 **Johtoajatuksena on oltava sääntely ilman tukahduttamista**. Sitä silmällä pitäen on oltava innovatiivinen ja luova,

⁽²³⁾ EUVL C 376, 22.12.2012, s. 51.

⁽²⁴⁾ EUVL C 24, 31.1.2006, s. 39; EUVL C 175, 27.7.2007, s. 21; EUVL C 48, 15.2.2011, s. 107.

⁽²⁵⁾ EUVL C 24, 31.1.2006, s. 52; EUVL C 175, 28.7.2009, s. 26; EUVL C 21, 21.1.2011, s. 26.

⁽²⁶⁾ Paluu komission tiedonannossa "Yhteisön säännöstön päivittäminen ja yksinkertaistaminen" (KOM(2003) 71 lopullinen, 11. helmikuuta 2003) määrittelemään lähestymistapaan, jolle ETSK antoi selkeän tukensa (EUVL C 112, 30.4.2004, s. 4) ja joka sen jälkeen näyttää unohdetun.

⁽²⁷⁾ Ks. lausunnot: EYVL C 14, 16.1.2001, s. 1; EYVL C 125, 27.5.2002, s. 105; EUVL C 133, 6.6.2003, s. 5; EUVL C 309, 16.12.2006, s. 18; EUVL C 10, 15.1.2008, s. 8.

mutta myös tarkasteltava uudelleen lainsäädännön ja hallinnon yksinkertaistamista käsittelevässä riippumattoman asiantuntijaryhmän ensimmäisessä kertomuksessa tehtyjä ehdotuksia, joista suurinta osaa ei ole toteutettu mutta jotka ovat kuitenkin edelleen ajankohtaisia ja edellyttävät tosiasiallista täytäntöönpanoa.⁽²⁸⁾

3.10 **Normittamisella tai standardoinnilla** on keskeinen asema "uuden lähestymistavan" mukaisessa mallissa, jota sovelletaan tuotteiden lisäksi myös palveluihin.⁽²⁹⁾ Myös tältä osin olisi kuitenkin analysoitava tarkoin toteutettavien toimenpiteiden tarve, tehokkuus ja vaikutukset, jotta palvelut eriytetään normittamisen yhteydessä sisämarkkinoiden kannalta järkevällä tavalla.

3.11 Niin ikään on annettava uutta pontta **sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmälle** (*Internal Market Information system, IMI*), ja myös sen kattavuutta on lisättävä. Tähän päästään laajentamalla järjestelmän soveltamisalaa ja parantamalla hallinnollista yhteistyötä niiden ehdotusten ja suositusten mukaisesti, joita ETSK:lla on ollut tilaisuus esitellä monissa eri yhteyksissä⁽³⁰⁾. Samoin on tarkasteltava uudelleen SOLVIT-verkkoa tarjoamalla sille uudet puitteet ja asianmukaiset välineet.

3.12 On myös tärkeää arvioida uudelleen **sisämarkkinoiden rakentamista ohjaavia pääperiaatteita**, erityisesti vastavuoroisen tunnustamisen⁽³¹⁾, toissijaisuuden⁽³²⁾, suhteellisuuden⁽³³⁾ sekä ennalta varautumisen periaatteita, jotka on tähän asti rajattu koskemaan yksinomaan elintarviketurvallisuuden kaltaisia erityisalajoja mutta joille tulisi antaa yleisperiaatteen asema, sekä määritellä niille uudet ominaispiirteet ja uudet soveltamistavat, jotka ovat entistä lähempänä kansalaisten todellisia intressejä.

3.13 **Painopisteet tulee asettaa huolellisesti**. Tämä ei kuitenkaan tarkoita muutamien lippulaivahankkeiden enemmän tai vähemmän mielivaltaista valintaa vaan ennemminkin sitä, että edetään sellaisen selkeän poliittisen lähestymistavan asianmukaisesti määriteltyjen kriteerien mukaisesti, jota EU:lla ei vielä ole ja jossa annetaan **ehdoton etusija kansalaisille**.

⁽²⁸⁾ KOM(95) 288 lopull., 21. kesäkuuta 1995.

⁽²⁹⁾ Ks. EUVL C 120, 16.5.2008, s. 1; EUVL C 376, 22.12.2011, s. 69 ja EUVL C 68, 6.3.2012, s. 35.

⁽³⁰⁾ Ks. EUVL C 43, 15.2.2012, s. 14 sekä muut siinä mainitut aiemmat lausunnot.

⁽³¹⁾ Mainittakoon erityisesti vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamista koskevat komission kertomukset, joista ensimmäinen oli komission 16. kesäkuuta 1999 antama tiedonanto (KOM(99) 299 lopullinen) mutta joista luovuttiin myöhemmin. Ks. lausunto EYVL C 116, 20.4.2001, s. 14.

⁽³²⁾ Tältä osin viitataan Molitorin raporttiin, jotta se puhdistettaisiin epäoikeudenmukaisesta "yksi askel eteenpäin ja kaksi taaksepäin" -painolastista, josta sitä on myöhemmin syytetty (ks. Feral, Alexis, *Le principe de subsidiarité, progrès ou status quo après le Traité d'Amsterdam?*, julkaisussa *Revue du Marché Unique Européen*, I, 1998, s. 95) sen johdosta, että komissio on soveltanut sitä kömpelästi, ja jotta siitä tehtäisiin todellinen "muutosta koskeva haaste", jollaiseksi Jacques Delors sen käsitti.

⁽³³⁾ Tässä yhteydessä on otettava huomioon ETSK:n lausunnot komission vuosikertomuksista toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamista koskevan pöytäkirjan 9 artiklan mukaisesti.

3.14 Näiden painopisteiden joukossa erityisasema on annettava **yleisesti palvelualalle** ⁽³⁴⁾ ja **erityisesti vähittäisrahoituspalvelualalle** ⁽³⁵⁾, joilla sisämarkkinoiden puutteellinen toteutuminen on korostuneinta mutta joilla nimenomaan on oltava innovatiivisempi sekä toimenpiteiden että käytettävien välineiden osalta. ETSK kehottaa Euroopan komissiota valvomaan erityisesti palveludirektiivin täytäntöönpanoa ja raportoimaan siitä säännöllisesti ja avoimesti, koska se on toistaiseksi ainoa lainsäädäntöväline, jonka avulla voidaan mahdollistaa palveluiden rajatylittävää kauppaa.

3.15 Erityisesti on syytä mainita **rajatylittävän sähköisen kaupankäynnin sisämarkkinoiden** toteuttaminen käytännössä, kun otetaan huomioon niiden sosioekonomiset hyödyt ylipääntään eurooppalaisille kuluttajille sekä erityisesti hankalien kulkuyhteyksien päässä olevien alueiden asukkaille ja jonkinasteisesti vammautuneille. Nämä markkinat hyödyttävät myös EU:ssa toimivia yrityksiä, erityisesti pk-yrityksiä, sillä niiden avulla ratkaisitaisiin käytännössä jo pitkään tunnetut ongelmat ja kysymykset. Tähän mennessä ei ole kuitenkaan kehitetty välineitä ja mekanismeja, jotka ovat välttämättömiä kuluttajien luottamuksen voittamiseksi, kuluttajansuojan varmistamiseksi sekä elinkeinonharjoittajille ja ammattilaisille suotuisan toimintaympäristön luomiseksi. ⁽³⁶⁾

3.16 Edellä todettu koskee erityisesti kysymyksiä, jotka liittyvät markkinoiden hajanaisuuteen, sovellettavien sääntöjen eroihin, yksityisyyttä ja tietojen luottamuksellisuutta koskevaan epävarmuuteen, liiketoimien turvallisuuteen, oikeudelliseen suojaan riita-asioissa ja laittomien sähköisten palveluiden sekä verkkopiratismiin ja -rikollisuuden olemassaoloon ja jotka edellyttävät komission eri pääosastojen monialaista lähestymistapaa **johdonmukaisen oikeudellisen kehityksen** määrittelemiseksi **todellisia digitaalisia yhtenäismarkkinoita varten**.

3.17 **Unionin säädösten tehokas täytäntöönpano** on ala, jolla tarvitaan lisäponnisteluita ja jolla EU ei valitettavasti ole saavuttanut vakuuttavia tuloksia. Se on ainoa keino varmistaa lainsäädännön noudattaminen ja tehokas sääntely ⁽³⁷⁾, eikä se saa rajoittua pelkän "hallinnollisen yhteistyön" kapeisiin puitteisiin. ⁽³⁸⁾ Euroopan kansalaisten kannalta on tässä suhteessa ensiarvoisen tärkeää, että vahvistetaan selkeästi ja ilman uusia viivästyksiä **oikeus joukkokanteeseen EU:n tasolla**, sillä se viime

kädessä on keino varmistaa asianmukainen vastuuvuorollisuus Euroopan unionin lainsäädännön noudattamatta jättämisestä ja näin edistää unionin lainsäädännön vapaaehtoista noudattamista. ⁽³⁹⁾

3.18 Kaikkein tärkeintä on kuitenkin määritellä **yhtenäismarkkinoiden muuttajat, joilla ihmiset ja kansalaiset asetaan yhtenäismarkkinoiden ytimeen**. Tätä tehtävää ei pidä osoittaa mille tahansa enemmän tai vähemmän valistuneiden viisaiden ryhmälle, vaan lähtökohtana on ennemminkin oltava kansalaisten ja kansalaisyhteiskunnan suora osallistuminen siten, että kansalaisia kuullaan heidän huolenaiheistaan ja vaatimuksiinsa yhtä lailla kuin heidän turhautumistaan ja pettymyksistään.

3.19 Vaikka toimenpiteisiin on ryhdyttävä kiireellisesti, on tärkeää, ettei se tapahdu koordinoimattomasti tai ainoastaan impulsiivisesti. ETSK ehdottaakin, että käynnistetään **pohdinta-aika**, kun vuodelta 1992 peräisin olevasta Euroopan unionista tehdystä sopimuksesta on kulunut 20 vuotta. Komitea haluaisi panoksenaan tuoda esiin eräitä seikkoja, joita se pitää keskeisinä tämänkaltaista pohdintaa silmällä pitäen.

3.19.1 Ensinnäkin on tarkasteltava sitä, että sisämarkkinapolitiikka on selkeästi alisteinen **Euroopan unionin perusoikeuskirjassa**, erityisesti sen IV ja V osastossa, mainituille perusperiaatteille ja keskeisille tavoitteille, painottamalla erityisesti sosiaalisen ulottuvuuden ja kuluttajien oikeuksien vahvistamista. ⁽⁴⁰⁾

3.19.2 Toisaalta on pohdittava sitä, miten **alakohtaiset poliittikat sovitetaan yhteiseen strategiseen tavoitteeseen** sisällyttämällä talous-, teollisuus-, kauppa-, liikenne-, energia-, ympäristö-, kuluttaja- ja kilpailupoliittikka **kokonaisvaltaiseen oikeudelliseen kehikseen, jolla edistetään yhdentymistä ja vahvistetaan työmarkkinaosapuolten ja yhteiskunnan eri tahojen** (kuluttajat, kotitaloudet, työntekijät, yritykset, valtiovalta riippumattomat organisaatiot jne.) **luottamusta**. Tämä edellyttäisi Eurooppa 2020 -strategian uudelleenarviointia ja uudelleenkäynnistämistä.

3.19.3 On myös pohdittava, kuinka voidaan vahvistaa yleisesti **kansalaisten** ja erityisesti työntekijöiden – sekä palkkatyöntekijöiden että itsenäisten ammatinharjoittajien – opettajien ja opiskelijoiden **vapaata liikkumista ja liikkuvuutta** ja turvata ne varmistamalla, että myös heidän sosiaalisia oikeuksiaan (sosiaaliturva, oikeusturva, tapaturma- ja sairausvakuutukset, eläkkeet jne.) kunnioitetaan kaikissa tilanteissa ilman syrjintää, ja tarkistamalla ammattipätevyysien ja tutkintotodistusten tunnustamista koskevaa järjestelmää. Tässä yhteydessä on pidettävä lähtökohtana tiukkoja laatuvaatimuksia EU:n kuluttajien turvallisuuden ja terveyden suojelemiseksi.

⁽³⁴⁾ Ks. lausunnot: EUVL C 221, 8.9.2005, s. 113; EUVL C 175, 27.7.2007, s. 14; EUVL C 318, 29.10.2011, s. 109.

⁽³⁵⁾ Ks. lausunnot: EYVL C 56, 24.2.1997, s. 76; EYVL C 95, 30.3.1998, s. 72; EYVL C 209, 22.7.1999, s. 35; EUVL C 157, 28.6.2005, s. 1; EUVL C 302, 7.12.2004, s. 12; EUVL C 221, 8.9.2005, s. 126; EUVL C 65, 17.3.2006, s. 113; EUVL C 65, 17.3.2006, s. 134; EUVL C 309, 16.12.2006, s. 26; EUVL C 318, 23.12.2006, s. 51; EUVL C 115, 16.5.2006, s. 61; EUVL C 100, 30.4.2009, s. 84; EUVL C 27, 3.2.2009, s. 18; EUVL C 100, 30.4.2009, s. 22; EUVL C 228, 22.9.2009, s. 62; EUVL C 228, 22.9.2009, s. 66; EUVL C 218, 11.9.2009, s. 30; EUVL C 318, 29.10.2011, s. 133.

⁽³⁶⁾ Huolimatta komission 22. lokakuuta 2009 aiheesta "Elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välinen rajatylittävä sähköinen kaupankäynti EU:ssa" antamasta tiedonannosta (KOM(2009) 557 lopullinen).

⁽³⁷⁾ Ks. lausunnot: EUVL C 317, 23.12.2009, s. 67; EUVL C 18, 19.1.2011, s. 95.

⁽³⁸⁾ EUVL C 128, 18.5.2010, s. 103.

⁽³⁹⁾ ETSK:ta on perustellusti pidetty joukkokanteiden puolustajana, ja se on antanut aiheesta useita lausuntoja, joista mainittakoon erityisesti seuraavat: EUVL C 309, 16.12.2006, s. 1; EUVL C 324, 30.12.2006, s. 1; EUVL C 162, 25.6.2008, s. 1; EUVL C 228, 22.9.2009, s. 40; EUVL C 128, 18.5.2010, s. 97.

⁽⁴⁰⁾ Tämän kysymyksen osalta on otettava huomioon komission kertomus "Edistyminen kohti tosiasiallista unionin kansalaisuutta vuosina 2007–2010" (KOM(2010) 602 lopullinen, 27. lokakuuta 2010) ja samanaikaisesti julkaistu "Katsaus Euroopan unionin kansalaisuuteen vuonna 2010 – Unionin kansalaisoikeuksien esteiden poistaminen" (KOM(2010) 603 lopullinen, 27. lokakuuta 2010) sekä pohdittava, mitkä viime kädessä ovat niissä esitettyjen huomioiden seuraukset.

3.19.4 Sosiaalisen osallisuuden ja työllisyyden edistämiseksi on niin ikään pohdittava **työmarkkinoiden todellista avaimista** kaikille Euroopan kansalaisille poistamalla huolellisen tarkastelun jälkeen perusteettomat rajoitukset ja syrjintä.

3.19.5 Erityisesti on syytä tarkastella jo pitkään odotetun **asianmukaisen oikeudellisen kehyksen** määrittelemistä **yleisesti yhteisötalouden yrityksiä** ja erityisesti eurooppalaisia säätiöitä, keskinäisiä yhtiöitä ja järjestöjä **varten**.

3.19.6 Niin ikään on kiireellistä pohtia **selkeän oikeudellisen kehyksen** aikaansaamista **yleishyödyllisiä palveluja ja erityisesti sosiaalipalveluja varten** määrittelemällä keskeisten jul-

kisten palvelujen laatuksiteerit ja selkiyttämällä julkisiin hankintoihin, kilpailuun ja valtiontukiin sovellettavia sääntöjä. ⁽⁴¹⁾

3.20 On lisäksi suunnattava yhteisesti voimavaroja ja toimia **yhtenäismarkkinoita koskevan tehokkaan viestintäpolitiikan** edistämiseen EU:ta koskevan johdonmukaisen ja yhtenäisen eurooppalaisen viestintäpolitiikan laajemmissa puitteissa, joihin kansalaiset otetaan mukaan ja joissa yleinen mielipide ja eurooppalaiset joukkoviestimet otetaan asianmukaisesti huomioon totuudenmukaisen tiedon levittämiseksi Euroopan kansalaisille ja erityisesti kuluttajille hyödyntämällä digitaalisia viestimiä innovatiivisesti. ⁽⁴²⁾

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Staffan NILSSON*

⁽⁴¹⁾ Ks. ETSK:n lausunto, EUVL C 161, 13.7.2007, s. 80.

⁽⁴²⁾ Ks. ETSK:n valmisteleva lausunto, EUVL C 27, 3.2.2009, s. 152, ja oma-aloitteinen lausunto, EUVL C 44, 11.2.2011, s. 62.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Talouden ohjausta ja hallintaa koskevan uuden lainsäädännön sosiaaliset vaikutukset” (oma-aloitteinen lausunto)

(2012/C 143/05)

Esittelijä: **Gabriele BISCHOFF**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 14. heinäkuuta 2011 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla antaa oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Talouden ohjausta ja hallintaa koskevan uuden lainsäädännön sosiaaliset vaikutukset (oma-aloitteinen lausunto).

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 25. tammikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 232 ääntä puolesta ja 8 vastaan 9:n pidättäessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan unionin on puhuttava yhdellä äänellä, toimittava nykyistä ripeämmin ja epäröimättömämmin ja turvauduttava oikeanlaisiin resepteihin vastatakseen vakuuttavasti historiansa pahimpaan rahoitus-, talous- ja luottamuskriisiin.

1.2 ETSK suhtautuu myönteisesti jäsenvaltioiden aloitteeseen korjata euroalueen valuvirheet ja luoda pohjaa uudelle Euroopan talouden ohjaus- ja hallintajärjestelmälle. Tämä on välttämätöntä, koska nykyiset välineet ja menettelyt eivät ole vähentäneet velkaantumista ja makrotalouden epätasapainoa toivotulla tavalla. Euroopan talouden uudessa ohjaus- ja hallintajärjestelmässä on kuitenkin turvattava sekä jäsenvaltioiden ja niiden vapailla vaaleilla valittujen parlamenttien demokraattisten oikeuksien säilyminen että työmarkkinaosapuolten riippumattomuus ja niiden oikeus käydä työehtosopimusneuvotteluja.

1.3 Vaikka ohjauksessa ja hallinnassa keskitytään ensisijaisesti talouspolitiikkaan, ne vaikuttavat kuitenkin ennen kaikkea sosiaaliturvajärjestelmiin, sillä (puoli)automaattisten rangaistusten uhka pakottaa jäsenvaltiot tiettyihin uudistuksiin. Sosiaalisen epäsuhtaisuuden välttämiseksi ETSK suosittaakin julkistalouden järkevää ja pitkäjänteistä vakauttamista, jolla taataan välttämättömät sosiaaliset investoinnit.

1.4 Muutamilla jo toteutetuilla tai suunnitelluilla säästötoimilla on kielteisiä vaikutuksia esimerkiksi ihmisten ja yritysten kannalta, jos heikossa asemassa oleville ryhmille tarkoitettuja sosiaalipalveluja tai työvoimapolitiittisia toimenpiteitä vähennetään ja välttämättömiä sosiaalisia perusrakenteita, esimerkiksi lastenhoito- tai koulutusinfrastruktuuria, karsitaan. Tämä heikentää palvelujen saatavuutta ja laatua ja huonontaa siten huolestuttavasti heikossa asemassa olevien väestöryhmien elämänlaatua.

1.5 ETSK toteaa, että Eurooppa 2020 -strategian ja Euroopan talouden ohjauksen ja hallinnan tavoitteiden välillä on sisäsynnyttäviä ristiriitoja. EU-ohjausjakson ja talouspolitiikan ohjauspaketin täytäntöönpano ei saa vesittää esimerkiksi Eurooppa 2020 -strategian mukaisia tavoitteita köyhyyden vähentämiseksi, ja kaikkien toimien osalta on selvítettävä, lisäävätkö ne köyhyyttä.

1.6 ETSK toteaa, että talouden ohjausta ja hallintaa koskevan uuden lainsäädännön sosiaaliset vaikutukset on ehdottomasti arvioitava, ja kehottaa erityisesti

- 1) tekemään sosiaalisen investointisopimuksen
- 2) ottamaan edustavat kansalaisyhteiskunnan organisaatiot sekä erityistehtäviensä ja -toimivaltuuksiensa vuoksi etenkin työmarkkinaosapuolet ajoissa ja kattavasti mukaan kaikkiin toimenpiteisiin
- 3) kutsumaan koolle valmistelukunnan pohtimaan sosiaaliseen edistykseen suuntautuvaa mallia perussopimusten tulevien tarkistusten yhteydessä
- 4) luomaan ”sosiaalisen pelastusmekanismin” yhdenvertaisen työ- ja sosiaalipoliittisen ohjausjärjestelmän (*social governance*) avulla
- 5) turvaamaan työmarkkinaosapuolten työehtosopimusvapauden ja edistämään sitä
- 6) ottamaan käyttöön uusia tulonlähteitä julkistalouksien vakauttamiseksi
- 7) edistämään julkisten varojen tehokasta ja tuloksekasta käyttöä sekä veronkierron torjuntaa.

2. Uusi kriisinhallintajärjestelmä

2.1 Lissabonin sopimuksella vahvistettiin EU:n sosiaalista ulottuvuutta, määriteltiin tavoitteeksi sosiaalinen markkinatalous, tehtiin sosiaalisista perusoikeuksista oikeudellisesti sitovia ja määrättiin sosiaalisten vaikutusten arviointi pakolliseksi EU:n kaikkien hankkeiden ja aloitteiden yhteydessä. ETSK on jo pitkään korostanut, että Euroopan tavoittelemassa sosiaalisessa markkinataloudessa kilpailukyvyyn on yhdistyttävä sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen. Talouden dynaamisuus ja sosiaalinen edistys eivät ole vastavoimia vaan tukevat toisiaan. ⁽¹⁾

⁽¹⁾ ETSK:n lausunto sosiaalisesta toimintaohjelmasta, EUVL C 182, 4.8.2009, s. 65.

2.2 ETSK on ollut tyytyväinen siihen, että EU on uuden Eurooppa 2020 -strategiansa avulla päässyt yhteisymmärryksen älykkään, kestävä ja osallistavan kasvun luomisesta.

2.3 Euroopan unioni on tällä hetkellä historiansa pahimmassa kriisissä. Rahoituskriisistä on monissa maissa kehkeytnyt syvälekäyvä talous-, velka- ja sosiaalikiisi, ja lisäksi Euroopan unionin toimielimiä koettelee toiminta- ja luottamuskriisi. EU:n onkin puhuttava yhdellä äänellä, toimittava nykyistä ripeämmin ja epäröimättömämmin ja turvauttava oikeanlaisiin resepteihin.

2.3.1 Huomion keskittyessä säästöohjelmiin ja pelastusmekanismeihin tarvittavat toimet talouden ohjauksen ja hallinnan (*economic governance*) parantamiseksi ja kasvun lisäämiseksi jäävät hajanaisiksi ja hämäriksi eikä integraation syventämisen eduista ja haitoista keskustella.

2.3.2 Yhä useammin kuulee arveltavan, että vallitseva luottamuskriisi saattaa johtaa demokraatiakriisiin, erityisesti seuraamusten pelon vuoksi. ETSK korostaa, että jäsenvaltioiden välittömällä vaaleilla valittujen parlamenttien on toimivaltansa ja vastuunsa mukaisesti voitava päättää vapaasti talousarviosta ja hallituksen kokoonpanosta.

2.3.3 ETSK on jo useissa lausunnoissa tähdentänyt, että valitsevasta kriisistä on tullut EU:n koetinkivi. Säästötoimet aiheuttavat monissa maissa yhteiskunnallisia levottomuuksia ja lisäävät EU:hun kohdistuvaa tai kansallismielistä kaunaa.

2.4 EU ja jäsenvaltioiden hallitukset ovat reagoineet tehostetuin säästöohjelmin ns. velkakriisiin, johon rahoituskriisi on muun muassa rahoitusmarkkinoiden erittäin laajan vapauttamisen vuoksi viime vuosina johtanut. Näin ne ovat pyrkineet rauhoittamaan rahoitusmarkkinoita. ETSK on jo useaan otteeseen ilmaissut tyytyväisyytensä siihen, että Euroopan komissio on moninaisesta vastustuksesta huolimatta tehnyt ehdotuksia finanssitransaktioverosta ja vakaussjoukkovelkakirjalainoista. ⁽²⁾

2.5 Lisäksi on pyritty korjaamaan muutamia euroalueen valuvirheitä ja luomaan pohjaa uudelle Euroopan talouden ohjaus- ja hallintajärjestelmälle. Sen on tarkoitus mahdollistaa tulevaisuudessa talouspolitiikan entistä parempi koordinointi, tiukka finanssipolitiikka ja julkistalouden valvonta sekä kilpailukyvyyn parantaminen. ⁽³⁾ Euroopan parlamentti hyväksyi syksyllä 2011 viisi asetusta ja yhden direktiivin Euroopan talouden ohjaus- ja hallintajärjestelmän uudistamiseksi (talouspolitiikan ohjauspaketti).

⁽²⁾ ETSK:n lausunnot aiheista "Pääomaliikkeiden verottaminen", EUVL C 44, 11.2.2011, s. 81, ja "Vuotuinen kasvuseelvitys: EU:lle kattava ratkaisu kriisiin", EUVL C 132, 3.5.2011, s. 26.

⁽³⁾ Ks. ETSK:n lausunnossa "Vuotuinen kasvuseelvitys: EU:lle kattava ratkaisu kriisiin" esitetty luettelo, EUVL C 132, 3.5.2011, s. 26.

2.5.1 Tämä kuuden säädöksen muodostama talouspolitiikan ohjauspaketti perustuu seuraaviin kolmeen periaatteeseen:

— Nykyisen vakaas- ja kasvusopimuksen vahvistaminen: Liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn avulla otetaan käyttöön uusia ja huomattavasti tiukempia määräyksiä julkisen talouden vakauttamisesta ja valtionvelan supistamisesta. Niiden nojalla jäsenvaltiot veloitetaan vähentämään velkaantumista nykyisestä tasosta Maastrichtin sopimuksen mukaiseen 60 prosenttiin viitearvoon 20 vuodessa suhdannevaihteluista riippumatta. Tämä on myötäsyklisiä ja saattaa vaarantaa kasvun ja työllisyyden.

— Liiallista epätasapainoa koskeva menettely: Kyse on täysin uudeltaisesta poliittisesta lähestymistavasta EU:n tasolla. Menettelyn avulla on tarkoitus yksilöidä ja korjata sellaisia makrotalouden epätasapainotilanteita, jotka voisivat vaarantaa yhteisvaluutan vakauden.

— Vakaussopimuksen ja liiallista epätasapainoa koskevan menettelyn täytäntöönpano tukeutumalla todella tuntuviin seuraamuksiin: EU on jo Maastrichtin sopimuksen tekemisestä lähtien voinut antaa suosituksia jäsenvaltioiden poliittisten päätösten optimoimiseksi. Täysin uutta on kuitenkin se, että tällaisia suosituksia on nyt tarkoitus tukea euromaiden osalta lähes automaattisin rangaistuksin. Tämän on määrä tapahtua ns. käännteistä enemmistö päätöksentekoa soveltaen, mikä on vähintäänkin kyseenalaista, sillä kyseessä on täysin uusi menettely, josta ei ole tähän mennessä määrätty perussopimuksissa. Yksinkertaisesti sanottuna tämä toimintamalli merkitsee seuraavaa: komission ehdotus langettaa jäsenvaltiolle, joka ei noudata komission suosituksia, vuotuinen rangaistus, jonka suuruus on 0,1–0,2 prosenttia bkt:stä, hyväksytään, mikäli Ecofin-neuvosto ei hylkää sitä määräänemmistöllä kymmenen päivän kuluessa. Rangaistusmenettelystä tulee siis pitkälti automatisoitu, ja näin jäsenvaltiot pakotetaan ottamaan EU:n poliittiset suositukset vakavasti.

2.5.2 Komissio täydensi talouspolitiikan ohjauspakettia 23. marraskuuta 2011 vielä kahdella uudella asetuksella, joista ensimmäinen koskee rahoitusvakautensa osalta vakavissa vaikeuksissa olevien jäsenvaltioiden valvonnan tiukentamista ja toinen jäsenvaltioiden talousarviosuunnitelmien seuranta ja korjaamista. Ensiksi mainitulla asetuksella laajennetaan, tehostetaan ja syvennetään makrotalouden sopeutusohjelman kohteena oleville jäsenvaltioille annettavia maakohtaisia talouspoliittisia suosituksia. Suositusten noudattamatta jättäminen johtaa siihen, että EU:n rakenne- ja sosiaalirahastoista myönnettyjen tukien maksu keskeytetään. Jälkimmäisellä asetuksella annetaan komissiolle pitkälle menevät valtuudet valvoa jäsenvaltioiden talousarviomenettelyjä ja veloitetaan jäsenvaltiot ottamaan käyttöön julkistalouden alijäämien suuruutta koskevat sitovat säännöt. Molemmat asetukset lisäävät vertaispainetta ja sisäänrakennettuja myötäsyklisiä vaikutuksia tunnettuine seurauksineen.

2.5.3 Vuositainen kuusi kuukautta kestävä EU-ohjausjakso luotiin sitä varten, että voidaan välttää jäsenvaltioiden ristiriitaisia finanssipoliittisia vaatimuksia ja valvoa Eurooppa 2020

-strategian tavoitteiden toteuttamista. Sen avulla on tarkoitus taata, että jäsenvaltiot todella ottavat EU:n asettamat päätavoitteet talousarviosuunnittelussaan huomioon oikea-aikaisesti, eli ennen kuin asianomaisen maan parlamentti äänestää seuraavan vuoden talousarviosta. Vaikka ohjauksessa keskitytään ensisijaisesti talouspolitiikkaan, se vaikuttaa kuitenkin ennen kaikkea sosiaaliturvajärjestelmiin, sillä (puoli)automaattisten rangaistusten uhka pakottaa jäsenvaltiot uudistamaan niitä.

3. Uuden lainsäädännön sosiaaliset seuraukset

3.1 Rahoitus- ja taluskriisi jatkuu nyt jo neljättä vuotta, ja Euroopan talous- ja työllisyysnäkömät huononevat edelleen. Työttömiä on 23 miljoonaa, ja tuoreimpien työttömyystilastojen⁽⁴⁾ mukaan työttömyysaste oli syyskuussa 2011 koko EU:ssa 9,7 prosenttia ja euroalueella 10,2 prosenttia, mikä merkitsee kasvua edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Nuorten työttömyysaste nousi vuosien 2008–2011 aikana 15,5 prosentista 21,4 prosenttiin, ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevien nuorten osuus kasvoi 55,6 prosentista 56,9 prosenttiin. Kreikassa ja Espanjassa lähes joka toinen nuori on työtön.⁽⁵⁾ Tämä tarkoittaa, että yli viisi miljoonaa nuorta on vailla työtä tai koulutuspaikkaa. Vaikka työllisten määrä lisääntyi vuoden 2011 puoliväliin mennessä 1,5 miljoonalla, lisäys ei riittänyt kompensoimaan kriisin aikana menetettyjä peräti 6:ta miljoonaa työpaikkaa. Työllisyyden kasvu johtuu lähinnä määräraakaisten työsuhteiden ja osa-aikatyön lisääntymisestä.

3.2 Edellä esitetyn tilanteen vuoksi talouskasvuodotuksia on korjattu jyrkästi alaspäin, ja Euroopan komissio toteaa hiljattain syksyllä julkaisussa vuosia 2011–2013 koskevassa ennusteessaan, että "EU:n talouden elpyminen on pysähtynyt" ja "työttömyyden ennustetaan pysyvän nykyisellä korkealla noin 9,5 prosentin tasolla"⁽⁶⁾.

3.3 Vuosien 2007–2009 maailmanlaajuisesta pankkikriisistä luisuttiin suoraan nykyiseen valtionvelkakriisiin, koska valtiot käyttivät pankkien pelastamiseen ja valtiontakauksiin valtavia summia pitääkseen valuuttajärjestelmän pystyssä. Näin ollen keskimääräiset velat kasvoivat 60:sta 80 prosenttiin bkt:stä, mikä kavensi huomattavasti liikkumavaraa automaattisten vakauttajien ja muiden suhdanteita tasoittavien toimenpiteiden osalta. Tämä tarkoittaa sitä, että sopeutuminen jää pääosin työllisyys- ja sosiaalipolitiikan huoleksi. EU:n erilaisten poliittisten aloitteiden punaisena lankana on ajatus, että ensisijaisena sopeutumismälinenä on käytettävä palkkoja, tarkemmin sanottuna palkkaleikkauksia ja palkkadeflaatiota.

3.4 ETSK katsoo, että tällaisella kehityksellä voi olla vaarallisia seurauksia sekä EU:n perusluonteiselle taloudelliselle hyvin-

voinnille että Euroopan sosiaaliselle rakenteelle. Kuten sosiaalisen suojelun komitea taluskriisin sosiaalisista vaikutuksista laatimassaan selvityksessä korostaa, jo toteutetut tai suunnitellut säästötoimet vaikuttavat sosiaaliseen osallisuuteen, kun heikossa asemassa oleville ryhmille tarkoitettua palvelu- ja muuta tarjontaa karsitaan. Tämä heikentää julkisten palvelujen saatavuutta ja laatua, millä on kielteisiä seurauksia ihmisten ja yritysten kannalta.⁽⁷⁾ Korkeiden korkojen vuoksi jäsenvaltioiden on lähes mahdotonta vähentää julkistaloutensa alijäämää ja velkaantumistaan. Esimerkiksi Kreikan budjetti on keväästä 2011 lähtien ollut perusylijäämäinen, mutta kohtuuttoman korkotaakan vuoksi alijäämä kasvaa entiseen malliin.

3.5 Nimenomaan välttämättömiä sosiaalisia investointeja uhkaavat säästötoimet pahentavat syöksykierteitä entisestään. Koska uusia kasvumahdollisuuksia ei avaudu, menojen leikkaukset vaikuttavat kielteisesti myös saataviin ja vähentävät esimerkiksi verotuloja sekä lisäävät työttömyysetuuksista aiheutuvia sosiaalikuluja. Vaarana on, että julkistalouksien alijäämät kasvavat edelleen, mikä saattaa johtaa tuhoisiin seurauksiin rahoitusmarkkinoilla, jotka seuraavat tarkasti kaikkien jäsenvaltioiden kehityssuuntauksia.

3.5.1 Lisäksi säästötoimet, joiden vuoksi loppukysyntä vähennee jossakin jäsenvaltiossa, voivat aiheuttaa muissa jäsenvaltioissa ketjureaktion, joka johtaa syöksykierteeseen. Tämä voi tapahtua joko koko sisämarkkinat kattavaa arvoketjua pitkin tai kaupankäynnin välityksellä. Kun säästöohjelmia käynnistetään samanaikaisesti useissa jäsenvaltioissa, kasvunäkymät synkenevät entisestään ja on mahdollista, että tällä tavoin ajaututaan muun muassa koulutus-, tutkimus- ja innovointi-, työllisyys- ja kulutusinvestointeja koskevaan epävarmuuteen noidankehään.

3.6 Komitea katsoo, että EU:n ohjaus- ja hallintatoimenpiteitä valmisteltaessa ja toteutettaessa tulisi selvittää tarkasti, liittyvätkö jäsenvaltioiden ja alueiden kielteiset talouskehityssuunnaukset myös markkinoiden epätasapainoon, taloudellisiin keskittymisprosesseihin ja suurten kauppakonsernien harjoittamaan markkinoiden väärinkäyttöön, ja jos liittyvät, missä määrin. Komitean mielestä tilanteen korjaamiseksi olisi toteuttava tehokkaita vastatoimia, esimerkiksi koordinoituja veropoliittisia toimia, kaikilla eri tasoilla ja tällaiset toimet olisi sisällytettävä vakauttamistoimenpiteisiin. Tässä yhteydessä olisi vahvistettava yhtä lailla pk-yritysten kilpailukykyä kuin vientisuuntautunutta teollisuustuotantoa. Kehitystä tulisi tukea tarvittavin rakenteellisin toimin kasvun turvaamiseksi ja työpaikkojen luomiseksi.

3.7 ETSK pahoittelee, että kaikki asiaan liittyvät poliittiset toimet perustuvat epäsuhtaisuuteen ja ovat rakenteellisesti yksipuolisia: komission jäsenen Olli Rehniin laatimasta kirjeestä ilmenee, että komissio tiedostaa kyllä euroalueen sisäiseen epätasapainoon liittyvät ongelmat, joita suuret maksutaseen alijäämät voivat aiheuttaa, mutta pitää vaihtotaseen ylijäämiä

⁽⁴⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-31102011-BP/EN/3-31102011-BP-EN.PDF.

⁽⁵⁾ Yhteinen työllisyysraportti 2011, COM(2011) 815 final, s. 2 ja 4.

⁽⁶⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/1331&format=HTML&aged=0&language=FI&guiLanguage=en>.

⁽⁷⁾ Sosiaalisen suojelun komitean ja komission yhteinen arvio taluskriisin ja poliittisten toimenpiteiden sosiaalisista vaikutuksista (2010), s. 9–10.

yhteisvaluutan yhtenäisyyden kannalta ongelmattomina.⁽⁸⁾ Kilpailutilanteeseen vaikuttavien edellytysten uudelleenmäärittelyn lähtökohtana on se, että ongelmana ovat ne maat, jotka ottavat paljon velkaa maksutaseen alijäämän rahoittamiseksi, kun taas niitä valtioita, jotka tuottavat ylijäämää, kannustetaan jatkamaan samaan malliin.

3.8 Komissio määrittelee makrotalouden epätasapainon osoittamisessa käytettävät indikaattorit siten, että eri elinkeinoalojen dynaaminen palkkakehitys tulee välittömästi ilmi ja tuttuksi. Sen sijaan sellaiset jäsenvaltiot, joissa palkkakehitys on pyritty pysäyttämään, jäävät yksinkertaisesti huomiotta. Lisäksi harkitaan "suhteellisten" vertailujen tekemistä, jolloin tarkoituksena on verrata yksikkötyökustannuksia pääkilpailijoiden vastaaviin kustannuksiin. Vaikka tällainen vertailu saattaa auttaa riskitietäisen kilpailukykykehityksen havaitsemisessa, se ei saa johtaa siihen, että palkkojen korotuksia pidetään automaattisesti kielteisenä ja matalia palkkoja ja palkkaratkaisuja myönteisenä. Pikemminkin on hyväksyttävä se, että palkankorotukset noudattelevat tuottavuuden ja inflaation kehitystä.

3.9 ETSK pahoittelee erityisesti, että jäsenvaltiot ovat sitoutuneet sellaisiin toimenpiteisiin ja toimintasääntöihin, jotka ovat niiden toimi- ja vaikutusvallan ulottumattomissa. Makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 3 artiklassa säädetään varoitusemekanismista, jonka ytimen muodostaa indikaattoreita sisältävä tulostaulu. Indikaattoreiden pohjalta määritellään sekä alimmat että ylimmät kynnyksarvot sisäisen ja ulkoisen makrotaloudellisen epätasapainon toteamiseksi, ja niiden ylittymisen on määrä johtaa liiallista epätasapainoa koskevan menettelyn käynnistämiseen. Kyseisiin indikaattoreihin kuuluvat myös yksikkötyökustannukset, vaikka ne ovatkin lähinnä riippumattomien työmarkkinaosapuolten käymien työehtosopimusneuvottelevien tulos eivätkä kuulu valtion talouspolitiikan piiriin.

3.10 ETSK katsoo, että työmarkkinaosapuolet olisi sekä koko euroalueen että jäsenvaltioiden tasolla otettava pysyvästi mukaan edellä mainitun asetuksen soveltamiseen. Komitea korostaa, että riippumatta siitä, missä institutionaalisessa muodossa työmarkkinaosapuolten osallistuminen toteutetaan, niiden riippumattomuutta ei saa kyseenalaistaa ja ILO:n yleissopimuksia nro 87 ja 98 on noudatettava kokonaisuudessaan. Lisäksi tässä yhteydessä olisi olennaista ottaa huomioon Euroopan unionin yleistavoitteet, erityisesti sosiaalisen edistyksen sekä EU:n sosiaalipolitiikan ylöspäin suuntautuvan harmonisoinnin tavoite, eikä myöskään Euroopan unionin perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohtaan pohjautuvia perusoikeuksia saa unohtaa.

3.11 Sosiaalisten vaikeuksien ja muutosten leimaamina aikoina on tärkeää ottaa sosiaalialan järjestöt mukaan prosesseihin ja ohjaus- ja vakauttamistoimenpiteiden toteuttamiseen. Niiden panos koulutuksen ja ennaltaehkäisyyn, työllisyyden sekä ihmis-

arvon kunnioittamiseen ja yhteiskunnalliseen solidaarisuuteen perustuvan yhteiskuntarauhan edistämiseksi on arvokas.

4. Toimenpiteiden sosiaaliset vaikutukset jäsenvaltioissa

4.1 ETSK on erittäin huolissaan vallitsevan kriisin sosiaalisista vaikutuksista, jotka ovat selvästi havaittavissa useimmissa jäsenvaltioissa, ja suosittaa suunnittelemaan rakenneuudistukset sellaisiksi, että ne edistävät kasvua ja työllisyyttä. Työntekijöiden oikeuksien ja sosiaalisten perusoikeuksien takaaminen ja edistäminen vaikuttaa myönteisesti koko talouden tuottavuuteen. Lähtökohtaisesti on varmistettava, että hallitusten toimintakyky turvataan riittävin verotuloin ja että veropetoksia torjutaan ponnekkaasti.

4.1.1 ETSK panee huolestuneena merkille, että erot jäsenvaltioiden ja alueiden välillä kasvavat. Ne ovat kova uhka yhdenmisyysprosessille, sillä tämä on ensimmäinen kerta, kun nykyisen unionin taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus heikkenee tuntuvasti. Aiemmin sosiaaliset ja taloudelliset erot ovat kasvaneet tilapäisesti vain uusien jäsenvaltioiden liityttyä unioniin.

4.2 Sosiaalisen suojelun komitea päätyy selvityksessään *The social impact of the crisis* siihen tulokseen, että monien väestöryhmien, erityisesti nuorten, osa-aikatyöntekijöiden ja maahanmuuttajien, sosiaalinen tilanne on huonontunut rahoitus- ja talouskriisin takia huomattavasti ja että työttömät kuuluvat kaikissa jäsenvaltioissa niihin, joita köyhyys uhkaa eniten.⁽⁹⁾ Tämä on johtanut yhteiskunnallisiin levottomuuksiin ja protesteihin esimerkiksi Kreikassa ja Espanjassa ja monissa muissa jäsenvaltioissa.

4.3 Myös Eurostatin tuorein kysely vuodelta 2011 osoittaa, että EU:n kansalaiset ovat huomanneet köyhyyskasvavan ja ovat huolissaan:

Selvä ja yhä suurempi enemmistö EU:n väestöstä on sitä mieltä, että köyhyys on lisääntymässä. Kysyttäessä, onko köyhyys viimeksi kuluneina kolmena vuotena lisääntynyt vai vähentynyt, 87 prosenttia kaikista EU:n kansalaisista vastasi sen lisääntyneen. Käsitys siitä, että köyhyys on kolmen viime vuoden aikana lisääntynyt, on nyt vielä yleisempi kuin syksyllä 2010. Vain 22 prosenttia EU:n kansalaisista pitää toimia köyhyyskasvun torjumiseksi riittävinä.⁽¹⁰⁾

4.4 ETSK on erittäin huolestunut siitä, että EU jakautuu kriisin taltuttamisen sosiaalisten vaikutusten vuoksi yhä pahemmin ja menettää kansalaisten tuen. Unionin on kuitenkin voitettava kansalaisten luottamus takaisin.

⁽⁸⁾ Jan Vincent-Rostowskille 4. marraskuuta 2011 lähetetty kirje, jossa käsitellään vaihtotaseen alijäämien ja ylijäämien käsittelyä liiallista epätasapainoa koskevan menettelyn yhteydessä.

⁽⁹⁾ Ks. sosiaalisen suojelun komitean ja Euroopan komission 26. marraskuuta 2010 esittämä yhteinen selvitys (16905/10, SOC 793, ECOFIN 786), s. 2.

⁽¹⁰⁾ Erityiseurobarometri nro 377.

4.5 Komitea katsoo, että on tehtävä kaikki mahdollinen, jotta säästötoimet eivät lisää köyhyysriskiä. Sosiaaliset vaikutukset on arvioitava tehokkaasti, ja arvioinnissa on selvitettävä, miten muuttuneissa olosuhteissa voidaan pitää kiinni tavoitteesta nostaa vähintään 20 miljoonaa ihmistä köyhyydestä ja sosiaalisen syrjäytymisen kierteestä seuraavien kymmenen vuoden kuluessa ja mitä toimenpiteitä tämä edellyttää. Köyhyyden lisääntymisen käänköpuoli on varallisuuden ja voittojen kasvu, jota muutamissa jäsenvaltioissa edistetään epätarkoituksenmukaisin verotus- ja talousarviostrategioin. Euroopan talouden ohjaus- ja hallintajärjestelmä ja talouspolitiikan EU-ohjausjakson täytäntöönpano eivät saa johtaa siihen, että köyhyyttä ei pystytä vähentämään Eurooppa 2020 -kokonaisstrategian tavoitteen mukaisesti.

5. Sosiaalisten vaikutusten kattavan arvioinnin tarve

5.1 ETSK korosti vuonna 2011, että horisontaalinen sosiaalilauseke (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 9 artikla) on olennainen uudistus ja unionin on otettava se huomioon politiikkansa toteutuksessa. ⁽¹¹⁾

5.2 ETSK totesi jo tuolloin, että horisontaalista sosiaalilauseketta on sovellettava Eurooppa-neuvoston vuonna 2010 sopiman ja Eurooppa 2020 -strategiaan liittyvän uuden unionitason sosiaali- ja talouspoliittisen ohjausjärjestelmän laajoihin osa-alueisiin ja kokonaisrakenteeseen. ⁽¹²⁾ Järjestelmään kuuluvat paitsi EU-ohjausjakso ja talouspolitiikan ohjauspaketti myös Euro Plus -sopimus ja pelastusmekanismit.

5.3 ETSK toteaa, että kriisitoimenpiteet eivät saa missään tapauksessa johtaa perusoikeuskirjassa taattujen oikeuksien rikkomiseen. Toisaalta olisi määriteltävä, mitä toimia vuosittain toteutetaan perusoikeuksien turvaamiseksi. ⁽¹³⁾

5.4 Sosiaalisen suojelun komitea ja Euroopan komissio ovat yhdessä kritisoineet sitä, että vain muutamat jäsenvaltiot ovat tähän mennessä tehneet arviointeja julkistalouden vakauttamiseen tähtäävien toimenpiteiden sosiaalisista vaikutuksista. ⁽¹⁴⁾

5.5 ETSK toteaa, että talouden ohjausta ja hallintaa koskevan uuden lainsäädännön sosiaalisten vaikutusten arviointi on aivan välttämätöntä. EU on sitoutunut edistämään sosiaalista osallisuutta: se on asettanut tähän liittyviä määrällisiä tavoitteita ja ankkuroinut sitoumuksensa sosiaalisten perusoikeuksien myötä perussopimukseen myös laadullisesti. Tällä on välitön vaikutus ihmisten elämänlaatuun, ja se on otettava huomioon ja tuotava esiin vaikutustenarvioinneissa sekä määrällisesti että laadullisesti. Vaikutustenarviointeja on laadittu lainsäädäntöehdotusten yhtey-

dessä vain harvoin, ja niissä on kiinnitetty vain vähän huomiota sosiaalisiin vaikutuksiin. Lisäksi tulokset on usein jätetty huomiotta. ⁽¹⁵⁾

6. Eurooppa tarvitsee sosiaalisen investointisopimuksen

6.1 Koska vielä ei tiedetä, miten sosiaalisiin oikeuksiin, rakteisiin ja saavutuksiin välillisesti tai välittömästi puututaan, tarvitaan kattava lähestymistapa, jossa nivotaan sosiaalisten vaikutusten perusteellisten ja riippumattomien arviointien pohjalta yhteen seuraavat tekijät ja vahvistetaan niitä:

6.1.1 Työmarkkinaosapuolten oikea-aikainen ja kattava osallistuminen kaikkiin toimenpiteisiin

6.1.1.1 Kaikki tähän mennessä päätetyt ja vastaisuudessa suunniteltavat toimenpiteet tulisi toteuttaa vasta sitten, kun työmarkkinaosapuolet on otettu kattavasti mukaan. Tämä perustuu ennen kaikkea Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 152 artiklaan ja koskee myös puhtaasti taloudellisiksi tai julkistaloudellisiksi luokiteltuja säästötoimia, joilla pyritään sosiaalinenäkökohtia koskeviin heikennyksiin. Esimerkkinä työmarkkinaosapuolten välttämättömästä osallistumisesta mainittakoon EU:n Kreikka-työryhmän perustaminen. Lisäksi sosiaali- ja kansalaisjärjestöjen on päästävä osallistumaan hyvissä ajoin ja kattavasti kaikkiin toimenpiteisiin.

6.1.2 Sosiaalinen investointisopimus

6.1.2.1 ETSK on periaatteessa sitä mieltä, ettei tällaisesta kriisistä, joka parhaillaan koettelee esimerkiksi Kreikkaa ja muita jäsenvaltioita, voi selviytyä säästöjen vaan kasvun avulla. ETSK ehdottaakin, että talouden ohjauksen ja hallinnan yhteydessä edistetään osaamiseen, infrastruktuuriin ja tuotteisiin tehtäviä kestäviä investointeja sekä yhteisötalouteen, yhteiskunnalliseen yritystoimintaan ⁽¹⁶⁾ ja sosiaalipalveluihin kohdistuvia sijoituksia.

6.1.2.2 Tämä tulee hoitaa sosiaalisen investointisopimuksen avulla. ETSK yhtyy näin ollen Vandenbroucken, Hemeriksen ja Palierin vastaavanlaiseen vaatimukseen sopimuksen tekemisestä. Heidän mielestään tärkein tehtävä on huolehtia sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla siitä, että pitkän aikavälin sosiaaliset investoinnit ja lyhyen aikavälin toimet julkistalouden vakauttamiseksi tukevat toisiaan. Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden pohjalta voitaisiin luoda puitteet tätä varten. Edellytyksenä on EU:n sosiaalisen investointisopimuksen ankkuroiminen kasvuunautuneeseen finanssipolitiikkaan ja varainhoitoa koskeviin säännöksiin. Tämä tarkoittaa, että uutta makrotalouden ja julkisen talouden valvontamekanismia on tuettava sosiaalisella investointisopimuksella. ⁽¹⁷⁾

⁽¹¹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "EU:n yhteenkuuluvuuden ja sosiaalialan koordinoimisen vahvistaminen". EUVL C 24, 28.1.2012, s. 29.

⁽¹²⁾ Ks. edellinen alaviite.

⁽¹³⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Euroopan unionin strategia perusoikeuskirjan panemiseksi tehokkaasti täytäntöön", EUVL C 376, 22.12.2011, s. 74.

⁽¹⁴⁾ Ks. 9. alaviite.

⁽¹⁵⁾ Euroopan köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisen verkoston (EAPN) arvio 2011.

⁽¹⁶⁾ Yhteiskunnallinen yritystoiminta on Euroopan sosiaalisen mallin avaintekijä. ETSK tukee komission käyttöön tuomia poliittisia puitteita ja toimintasuunnitelmaa yhteiskunnallisen yrittäjyyden edistämiseksi Euroopassa ja pitää tärkeänä niiden täysimääräistä toteuttamista sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla. ETSK:n lausunto aiheesta "Sosiaalinen yrittäjyys ja sosiaalinen yritystoiminta", EUVL C 24, 28.1.2012, s. 1.

⁽¹⁷⁾ Vandenbroucke, Frank ym. *The EU needs a social investment pact*, OSE No 5, 2011, s. 5.

Komitea panee erittäin huolestuneena merkille, mitä sosiaalisia vaikutuksia erityisesti pienten eläkkeiden leikkaamisella kriisitöimien yhteydessä on. ETSK esittää jälleen, että komission tulisi ottaa ensimmäinen askel riittävien eläkkeiden määrittämiseksi EU:n laajuisesti. ⁽¹⁸⁾

6.1.3 Uusia tulonlähteitä julkistalouksia varten

6.1.3.1 Julkisin varoin ei voida rahoittaa kaikkea pankkien pelastamisesta ja sosiaalimenojen kasvusta aina innovaatiota edistäviin investointeihin ja yritysten tukemiseen saakka. Valtioiden on välttämättä löydettävä uusia tulonlähteitä. Samalla on edistettävä julkisten varojen tehokasta ja tuloksekasta käyttöä. ETSK katsoo, että jäsenvaltioiden käytettävissä olevaa veropohjaa on laajennettava mm. kantamalla finanssitransaktioveroja, sulkemalla veroparatiisit, lopettamalla verokilpailu sekä torjumalla veronkiertoa. Kaikkien jäsenvaltioiden sitoutuessa tekemään sosiaalisia investointeja ja vakauttaessa julkista taloutta kasvun ja uudistusten avulla on myös keskityttävä paljon nykyistä voimakkaammin investointien laatuun. Lisäksi verojärjestelmien yleinen tarkistus lienee paikallaan. Tässä yhteydessä on otettava huomioon kysymys eri tulomuotojen ja omaisuuden verotukseen sovellettavista kannoista. ⁽¹⁹⁾

6.1.4 Sosiaalisen pelastusmekanismin luominen yhdenvertaisen työ- ja sosiaalipoliittisen ohjausjärjestelmän avulla

6.1.4.1 Ilman "sosiaalista pelastusmekanismia" (Jean-Claude Juncker) EU:n järjestelmä jää vajaaksi ja Eurooppa ottaa takapakkia. EU taantuisi pelkäksi talous- ja finanssiliitoksi, mikä on kaukana sitoutumisesta sosiaaliseen markkinatalouteen. ETSK varoittaa painokkaasti tästä vaarasta.

6.1.4.2 ETSK kannattaa valtioiden vastuullista toimintaa talous- ja sosiaalialalla (talous- ja sosiaalipoliittinen ohjaus ja hallinta). Lyhyen aikavälin vakauttamistoimet onkin nivottava paljon nykyistä tiiviimmin Eurooppa 2020 -strategian tavoitteisiin lisätä älykästä kasvua, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja sosiaalista osallisuutta.

6.1.4.3 Lisäksi EU:n on varmistettava, että primaarioikeuteen perustuvat sosiaaliset tavoitteet ja sosiaaliset perusoikeudet, erityisesti työehtosopimusneuvottelu- ja lakko-oikeus, otetaan kattavasti huomioon kaikkien taloudellisten ja finanssipoliittisten toimien yhteydessä ja ettei sosiaalisia saavutuksia voida heikentää.

6.1.5 Sosiaaliseen edistykseen painottuvaa mallia pohtivan valmistelukunnan koollekutsuminen perussopimusten tulevien tarkistusten yhteydessä

6.1.5.1 ETSK kehottaa painokkaasti asettamaan tällaisen valmistelukunnan. Koska nyt asialistalla olevat perussopimusmuutokset ovat pitkälle meneviä, ne edellyttävät sekä laaja-alaista keskustelua että demokraattista legitimitteettiä. Jäsenvaltioiden parlamentit sekä Euroopan parlamentti, työmarkkinaosapuolet ja ETSK on otettava toimintaan mukaan samaan tapaan kuin edellisen valmistelukunnan yhteydessä. Väkiraportin ja etenemissuunnitelman avulla on varmistettava, että perussopimukseen tehtäviä muutoksia tuetaan yhdenvertaisin sosiaalisin tarkistuksin ja että tulokset otetaan huomioon sovitujen toimenpiteiden toteuttamistapoja kartoittavassa selvityksessä, joka on tarkoitus esittää maaliskuussa.

6.1.6 Työmarkkinaosapuolten työehtosopimusvapauden turvaaminen ja edistäminen

6.1.6.1 ETSK vahvistaa kantansa siitä, että perusoikeuskirjan veloitteet koskevat kaikkia EU:n toimielimiä ja elimiä. Näin ollen puuttuminen työehtosopimusvapauteen on ehdottomasti kiellettyä, ja Euroopan komissiolla on velvollisuus reagoida siihen viipymättä vastatoimin. Komissio ei saa itse missään tapauksessa antaa jäsenvaltioille perusoikeuskirjan vastaisia suosituksia. Pikemminkin se on velvollinen tekemään kaikkensa paitsi perusoikeuksien turvaamiseksi myös niiden edistämiseksi. Vallitseva kriisi panee koetukselle sen, miten hyvin perusoikeuskulttuuri on juurtunut Eurooppaan. ⁽²⁰⁾

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ ETSK:n lausunto eläkejärjestelmiä käsittelevästä vihreästä kirjasta, EUVL C 84, 17.3.2011, s. 38.

⁽¹⁹⁾ ETSK:n lausunto työllisyysshuippukokouksen tuloksista, kohta 3.4.2, EUVL C 306, 16.12.2009, s. 70.

⁽²⁰⁾ Ks. alaviite 13.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Yhteisötalous Latinalaisessa Amerikassa"

(2012/C 143/06)

Esittelijä: **Miguel ÁNGEL CABRA DE LUNA**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 18. tammikuuta 2011 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Yhteisötalous Latinalaisessa Amerikassa.

Asian valmistelusta vastannut "ulkosuhteet"-erityisjaosto antoi lausuntonsa 24. tammikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 141 ääntä puolesta ja 3 vastaan 4:n pidettyessä äänestämistä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Käsillä olevan lausunnon tarkoituksena on tarkastella Latinalaisen Amerikan yhteisötaloutta (*social economy*) kansalaisyhteiskunnan järjestäytyneenä sektorina. Se on yleensä jätetty Euroopan unionin (EU) harjoittaman yhteistyötoiminnan ulkopuolelle. Tarkastelussa otetaan huomioon Latinalaisen Amerikan moninaisuus ja tunnustetaan eroavuudet näiden kahden alueen välillä. Sen vuoksi käsillä olevassa asiakirjassa on katsottu soveltuvammaksi käyttää termiä yhteisö- ja solidaarisuustalous (*social and solidarity economy*).

1.2 Yhdistyneet Kansakunnat on päätöslauselmassaan N:o 47/90 julistanut kunkin vuoden heinäkuun ensimmäisen lauantain kansainväliseksi osuustoiminnan päiväksi ja päätöslauselmassaan N:o 64/136 julistanut vuoden 2012 kansainväliseksi osuuskuntien teemavuodeksi. Kansainvälinen työjärjestö ILO on useissa yhteyksissä (etenkin päätöslauselmassaan N:o 193) tunnustanut osuustoiminnan sekä yhteisö- ja solidaarisuustalouden myönteiset piirteet. Myös Kansainvälinen valuuttarahasto IMF ja Maailmanpankki ovat osoittaneet kiinnostusta tätä sektoria kohtaan. EU on ottanut useissa yhteyksissä kantaa aiheeseen ja tunnustanut osuustoiminnan ja yhteisötalouden merkityksen. Euroopan investointipankki EIP puolestaan osallistuu hankkeisiin, joissa on mukana Latinalaisen Amerikan yhteisö- ja solidaarisuustalouden yrityksiä. Myös Mercosur ja muut latinalaisamerikkalaiset instituutiot ovat osallistuneet vastaaviin hankkeisiin. Tässä lausunnossa ollaan edellä mainittujen tahojen kanssa samoilla linjoilla.

1.3 Lausunnon tarkoituksena on myös toimia perustana ETSK:n työskentelylle valmistauduttaessa EU:n ja Latinalaisen Amerikan väliseen kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden seitsemänteen tapaamiseen, joka järjestetään vuonna 2012 Santiago de Chilessä. Latinalaisen Amerikan ja EU:n yhteisö- ja solidaarisuustalouden edustajat ehdotetaan kutsuttaviksi osallistumaan sekä tapaamisen valmisteluihin että itse tapaamiseen, jotta lausunnon sisältöä voidaan tarkastella rakentavassa vuoropuhelussa. Lisäksi ehdotetaan, että seitsemännessä tapaamisessa otetaan kantaa kyseisen vuoropuhelun tuloksiin. ETSK toteaa, että yhteisö- ja solidaarisuustalous tarjoaa Latinalaisessa Amerikassa ratkaisuja vakaviin sosiaalisen ja taloudellisen tasa-arvon puutteisiin ja tilanteisiin, joissa loukataan perusoikeuksia. Se on keskeinen väline toiminnassa ihmisarvoisten työpaikkojen luomiseksi ja harmaan talouden torjumiseksi ja olennaisen tärkeä tekijä paikalliskehityksen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden prosesseissa. Yhteisö- ja solidaarisuustalous tukee monimuotoisuutta ja talouden demokraattisuutta. Sen vuoksi pidetään ensi-

arvoisen tärkeänä vahvistaa kaikkia näitä myönteisiä ominaisuuksia ja vaikutuksia ja siten edesauttaa välttämätöntä tuotantomallin muutosta.

1.4 Latinalaisen Amerikan yhteisö- ja solidaarisuustalouden eri suuntauksien rinnakkaiselo ja yhteistyötä pidetään erittäin hyödyllisenä. Yhtäältä on pyrittävä siihen, että yhteisö- ja solidaarisuustalouden yrittäjähenkisimmät tahot osallistuvat solidaarisuuden periaatteisiin pohjautuvien tavoitteiden ja yleisen hyvinvoinnin toteuttamiseen sen sijaan, että ne asettaisivat etusijalle voiton tavoittelun. Toisaalta yhteisö- ja solidaarisuustalouden sen osan, jonka toiminta keskittyy enemmän yhteiskunnallis-poliittisen muutoksen tavoitteluun, on ymmärrettävä, että yritysten on oltava tehokkaita ja tuotettava voittoa luomalla verkostoja, joiden avulla ne selviävät markkinoilla. Sen vuoksi yhteisö- ja solidaarisuustalous ei saa ajautua köyhyystaloudeksi, vaan sen on pyrittävä kääntämään suuntauksia yhdistämällä toisiinsa kehitys, taloudellinen tehokkuus ja yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus kaikenlaisten epäsymmetrioiden kitkemiseksi.

1.5 Latinalaisen Amerikan yhteisö- ja solidaarisuustalous kärsii merkittävistä, sen kehitystä vaikeuttavista ongelmista. Yhteiskunnallisen ja institutionaalisen näkyvyyden puute on niistä vakavimpia. Siihen vaikuttaa osaltaan tarkkojen mittaus- ja laskentaprosessien puute, minkä vuoksi alan laajuutta ja sen tärkeitä yhteiskunnallisia vaikutuksia ei pystytä todentamaan. Latinalaisen Amerikan maissa on kiireesti lisättävä ponnistuksia kansainvälisesti tunnustettujen tilastojen laatimiseksi yhteistyössä sellaisten kansainvälisten organisaatioiden kanssa kuten ECLAC (Latinalaisen Amerikan ja Karibian maiden talouskomissio), ICA-Américas (Amerikan mantereen kansainvälinen osuuskuntaliitto), Fundibes (iberoamerikkalainen yhteisötalouden säätiö), Cicopa (teollisuus-, käsiteollisuus- ja palveluntuottajien osuuskuntien kansainvälinen järjestö) ja Ciriéc (julkisen talouden, yhteisötalouden ja osuustoimintatalouden kansainvälinen tutkimus- ja tiedotuskeskus). Näitä tahoja edustavien organisaatioiden vakituisen edustuksen puuttuminen on myös vakava ongelma, joka tulee ratkaista siten, että viranomaiset ja muut yhteiskuntaelämän toimijat tunnustavat ne keskustelukumppaniksi sosiaali- ja talouspolitiikkoja käsittelevissä neuvoo-antavissa elimissä. Talous- ja sosiaalineuvostot ja muut yhteiskunnallisen osallistumisen elimet ovat hyödyllinen osallistumiskanava myös yhteisö- ja solidaarisuustalouden organisaatioille.

1.6 Eräitä tärkeitä poikkeuksia lukuun ottamatta kokonaisvaltaisten ja osallistavien yhteisö- ja solidaarisuustaloutta

koskevien julkisten toimien puuttuminen haittaa huomattavasti kyseisen talouden vahvistumista ja kehitystä. On oleellisen tärkeää, ettei tyydytä ehdotuksiin, jotka perustuvat pelkkään suoraan taloudelliseen apuun ilman vastiketta, vaan tuetaan toimia, joilla pyritään ratkaisemaan yhteisö- ja solidaarisuustalouden rahoituslähteisiin liittyvä ongelma. On ryhdyttävä toteuttamaan yleishyödyllisiä rakennepoliittisia toimia, ja niihin tulee sisältyä lainsäädäntöpäätöksiä sekä päätöksiä, jotka koskevat koulutuksen ja innovoinnin sekä ammatillisten valmiuksien kehittämistä, myös korkeakoulualalla. Yhteisö- ja solidaarisuustalouden panna sosiaalisen suojelun kehittämiseen on vahvistettava sellaisen terveydenhuoltojärjestelmien avulla, joiden hallinnointiin käyttäjät osallistuvat. On lujitettava todellisia valtiotason toimintalinjoja, joiden jatkuvuus taataan myös hallitusten vaihtuessa.

1.7 Ammattiliitot ja muut työelämän toimijat, yhteisö- ja solidaarisuustalous mukaan luettuna, voivat yhdessä omaksua keskeisen roolin sellaisten institutionaalisten mekanismien kehittämisessä, joiden avulla torjutaan epäviralliseen talouteen ja näennäisiin itsenäisiin ammatinharjoittajiin liittyviä sääntöjenvastaisuuksia ja petoksia. Ne voivat myös myötävaikuttaa ihmisarvoisten työpaikkojen ja laadukkaiden yleisten julkisten palvelujen takaamiseen sekä edistää "valmiuksien vahvistamiseen" tähtääviä toimia.

1.8 EU:n Latinalaisessa Amerikassa harjoittamassa yhteisö- ja solidaarisuustaloutta koskevassa kehitysyhteistyöpolitiikassa olisi sisäistettävä tässä lausunnossa esitetyt pohdinnat ja ehdotukset. On toteutettava yhteistyöhankkeita, joiden tarkoituksena on tehdä vakavaraisista yhteisö- ja solidaarisuustalouden yrityksistä sosiaalisen yhteenkuuluvuuden, paikalliskehityksen, monimuotoisuuden, talouden demokraattisuuden sekä talouden ja työmarkkinoiden laajamittaisen virallistamisen toimijoita. Yhteisö- ja solidaarisuustaloudelle on annettava etusija EU:n yhteistyöpolitiikassa, jotta vahvistetaan verkostoja, jotka toimivat talous- ja kehitysyhteistyöpolitiikan täytäntöönpanijoina. Yhteisö- ja solidaarisuuden yhteistyöhankkeissa on tuettava sen toimijoiden ja verkostojen koordinoitua ja vältettävä pirstaleisuutta ja päällekkäisyyksiä: on ensiarvoisen tärkeää vahvistaa toiminnan kansainvälisyyttä ja strategista luonnetta.

1.9 Toisaalta näinä maailmanlaajuisen kriisin aikoina on tarpeen vahvistaa EU:n ja Latinalaisen Amerikan yhteisö- ja solidaarisuustalouksien liike- ja kauppasuhteita. Latinalaisen Amerikan yhteisö- ja solidaarisuustalouden hyvät käytänteet voivat toimia seuraamisen arvoisina esimerkkeinä. Latinalaisen Amerikan maiden kanssa solmittavien kauppasopimusten on tuettava pk- ja mikroyritysten ja nimenomaan yhteisö- ja solidaarisuustalouden kehittämistä.

2. Yhteisötalous Latinalaisessa Amerikassa

2.1 Kaksijakoinen käsite

2.1.1 Latinalaisen Amerikan yhteisö- ja solidaarisuustalouden tarkastelun lähtökohdalla tässä lausunnossa on kaksi väistämättömää tosiasiaa: ensinnäkin EU:n ja Latinalaisen Amerikan yhteiskuntien välisten erojen olemassaolo ja toisaalta se seikka, että Latinalainen Amerika on epäyhtenäinen. Analyysin lähtökohdalla on näin ollen kyseisen moninaisuuden maksimaalinen huomioon ottaminen. Siinä pyritään myös löytämään yhteneväi-

syyskä, jotka mahdollistavat tasavertaisen yhteistyön, jossa otetaan huomioon kummallakin alueella tapahtuvat muutosprosessit. ⁽¹⁾

2.1.2 Latinalaisessa Amerikassa käytetään pääasiassa kahta termiä, "yhteisötalous" ja "solidaarisuustalous". Niistä jälkimmäinen on yleisempi, mutta sen merkityksestä on olemassa vastakkaisia käsityksiä (esimerkiksi käsite "kansalaistalous"). Euroopassa on vakiintunut termi "yhteisötalous", joka vastaa kiistämättä liiketaloudellisia merkityksiä sisältävää käsitettä. Se kuuluu järjestelmään vaihtoehtoisena tai erilaisena tapana tehdä asioita, eikä voitontavoittelua sinänsä katsota siinä ongelmaksi. Tältä osin keskeistä on se, miten syntynyt ylijäämä jaetaan, sillä yhteisötalouden yritystoiminnan tulee olla kilpailukykyistä ja tuottaa voittoa. EU:ssa termistä yhteisötalous ja sitä vastaavasta käsitteestä vallitsee laaja yksimielisyys. ⁽²⁾ Latinalaisessa Amerikassa tulkintoja on monenlaisia.

2.1.3 Viime vuosina kyseisestä sektorista on alettu käyttää termiä "yhteisö- ja solidaarisuustalous" etenkin Latinalaisessa Amerikassa tapahtuneiden poliittisten ja taloudellisten muutosten seurauksena. ⁽³⁾ Näin ollen ehdotamme sen käyttöä Latinalaiseen Amerikkaan viitattaessa.

2.1.4 Ensimmäiseksi voidaan todeta, että koko yhteisö- ja solidaarisuustaloudelle on yhteistä sen koostuminen yksityisyrittäjistä, joiden tavoitteena on pikemminkin vastata ihmisten tarpeisiin kuin hankkia tuottoa pääomasijoittajille. Yhteisö- ja solidaarisuustalouden tilanne Latinalaisessa Amerikassa vaihtelee maittain, vaikkakin eräät mallit ovat täysin tunnistettavissa kaikissa maissa. Ehkä näitä yhteisiä piirteitä voitaisiin käyttää lähtökohdalla muotoillessa käsitteestä yhtenevämpää tulkintaa. Latinalaisen Amerikan yhteisö- ja solidaarisuustalous koostuu pääasiassa osuuskunnista, keskinäisistä yrityksistä, säätiöistä, yhdistyksistä, työosuuskunnista, sosiaalisen yhteisvastuun organisaatioista, kansalaisryhmittymistä ja erilaisista mikroyrityksistä. Nämä yritykset ja organisaatiot perustuvat solidaarisuudelle ja yhteiskuntavastuulle. Niistä suurin osa toimii markkinoilla, mutta toisinaan ne luovat erityismarkkinoita (reilu kauppa), joilla sovelletaan muita kuin kilpailuperiaatteita.

2.1.5 Yhteisö- ja solidaarisuustalouden organisaatioihin ja yrityksiin liittyy toisenlaisia piirteitä kuin julkisiin ja yksityisiin pääomayhtiöihin, mutta ne tuottavat myös tavaroita ja palveluja. Näin ollen yhteisö- ja solidaarisuustalouden yritykset eivät ole yksinomaan tai ensisijaisesti hyväntekeväisyysyrityksiä eikä niiltä puutu täysin myöskään voitontavoittelu: tuotto on välttämätöntä. Keskeistä on, miten toiminnasta saatava tuotto jaetaan. Tuottoa ei mitata pelkästään taloudellisella kannattavuudella eikä yhteisötalouden jäsenille ja ympäristölle tuotettujen hyödykkeiden arvolla vaan myös yhteiskunnallisella lisäarvolla.

⁽¹⁾ EU 2020 strategiaa koskeva komission asiakirja KOM(2009) 647, EUVL C 347, 18.7.2010, s. 48–54, "EU:n ja Latinalaisen Amerikan suhteiden sosioekonomisten näkökohtien edistäminen".

⁽²⁾ Asiakokonaisuuteen INT/447 kuuluva ETSK:n lausunto "Yritysmuotojen moninaisuus", EUVL C 318, 23.12.2009, s. 22–28; ns. Toian raportti INI/2250/2008; ETSK:n lausunto osuuskuntien edistämisestä Euroopassa (EUVL C 234, 22.9.2005); ETSK:n lausunto "Osuus- ja yhteisötalous ja yhtenäismarkkinat" (EUVL C 117, 26.4.2000); tähän liittyen Espanjassa ja Portugalissa vuonna 2011 annetut lait yhteisötaloudesta sekä jäsenvaltioiden muut säädökset, joilla säännellään yhteisö- ja solidaarisuustaloutta.

⁽³⁾ Kyseistä termiä on käyttänyt esimerkiksi Kansainvälinen työjärjestö ILO vuonna 2010 julkaisemassaan työasiakirjassa *Social and solidarity economy: building a common understanding*, jonka on laatinut ILO:n kansainvälinen koulutuskeskus ITCILO.

2.2 Laajuus ja mittaaminen

2.2.1 Yksi Latinalaisen Amerikan yhteisö- ja solidaarisuustalouden kehitystä haittaavista suurista ongelmista on se, että alaa koskevaa tietoa on hankala esittää järjestelmällisesti, mikä vahvistaa alan yhteiskunnallisen näkyvyyden puutetta. Ei riitä, että yhteisö- ja solidaarisuustalouden todellisia vaikutuksia vain arvaillaan, ne on tiedettävä. Tämän mittaustilanteen puuttumisen vuoksi on hyvin vaikeaa osoittaa selvästi alan todellinen yhteiskunnallinen merkitys ja se, miten sen taloudellisen, yhteiskunnallisen ja solidaarisen toiminnan vaikutukset eroavat muunlaisten yritysten vaikutuksista. Samaa vaaditaan Euroopassa tämän sektorin osalta: tilastollista tunnustamista, luotettavien julkisten rekisterien sekä satelliittitilinpidon luomista kutakin instituutio-naalista sektoria ja kutakin alaa varten näkyvyyden lisäämiseksi. ⁽⁴⁾

2.3 Yhteisö- ja solidaarisuustalouden organisaatiot

2.3.1 Kuten monissa EU-maissa myös Latinalaisessa Amerikassa on ensisijaisen tärkeää ratkaista ongelma, jonka muodostaa yhteisö- ja solidaarisuustalouden riittävän vakiintuneen, yhdenmisen ja tehokkaan edustuksen puuttuminen. Vaikka edistystä on viime vuosina tapahtunut paljon, yhteisö- ja solidaarisuustalouden eri osien edustukselliset rakenteet on yhdistettävä noudattaen sekä ala- että aluekohtaista alhaalta ylöspäin suuntautuvaa pyramidirakennetta mutta välttämättä pirstoutumista, edustusrakenteiden välistä kilpailua ja korporativismia. Kyseisten organisaatioiden tulee toimia lähellä paikallis- ja alueviranomaisia, jotta ne on helpompi nähdä yhteiskunnallisen hyödyn ja innovaation tukirakenteina, jotka pystyvät tarjoamaan vastauksia tärkeimpiin sosioekonomisiin ongelmiin.

2.3.2 Kun yhteisö- ja solidaarisuustalouden organisaatiot ⁽⁵⁾ saavuttavat tunnustetun aseman, jonka ansiosta niillä on todelliset vuoropuhelu- ja neuvottelumahdollisuudet, ne vahvistavat vaikutuspiiriään saadakseen aikaan synergiaa valmiuksien kehittä-

⁽⁴⁾ Latinalaisesta Amerikasta ei ole olemassa tarkkoja tilastoja, mutta Fundibesin vuonna 2009 tekemien tutkimusten mukaan yhteisö- ja solidaarisuustalouden organisaatioita voidaan alustavasti arvioida olevan yli 700 000 ja niissä lähes 14 miljoonaa jäsentä. Lisäksi koko alueen harmaan talouden laajuus vaikeuttaa suuresti tarkkaa tai edes likimääräistä yleistä laskentaa. ICA puolestaan katsoo, että Latinalainen Amerikka on "nopeimmin kasvava" alue uusien osuuskuntien ja niiden jäsenien määrässä mitattuna (2009). Uruguayns kansallinen osuuskuntainstituutti Inacoop ilmoittaa joitakin lukuja vuodelta 2008: 1 164 osuuskuntaa, 907 698 aktiivista jäsentä, vuosituotannon arvo 1 708 miljoonaa dollaria (3,2 % kokonaistuotannosta), 27 449 työntekijää. Myös Argentiinan luvut ovat vuodelta 2008: 12 760 osuuskuntaa ja 9 392 713 jäsentä; 4 166 keskinäistä yritystä ja 4 997 067 jäsentä; 289 460 työntekijää (lähde: INAES). Chilessä lasketaan olevan 1 152 osuuskuntaa ja 1 178 688 jäsentä sekä 536 keskinäistä yritystä (lähde: Fundibes). Kolumbia: 8 533 osuuskuntaa ja 139 703 jäsentä; 273 keskinäistä yritystä ja 4 758 jäsentä (lähde: Confecoop). Guatemala: 841 osuuskuntaa ja 1 225 359 jäsentä (useita lähteitä). Paraguay: 453 osuuskuntaa ja 1 110 000 jäsentä (lähde: Fundibes). Brasilia: ks. alaviite 9. On myös olemassa tutkimuksia, jotka osoittavat yhteisö- ja solidaarisuustalouden vahvuuden kriisitilanteessa. Kaikki nämä tiedot ja arvioinnit ovat kuitenkin enemmän näkemykseen perustuvia ja likimääräisiä kuin todennettavia.

⁽⁵⁾ Esimerkkejä edustuselimitystä: Confecoop (Kolumbia), Conacoop (Costa Rica), Confecoop (Guatemala), Conpacoop (Paraguay), Hondurasin osuuskuntien liitto, OCB (Brasilia), Conacoop (Dominikaaninen tasavalta), Cudecoop (Uruguay), Consejo Mexicano de Empresas de la Economía Solidaria y Cosucoop (Meksiko). Kansainväliseltä tasolta voidaan mainita mm. ICA-América ja Cicopa.

tämisen, yritysten tehokkuuden, yritysten yhteiskunnallisen vastuun, uusien hallintomallien ja huonojen käytänteiden torjunnan alalla ja kasvattavat näin ollen vaikutustaan talousjärjestelmään.

2.4 Julkiset politiikat

2.4.1 Yhteisö- ja solidaarisuustalouden on pyrittävä aikaansaamaan viranomaisten kanssa vastavuoroiseen kunnioitukseen ja riippumattomuuteen perustuvia sopimuksia ja kumppanuuksia. Tämä on ongelma, joka yhteisö- ja solidaarisuustalouden on vielä ratkaistava. Julkiset politiikat ovatkin yksi Latinalaisen Amerikan yhteisö- ja solidaarisuustalouden tärkeimmistä huolenaiheista ja tavoitteista. Poliitiikat, jotka perustuvat pääasiallisesti suoraan taloudelliseen apuun ilman vastiketta, ovat rahoituslähteitä, joita ei pysty kontrolloimaan eikä ennakoimaan, ja ne voivat myös muodostua painostuksen ja manipuloinnin välineiksi. Pelkästään hätäapuun ja avustukseen perustuvat politiikat edistävät huonoja käytänteitä.

2.4.2 On tuettava kokonaisvaltaisia ja osallistavia toimintalinjoja, jotka ovat yhteneviä yhteisö- ja solidaarisuustalouden sekä sellaisten hallitusten tärkeimpien päämäärien kanssa, joita kiinnostaa yhteisö- ja solidaarisuustalouden kyky mobilisoida yhteisön ja markkinoiden voimavaroja yleisen edun saavuttamiseksi ja innovatiivisten ratkaisujen löytämiseksi monisäikeisiin ongelmiin. Julkishallinnolla ja yhteisö- ja solidaarisuustalouden organisaatioilla on kiistatta yhteisiä sosiaalisia tavoitteita, kun on kyse ihmisten pakottavien tarpeiden tyydyttämisestä. ⁽⁶⁾

2.4.3 Rahoituksen saanti on yhteisö- ja solidaarisuustaloudelle jatkuva ongelma, joka haittaa sen kehitystä huomattavasti. Yhteisö- ja solidaarisuustalouden elää pääasiassa jäseniensä ja tukijoidensa osuuksilla ja avustuksilla eikä kolmansien osapuolien spekulatiivisella pääomalla. Samalla se tekee yleiseksi käytänteitä, jotka palvelevat yleistä etua. Julkishallinnon toiminta yhteisö- ja solidaarisuustaloudelle soveltuvien säännöllisten rahoitusmuotojen kehittämiseksi lainsäädäntöuudistusten ja makrotaloudellisten toimien avulla on yleisesti ottaen vähäistä ja riittämätöntä. Tarvitaan valtion toimia, joiden myötä yhteisö- ja solidaarisuustalouden pääsee osallistumaan talouden yleiseen suunnitteluun, teollisuuden rahoituspolitiikkaa uuden pääoman mobilisoimiseksi riskirahastoja vahvistamalla, toimia työntekijöiden ja jäsenien taloudellisen osallistumisen rahoittamiseksi sekä yritysyhmittymien muodostamista ja yhteisö- ja solidaarisuustalouden osallistumista julkisiin hankintoihin tukevia toimia. On kiireesti muutettava sellaisia toimia, jotka haittaavat perusteettomasti yhteisö- ja solidaarisuustalouden omien rahoituslaitosten ja -muotojen, kuten eettisen pankin ja mikrorahoituksen, kehitystä.

2.4.4 Suurimmasta osasta valtioita puuttuvat selvät poliittiset toimintalinjat sellaisten koordinoitujen ohjelmien laatimiseksi valtion eri tasoilla, hallinnon aloilla ja rakenteissa, jotka tarjoavat yhteisö- ja solidaarisuustaloudelle viralliset monialaiset puitteet. Hallinnolliset menettelyt eivät ole riittävän joustavia, eikä

⁽⁶⁾ Yhteisö- ja solidaarisuustalouden julkisia instituutioita: Infocoop (Costa Rica), Dansocial (Kolumbia), Incoop (Paraguay), INAES (Argentiina), Senaes (Brasilia), Inacoop (Uruguay) tai Insafocoop (El Salvador).

yhteisö- ja solidaarisuustalouden edistämistä ja tukemista koskevia suuria linjoja ole yhdenmukaistettu tehokkaasti kansallisella eikä ylikansallisella tasolla. Tarvitaan julkisia toimia pienten sosiaalisten yritysten ja paikallisen solidaarisen tuotantorakenteen häviämisen estämiseksi, työssä tapahtuvaa koulutusta ja yrityshallintoa koskevia politiikkoja erityisesti kuntatasolla (⁷) sekä yhteisö- ja solidaarisuustalouden eri muotoja koskevien sääntelypuitteiden mukauttamistoimenpiteitä. Erityisesti on syytä mainita tarve toteuttaa julkisia koulutuspolitiikkoja (ILO:n suositus 193 vuodelta 2002) yhteisö- ja solidaarisuustalouden hyväksi. Julkishallinto, yliopistot mukaan luettuina, ja yhteisö- ja solidaarisuustalous eivät ole ponnistelleet riittävästi tehdäkseen yhteistyötä tällä alalla.

2.5 Yhteisö- ja solidaarisuustalouden rooli Latinalaisen Amerikan talouskehityksessä

2.5.1 Oikeudenmukainen talouskehitys ja talouskasvu

2.5.1.1 Tavanomaisen kasvukäsityksen mukainen makrotalouden kehitys on Latinalaisessa Amerikassa ollut suotuisa, vaikkakin kehitys vaihtelee maittain. Alueen maiden painolastina on kuitenkin ongelmia, joiden johdosta tämä kasvu tapahtuu erittäin epätasa-arvoisessa yhteiskunnallisessa tilanteessa, jolle ovat luonteenomaisia massiivinen ja hellittämätön työttömyys tiettyissä yhteiskuntaryhmissä, työmarkkinoiden yleinen epävarmuus sekä sosiaalisen syrjäytymisen ja köyhyyden pesäkkeet. Yhteiskunnan kaksijakoisuuden kestäättömyydestä tietoisien "ennakoivan valtion" arvostuksen lisääntyminen näyttäisi kuitenkin tukevan aiempaa oikeudenmukaisempaa (⁸) ja ympäristöystävällisempää kasvua.

2.5.1.2 Latinalaisen Amerikan vahvistuneen yhteisö- ja solidaarisuustalouden panos kehityksen hallintaan painottuu sellaisten vakavien ongelmien poistamiseen kuin köyhyys, eriarvoisuus, syrjäytyminen, harmaa talous, ihmisten hyväksikäyttö, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden puute ja yritystoiminnan siirtyminen ja siis näin ollen tulojen ja vaurauden oikeudenmukaisemman jakautumisen varmistamiseen ja siten tuotantomallin välttämättömän muutoksen edistämiseen. Tässä mielessä yhteisö- ja solidaarisuustalous voi tuottaa sosiaalisia hyvinvointipalveluja ja tarjota muihin sektoreihin verrattuna suhteellisia etuja, kun on kyse etusijaisten hyödykkeiden ja sosiaalipalvelujen jakelusta ja tuottamisesta. Yhteisö- ja solidaarisuustalous soveltuu ihanteellisesti aiempaa oikeudenmukaisemman kehityksen toteuttamiseen, koska se pystyy saavuttamaan laajoja väestönosia ja myös alueita, jotka sijaitsevat usein kaukana vallan ja talouselämän keskuksista.

(⁷) Sen mukaisesti, mitä todetaan pk-yritysten osalta asiakokonaisuuteen REX/180 kuuluvassa ETSK:n lausunnossa "EU:n ja Meksikon suhteet" (15.2.2006), EUVL C 88, 11.4.2006, s. 85–93.

(⁸) Yhdistyneiden Kansakuntien Latinalaisen Amerikan ja Karibian maiden talouskomission ECLACin mukaan yli puolet väestöstä (350 miljoonaa henkeä) elää köyhyysrajan alapuolella ja 22 miljoonaa lasta joutuu tekemään työtä tullaakseen toimeen. Maininnan arvoisia ovat Brasilian hallitusten viime vuosikymmenen aikana toteuttamat esimerkilliset toimet, joiden ansiosta miljoonat ihmiset ovat päässeet irti äärimmäisestä köyhyydestä. Maan yhteisö- ja solidaarisuustalous on osallistunut yhteistyöhön näiden saavutusten aikaansaamiseksi kansallisen solidaarisuustaloustalouden viraston Senaesin ja viraston johtajan Paul Singerin strategian välityksellä. Singer on äskettäin todennut, että "yhteisö- ja solidaarisuustalous tarvitsee enemmän rahaa, laajemmat markkinat ja lisää tunnettuutta".

2.5.2 Epävirallinen talous ja sosiaaliset oikeudet

2.5.2.1 Epävirallinen talous (harmaa talous) on levinnyt laajalle Latinalaisessa Amerikassa ja myös joillakin EU:n alueilla. Sille on tyypillistä työ- ja talouselämän toimintojen harjoittaminen osittain tai kokonaan ilman sosiaaliturvaa ja noudattamatta sovellettavaa lainsäädäntöä. Työttömyys, vajaatyöllisyys ja huonot työolot ovat vastoin ILO:n määritelmää ihmisarvoisesta työstä (⁹). Tämä on vakava ongelma. Epävirallisen työn tai vajautyöllisyyden on todettu olevan suoraan yhteydessä köyhyysasteeseen. Erityisesti tämä koskee naisia, nuoria, alkuperäis- tai afrikkalaisperäistä väestöä ja vammaisia sekä harmaan talouden että palkkatasa-arvon ja yhdenvertaisen kohtelun osalta. Yhteisö- ja solidaarisuustalous on muiden toimien ohessa tehokas väline harmaan talouden torjumiseen, sillä se liittyy yritykset ja henkilöt lainsäädännön ja sosiaaliturvan piiriin. Lisäksi sen avulla pystytään estämään lisääntyneitä pyrkimyksiä julkisten palveluiden ulkoistamiseen, jonka seurauksia ovat palveluiden epävarmuus ja puutteellinen laatu sekä edunsaajien sosiaalisen suojelun heikkeneminen. Ammattiliitot ja muut työelämän toimijat, yhteisö- ja solidaarisuustalous mukaan luettuna, voivat yhdessä ottaa keskeisen roolin sellaisten institutionaalisten mekanismien kehittämisessä, joiden avulla torjutaan epäviralliseen talouteen ja näennäisiin itsenäisiin ammatinharjoittajiin liittyviä sääntöjen vastaisuuksia ja petoksia. Ne voivat myös myötävaikuttaa ihmisarvoisten työpaikkojen ja laadukkaiden yleisten julkisten palvelujen takaamiseen sekä edistää "valmiuksien vahvistamiseen" tähtääviä toimia.

2.5.2.2 ILO tunnustaa yhteisö- ja solidaarisuustalouden merkityksen, sillä sen piiriin kuuluvien yritysten arvoihin ja periaatteisiin kuuluu työelämän peruseriaatteiden ja -oikeuksien kunnioittaminen. (¹⁰) On nähty, että yhteisö- ja solidaarisuustalouden kautta sosiaalipalvelut pystytään saattamaan niiden henkilöiden ja kuluttajien ulottuville, jotka eivät kuulu maksuperusteisten sosiaaliturvajärjestelmien piiriin. Näin voidaan korjata työmarkkinoiden epätasapainoa ja taata tasavertainen kohtelu kaikille.

2.5.2.3 Yhteisö- ja solidaarisuustalouden piirissä on paljon epävirallisia, itsensä työllistäneiden ryhmiä, joilla ei ole riittävästi mahdollisuuksia työssä tapahtuvaan koulutukseen eikä rahoituksen tai virallisen tunnustuksen saamiseen. Pientuottajien ja käsityöläisten välinen luottamus ja vastavuoroisuus voisi toimia perustana virallistamismenetelleyllä yhteisö- ja solidaarisuustalouden yritysten kautta, sillä esimerkiksi tuottajaorganisaatioihin kuulumattomilla tuottajilla ei käytännössä ole pääsyä virallisille markkinoille. Yhteisö- ja solidaarisuustalouden panosta sosiaalisen suojelun kehittämiseen on vahvistettava sellaisten terveydenhuoltojärjestelmien avulla, joiden hallinnointiin käyttäjät osallistuvat. Yhteisö- ja solidaarisuustalouden sisällä mahdollisesti esiintyvän epävirallisen talouden kitkeminen on ensisijaisen tärkeää.

(⁹) Brasilian solidaarisuustalouden kartoituksen mukaan maassa on 22 000 yritystä, joista kolmasosa on epävirallisia (www.fbcs.org.br). Katso myös ETSK:n lausunto REX/232 aiheesta "EU:n ja Keski-Amerikan suhteet", lausunto SOC/250 aiheesta "Ihmisarvoista työtä kaikille", EUVL C 256, 27.10.2007, s. 138–143 sekä 12.10.2009 laadittu EU:n ja Latinalaisen Amerikan parlamentaarisen yleiskokouksen työasiakirja aiheesta "Strategioita työllisyyden ylläpitämiseksi ja työpaikkojen luomiseksi erityisesti naisille ja nuorille" (ei saatavilla suomeksi), EUVL C 93, 27.4.2007, s. 38–41.

(¹⁰) Vuoden 2011 työasiakirja "Social and solidarity economy: our common road towards Decent Work", <http://socialeconomy.itcilo.org/en/2011-readers>. Katso myös tämän lausunnon kohta 3.2.

2.5.3 Paikallinen kehitys ja sosiaalinen koheesio

2.5.3.1 Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vähimmäistason tavoitteiden määrittelyä pidetään keskeisen tärkeänä kaikissa kehitystä edistävässä toimissa. ⁽¹¹⁾ Paikallishallinnossa on huomattu yhteisö- ja solidaarisuustalouden yrittäjien tukemisen merkitys maaseutu- ja kaupunkikuntien elinvoimaisuuden parantamisessa. Nämä yritykset luovat paikallisia työpaikkoja ja niiden voitot jäävät kiertämään paikallistasolle, mikä tukee uusia sijoituksia samalle alueelle. Sijoitusten, tuotannon ja palveluiden pysyminen paikallisissa käsissä tukee sosiaalista yhteenkuuluvuutta, ja voittojen kiertäminen paikallis- ja aluetalouden sisällä vakauttaa taloutta.

2.5.3.2 Yhteisö- ja solidaarisuustalous pystyy todistetusti ruokkimaan ja laajentamaan yrittäjäkulttuuria, tukemaan yritysrakennetta sekä kytkemään toisiinsa taloudellisen toiminnan ja paikalliset tuotantotarpeet. Yhteisö- ja solidaarisuustalous tukee paikallista kehitystä maaseutualueilla, taantuvien teollisuusalueiden elvyttämistä ja kurjistuneiden kaupunkialueiden elinvoimaisuuden palauttamista. Näin kavennetaan huomattavia alueellisia eroja siten, että paikallinen kehitys ei perustu vain yhteen malliin vaan erilaisiin, rinnakkaisiin lähestymistapoihin, jotka tukevat alueiden sosiaalisia ja taloudellisia tarpeita.

2.5.3.3 Yhteisö- ja solidaarisuustalous tukee alueiden itsehallintoa, sillä kansalaisyhteiskunnalle annetaan merkittävä rooli alueen kehitysmallin määrittelyssä sekä talouskasvun ja rakennemuutoksen etenemisen valvonnassa. Maatalouden osuustoiminta on siinä keskeisessä asemassa. Sosiaalista yhteenkuuluvuutta edistävässä politiikoissa on keskityttävä paikallistasoon (sekä maaseudulla että kaupungeissa) peruspalveluiden, infraraktuurien ja koulutuksen takaamiseksi. Yhteisö- ja solidaarisuustalous on tässä tehtävässä välttämätön.

2.5.4 Monimuotoisuus ja talouden demokraattisuus

2.5.4.1 Yhteisö- ja solidaarisuustalous ei ole merkitykseltään marginaalinen vaan keskeinen osa talousjärjestelmää yhdessä julkisen sektorin ja yksityisen pääoman kanssa. Se takaa talouden monimuotoisuuden ja toimii vastavoimana yksityiselle ja julkiselle sektorille. Yhteisö- ja solidaarisuustalous tukee kestävästä kehitystä, piristää yhdistystoimintaa ja edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia koulutuksen kautta. Se on olennaisen tärkeä yhteiskunnallisen vakauden, kestävästä talouskasvun ja oikeudenmukaisen tulonjaon saavuttamiseksi sekä taloudellisten vaihtoehtojen löytämiseksi.

⁽¹¹⁾ Muun muassa ETSK:n asiakirja: Euroopan unionin ja Latinalaisen Amerikan järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajien kuudes tapaaminen vuonna 2010 sekä ECLACin työasiakirjat Santiago de Chilessä 2007 järjestettyä valtion- ja hallitusten päämiesten iberamerikkalaista huippukokousta varten, ETSK:n lausunto REX/257 "EU:n ja Brasilian suhteet", EUVL C 100, 30.4.2009, s. 93–99, ETSK:n lausunto REX/232 "EU:n ja Keski-Amerikan maiden suhteet", EUVL C 256, 27.10.2007, s. 138–143, ETSK: EU:n ja Keski-Amerikan välinen assosiaatiosopimus, EU:n ja Latinalaisen Amerikan maiden huippukokous Guadalajarassa, ETSK: Euroopan, Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen kansalaisyhteiskunnan edustajien neljäs tapaaminen vuonna 2006, ETSK:n lausunto REX/210 "EU:n ja Andien yhteisön suhteet" EUVL C 309, 16.12.2006, s. 81–90, ETSK:n lausunto REX/180 "EU:n ja Meksikon suhteet", EUVL C 88, 11.4.2006, s. 85–93, ETSK:n lausunto REX/135: "Amerikkojen vapaakauppa-alueen vaikutukset Euroopan unioniin, Latinalaisen Amerikan ja Karibian maiden välisiin suhteisiin" EUVL C 110, 30.4.2004, s. 40–54, REX/13 (EUVL C 169, 16.6.1999), sekä erityisesti ETSK:n lausunto REX/152: "Sosiaalinen yhteenkuuluvuus Latinalaisessa Amerikassa ja Karibiassa" EUVL C 110, 30.4.2004, s. 55–71.

2.5.4.2 Yhteisö- ja solidaarisuustalouden toiminta pohjautuu demokratian periaatteisiin ja osallistumiseen. Ihmiset ovat mukana tekemässä päätöksiä talousasioista ja saavat näin jatkuvaa käytännön kokemusta demokratiasta ja aktiivisesta kansalaisuudesta. Yhteisö- ja solidaarisuustalous vahvistaa yhteiskunnallisia rakenteita ja tarjoaa mahdollisuuksia konfliktien ratkaisemiseen sekä rauhan ja yhteiskunnan oikeudenmukaisuuden edistämiseen, mikä tekee siitä erottamattoman osan Latinalaisen Amerikan talous- ja yhteiskuntajärjestelmää. Näitä mahdollisuuksia on syytä kannustaa.

3. Kansainvälinen yhteistyö yhteisö- ja solidaarisuustalouden alla

3.1 Yhteistyön tarve

3.1.1 Yhteisö- ja solidaarisuustalouden periaatteet ja käytännöt ovat samankaltaisia sekä EU:ssa että Latinalaisessa Amerikassa. Nämä yhteiset tekijät voivat tukea alueiden välistä yhteistyötä sekä kestävästä kehityksen hyväksi että kaupan ja liiketoiminnan alalla.

3.1.2 ETSK on tästä syystä jo aiemmin painottanut, että Latinalaisen Amerikan maiden kanssa solmittavien kauppasopimusten on tuettava pk- ja mikroyritysten ja nimenomaan yhteisö- ja solidaarisuustalouden kehittämistä. ⁽¹²⁾

3.2 Verkostot

3.2.1 Yhteisö- ja solidaarisuustaloutta edustavien tahojen, sosiaalisten yritysten sekä tieto-, kvantifointi-, innovointi- ja korkeakoulukeskusten muodostamat verkostot voivat toimia forumina pyrittäessä korjaamaan mainittuja suuria puutteita. EU:sta voi olla erityisen paljon hyötyä näiden päämiärien saavuttamisessa, mutta toimet eivät saa kohdistua ainoastaan köyhimpiin maihin ja alueisiin vaan myös tulotasoltaan keskiluokkaa oleviin kehittyviin talouksiin, joiden on vahvistettava sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja tasapainotettava talouskasvun jakautumista. Vakaalla pohjalla toimivien verkostojen tukema yhteisö- ja solidaarisuustalous auttaa tunnistamaan kiireellisimmät tarpeet sekä hankkeet, jotka tuottavat parhaita tuloksia, ja tekee näin EU:n kansainvälisestä yhteistyöstä valikoivampaa. EU:n rooli voi olla erityisen tärkeä pyrittäessä kytkemään toisiinsa yhteisö- ja solidaarisuustalouteen pohjautuvia verkostoja Latinalaisen Amerikan ja muiden kehittyvien alueiden (Afrikka, Aasia jne.) välillä. ⁽¹³⁾

3.3 Yhteistyö yhteisö- ja solidaarisuustalouden kehittämiseksi

3.3.1 EU voi yhteistyössä lähteä liikkeelle toteuttamalla **yhteisö- ja solidaarisuustalouden liiketoimintasuunnitelmia kestävästä kehityksen puolesta**. ⁽¹⁴⁾ Niihin osallistuvat sitoutuneiden Latinalaisen Amerikan maiden hallitukset yhteistyössä

⁽¹²⁾ Asiakokonaisuuteen REX/277 kuuluva ETSK:n lausunto "Yhteiskunnallis-taloudellisten näkökohtien edistäminen EU:n ja Latinalaisen Amerikan suhteissa", EUVL C 347, 18.12.2010, s. 48–54. Katso myös ETSK:n kanta kyseisen alueen maiden kanssa tehtyihin kauppasopimuksiin.

⁽¹³⁾ Tässä yhteydessä on analysoitava Kiinan roolia maailmanlaajuisella tasolla ja sen merkitystä monista eri näkökohdista, erimerkiksi strategisten liittoutumien osapuolena. Latinalaisessa Amerikassa on merkittäviä verkostoja kuten Red del Sur (Mercosur), Unisol (Brasilia) ja Fides-säätiö (Meksiko).

⁽¹⁴⁾ Yhteisö- ja solidaarisuustalouden yhteys ympäristön kestävytyteen on yksi sen ominaispiirteistä. Katso alaviitteessä 10 mainitun asiakirjan tekstijakso 9, jossa käsitellään "vihreitä työpaikkoja". Katso myös EUVL C 48, 15.2.2011, s. 14–20 ja EUVL C 48, 15.2.2011, s. 65–71.

molempien maanosien yhteisö- ja solidaarisuustalouden järjestöjen kanssa. Näin luodaan tukiohjelmiä ja tarjotaan teknistä apua yrittäjille aktiivisen työllisyyspolitiikan puitteissa. Tällöin EU:n läsnäolon Latinalaisessa Amerikassa mielletään siten, ettei se johdu ainoastaan kaupallisista eduista.

4. Vuosi 2012 käännekohtana: YK:n kansainvälinen osuuskuntien teemavuosi sekä Euroopan ja Latinalaisen Amerikan kansalaisyhteiskunnan edustajien seitsemäs tapaaminen

4.1 YK:n yleiskokous on julistanut (päätöslauselma N:o 64/136) **vuoden 2012 kansainväliseksi osuuskuntien teemavuodeksi**. Päätöslauselmassa on monia tärkeitä kohtia, joissa

painotetaan etenkin osuuskuntatoiminnan merkitystä talouden ja yhteiskunnan kehitykselle kaikkialla maailmassa. YK pyrkii erityisesti tukemaan osuuskuntatoiminnan aktiivista edistämistä vuoden 2012 aikana. Tässä lausunnossa tuetaan YK:n päätöslauselman sisältöä kokonaisuudessaan ja yhdytään siinä tehtyihin ehdotuksiin.

4.2 Vuonna 2012 järjestetään myös **Euroopan ja Latinalaisen Amerikan kansalaisyhteiskunnan edustajien seitsemäs tapaaminen**. Tämän kokouksen ja sitä edeltävien valmistelutuntojen yhteydessä järjestetään työkokouksia, joissa yhteisö- ja solidaarisuustalouden, Latinalaisen Amerikan ja EU:n edustajat analysoivat tämän lausunnon sisältöä ja pyrkivät löytämään yhteisiä suosituksia sisällytettäväksi lopulliseen asiakirjaan.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Maatalous ja käsiteollisuus – Maaseutualueita hyödyttävä yhdistelmä” (oma-aloitteinen lausunto)

(2012/C 143/07)

Esittelijä: **Adalbert KIENLE**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 22. syyskuuta 2011 pitämässään täysistunnossa työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Maatalous ja käsiteollisuus – Maaseutualueita hyödyttävä yhdistelmä (oma-aloitteinen lausunto).

Asian valmistelusta vastannut "maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 20. tammikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 23. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 184 ääntä puolesta 8:n pidättyessä äänestämästä.

1. Tiivistelmä ja suositukset

1.1 Tällä oma-aloitteisella lausunnolla ETSK haluaa antaa Euroopan komissiolle, Euroopan parlamentille ja neuvostolle ai-neksia politiikanmuotoiluun erityisesti ajatellen YMP:n toisen pilarin ja rakennerahastojen edelleenkehittämistä vuosina 2014–2020. Oma-aloitteisen lausunnon avulla on tarkoitus antaa panos EU:n Eurooppa 2020 -strategian täytäntöönpanoon esittämällä konkreettisia, tulevaa maaseuturahaston ja rakennetukien rahoitusta ja muita EU:n säännöstöjä koskevia ehdotuksia. Maataloutta ja käsiteollisuutta edustaville kansalaisyhteiskunnan organisaatioille tämä selvä alueellisuuden ja alueellisten arvoketjujen tunnustaminen merkitsee tärkeää tukea niiden toiminnalle. Samalla ETSK toivoo lausunnon voivan antaa myös tärkeän sysäyksen valtiotasolla käytävään keskusteluun.

1.2 ETSK antaa tarkasteltavana olevista, 5. lokakuuta 2011 ja 12. lokakuuta 2011 annetuista, maaseuturahaston ja rakennetukien tukikautta 2014–2020 koskevista Euroopan komission lainsäädäntöehdotuksista seuraavat suositukset:

1.2.1 On syytä laajentaa ja sen mukaisesti luokitella ehdotettuja mahdollisuuksia laajentaa pk-yritysten maaseuturahastosta saamaa investointitukea maaseutualueiden yritysten ja erityisesti käsiteollisuuden ja maatalouden yritysten alueellisen yhteistyön osalta. Tämän vuoksi tulisi käynnistää ja tukea myös paikallisten yrittäjien alueellisia viestintä- ja tukitahoverkostoja.

1.2.2 Maaseuturahastosta ja rakennerahastosta rahoitettaviin paikallisiin aloitteisiin sovellettavat EU-lähestymistavat tarjoavat tärkeän mahdollisuuden tukea alueellista käsiteollisuuden, maatalouden, matkailun ja kaupan alan toimintaa. Näissä tukitoimissa tulisi kuitenkin asettaa etusijalle talouselämän toimijoiden ja työmarkkinaosapuolten edut.

1.2.3 Pk-yrityksissä tulee edistää kestävästi osaamisen, tiedon ja innovaatioiden siirtoa, jotta maaseudulla voidaan tukea työllisyyttä ja turvata se, sekä tukea resurssi- ja ilmastotehokkaita talouselämän käytänteitä. Perinteistä osaamista ja kokemusta ei saa päästää unohtumaan, vaan sitä tulee pitää yllä ja hyödyntää arvokkaana saavutuksena.

1.2.4 Alueelliset arvoketjut ovat tärkeä tulevaisuuden mahdollisuus käsiteollisuudelle, maataloudelle, matkailulle, kaupankäynnille ja maaseutualueille kokonaisuudessaan. Niihin tulisi kiinnittää huomiota erityisesti alueellisten kattomerkkien sekä yhteisen jalostuksen ja markkinoinnin osalta.

1.2.5 Käsiteollisuus- ja maatalousyritykset ovat riippuvaisia asianmukaisesta elinkeinoelämän infrastruktuurista. Tähän tulee luoda edellytykset ennen kaikkea rakennerahastojen avulla esimerkiksi myöntämällä joustavia alueellisia määrärahoja.

2. Johdanto

2.1 Maatalous ja käsiteollisuus aloina, joilla toimii pääasiassa pieniä ja keskisuuria yrityksiä, muovaavat monimuotoisuutensa ansiosta maaseudun taloutta ja tuottavat merkittävän osan hyödykkeistä EU:n kylille ja pienille kaupungeille sekä vireyttävät niiden kansalaistoimintaa.

2.2 Oma-aloitteinen lausunto antaa panoksen maatalouden ja käsiteollisuuden lisäarvopotentialin vahvistamiseen maaseudulla niille kaudella 2014–2020 myönnettävien EU-tukien valmisteilla olevaa edelleenkehittämistä silmällä pitäen. Tämä perustuu YMP:tä ja vuoden 2013 jälkeistä koheesiopolitiikkaa koskeviin komission ajankohtaisiin lainsäädäntöehdotuksiin. Ehdotuksissa muun muassa laajennetaan maaseuturahaston tukia

"pieniin" tai kaikkiin yrityksiin maaseutualueilla, mikä on tärkeä muutos. Lausunnolla edistetään Euroopan tasoista keskustelua älykkäästä, kestävästä ja osallistavasta kasvusta tiedon ja osaamisen siirtämisen osalta. Lisäksi tarkastellaan edellytysten parantamista, jotta voidaan toteuttaa osallistavia, alojen rajat ylittäviä toimia maaseudun elämänlaatua ja taloudellista suorituskykyä parantavien, pysyvien vaikutusten aikaansaamiseksi sekä turvata hyödykkeiden tarjonta väestön vähetessä. Samalla annetaan sysäys julkiselle keskustelulle demografisen muutoksen vaikutusten tasapainottamisesta ja edistetään valtiotasolla käytäviä keskusteluja kilpailukyyn varmistamisesta ja maaseutualueiden elinkelpoisuuden turvaamisesta.

3. Nykytilanne

3.1 Maaseutualueille perustetuilla ja vakiintuneilla käsiteollisuuden ja maatalouden pk-yrityksillä on sekä taloudellisen toimintansa että yhteiskunnallisen sitoutumisensa kautta hyvät mahdollisuudet vahvistaa olemassa olevia taloudellisia ja yhteiskunnallisia rakenteita ja vastata tuleviin haasteisiin. Ne vaikuttavat suoranaisesti myös elämänlaatuun, ja niiden tuotteet ja palvelut auttavat luomaan alueellista identiteettiä. Ne pitävät yllä tärkeitä perinteitä ja tekevät samalla innovaatioita. Käsiteollisuus ja maatalous edustavat nykyaikaisuutta ja pysyvyyttä, laadukkaita tuotteita, energiansaannin turvaamista, kestäväpohjaista ympäristön- ja luonnonsuojelua sekä kulttuuriperinnön säilyttämistä. Käsiteollisuudessa ja maataloudessa toimivat ihmiset ovat hyvin ammattitaitoisia, itse vastuussa toiminnastaan ja erittäin sopeutumis- ja oppimiskykyisiä. Nämä ominaisuudet ovat maaseutualueilla kylissä ja pienissä kaupungeissa monien taloudellisten ja yhteiskunnallisten menestymistarinoiden perusta.

3.2 Miltei kaikilla EU:n maaseutualueilla on vielä suuria mahdollisuuksia synnyttää käsiteollisuuden ja maatalouden yhteistä arvonlisää. Nämä mahdollisuudet perustuvat yhteistyöhön tuotannossa, jalostuksessa ja markkinoinnissa alueellisella ja alueidenvälisellä tasolla. Ne perustuvat kuitenkin myös toimijoiden tasavertaiseen kilpailuun ja naisten ja miesten tasapuoliseen osallistumiseen.

3.3 Maaseutualueiden rakenne EU:ssa on hyvin vaihteleva. Lähellä hyvinvoivia maaseutualueita, joilla vallitsee alhainen työttömyys ja vakaa kasvu, on muita alueita, joilla kasaantuvat taloudelliset ongelmat, muuttotappio ja ikääntyminen. Koulutus- ja jatkokoulutusmahdollisuuksiakaan ei aina ole tarjolla tarpeeksi lähellä. On olemassa vaara, että yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen sekä infrastruktuuristandardien erot kasvavat.

3.4 Ennen kaikkea ikääntyvät ihmiset ovat riippuvaisia lyhyistä välimatkoista ja helposti saatavilla olevista lähipalveluista; nuoret tarvitsevat hyvin toimivaa perusinfrastruktuuria kuten internetiä, päiväkotia ja peruskouluja. Demografisen muutoksen vuoksi maaseudun infrastruktuurit ja palvelujärjestelmät tarvitsevat merkittäviä sopeutumistoimia. Paikallistalouden – erityisesti pk-yritysten – asiantuntemusta hyödynnetään nykyään usein riittämättömästi näihin haasteisiin vastaamiseksi. Sosiaalisesti vastuulliset ja paikallisesti toimivat käsiteollisuuden ja maatalouden yritykset antavat tärkeän panoksen vammaisten yhteiskunnalliseen integroitumiseen.

3.5 Voidakseen menestyä yksittäin tai yhdessä käsiteollisuus, maatalous ja muut alueelliset talouselämän toimijat ovat riippuvaisia nopeasta paikallisesta internet-yhteydestä. Erityisesti syrjäisillä maaseutualueilla laajakaistayhteyden saatavuus ei kuitenkaan usein ole riittävä.

3.6 Alueellisuus on yhä tärkeämmässä osassa yhteiskunnallista keskustelua. Se on vastuu- ja arvoyhteiskunnan ilmaus ja kestävyysajattelun mukaisen talouden ja yhteiselon edellytys. Usein alueilta puuttuu kuitenkin tarvittavat sysäykset, tai kannustimet alueellisen lisäarvon vahvistamiseen ovat liian heikkoja. Alueen yritysten välinen vuorovaikutus on useissa tapauksissa kokonaan kehittymätöntä tai riittämättömästi kehittyntä.

3.7 Käsiteollisuus ja maatalous joutuvat yhdessä vastaamaan resurssien- ja ilmastonsuojelun parantamisen kasvaviin haasteisiin. Resurssi- ja ilmastotehokkuus ovat käsiteollisuuden ja maatalouden yhteisiä avainsanoja tulevaisuuteen suuntautuviin yritysstrategioissa. Näiden alojen yhteistyön avulla maaseutualueet voivat antaa olennaisen tärkeitä sysäyksiä koko yhteiskuntaa koskeviin haasteisiin vastaamiseksi.

4. Tavoitteet

4.1 ETSK:n näkemyksen mukaan on olennaista, että unionin toimielimet ja valtiotason hallitukset ja hallintoelimet tunnustavat nykyistä paremmin käsiteollisuuden ja maatalouden mahdollisuudet, tarttuvat niihin poliittisella tasolla ja auttavat siten turvaamaan maaseutualueiden tulevaisuudennäkymät.

4.2 ETK kannattaa painokkaasti käsiteollisuuden ja maatalouden yhteisen lisäarvon vahvistamista.

— On syytä luoda ja vahvistaa maatalouden ja käsiteollisuuden alueellisia arvoketjuja yhdessä muiden alojen, kuten kaupankäynnin, matkailun, terveydenhuollon ja metsäalan, kanssa. Tällöin tulisi soveltaa oikeudenmukaisia kilpailusääntöjä ja luoda sellaisia rakenteita, joiden avulla voitaisiin paremmin hyödyntää alueellisia taloudellisia mahdollisuuksia paikallisten pk-yritysten avulla.

— Tulisi tukea pk-yritysten säilyttämistä, monimuotoistamista, perustamista ja edelleenkehittämistä maaseutualueilla sekä alojen rajat ylittävää yritysyritystä.

— Jotta maaseutualueiden pienyrityksiä voidaan tukea entistä paremmin, tulisi kehittää helposti hyödynnettäviä talouden, innovaation ja pätevyysien parantamisen ohjelmia. Kaikilla

Euroopan alueilla tulee luoda riittävät mahdollisuudet koulutukseen ja jatkokoulutukseen sekä soveltavaan tiedonsiirtoon tiettyjen tulevaisuuden huipputeknologioiden osalta.

- Koululaisten tulisi oppia paikallisilta käsityöläisiltä ja maatalouden harjoittajilta perinteisistä ja nykyaikaisista valmistusmenetelmistä ja omalla vastuulla tehtävän ja itsenäisen työn arvosta.
- Alueellisten elintarvikkeiden ja muiden alueellisten raaka-ainesten tuotantoa, jalostusta ja markkinointia tulisi suunnata johdonmukaisesti erityisten alueellisten vaatimusten ja laatuominaisuuksien mukaisesti; vastaavasti tulisi tukea laadunvarmistusjärjestelmiä sekä tuotemerkkejä ja markkinointia.
- On syytä tukea resurssi- ja ilmastotehokkaita talouselämän käytänteitä.
- Maaseudun yleishyödylliset palvelut, infrastruktuurit ja yhteiskunnallinen elämä on turvattava ja niitä on lujitettava.
- Jotta pk-yritykset voivat synnyttää lisäarvoa maaseutualueilla, on edistettävä liittymistä nykyaikaiseen laajakaistaverkkoon.
- On syytä pitää hajautettuja energiahuoltojärjestelmiä ja energiatehokkuustoimia hyvänä mahdollisuutena vahvistaa lisäarvoa.
- Ammattitaitoinen työvoima täytyy voimistuvan demografisen muutoksen vuoksi saada pysymään maaseutualueilla, ja sitä täytyy saada tulevaisuudessa elinkelpoisiin tehtäviin käsiteollisuudessa ja maatalouden yrityksissä.
- On ehdottoman tärkeää kehottaa maaseudulla toimivia elimiä, organisaatioita ja yrityksiä ja erityisesti maatalous- ja käsiteollisuusyrityksiä tiivistämään kansalaisyhteiskunnassa käytävää vuoropuhelua ja lisäämään talouden alan yhteistyötä sekä ottamaan oppia hyvistä esimerkeistä.

4.3 Jotta näitä alueellisen talouden mahdollisuuksia voidaan hyödyntää paremmin tulevaisuudessa kumppanuuksien avulla, ETSK korostaa erityisesti kolmea tavoitetta:

4.3.1 Painopiste "alueellisuus ja lisäarvon synnyttäminen"

Maatalouden ja käsiteollisuuden keskeinen potentiaali perustuu niiden paikalliseen ja alueelliseen ankkuroituneisuuteen. Juuri

globalisoituneessa maailmassa paikallinen ja alueellinen toiminta ovat tärkeässä asemassa. Usein paikallinen toiminta auttaa ratkaisemaan ajankohtaisia ongelmia. Alueellisten arvoketjujen kehittämisellä on sen vuoksi yhä tärkeämpi rooli. Monilla alueilla maataloudella ja käsiteollisuudella on perinteisesti läheiset liittymäkohdat ja ne tekevät paljon yhteistyötä erityisesti elintarvikealalla. Ne synnyttävät näillä alueilla tärkeää lisäarvoa kuluttajalle. Tästä on olemassa monia myönteisiä esimerkkejä, joiden edelleenkehittämiseen ja levittämiseen muille alueille tulisi pyrkiä. Tämän tulisi myös olla esikuva muille tuote- ja palvelualueille, kuten puunjalostusteollisuudelle ja maaseutumatkailulle. Samanaikaisesti tämä yhteistyö voi antaa panoksen yleishyödyllisten lähipalveluiden tarjontaan ja liikenteen vähentämiseen ja edistää näin ilmastonsuojelua.

Ajattelutapa, joka perustuu lisäarvon synnyttämiseen tärkeiden maaseutualueiden toimijoiden yhteistyön tiivistämisen avulla, antaa myös mahdollisuuden suunnata elintarvikkeiden tuotantoa ja kaupan pitämistä erityisten alueellisten vaatimusten ja laatuominaisuuksien mukaan ja luoda vankka paikallinen identiteetti. Alueellisten kattomerkkien kehittäminen yhteistä kaupan pitämistä varten vastaa kuluttajien kasvavaa tuotteiden laadun ja alkuperän tuntemisen tarvetta. Samoin kuin elintarvikkeissa myös käsiteollisuuden tuotteissa tulisi ottaa käyttöön laatu- ja alkuperämerkintöjä.

4.3.2 Painopiste "energia ja raaka-aineet"

Hajautettujen energiahuoltojärjestelmien ja energiansäästötoimien käyttöönotto maaseutualueilla tulee Euroopassa tulevaisuudessa selvästi tärkeämmäksi, ja se on käsiteollisuuden ja maatalouden ihanteellinen yhteistyöala. Uusiutuvien energialähteiden ja raaka-aineiden ympäristöhyödyt voidaan saavuttaa täysimittaisesti vain, jos ne jalostetaan samalla alueella, jolla ne tuotetaan. Tähän tarvitaan paikallisia asiantuntijoita.

Myös uusiutuvien raaka-aineiden ja materiaalien tuottaminen, jalostaminen ja kaupan pitäminen on alueellisen yhteistyön tulevaisuuden ala.

4.3.3 Painopiste "työvoiman varmistaminen"

Maatalouden ja käsiteollisuuden yrityksillä on demografisen muutoksen ja syrjäisillä maaseutualueilla ilmenevän taajamiin muuton vuoksi koko ajan suurempia vaikeuksia löytää kyllin ammattitaitoista työvoimaa⁽¹⁾. Kuten ETSK:n aiemmassa lausunnossa on jo todettu, naisten työllisyyteen tulee kiinnittää erityishuomiota⁽²⁾. Elämänlaadun "pehmeitä" sijaintitekijöitä kuten asunto-, koulutus-, vapaa-ajantoiminta- ja kulttuuritarjontaa ja ennen kaikkea nuorille perheille suunnattua tarjontaa täytyy parantaa alueen pitkäjänteisen elinkelpoisuuden varmistamiseksi. Talouselämän toimijoiden pyrkimyksiä valistaa aikaisessa vaiheessa koululaisia ja nuorisoa käsiteollisuuden ja maatalouden tulevaisuuden ammateista tulee tukea poliittisin toimin työvoimaviranomaisten ja koulujen piirissä. Näihin ammatteihin

⁽¹⁾ CESE 1704/2007, EUVL C 120, 16.5.2008, s. 47.

⁽²⁾ CESE 1175/2011, EUVL C 318, 29.10.2011, s. 43.

koulutettujen ihmisten työllistymismahdollisuudet ovat mainiot, ja heillä on erityisen hyvät mahdollisuudet sopeutua työmarkkinoiden asettamiin uusiin haasteisiin ⁽³⁾.

5. Toimenpiteet

5.1 Jotta mainitut tavoitteet saavutetaan, ETSK pitää välttämättömänä noudattaa johdonmukaisesti älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua koskevaa Eurooppa 2020 -strategiaa, ottaa asianmukaisesti huomioon maaseutualueiden tukeminen maaseuturahastosta sen kuuden tukiprioriteetin mukaisesti ja rakennerahastoista sekä vaikuttaa kestäväällä tavalla maaseudun elämäntapaan ja taloudelliseen suorituskykyyn yhtenäisten poliittisten lähestymistapojen avulla. Monialainen ja useita rahastoja hyödyntävä toimintatapa edistäisi maaseutualueiden yhteisten arvoketjujen kehittämistä, muuttotappion supistamista ja palvelurakenteiden vakauttamista ja hyödyttäisi näin ollen kaikkia paikallisia toimialoja ja väestöryhmiä.

5.2 Maaseudulla toteutettavan EU:n tulevan rakennepolitiikan konkreettisia lähtökohtia ovat ETSK:n näkemyksen mukaan erityisesti seuraavat:

- investoinnit maaseudulla toimivien pk-yritysten monimuotoistamisen, perustamisen, yrityksen luovutuksen sekä edelleenkehittämisen tukemiseen
- alojen rajat ylittävien yhteistyömuotojen ja foorumien edistäminen ja perustaminen (esimerkiksi säännöllisesti pidettävien "pyöreän pöydän tapaamisten" käynnistäminen)
- lyhyiden välimatkojen alueellisen (perinteisen) talouden kiertokulun edistäminen
- alueellisten kattomerkkien edistäminen, jotta voidaan jalostaa ja pitää kaupan alueellisia tuotteita ja palveluja
- laadun ja laadunvarmistusjärjestelmien edistäminen, sillä ne ovat avain tuotteiden menestyksekkääseen markkinointiin
- resurssi- ja ilmastotehokkaiden talouselämän käytänteiden edistäminen
- käsiteollisuuden ja maatalouden yrityksille ja maaseutualueiden muille taloudellisille toimijoille suunnatun tiedon ja osaamisen kohdennetun siirtämisen tukeminen
- tutkimuksen ja elinkeinoelämän välisten innovaatiokumppanuuksien edistäminen ottaen erityisesti huomioon pk-yrityksiä hyödyttävät sovellus- ja prosessipainotteiset innovaatiot
- lähitalouden infrastruktuurin turvaaminen ja kehittäminen maaseutualueilla (erityisesti laajakaistayhteydet)
- talouselämän osapuolten ja työmarkkinaosapuolten toimien tukeminen tulevan työvoimatarpeen täyttämiseksi
- julkisuustyön tekeminen tarjoamalla kouluille ja kansalaisille mahdollisuus vierailuilla yrityksissä
- olemassa olevan Leader-lähestymistavan kehittäminen siten, että yritykset kutsutaan nykyistä selvästi voimakkaammin mukaan sen toteuttamisen ja maaseutualueiden taloudellisen potentiaalin parantamiseen
- pk-yrityksistä koostuvien tukitahoverkoston edistäminen erityisesti yhteistyön sujuvoittamiseksi
- maaseutualueiden aluekehityksen ja talouselämän osapuolten ja työmarkkinaosapuolten yhteistyön parhaita käytänteitä keräävien ja levittävien foorumien perustaminen ja edelleenkehittäminen
- maaseutualueiden tukeminen myöntämällä joustavia alueellisia määrärahoja.

Bryssel 23. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

⁽³⁾ Mt.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "ETSK:n kanta Yhdistyneiden Kansakuntien kestävän kehityksen konferenssin (Rio+20) valmisteluihin" (lisälausunto)

(2012/C 143/08)

Yleisesittelijä: **Hans-Joachim WILMS**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 17. tammikuuta 2012 työjärjestyksensä 29 artiklan täytäntöönpanomääräysten A kohdan nojalla laatia lisälausunnon aiheesta

ETSK:n kanta Yhdistyneiden Kansakuntien kestävän kehityksen konferenssin (Rio+20) valmisteluihin (lisälausunto).

Asian kiireellisyys vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Hans-Joachim Wilmsin ja hyväksyi käsillä olevan lausunnon äänin 211 puolesta, 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1 Yhdistyneet Kansakunnat on kutsunut koolle kestävän kehityksen konferenssin, joka järjestetään 20.–22. kesäkuuta Rio de Janeirossa Brasiliassa. Tämän konferenssin valmistelukomitean toisessa kokouksessa kaikkia jäsenvaltioita, Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmään kuuluvia asianomaisia organisaatioita sekä asianomaisia sidosryhmiä pyydettiin toimittamaan kannanottoja sihteeristöön marraskuun 1. päivään 2011 mennessä niiden sisällyttämiseksi koontiasiakirjaan, jota käytettäisiin pohjana valmisteltaessa tammikuussa 2012 julkaistavaksi suunniteltua alustavaa luonnosta päätösasiakirjaksi.

1.2 ETSK on antanut oman panoksensa EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhteiseen kantaan koontiasiakirjaa varten aiheesta "Rio+20: kohti vihreää taloutta ja parempaa hallintoa – Euroopan järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan panos" antamallaan lausunnolla ⁽¹⁾, joka hyväksyttiin syyskuussa 2011.

1.3 Kuten edellä mainitun lausunnon käsittelemässä toimintasuunnitelmassa todetaan, ETSK on jatkanut vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan kanssa Euroopan unionissa ja sen ulkopuolella. Kansainvälisellä tasolla vuoropuhelua käydään EU:n ja Brasilian sekä EU:n ja Kiinan kansalaisyhteiskuntien pyöreän pöydän ryhmien puitteissa sekä ETSK:n kokouksissa Venäjän kansankamarin ja AICESISin kanssa. Lisätoimia on suunnitteilla AKT-yhteistyön puitteissa.

1.4 EU:n tasolla ETSK on järjestänyt laajan vuoropuheluprosessin Rio+20-konferenssissa käsiteltävistä aiheista, ensimmäiset reaktiot 10. tammikuuta julkistetun päätösasiakirjan alustavaan luonnokseen mukaan luettuina. Tämän vuoropuheluprosessin tarkoituksena oli valmistella merkittävää kansalaisyhteiskunnan konferenssia, jonka ETSK järjesti 7.–8. helmikuuta 2012 aiheesta *Go sustainable, be responsible! European civil society on the road to Rio+20* ("Edistä kestävyyttä, osoita vastuullisuutta! Euroopan

kansalaisyhteiskunta matkalla Rio+20-konferenssiin"), sekä saavuttaa yhteisymmärrys yhteisestä viestistä, jonka osallistujat välittäisivät konferenssista.

1.5 Käsillä olevassa lausunnossa toistetaan aiheesta "Rio+20: kohti vihreää taloutta ja parempaa hallintoa – Euroopan järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan panos" annetussa ETSK:n aiemmassa lausunnossa ⁽²⁾ esitetyt suositukset ja päätelmät ja annetaan täysi tuki ETSK:n konferenssin *Go sustainable, be responsible! European civil society on the road to Rio+20* viestille.

2. Päätelmät ja suositukset

2.1 ETSK on vakuuttunut siitä, että vallitsevat talous-, sosiaali- ja ympäristökriisit liittyvät tiiviisti toisiinsa ja ettei nykytilan säilyttäminen ole enää mahdollista.

2.2 ETSK muistuttaa Brysselissä 7.–8. helmikuuta 2012 järjestämänsä konferenssin *Go sustainable, be responsible! European civil society on the road to Rio+20* viestistä, joka on seuraava:

2.3 YK:n Rio+20-konferenssissa maailman johtajien on sitouduttava konkreettiseen toimintasuunnitelmaan, joka johtaa kestäväan kehitykseen ja köyhyyden poistamiseen maapallon asettamien rajojen puitteissa. Vihreän talouden edistämisen on oltava osa yleistä kestävän kehityksen strategiaa, jossa sosiaali-, ympäristö- ja talousnäkökohdat otetaan huomioon tasapainoisella tavalla ja jossa samalla huolehditaan jakoa koskevasta ja sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta.

2.4 Köyhyyden poistamisen sekä kaikille turvatun riittävän ruoan, puhtaan veden ja kestäväpohjaisen energiahuollon saavuttaminen on oltava ensisijaisia tavoitteita Rio+20-konferenssin

⁽¹⁾ EUVL C 376, 22.12.2011, s. 102.

⁽²⁾ EUVL C 376, 22.12.2011, s. 102.

asialistalla. Ympäristömyötäisen paikallisen maatalouden edistämällä kehitysmaissa on ratkaiseva rooli torjuttaessa köyhyyttä ja parannettaessa ruokaturvaa, ja se on liikkeelle paneva voima kehitettäessä taloudellisesti kukoistavia maaseutualueita. Naisten tasa-arvoiset poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset oikeudet on turvattava.

2.5 Poliittisten päättäjien on täytettävä lupauksensa saavuttaa vuosituhannen kehitystavoitteet ja ryhdyttävä lisätoimenpiteisiin tarvittavan tehokkaan rahoituksen varmistamiseksi. Erityisesti kehittyneiden maiden on pantava tehokkaasti täytäntöön sitoumuksensa osoittaa vähintään 0,7 prosenttia bruttokansantuloon kehitysapuun.

2.6 Eurooppalaisten neuvottelijoiden on painotettava kestävä kehityksen sosiaalista ulottuvuutta huomattavasti alustavassa luonnoksessa suunniteltua enemmän. Kasvavat sosiaaliset ja varallisuuserot maiden sisällä ja välillä edellyttävät kiireellisiä toimia, sillä ne estävät toimia kestävä kehityksen ja oikeudenmukaisen jaon varmistamiseksi. Oikeudenmukaisessa siirtymässä työntekijöille on lisäksi taattava ihmisarvoinen työ ja korkealaatuiset työpaikat. Työelämää koskevat ILO:n perusnormit on ratifioitava ja pantava täytäntöön, ja sosiaalista perusturvaa koskevalle ILO:n aloitteelle (*Social Protection Floor Initiative*) on annettava täysi tuki.

2.7 Poliittisten johtajien on sitouduttava Riossa vihreän talouden etenemissuunnitelmaan selkein tavoittein ja seurantamekanismein varmistamalla taloudellisesti tehokas, sosiaalisesti oikeudenmukainen ja ympäristön kannalta järkevä siirtyminen kestävyysperiaatteiden mukaisiin yhteiskuntiin. Siirtymäprosessin on perustuttava jatkuvaan vuoropuheluun kansalaisyhteiskunnan kanssa, työmarkkinavuoropuhelu mukaan luettuna.

2.8 Euroopan maiden ja muiden kehittyneiden maiden on sitouduttava Riossa vähentämään maapallon rajallisten luonnonvarojen kulutustaan huomattavasti. Eurooppalaisten johtajien on pantava täytäntöön sovitut EU:n tavoitteet ja valmistauduttava kunnianhimoisempiin toimiin. Nopeasti kehittyvän talouden maiden tulisi käyttää luonnonvaroja nykyistä tehokkaammin.

2.9 Kestämättömistä kulutus- ja tuotantomalleista on luovuttava asteittain käyttämällä monia erilaisia politiikan välineitä, joista mainittakoon esimerkiksi sääntelytoimenpiteet, veropoliittiset välineet, ympäristöystävälliset ja sosiaaliset julkiset hankinnat, asteittainen luopuminen ympäristölle haitallisista tuista, ekoinnovointia koskeva tutkimus, ympäristökustannusten sisällyttäminen hintoihin sekä muut markkinaehtoiset kannustimet, sekä edistämällä samanaikaisesti kestävyysperiaatteiden mukaisia elämäntapoja ja kuluttajien aktiivista osallistumista siirtymävaiheeseen. Riossa on hyväksyttävä kestäväpohjaista kulutusta ja tuotantoa koskeva kymmenvuotinen työohjelma.

2.10 Alustavassa luonnoksessa todetaan bkt:n puutteet hyvinvoinnin mittarina; kansalaisyhteiskunta on nyt kutsuttava mukaan kehittämään kiireellisesti täydentäviä indikaattoreita.

2.11 Aloite asettaa vuoteen 2015 mennessä joukko maailmanlaajuisia kestävä kehityksen tavoitteita, joiden puitteissa sovelletaan tasapainoista lähestymistapaa kaikkiin kolmeen kestävä kehityksen ulottuvuuteen nähden, on tervetullut. Riossa on käynnistettävä osallistava prosessi, jonka puitteissa vuosituhannen kehitystavoitteet yhdistetään kattaviin kestävä kehityksen tavoitteisiin sekä luodaan strategia ja kestävä kehityksen indikaattorit selkeine vastuujärjestelmineen.

2.12 Riossa on solmittava uusi maailmanlaajuinen sopimus, jotta varmistetaan tarvittavat investoinnit talouden muuttamiseksi ympäristöystävällisemmäksi.

2.13 Komitea tunnustaa yksityisen sektorin avainroolin ja vastuun toteutettaessa siirtyminen kestäväpohjaiseen kehitykseen. Talouden viherryttäminen on liiketoiminnalle mahdollisuus. Yritysten ja teollisuuden tulisi tarttua tähän mahdollisuuteen. Poliittisten johtajien on laadittava selkeät, vakaat ja ennustettavissa olevat vihreän talouden toimintapuitteet, jotta yrityksille luodaan luottamuksen ilmapiiri, sääntelykehys ja kannustimet tarvittavia investointeja varten.

2.14 Olisi perustettava uusi kestävä kehityksen neuvosto, joka korvaa kestävä kehityksen toimikunnan, sekä uusi YK:n ympäristöjärjestö YK:n ympäristöohjelman pohjalta. Näiden molempien elinten tulisi mahdollistaa merkittävien ryhmien edustaman kansalaisyhteiskunnan tehokas osallistuminen.

2.15 Ehdotus oikeusasiamiehen perustamiseksi tulevia sukupolvia varten on tervetullut.

2.16 Poliittisten johtajien on sovittava Rio+20-konferenssissa lisätoimenpiteistä kansalaisyhteiskunnan tosiasialisen osallistumisen parantamiseksi ja vaikutusmahdollisuuksien aikaansaamiseksi globaalilla, valtiollisella ja paikallisella tasolla kestäväpohjaisiin yhteiskuntiin siirryttäessä. On luotava oikeudelliset ja institutionaaliset puitteet, joilla varmistetaan tietojen julkinen saatavuus, vuoropuhelu sekä demokraattinen osallistuminen ja valvonta. On tuettava talous- ja sosiaalineuvostojen sekä kestävä kehityksen kansallisten neuvostojen kaltaisia useita eri sidosryhmiä käsittäviä foorumeita malleina kansalaisyhteiskunnan keskustelun edistämiseksi. On käynnistettävä nykyistä lukuisampia valistuskampanjoita kestävästä kehityksestä ja kyseistä aiheita käsitteleviä koulutusohjelmia.

2.17 Kansalaisyhteiskunnan tulisi kaikkialla maailmassa jatkaa ponnisteluitaan sen hyväksi, että konferenssin tulokset mahdollistavat vastaamisen edessämme oleviin haasteisiin. Kansalaisyhteiskunnan on otettava harteilleen globaali vastuu!

2.18 YK:n Rio+20-konferenssin työvaliokunnan julkistama alustava luonnos päätösasiakirjaksi on hyvä lähtökohta jatko-neuvotteluille, mutta se ei kuitenkaan ole vielä alkuunkaan edessämme olevien haasteiden tasalla.

2.19 Euroopan hallitusten päämiesten on kannettava vastuunsa ja osallistuttava Rio+20-konferenssiin. EU:n neuvottelijoiden on pyrittävä aikaansaamaan nykyistä kunnianhimoisempi asiakirja tavoitteiden, aikataulujen, rahoituksen, oikeudellisen sitovuuden ja seurannan osalta. EU:n yleistä kestävästä kehityksen strategiaa on tarkistettava ja elvytettävä Rio+20-konferenssin myötä.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

III

(Valmistavat säädökset)

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

478. TÄYSISTUNTO 22. JA 23. HELMIKUUTA 2012

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan globalisaatiorahastosta (2014–2020)" (lausuntopyynnön perusteella annettava lausunto)

COM(2011) 608 final – 2011/0269 COD

(2012/C 143/09)

Esittelijä: **Martin SIECKER**

Toinen esittelijä: **Jean-Pierre HABER**

Neuvosto päätti 24. lokakuuta 2011 ja Euroopan parlamentti 25. lokakuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 175 artiklan kolmannen kohdan ja 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan globalisaatiorahastosta (2014–2020)

COM(2011) 608 final – 2011/0269 COD.

Asian valmistelusta vastannut neuvoa-antava valiokunta "teollisuuden muutokset" antoi lausuntonsa 9. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 23. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 158 ääntä puolesta ja 10 vastaan 8:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelemät ja suosittukset

1.1 ETSK on tyytyväinen siihen, että komissio on antanut ehdotuksen, jolla jatketaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta Euroopan globalisaatiorahastosta (EGR). Komitea ei kuitenkaan ole vakuuttunut siitä, että kaikilla komission ehdotuksilla ratkaistaan rahastoon liittyvät ongelmat. Euroopan globalisaatiorahastoon tulleiden tukihakemusten määrä on ollut – ja on edelleen – hyvin alhainen, eikä ETSK usko, että rahaston soveltamisalan ulottaminen maatalouteen on oikea tapa vastata tähän puutteeseen. Komitea ehdottaa sen sijaan eräitä lisätoimia EGR:n hyödyntämisen parantamiseksi, esimerkiksi tuen edellyttämän irtisanottujen määrän alentamista ja menettelyjen nopeuttamista, sillä väline on sinällään toiminut suhteellisen hyvin tapauksissa, joissa sitä on hyödynnetty.

1.2 Yhtenä syynä vajaan käyttöön ovat EGR:n hitaat ja byrokraattiset menettelytavat, mikä johtuu rahaston erityisluonteesta. Komissio ei voi tehdä päätöksiä ilman Euroopan parlamenttia ja neuvostoa. Kun budjettivallan käyttäjä on mukana toimissa, tarvitaan eräitä hyvin paljon aikaa vieviä menettelyjä, joiden päät-

teeksi kaikki hakemukset on joka tapauksessa hyväksytty. Tämä menettely on hyvin kallis, ja siihen kuluvat varat voitaisiin hyödyntää paremminkin.

1.3 ETSK ehdottaa, että EGR-tukea koskeva hakemus voidaan esittää, kun vähennettyjen työntekijöiden määrä on 200 ehdotetun 500:n sijaan. Se suosittaa myös, että EGR:n hyödyntämisen parantamiseksi EU:n osarahoitus nostetaan 75 prosenttiin. ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että "työntekijän" käsite ulotetaan kattamaan myös määräaikaisella sopimuksella työkentelevät työntekijät ja vuokratyöntekijät. ETSK on samaa mieltä siitä, että EGR tulisi ulottaa kattamaan myös itsenäiset ammatinharjoittajat. He ovat työmarkkinoiden keskeisiä ja tärkeitä toimijoita ja ensimmäisten joukossa, joihin sekä globalisaation että talouskriisien vaikutukset kohdistuvat. EGR:n tarkoituksena ei ole kuitenkaan koskaan ollut työnantajien tukeminen, ja tämän vuoksi ETSK ei kannata rahaston soveltamisalan ulottamista pk-yritysten omistaja-johdajiin. Yritystoiminnan pääosassa on erillinen pk-yrityspolitiikkaa ja merkittäviä tukiohjelmiä käsittelevä yksikkö. EGR ei saisi vaikuttaa näihin ohjelmiin.

1.4 ETSK ehdottaa kahta lisämahdollisuutta EGR:n tehokkuuden parantamiseksi. Ensinnäkin pk-yrityksille voitaisiin tiedottaa EGR:n tarjoamista mahdollisuuksista laajalla tiedotuskampanjalla, toiseksi työmarkkinaosapuolet voitaisiin ottaa mukaan heti rahastolle toimitettujen tukihakemusten käsittelymenettelystä alkaen. ETSK tuo myös esiin hämmästyksensä sen johdosta, että neuvosto päätti joulukuussa 2011 poistaa mahdollisuuden käyttää EGR:ää talouskriisin odottamattomien sosiaalisten seurausten torjuntaan rahaston nykyisen voimassaoloajan kahtena viimeisenä vuotena (2012 ja 2013) etenkin, koska katsaus tulleisiin EGR-hakemuksiin osoittaa, että rahasto on tässä suhteessa toiminut hyvin. ETSK kehottaaakin neuvostoa harkitsemaan päätöstään uudelleen ja tekee ehdottoman selväksi, että se haluaa säilyttää tämän ulottuvuuden jatkettaessa rahaston toimintaa vuodesta 2014 vuoteen 2020.

1.5 ETSK ei kannata ehdotusta ulottaa EGR:n soveltamisala maatalouteen mutta myöntää, että kyseisen alan osalta on tehtävä jotain tulevien kauppasopimusten, kuten Mercosur-sopimuksen, tultua voimaan. Mercosur-sopimuksesta on hyötyä EU:lle kokonaisuudessaan, mutta unionin sisällä edut keskittyvät teollisuus- ja palvelualoille maatalouden kustannuksella. Komissio odottaa, että myös tulevilla kauppasopimuksilla saattaa olla samanlaisia vaikutuksia. On oikeudenmukaista korvata maataloudelle tällaiset haitat, mutta olisi turvaututtava alalle räätälöityyn ratkaisuun esimerkiksi yhteiseen maatalouspolitiikkaan liittyvien rakennerahastojen puitteissa. ETSK kehottaa varmistamaan, että EGR, joka on perustettu auttamaan irtisanottuja työntekijöitä pääsemään takaisin työmarkkinoille, keskittyy vastaisuudessaakin tähän toimintaan.

1.6 ETSK kehottaa säilyttämään rahaston käytön kriisitilanteissa, jotta sitä voitaisiin hyödyntää muun muassa silloin, kun teollista toimintaa siirretään ja sijoitetaan uudelleen Euroopan unionin sisällä.

2. Komission ehdotuksen pääkohdat

2.1 Komissio antoi maaliskuussa 2006 ehdotuksen Euroopan globalisaatorahastosta. Rahaston tarkoituksena oli tarjota erityistä kertaluonteista tukea helpottamaan työpaikkansa menettäneiden työntekijöiden integroitumista uudelleen työelämään tietyillä alueilla tai aloilla, joihin kohdistuu äkillinen vakava talouden häiriötila, kuten työpaikkojen siirtäminen unionin ulkopuolisiin maihin, tuonnin merkittävä kasvu tai unionin markkinaosuuden progressiivinen heikkeneminen tietyllä toimialalla. Tärkeimpänä kriteerinä EGR-tuelle oli yli tuhannen työntekijän irtisanominen saman alan yrityksessä tai yritysryhmässä yhdellä tai kahdella vierekkäisellä alueella.

2.2 EGR perustettiin ohjelmakaudeksi 2007–2013. Toimiin kuuluivat ammatillinen uudelleen kouluttaminen, liikkuvuusavustus, yritystoiminnan perustamiseen liittyvät tukitoimet sekä tulonlisäykset. EGR-tukea myönnetään jäsenvaltion pyynnöstä. EU:n maksaman tuen määrä oli korkeintaan 50 prosenttia jäsenvaltion kaavaileman toimenpidepaketin arvioiduista kokonaiskustannuksista. Vuonna 2009 tukikriteereitä mukautettiin talouskriisin aiheuttaman paineen johdosta. Tuen edellyttämien

irtisanomisten määrää alennettiin tuhannesta 500:aan, ja EU:n osuutta EGR:n hankkeista nostettiin 50 prosentista 65 prosenttiin.

2.3 Komissio antoi lokakuussa 2011 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi, ja sillä on määrä jatkaa EGR:ää ohjelmakaudella 2014–2020, jotta edistetään Eurooppa 2020 -strategian tavoitteita ja ulotetaan tuki maatalouteen. Jotta varmistetaan, että työntekijät voivat saada EGR-tukea riippumatta työsopimuksestaan tai -suhteestaan, "työntekijän" käsite ulotetaan kattamaan paitsi ne työntekijät, joilla on toistaiseksi voimassa oleva työsopimus, myös määräaikaisella sopimuksella työskentelevät työntekijät, vuokratyöntekijät, mikro- sekä pienten ja keski suurten yritysten omistaja-johtajat sekä itsenäiset ammatinharjoittajat, mukaan luettuina maataloustuottajat. EU:n osuus EGR:n hankkeista vaihtelee 50 prosentista 65 prosenttiin.

2.4 Komissio on ehdottanut, että EGR jää monivuotisen rahoituskehityksen ulkopuolelle, koska olosuhteet, joissa sitä hyödynnetään, ovat luonteeltaan ennakoimattomia ja kiireellisiä. Unionitason menojen tulisi olla tulossuuntautuneita. EGR:ään liittyvän rahoituksen osalta monivuotisessa rahoituskehityksessä asetetaan tavoitteeksi, että ainakin 50 prosenttia EGR:n tukemista työntekijöistä löytäisi uuden ja vakaan työpaikan 12 kuukauden kuluessa. Jotta komissio voisi seurata, onnistuvatko jäsenvaltiot pyrkimyksissään tämän tavoitteen toteuttamiseksi, jäsenvaltiot esittävät välikertomuksen 15 kuukauden kuluttua.

3. Yleistä

3.1 EGR perustettiin eräänlaiseksi ensiavuksi, ja se on väline, jonka avulla EU voi nopeasti ja joustavasti tukea työpaikkansa globalisaation seurausten vuoksi menettäneitä työntekijöitä. EGR:n käytettävissä oleva pääoma oli 2007–2013 eli koko seitsemivuotiskauden 3,5 miljardia euroa. Ensimmäisinä viitenä vuotena 2007–2011 käytettiin vähän yli 364 miljoonaa euroa tuona ajanjaksona käytettävissä olleista 2,5 miljardista eurosta. EGR:n heikon käyttöasteen tärkeimpiä syitä olivat hitaat ja byrokraattiset hallintomenettelyt, tuen edellyttämä korkea tuhannen irtisanotun työntekijän määrä sekä matala 50 prosentin osarahoitusosuus. Vuonna 2009 rahaston käyttö parani sen jälkeen kun tuen edellyttämää irtisanottujen määrää alennettiin tuhannesta 500 työntekijään, EU:n rahoitusosuutta nostettiin – tietyin edellytyksin – 50 prosentista 65 prosenttiin ja hakemuksia voitiin tehdä paitsi globalisaation myös talouskriisin seurausten torjumiseksi.

3.2 Näiden mukautusten jälkeen EGR:n käyttö lisääntyi vuoden 2007 kahdeksasta hakemuksesta ja vuoden 2008 viidestä hakemuksesta 29 hakemukseen vuosina 2009 ja 2010. Vuonna 2011 hyväksyttiin kahdeksan hakemusta, ja 18 on vielä arvioitavana. EGR:ää on hyödynnetty enemmän talouskriisin kuin globalisaation seurausten torjumiseen. Sen jälkeen kun EGR:n sovellusala laajennettiin vuonna 2009 kattamaan kriisin seuraukset marraskuun 2011 loppuun asti, jätettiin kolmessa vuodessa 53 hakemusta, kun taas globalisaation seurausten johdosta jätettiin viitenä vuotena 26 hakemusta. Talouskriisiin liittyvät 53 hakemusta koskivat 48 607:ää työntekijää ja globalisaatioon liittyvät 26 hakemusta 28 135:tä työntekijää, joten kaikkiaan on työllistyvyyden ylläpitämiseksi tuettu 76 742:ta työntekijää.

3.3 EGR:n väliarvioinnin yhteydessä analysoitiin sitä, kuinka monta rahastosta tuettua työntekijää oli löytänyt uuden työpaikan vuoden sisällä. Analyysi perustui 15 loppuraporttiin, jotka olivat tuolloin käytettävissä ajanjaksolta 2007–2009. Keskimääräinen uudelleentyöllistymisaste oli 41,8 prosenttia. Uudelleentyöllistymisaste ylitti 50 prosentin rajan kuudessa tapauksessa 15:sta ensimmäisestä EGR:sta osarahoitetusta tapauksesta, kun taas tavoitteeseen ei päästy yhdeksässä tapauksessa 15:stä. Uudelleentyöllistymisen tulokset vaihtelivat huomattavasti: Saksan 78,2 prosentista Portugalin, Espanjan ja Italian huomattavasti alhaisempiin 4–6 prosentin asteisiin. Tehokkuuden saavuttamiseksi nykyistä tasapainoisemmin tulisi harkita sitä, että osa myönnetystä tuesta kytkettäisiin tuesta saataviin tuloksiin. Uudelleentyöllistymisasteet kasvoivat keskipitkällä aikavälillä (yli 12 kuukautta EGR-tuen päättymisen jälkeen) useimmissa tapauksissa (joista oli saatavilla tietoa) paikallistalouksia kohdanneen globaalien taluskriisien vaikutuksesta huolimatta. EGR-tukea saaneiden työllisyysaste nousi ajan mittaan kahdeksassa tapauksessa ja laski kolmessa tapauksessa. Keskimääräinen uudelleentyöllistymisaste kasvoi kyseisissä tapauksissa seitsemällä prosenttiyksiköllä. Yleisesti voidaan todeta, että lukuun ottamatta rahaston vaatimatonta käyttöä tuloksia on oikeutetusti pidettävä hyvinä.

3.4 EGR:n vaatimattoman käytön kolmatta syytä eli sitä, ettei EGR:llä ole omaa budjettia, ei ole käsitelty. Budjettivallan käyttäjän, tässä tapauksessa Euroopan parlamentin ja neuvoston, on näin ollen päätettävä jokaisen hakemuksen kohdalla erikseen, voidaanko tukea myöntää. Huolimatta siitä, että malli – EU:n nykyisten rakenteiden ulkopuolinen väline – on mahdollistanut nopean ja joustavan reagoinnin, hallintomenettelyt ovat tarkkuussyistä hyvin pitkiä ja byrokraattisia. On syytä pitää mielessä hyväksymismenettelyn korkeat kustannukset, joita aiheutuu muun muassa asiakirjojen kääntämisestä 22 kielelle, neuvottelutiloista, neuvotteluasiakirjoista, osallistujien ajankäytöstä ja tulkauksesta hyväksymismenettelyn kaikissa eri vaiheissa. Kaikki hakemukset on hyväksytty, ja kysymys herää, eikö hyväksymismenettelyyn käytetyt varat tulisi suunnata uudelleen asianomaisia työntekijöitä hyödyttävästi. EGR:n nykyisen menettelytavan etuna on, että se on hyvin avoin ja tuo esiin EU:n sitoumuksen torjua sosiaalista syrjäytymistä. Vaikka avoimuus ja näkyvyys ovat erittäin tärkeitä, on toimittava menettelyjen nopeuttamiseksi ja kustannusten vähentämiseksi.

3.5 Muita mahdollisia malleja, jotka mainitaan ehdotuksessa ja siihen liittyvissä asiakirjoissa⁽¹⁾, ovat EGR:n integrointi ESR:ään tai EGR:n jatkaminen itsenäisenä elimenä, jolla on oma budjetti. Molemmilla malleilla on etuja ja haittoja. Jos EGR integroitaisiin ESR:ään, suurimpana haittana olisi se, että sillä olisi oltava selkeät määrärahat EU:n talousarviossa huolimatta siitä, että joukkoirtisanomisia on mahdotonta suunnitella tai ohjelmoida. Selkeitä etuja olisivat johdonmukaisuus ja täydentävyys suhteessa ESR:ään, päätöksentekoprosessin mahdollinen lyheneminen sekä EGR-hakemusten yksinkertaistuminen ja keventyminen. Kolmannella vaihtoehdolla eli EGR:n jatkamisella itsenäisenä EU:n elimenä, jolla on oma budjetti, on lukuisia haittoja ja vain yksi etu: Euroopan solidaarisuuden parempi näkyvyys.

4. Erityistä

4.1 Ensinnäkin ETSK tuo esiin hämmästyksensä sen johdosta, että neuvosto päätti joulukuussa 2011 poistaa mahdollisuuden käyttää EGR:ää taluskriisin odottamattomien sosiaalisten seurausten torjuntaan, sillä ensiapua tarvitaan rahaston nykyisen voimassaoloajan kahtena viimeisenä vuotena (2012 ja 2013). Katsaus 17. marraskuuta 2011 mennessä tullessiin EGR-hakemuksiin osoittaa hyvin selvästi, että rahasto on toiminut suhteellisen hyvin torjuttaessa taluskriisin seurauksia eikä erityisen hyvin alkuperäisessä tarkoituksessaan globalisaation seurausten torjunnassa. Vuosina 2009 ja 2010 hyväksyttiin 23 hakemusta taluskriisin seurausten torjumiseksi ja kuusi hakemusta globalisaation seurausten torjumiseksi. ETSK kehottaakin neuvostoa harkitsemaan sitä, että niin kauan kuin kriisi ei ole ohi, EGR:ää voitaisiin käyttää myös kriisin seurausten torjuntaan. ETSK tekee ehdottoman selväksi, että se haluaa ulottaa rahastotoimet taluskriisin seurausten torjuntaan rahaston toimintaa jatkettaessa sekä madaltaa edelleen rahastotuen hakurajoa.

4.2 Vaikka hakemusten määrä on noussut vuoden 2008 jälkeen, EGR-tukea koskevien hakemusten määrä on edelleen hyvin alhainen. Näin ollen vaikuttaa loogiselta alentaa tukea koskevien hakemusten kynnysarvoja ehdotettua enemmän. EGR:n väliarvioinnista saaduissa alustavissa tuloksissa todetaan vähennettyjen työntekijöiden määrää koskevan kynnysarvon alentamisesta tuhannesta työntekijästä 500 työntekijään seuraavaa: "Tiettyissä olosuhteissa tätä alennettua määrää pidettäisiin edelleen liian korkeana, sillä jopa 200–300 työpaikan menetys voisi aiheuttaa vakavan häiriötilan paikallis- ja aluetasolla". Nykyinen (500 työntekijän) kynnysarvo saattaa olla vielä liian korkea, kun ajatellaan käynnissä olevia siirtämis- ja ulkoistamisprosesseja. ETSK ehdottaakin kynnysarvon alentamista 200 työntekijään.

4.3 ETSK ehdottaa kahta lisämahdollisuutta EGR:n tehokkuuden parantamiseksi. Pk-yritykset ovat yleensä liian pieniä ja niillä on liian vähän resursseja, jotta ne voisivat täysin hyödyntää EU:n tietyissä tilanteissa luomia mahdollisuuksia. Luultavasti monet sellaisten ongelmien kanssa kamppailevat pk-yritykset, joihin EGR tarjoaa ratkaisun, eivät edes ole tietoisia rahaston olemassaolosta eivätkä näin ollen voi hyötyä siitä. ETSK katsoo, tilanne parantuisi huomattavasti, jos pk-yritysten omistaja-johtajille tiedotettaisiin EGR:n tarjoamista mahdollisuuksista laajalla tiedotuskampanjalla. EGR:n tehokkuutta voisi parantaa myös se, että työmarkkinaosapuolet olisivat mukana jo rahastolle toimittujen tukihakemusten käsittelymenettelystä alkaen.

4.4 Arvioinnista on tähän mennessä ilmennyt jossain määrin, että jäsenvaltioiden voimakas varautuneisuus EGR:n toiminnan alkuvaiheessa perustui osaksi korkeaan omarahoitusosuuteen, joka oli maksettava. Tästä syystä osuuksia muutettiin vuonna 2009, ja näyttää siltä, että tällä on ollut myönteinen vaikutus. Koska nykyinen kriisi edellyttää vielä vakaita ja aktiivisia työmarkkinavälineitä, ETSK suosittaa, että EGR:n hyödyntämisen parantamiseksi EU:n rahoitusosuus nostetaan 75 prosenttiin.

⁽¹⁾ SEC(2011) 1130, 1131 ja 1133 final.

4.5 Komissio ehdottaa, että jatketaan nykyisen EGR:n mallia eli rahoituskehyyksen kuulumatonta kriisivälinettä. Tämän mallin haittapuolena ovat hitaat ja byrokraattiset menettelytavat. Byrokraatia johtuu osittain pullonkauloista Brysselissä ja osittain pullonkauloista jäsenvaltioissa. ETSK kehottaa komissiota etsimään ratkaisua näihin pullonkauloihin, jotta menettelyjä joustavoitetaan ja nopeutetaan ja jotta mahdolliset hakijat eivät enää kokisi niitä esteiksi. Esimerkiksi alueet ovat esittäneet hakemuksia, mutta ne on käsiteltävä ensin kansallisella tasolla. Tämä hidastaa prosessia huomattavasti, ja tehokkuutta voidaan parantaa paljon tarkistamalla kyseisiä menettelyjä.

4.6 ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että uudessa asetuksessa "työntekijän" käsitettä ei ole rajattu käsittämään vain työntekijät, joilla on toistaiseksi voimassa oleva työsopimus, vaan että se ulotetaan kattamaan myös määräaikaisella sopimuksella työskentelevät työntekijät ja vuokratyöntekijät. ETSK suhtautuu varauksella EGR:n soveltamisalan ulottamiseen itsenäisiin ammatinharjoittajiin. EGR on perustettu joustavaksi välineeksi tukemaan työntekijöitä, jotka ovat menettäneet työpaikkansa globalisaation seurausten vuoksi. Itsenäisen ammatinharjoittajan asema vaihtelee huomattavasti jäsenvaltioittain. Se vaihtelee erittäin pätevistä asiantuntijoista, joilla on vahva työmarkkina-asema, taloudellisesti riippumattomiin itsenäisiin ammatinharjoittajiin, jotka ovat itse asiassa samassa asemassa kuin työntekijät, ja yhden hengen pienyrityksiin. Monet näistä itsenäisistä ammatinharjoittajista ovat merkittävä osa työmarkkinoita. Itsenäiset ammatinharjoittajat ovat ensimmäisiä, joihin sekä globalisaation että talouskriisien vaikutukset kohdistuvat. ETSK ehdottaakin, että EGR:n soveltamisala ulotettaisiin kattamaan kyseiset ammatinharjoittajat, jotta ehkäistään työttömyyttä ja kannustetaan rahaston entistä parempaa hyödyntämistä.

4.7 Pk-yritysten omistaja-johtajien osalta ETSK suhtautuu asiaan kuitenkin epäroiden. Kun kyseessä ovat työntekijöitä palvelukseen ottavien pk-yritysten omistaja-johtajat, he ovat työnantajia eivätkä kuulu rahaston soveltamisalan piiriin, sillä se on perustettu auttamaan työpaikkansa menettäneitä työntekijöitä. Yritysten tukeminen voisi helposti vääristää muiden pk-yritysten kanssa käytävää kilpailua. Kyseisen ryhmän EGR:lle esittämät tukihakemukset vaikuttaisivat yritystoiminnan pääosaston pk-yrityspolitiikkaan, sillä sen puitteissa tarjotaan laajalti koulutus-, täydennyskoulutus- ja innovaatio-ohjelmia. Näin ollen ETSK on sitä mieltä, ettei pk-yritysten omistaja-johtajien tulisi sinällään kuulua EGR-tuen piiriin. Kyseisten pk-yritysten työntekijät

sen sijaan vastoin kuuluvat tuen piiriin, jos he menettävät työpaikkansa globalisaation odottamattomien seurausten vuoksi ja täyttävät muutoin EGR-tuen ehdot.

4.8 ETSK ei kannata EGR:n soveltamisalan ulottamista viljelijöihin. Komissio perustelee ehdotustaan, että yli 80 prosenttia EGR:n määrärahoista tulee osoittaa maataloilta, viittaamalla neuvotteluihin tulevasta kauppasopimuksista. EU on jo laskenut, että EU:n ja useiden Etelä-Amerikan maiden välisen Mercosur-sopimuksen kaltaisista sopimuksista on hyötyä EU:lle kokonaisuudessaan, mutta unionin sisällä siitä hyötyvät ensi sijassa teollisuus- ja palvelualueet, kun taas haitat kohdistuvat maatalouteen. Monilla tulevista sopimuksista on todennäköisesti sama vaikutus.

4.9 Ehdotuksessa todetaan, että EGR:n tarkoituksena on "tarjota erityistä kertaluonteista tukea työntekijöille, jotka ovat jääneet työttömiksi lisääntyvästä tuotannon ja kaupan rakenteen globalisaatiosta johtuvan suuren rakennemuutoksen seurauksena". Seuraavassa kohdassa komissio toteaa, että "EGR:n kautta unionin pitäisi myös voida tarjota tukea, kun kyse on odottamattoman kriisin aiheuttamista vakavista paikallisen, alueellisen tai kansallisen talouden häiriöistä johtuvista laajoista työntekijävähennyksistä. EGR:n toiminta-alaa laajennetaan lisäksi niin, että maataloustuottajille voidaan antaa siirtymävaiheen tukea, jotta heidän on helpompi sopeutua unionin solmimien maataloustuotteisiin liittyvien kauppasopimusten synnyttämään uuteen markkinatilanteeseen."

4.10 On muutamia tärkeitä syitä siihen, miksi EGR:n soveltamisalaa ei ole asianmukaista ulottaa maatalouteen. Ongelmat, joita maatalouteen kohdistuu kyseisten kauppasopimusten johdosta, ovat rakenteellisia, sillä tulevilla sopimuksilla on todennäköisesti samanlaiset seuraukset, ja EGR on vain väliaikainen väline. Lisäksi Mercosur-sopimuksen kaltaisista kauppasopimuksista neuvotellaan yleensä vuosia, eikä niitä voida pitää "odottamattoman kriisin aiheuttamana vakavana paikallisen, alueellisen tai kansallisen talouden häiriönä". Ne ovat paikallisen, alueellisen tai kansallisen talouden vakavia häiriöitä, jotka johtuvat Euroopan unionin tarkoituksella ja huolellisesti valmistelemissä toimenpiteistä. On selvää, että maatalouden olisi saatava korvauksia tällaisesta taakasta. Tässä yhteydessä olisi kuitenkin turvaututtava maatalousalalle räätälöityyn välineeseen. ETSK kehottaa varmistamaan, että EGR, joka on perustettu auttamaan irtisanottuja työntekijöitä pääsemään takaisin työmarkkinoille, keskittyy vastaisuudessa tähän toimintaan.

Bryssel 23. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – neuvoston direktiivi eri jäsenvaltioissa sijaitsevien lähiyhtiöiden välisiin korko- ja rojalTIMaksuihin sovellettavasta yhteisestä verotusjärjestelmästä (uudelleenlaadittu)”

COM(2011) 714 final – 2011/0314 CNS

(2012/C 143/10)

Esittelijä: **Peter MORGAN**

Neuvosto päätti 20. joulukuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 115 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – neuvoston direktiivi eri jäsenvaltioissa sijaitsevien lähiyhtiöiden välisiin korko- ja rojalTIMaksuihin sovellettavasta yhteisestä verotusjärjestelmästä (uudelleenlaatiminen)

KOM(2011) 714 lopullinen – 2011/0314 CNS.

Asian valmistelusta vastannut "talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus" -erityisjasto antoi lausuntonsa 2. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 230 ääntä puolesta ja 4 vastaan 10:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komitea kannattaa ehdotetun muutosdirektiivin soveltamisalaa. Komitea on tyytyväinen siihen, että muutettu direktiivi sekä emo- ja tytäryhtiödirektiivi sovitetaan nyt yhteen. Lähiyhtiöiden omistusosuuden asettaminen 10 prosenttiin on erityisen tervetullut muutos. Komitea esitti sitä ensimmäisen kerran jo heinäkuussa 1998 ⁽¹⁾.

1.2 Komitea panee merkille, että ehdotuksen seurauksena verotulot vähenevät monissa jäsenvaltioissa. Jäsenvaltioiden julkisen talouden kriisin aikana voidaan olettaa, että hyväksyminen kaikissa 27 jäsenvaltiossa vie aikansa. Neuvosto hyväksyi edellisen direktiivin vasta viiden vuoden kuluttua ehdotuksen julkaisemisesta.

1.3 ETSK kannattaa ehdotusta ja kehottaa jäsenvaltioita hyväksymään sen mahdollisimman pian, jotta lähdeverot voidaan järjestyttävä ja jotta näin voidaan jälleen poistaa yksi sisämarkkinoiden sujuvan toiminnan este.

2. Johdanto

2.1 Euroopan unionissa on ollut kaksi erillistä lainsäädäntöhaaraa, jotka koskevat eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin kohdistuvan kaksinkertaisen verotuksen poistamista. Emo- ja tytäryhtiödirektiiveillä on käsitelty osinkojen kak-

sinkertaisen verotuksen ongelmaa. Toisella lainsäädäntöhaaralla on pyritty poistamaan korko- ja rojalTIMaksujen kaksinkertaista verotusta. Näitä kahta haaraa ei ole synkronisoitu.

2.2 Ensimmäinen emo- ja tytäryhtiödirektiivi (90/435/ETY) hyväksyttiin vuonna 1990. Direktiivin pääsisältönä oli, että emoyhtiön oli omistettava vähintään 25 prosenttia tytäryhtiön osakkeista, jotta vapautus voitiin myöntää. Vuoden 2003 lopussa neuvosto hyväksyi muutosdirektiivin 2003/123/EY. Sillä laskettiin asteittain vapautukseen oikeuttavaa osakkeenomistuksen alarajaa 10 prosenttiin tammikuussa 2009. Muutosdirektiivillä ajantasaistettiin myös direktiivin soveltamisalaa kuuluvien yhtiöiden luetteloa.

2.3 Alun perin ehdotettiin korko- ja rojalTIMaksujen kysymyksen ratkaisua yhteisellä aikataululla emo- ja tytäryhtiödirektiivin kanssa. Asia esitettiin jopa ensisijaisen tärkeänä vuonna 1992 julkaistussa Rudingin ryhmän kertomuksessa ⁽²⁾. Yhteisymmärrystä asiasta ei kuitenkaan saavutettu ennen kuin komissio julkaisi ehdotuksensa vuonna 1998 (KOM(1998) 67 lopullinen). Ehdotus herätti kuitenkin edelleen kiistoja, kun osa jäsenvaltioista hyötyi ja osa kärsi ehdotetuista toimista, ja neuvosto hyväksyi direktiivin 2003/49/EY vasta kesäkuussa 2003. Mainittujen ristiriitojen vuoksi otettiin sekä korko- että rojalTIMaksujen kohdalla käyttöön siirtymäkaudet Kreikassa, Espanjassa ja Portugalissa. Vuonna 2004 hyväksytyllä uudella direktiivillä siirtymäjärjestelyt laajennettiin koskemaan osaa uusista jäsenvaltioista (Tšekin tasavaltaa, Latviaa, Liettuaa ja Puolaa ja vuonna 2005 laaditulla pöytäkirjalla Bulgariaa ja Romaniaia).

⁽¹⁾ ETSK:n lausunto ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi eri jäsenvaltioissa sijaitsevien lähiyhtiöiden välisiin korko- ja rojalTIMaksuihin sovellettavaksi yhteiseksi verojärjestelmäksi, EYVL C 284, 14.9.1998, s. 50.

⁽²⁾ Maaliskuussa 1992 tehty riippumattomien asiantuntijoiden komitean kertomus yhtiöverotuksesta (*Report of the Committee of Independent Experts on Company Taxation*).

2.4 ETSK kannatti korko- ja rojalTIMaksuja koskevaa vuoden 1998 ehdotusta heinäkuussa 1998 täysistunnossaan hyväksymällään lausunnolla ⁽³⁾. Lausunto sisälsi neljä erityistä kommenttia, joista yksi oli ehdotus laskea 25 prosentin alaraja 10 prosenttiin ja muut kolme koskivat ehdotuksen selkeyttämistä.

2.5 Euroopan komissio julkaisi kesäkuussa 2006 selvityksen direktiivin täytäntöönpanosta. Selvityksen pohjalta komissio esitti 11. marraskuuta 2011 uuden ehdotuksen, jonka mukaan direktiivi tulisi laatia uudelleen sen soveltamisalan laajentamiseksi. Tällä on tarkoitus yhdenmukaistaa korko- ja rojalTIMaksuja koskevat määräykset emo- ja tytäryhtiödirektiivin kanssa.

2.6 Komissio toteutti vaikutustenarvioinnin useammasta vaihtoehdosta ennen kuin se päätti ehdottaa korko- ja rojalTIMaksudirektiivin mukauttamista emo- ja tytäryhtiödirektiivin korkomaksuja koskeviin säännöksiin.

2.7 Vaikutustenarvioinnissa ilmeni seuraavaa:

— Korkomaksujen osalta menetysten arvioidaan olevan enintään 200–300 miljoonaa euroa. Tämä vaikuttaisi niihin 13 jäsenvaltioon, joissa kannetaan edelleen lähdeveroa lähteivistä korkomaksuista (Belgia, Bulgaria, Irlanti, Italia, Kreikka, Latvia, Portugali, Puola, Romania, Slovenia, Tšekki, Unkari ja Yhdistynyt kuningaskunta).

— RojalTIMaksujen osalta menetysten arvioidaan olevan enintään 100–200 miljoonaa euroa. Tämä vaikuttaisi niihin seitsemään jäsenvaltioon, joissa rojalTITulojen ja -menojen suhde on BKT:ssä kaikkein negatiivisin (Bulgaria, Kreikka, Portugali, Puola, Romania, Slovakia ja Tšekki). Enemmistö sidosryhmistä totesi julkisessa kuulemismenettelyssä pitävänsä tätä vaihtoehtoa parhaana.

2.8 Vaikutustenarvioinnin mukaan tässä uudelleenlaatimisehdotuksessa olevat lähdeveron poistamiseen useammassa tapauksissa tähtäävät aloitteet vähentäisivät sääntöjen noudattamisesta yhtiöille aiheutuvia kustannuksia arviolta 38,4–58,8 miljoonaa euroa.

3. Ehdotuksen sisältö

3.1 Komission 11. marraskuuta 2011 hyväksymän ehdotuksen tarkoituksena on

— laajentaa direktiivin soveltamisalaa, eli siihen kuuluvia yhtiöitä koskevaa luetteloa.

— alentaa osakkeenomistusveloitteita, joka määrää voidaanko yhtiötä pitää lähiyhtiönä, 25 prosentista 10 prosenttiin.

— laajentaa "lähiyhtiön" määritelmää sisältämään myös välilliset omistukset.

— tehdä selväksi, että jäsenvaltioiden on myönnettävä direktiivissä säädettyt etuudet jäsenvaltiosta olevalle asianomaiselle yhtiölle ainoastaan silloin, kun korko- ja rojalTIMaksua ei ole vapautettu yhtiöverosta. Tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa yhtiöveron alainen yhtiö kuuluu myös kansalliseen erityisverojärjestelmään, jossa ulkomailta saavat korko- ja rojalTIMaksut on vapautettu verosta. Tällaisissa tapauksissa direktiivi ei velvoittaisi lähdevaltiota myöntämään vapautusta lähdeverosta.

— Siirtymäkausia ei muuteta.

3.2 Samoin kuin yritysjärjestelydirektiivissä ja emo- ja tytäryhtiödirektiivissä korko- ja rojalTIdirektiivin etuja myönnetään vain yhtiöille, jotka ovat EU:ssa yhtiöveron alaisia, joilla on EU:n jäsenvaltiossa verotuksellinen kotipaikka ja joiden yhtiömuoto on jokin direktiivin liitteessä luetelluista. Koska direktiivin liite sisältää ainoastaan ennen toukokuuta 2004 EU:n jäsenenä olleessa 15 maassa esiintyneitä yhtiömuotoja, uusien jäsenten yhtiömuodot on lisätty 26. huhtikuuta 2004 annetulla neuvoston direktiivillä 2004/66/EY.

3.3 Komission uudella ehdotuksella muutospäivityksi kaikki mainitut direktiivit laaditaan uudelleen direktiivin liitteen sisältämän yhtiömuotoluettelon ajantasaistamiseksi. Uusi luettelo sisältäisi myös

— eurooppayhtiön (neuvoston asetus (EY) 2157/2001 ja neuvoston direktiivi 2001/86/EY), jollaisen on voinut perustaa vuodesta 2004 alkaen

— eurooppaosuuskunnan (neuvoston asetus (EY) 1435/2003 ja neuvoston direktiivi 2003/72/EY), jollaisen on voinut perustaa vuodesta 2006 alkaen.

3.4 Tarkistetun direktiivin on tarkoitus tulla voimaan 1. tammikuuta 2013.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

⁽³⁾ EYVL C 284, 14.9.1998, s. 50.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan unionin tullitoimintaa ja verotusta kaudella 2014–2020 koskevan toimintaohjelman (FISCUS) perustamisesta ja päätösten N:o 1482/2007/EY ja N:o 624/2007/EY kumoamisesta"

COM(2011) 706 final – 2011/0341 COD

(2012/C 143/11)

Esittelijä: **Bryan CASSIDY**

Neuvosto päätti 20. joulukuuta 2011 ja Euroopan parlamentti 14. joulukuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 33 ja 114 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan unionin tullitoimintaa ja verotusta kaudella 2014–2020 koskevan toimintaohjelman (FISCUS) perustamisesta ja päätösten N:o 1482/2007/EY ja N:o 624/2007/EY kumoamisesta

COM(2011) 706 final – 2011/0341 COD.

Asian valmistelusta vastannut "talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus" -erityisjainosto antoi lausuntonsa 2. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin ääniä 231 puolesta ja 3 vastaan 11:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK kannattaa yleisesti FISCUS-ohjelmasta tehtyä ehdotusta. Se korostaa kuitenkin seuraavia näkökohtia:

- On varmistettava, että kansallisilla tulli- ja verohallinnoilla on riittävät valmiudet vastata tulevan vuosikymmenen haasteisiin.
- On varmistettava ajanmukaisten ja tehokkaiden tietoteknisten järjestelmien käyttöönotto vero- ja tullialalla. Tähän kuuluu yhtenä osana muun muassa uudistettu tullikoodeksi.
- Komitean mielestä vaikutukset EU:n ja jäsenvaltioiden talousarvioihin olisi arvioitava yksityiskohtaisemmin.
- FISCUS-ohjelman talousarvion tiivistelmän mukaan verosekä tullialan kokonaismäärärahat lisääntyvät 9 prosenttia nykyiseen toimintaan verrattuna. Tullia koskevan osan suunnitellut määrärahat ovat 479 622 792 euroa (ja verotusta koskevan osan 23 692 892 euroa). Tämä merkitsee tullia koskevan osan määrärahojen lisääntymistä 13 prosentilla ja verotusta koskevan osan määrärahojen vähentymistä 1 prosentilla.

1.2 Komitea on tietoinen jäsenvaltioiden eriävistä mielipiteistä neuvoston työryhmissä. Sen mielestä on tärkeää, että komissio kykenee osoittamaan FISCUS-ohjelman talousarvion tuovan jäsenvaltioille merkittäviä säästöjä nykyisiin toimintajärjestelyihin verrattuna. Komitean käsityksen mukaan komission voi olla hyvinkin vaikea saada Euroopan parlamentti hyväksymään menolisäykset EU:n talousarvioon ilman tietoa kompensoivista säästöistä jäsenvaltioiden talousarvioissa.

1.3 Komitea muistuttaa tullitoimintaa koskevasta toimintaohjelmasta antamansa lausunnon ⁽¹⁾ kohdassa 1.3 esittämästään kommentista, jossa se kehottaa yhtenäistämään nykyistä aktiivisemmin tullikäytänteitä Lissabonin strategian tavoitteiden mukaisesti mutta korostaa, että tämän aktiivisemmän yhtenäistämisen tulisi tapahtua ilman että pyrittäisiin varsinaisten tullihallintojen yhtenäistämiseen.

1.4 Oleellinen osa uutta ohjelmaa on jäsenvaltioiden virkamiesten koulutuksen parantaminen ja tehostaminen. ⁽²⁾

2. Johdanto ja tausta

2.1 EU:n tulli- ja veropolitiikka auttaa merkittävästi keräämään tuloja EU:n ja jäsenvaltioiden talousarvioihin joka vuosi. Nämä politiikat tuovat lisäksi huomattavia hyötyjä EU:n kansalaisille ja yrityksille estämällä muun muassa turvallisuusvaatimusten vastaista tai laitonta tuontia, helpottamalla vaivatonta kaupankäyntiä, edistämällä vahvoja sisämarkkinoita sekä vähentämällä rajatylittävää toimintaa harjoittaville yrityksille säännösten noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia ja byrokratiaa.

2.2 Asetusehdotus (COM(2011) 706 final) on tärkeä edistysaskel jo vuosia sitten käynnistetyssä pyrkimyksessä järjeistää ja koordinoida jäsenvaltioiden toimenpiteitä jäsenvaltioiden sekä unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi: vuonna 2010 tulien ja niihin liittyvien maksujen osuus EU:n talousarviosta oli

⁽¹⁾ EUVL C 324, 30.12.2006, s. 78, kohta 1.3.

⁽²⁾ Tähän asiaan kiinnitettiin huomiota sisämarkkinoiden verotuksen järjestelmiä vahvistavasta yhteisön ohjelmasta (Fiscalis 2013) annetun ETSK:n lausunnon kohdassa 1.2 (EUVL C 93, 27.4.2007, s. 1).

12,3 prosenttia. Komission vuonna 2011 hyväksymässä tulevassa monivuotisessa rahoituskehityksessä kaudelle 2014–2020 ehdotetaan muun muassa **Tulli- ja Fiscalis-ohjelmien uusien sukupolvien** perustamista. Näitä kahta ohjelmaa on vuosien kuluessa kehitetty erikseen, joskin rinnakkain. Viimeisimmät ohjelmat ovat **Tulli 2013** ja **Fiscalis 2013**. Ne on nyt yhdistetty **yhdeksi ohjelmaksi (FISCUS)**, mikä on todellinen innovaatio komission strategiassa.

2.3 FISCUS ei ole syntynyt ainoastaan "yksinkertaistamista koskevan politiikan" tuloksena, kuten komissio itse toteaa, vaan sillä tunnustetaan, että on elintärkeää tehdä **"yhteistyötä tullin ja veroviranomaisten sekä muiden asianomaisten tahojen välillä"**. Tärkein tällaiseen ohjelmaan liittyvä myönteinen näkökulma on **inhimillisen tekijän merkityksen korostaminen**: tullin ja veroalan yhteistyötä tuetaan **"verkostoitumisen ja toimintaedellytysten kehittämisen ympärille keskittyvillä toimilla"** (3). Teknisten ja tietoteknisten valmiuksien lisääminen on tietysti välttämätöntä, mutta inhimillinen tekijä on ensisijaisen tärkeä, ja myös ETSK arvostaa suuresti tätä näkökulmaa.

2.4 Komission FISCUS-hankkeen tavoitteena on, että ohjelmaa on käynnissä seitsemän vuoden ajan 1. tammikuuta 2014 alkaen. Ohjelman kustannusten kattamiseksi koko sen voimassaoloaikana (2014–2020) tarvitaan nykyhinnoilla 777 600 000 euron **kokonaisrahoitus**. Tämä on huomattava summa, jonka johdonmukaisuutta tavoitteiden kanssa on vaikea arvioida. Ohjelmasta rahoitetaan **yhdeksään eri tyyppiin** kuuluvia **yhteisiä toimenpiteitä**. Tukea voidaan antaa avustuksina tai hankintasopimuksina tai korvaamalla ulkopuolisten asiantuntijoiden kuluja.

2.5 Suurin osa kuluista liittyy virkamiesten kouluttamiseen tai yhteisiin tietotekniikka-aloitteisiin, mutta määrärahoista voidaan kattaa myös **"valmistelu-, seuranta-, valvonta-, tarkastus- ja arviointitoimista aiheutuvat menot"** (4). ETSK ymmärtää tämän vaativan **yhteisten toimenpiteiden** täytäntöönpanon erityisen huolellista valvontaa mutta toivoo, että yhdenmukaisuuden puutteen torjumiseksi huomiota kiinnitetään yhtä lailla myös **kansallisen tason toimenpiteiden** täytäntöönpanoon.

2.6 Toimintaohjelman **erityistavoitteet** ovat samat kuin aikaisempien ja nykyisten ohjelmien. ETSK on jo kommentoinut asiaa, eikä näitä kommentteja olisi mitään syytä toistaa, ellei kyseessä olisi aihe, johon on jo useita kertoja kiinnitetty huomiota nähtävästi saamatta toistaiseksi mitään vastausta: **tullin ja veroviranomaisten säännöllinen keskinäinen tiedonvaihto** keinona **paljastaa** petoksia ja/tai veronkiertoa (5).

2.7 Ensimmäisen keskittymän (verkostoituminen) toimilla pitäisi päästä **vaihtamaan hyviä toimintatapoja ja operatiivisen tason osaamista**. Tämä ei ole uutta, koska sama asia on otettu esille – jopa tarkalleen samaa sanamuotoa käyttäen – useim-

missä ellei jopa kaikissa aikaisemmissa ohjelmissa. Aikaisemmat toimenpiteet eivät aina ole olleet menestyksekkäitä useista syistä, joista tärkeimpinä mainittakoon kieliongelmat sekä osanottajien toisistaan poikkeavat kokemukset ja taustat. FISCUS-ohjelmalla pyritään lisäämään eri hallintotahojen yhteistyötä, ja tämän uuden tavoitteen tulisi edistää kokemusten vaihtoa ja korkean tason ammattilaisten esiintuloa. EU:n olisikin tuettava tätä toimintaa.

2.8 Komission mukaan toisen keskittymän toimet "tekevät mahdolliseksi sen, että ohjelmasta voidaan **rahoittaa huipputasoisen tietoteknistä infrastruktuuria** ja järjestelmiä, joiden ansiosta unionin tullin ja verohallinnon voivat täysimittaisesti omaksumaa sähköisen hallinnon periaatteen" (6). Voidaan jälleen todeta, että samaan asiaan on kiinnitetty lähes samaa sanamuotoa käyttäen huomiota myös aikaisemmissa ohjelmissa. Tällä alalla tulokset ovat olleet kaikkea muuta kuin tyydyttäviä. Syynä siihen ovat tietotekniikan tason suuret erot jäsenvaltioiden välillä mutta myös – valitettavan usein – eräiden (tai useiden) jäsenvaltioiden haluttomuus muuttaa toimintamenetelmiään tai välineitään.

2.9 Tehokkaan **eurooppalaisen veroalan verkoston** rakentamisen suurimpana esteenä on jäsenvaltioiden yhteistyöhaluttomuus. Se ei rajoitu todellakaan tietotekniikkaan, mutta näkyy kaikkein selvimmin juuri tällä alalla. ETSK on arvostellut tällaista suhtautumista useissa lausunnoissa, joita se on antanut verotukseen liittyvistä EU:n aloitteista. (7) Se toivoo nykyisen kriisin osoittaneen, ettei mikään maa voi eristäytyä tapahtumista, joilla on kansainvälisiä vaikutuksia, ja että ainoana vastauksena on yhteistyö.

2.10 Vuonna 2011 toimeksisaaja laati kaupan edustajia kuuluttuaan väliarvion nykyisestä kahdesta erillisestä ohjelmasta eli Tulli 2013 ja Fiscalis 2013 -ohjelmasta. Toinen toimeksisaaja toteutti tutkimuksen tulevan FISCALIS-ohjelman mahdollisista puitteista. Väliarviointin tulosten perusteella ei ilmennyt mitään huomattavia esteitä kuten ei myöskään syitä ehdottaa erityistoi-
menpiteitä ei-toivottujen tapahtumien oikaisemiseksi.

2.11 FISCUS-ohjelma yhdistää tullin ja veroalan kaksi nykyistä erillistä ohjelmaa yhdeksi ohjelmaksi ja täyttää siten komission asettamat yksinkertaistamis- ja kustannusleikkaustavoitteet vaarantamatta toimintaa näillä yksittäisillä aloilla.

2.12 Uusi asetus korvaa päätöksen N:o 1482/2007/EY, jolla perustettiin sisämarkkinoiden verotuksen järjestelmiä vahvistava yhteisön ohjelma (Fiscalis 2013). Päätöksellä N:o 624/2007/EY perustettiin puolestaan yhteisön tullitoimintaa koskeva toiminta-ohjelma (Tulli 2013). Nämä kaksi päätöstä siis molemmat kumotaan.

(6) COM(2011) 706 final, s. 2, kohdan 1 kolmas kappale.

(7) ETSK:n lausunto *petostentorjunnasta arvonlisäverotuksen alalla*, EUVL C 347, 18.12.2010, s. 73, lausunto *hyvän hallintotavan edistämisestä verotusallalla*, EUVL C 255, 22.9.2010, s. 61, lausunto *rajatylittäviin liiketoimiin liittyvien veropetosten torjumisesta*, EUVL C 277, 17.11.2009, s. 112 sekä lausunnot *veroihin liittyvien saatavien perinnästä ja hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla*, EUVL C 317, 23.12.2009, s. 120.

(3) COM(2011) 706 final, s. 2, kohdan 1 kolmas kappale.

(4) COM(2011) 706 final, s. 21, 10 artiklan 2 kohta.

(5) ETSK:n lausunto *petostentorjunnasta arvonlisäverotuksen alalla*, EUVL C 347, 18.12.2010, s. 73, ja lausunto *hyvän hallintotavan edistämisestä verotusallalla*, EUVL C 255, 22.9.2010, s. 61.

2.13 Komissio on toteuttanut mittavat kuulemismenettelyt **tulli- ja veroaloilla**. Niiden perusteella laadittiin luettelot esille tulleista ongelmista. Ne esitetään komission yksiköiden valmisteluasiakirjan "Tiivistelmä vaikutusten arvioinnista" osissa I (Tulli) ja II (Verotus).⁽⁸⁾

2.14 Komissio arvioi uuden ohjelman vaikutukset etukäteen. Arviointi toi selvästi esille suuren epävarmuuden, joka liittyy edelleen eurooppalaisiin tietojärjestelmiin ja tiedonvaihtoon tulevaa poliittista kehitystä ajatellen. Eräisiin näihin epävarmuustekijöihin viitataan ETSK:n lausunnossa tullitoimintaa koskevasta toimintaohjelmasta⁽⁹⁾. Fiscalis-ohjelman parantamiseksi tarvittavia toimenpiteitä kuvattiin yksityiskohtaisesti ETSK:n lausunnossa sisämarkkinoiden verotuksen järjestelmiä vahvistavasta yhteisön ohjelmasta (Fiscalis 2013)⁽¹⁰⁾.

2.15 ETSK kannattaa periaatteessa komission ehdottamia toimenpiteitä. Se huomauttaa kuitenkin, että eräänlaisena johtoajatuksena useissa EU-kysymyksissä on eri viranomaisten yhteistyö sekä jäsenvaltio- että Euroopan tasolla. Eteneminen tällä alalla on tavallisesti hidasta ja vaikeaa useista syistä, joista tärkeimpänä mainittakoon jäsenvaltioiden viranomaisten innostuksen puute.

2.16 ETSK kannattaa komission ehdotusta tulli- ja veroviranomaisten yhteistyön vahvistamisesta. Tämän tulisi kuitenkin olla vain alkulaukaus toiminnalle, jota ETSK on ehdottanut useasti aikaisemmin⁽¹¹⁾, eli kaikkien niiden jäsenvaltio- ja Euroopan tason viranomaisten yhteistyölle, jotka työskentelevä taloudellisten petosten tai rikosten, muun muassa rahanpesun, järjestäytyneen rikollisuuden, terrorismin ja salakuljetuksen, parissa.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ Komission yksiköiden työasiakirja, vaikutusten arviointi, SEC(2011) 1318 final.

⁽⁹⁾ EUVL C 324, 30.12.2006, s. 78.

⁽¹⁰⁾ EUVL C 93, 27.4.2007, s. 1.

⁽¹¹⁾ ETSK:n lausunto *petostentorjunnasta arvonlisäverotuksen alalla*, EUVL C 347, 18.12.2010, s. 73, lausunto *hyvän hallintotavan edistämisestä verotusalaalla*, EUVL C 255, 22.9.2010, s. 61, lausunto *rajatylittäviin liiketoimiin liittyvien veropetosten torjumisesta*, EUVL C 277, 17.11.2009, s. 112 sekä lausunnot *veroihin liittyvien saatavien perinnästä ja hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla*, EUVL C 317, 23.12.2009, s. 120.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle – Vuotuinen kasvuselvytys 2012”

COM(2011) 815 final

(2012/C 143/12)

Yleisesittelijä: **David CROUGHAN**

Euroopan komissio päätti 23. marraskuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle – Vuotuinen kasvuselvytys 2012

COM (2011) 815 final.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 6. joulukuuta 2011 antaa asian valmistelun Eurooppa 2020 -ohjauskomitean tehtäväksi.

Asian kiireellisyden vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi David CROUGHANIN ja hyväksyi seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 171 ääntä puolesta ja 19 vastaan 21:n pidättyessä äänestämästä.

JOHDANTO

- i Tässä lausuntoluonnoksessa, joka on laadittu Eurooppa-neuvoston kevään kokousta silmällä pitäen, käsitellään komission vuotuista kasvuselvytystä 2012.
- ii Vuotuinen kasvuselvytys käynnistää talouspolitiikan euroopalaisen ohjausjakson 2012, joka on ensimmäinen hyväksytyn, taloushallinnon vahvistetun lainsäädäntökehityksen (ns. "six pack" eli talouspolitiikan ohjauspaketti) aikana.
- iii Vuotuisessa kasvuselvytyksessä komissio määrittelee tulevan 12 kuukauden ajanjaksolle EU:n painopistealueet talous- ja budjettipolitiikan sekä tarvittavien uudistusten osalta kasvun ja työpaikkojen luomiseksi Eurooppa 2020 -strategian pohjalta. Eurooppa-neuvosto hyväksyy nämä painopistealueet maaliskuun kokouksessa, minkä jälkeen jäsenvaltioiden on otettava ne huomioon kansallisissa politiikoissaan ja talousarvioissaan.
- iv Tämän lausunnon **osassa I** pyritään arvioimaan **vuotuiseen kasvuselvytykseen liittyviä yleisiä asioita**, kuten painopisteiden asettamista kasvuun, julkisen talouden tervehtyttämiseen ja EU-ohjausjakson puitteissa hyväksytyjen uudistusten toteuttamiseen, sekä järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan ja työmarkkinaosapuolten osallistumista vuotuisen kasvuselvytyksen laatimisprosessiin.
- v **Osaan II** on koottu yhteen **EU:n eri politiikanaloihin liittyviä erityisiä näkemyksiä ja suosituksia**. Niissä tarkastellaan yksityiskohtaisesti komission vuotuisessa kasvuselvytyksessä eriteltyjä viittä painopistealuetta, jotka ovat eriytetty, kasvua edistävä julkisen talouden vakauttaminen; talouden normaalin luottottamisen palauttaminen; kasvun ja kilpailukyvyyn edistäminen; työttömyyden ja kriisin sosiaalisten seurausten torjuminen sekä julkishallinnon nykyaikaistaminen. Nämä näkökannat ovat peräisin useista äskettäin hyväksy-

tyistä ETSK:n lausunnoista, ja niillä ajantasaistetaan komitean näkemys maaliskuussa 2011 hyväksytystä vuotuisesta kasvuselvytyksestä 2011. ⁽¹⁾

vi Tämä lausuntoluonnos on myös jatkoa ensimmäisestä EU-ohjausjaksosta annettuun lausuntoon, jonka komitea antoi joulukuussa 2011. ⁽²⁾

OSA I

ETSK:N VIESTIT EUROOPPA-NEUVOSTON KEVÄTKOKOUSTA SILMÄLLÄ PITÄEN

Toisin kuin kaikissa viimeaikaisissa kokouksissa, Euroopan unionin on osoitettava poliittinen kykynsä vastata velkariisiin kunnianhimoisilla ja riittäväillä toimilla, jotta luottamus palautuu. Paljon suuremman painon paneminen talouskasvuun on yksi näistä keinoista.

A. JOHDANTO

1. Komissio julkaisi vuotuisen kasvuselvytyksen 2012 **synkää taustaa** vasten: Euroopan unioni on parhaillaan historiansa pahimman finanssi-, talous-, sosiaalisen ja luottamuskriisin kourissa. Kriisin vaikutukset ovat laajat: vaikeuksia kotitalouksille ja yrityksille, kasvava nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyys, yhä useampia uhkaava köyhyys ja syrjäytyminen, huoli yhteiskuntiemme tulevaisuudesta sekä vaara nationalismiin ja populismiin lisääntymisestä.

2. Komitea on syvästi huolestunut EU-ohjausjaksoa koskevassa prosessissa hyväksytyjen sitoumusten **puutteellisesta täytäntöönpanosta jäsenvaltiotasolla**. EU:n on nyt enemmän

⁽¹⁾ Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Vuotuinen kasvuselvytys: EU:lle kattava ratkaisu kriisiin" (KOM(2011) 11 lopullinen), EUVL C 132, 3.5.2011, s. 26–38.

⁽²⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Talouspolitiikan koordinoinnin ensimmäisen EU-ohjausjakson päättäminen: Ohjeet vuosien 2011–2012 kansallisia toimia varten", EUVL C 43, 15.2.2012, s. 8–12.

kuin koskaan näytettävä kykynsä toimia tehokkaasti palauttaakseen kuluttajien ja sijoittajien luottamuksen sekä tarjottava kunnianhimoisia vastauksia tämänhetkisiin haasteisiin. Ilman **päätäväisiä toimia ja unioniin toimielinten ja jäsenvaltioiden tehokkaasti toteuttamia uudistuksia** EU:lla on edessä pitkäaikainen kasvukriisi sekä lisääntyvä eriytyminen, mikä kasvattaisi euroalueeseen kohdistuvia paineita.

3. EU-ohjausjakson 2012 alkaessa **kasvuennusteita on tarkistettu merkittävästi alaspäin** ja taantuman mahdollisuus on huomattava. Komitea pahoittelee, että **joulukuun 2011 EU-huippukokouksessa** ei onnistuttu palauttamaan uskoa ja luottamusta Euroopan unionin hallintotapaan. Viimeisen puolestoista vuoden aikana luottamus on pikku hiljaa karissut kokouksesta toiseen. Huippukokouksessa ei selkeästikään löytynyt tahtoa korjata vuotuisen kasvuselvityksen paljastamia, syvälle juurtuneita ongelmia. Tuloksena on ollut toinen toistaan seuraavia toimintalinjalausemia, jotka eivät ole saavuttaneet valtioiden ja sijoittajien luottamusta eri puolella maailmaa, eivätkä varsinkaan lunastaneet luottamusta Euroopan unionin kansalaisilta.

4. Komitean mielestä tähän mennessä ehdotetut **keinot** valtionvelkakriisin ja siihen kytkeytyvän finanssikriisin hoitamiseen ovat **puolittaisia**, minkä vuoksi jotkut pahasti velkaantuneet valtiot saattavat jäädä syrjään markkinoilta ennakoitua pidemmäksi aikaa ja olemassa on vakava vaara kriisin leviämisestä edelleen joihinkin jäsenvaltioihin. Kreikan ajautuminen hallitsemattomaan maksukyvyttömyyteen on edelleen mahdollista. Sillä voisi olla erittäin vakavia vaikutuksia muihin valtionvelan ongelmista kärsiviin maihin, ja se voisi laukaista tapahtumasarjan, jonka seuraukset olisivat vakavia paitsi Euroopan, myös koko maailman taloudelle. Taloudellisesta voimastaan huolimatta Euroopan unioni ei ole löytänyt keinoja vaikeuksissa olevien jäsenvaltioiden suojelemiseen talouteen kohdistuvilta hyökkäyksiltä, minkä seurauksena maailmanmarkkinat ovat heikentäneet pahasti EU:n rakenteita iskemällä niiden pirstoutuneisuuteen. Ongelma on siksi yhtä lailla poliittinen kuin taloudellinen.

5. Komitea on huolissaan siitä, että tästä aiheutuneella suurella epävarmuudella on **vaarantava vaikutus unionin reaalitalouteen** matalampien investointien, tuotannon ja työllisyyden muodossa, kun sijoittavat etsivät parempia turvasatamia ja varautuvat jopa euroalueen hajoamisen mahdollisuuteen, jonka maailmanlaajuiset seuraukset olisivat hirvittävät.

6. Kokemukset Euroopan yhdentymistä koetelleista aiemmista kriiseistä ovat osoittaneet, että unionilla on voimavaroja löytää ratkaisuja. Komitea kehottaa unionin toimielimiä ja jäsenvaltioita osoittamaan **poliittista rohkeutta ja näkemystä** ja tukemaan vahvempaa yhdentymistä ja samalla talouden elpymistä ja investointeja, mikä on tässä tilanteessa ainoa mahdollisuus selvitä kriisistä.

7. EU:n on päästävä kriisin hoidossa eteenpäin nykyisestä, osittaisiin hätäratkaisuihin perustuvasta lähestymistavasta ja löydettävä **pysyviä ratkaisuja** kriisin paljastamiin rakenteellisiin haasteisiin, jotta turvataan eurooppalaisten hyvinvointi pitkällä aikavälillä. Tämä edellyttää, että rakennetaan tarvittava eurooppalainen suojamuuri uusien hyökkäysten estämiseksi, että pai-

neiden alla oleville valtioille annetaan aikaa toipua ja että Euroopan talouskasvua vauhditetaan uusilla erityistoimilla.

8. Velkakriisin saaminen uskottavalla tavalla Euroopan unionin hallintaan on välttämätöntä ja kulkee käsi kädessä **vahvemman finanssiliiton** kanssa. Komitea suhtautuu myönteisesti siihen, että EU-ohjausjaksoa koskevaan prosessiin on sisällytetty jäsenvaltioiden budjettipolitiikan paljon tarkempi seuranta ja jäsenvaltioilta finanssipoliittisessa sopimuksessa vaadittavat sitoumukset, vaikka tuleekin korostaa tarvetta analysoida tällaisten toimien sosiaalisia vaikutuksia. Euroopan talouden uudessa ohjaus- ja hallintajärjestelmässä on kuitenkin turvattava työmarkkinaosapuolten riippumattomuus ja niiden vapaus tehdä työehtosopimuksia.

9. Komitea antaa myös täyden tukensa laaja-alaiselle **Eurooppa 2020 -strategialle**, joka tarjoaa positiivisen vision tulevaisuudesta sekä johdonmukaiset puitteet kauaskantoisille uudistuksille älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun saavuttamiseksi. Komitea muistuttaa myös, että strategian taloudellisten, sosiaalisten ja työllisyyttä koskevien näkökohtien on oltava hyvässä tasapainossa.

10. Komitea on syvästi huolestunut siitä, että **yhteisömenettely on huolestuttavasti menettänyt sijaa** hallitustenväliselle lähestymistavalle, jossa pääasiallinen vetovastuu on ollut hyvin harvoilla jäsenvaltioilla. Tällä on ollut vaikutusta poliittisten toimien suppea-alaisuuteen. Unionin toimielimet ovat jääneet toissijaiseen rooliin kahden viime vuoden aikana omaksutun hallitustenvälisen lähestymistavan rinnalla, ja osittain tästä johtuen EU:n akuutteja ongelmia ei ole lähestytty unionin näkökulmasta vaan yksittäisten jäsenvaltioiden perspektiivistä ja niiden pakottavien poliittisten tarpeiden pohjalta.

11. Komitea toteaa, että 25 jäsenvaltion 30. tammikuuta 2012 hyväksymä sopimus vakaudesta, koordinoinnista ja hallinnasta talous- ja rahaliitossa pyritään viiden vuoden sisällä sen voimaantulosta **integroimaan keskeisiltä osiltaan** Euroopan unionin oikeuskehikseen täytäntöönpanosta saatujen kokemusten arviointiin pohjautuen. Tämän vuoksi komitea kehottaa hallitustenvälisestä sopimusprosessista pois jättäytyneitä valtioita ⁽³⁾ harkitsemaan uudelleen kantaansa.

12. Komitea kannattaa **Euroopan komission vahvaa roolia** ja kehottaa komissiota tekemään rohkeita ehdotuksia. Komitea tukee myös **Euroopan parlamentin täysipainoista osallistumista** EU-ohjausjaksoa koskevaan prosessiin sen avoimuuden ja oikeutuksen lisäämiseksi.

13. Komitea kiittää komissiota siitä, että vuotuinen kasvuselvitys 2012 julkaistiin ennakoitua aiemmin eli jo marraskuussa 2011. Vaikka aikataulu on edelleen tiukka, tämän ansiosta ETSK on pystynyt järjestämään keskusteluita vuotuisesta kasvuselvityksestä, kuulemaan kansallisten talous- ja sosiaalineuvostojen ja muiden vastaavien elinten verkostoaan sekä antamaan tämän lausunnon, ennen kuin vuosittaisista painopisteistä päätetään Eurooppa-neuvoston kevään kokouksen yhteydessä.

⁽³⁾ Yhdistynyt kuningaskunta ja Tšekki tasavalta.

B. ASIANMUKAINEN PAINOARVO KASVULLE

14. Komitean mielestä vuotuinen kasvuselvytys 2012 on monilla tavoin edeltäjänsä parempi.

15. Komitea pitää tervetulleena yleisen painopisteen asettamista kasvuun ja toteaa tyytyväisenä, että vuotuisessa kasvuselvytyksessä 2012 on otettu huomioon monia pohdintoja, joita esitettiin ETSK:n lausunnossa vuotuisesta kasvuselvytyksestä 2011. ⁽⁴⁾

16. ETSK painottaa, että **ilman riittävää kasvua julkisen talouden velkakriisiä ei voida ratkaista** varsinkaan paineiden alla olevissa jäsenvaltioissa. Matalan painoarvon antaminen kasvulle johtaisi siihen, että riski monien jäsenmaiden talouksien ajautumisesta taantumaan tai jopa syvään lamaan olisi suuri.

17. Vuotuisessa kasvuselvytyksessä tunnustetaan, että **rahoitusmarkkinat** perustavat arvionsa jäsenmaiden valtionvelan kestokyvystä pitkän aikavälin kasvunäkymiin, valtioiden kykyyn tehdä kauaskantoisia päätöksiä rakenneuudistuksista ja niiden sitoumukseen kilpailukyvyyn parantamisesta.

18. Komitea yhtyy vuotuisessa kasvuselvytyksessä esitettyihin näkemyksiin siitä, että kaikkien EU:n jäsenmaiden kasvunäkymät riippuvat **päätäväisistä toimista julkisen talouden velkakriisin hoitamisessa ja terveen talouspolitiikan toteuttamisesta**, sekä siitä, että hätätoimenpiteisiin on käytetty liikaa poliittista aikaa ja voimavaroja, kun taas liian vähän aikaa on varattu sellaisten politiikan muutosten toteuttamiseen, joilla EU-maiden taloudet saadaan jälleen korkeamman kasvun uralle.

19. Komitea on täysin yhtä mieltä siitä, että painopiste on asetettava samanaikaisesti sekä lyhyen aikavälin kasvua tukeviin uudistustoimenpiteisiin että oikeanlaiseen keskipitkän aikavälin kasvumalliin.

20. Komitea toistaa, että kasvun kolme eri näkökohtaa – älykäs, kestävä ja osallistava – ovat kytköksissä toisiinsa ja vahvistavat toisiaan. Taloudelliseen, sosiaaliseen ja ympäristöön liittyvään osa-alueeseen on kuhunkin kiinnitettävä yhtä paljon huomiota.

21. Kasvun elvyttämisen on oltava johdonmukaista muiden Lissabonin sopimuksessa vahvistettujen tavoitteiden kuten kansalaisten hyvinvoinnin kanssa. Uudistusten tarve tulisi nähdä **mahdollisuutena** muuttaa elämäntyyliämme kestävyysajattelun suuntaiseksi.

22. Kasvua vahvistavia uudistuksia on painotettava kaikissa jäsenvaltioissa.

23. Viiden EU:n IMF:n rahoitustukiohjelmassa mukana olevan EU:n jäsenvaltion ⁽⁵⁾ erityistilanne

23.1 Komitea katsoo, että komission ja neuvoston tulisi tarkoituksellisesti suosituksilla kannustaa edelleen jäsenvalti-

⁽⁴⁾ Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Vuotuinen kasvuselvytys: EU:lle kattava ratkaisu kriisiin" (KOM(2011) 11 lopullinen), EUVL C 132, 3.5.2011, s. 26–38.

⁽⁵⁾ Kreikka, Irlanti, Latvia, Portugali ja Romania.

oita valmistelevaan ja toteuttamaan pitkän aikavälin kasvua tukevaa politiikkaa. Komitea harmittelee sitä, että ainoa **viidelle IMF:n rahoitusapua saavalle EU-jäsenvaltiolle** annettu suositus on jatkaa niiden toimenpiteiden toteuttamista, jotka määriteltiin apua myönnettäessä.

23.2 Komitea on nyt **huolissaan** komission päätöksestä, jonka mukaan näiden viiden maan ei tarvitse osallistua **kansallisten uudistusohjelmien toisen vaiheen** valmisteluun vuonna 2012. ETSK myöntää, että kansalliset uudistusohjelmat kattavat paljolti samoja asioita ja että nämä valtiot toimittavat kyllä kansalliset tavoitteensa, jotka liittyvät Eurooppa 2020 -strategiaan. Tämä kuitenkin poistaa kyseiset valtiot Eurooppa 2020 -strategian ytimessä olevasta uudesta hallintoprosessista, jonka tarkoituksena on saavuttaa tarvittava taloudellinen lähentyminen uudistusten ja parhaiden käytäntöjen omaksumisen avulla. Erityisesti tämä estää kansalaisten ja valtakunnallisen tason työmarkkinaosapuolten osallistumisen kansallisten uudistusohjelmien toteuttamiseen ja seurantaan. Tämä on vastoin maaliskuussa 2011 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmiä, joiden mukaan tulisi taata kansallisten parlamenttien, työmarkkinaosapuolten ja muiden sidosryhmien täysipainoinen osallistuminen uuteen EU-ohjausjakson kehukseen.

24. Investoinnit kasvuun – erityinen haaste nykyisessä tilanteessa

24.1 Komitea on tietoinen siitä, että oikeanlaisten kasvua luovien toimenpiteiden määrittely voi olla erityisen **haastavaa**. EU:n nykyinen vaikea tilanne kasvun osalta ei johdu pelkästään kriisistä, vaan myös muista unionin taloudellista suorituskykyä häiritsevistä tekijöistä, kuten kilpailukyvyyn heikkenemisestä, globalisaatiosta, resurssien niukkuudesta (energia, osaaminen jne.), ilmastonmuutoksesta ja väestön ikääntymisestä.

24.2 Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttaminen edellyttää **merkittäviä investointeja** muun muassa tieto- ja viestintätekniikkaan, perinteisiin ja uusiin infrastruktuureihin, tutkimukseen ja kehitykseen, innovointiin, koulutukseen ja osaamiseen sekä energiatehokkuuteen. Investoinneilla vihreään talouteen kannustetaan innovointia ja vauhditetaan uusien tuotteiden kysyntää, joka lisää kasvua ja tukee samalla maailmantalouden kestävästä kehitystä.

24.3 Tämä on erityisen suuri haaste tiukkojen säästötoimien aikana. Jäsenvaltio- ja EU-tason julkiset investoinnit älykkään, kestävä ja osallistavan kasvun edistämiseksi ovat kuitenkin hyödyllisiä ja niillä voi olla merkittäviä **vipuvaikutuksia**, koska ne rohkaisevat yksityissektoria tekemään lisäinvestointeja.

24.4 Komitean mielestä unioni tarvitsee **enemmän investointeja hankkeisiin**, joilla tuetaan rakennemuutosta ja kyetään auttamaan jäsenvaltioiden taloudet kestävä kasvun polulle. Tähän soveltuvien hankkeiden on oltava Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden mukaisia, esimerkiksi pitkän aikavälin laajalti yleishyödyllisiä infrastruktuurihankkeita, jotka voivat osoittautua julkistaloudellisesti kannattaviksi.

24.5 Tämän vuoksi komitea ilmaisee täyden tukensa **Eurooppa 2020 -hankejoukkolainoja koskevalle aloitteelle** ⁽⁶⁾, joka mahdollistaisi laajojen infrastruktuurihankkeiden rahoittamisen energia- ja liikennealalla sekä tieto- ja viestintäteknologian alalla. Tämä antaisi myönteisen signaalin hankejoukkolainojen markkinoille ja auttaisi yksittäisten hankkeiden toteuttajia saamaan yksityisen sektorin pitkän aikavälin velkarahoitusta.

24.6 Komitean mielestä EU:n tasolla tarvitaan enemmän toimia investointien lisäämiseksi. Käytettävissä olevat rakennerahastojen varat on ohjattava kilpailukyyn vahvistamiseen ja uuden kasvun aikaansaamiseen. EU:n rahoituksen tulisi olla riippuvainen tuloksista ja yhteensopivuudesta Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden kanssa.

24.7 Komitea on tyytyväinen siihen, että parlamentti ja neuvosto hyväksyivät nopeasti sopimuksen rakennerahastojen **yhteisrahoitusosuuksien lisäämisestä** maissa, jotka saavat EU:n, EKP:n ja IMF:n rahoitusapua. Näin mahdollistetaan EU:n rahastojen nopea käyttö kasvun tukemiseen ja parannetaan rahastojen hyödyntämiskykyä. ⁽⁷⁾

24.8 Koska jäsenvaltioiden ja Euroopan unionin talousarvioihin kohdistuu suuria paineita, jäsenvaltioiden ja EU:n lainsäätäjien on tehtävä vaikeita valintoja ja asetettava painopistealueita, jotta **investoinnit kohdistuvat kasvua lisääviin tekijöihin** kuten koulutukseen ja osaamiseen, tutkimukseen ja kehitykseen, innovointiin, ympäristöön, verkkoihin (esim. nopeat internet-yhteydet), energiaan ja liikenneyhteyksiin.

24.9 **Yrittäjyyden**, sosiaalisen yrittäjyyden ja liiketoiminnan – erityisesti **pk-yritysten** ja sosiaalisten yritysten – tärkeää roolia elpymisessä on korostettava. Ne ovat talouskasvun, yritysinnovoinnin ja osaamisen keskeisiä vektoreita ja merkittäviä uusien työpaikkojen synnyttäjiä.

24.10 Työttömyysaste on saavuttamassa kestävämmän tason monissa EU-maissa, ja siitä aiheutuvat sosiaaliset ja taloudelliset kustannukset ovat valtavia. Sen vuoksi lyhyen ja keskipitkän aikavälin toimet ovat välttämättömiä, jotta voidaan helpottaa nuorten ja naisten pääsyä työmarkkinoille, kriisin vuoksi työttömäksi joutuneiden työntekijöiden paluuta työelämään sekä koulutusta ja ammatillista uudelleen koulutusta. EU:ssa tulisi luoda 17,6 miljoonaa työpaikkaa ennen vuotta 2020.

C. LIIKAA PAINOARVOA JULKISEN TALOUDEN VAKAUTTAMISELLE

25. Komitea on täysin yhtä mieltä siitä, että julkisen talouden vakauttaminen on välttämätöntä vakavien epätasapainotilojen

⁽⁶⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Eurooppa 2020 -hankejoukkolainoja koskevan aloitteen pilottivaihe. KOM(2011) 660 lopullinen.

⁽⁷⁾ Euroopan parlamentin ensimmäisessä käsittelyssä 13. joulukuuta 2011 hyväksymä kanta ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (EU) N:o .../2011 neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 muuttamisesta tiettyjen rahoitusvakautensa osalta vakavissa vaikeuksissa olevien tai vakavien vaikeuksien uhasta kärsivien jäsenvaltioiden varainhoitoa koskevien tiettyjen säännösten osalta – P7_TC1-COD(2011)0209.

korjaamiseksi ja luottamuksen palauttamiseksi. Komitea on kuitenkin huolissaan **säästötoimien** suuresta painoarvosta finanssipoliittisessa sopimuksessa. Olisi tehtävä tehokas sosiaalisten vaikutusten arviointi ja pyrittävä kaikin keinoin varmistamaan, että säästötoimet eivät lisää köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vaaraa. Komitean mielestä on löydettävä oikea tasapaino julkisen talouden vakauttamisen ja kasvun välille. Pelkästään julkisen talouden kurinalaisuus ja säästötoimet eivät riitä viemään EU:ta kestäväälle polulle. Vaikka säästötoimet ovat jossain määrin välttämättömiä, keinojen on oltava sosiaalisesti tasapuolisia ja niiden vaikutukset eri sosiaaliryhmiin on otettava huomioon. Komitea yhtyy IMF:n pääjohtajan Christine Lagarden varoitukseen siitä, että "kaikilla aloilla ja kaikkialla Euroopassa tehtävät talousarvioleikkaukset ainoastaan lisäävät taantuman vaaraa".

26. Komitea on huolissaan siitä, että 25 jäsenvaltion 30. tammikuuta 2012 hyväksymä **sopimus vakaudesta, koordinoinnista ja hallinnasta talous- ja rahaliitossa** ei tuo ratkaisua tämänhetkiseen kriisiin. Vaikka vakaus- ja kasvusopimusta on vastaisuudessa noudatettava paremmin, budjettitasapainoon painottuvassa sopimuksessa on puutteita, sillä siinä ei viitata enakkovarautusjärjestelmään eikä tulostauluun, jonka avulla estetäisiin epätasapainon kehittyminen muualla taloudessa kuten yksityisellä sektorilla, kilpailukyyn heikkeneminen ja kiinteistömarkkinat, jotka kaikki olivat nykyisen kriisin merkittäviä taustatekijöitä. Talouskasvu on osa ratkaisua ja sen vauhdittamiseksi tarvitaan tukkoja erityistoimenpiteitä erityisesti niissä jäsenvaltioissa, jotka ovat vaarassa vajota syvään taantumaan. Vakauttaminen toimenpiteiden ja uudistusten on kuljettava rinta rinnan kasvua tukevien toimenpiteiden kanssa.

27. Komitea on huolissaan siitä, että vuotuisessa kasvuselviytyksessä vaaditaan lisää säästötoimia talousarvion vakauttamista koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi, vaikka **makrotaloudellisen toimintaympäristö heikentäisi**. Siinä todetaan, että rahoitusapua saavien jäsenvaltioiden on "edelleen pyrittävä saavuttamaan julkiselle taloudelle asetetut tavoitteet riippumatta makrotaloudellisten olosuhteiden muutoksista". Jäsenvaltioiden, joiden julkisen talouden sopeutukseen liittyy merkittävä kuilu ja joihin sovelletaan liiallisia alijäämiä koskevaa menettelyä olisi "tehostettava vakauttamistoimia", sillä "vaikka makrotalouden skenaariota tarkistettaisiin jossain vaiheessa hieman alaspäin, tämä ei saa viivästyttää liiallisen alijäämän korjaamista".

28. Vakauttaminen euroalueen yhteisten joukkovelkakirjalainojen avulla

28.1 Rahoituslaitokset sijoittavat niihin valtionobligatioihin, joiden ne olettavat olevan riskittömiä omalle tilinpidolleen; tämän vuoksi rahoituslaitokset sijoittavat mieluummin rahansa Euroopan keskuspankkiin kuin ostavat eräiden jäsenvaltioiden riskialttiimpia obligatioita. Tämän seurauksena rahoitusjärjestelmä kärsii puuttuvasta likviditeetistä.

28.2 Tästä selviytyminen edellyttää vahvemman ja uskottavamman eurooppalaisen suojavallin rakentamista markkinoiden paineiden torjumiseksi, mikä tarkoittaa Euroopan keskuspankin

entistä vahvempaa roolia joko suoraan tai epäsuorasti Euroopan rahoitusvakausvälineen tai Euroopan valuuttajärjestelmän kautta.

28.3 Komitea myöntää, että moraalikadon vaara voi olla todellinen ja että asiaan on löydettävä ratkaisu. Tämä ongelma on kuitenkin pieni verrattuna euroalueen mahdolliseen hajoamiseen. Koska jäsenvaltiot eivät ole halukkaita ottamaan vastuulleen toisten jäsenvaltioiden velkoja ja EKP:n on vaikeaa täyttää tätä roolia, komitea kehottaa harkitsemaan kiireellisesti **vakausjoukkolainojen perustamista**. Komissio on julkaissut vihreän kirjan vakausjoukkolainoista, ja komitea käsittelee tätä asiaa erillisessä lausunnossa.

D. PAINOPISTE TÄYTÄNTÖÖNPANOON

29. Eurooppa 2020 -strategian tavoitteena on taata Euroopan unionin kilpailukyky kiristyvässä maailmanlaajuisessa kilpailussa. Komitea kannattaa ponnekkaasti sitä, että komissio on kohdistanut vuotuisessa kasvuselvityksessä **runsaasti huomiota** uudistusten puutteelliseen täytäntöönpanoon jäsenvaltiotasolla.

30. Komitea on hyvin huolissaan siitä, että tilanteen kiireellisyydestä huolimatta jäsenvaltiot **eivät ole edistyneet odotetusti** vuotuisen kasvuselvityksen 2011 ohjeiden toteuttamisessa. EU:n tasolla tehtyjen päätösten siirtäminen jäsenvaltiotason politiikkoihin vie liikaa aikaa.

31. ETSK **kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan kokonaisuudessaan uudistukset**, joihin ne ovat sitoutuneet kansallisissa uudistusohjelmissaan. Niiden on kannettava vastuu muutoksista, joita tarvitaan tulevaisuuden eurooppalaisen taloushallinnon puitteissa. Tämä korostaa tarvetta vahvistaa EU-ohjausjaksoa koskevaa prosessia siten, että kansalliset parlamentit, työmarkkinaosapuolet ja jäsenvaltioiden järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta otetaan paremmin mukaan kansallisten uudistusohjelmien täytäntöönpanon valmisteluun ja valvontaan.

32. Komitea harmittelee, että kansallisissa uudistusohjelmissä 2011 tehdyt sitoumukset eivät riitä saavuttamaan useimpia EU-tason **tavoitteita**. Koska yhä useammat epäilevät Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden toteutumista, komitea kehottaa komissiota ja erityisesti jäsenvaltioiden hallituksia voimistamaan pyrkimyksiään ja puuttumaan tähän vajaukseen, joka on havaittu jo näin aikaisessa vaiheessa ohjelmaa, sekä varmistamaan, että hallitukset, sidosryhmät ja kansalaiset jokaisessa valtiossa sitoutuvat uudistusohjelmiin ja niiden täytäntöönpanoon.

33. Lisäksi ETSK kehottaa komissiota varmistamaan, että kaikki jäsenvaltiot (myös ne, jotka saavat EU:n ja IMF:n rahoitusapua) tukevat mahdollisuuksiensa mukaisesti yleistavoitteiden saavuttamista.

E. VUOTUISEN KASVUSELVITYKSEN MERKITYS SEKÄ SEN VAIKUTUS JÄRJESTÄYTYNEESEEN KANSALAISSYHTEISKUNTAAN JA TYÖMARKKINAOSAPUOLIIIN

34. Vuotuisen kasvuselvityksen pohjalta voidaan päästä tarvittavaan **yhteisymmärrykseen jäsenvaltioiden ja EU:n ta-**

solla vuonna 2012 sovellettavista keskeisistä toimintatavoitteista, joiden olisi ohjattava kansallista päätöksentekoa talouden ja työmarkkina- ja sosiaalisen uudistusohjelmien ja vakaus- ja lähentymisohjelmien laatimista jäsenvaltioissa.

35. Tämän vuoksi vuotuisella kasvuselvityksellä on merkittävä **poliittinen rooli**, eikä se saa komitean mielestä jäädä teknokraattiseksi prosessiksi, vaan siinä on otettava huomioon Euroopan parlamentin sekä keskeisten sidosryhmien, kuten järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan ja työmarkkinaosapuolten, näkemykset.

36. EU:n on saatava kansalaiset mukaan nykyisessä tilanteessa, jossa luottamus tähänastiseen kriisinhoitoon ja koko unioniin horjuu. **Työmarkkina- ja kansalaisvuoropuhelua** on vahvistettava kaikilla tasoilla, jotta voidaan rakentaa aito yhteisymmärrys uudistusten tarpeesta.

37. EU:n talouden ohjausjärjestelmän kehittämiseen tähtääviin toimenpiteisiin on sisällytettävä oikeutusta, vastuunalaisuutta ja **sitoutumista** lisääviä toimia.

38. Komitea kehottaa **parantamaan ja tehostamaan järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan sidosryhmien osallistumista EU-ohjausjaksoon**: EU-tasolla tämä tarkoittaa vuotuisista kasvuselvitystä ja maakohtaisten suositusten laatimista ja jäsenvaltiotasolla puolestaan tulevien kansallisten uudistusohjelmien laatimista, täytäntöönpanoa ja seuranta. Kansallisissa uudistusohjelmissä tulisi olla tarkkaa tietoa siitä, missä määrin sidosryhmät ovat olleet aktiivisesti mukana prosessissa ja miten niiden antama palaute on otettu huomioon.

39. Eurooppa 2020 -strategiassa määritetyt kasvua koskevat tavoitteet voidaan saavuttaa vain, jos koko yhteiskunta on niihin sitoutunut ja kaikki toimijat kantavat oman vastuunsa. Aikana, jolloin tehdään kaikkien sidosryhmien elämään vaikuttavia tärkeitä päätöksiä, on tärkeämpää kuin koskaan, että ne osaltaan **tunnustavat uudistukset omikseen**.

40. Komitea aikoo olla aktiivisesti mukana Eurooppa 2020 -strategian toteutusvaiheessa sekä vuotuisen kasvuselvityksen 2012 seurantaohjelmassa. Komitea aikoo jatkaa yhteistyötään jäsenvaltioiden talous- ja sosiaaliviestintä- ja muiden vastaavien organisaatioiden kanssa parantaakseen **järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan konsultointia, osallistumista ja mobilisointia** sekä unionin että kansainvälisellä tasolla.

OSA II

KOMITEAN EHDOTUKSET EUROOPAN KOMISSION ESITTÄMISTÄ PAINOPISTEALUEISTA

i Komitea tukee seuraavaa viittä painopistealuetta, joiden tulisi komission mukaan toimia pohjana vuonna 2012 toteutettavan politiikan päälinjoille: eriytetty, kasvua edistävä julkisen talouden vakauttaminen; talouden normaalin luottottamisen

palauttaminen; kasvun ja kilpailukyvyyn edistäminen; työttömyyden ja kriisin sosiaalisten seurauksien torjuminen sekä julkishallinnon nykyaikaistaminen.

ii Käsillä olevassa II osassa esitetään erityisnäkemymiä edellä mainittuihin painopistealueisiin liittyen. Nämä toteamukset ovat pääosin lainauksia useista vuonna 2011 hyväksytyistä ETSK:n lausunnoista ja jatkoa maaliskuussa 2011 hyväksytyyn ETSK:n kannanottoon ⁽⁸⁾, joka koskee vuotuista kasvuselvitystä 2011.

1. Eriytetty, kasvua edistävä julkisen talouden vakauttaminen

1.1 Julkisen talouden vakauttaminen

1.1.1 ETSK toistaa näkemykset, jotka esitettiin vuotuista kasvuselvitystä 2011 käsitelleen ETSK:n lausunnon tekstijaksoissa 1 (Julkisen talouden tiukka tervehdyttäminen) ja 2 (Makrotalouden epätasapainotilojen korjaaminen).

1.1.2 Kuten vuotuista kasvuselvitystä 2011 käsittelevän ETSK:n lausunnon ⁽⁹⁾ kohdissa 1.1 ja 1.2 todetaan, ETSK:n mielestä keskeistä on **julkisen talouden saattaminen tasapainoon siten, että vältetään taantumaa johtava kysynnän väheneminen**, joka kasvattaisi alijäämää ja saattaisi EU:n talouden syöksykierteeseen. Julkisen velan vähennysohjelmat tulisi toteuttaa siten, että otetaan huomioon Eurooppa 2020 -strategiassa asetetut talouden ja työllisyyden elvytystavoitteet.

1.1.3 Euroopan unionin on tehostettava taloushallintoaan **julkisen talouden kurinalaisuuden** varmistamiseksi kaikissa jäsenvaltioissa, erityisesti euroalueella. Sovittu uudistuspaketti (niin kutsuttu "six pack") sekä uudet lainsäädäntöehdotukset ja niihin liittyvä EU-ohjausjakso, jolla pyritään parantamaan talouspolitiikkien ja jäsenvaltioiden budjettipolitiikkien koordinaatiota ja tiivistämään EU:n suorittamaa valvontaa, on pantava täytäntöön nopeasti ja asianmukaisesti.

1.1.4 Jäsenvaltioiden julkisen talouden kurinalaisuus ei kuitenkaan riitä kasvun, työllisyyden sekä taloudellisen ja sosiaalisen koheesion ennakkoehdoksi. Komitea onkin huolestunut siitä, että valtioiden joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskun nykyiset ehdot ovat johtaneet markkinatilanteeseen, joka uhkaa vaarantaa jo elyneen vakauden ja kasvun.

1.1.5 Tämän vuoksi komitea on tyytyväinen vihreään kirjaan, jossa tarkastellaan mahdollisuuksia ottaa käyttöön **vakauseräjäkoulainoja**. Komitea katsoo, että valtionvelkojen yhteinen hallinta ja niille annettavat yhteiset takuut euroalueella edistävät merkittävällä tavalla akuuttien ongelmien ratkaisemista sekä säästötoimien ja niihin liittyvän hitaan kasvun muodostaman takalukon aukaisemista, kunhan samalla otetaan käyttöön tiukat säännöt ja niitä vastaava EU-tason ohjausjärjestelmä moraalikadon estämiseksi ja hallitusten vastuullisen ja ennustettavissa olevan käyttäytymisen edistämiseksi jäsenvaltioissa.

⁽⁸⁾ Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Vuotuinen kasvuselvitys: EU:lle kattava ratkaisu kriisiin" (COM(2011) 11 final), EUVL C 132, 3.5.2011, s. 26–38.

⁽⁹⁾ Ks. ed.

1.1.6 Eteneminen tässä asiassa antaa myös **Euroopan keskuspankille (EKP)** mahdollisuuden lopettaa vaiheittain valtionvelkakirjojen osto-ohjelmansa, joka on tällä hetkellä tarpeellinen, jotta yksittäiset jäsenvaltiot voisivat jälleenrahoittaa julkista velkaansa. EKP voisi sen sijaan tehdä päätöksen uusien vakauseräjäkoulainojen takaamisesta ainakin siirtymävaiheessa, mikä lisäisi markkinatoimijoiden luottamusta.

1.2 Kasvua tukevien menojen asettaminen etusijalle

1.2.1 Komitea antaa täyden tukensa sille, että **kasvua tukevat menot** asetetaan etusijalle. Varsinkin on pystyttävä estämään se, että toimenpiteet talouskriisistä ja valtionvelasta selviytymiseksi vaarantavat julkiset investoinnit yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen. Jäsenvaltioiden on keskipitkän aikavälin talousarviotavoitteita arvioidessaan kiinnitettävä erityistä huomiota yleissivistävään koulutukseen, tutkimukseen ja ammatilliseen koulutukseen tehtäviin julkisiin investointeihin.

1.2.2 Julkinen tuki **tutkimukseen ja innovointiin** sekä asianomaiset erityisohjelmat ovat osoittautuneet erityisen merkittäviksi energiaintensiivisille teollisuusaloille. ETSK kehottaa Euroopan komissiota, neuvostoa ja parlamenttia vahvistamaan kyseisiä ohjelmia, joissa keskitytään energiatehokkuuteen ja monipuolistamiseen, ja sisällyttämään ne pysyvästi kehittämishankkeisiin.

1.2.3 Nykyistä vaikeaa taloudellista tilannetta silmällä pitäen ETSK suosittelee myös, että investoidaan yhä enemmän **tutkimukseen, kehittämiseen, teknologian käyttöönottoon ja koulutukseen sekä tieteelliseen toimintaan**, jonka tuloksia sovelletaan teollisuudessa. Kyseisiä investointeja olisi tuettava riittävästi tulevassa puiteohjelmassa, ja niiden olisi mahdollistettava kokemusten ja tulosten vaihto ainakin Euroopan tasolla. Unionin ja jäsenvaltioiden ohjelmissa olisi keskityttävä nykyistä enemmän energiatehokkuuden alan tutkimukseen ja innovaatioihin.

1.3 Aktiiviset työmarkkinapolitiikat ja työvoimapolitikat

1.3.1 Komitea toteaa jo vuotuista kasvuselvitystä 2011 käsittelevässä launnonossaan ⁽¹⁰⁾, että työnhakuun tulisi aktivoida ennen kaikkea työvoimahallinnon tarjoamin tehokkain palveluin eikä niinkään työttömyysetuuksiin kytketyin "kannustimin". Nykyisen ennätystyöttömyyden vallitessa **työmarkkinoiden** ongelmana ei ole yleinen työvoimapulaa vaan se, että muutamissa jäsenvaltioissa on pulaa pätevistä työvoimasta ja että työpaikoista on valtava puute. On kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota älykkääseen työvoiman kysyntään koskevaan politiikkaan, jolla edistetään tulevaa kasvua ja innovointia sekä uusien työpaikkojen luomista.

1.3.2 Komitea on painottanut, että **julkisten työvoimapolitiikoiden** tehtävänä on osallistua aktiivisemmin sellaisia ensisijaisia kohderyhmiä koskevaan koulutuspolitiikkaan, joista esimerkiksi mainittakoon työntekijät, joilla on alhainen ammatitaito ja koulutustaso, epävarmassa työsuhteessa työskentelevät sekä haavoittuvimmat ryhmät, kuten vammaiset, iäkkäät työttömät työnhakijat ja maahanmuuttajat. Julkisilla työvoimapolitiikoilla on myös oltava nykyistä aktiivisempi rooli näiden

⁽¹⁰⁾ Ks. ed.

työttömien työllistämässä sekä aktiivisten työllisyys- ja ammatikoulutuspolitiikkojen kehittämisessä. Monissa maissa on laajennettava merkittävästi julkisten työvoimapalveluiden tarjoamia erityistukia ja kiinnitettävä tässä erityistä huomiota heikossa asemassa oleviin ryhmiin.

1.4 Eläkejärjestelmien uudistaminen ja nykyaikaistaminen

1.4.1 Vaikka eläkejärjestelmien uudistaminen ja nykyaikaistaminen on tarpeen, komitean mielestä eläkejärjestelmiin kohdistuva paine johtuu pikemminkin työpaikkojen ja investointien puutteesta kuin väestöllisistä syistä. Tehokkaan kasvu- ja työllisyyspolitiikan rinnalla tarvitaan aloitteita, joilla kannustetaan jatkamaan työuraa. Ainoastaan todellinen "**aktiivisena ikääntymisen**" politiikka, jolla pyritään lisäämään osallistumista jatkokoulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen, voi kestäväällä tavalla nostaa terveysongelmien, kiivaan työtahdin, ennen aikaisten irtisanomisten sekä täydennyskoulutukseen ja työmarkkinoille paluuseen liittyvien mahdollisuuksien puuttumisen johdosta työelämästä ennen aikaisesti poistuvien iäkkäiden henkilöiden työllisyysastetta. ETSK epäilee niin ikään vahvasti, onko hyödyllistä nostaa lakimääräistä eläkeikää demografisiin haasteisiin vastaukseksi. Lakisääteisen eläkeiän korottaminen voi lisätä muihin sosiaaliturvan pilareihin, kuten työkyvyttömyyseläkkeisiin tai vähimmäistuloon, kohdistuvaa painetta, mikä mitätöi edistymisen kohti entistä terveempää julkista taloutta. Näin on käynyt erässä jäsenvaltioissa. ETSK:n näkemyksen mukaan vaikuttaa paljon tarkoituksenmukaisemmalta pienentää todellisen eläkeellejäämisen ja voimassa olevan lakimääräisen iän eroa.

1.4.2 Johdonmukainen muutos kohti **ikäntymisen** huomioon ottavaa työelämää edellyttääkin ETSK:n mielestä toimenpidepakettia, johon kuuluvat erityisesti seuraavat keskeiset elementit: yrityksille suunnatut kannustimet ikääntymisen huomioon ottavien työpaikkojen luomiseksi ja ikääntyneiden työntekijöiden nykyisen työllisyyden vakiinnuttamiseksi; ponnekas työmarkkinapolitiikka, jonka avulla pyritään integroimaan ikääntyneet työttömät takaisin työelämään; työnhakijoiden kattava neuvonta ja tukeminen; toimet, joilla lisätään yksittäisten ihmisten halukkuutta todella työskennellä nykyistä pidempään ja joihin sisältyy myönteinen suhtautuminen elinikäiseen oppimiseen ja ehkäisevään terveydenhoitoon; koko uraan kattavien terveyttä edistävien työaikamallien kehittäminen ja neuvottelemisen työmarkkinaosapuolten kesken; yrityskohtaiset, työehtosopimusperusteiset ja lainsäädännölliset toimet, joilla taataan ikääntyneiden nykyistä aktiivisempi osallistuminen jatko- ja täydennyskoulutukseen; yhteiskunnan laaja-alainen valistaminen, jotta voidaan kitkeä ikääntyneitä työntekijöitä koskevia stereotyyppioita ja ennakkoluuloja ja antaa ikääntymisen käsitteelle myönteistä sisältöä; yritysten, etenkin pk-yritysten, neuvonta ja tukeminen ennakkoivassa henkilöstösuunnittelussa sekä iän ja ikääntymisen huomioon ottavien työjärjestelyjen kehittämisessä; asianmukaiset kilpailua väaristämättömät kannustimet ottaa ikääntyneitä töihin ja pitää heidät töissä; sosiaalisesti hyväksyttävät kannustimet, joilla rohkaistaan kaikkia, jotka löytävät ja voivat tehdä työtä, työskentelemään nykyistä pidempään; sekä sellaisten innovatiivisten ja houkuttavien toimintamallien kehittäminen, joilla sujuvoitetaan siirtymistä työelämästä vanhuuseläkkeelle lakisääteisten eläkejärjestelmien puitteissa, mikäli se on mahdollista tai toivottavaa.

1.4.3 **Ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten** toimintaa ja valvontaa koskevan direktiivin 2003/41/EY osalta ETSK viittaa vuotuista kasvuselitystä 2011 käsittelevän lausunnon ⁽¹⁾ kohtaan 5.7.

1.5 Kasvua tukeva veropolitiikka

1.5.1 ETSK toistaa vuotuista kasvuselitystä 2011 käsittelevän lausunnon ⁽²⁾ kohdassa 1.4 esittämänsä näkemyksen siitä, että verotaakkaa tulisi siirtää kohti uusia tulonlähteitä.

1.5.2 ETSK katsoo, että myös **finanssialan** pitäisi antaa oikeudenmukainen ja merkittävä panos julkisen talouden vakauttamistoimiin.

Finanssitransaktiovero olisi mieluiten otettava käyttöön maailmanlaajuisesti eikä vain EU:ssa. Jos kuitenkin ilmenee, ettei finanssitransaktioveroa voida toteuttaa maailmanlaajuisesti, ETSK pitää mahdollisena sen käyttöönottoa EU:ssa.

1.5.3 **Arvonlisäveron** osalta komitea tukee varauksetta komission aloitetta pohtia alv-järjestelmän perinpohjaisen uudistamisen mahdollisuutta. Olisi alennettava käyttäjille aiheuttuvia toimintakustannuksia, kevennettävä viranomaisille aiheuttavaa hallinnollista rasitusta ja vähennettävä julkiselle taloudelle haitallisia petosyrityksiä. Rajatylittävien liiketoimien kohtelu on erityisen vaikea ongelma.

1.5.4 ETSK kannattaa ehdotusta **valmisteveroalan** hallinnollista yhteistyötä sääteleväksi uudeksi asetukseksi ⁽³⁾ ja hyväksyy sen tarpeellisuutta ja hyödyllisyyttä toimenpiteenä tehokkaan veronkannon varmistamiseksi sekä valmisteveropetosten torjumiseksi.

1.5.5 Kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi ja hallinnon yksinkertaistamiseksi rajatylittävissä tilanteissa ETSK suosittaa, että perustettaisiin **keskitettyjä asiointipisteitä**, joiden välityksellä kansalaiset voivat saada tietoja, maksaa veroja ja saada tarvittavat todistukset ja asiakirjat, joita he voivat käyttää koko EU:n alueella, ja että yksinkertaistettaisiin rajatylittävissä tilanteissa sovellettavia hallinnollisia menettelyjä.

1.5.6 ETSK ehdottaa, että Euroopan komission alaisuuteen perustettaisiin **rajatylittävän verotuksen seurantakeskus**, jonka tulisi hankkia jatkuvasti tarkkaa käytännön tason tietoa olemassa olevista veroesteistä ja niiden kehityksestä.

⁽¹⁾ Ks. ed.

⁽²⁾ Ks. ed.

⁽³⁾ Ks. COM(2011) 730.

1.5.7 ETSK kannattaa yhteistä yhdistettyä yhtiöveropohjaa (**CCCTB**) koskevaa hanketta, koska sillä parannetaan rajatyöllistävä toimintaa harjoittavien yritysten edellytyksiä.

1.5.8 ETSK odottaa CCCTB:n johtavan siihen, että yrityksille verosääntöjen noudattamisesta aiheutuvat kustannukset laskevat merkittävästi ja vero-oikeudellisten sääntöjen yhteisön sisäisessä kilpailussa aiheuttamat vääristymät poistuvat. Näin ollen CCCTB edistää reilua ja kestäväpohjaista kilpailua, mikä vaikuttaa myönteisesti kasvuun ja työllisyyteen.

1.5.9 Komitea kannattaa **energiaverotusta koskevan direktiivin** tarkistamista, joka mahdollistaa sen, että jäsenvaltiot voivat toivoessaan siirtää osan työhön tai pääomaan kohdistuvasta verotuksestaan sellaiseen verotusmuotoon, joka kannustaa ympäristömyönteiseen ja energiatehokkuutta edistävään käyttäytymiseen Eurooppa 2020 -strategian mukaisesti.

1.5.10 Hiilidioksidiperusteinen verotus täydentää EU:n **päästökauppajärjestelmää**.

1.5.11 ETSK kuitenkin pahoittelee, ettei energiaverodirektiivin uudelleenlaatiminen ole kunnianhimoisempaa ja johdonmukaisempaa. Komissio on päättänyt lisätä tekstiin poikkeuksia ja vapautuksia, joiden tavoitteena on välttää herättämästä tyytymättömyyttä yksissä jäsenvaltioissa ja pyrkiä taas tyydyttämään toisia jäsenvaltioita.

1.5.12 Lämmityspolttoaineissa verotukseen liittyvä hintasignaali jää huomaamattomaksi, ja energiaverodirektiivin uudelleenlaatiminen ei luultavastikaan muuta tätä.

1.5.13 Eräät alat (kuten maatalous, rakentaminen, julkinen liikenne jne.) jäävät kokonaan tai osittain soveltamisalan ulkopuolelle. Kaikissa näissä poikkeuksissa on vaikea nähdä johdonmukaisuutta varsinkin kun tahot, joihin niitä ei sovelleta, eivät luultavastikaan ymmärrä niitä.

2. Talouden normaalin luottottamisen palauttaminen

2.1 Terve finanssijärjestelmä

2.1.1 On tärkeää reagoida vakaviin puutteisiin **kansainvälisen rahoitusalan sääntelyssä ja valvonnassa**. Voittojen yksityistämisen ja tappioiden sosialisoinnin lisääntyvään epätasapainoon rahoitusallalla on puuttettava kiireesti. Sääntelykehiksen on oltava sellainen, että rahoituksen välittäjät katsovat ensisijaisena roolinaan olevan reaalitalouden palveleminen ja todellisten hankkeiden luottottaminen sijoittamalla varallisuuteen sen sijaan että ne keinottelisivat velkavastuuilla. Kaikkeen rahoituslaitoksille annettavaan julkiseen tukeen on yhdistettävä tarvittavat parannukset yritysten hallintotapaan ensimmäisenä askeleena kohti kyseisen alan perusteellista uudelleenmuokkausta kasvu- ja työllisyysstrategian tukemiseksi.

2.1.2 ETSK jakaa komission huolen siitä, ettei **konkurssiin ajautuvien finanssilaitosten** tukemista julkisen talouden kustannuksella ja sisämarkkinoiden tasapuolisten toimintaedellytysten kärsiessä voida enää jatkossa hyväksyä. ETSK toivoo, että komissio tekee läpikotaisen vaikutusten arvioinnin, jossa tarkastellaan aiheutuvia kustannuksia sekä tarvittavia henkilöresursseja ja lainsäädäntöuudistuksia. Jotta ehdotus olisi realistinen, sen

yhteydessä olisi esitettävä henkilöstön rekrytointiaikataulu, jossa otetaan huomioon, ettei tarvittavaa työvoimaa ole markkinoilla välttämättä heti saatavilla.

2.1.3 ETSK toteaa, että Euroopan komissio on vastannut haasteisiin, jotka aiheutuvat yhä monimutkaisemmasta ja vähemmän läpinäkyvästä rahoitusjärjestelmästä. Komitea kehottaa rahoitusalan **soveltamaan asianmukaisesti uutta sääntöä** ja hyödyntämään itsesääntelyä, jotta voidaan edistää tarkoituksenmukaista ja rehellistä toimintaa sekä parantaa avointen rahoitustuotteiden saatavuutta.

2.1.4 ETSK kehottaa lisäämään **rahoitusalaan perehdyttämisen** pakolliseksi oppiaineeksi koulutusjärjestelmän opetussuunnitelmiin, ja rahoitusvalistuksen olisi jatkettava työntekijöiden koulutuksessa ja uudelleen koulutuksessa. Oppiaineen tulisi kannustaa tiedostavaan säästämiseen sekä edistää sosiaalisesti vastuullisten rahoitustuotteiden hyödyntämistä. Kaikkien saatavilla oleva rahoitusalaan perehdyttäminen hyödyttää koko yhteiskuntaa.

2.1.5 ETSK toistaa vuotuista kasvuselvitystä 2011 käsittelevän lausunnon⁽¹⁴⁾ kohdassa 3.6 esittämänsä näkemyksen siitä, että **lyhyeksi myyntiä ja luottoriskinvaihtosopimuksia** koskevat aloitteet ovat tervetulleita. Niillä poistettaisiin keskenään kilpailevat järjestelmät ja selvennettäisiin kyseistä rahoitusmarkkinoiden aluetta sekä annettaisiin toimivaltaisille viranomaisille valtuudet vaatia asetuksen piiriin kuuluvien välineiden läpinäkyvyyden lisäämistä.

2.1.6 ETSK on tyytyväinen markkinoiden avoimuutta koskeviin säännöksiin ja odottaa, että niistä on paljon hyötyä. ETSK kannattaa Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaiselle (EAMV) annettavaa sääntelyroolia, mutta muistuttaa, että liialliset toimenpiteet voivat horjuttaa markkinoiden vakautta.

2.1.7 ETSK katsoo, että toimivan **kriisinratkaisurahastoja** koskevan järjestelmän luomiseksi jäsenvaltioiden pitäisi sopia etukäteen yhteisten menetelmien ja yhtenäisten sääntöjen käytön otosta kilpailun vääristymisen välttämiseksi.

2.1.8 Makrotalouden tulevaisuudennäkymät ovat suurin huoli. ETSK on huolissaan siitä, että pankkien kriisinratkaisurahastot vaikuttavat pankkialan luotonantomahdollisuuksiin, koska **resursseja osoitetaan toisaalle**.

2.1.9 ETSK katsoo, että ennen kuin **pankeilta perittävien maksujen** käyttöön ottamiseksi ryhdytään mihinkään toimenpiteisiin, komission pitäisi tehdä perusteellinen arviointi maksujen ja pankkien kriisinratkaisurahastojen kasautuvista vaikutuksista. Pankkien kriisinratkaisurahaston perustamispäätöksen tekeminen edellyttää arviota siitä, miten paljon koko järjestelmä maksaisi, millä tavalla se vaikuttaisi pankkialan luotonantomahdollisuuksiin ja miten kauan kestää ennen kuin pankkien kriisinratkaisurahasto kehittyy riittävän vahvaksi tai saavuttaa tavoiteajansa. ETSK suosittaa, että nämä arviot tehdään huonoimman mahdollisen ennusteen perusteella.

2.1.10 ETSK pitää erittäin tervetulleena, että ehdotetussa asetuksessa kielletään **monenväliset siirtohinnat suoraveloitusten yhteydessä**. Tämä selkeyttää tilannetta ja parantaa

⁽¹⁴⁾ Ks. ed.

avoimuutta, kun ajatellaan maksutapahtumien taustalla vaikuttavia monimutkaisia sopimussuhteita. Tämä hyödyttää erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä.

2.1.11 Komission tekemän vaikutustenarvioinnin mukaan pk-yritykset eivät kärsisi erityisemmin uusista vakavaraisuusvaatimuksista, mutta komitea suhtautuu tähän varauksellisesti ja pyytää komissiota seuraamaan tarkasti **pk-yrityksille suunnattujen pankkilainojen ja niiltä veloitettavien pankkikulujen** kehitystä. ETSK kannattaa myös komission aikomusta tarkistaa pk-yrityksille suunnatun luotonannon riskiluokitusta.

2.1.12 Uuden asetuksen vastapainoksi tulee toteuttaa **elvytys- ja kriisiratkaisutoimia**, jotka perustuvat likvidaatiosuunnitelmien kaltaisiin välineisiin. Valtioiden tulee edelleen taata pienet talletukset, mutta moraalisesti kyseenalainen riskinotto, jota edustaa valtioiden rajaton tuki konkurssiin ajautuneille pankeille, on lopetettava. Jos tilanne on riittävän selkeä, sijoittajat, velkojat ja johtajat joutuvat ottamaan suoraan vastuun jokaisen luottolaitoksen tulevasta vakavaraisuudesta.

3. Kasvun ja kilpailukyvyyn edistäminen nyt ja tulevaisuudessa

3.1 ETSK toistaa näkemykset, jotka esitettiin vuotuista kasvuselvitystä 2011 käsittelevän ETSK:n lausunnon tekstijaksoissa 8 (Yhtenäismarkkinoiden potentiaalin hyödyntäminen), 9 (Yksityisen rahoituksen houkuttelemisen kasvun rahoittamiseksi) ja 10 (Kustannustehokkaan energiansaannin kehittäminen).

3.2 Tutkimus ja innovointi

3.2.1 ETSK kehottaa Euroopan komissiota kehittämään yhdenmisen **tutkimus- ja innovointistrategian** yksiköissään ja niitä tukevia neuvonantavissa elimissä toteutettavien rakenteellisten lisätoimenpiteiden avulla sekä lopultakin korottamaan tulevia tutkimus- ja innovointimäärärahoja.

3.2.2 ETSK:n mielestä tervetullut ja oleellinen poliittinen tehtävä on luoda luotettavat, **innovaatiomyönteiset Euroopan laajuiset, riittävän joustavat toimintaedellytykset**, jolloin mahdolliset keksijät ja innovointiprosessit vapautetaan pirstoutuneiden ja pullistelevien sääntelypuitteiden ja 27 jäsenvaltion ynnä komission byrokratioiden taakasta.

3.2.3 Komitea suosittaa, että panostetaan mahdollisimman paljon innovaatioiden pikaista täytäntöönpanoa ja **innovaatiounionin** luomista estävien tai vaikeuttavien **esteiden poistamiseen**. Jotta koko innovointiprosessia voitaisiin edistää entistä paremmin, komitea kehottaa tarkastelemaan yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa perusteellisesti uudelleen valtiontuki-, hankinta- ja kilpailusääntöjä, jotka voivat muodostaa esteitä⁽¹⁵⁾ kyseiselle tavoitteelle. Syynä tähän on tasapaino sekä mahdollinen ristiriita kilpailulainsäädännön ja innovoinnin edistämisen välillä. Siksi kilpailu-, valtiontuki- ja hankintalainsäädäntöä ei tulisi laatia ja panna täytäntöön niin, että siitä tulee innovoinnin este; tarvetta voi olla jopa uudistuksille. Toisinaan

innovaatioita on myös suojattava siltä, etteivät niitä hanki kilpailijat, jotka pyrkivät keskeyttämään innovointiprosessin.

3.2.4 Komitea pitää erityisen tervetulleena, että innovaatio ymmärretään ja määritellään **kattavasti ja verkottuneesti**.

3.2.5 Komitea suosittaa tukitoimenpiteiden, taloudellisten tukien ja arviointikriteereiden mukauttamista sekä **vähittäin eteneviin** innovaatioihin, jotka reagoivat vallitseviin markkinavoimiin ja yhteiskunnan tarpeisiin, että **vallankumouksellisimpiin** innovaatioihin, jotka muovaavat markkinavoimia ja luovat uusia yhteiskunnallisia tarpeita, mutta joiden on usein selvittävä ensin erityisen vaikeasta taloudellisesti tuottamattomasta alkuvaiheesta.

3.2.6 Komitea korostaa **pk-yritysten ja mikroyritysten** tärkeyttä roolia innovointiprosessissa ja suosittaa myös tuen ja toimenpiteiden räätälöimistä niiden erityistarpeisiin. Lisäksi olisi suositeltavaa harkita, voidaanko hiljattain perustetut yritykset vapauttaa sopivaksi määrääjäksi suuresta osasta tavanomaisia velvollisuuksia ja sääntöjä, miten se olisi mahdollista ja voitaisiinko sen lisäksi luoda muita erityisiä kannustimia. Tämä koskee myös yhteisötalouden yrityksiä.

3.3 Sisämarkkinat

3.3.1 ETSK suhtautuu myönteisesti komission aikeeseen tehostaa kasvua ja vahvistaa luottamusta sisämarkkinoihin. Komitea muistuttaa, että sisämarkkinat ovat **Euroopan yhdentymisen keskeinen osa** ja että niiden avulla voidaan tuottaa etuja, jotka ovat välittömästi eurooppalaisten sidosryhmien havaittavissa, sekä luoda Euroopan talouksiin kestäväää kasvua. Nykyisessä taloussympäristössä toimivat ja tulevaisuuteen suuntautuneet sisämarkkinat eivät ole vain suotavat, vaan myös olennaiset Euroopan unionin poliittisen ja taloudellisen tulevaisuuden kannalta. Näiden etujen aikaansaamiseksi on ehdottoman tärkeää, että komission ehdotukset ovat kunnianhimoisia ja että niissä ei keskitytä ratkaisemaan vain pienen mittakaavan yksityiskohtaisia haasteita.

3.3.2 ETSK toistaa kehotuksensa omaksua kokonaisvaltainen lähestymistapa. Se pitää kasvun ja liiketoimintapotentiaalin edistämistä olennaisena, mutta katsoo kuitenkin, että ehdotuksissa tulisi keskittyä enemmän **kuluttajiin ja kansalaisiin** itsenäisinä toimijoina sisämarkkinoiden luomisessa.

3.3.3 ETSK kehottaa soveltamaan **nollatoleranssia siihen, että jäsenvaltiot eivät pane EU:n lainsäädäntöä täytäntöön**, ja muistuttaa neuvostoa ja komissiota siitä, että viivästynyt, epäjohtonmukainen ja epätäydellinen täytäntöönpano on edelleen merkittävä este sisämarkkinoiden toiminnalle. Komitea pitäisi erittäin tervetulleena sitä, että jäsenvaltiot julkaisisivat vastaavuustaulukkoja, joiden avulla voitaisiin paremmin edistää ja ymmärtää sisämarkkinoita.

3.4 EU:n digitaaliset sisämarkkinat

3.4.1 EU:n digitaalisten sisämarkkinoiden osalta ETSK viittaa vuotuista kasvuselvitystä 2011 käsittelevän lausunnon kohtaan

⁽¹⁵⁾ EUVL C 218, 11.9.2009, s. 8, kohta 4.8.

8.12. Komitea on vuoden 2011 aikana useissa eri lausunnoissa⁽¹⁶⁾ ilmaissut vahvan tukensa **Euroopan digitaalistrategian** täytäntöönpanolle, sillä digitaaliset sisämarkkinat, jotka perustuvat korkealuokkaisiin, nopeisiin ja kaikkialla EU:ssa kansalaisten saatavilla kohtuuhintaan oleviin internetyhteyksiin, tuovat merkittäviä taloudellisia ja sosiaalisia etuja.

3.4.2 Komitea paneekin tyytyväisenä merkille luovan lähestymistavan, jonka komissio on valinnut pyrkiessään edistämään yhteisinvestointijärjestelyillä nopean ja ultranopean laajakaistan leviämistä, mutta toivoo vielä kunnianhimoisempia tavoitteita Euroopan kansainvälisen kilpailukyvyyn säilyttämiseksi. Komitea korostaa **verkon neutraliteetin periaatteiden** ratkaisevan tärkeyttä merkitystä EU:n tason perustavanlaatuisena poliittisena tavoitteena ja kehottaa ryhtymään kiireellisesti ennakoiviin toimiin, jotta nämä periaatteet vahvistettaisiin EU:n lainsäädännössä ja varmistettaisiin näin, että internet pysyy avoimena koko unionissa.

3.4.3 Sähköisen hallinnon toimintasuunnitelman ja yhteentoimivuusperiaatteiden osalta ETSK kannattaa komission esittämää kestävän ja innovatiivisen **sähköisen hallinnon** toimintasuunnitelmaa ja muistuttaa, että Malmön ministerikokouksessa 2009 tehtyjä sitoumuksia olisi noudatettava. Komitea suhtautuu myös myönteisesti **foorumiin, jossa vaihdetaan tietoja**, kokemuksia ja avoimen lähdekoodin ohjelmistoihin perustuvia koodoja eurooppalaisten yhteentoimivuusperiaatteiden puitteissa. Komitea painottaa, että tällä hetkellä useimmat esteet johtuvat rajatylittävän oikeusperustan puuttumisesta, kansallisten lainsäädäntöjen eroista sekä jäsenvaltioiden käyttöönottamista, keskenään yhteensopimattomista ratkaisuista.

3.4.4 Digitaalisen lukutaidon, osaamisen ja osallisuuden parantamista koskevassa lausunnossaan ETSK katsoo, että epäyhdenvertaiset mahdollisuudet hyödyntää tietotekniikkaa ovat jatke taloudelliselle ja sosiaaliselle eriarvoisuudelle, ja painottaa, että KAIKKIEN kansalaisten on kyettävä omaksumaan tietovälineiden sisältö kriittisesti. Komitea katsoo myös, että unionin ja jäsenvaltioiden olisi taattava digitaalisten palvelujen saatavuus tukemalla **tietoteknisten taitojen jatkuvaa opiskelua** työtä, yksilön omia tarpeita tai kansalaisuuteen liittyviä tarpeita varten ja että tietoteknisen infrastruktuurin ja tietoteknisten välineiden käyttömahdollisuutta olisi pidettävä perusoikeutena.

3.5 Tietoyhteiskunta

3.5.1 **Uudesta verkkovierailuasetuksesta** ETSK toteaa, että hintakattojen laskemisella pyritään takaamaan yleistä taloudellista etua koskevan palvelun saatavuus ja kohtuuhintaisuus, ja komitea pitää ehdotusta siihen nähden oikeasuhtaisena ja taroituksenmukaisena. Kyseessä on askel oikeaan suuntaan pyritäessä siihen, että erityisestä verkkovierailuhinnoittelusta luovutaan keskipitkällä aikavälillä. ETSK pahoittelee kuitenkin sitä, ettei komission ehdotuksen yhteydessä arvioitu uusien toimenpiteiden vaikutuksia matkapuhelinalan työllisyyteen ja työoloihin.

3.6 Energia

3.6.1 ETSK katsoo, että **rajatylittävien energiamarkkinoiden tehokkuus** parantaa toimitusvarmuutta ja kriisien optimaal-

lista hallintaa sekä vähentää riskiä, että poikkeuksetta loppukäyttäjien maksettavaksi jäävät kustannukset nousevat. Energian sisämarkkinoita asteittain parantamalla voidaan saavuttaa huomattavia säästöjä, jotka hyödyttävät yrityksiä ja yksityisiä energian käyttäjiä.

3.6.2 ETSK huomauttaa, että unionissa toimivilla energian tukkumarkkinoilla olosuhteet vaihtelevat edelleen ja **syrijintää** esiintyy. Markkinoiden integroituneisuus on täysin riittämätöntä, mikä johtuu osittain myös verkkojen rakenteellisista puutteista ja etenkin eri maiden verkkojen yhteenliittämisen vajavaisuudesta. Markkinoilla on vieläkin huomattavia esteitä, jotka heikentävät mahdollisuuksia päästä verkkoon ja myydä sähköä yhtäläisin edellytyksin.

3.6.3 Komitea pitää välttämättömänä etenemistä **energiapoliittisesti yhtenäisen Euroopan rakentamisessa**. Tässä yhteydessä tulee tukea unionin sekä kuluttajien yleisiä intressejä, varmistaa energiahuolto, turvata hyötyjen jakamiseen ja hintakehityksen hallitsemiseen tähtäävillä asianmukaisilla poliittisilla toimilla sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen kestävyys sekä varmistaa markkinoiden eheys, joka kuuluu erottamattomasti sosiaalisen markkinatalouden kehitykseen.

3.6.4 ETSK kehottaa soveltamaan **yhdennettyä lähestymistapaa** sisä- ja ulkopoliitikoissa ja niihin liittyvillä politiikanaloilla, kuten naapuruuspolitiikassa ja ympäristönsuojelupoliitikoissa. Yksipuolisen energia-alan toimien sijasta tarvitaan vahvaa yhteistä, yhteisvastuuseen pohjautuvaa energiapolitiikkaa, joka perustuu monipuolistamiseen, kunkin jäsenvaltion olojen ja erityispiirteiden mukaiseen energialähteiden yhdistelmään ja ennen kaikkea ekologiseen kestävyuteen.

3.6.5 Energian merkityksestä kasvuun ETSK

- huomauttaa, että energiatehokkuus ja energiansäästö riippuvat ennen kaikkea kansalaisten, yritysten ja työntekijöiden toiminnasta ja heidän käyttäytymisensä muuttamisesta
- korostaa, että energiansäästön olisi edistettävä talouskehitystä, sosiaalista hyvinvointia ja elämänlaatua
- korostaa, että on tärkeää valita oikeat välineet, ja pitää vapaaehtoisuuksia hyödyllisinä, kun taas pakollisia toimenpiteitä tarvitaan, jos myönteiset kannustimet eivät toimi
- korostaa lämmön ja sähkön yhteistuotannon merkitystä erittäin tehokkaana energiatuotannon muotona
- ei kannata energiatehokkuuden sitovan yleistavoitteen asettamista, vaan suosittaa, että ponnistelut keskitetään todellisten tulosten aikaansaamiseen
- korostaa tarvetta varmistaa taloudellinen tuki ja investoinnit, jotta voidaan hyödyntää uusien jäsenvaltioiden mittavia mahdollisuuksia.

⁽¹⁶⁾ Esim. asiakokonaisuudet EUVL C 107, 6.4.2011, s. 53; EUVL C 376, 22.12.2011, s. 92; EUVL C 318, 29.10.2011, s. 9; EUVL C 24, 28.1.2012, s. 131; EUVL C 24, 28.1.2012, s. 139.

3.6.6 **Energian toimintasuunnitelman** osalta ETSK suosittaa, että komissio

- tekee ja julkaisee perusteellisen tutkimuksen valkoisista sertifikaateista
- käyttää kohdennettuja toimia puuttuessaan yksittäisiin tapauksiin, joissa löydetään suuria määriä käyttämättömiä energiatehokkuusmahdollisuuksia, ja varmistaa myös, että niille voidaan erityistapauksissa antaa valtionapua
- kehottaa turvaamaan yhteistuotannossa tuotetun sähkön verkkoon pääsyn, jotta lisätään sähkön ja lämmön yhteistuotannon osuutta.

3.6.7 **Käyttätymismuutoksen** tehostamiseksi toteutettavien toimien osalta ETSK suosittaa, että

- asetetaan energiankäyttäjä keskeiseen asemaan
- parannetaan julkiselle sektorille kuuluvaa yritysten ja kotitalouksien noudattaman esikuvan roolia energiatehokkuuden alalla
- tutkitaan ihmisten käyttäytymistä ja muokataan informaatiota ja valistustoimia eri käyttäjäryhmien mukaan
- varmistetaan, että käyttäjät hyötyvät toimista
- tarjotaan tarvittaessa huolellisesti suunniteltuja ja tehokkaita kannustimia, sillä jopa vaatimattomat kannustimet voivat tuottaa tulosta
- sekä rakentajat että julkinen valta huolehtivat siitä, että rakennuksiin tehtävät läisäinvestoinnit ilmenevät niiden arvossa
- lisätään ja mukautetaan yleissivistävää ja ammatillista koulutusta rakennusalalla
- edistetään julkishallinnon koulutusta energiatehokkuusasioissa ja varsinkin "vihreiden hankintojen" osalta
- komissio tutkii ongelmia ja tarkistaa tarvittaessa rakennusten energiatehokkuustodistuksia koskevia määräyksiä ja laitteiden uutta ympäristömerkintäjärjestelmää
- komissio arvioi älymittareiden käytön lisäämisen vaikutuksia energiankäyttäjiin ja ehdottaa lisätoimia todellisten hyötyjen aikaansaamiseksi
- jatketaan ja kehitetään hyvin toimivia valtakunnallisia vapaaehtoisten sopimusten pitkän aikavälin järjestelmiä ja sovelletaan niitä myös julkissektorilla
- kutsutaan tosiasiallisesti mukaan kaikki sidosryhmät: kansalliset, yritykset ja työntekijät.

3.6.8 ETSK katsoo, että toimia yhä laajemmille väestöosille syrjäytymisvaaraa aiheuttavan **energiaköyhyyden** torjumiseksi on syytä tehostaa (ympäristöä säästävät vaihtoehdot voivat käydä kalliiksi korkeamman hinnan ja/tai verorasituksen takia etenkin kaikkein heikoimmassa asemassa oleville väestöryhmillä). Lisäksi komitea katsoo, että olisi koottava eurooppalaista kokemusta uusien "vihreiden" – tehokkuuteen tähtäävien, vakaiden ja kilpailukykyisten – työpaikkojen luomiseksi ja vähennettävä eriarvoisuutta⁽¹⁷⁾ taaten kansalaisille kuluttajina "energiapalveluiden saatavuus ja vähähiilisen talouden aikaansaama työllistyminen"⁽¹⁸⁾.

3.7 Liikenne

3.7.1 ETSK on samaa mieltä siitä, että liikennealan valkoisessa kirjassa asetettu tavoite **hiilidioksidipäästöjen vähentämisestä 60 prosentilla** vuoteen 2050 mennessä vastaa EU:n yleistä ilmastonsuojelukantaa ja että siinä on onnistuttu sovittamaan yhteen tarve vähentää nopeasti yhteiskunnan kasvihuonekaasupäästöjä ja mahdollisuus käyttää nopeasti vaihtoehtoisia polttoainelähteitä Euroopan unionin taloudelle erittäin merkittäväällä liikennealalla. Komitea ehdottaa, että näitä etenemissuunnitelman pitkän aikavälin tavoitteita täydennetään yksityiskohteisemmilla, mitattavilla, öljyriippuvuuden, melusaasteen ja ilmansaasteen vähentämistä koskevilla keskipitkän aikavälin erityistavoitteilla.

3.7.2 Komissio ottaa huomioon, että **tieliikenteelle vaihtoehtoisten liikennemuotojen** kilpailukykyä on parannettava. Komitea tukee tätä tavoitetta, kunhan se toteutetaan edistämällä rautateiden, sisävesiliikenteen ja lähimerenkulun kapasiteettia ja niiden kuljetusten laatua sekä tehokkaita intermodaalipalveluja eikä estämällä tehokkaiden ja kestäväpohjaisten tieliikennepalvelujen kehittämistä EU:hun.

3.7.3 Sisämarkkinoiden osalta ETSK tunnustaa liikenteen olennaisen aseman **kilpailukykyä ja vaurautta lisäävänä tekijänä**, tarpeen luoda yhtenäinen eurooppalainen liikennejärjestelmä sekä tarpeen parantaa kestävyttä ja edistää hiilipäästöiltään vähäisiä liikennemuotoja, energia- ja resurssitehokkuutta ja polttoainehuollon varmuutta ja riippumattomuutta sekä vähentää liikennemuotoja. ETSK hyväksyy painopisteen asettamisen useampaa liikennemuotoa hyödyntävien logistiikkaketjujen optimointiin ja liikenneinfrastruktuurin aiempaa tehokkaampaan hyödyntämiseen. Komitea kannattaa myös etenemissuunnitelmassa esitettyä tavoitetta hyödyntää markkinavetoisia toimenpiteitä enemmän kuin aiemmissa valkoisissa kirjoissa.

3.8 Teollisuus

3.8.1 Teollisuuspolitiikassa komitea kannattaa voimakkaasti **kokonaisvaltaista lähestymistapaa**, EU:n eri politiikkojen nykyistä tiiviimpää kytkemistä toisiinsa sekä EU:n ja jäsenvaltioiden teollisuuspoliittisen koordinoinnin vahvistamista. Tavoitteena on maailmantaloudessa kilpailukykyinen ja kestävä eurooppalainen teollisuus.

3.8.2 Poliitikkojen entistä tiiviimpien keskinäisten kytkeiden tulisi ETSK:n mielestä johtaa yhdennettyihin lähestymistapoihin sosiaalisen markkinatalouden **täysin kehittyneillä sisämarkkinoilla**. Tähän päästään seuraavin keinoin: älykäs sääntely, tutkimus- ja kehitystoiminta sekä innovointi, rahoituksen

⁽¹⁷⁾ EUVL C 48, 15.2.2011, s. 65.

⁽¹⁸⁾ EUVL C 48, 15.2.2011, s. 81.

saatavuus, energiatehokas ja vähähiilinen talous, ympäristö-, liikenne-, kilpailu- ja työllisyyspolitiikka, taitojen ja osaamisen parantaminen, kauppapolitiikan ja siihen liittyvien kysymysten hoitaminen sekä raaka-aineiden saantimahdollisuudet.

3.8.3 Selvistä edistyksistä huolimatta sisämarkkinoiden pirstaleisuus ja selkeän painopisteen puuttuminen ovat edelleen ongelma, joka johtuu osittain liiketoimintaa koskevien lähestymistapojen eroista. **Sisämarkkinoiden toteuttamisen ja teollisuuspolitiikan** yhteys jää liian usein huomiotta. ETSK on useaan otteeseen kehottanut luomaan oikeanlaiset edellytykset ja ottamaan tässä yhteydessä huomioon aloittain räätälöityjen sääntöjen tarpeen ja laajalle leviittäytyneisiin globaaleihin arvoverkkoihin liittyvät temaattiset kysymykset.

3.8.4 Teollisuuspolitiikka koskee kaikenlaisia toisiinsa liittyviä **valmistusteollisuuden aloja ja palveluja**. Alojen väliset rajat ovat hämärtyneissä. Pk-yrityksistä on tulossa yhä tärkeämpiä sekä lisäarvon tuottamisessa että työpaikkojen luomisessa. Näistä syistä tarvitaan älykästä laaja-alaista ja alakohtaista lainsäädäntöä tai sääntelyä ja liitännäistoimenpiteitä. Lisäksi olisi kiinnitettävä huomiota kansainvälisten verkkojen ja yhdenntettyjen valmistusprosessien monimutkaisuuteen.

3.9 Palvelut

3.9.1 ETSK pitää komission päätelmiä **palveludirektiivin vaikutuksista** ja palvelualan toimivuudesta ennenaikaisina. Palveludirektiivi tuli voimaan vasta muutama vuosi sitten. Kaikki jäsenvaltiot eivät ole yhtä tyytyväisiä direktiiviin, ja jokaisen jäsenvaltion on siirrettävä direktiivi omalla tavallaan kansalliseen lainsäädäntöönsä.

3.9.2 **Palveludirektiivi** laadittiin entisen perussopimuksen puitteissa, jossa sisämarkkinat olivat vielä tärkein painopiste. Lissabonin sopimuksella poistettiin talouden valta-asema, ja muilla intressialoilla on nyt paikkansa sen rinnalla. On mielenkiintoista tarkastella, missä määrin entisen perussopimuksen puitteissa syntynyt lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö vastaa uutta perussopimusta.

3.10 Kasvun ulkoinen ulottuvuus

3.10.1 Kasvun ulkoisen ulottuvuuden ja **raaka-aineiden toimitusvarmuuden** vuoksi ETSK kehottaa harjoittamaan nykyistä aktiivisempaa ulkopoliittikka EU:n teollisuuden raaka-ainehuollon turvaamiseksi. Tätä varten jäsenvaltioiden olisi määriteltävä raaka-ainediplomatian keskeiset suuntaviivat ja sovittava niistä. Kahdenväliset kauppasopimukset ja diplomatia ovat erittäin tärkeitä EU:ssa toimivan teollisuuden tarvitsemien kriittisten raaka-aineiden saannin varmistamiseksi. Äskettäin perustettu Euroopan ulkosuhdehallinto onkin välittömän ja kovan haasteen edessä. Paitsi että on keskityttävä turvaamaan välttämättömien raaka-aineiden saanti, on myös luotava kohdemaihin EU:n intresseille suojelema ilmapiiri. EU:n markkinat kuuluvat maailman suosituimpiin ja tärkeimpiin, ja tätä on käytettävä hyväksi.

3.10.2 ETSK:n mielestä EU:n on vahvistettava neuvotteluvoimaansa helpottaakseen unionin primaarioikeuden ja johdetun

oikeuden pohjalta pääsyä **EU:n ulkopuolisten maiden julkisten hankintojen markkinoille**. EU on nimittäin avannut yli 80 prosenttia hankintamarkkinoistaan, mutta muut suuret kehittyneet kansantaloudet omistaan vain 20 prosenttia.

3.10.3 ETSK kehottaa painokkaasti Euroopan parlamenttia, neuvostoa ja komissiota varmistamaan, että julkisten hankintojen markkinoille pääsyyn liittyviä **EU:n etuja puolustetaan** unionin sisällä ja myös kansainvälisesti nykyistä tehokkaammin ja suunnitelmallisemmin ja että vahvistetaan EU:n maailmanlaajuisuutta uskottavuutta unohtamatta kuitenkin eurooppalaisen talous- ja sosiaalimallin kehittämistä ja sen jatkuvuuden varmistamista.

3.10.4 Eurooppa 2020 -strategian ulkoiseen ulottuvuuteen liittyvän **EU:n kauppapolitiikan** avulla on tarkoitus varmistaa, että kauppa todellakin edistää kestävästä kasvusta, jota kriisistä irtautumiseksi nyt tarvitaan, sekä takaa samalla sosiaalisen markkinatalouden pysyvyyden ja tukee siirtymistä vähähiiliseen talouteen. Komitean mielestä nykyistä kauppalainsäädäntöä tulee selvittää eräiltä osin, etenkin subventioiden ja valtiontukien osalta, ja EU:n arvoja ja normeja tulee korostaa hyödyntämällä tarvittaessa WTO:n riitojenratkaisuelimen (*Dispute Settlement Body*, DSB) tarjoamia mekanismeja, jotta oikeuskäytäntö noudattaisi vastaisuudessa tarkemmin lainsäädännön mukaista näkemystä rehdistä kilpailusta mm. suhteessa nousevan talouden maihin.

3.10.5 **Kaupan ja investointien** osalta ETSK katsoo, että sijoittajien suojeleminen on edelleen olennaisen tärkeää niin EU:n yritysten kuin kehitysmaiden etujen vuoksi. ETSK pitää tervetulleena Euroopan komissiolle myönnettyä toimivaltaa suorien ulkomaisten sijoitusten alalla, sillä tämä vahvistaa EU:n neuvottelevuutta. Tämän tuloksena EU:sta pitäisi tulla tärkeämpi toimija ja sen pitäisi saada paremmat mahdollisuudet päästä keskeisille kolmansien maiden markkinoille ja suojele samalla sijoittajia, jolloin EU:n kansainvälinen kilpailukyky paranee. Samaan aikaan ETSK painottaa, että EU:n kauppa- ja sijoituspolitiikan on oltava johdonmukaista unionin talouspolitiikan ja muiden politiikanalojen, kuten ympäristönsuojelupolitiikan, hyväksyttävien työolojen koskevan politiikan, työterveys- ja työturvallisuuspolitiikan sekä kehitysyhteistyöpolitiikan kanssa. EU:n sijoitus-sopimusten olisi yhtä aikaa luotava avoin sijoitusympäristö ja varmistettava EU:n sijoittajien tehokas suojeleminen sekä operatiivinen joustavuus niissä maissa, joihin sijoittajat investoivat. Komitea kehottaaakin EU:ta tarttumaan tähän tilaisuuteen eli parantamaan ja ajantasaistamaan neuvottelemiaan sijoitussopimuksia mieluummin omien vahvuksiensa pohjalta kuin pelkäämään jäljittelemällä muita. EU:n on tarkasteltava kriittisesti kansainvälisen sijoituslainsäädännön sekä sijoituspolitiikan ja -käytäntöjen (esim. sijoittajan ja valtion välinen riitojenratkaisu) viimeaikaista kehitystä ja varmistettava, että EU:n ajattelun ja lähestymistapa tulevissa sijoitussopimuksissa ja vapaakauppasopimusten sijoitustoimintaa koskeissa luvuissa on ajanmukainen ja kestävä-pohjainen.

3.10.6 ETSK:n mielestä **pk-yritysten kansainvälistymistä** tulee vauhdittaa lisäämällä niiden pääsyä uusille markkinoille ja parantamalla näin niiden kykyä luoda uusia työpaikkoja.

3.10.7 **Kahdenväliset kauppasopimukset**, kuten äskettäin solmitut vapaakauppasopimukset Kolumbian, Perun ja Etelä-Korean kanssa, tarjoavat paljon uusia mahdollisuuksia, joiden hyödyntämisen tuomia etuja tulisi markkinoida yrityksille riittävästi. Komitea uskoo, että kahdenväliset sopimukset on nähtävä multilateralismin eli monenvälisyyden kanssa yhteensopivina ja sitä viime kädessä lujittavina tekijöinä. Kuten komissio toteaa, hyvinvointi on riippuvainen kaupasta. Komitea kuitenkin painottaa, että uudella neuvottelukierroksella noudatettavaan lähestymistapaan on tehtävä laadullisia muutoksia: kahdenvälisen lähestymistavan avulla voidaan alueelliset ja kansalliset erot ottaa kattavammin huomioon kuin monenvälisissä sopimuksissa, joissa on noudatettava laaja-alaisempaa lähestymistapaa. ETSK korostaa näiden sopimusten merkitystä edistettäessä ja kannustettaessa ympäristön tilaa parantavien parhaiden käytäntöjen hyväksymistä ja kehittämistä, kestävän kehityksen tukemista sekä tiukempien sosiaalialaa ja työolainsäädäntöä koskevien normien kehittämistä. Euroopan on tehtävä selväksi kahdenvälisissä neuvotteluissa, että se seisoo sosiaalisiin kysymyksiin, elintarviketurvallisuuteen ja ympäristöön liittyvien kollektiivisten etuuksiensa takana. Kun pohditaan maailmanlaajuisia ruokaturvakysymyksiä, kansainvälinen kauppa on osa sekä ongelmaa että ratkaisua. Kansainvälisen kaupan sääntöjen avulla on edistettävä ruokaturvaa etenkin heikosti kehittyneissä maissa ja varmistettava niille tulliton pääsy kehittyneiden, mutta myös nousevan talouden maiden markkinoille erityis- ja poikkeuskohtelun periaatteen mukaisesti.

3.10.8 ETSK suhtautuu myönteisesti Euroopan komission varapuheenjohtajan Antonio Tajanin ehdotukseen "**kilpailukykytestistä**", joka tehtäisiin ennen EU:n ja sen ulkopuolisen maan välisen kauppakumppanuussopimuksen allekirjoittamista. Komitea on myös samaa mieltä siitä, että kaikkien muidenkin poliittisten aloitteiden (esim. energia-, kauppa-, ympäristö-, sosiaali- ja kuluttajansuojapolitiikka) vaikutuksia teollisuuden kilpailukyyn olisi arvioitava ennen niiden täytäntöönpanoa.

3.10.9 Jotta EU voisi kehittää vihreää taloutta maailmanlaajuisen kilpailun oloissa ja pysyä alalla johtoasemassa, sen tulisi oman etunsa ja ilmaston edun vuoksi pitää kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteet korkealla. Komitea ehdottaa vaikutusarviointien laatimista (kilpailukyky, työllisyys, ympäristö) ja julkisten keskustelutilaisuuksien järjestämistä vuosien 2020–2050 siirtymien ennakoimiseksi ja talouden toimijoiden ja kansalaisten odotusten vakauttamiseksi.

3.11 *EU:n talousarvion hyödyntäminen kasvun ja kilpailukyyn lisäämiseksi*

3.11.1 ETSK toteaa, että talous- ja rahoituskriisi sekä kasvun alijäämien kierre valtaosassa jäsenvaltioita on johtanut siihen, että Euroopan unionilla ei nykyisin ole käytettävissä **määrärahoja** pannakseen täytäntöön poliittisen strategiansa tai uuteen Lissabonin sopimukseen perustuvat sitoumuksensa.

3.11.2 ETSK:n mielestä EU:n **talousarviota on vahvistettava, ja sillä on oltava vipuvaikutus**. Jäsenvaltioiden ja Euroopan unionin talousarvioiden tulisi täydentää toisiaan, jotta saataisiin aikaan mittakaavaetuja EU:n keskeisten poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

3.11.3 ETSK katsoo, että EU:n talousarvion tulee olla hallinnon, tehokkuuden, avoimuuden ja hallintomenojen hallinnan kannalta **esimerkillinen**.

3.11.4 "**Oikeudenmukaisen palautuman**" käsitteestä on ETSK:n mielestä luovuttava, sillä se on ristiriidassa Euroopan yhdentymiseen liittyvien yhteisvastuun ja keskinäisen hyödyn arvojen kanssa. Sitä vastoin on tärkeää soveltaa toissijaisuusperiaatetta siirtämällä unionin tasolle sellaisten asioiden hoito, jotka ovat menettäneet merkityksensä ja tehokkuutensa kansallisella tasolla. ETSK pitää ilahduttavana Euroopan komission ehdotusta ottaa tältä osin uudelleen puheeksi omien varojen periaate. Ne voivat olla täysin uusia lajeja tai kansallisten verojen korvikkeita.

3.11.5 ETSK kehottaa osoittamaan **kilpailukyyn ylläpitämiseen ja innovointiin** riittävästi yksityisiä ja julkisia rahoitusresursseja määrärahasupistusten vastapainoksi. ETSK on erittäin tyytyväinen ilmoitettuihin parannuksiin, jotka koskevat rajatylittävän pääomasijoittamisen edellytyksiä, sekä ehdotuksiin hankkeiden rahoittamiseen tarkoitettuista EU:n joukkovelkakirjalainoista, joilla hankitaan julkista ja yksityistä rahoitusta tieto- ja viestintätekniikka-, energia- ja liikenneinvestointeihin. Tällaisten joukkovelkakirjalainojen mahdollisuutta muilla aloilla, esimerkiksi tutkimus- ja demonstrointihankkeiden rahoituksessa, olisi selvitettävä. Myös rakenne- ja koheesiorahastojen käytössä olisi keskityttävä teollisuuspoliittisiin tavoitteisiin. Lisäksi on kehitettävä uusia innovatiivisia keinoja houkutellessa teollisuusalalle yksityistä pääomaa.

3.11.6 EU:n **tutkimus- ja kehitystoimintaan** suuntaaman rahoituksen säilyttäminen ennallaan, tai jopa lisääminen, on ensisijaisen tärkeää. **Eurooppalaisilla suurhankkeilla** (esim. energia-alan hankkeilla) ja Euroopan laajuisten perusrakenteiden toteuttamisella, joiden rahoittamiseen osallistuu yksi tai useampi jäsenvaltio, pitäisi olla vipuvaikutuksia.

3.11.7 Komissio antoi lokakuussa 2010 tiedonannon aiheesta "Aluepolitiikan panos Eurooppa 2020 -strategian mukaisessa älykkäässä kasvussa" ⁽¹⁹⁾. Siinä painotetaan selkeästi, kuinka tärkeää on kehittää innovointia sekä tutkimusta ja kehitystä koko unionissa, sekä tähdenetään roolia, joka aluepolitiikalla voi olla tässä yhteydessä. Tiedonannossa korostetaan myös sitä, että **innovointiin osoitettua rahoitusta** on tähän mennessä hyödynnetty suhteellisen vähän. Siksi onkin valitettavaa, että komission vuonna 2011 tekemä ehdotus neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 muuttamisesta tiettyjen rahoitusvakautensa osalta vakavissa vaikeuksissa olevien tai vakavien vaikeuksien uhasta kärsivien jäsenvaltioiden varainhoitoa koskevien tiettyjen säännösten osalta (COM(2011) 482 final) ei mahdollista EU:n 100-prosenttisesti rahoittamia innovointihankkeita, jotka hyödyttäisivät erityisesti pk-yrityksiä.

3.11.8 ETSK on aina tukenut **Euroopan laajuisia liikenneverkkoja** ja toistaa jälleen tukensa ohjelmalle. Komitea kuitenkin huomauttaa, että laajentuneella EU:lla on yhä suurempia liikenneinfrastruktuuritarpeita ja että on syytä pohtia nykyisten politiikkojen ja niiden täytäntöönpanovälineiden mukauttamista tuleviin haasteisiin.

⁽¹⁹⁾ Ks. asiakirja COM(2010) 553.

3.11.9 **Vaihtoehtoisten liikennemuotojen** markkinaosuu- den kasvattaminen edellyttää suuria infrastruktuuri-investointeja, myös maantieliikenneinfrastruktuuriin. Yleinen suuntaus, jossa turvaututaan yksityisiin sijoituksiin ja infrastruktuurin käyttö- maksuihin, ei sovellu kaikkiin tilanteisiin. Kuten komitea on aiemmissa lausunnoissaan korostanut, se kannattaa liikennealan ulkoisten kulujen sisällyttämistä hintoihin. Myös komitea on sitä mieltä, että **aiheuttamisperiaatteen** mukaan taloudellisissa vä- lineissä on otettava huomioon kuljetuksen todelliset kustannuk- set yhteiskunnalle, jotta markkinakäyttäytymistä voidaan ohjata kestävämpään suuntaan. Tässä yhteydessä kerättävät lisämaksut onkin korvamerkittävä kestäväpohjaisen liikenteen kehittämi- seen ja koko liikennejärjestelmän optimointiin, jotta voidaan toteuttaa todella kestävää liikkuvuuspolitiikkaa. Ne olisi myös pidettävä erillään rahoitustarkoituksessa käyttöön otetuista mak- suista, jotka **kerätään käyttäjiltä**.

3.11.10 ETSK katsoo, että on välttämätöntä luoda **politiik- kayhdistelmiä**, joihin sisältyy

- energiatehokkuustoimenpiteet
- turvallisia hiilidioksidin talteenotto- ja varastointijärjestelmiä
- uusiutuvien energialähteiden kilpailukykyistä kehittämistä
- voimalaitosten muuntamista hiili-intensiivisyyden vähentä- miseksi
- toimia lämmön ja sähkön tehokkaan yhteistuotannon (*Com- bined Heat and Power Production*, CHP) kehittämiseksi.

3.11.11 ETSK katsoo, että yhtenäisten eurooppalaisten ener- giamarkkinoiden "välineistön" kehittämiseksi on viipymättä so- vittava yhteisistä **investointiohjelmista** seuraavilla aloilla:

- älykkäät energiaverkot ja energiansiirtoverkkojen parantami- nen
- yhteisohjelmien tutkimus ja kehittäminen kestäväen energia- talouden, nanotieteiden ja -teknologioiden, verkkojen mak- rojärjestelmissä sovellettavan tietotekniikan sekä älykotien mikrojärjestelmien aloilla
- kyky hallita monitahoisia järjestelmiä ja taata teollisuudelle sekä julkisille ja yksityisille toimijoille vakaa viitekehys
- työmarkkinaosapuolten, kuluttajien ja suuren yleisön kanssa käytävän järjestelmällisen vuoropuhelun vahvistaminen.

3.11.12 ETSK kehottaa antamaan etusijan lähialueilla toteu- tettaville **energialähteiden monipuolistamishankkeille**, joihin kuuluvat mm. EU:n-Kaspianmeren-Mustanmeren energiakäy- tävä ja erityisesti Nabucco-kaasuputki, sekä nesteytetyn maakaasun vaatimalle infrastruktuurille, sähköverkkojen yhdistämiselle ja Euro-Välimeri-alueen yhteisen sähköinfrastruktuurin (Med-

ring) ja kaasuinfrastruktuurin viimeistelylle sekä EU:n kannalta kiinnostaville uusille öljyinfrastruktuurihankkeille, joita ovat esi- merkiksi Odessa-Gdańsk-, Constanța-Trieste- ja Nord Stream -hankkeet.

4. Työttömyyden ja kriisin sosiaalisten seurausten torjumi- nen

4.1.1 ETSK katsoo, että tärkein **edellytys uusien työpaik- kojen luomiselle** on kestävä, vakaa talouskasvu. ETSK panee tyytyväisenä merkille, että monet organisaatiot ja elimet ovat jo tehneet talouskriisistä selviytymiseen tähtäviä ehdotuksia, joissa elpymisen sosiaalinen ulottuvuus otetaan huomioon.

4.1.2 Komitean mielestä on tärkeää käynnistää aloitteita ni- den alojen kehityksen tukemiseksi, jotka tarjoavat parhaat työ- listämismahdollisuudet, kuten vähähiilinen ja resursseja tehok- kaasti käyttävä talous (vihreät työpaikat), terveys- ja sosiaalialat (senioritalouden työpaikat) sekä digitaalitalous.

4.1.3 ETSK määrittelee seuraavat ensisijaiset toimet: uuden **yritystoiminnan** mahdollisuuksien kehittäminen erityisesti naisten keskuudessa, **nuorisotyöllisyyden** edistäminen sekä "Nuoret liikkeellä" -lippulaivahankkeen tukeminen.

4.1.4 ETSK pitää tärkeänä **yrityskulttuurin** ja aloitteellisuu- den levittämistä yrittäjiä tukevassa ilmapiirissä, jossa ymmärre- tään markkinoiden riskit ja arvostetaan inhimillistä pääomaa työehtosopimusten ja kansallisten käytänteiden mukaisesti.

4.1.5 ETSK kehottaa erityisesti laatimaan etenemissuunnitel- man, jotta voidaan varmistaa välittömästi **uusien innovatiivis- ten yritysten luomiseen ja nykyisten pk-yritysten tukemi- seen** tarvittavat olosuhteet, edistää kriisistä ulospääsyn kannalta välttämätöntä uusien työpaikkojen syntymistä ja käynnistää kes- tävä kasvu. Toimia tulisi suunnitella unionin, jäsenvaltioiden ja alueiden tasolla, ja mukaan tulisi ottaa sekä kaupalliset ja ei- kaupalliset yritykset että yhteisötalouden yritykset. Etenemis- suunnitelman lisäksi olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin työttömien työntekijöiden sekä nuorten kouluttamiseksi näihin uusiin työ- paikkoihin.

4.1.6 **Ympäristöä kunnioittavia työpaikkoja** on edistettävä sekä kannustimin että seuraamuksin, jotta saadaan tarvittavat resurssit käyttämättä merkittävästi jo nyt vähäisiä julkisia varoja. Rahoitus on ratkaiseva kysymys, ja edellytyksenä on, että kaikki osapuolet noudattavat pelisääntöjä, sillä Eurooppa 2020 -strate- gia ja tukiohjelmat eivät voi toimia, jos jäsenvaltioilla ei ole enää liikkumavaraa julkisessa taloudessa. Yrityksiä, jotka sitoutuvat laadukkaiden työpaikkojen vahvistamiseen ja entistä kestäväpoh- jaisempaan tuotantoon, tulisi kannustaa ja tukea. Yritykset tar- vitsevat selkeää ja vakaata sääntelykehystä ja mahdollisuuksien mukaan globaalisti sovittuja sääntöjä. Nopea ja yhteinen ratkaisu eurooppapatenttia koskevaan ongelmaan olisi ilman muuta as- kel oikeaan suuntaan.

4.1.7 Komitea totesi jo vuotuista kasvuselvitystä 2011 käsi- tellyssä lausunnossaan, että **asianmukaisella palkkapolitiikalla** on keskeinen merkitys kriisin voittamisessa. Mukauttamalla palkkakehitys kulloisenkin valtion kokonaistaloudelliseen tuo- tannon kasvuun turvataan riittävä tasapaino kysynnän kehityk- sen ja hintojen kilpailukyvyyn säilyttämisen välillä kokonaistalou- dellisesti tarkasteltuna. Työmarkkinaosapuolten on näin ollen

pyrittävä välttämään protektionistisen "oma suu lähinnä" -politiikan mukaisia palkanalennuksia ja sen sijaan sovittamaan palkkapolitiikka yhteen tuottavuuskehityksen kanssa. Sen vuoksi ETSK vastustaa ehdottomasti komission tiedonantoon "Vuotuinen kasvuseelvitys 2012" niin ikään sisältyvää ehdotusta, jonka mukaan on puututtava jäsenvaltioiden palkkojen määräämisjärjestelmiin ja jossa vaaditaan muun muassa uudistuksia työehtosopimusneuvottelujen hajauttamiseksi. Työmarkkinaosapuolten riippumattomuutta ja niiden vapautta tehdä työehtosopimuksia ei missään tapauksessa saa enää asettaa kyseenalaiseksi, kuten on selitetty hyvin selvästi "six pack" -asetuksessa N:o 1176/2011 (kuuden toimen paketti).

4.1.8 ETSK toteaa, että yritykset käyttävät erilaista työvoimaa. Niin luodaan **uudennaisia työllistymismuotoja**, epävarmoja työsuhteita, joissa ihmiset työskentelevät määräaikaisilla sopimuksilla, saavat matalaa palkkaa, heidän sosiaalinen suojelunsa on heikko ja oikeussuojansa olematon. Kaikki määräaikainen työ ei ole epävarmaa; korkeasti koulutetut itsenäiset yrittäjät tulevat toimeksiantojen avulla mainiosti toimeen työmarkkinoilla. Määräaikainen työ on kuitenkin väistämättä epävarmaa, kun kyseessä on vähän tai ei lainkaan koulutusta vaativa työ tuotannossa tai palvelualalla. Joustoturva voi olla ratkaisu yritysten joustavan työvoiman tarpeeseen, mutta vain, mikäli täyttyy ehto, että siihen liittyvä turva on samantasoinen kuin vakituisen työpaikan tarjoama turva.

4.2 Rakenteellinen epätasapaino työmarkkinoiden tarjonnan ja kysynnän välillä

4.2.1 Ongelmien ratkaisun kannalta keskeinen tekijä on hyvä ja tehokas **yhteistyö oppilaitosten, yritysten, työmarkkinaosapuolien ja viranomaisten välillä** etenkin, kun ennakoidaan tulevaisuuden taitotarpeita ja tehdään asiaan liittyviä aloitteita yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen alalla. Komitea on kehottanut kehittämään ammatillisen koulutuksen laatua ja tehokkuutta, jotta siitä tulisi houkuttelevampi ja tarkoituksenmukaisempi vaihtoehto. Yliopistoon pääsevien nuorten määrän asettaminen ainoaksi mittariksi johtaa harhaan koulutuspolitiikan määrittelyssä eikä ole olennaista työmarkkinoilla tarvittavien taitojen kannalta. Eri koulutusjärjestelmiä on tasapainotettava.

4.2.2 Väestökehityksen – ikääntyvä aktiiviväestö ja yhä pienenevät työmarkkinoille tulevien nuorten ikäluokat – sekä tuotantoprosesseissa tapahtuvien nopeiden muutosten seurauksena Eurooppaa uhkaa suuri pula **koulutetusta työvoimasta**. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että kaikilla on pääsy työmarkkinoille ja ettei ketään suljeta niiden ulkopuolelle. ETSK korostaa, että työntekijöillä on oltava mahdollisuus pitää kykyjään ja ammatitaitoaan tehtäviensä tasalla ja hankkia uusia taitoja koko työelämänsä ajan. Näin työntekijät pystyvät sopeutumaan muutoksiin työympäristössään ja pystytään vastaamaan koulutettujen työntekijöiden tarpeeseen työmarkkinoilla. Tämän prosessin hyvä ja tehokas organisointi on yksi EU:n tärkeimmistä tehtävistä sen pyrkiessä säilyttämään kilpailukykynsä maailman muihin alueisiin nähden.

4.2.3 ETSK korostaa, että työntekijöillä on oltava mahdollisuus hyödyntää erityisesti **ammattikoulutusohjelmia**. Tutki-

mukset ovat osoittaneet, että työntekijät, jotka tarvitsivat koulutusta eniten, hyödyntävät sitä usein vähiten. Tästä syystä eri työntekijäryhmiä varten tarvitaan erilaisia toimenpiteitä.

4.2.4 Suuri osa varoista tulisi suunnata **matalimman koulutustason omaaviin työntekijöihin**, sillä he tarvitsevat eniten täydentävää koulutusta. Tämä voitaisiin tehdä esimerkiksi myöntämällä yksittäisille työntekijöille kouluttautumusbudjetiteja, joiden suuruus olisi käänteisesti verrannollinen koulutustasoon siten, että vähiten koulutetuilla työntekijöillä olisi käytettävissään eniten rahaa.

4.2.5 **Ikääntyneitä työntekijöitä** varten tarvitaan henkilöstöpolitiikkaa, jossa ikätekijät otetaan entistä paremmin huomioon. Samalla kun monissa EU:n jäsenvaltioissa nostetaan eläkeikää, monet ikääntyneet menettävät paikkansa työmarkkinoilla jo ennen nykyisen eläkeiän saavuttamista esimerkiksi siksi, etteivät pysy enää kehityksen mukana. Kohdennettu erityiskoulutus voisi auttaa tämän ongelman ratkaisussa.

4.2.6 On hyvin tärkeää, että koulutus ja koulutusohjelmat ovat **tehokkaita**. Monissa jäsenvaltioissa on kerätty kokemusta uusista, entistä tehokkaammista opetusmenetelmistä ja huomattu uudestaan eritoten työpaikalla oppimisen merkitys. ETSK painottaa tämäläyppisten hankkeiden edelleenkehittämisen merkitystä ja pyytää komissiota edistämään sitä huolehtimalla siitä, että kysymykseen liittyvistä hyvistä toimintatavoista vaihdetaan tietoa.

4.3 Työllisyyden ja erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistymisen tukeminen

4.3.1 ETSK toistaa vaatimuksensa siitä, että **nuorisotyöllisyyttä koskevien mitattavissa olevien EU:n tavoitteiden** osalta olisi määriteltävä erityisesti 1) nuorisotyöttömyyden merkittävä vähentämistavoite ja 2) neljän kuukauden enimmäisaika työtä tai oppisopimuspaikkaa etsivien nuorten aktivoimiseksi. Nuorison työllistämistä koskevien erityistavoitteiden jättäminen jäsenvaltioiden päätettäväksi ei ainakaan ole tuottanut merkittäviä tuloksia: vain yksittäiset maat ovat muotoilleet asianmukaisia tavoitteita kansallisiin uudistusohjelmiinsa.

4.3.2 ETSK on tyytyväinen siihen, että lippulaivahankkeeseen "Nuoret liikkeellä" on sisällytetty **"nuorisotakuuta"** koskevan ehdotuksen muodossa komitean vaatimus, jonka mukaan jäsenvaltioiden tulisi taata, että kaikilla nuorilla on neljän kuukauden sisällä koulunsa päättämistä työpaikka tai opiskelupaikka tai että he ovat aktivointitoimenpiteiden piirissä.

4.3.3 Jäsenvaltioiden, joilla on erityisen suuri nuorisotyöttömyysongelma ja joiden on tällä hetkellä noudatettava rajoittavia talousarvioehtoja, tulisi saada helpommin **tukia EU-rahastoista "nuorisotakuun"** kaltaisia toimenpiteitä varten. Tarvitaan käytännönläheisiä ja joustavia hallinnollisia menettelytapoja varojen käytön yksinkertaistamiseksi, ja tulisi harkita jopa tilapäistä luopumista kansallista osarahoituksesta Euroopan sosiaalirahaston ja muiden EU-rahastojen tukia jaettaessa.

4.3.4 ETSK on toistuvasti korostanut, kuinka tärkeää on pitää yllä ja tarpeen mukaan lisätä kansallisten ja **eurooppalaisten varojen osoittamista nuorten koulutukseen ja työllistämiseen** kaikissa EU-maissa – talouskriisin myötä tarpeelliseksi tulleesta talouden painopisteiden uudelleenarvioinnista huolimatta. Tämän vuoksi ETSK vaatii, että uudessa rahoitussuunnittelussa vuodesta 2014 eteenpäin varataan riittävästi Euroopan sosiaalirahaston varoja nuoriin kohdistettaviin aloitteisiin.

4.3.5 Muutamit maat ovat kriisin aikana parantaneet tiettyissä olosuhteissa **työttömyystukien** saatavuutta heikossa asemassa olevien ryhmien ja myös nuorten kannalta. Nämä toimenpiteet ovat kuitenkin olleet määräaikaista tai ne saatetaan perua suunniteltujen säästötoimien puitteissa. ETSK kehottaa tarkistamaan yleisesti vaatimukset, joita nuorilta edellytetään työttömyystukien saamiseksi, sekä parantamaan niiden mahdollisuuksia, jotka etsivät töitä mutta eivät tähän mennessä ole olleet oikeutettuja saamaan työttömyyskorvauksia. Olisi myös suositeltavaa sisällyttää vastaavia tavoitteita kansallisiin uudistusohjelmiin. Näin parannettaisiin merkittävästi monien nuorten epävarmaa tilannetta siinä vaiheessa, kun he ovat siirtymässä työmarkkinoille.

4.3.6 Sen lisäksi että 15–24-vuotiaiden nuorten työttömyys on kaksi kertaa yleisempää kuin aikuisten työttömyys, myös **epävarmojen työsuhteiden** osuus (joissain maissa yli 60 prosenttia) on korkeampi, sääntelemättömien oppisopimuskoulutusten ja harjoittelujen määrä on lisääntymässä (etenkin eteläisissä jäsenvaltioissa) ja nuoret joutuvat useammin tekemään koulutustasoaan vastaamatonta työtä. Komitea kehottaa välttämään sitä, että työelämään integroitumista edistetään epävarmojen ja näköalattomien työllistämismallien avulla. Sen sijaan että panostetaan epävarmoihin työsuhteisiin ja -sopimuksiin, tulisi toteuttaa toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että määräaikaisten työsuhteiden sekä matalapalkkaisten ja heikon sosiaaliturvan tarjoavat työpaikat eivät muutu nuorison kohdalla normiksi. **Harjoittelujaksoja koskevaan komission aloitteeseen** liittyen ETSK tukee asiaa koskevia eurooppalaisia laatu- ja toimintasuhteita, joita tulisi mainostaa myös yrityksille, jotta ne tarjoaisivat oppimista edistäviä työtilanteita sitovilla sopimuksilla erityisesti myös vähän koulutetuille nuorille. Vuorottelukoulutusoppisopimusjärjestelmä, jossa yhdistyy sekä perus- että ammatillinen koulutus, on tuottanut useissa maissa myönteisiä tuloksia, ja sen osittaista siirrettävyyttä olisi tutkittava.

4.3.7 Jatkuva, kriisiin liittyvä taantuma työvoiman kysynnässä johtaa pitkäaikaistyöttömyyden lisääntymiseen, mikä aiheuttaa vakavia vaikeuksia työmarkkinoille sijoittumisessa ja lisää köyhyyttä mitattuna sellaisen työkäisen tai sitä nuoremman väestön osuutena, joka asuu kotitalouksissa, joilla ei ole yhteyttä työmarkkinoihin. ETSK suosittaa, että **jäsenvaltiot kiinnittävät erityishuomiota sellaisten välillisten työmarkkinoiden luomiseen, joilla luodaan julkisin resurssein tarkoituksenmukainen määrä sopivia työpaikkoja**, jotta voidaan varmistaa, että pitkäaikaistyöttömät voivat säilyttää kosketuksen työelämään ja parantaa osaamistaan. Näin estetään köyhyyden lisääntyminen työmarkkinayhteyden menettämisen johdosta ja annetaan työntekijöille mahdollisuus siirtyä jouhevasti avoimille työmarkkinoille sitten kun kriisi on ohi.

4.4 Sosiaalinen yrittäjyys

4.4.1 Sosiaaliset yritykset ovat keskeinen osa **Euroopan sosiaalista mallia**. Ne edistävät **tärkeällä tavalla yhteiskunnan toimintaa** ja Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavutta-

mista luomalla uusia työpaikkoja, kehittämällä innovatiivisia ratkaisuja kansalaisten tarpeiden tyydyttämiseksi ja lujittamalla sosiaalista koheesiota, osallisuutta ja aktiivista kansalaisuutta.

4.4.2 Sosiaalisen yrittäjyyden ja yritystoiminnan edistäminen erityisesti nykyisessä vaiheessa taloustilanteesta auttaa hyödyntämään tällaisen yrittäjyyden ja yritystoiminnan tarjoamat **kasvumahdollisuudet sekä sen tuoman sosiaalisen arvon**. Tarjoutuvien mahdollisuuksien hyödyntämiseksi olisi luotava ja panettava täytäntöön kattava poliittinen kehys, jossa on mukana laaja joukko eri sidosryhmiä kaikilta yhteiskunnan aloilta (kansalaisyhteiskunta, yksityinen ja julkinen sektori) ja kaikilta tasoilta (paikallis-, alue-, valtio- ja EU:n taso).

4.4.3 Jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten on varmistettava, että sosiaaliset yritykset ovat mukana ja ne huomioidaan **yrityksille tarkoitetuissa julkisissa poliittisissa aloitteissa ja ohjelmissa** samoin ehdoin kuin muut yritysmuodot.

4.4.4 Entistä paremmat mahdollisuudet **saada pääomaa** sekä räätälöidyt rahoitusvälineet ovat ensisijaisen tärkeitä sosiaalisille yrityksille. Komission olisi koottava ja levitettävä jäsenvaltioissa jo olemassa olevia hyviä käytänteitä ja innovatiivisia aloitteita. Niistä mainittakoon hybridipääomainstrumentit ja julkisen ja yksityisen pääoman erilaiset vuorovaikutusmuodot. Lisäksi komission olisi varmistettava, ettei EU:n nykyinen sääntelykehystä uusien välineiden kehittämistä.

4.4.5 On keskeisen tärkeää, että **rakennerahastojen seuraavaan ohjelmakauteen** sisällytetään nimenomaisesti sosiaalisten yritysten perustamista ja kehittämistä tukevia ohjelmia.

4.4.6 Komission olisi käynnistettävä EU:n laajuinen tutkimus, jossa vertaillaan **julkiseen rahoitukseen** sovellettavia, sosiaalisille yrityksille erityisen hyvin sopivia lähestymistapoja. Komission olisi edistettävä sosiaalisten näkökohtien huomioimista tarjouspyynnöissä ja arvioitava, miten yleistä se on, sekä tarkasteltava kysymystä ylisääntelystä (*gold plating*) julkisten hankintojen yhteydessä. Valtiontukisääntöjä tarkistettaessa komission olisi harkittava yleishyödyllisten sosiaalipalveluiden jättämistä kokonaan niiden ulkopuolelle tai vapautettava mittakaavaltaan pienet julkiset palvelut ja eräät sosiaalipalvelut ilmoitusvelvollisuudesta, jotta edistettäisiin useamman sosiaalisten yritysten perustamista.

4.4.7 Sosiaalisten yritysten oikeudelliset muodot ja sosiaaliset erityistehtävät vaihtelevat, ja siksi tällaisille yrityksille myönnetään tiettyissä jäsenvaltioissa **veroetuja**. Nämä edut olisi tarkistettava ja niistä olisi jaettava tietoa, jotta voitaisiin kannustaa asianmukaisten sääntöjen kehittämiseen.

4.5 Muita heikommassa asemassa olevien suojele

4.5.1 Komitea totesi jo vuotuista kasvuselitystä 2011 käsitellessä lausunnossaan, että **sosiaaliturvaetuudet** on nähtävä tuottavana investointina, josta kaikki hyötyvät. Myös komissio myöntää tämän epäsuorasti. Kun työttömyyskorvauksiin liitetään dynaaminen työmarkkinapolitiikka, vakautetaan taloutta sekä edistetään aktiivista mukautumista muutoksiin taitojen parantamisen sekä työnhakua ja uudelleen koulutautumista koskevien tehokkaiden aloitteiden avulla. On syytä suhtautua varovaisesti sellaisiin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on

tiukentaa tuen saannin ehtoja. Vaarana on, että työmarkkinoilta syrjäytyneiden tilanne muuttuu entistä epävarmemmaksi, mikä hankaloittaa suuresti työnsaantia tai työelämään palaamista. Tällaisilla rajoittavilla toimilla voi olla vääristäviä vaikutuksia: ne saattavat aiheuttaa siirtymiä muille sosiaaliturvan aloille, kuten sosiaaliavun tai työkyvyttömyyden piiriin, mikä ei ole suotavaa.

4.5.2 ETSK painottaa, että työntekijät tarvitsevat **tuloturva** ja **sosiaalista suojelua** voidakseen toimia nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa optimaalisesti ja tulevaisuutta pelkäämättä.

4.5.3 ETSK kehottaa EU:n toimielimiä suojelemaan **eurooppalaisia sosiaalisia standardeja** entistä päättäväisemmin. Ponnellisuus tässä kysymyksessä on johtanut mm. köyhien työtätekevien määrän enenemiseen, epätasa-arvon lisääntymiseen sekä tulevaisuuden pelon kasvuun samaan aikaan, kun kansalaisten luottamus toisiinsa, yhteiskunnallisiin instituutioihin ja julkiseen valtaan on rapautunut. Luottamuksen puute ei kohdistu pelkästään jäsenvaltioiden viranomaisiin vaan myös EU:n toimielimiin, kuten kasvava euroskeptisismi monissa jäsenvaltioissa osoittaa.

4.5.4 ETSK katsoo, että **säästötoimet** eivät saa lisätä köyhyyseriskä eivätkä kasvattaa entisestään viime vuosina jo jyrkentyneitä eroja. Kaikkien kriisin ratkaisemiseen tähtävien toimien yhteydessä on huolehdittava siitä, etteivät ne ole ristiriidassa kysynnän ja työllisyyden elvyttämisen eivätkä sosiaalisten ongelmien lieventämisen kanssa. Jäsenvaltioiden on otettava tässä myös huomioon, että talouskriisin ja valtion velkaantumisen vastaiset toimenpiteet eivät saa vaarantaa julkisia investointeja työmarkkinapolitiikkaan eivätkä perus- ja ammattikoulutukseen. ETSK vaatii kattavien arvioiden laatimista sosiaalisista seurauksista, jotta voitaisiin tarkastella keinoja saavuttaa EU:n tavoite, jonka mukaan vuoteen 2020 mennessä vähintään 20 miljoonalle ihmiselle olisi tarjottava ulospääsy köyhyydestä ja sosiaalisesta syrjäytymisestä.

4.5.5 Säästötoimet osuvat yleensä kovimmin sosiaalisista tulonsiirroista eniten riippuvaisiin ryhmiin, mm. epävarmoissa työsuhteissa oleviin ja muihin työmarkkinoilla heikossa asemassa oleviin ryhmiin. Työttömyys vaikuttaa yleensä eniten myös niihin, joille tukien saaminen on vaikeaa ja rajoitettua. Siksi tarvitaan riittäviä, tehokkaita ja kestäväpohjaisia sosiaalisia tukiverkkoja, joissa erityistä huomiota on kiinnitettävä työmarkkinoilla eniten kärsiviin ja sosiaalisesti heikoimmassa asemassa oleviin ryhmiin.

5. Julkishallinnon nykyaikaistaminen

5.1.1 ETSK:n mielestä hyvä hallintotapa tarkoittaa **monitasoista hallintoa ja aluetason kumppanuutta järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustuksellisten tahojen kanssa**.

5.1.2 **Monitasoinen hallinto** on joustava rakenne komission, jäsenvaltioiden hallitusten sekä alue- ja paikallisviranomaisien suhteille, ja se on räätälöity vastaamaan tiettyjä tilanteita ja temaattisia näkökohtia sen sijaan, että se olisi hallintotasojen

hierarkkinen toimivaltakehys. Hyvälle hallintotavalle ovat ominaisia avoimet suhteet ja toissijaisuusperiaatteen löyhempi soveltaminen.

5.1.3 **Kumppanuus** on kollektiivisen sitoutumisen keskeinen väline, ja se tehostaa osaltaan julkisten varojen käyttöä ja viranomaisten toteuttamia politiikkoja. Tässä tarkoituksessa merkittäviä voisivat olla uudenlaiset "tehokkaan kumppanuuden" muodot. Tällaiset foorumit, joihin kaikki julkiset ja yksityiset osapuolet – myös pankit – yhdessä toimien osallistuisivat, tukisivat innovaatiostrategiaa. Niillä olisi selkeät, yksinkertaiset ja toimivat säännöt, joissa määriteltäisiin hankkeiden keston ajaksi aikataulut, osapuolten vastuut ja mahdolliset seuraamukset.

5.1.4 ETSK kehottaa EU:n toimielimiä sekä jäsenvaltioita ja alueita asettamaan eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevan *Small Business Act* (SBA) -aloitteen perusperiaatteen "**pienet ensin**" sekä EU:n että kansallisen ja alueellisen tason päätöksenteon ytimeen. Se suosittelee niin ikään, että jäsenvaltiot ja alueet ottaisivat kyseisen periaatteen myös pk-yrityksiä tukevien politiikkojensa sekä talous- ja teollisuuspolitiikkojensa perustaksi. ETSK katsoo lisäksi, että SBA-aloitteesta tulisi tehdä sitovampi etenkin EU:n toimielinten kannalta, ja vastustaa Euroopan komission tuoretta ehdotusta jättää pk-yritykset ja mikroyritykset unionin lainsäädännön ulkopuolelle.

5.1.5 ETSK arvioi, että kansallisten **pk-yrityslähettiläiden** (SME Envoys) nimeämisen pitäisi auttaa jäsenvaltioita soveltamaan SBA-aloitetta. ETSK suosittelee nimeämään pk-yrityslähettiläitä myös aluetasolle.

5.1.6 On aika siirtyä vaiheeseen, jossa pieniä ei vain ajatella ensin, vaan sama toteutuu myös **toiminnassa** ("*Act small first*", "pienet ensin myös käytännössä"). SBA-aloite ei saavuta odotettua menestystä, mikäli käyttöön ei oteta aitoa "monenvälistä ja monitasoista kumppanuuteen perustuvaa hallintoa". Talouselämän osapuolet ja työmarkkinaosapuolet sekä kaikki julkiset ja yksityiset edunvalvontatahot on otettava alusta saakka mukaan poliittisiin pohdintoihin ja lainsäädäntäprosessiin. ETSK kehottaa näin ollen pk-yritysten eri kategorioita edustavia organisaatioita osallistumaan tehokkaasti lainsäädäntä- ja päätöksentekoprosesseihin kaikilla tasoilla.

5.1.7 ETSK on neuvoston ja komission kanssa yhtä mieltä siitä, että **EU-varoja käytettäessä ja EU:n politiikkoja toteutettaessa** on toivottavaa noudattaa tehokasta monitasoista hallintoa ja parantaa hallintokäytäntöjä. Kysymys ei kuulu "jos" vaan "miten". Kyse on alhaalta ylöspäin ja ylhäältä alaspäin suuntautuvien ennakoedellytysten hienosäädöstä.

5.1.8 Lisäksi komitea on erityisen tyytyväinen ehdotukseen varmistaa **kansalaisten ja muiden sidosryhmien aktiivisempi osallistuminen** unionin lainsäädännön laadintaan, täytäntöönpanoon ja soveltamiseen erityisesti niin, että pidennetään julkisten kuulemisten yleistä määräaika ja nopeutetaan ja tehostetaan rikkomusmenettelyjä.

5.1.9 ETSK suhtautuu myönteisesti EU:n julkisten hankintojen politiikan uudistamiseen ja sen tehostamiseen innovatiivisempien, ekologisempien, sosiaalisempien ja toimivampien

sisämarkkinoiden yhteydessä. ETSK korostaa Eurooppa 2020 -strategian innovatiivisten, sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien näkökohtien vaikutusta ja merkitystä myös julkisten hankintojen kannalta.

5.1.10 ETSK korostaa, että periaatteet, jotka liittyvät avoimuuteen sekä tehokkuuteen oikeusvarmuuteen, kannattavuuteen, kilpailuun, pk-yritysten ja vapaiden ammattien harjoittajien pääsyyn markkinoille, suhteellisuuteen, rajatylittävien sopimusten lisääntymiseen, syrjinnän ja korruption välttämiseen ja ammattimaisuuden tarpeeseen, pysyvät voimassa entiseen tapaan.

5.1.11 Turhan byrokratian vähentäminen tuottaa kaikkien kannalta parempia tuloksia. Monimutkaista lainsäädäntöä on tarpeen välttää, samoin ylimääräisten vaatimusten lisäämistä lainsäädäntöön jäsenvaltioissa.

5.1.12 ETSK suosittelee analysoimaan jäsenvaltioiden parhaita käytänteitä ja esimerkkejä ja ryhtymään sen jälkeen toimiin markkinoiden avaamiseksi.

5.1.13 ETSK on tyytyväinen komission osoittamaan kiinnostukseen syventää poliittisia, lainsäädännöllisiä ja hallinnollisia **menettelyitä**, jotta varmistetaan, että unionin lainsäädäntöä laaditaan ja sovelletaan entistä järkevämmiin ja tarkoituksenmukaisemmin koko lainsäädäntöprosessin ajan.

5.1.14 ETSK katsoo, että on määriteltävä nykyistä paremmin esimerkiksi näkökohdat, jotka liittyvät tapaan, jolla unionin eri toimielimet toteuttavat niiden vastuulla olevat, **etukäteen teh-**

tävät vaikutustenarvioinnit, vaikutustenarviointien valvonasta vastuussa olevien elinten luonteeseen ja kokoonpanoon; käytettyihin muuttujiin sekä tapaan ja keinoihin varmistaa entistä suurempi avoimuus.

5.1.15 Komitea on tyytyväinen aloitteeseen uudistaa julkishallintoa perustamalla **keskitettyjä asiointipisteitä** ja suhtautuu erittäin myönteisesti hallinnollisen yhteistyön kehittämiseen rajatylittävissä asioissa. Tätä yhteistyötä on laajennettava myös sellaisille politiikanaloille, joilla vaatimusten noudattaminen on kyseenalaista.

5.1.16 Komitea suhtautuu myönteisesti komission aikomukseen parantaa sisämarkkinoiden hallinnointia lisäämällä hallinnollista yhteistyötä ja kehittämällä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmää (IMI).

5.1.17 Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä on kansallisten hallintoviranomaisten yhteistyön pääasiallinen tekninen apuväline, mutta sitä voitaisiin käyttää myös sisämarkkinoiden käyttäjien foorumina.

5.1.18 ETSK katsoo, että IMI voi olla ratkaisevassa asemassa muutettaessa sisämarkkinoilla harjoitettavaa hallinnollista yhteistyötä ja mukautettaessa sitä vastaamaan kansalaisten, yritysten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden tarpeita ja odotuksia. Viimeksi mainitut järjestöt saattavat olla vastaisuudessa mukana järjestelmän kehittämisessä ja toiminnassa.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Staffan NILSSON*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Vihreä kirja audiovisuaaliteosten verkkojakelusta Euroopan unionissa: mahdollisuuksia ja haasteita siirryttäessä digitaalisiin sisämarkkinoihin"

COM(2011) 427 final

(2012/C 143/13)

Esittelijä: **Jacques LEMERCIER**

Komissio päätti 13. heinäkuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Vihreä kirja audiovisuaaliteosten verkkojakelusta Euroopan unionissa: mahdollisuuksia ja haasteita siirryttäessä digitaalisiin sisämarkkinoihin

COM(2011) 427 final.

Asian valmistelusta vastannut "yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 1. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 226 ääntä puolesta 10:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komitea kehottaa kiinnittämään huomiota EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan tapauksissa, joissa on kyse tekijänoikeuksista vaihdettaessa tiedostoja internetin kautta, on löydettävä tasapaino useampien perusoikeuksien välillä. ⁽¹⁾ Tekijänoikeus ei ole absoluuttinen, eikä sen kunnioittamiseksi voi vaatia, että internetyhteyden tarjoajat ottavat käyttöön yleisen suodatusjärjestelmän (ks. asia SABAM v. Scarlet). Maksun periminen digitaalisista tietolaitteista useissa jäsenvaltioissa ei voi koskea sellaisia laitteita, joita käytetään muuhun tarkoitukseen kuin digitaalisen audiovisuaalisen sisällön kopiointiin; tällaisia ovat esimerkiksi yrityshallinnossa käytettävät digitaaliset kovalevyt (asia Padawan). Eräiden jäsenvaltioiden liian tiukkaa lainsäädäntöä olisi tarkistettava EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä tapahtuneiden muutosten valossa, jotta lainsäädäntö ei estäisi audiovisuaaliteosten verkkojakelun kehitystä.

1.2 Toinen audiovisuaaliteosten markkinoiden kasvuun vaikuttava tekijä on houkuttelevien ja kohtuuhintaisten kaupallisten mallien käyttöönotto, sillä tarjonta voi olla selvästi edullisempaa kuin digitaalista audiovisuaalisäältä tarjoavien CD- ja DVD-levyjen jakelu. Jakelukustannuksissa saavutettavan merkittävän säästön pitäisi päätyä kuluttajien eduksi ja taata samaan aikaan riittävät tulot luovan työn tekijöille, jotta he voivat jatkaa taiteellisten ja kirjallisten teosten luomistyötä. Tekijänoikeutta olisi myös muokattava niin, että se noudattaa yleiseen etuun perustuvia vaatimuksia, kuten vammaisiin liittyvää esteettömyysvaatimusta, ilman että teosten saatavuudesta joudutaan maksamaan enemmän. On myös pohdittava mahdollisuutta laajentaa poikkeuksia ja rajoituksia, jotta edistettäisiin muita selvästi heikommissa asemassa olevien ryhmien mahdollisuutta käyttää julkisia kirjastoja ja kulttuurikeskuksia, kuten komitea on ehdottanut vuonna 2010 antamassaan lausunnossa. ⁽²⁾

1.3 Internetistä on tullut yleismaailmallinen verkkotarjonnan väline. Olisikin syytä säätää sitovia säädöksiä, joissa asetetaan tiettyjä teknisiä ja oikeudellisia vaatimuksia, jotta sisällön jakelijat kunnioittavat varmasti yksityisyyden suojaa, ja joilla taataan verkon neutraliteetti. Verkkoon ei tule kohdistaa yleistä suodatusjärjestelmää ⁽³⁾, ellei oikeusviranomainen ole antanut asiasta erillistä, tapauskohtaista määräystä, koska tekijän- tai lähioikeuksien haltijan tekemän yksilöidyn kantelun seurauksena on löydetty riittävästi näyttöä laittomasta kopioinnista.

1.4 Vastaavasti komitea katsoo, että audiovisuaaliteosten hallinnoinnista vastaavien tahojen ja kirjastojen toimintaa ei pidä vaikeuttaa tiukentamalla liiaksi tekijänoikeuksia suojaavaa lainsäädäntöä. Näiden tahojen tehtävänä on säilyttää ja välittää teoksia kulttuurin levittämistarkoituksessa ja taiteilijoiden ja luovan työn tekijöiden suojelemiseksi pitkällä aikavälillä. Samalla ne antavat mahdollisimman monille ja erityisesti koululaisille ja opiskelijoille mahdollisuuden tutustua kyseisiin teoksiin. Tämä edistää muun muassa 2020-strategian, digitaalistrategian ja kulttuuria koskevan toimintasuunnitelman ⁽⁴⁾ onnistumista ja palvelee siten yleistä etua. Komitean lausunnossaan ⁽⁵⁾ kannattaman orpoteoksia koskevan direktiiviehdotuksen pitäisi myös tukea täysimittaisesti eurooppalaisten ja kansallisten kulttuurinedistämistästrategioiden onnistumista.

1.5 Teosten verkkojakelun rajatylittävälle markkinoille osallistuminen ei aiheuta merkittäviä hankaluksia kolmelle suurimmalle monikansalliselle jakelijalle, jotka hallitsevat kolmea neljäsosaa markkinoista ja joilla on käytössään kaikki taloudelliset ja teknologiset keinot tuoteluettolonsa tarjoamiseksi eurooppalaiselle ja maailmanlaajuiselle yleisölle.

⁽¹⁾ Viimeaikaisia asioita: Padawan ja SABAM.

⁽²⁾ EUVL C 228, 22.9.2009, s. 52.

⁽³⁾ Asia SABAM v. Scarlet.

⁽⁴⁾ COM(2007) 242 final.

⁽⁵⁾ EUVL C 376, 22.12.2011, s. 66.

1.5.1 Komitea pyytääkin komissiota esittämään erikseen konkreettisia ehdotuksia nimenomaan lukuisia pk-yrityksiä ja -teollisuutta varten, jotta ne voisivat osallistua aktiivisesti audiovisuaalisuuden verkkojakelun sisämarkkinoille, sillä ne muodostavat Euroopan todellisen kulttuuri- ja taidერიkkauden eri kieliseen ja monimuotoisine kirjallisine ja elokuvateoksineen.

1.6 Komitea kehottaa kiinnittämään huomiota lokakuussa 2010 toteutetussa KEA-Cema-tutkimuksessa tehtyihin ehdotuksiin, joita ovat muun muassa tuoteluetteloiden yhdistäminen ja keskitetty asiointipiste sisällön jakelun eurooppalaiselle yleisölle.⁽⁶⁾ Lisäksi markkinoiden kehitystä koskeva analyysi on perinpohjainen ja perusteltu. Jakelustrategiat ja uudet liiketoimintamallit on suunniteltu edistämään teosten laillista jakelua siten, että tulot maksimoidaan jokaisessa jakelulohkossa ja teoksista saadaan suurin mahdollinen hyöty. Tarjonnasta levitetään tietoa perinteisten mainontakeinojen lisäksi myös sosiaalisessa mediassa ja hyödyntämällä suusta suuhun -markkinointia.

1.7 Komitea katsoo, että komission ehdotuksen kaltaisen yleisen, yhdistävän eurooppalaisen tekijänoikeussäännösten luominen voi direktiivin muodossa auttaa edistämään jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen yhteensovittamista tarvittavalla tavalla. Se korvaisi EU:n moninaiset tekijänoikeusdirektiivit, ja jäsenvaltiot laatisivat sen käytännön täytäntöönpanosta säännöllisiä kertomuksia. Myös Eurooppa 2020 -strategia⁽⁷⁾ olisi sisällytettävä tähän eurooppalaiseen tekijänoikeussäännöstyöhön.

1.7.1 Säännöstyössä voitaisiin tarkastella kysymystä alkuperämaasta suhteessa sovellettavaan lainsäädäntöön, jotta edistyttäisiin kohti todellista yhdenmukaisuutta. Jos elokuvan tuotantoon on saatu julkista rahoitusta joltakin jäsenvaltiolta, kyseistä jäsenvaltiota olisi yleensä pidettävä alkuperämaana määritettäessä sovellettavaa lainsäädäntöä. Komission tulisi myös harkita mahdollisuutta katsoa teoksen olevan "eurooppalaista alkuperää" sovellettavaa lainsäädäntöä valittaessa.⁽⁸⁾

1.7.2 Olisi pohdittava, miten voidaan välttää kohtuuttomia ehtoja sopimuksissa, joilla teoksen todellinen tekijä (tai tekijät) luovuttaa (luovuttavat) oikeudet tuottajille tai jakelijoille. Liian usein tekijä luovuttaa tuottajille oikeudet kaikkien nykyisten ja tulevien tekniikoiden osalta ilman lauseketta, joka takaisi osan uusien välineiden ja levityskeinojen (Blue Ray, IPTV⁽⁹⁾ jne.) avulla tulevaisuudessa saatavista tuloista.

⁽⁶⁾ *Multi-Territory Licensing of Audiovisual Works in the European Union*, Euroopan komission tietoyhteiskunnan ja viestimien pääosaston teettämä riippumaton tutkimus, lokakuu 2010. Ks. myös tiedonanto luovasta verkkosivustosta sisämarkkinoilla, COM(2007) 836 final.

⁽⁷⁾ EUVL C 68, 6.3.2012, s. 28.

⁽⁸⁾ Ns. 28. järjestelmä, jota komitea on jo ehdottanut eurooppalaisen sopimusoikeuden alalla. EUVL C 21, 21.1.2011, s. 26.

⁽⁹⁾ Televisio internetin kautta.

1.7.3 Sisältöä ei tule pitää kauppatavarana. Tämä on muistettava, kun pohditaan verkkojakelua, joka on merkityksiä välittävä kulttuuripalvelu.

1.7.4 Komitea korostaa jälleen tarvetta varmistaa laajakaistayhteyksien saatavuus, jotta internetin käyttäjät saavat audiovisuaaliteokset laadukkaina ja riittävän nopeasti kaapelitelevision, IPTV:n ja VOD:n⁽¹⁰⁾ kautta.

1.8 Mahdollisuuksia luoda audiovisuaaliteosten oikeuksien omistustietojen hallintajärjestelmiä⁽¹¹⁾ on tutkittava asiasta vastaavissa komission yksiköissä erityisesti pk-yritysten ja -teollisuuden erityispiirteiden ja tarpeiden näkökulmasta. Tämä pätee myös kysymykseen usean alueen kattavan lisenssin luomisesta, jotta sitä voitaisiin käyttää yhtenä yhteisenä oikeutena Euroopan markkinoilla. Eurooppalaisia pientuottajia olisi kannustettava ja tuettava⁽¹²⁾, jotta ne edistäisivät tuoteluettelonsa eurooppalaisuutta luomalla teosten tunnistusjärjestelmän, jossa on (valinnainen) tieto-osio usean alueen kattavaan lisenssiin sisältyvien tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien haltijoista.

1.9 Oikeuksien käsittelyjärjestelmän tulisi taata oikeuksien haltijoille läpinäkyvä ja oikeudenmukainen osuus tuloista.⁽¹³⁾ Yhteisvalvontajärjestöjen hallinnoinnista on ehdottomasti tehtävä joka vuosi riippumaton ja tekijöiden ja yleisön saatavissa oleva arvio, jotta niiden toimintaa ja osallistumista kulttuurin kehittämiseen valvotaan demokraattisesti.⁽¹⁴⁾

1.10 Komitea katsoo, että komission tulisi vihreän kirjan yhteydessä sidosryhmiltä saatujen vastausten perusteella harkita valkoisen kirjan laatimista jo vuoden 2012 jälkipuoliskolla ja järjestää sitä ennen vuoden 2012 alkupuoliskolla sidosryhmien konferenssi, johon osallistuvat julkiset elimet⁽¹⁵⁾, komitea itse sekä kuluttajia, tekijöitä ja jakelijoita edustavat Euroopan tason ammattiliitot ja järjestöt. Valkoisessa kirjassa olisi esitettävä konkreettisia jatkoehdotuksia audiovisuaaliteosten eurooppalaisten sisämarkkinoiden luomiseksi kielimuureista huolimatta. Komitea on tietoinen oikeudellisista ja teknisistä vaikeuksista, joihin törmätään tätä tärkeää asiaa edistettäessä, mutta ei usko, että ne ovat ylitytävättömiä.

⁽¹⁰⁾ Tilaisvideopalvelu.

⁽¹¹⁾ Tuottajien laatima kansainvälinen teosten tunnistusnumerointijärjestelmä (*International Standard Audiovisual Number*, ISAN). ISAN ei kuitenkaan sisällä tekijänoikeuksien omistustietoa, ja järjestelmään liittyminen on vapaaehtoista. Eräät suuret amerikkalaiset studiot laativat parhaillaan vastaavaa järjestelmää (*Entertainment Identifier Registry*, EIDR, eidr.org/how-eidr-works/). Tähän tunnistusjärjestelmään sisältyy koodinumero, jonka kehittäjät saavat API-yhteyshenkilöiltä, mutta siihen ei sisälly mainintaa teosten oikeuksien omistajasta.

⁽¹²⁾ Esimerkiksi vuoteen 2013 jatkuvalla MEDIA-ohjelmalla, joka voidaan myöhemmin korvata uudella tukiohjelmalla.

⁽¹³⁾ EUVL C 68, 6.3.2012, s. 28.

⁽¹⁴⁾ Sama kuin edellinen.

⁽¹⁵⁾ Elokuvia, kirjastoja ja kulttuurikeskuksia rahoittavat kansalliset elimet.

2. Komission tiedonannon keskeinen sisältö

2.1 Asiakirja liittyy suoraan Eurooppa 2020 -strategiaan, ja se on jatkoa komission tiedonannolle teollis- ja tekijänoikeuksien sisämarkkinoista (teollis- ja tekijänoikeusstrategia) ⁽¹⁶⁾.

2.2 Kulttuuriala on tärkeä elinkeinoala, joka tarjoaa työtä kuudelle miljoonalle työntekijälle EU:ssa, ja sen osuus EU:n bruttokansantuotteesta on kolme prosenttia eli 500 miljardia euroa vuodessa. Teknologian kehityksen vuoksi audiovisuaaliteosten jakelu on mullistumassa perin pohjin. Digitaalitekniikka, nopea ja huippunopea internet, etäresurssi- eli pilvipalvelut sekä henkilökohtaisten tietokoneiden ja matkapuhelimien tarjoama mahdollisuus vastaanottaa audiovisuaaliteoksia muuttavat merkittävästi perinteisiä jakeluverkkoja.

2.3 Vihreässä kirjassa esitetään asiaa koskevia erilaisia vaihtoehtoja, mutta kannatetaan yhtä tekijänoikeuksien hallinnoinnin mallia, joka perustuu rajatylittäviin ja yleiseurooppalaisiin lisensseihin.

2.4 Komissio katsoo, että oikeuksien saantia audiovisuaaliteosten (kuten elokuvien) levittämiseksi verkossa alkuperäisen lähetyksen alueen ulkopuolella on yksinkertaistettava. Sama koskee tilauspalveluiden ohjelmien lähettämistä. Siihen tarvitaan eri oikeudet kuin mitä alkuperäinen lähetykset edellyttää.

2.5 Vihreässä kirjassa todetaan, että ohjelman samanaikaiseen välittämiseen tarvitaan oikeuksien haltijoiden erityinen lupa.

2.6 Toisista jäsenvaltioista tulevien ohjelmien samanaikainen lähettäminen edellyttää satelliitti- ja kaapelidirektiivin ⁽¹⁷⁾ perusteella yhteisvalvontajärjestöjen harjoittamaa tekijänoikeuksien hallinnointia. Näiden oikeuksien lisäksi tarvitaan lähetystoiminnan harjoittajien suoraan myöntämät oikeudet.

2.7 Kun on kyse kaapeleitse tapahtuvasta edelleenlähetyksestä, komissio toteaa, että kaikilla oikeuksien haltijoilla edustavilla järjestöillä ei ole laillisia valtuuksia lisensoida näitä oikeuksia.

2.8 Lisäksi DSL-verkkojen, internetpohjaisen television (IPTV) ja digitaalisen maanpäällisen verkon operaattorit sekä uudet digitaaliset alustat ovat jo muutaman vuoden ajan hyödyntäneet edelleenlähetykspalveluja, mikä vaikeuttaa entisestään voimassa olevan lainsäädännön noudattamista.

2.9 Kun tarkastellaan asiaa talouden kannalta, EU:ssa tuotettiin lähes 1 200 elokuvaa vuonna 2009. Niiden osuus sisäänpääsymaksuista EU:ssa oli vajaat 25 prosenttia, kun yhdysvaltalaisen elokuvien osuus oli 68 prosenttia. EU:n elokuvatuotannon osuus Yhdysvaltain markkinoilla on sen sijaan vain 7 prosenttia. Tuottajat ja jakelijat porrastavat EU:ssa elokuviansa

ilmestymisajankohdan niiden myynnin edistämiseksi. Elokuvat esitetään ensiksi yleensä elokuvateattereissa ja sen jälkeen videolla ja tilausvideolla, minkä jälkeen elokuva lähetetään maksukanavilla ja lopuksi maksuttomilla kanavilla. Tuotantovaltion ulkopuolella tarjottavien tilausvideopalveluiden kehittyminen moninkertaistaa kumppanien ja siten sopimusten määrän.

Komissio ehdottaa menettelyiden määrän supistamiseksi teosten kollektiivista hallinnointia ja yhden asiointipisteen käyttöönottoa kollektiivista lisensointia varten.

2.10 Vihreän kirjan toinen osa koskee tekijöille maksettavia korvauksia:

Tätä hallinnoivat useimmissa unionin jäsenvaltioissa tuottajat. Tekijöille maksetaan kertausummana ostohinta, joka kattaa heidän panoksensa audiovisuaaliteokseen. Tekijät eivät saa siten näissä valtioissa järjestelmällisesti lisäkorvausta teoksen verkkopakelusta. Joissain valtioissa teoksien tekijöitä edustavat yhteisvalvontajärjestöt saavat käyttökertoihin perustuvan korvauksen. Muissa valtioissa lopullinen lähettäjä on vastuussa näiden suoritusten maksamisesta.

2.11 Esittäjien palkkioista:

Palkkiot ovat tällä hetkellä pääasiassa sopimusperusteisia ja kiinteitä, kuten tekijöillä. Komissio ehdottaa tasapuolisemman palkkiojärjestelmän käyttöönottoa siten, että oikeutta hallinnoivat yhteisvalvontajärjestöt. Vihreässä kirjassa todetaan kuitenkin, että uudet oikeudet luovat tuottajille taloudellista ja siten oikeudellista epävarmuutta ja rajoittavat teoksien verkkopakelua.

3. Yleisiä huomautuksia

3.1 Komissio pyrkii vihreän kirjan avulla jatkamaan eurooppalaisten sisämarkkinoiden rakentamista kansallisia sääntöjä lähentämällä.

Kyseessä on kulttuuriala ja kulttuurin digitaaliset jakelukanavat. Ala on hyvin erityisluonteinen ja herkkä, koska se toimii tietyn maan historian, kielen, perinteiden ja pyrkimysten välittäjänä. Sitä ei voida pitää tavanomaisena elinkeinoelämän alana eikä perinteisenä yleisen taloudellisen edun mukaisena alana. Komission vihreässä kirjassa esittämä lähestymistapa voi vaikuttaa liikaa kuluttajiin suuntautuneelta. Siinä esitetty erilaisia mekanismeja koskeva tarkastelu on kuitenkin perusteellinen ja lähes tyhjentävä.

3.2 Melko tiiviissä asiakirjassa käsitellään monia erilaisia aiheita, mutta komission tärkein tavoite on luoda alalle sisämarkkinat.

3.3 Komissio perustaa näkemyksensä audiovisuaaliteosten jakelua koskevasta tilanteesta ja siihen liittyvistä oikeuksista useisiin havaintoihin:

⁽¹⁶⁾ COM(2011) 287 final.

⁽¹⁷⁾ Direktiivi 93/83/ETY (EYVL L 248, 6.10.1993, s. 15).

Ensimmäinen on se, että tämänhetkinen järjestelmä ei toimi. Se on monimutkainen ja aiheuttaa loppukäyttäjälle paljon kuluja. Toinen on se, että kansallisten tuotantojen yhdistäminen voi edistää koko alan kaupallista kannattavuutta. Suurista internet-palveluntarjoajista tai iTunesista riippumattomilla tilausvideopalveluilla on vaikeuksia saada maantieteellisiä tai eurooppalaisia yksinoikeuksia teoksiin, joiden oikeudet ovat usein keskittyneet tuottajille, sillä nämä pyrkivät maksimoimaan tulonsa muilla keinoilla (etenkin DVD-myyntillä).

3.4 Kohti lisenssien keskitettyä hallinnointia (välineiden ja tietolähteiden keskittäminen alan kehittämiseksi):

Vihreässä kirjassa ehdotetaan alueelliset rajat ylittävää verkkopalvelujen tekijänoikeuslisensointia ja kannatetaan yhtenäisen lisenssimallin käyttöönottoa, jolloin on mahdollista myöntää usean alueen kattava lisenssi.

ETSK katsoo, että tämä voi olla tietyn kielialueen kannalta ratkaisu tilanteeseen.

3.5 Jakelukanavien ja interaktiivisten vastaanottimien moninaisuus sekä asiakkaiden liikkuvuus aiheuttavat huomattavaa painetta jakeluverkkojen liiketoimintamalleille.

3.6 Tällä hetkellä luvat ja lisenssit myönnetään kansallisella tasolla ja ne perustuvat teoksen tuottajan ja verkkojakelupalveluiden tarjoajien välisiin sopimuksiin. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea katsoo, että komission ehdottama järjestelmä tarjoaa selviä etuja erityisesti nopeuden ja tuottajien tarjoamien tietojen saatavuuden osalta. Se voi tuottaa täydentävää vipuvaikutusta sellaisten kansallisten teosten levittämiseksi, jotka muutoin jäisivät paikallisiksi teoksiksi.

3.7 On kuitenkin pantava merkille, että satelliittilähetyksiä koskevan direktiivin täytäntöönpano viisitoista vuotta sitten ei johtanut yleiseurooppalaisten satelliittilähetysojien syntyyn.

3.8 Teoksia koskevan eurooppalaisen rekisterin käyttöönotto voi aiheuttaa vaikeasti arvioitavia riskejä.

ETSK katsoo, että tämän tietokannan tarkoituksena tulisi olla pelkästään tiedon tarjoaminen.

Rekisteriin kuulumisen ei pitäisi olla edellytys tekijänoikeussuojan saamiselle.

3.9 Tällaisesta eurooppalaisesta rakenteesta voisi olla se etu, että eurooppalaisen tuotanto- ja lähetysoalan merkittävät toimijat voisivat yhteisesti pitää puoliaan Euroopassa toimivia Hollywoodin suuryrityksiä vastaan.

On huomionarvoista, että suuret yhdysvaltalaiset studiot (mm. Warner Bros ja Disney) pyrkivät kehittämään audiovisuaalisten teosten kansainvälistä tunnistenumerojärjestelmää (*Entertainment Identifier Registry*).

3.10 Vastaavasti ranskalaiset tuottajat ovat vuodesta 2004 saakka kehittäneet ISAN-järjestelmää (*International Standard Audiovisual Number*). Edellä mainitut eurooppalaisten ja yhdysvaltalaisen elokuvien tuotantoluvut ovat huolestuttavia. On pidettävä mielessä, että nykyjärjestelmässä yhdysvaltalaisen elokuvien osuus elokuvateattereiden tuloista Euroopassa on 75 prosenttia. Näin mittavan alan hallitseminen on näin ollen keskeistä.

3.11 On muistettava, että tuottajat vahvistavat lähetyksen lähettäjien kanssa käymissään kauppaneuvotteluissa tekijöille ja tekijänoikeuksien haltijoille suoritettavan sopimusperusteisen ja kiinteämääräisen summan ja takaavat sen maksamisen. Tekijänoikeuksien haltijoille suoritettavaa korvausta koskeva ongelma voidaan ratkaista osittain keskitetyllä hallinnoinnilla. Sen sijaan houkutteleva ajatus ottaa käyttöön monien vuosien aikana mitattuun katsojamäärään perustuva korvausmenettely vaikuttaa hankalalta.

3.12 Tuottajien, elokuvan lähettäjän ja teokseen osallistuneiden välillä on todellinen eturistiriita. Tuottajat haluavat, että teokset esitetään ensiksi elokuvateattereissa, jotta niiden myyntiä edistetään parhaalla mahdollisella tavalla, kun taas lähettäjät vaativat teosten saantia nopeammin, jotta ne ovat nopeasti saatavilla videotallenteina, maksukanavilla ja tilausvideoina.

3.13 ETSK katsoo, että neuvottelut, joilla määräaikoja pyritään mukauttamaan, ovat välttämättömiä, kun otetaan huomioon internet-pohjaisen television, laajakaistayhteyksien ja digitaalisten alustojen vahva esiintulo. Kun kyseessä ovat vanhat teokset, jotka eivät enää kuulu tekijän yksinoikeuden piiriin, teoksien tunnistamista ja luettelointia koskevan, oikeudenhaltijoiden tietokantaan liitetyn järjestelmän käyttöönotto on hyvin kiinnostava ratkaisu.

3.14 Komissio pyrkii siten edistämään alaa teosten kollektiivisella hallinnoinnilla (tietokantojen avulla). **Pystyykö EU vastustamaan yhdysvaltalaisen monikansallisten yhtiöiden valtaa? Kansallisten järjestelmien äkillisestä luopumisesta aiheutuvat riskit ovat todellisia.**

3.15 ETSK:n mukaan on tehtävä luotettavia arviointeja ennen kuin nykyisistä kansallisista järjestelmistä luovutaan tai niitä heikennetään. Kuten edellä todetaan, yhdysvaltalaisen yritysten etujen puolesta toimivat järjestöt ovat tehokkaita ja pyrkivät luonnollisesti vapauttamaan tätä erittäin tuottoisaa alaa.

3.16 Komissio pyrkii tällä hankkeella tehostamaan EU:n teoksien levittämistä ja sääntelemään sitä. Komission tekniset ja sääntelytoimet ovat tärkeitä, koska niillä voidaan nopeuttaa vapauttamisprosessia, johon muut ovat jo ryhtyneet.

3.17 ETSK tukee täysin kaikkia komission toimia, joilla helpotetaan kansalaisten mahdollisuutta saada käyttöönsä verkossa olevia teoksia. Tämän olisi oltava mahdollista kaikkialla EU:n alueella ja kohtuulliseen hintaan. Sen ansiosta voitaisiin levittää paremmin jäsenvaltioiden kulttuuria ja tehostaa nuorten eurooppalaisten koulutusta. Komitea katsoo myös, että useiden versioiden julkaisemiskäytännöt voivat tietyissä tilanteissa vaarantaa verkkojakelun kulttuuritavoitteiden saavuttamisen. Tällainen käytäntö on esimerkiksi kaupallisten mainosten liittäminen teoksiin, jotka on suunniteltu alun perin ilman mainoskatkoja, vaikka nämä heikompileatuiset versiot mahdollistaisivat näin runneltujen teosten jakelun ilmaiseksi tai hyvin edullisesti. Tämä näkökohta voisi sisältyä internetiä, kaapeliyhteyttä tai hertsitaajuuksia käyttävien verkkojakelijoiden vapaaehtoiseen laatusäännöstyön, jossa jakelijat sitoutuisivat kunnioittamaan tarkemmin alkuperäisteoksia.

3.18 Teollis- ja tekijänoikeuksien sisämarkkinoita koskevasta komission tiedonannosta annetussa ETSK:n lausunnossa⁽¹⁸⁾ muistutetaan erilaisten kansallisten mallien monimuotoisuudesta ja kulttuurialan tekijänoikeuksien hallintaa koskevasta ristiriitaisista lähestymistavoista. **ETSK on tietoinen, että asian tarkastelussa ei ole vielä päästy lopullisiin tuloksiin, ja katsoo, että ensimmäiseksi pitäisi määritellä eurooppalaisen säännöstyön periaatteet.** Tässä kunkin valtion kulttuuristen erityispiirteiden kunnioittamiseen perustuvassa säännöstössä olisi ensimmäisessä vaiheessa vahvistettava välttämättömiä yksinkertaisia periaatteita, joita kukin valtio noudattaisi lisensoijia myöntäessään.

3.19 ETSK katsoo, että alkuperämaan lainsäädännön soveltamisen laajentaminen ei ole suotavaa, koska tätä muuten oike-

anlaista periaatetta voidaan kiertää palveluntarjoajan sijoittautumismaata koskevalla valinnalla. Komissio on samanaikaisesti käynnistänyt toimia ja kuulemismenettelyjä, jotta tietojen välittämisestä vastaavat operaattorit investoivat uusiin verkkoihin, joilla voidaan taata laadukas ja kohtuuhintainen tietojen siirto.

3.20 Komissio toteaa tarkasteltavana olevassa vihreässä kirjassa, että oikeuksien kollektiivinen hallinnointi edistää digitaalisten verkkojen kasvua. On kuitenkin varmistettava, että verkko-operaattoreilla on taloudelliset valmiudet nykyaikaistaa ja parantaa levittämiskapasiteettiaan. Sen vuoksi ETSK:n lausunto avoimesta internetistä ja verkon neutraliteetista⁽¹⁹⁾ on varten otettava tuki tietyille vihreässä kirjassa käsitellyille ajatuksille.

3.21 Toisista jäsenvaltioista tulevien ohjelmien samanaikainen lähettäminen edellyttää satelliitti- ja kaapelidirektiivin perusteella yhteisvalvontajärjestön suorittamaa tekijänoikeuksien hallinnointia. Näiden oikeuksien lisäksi tarvitaan lähetystoiminnan harjoittajien suoraan myöntämät oikeudet. Tämä kaksijakoinen, mahdollisesti raskaalta vaikuttava menetelmä on tarpeen, jotta estetään katkokset ohjelmien aikana (toisten ohjelmien käyttämien apuvälineiden hyödyntäminen).

3.22 Komissio katsoo, että kansallinen rahoitus on erittäin tärkeää audiovisuaalialan kehittämiselle, ja tukee MEDIA-ohjelmaa, joka luotiin edistämään teosten levittämistä useille alueille. ETSK yhtyy tähän näkemykseen, mutta panee merkille, että kansallisen rahoituksen määrä vähenee ja että elokuvan rahoitajatahot ovat hyvin laajamittaisesti yhdistyneet.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ EUVL C 68, 6.3.2012, s. 28.

⁽¹⁹⁾ EUVL C 24, 28.1.2012, s.139.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus rahoitusvälineiden markkinoista sekä OTC-johdannaisista, keskusvastapuolista ja kauppätietorekistereistä annetun asetuksen (Euroopan markkinarakenneasetus) muuttamisesta”

COM(2011) 652 final – 2011/0296 COD

(2012/C 143/14)

Yleisesittelijä: **Edgardo IOZIA**

Neuvosto päätti 25. marraskuuta 2011 ja Euroopan parlamentti 15. marraskuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus rahoitusvälineiden markkinoista sekä OTC-johdannaisista, keskusvastapuolista ja kauppätietorekistereistä annetun asetuksen [Euroopan markkinarakenneasetus] muuttamisesta

COM(2011) 652 final - 2011/0296 COD.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta antoi 25. lokakuuta 2011 asian valmistelun "yhtenäis-markkinat, tuotanto ja kulutus" -erityisjaoston tehtäväksi.

Asian kiireellisyyden vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Edgardo Iozian ja hyväksyi seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 99 ääntä puolesta, 5 pidättyi äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK on tyytyväinen komission ehdottamaan asetukseen ja toivoo, että se hyväksytään pikaisesti, sillä siinä tehostetaan tallettajien turvaa ja asetetaan samat periaatteet kaikille rahoitusvälineille. ⁽¹⁾

1.2 ETSK katsoo, että ehdotetun asetuksen myötä saavutetaan seuraavat tavoitteet:

- lisätään markkinatoimintojen avoimuutta ja liiketoimia koskevien tietojen antamista toimivaltaisille viranomaisille
- määrätään, että kaupankäynnin johdannaisilla on tapahduttava organisoiduissa kauppapaikoissa
- helpotetaan selvitysjärjestelmien syrjimätöntä käyttöä haittaavien esteiden poistamista
- lisätään rahoitusvälineiden ja johdannaispositioiden valvontaa
- toteutetaan ilman sivuliikettä EU:ssa toimivien kolmansien maiden yritysten finanssipalvelutarjonnan valvonta
- valvotaan ja vähennetään automaattisen kaupankäynnin ja algoritmikaupan menetelmien vaikutuksia.

1.3 Asetuksella lisätään markkinoiden avoimuutta, ja siinä esitetään toimenpiteitä, joilla vähennetään markkinoiden pirstoutumista. Säännösten yhdenmukainen soveltaminen vähentää suotuisamman sääntelyn hyväksikäytön riskiä, joka on hyvin suuri finanssimarkkinoilla. Näin loppukäyttäjät hyötyvät liiketoimintakulujen odotetusta alenemisestä (ainakin teoriassa).

1.4 Komission olisi lainsäädäntöehdotuksissaan tuotava hyvin esille, mitä hyötyä säädöksestä on sen kohteena oleville eri ryhmille, joita ovat rahoituspalveluiden yksittäiset käyttäjät, pienet ja keskisuuret yritykset, alan toimijat ja julkishallinto.

1.5 Talousvalistusohjelma on yksi yleisen tason teemoista, joita komission olisi tuettava ponnekkaasti. ETSK on äskettäin ottanut asian jälleen esille oma-aloitteisessa lausunnossaan ⁽²⁾.

1.6 Vaikka uudesta asetuksesta aiheutuvat kustannukset eivät vaikuta kovin merkittävilä, ETSK ilmaisee huolensa mahdollisista makrotaloudellisista kustannusvaikutuksista, jotka kohdistuvat finanssijärjestelmään ja joita ei ole otettu kovin hyvin huomioon vaikutustenarvioinnissa. ETSK on jo kauan sitten ja monessa eri yhteydessä kehottanut tutkimaan "perusteellisesti, mitä kumulatiivisia vaikutuksia sääntelyaloitteilla on rahoitusjärjestelmän ja pääomamarkkinoiden välttämättömiin toimenpiteisiin. Vakaan ja tehokkaan järjestelmän pitäisi edistää vakaata rahataloutta ja reaalitalouden likviditeettiä". ⁽³⁾ ETSK onkin tyytyväinen, että komissio on päättänyt tehdä tällaisen tutkimuksen, joka on välttämätön kaikkien sääntelytoimenpiteiden kokonaisvaikutuksen ymmärtämiseksi ja joka toivottavasti julkaistaan pian.

⁽¹⁾ EUVL C 54, 19.2.2011, s. 44..

⁽²⁾ EUVL C 318, 29.10.2011, s. 24.

⁽³⁾ EUVL C 107, 6.4.2011, s. 21.

1.7 ETSK kiinnittää asetuksessa huomiota delegoituja säädöksiä koskevan 40 artiklan yhteensopivuusongelmaan SEUTin 290 artiklan kanssa. Delegoitujen säädösten lukumäärä, sisältö ja ehdot eivät ole yhdenmukaisia perussopimuksen määräysten kanssa. Tavanomaisen lainsäädäntömenettelyn ulkopuolelle jää liikaa asetuksen kannalta keskeisiä asioita. ETSK kehottaa pohtimaan huolellisesti, miten 40 artikla saataisiin vastaamaan kaikilta osin SEUTin määräyksiä.

2. Ehdotettu asetus

2.1 Finanssimarkkinoilla on tapahtunut viime vuosina valtavia muutoksia. Markkinoille on tullut uusia tuotteita ja kaupapaikkoja, ja teknologian kehittyminen (esimerkiksi huippunopea tietokoneistettu kaupankäynti) on mullistanut toimintaympäristön.

2.2 Ehdotuksilla pyritään lisäämään markkinoiden tehokkuutta, joustavuutta ja avoimuutta sekä vahvistamaan sijoittajansuojaa. Uusilla säännöksillä laajennetaan lisäksi sääntelyviranomaisten valvontavaltuuksia ja annetaan selkeät toimintasäännöt, joita sovelletaan kaikkeen kaupankäyntitoimintaan.

2.3 Ehdotuksen pääosat

2.3.1 Markkinarakenteiden vahvistaminen ja tehostaminen: Rahoitusmarkkinadirektiivi kattaa jo monenkeskiset kaupankäyntijärjestelmät ja säännellyt markkinat, mutta tarkistuksen myötä se laajennetaan koskemaan myös uudentyypisiä organisoituja kaupankäyntijärjestelmiä (OTF), jotka eivät nykyisin kuulu sääntelyn piiriin mutta joiden merkitys kasvaa koko ajan. Esimerkiksi vakioiduilla johdannaissopimuksilla käydään yhä useammin kauppaa näissä järjestelmissä. Uudessa ehdotuksessa pyritään paikkaamaan tämä sääntelypuute. Tarkistettu rahoitusmarkkinadirektiivi mahdollistaa edelleen erilaiset kaupankäyntimallit, mutta takaa sen, että kaikki kaupapaikat toimivat samojen avoimuussääntöjen mukaan, sekä vähentää eturistiriitoja.

2.3.2 Teknologian kehittymisen huomioonottaminen: Uudessa rahoitusmarkkinadirektiivissä on myös uusia suojoitomia algoritmista ja huippunopeaa kaupankäyntitoimintaa varten. Nämä ovat nopeuttaneet valtavasti toimeksiantojen välitystä, ja niihin voi sisältyä järjestelmäriskkejä.

2.3.3 Kaikkiin algoritmikauppaa harjoittaviin yrityksiin sovelletaan vastaisuudessa asianmukaista sääntelyä. Niiden on tarjottava riittävä likviditeetti, ja uusilla säännöillä estetään kaupankäynnin harjoittajia lisäämstä volatilitteettia liikkumalla jatkuvasti markkinoille ja niiltä pois. Lisäksi ehdotuksilla parannetaan olennaisten kaupankäynnin jälkeisten palvelujen, kuten selvityksen, käytön epäämiseen liittyviä ehtoja, jotta epäsuotuisat edellytykset eivät jarruttaisi kaupapaikkojen välistä kilpailua.

2.4 Avoimuuden lisääminen: Organisoitujen kaupankäyntijärjestelmien luokan käyttöönotto lisää kaupankäyntitoiminnan avoimuutta pääomamarkkinoilla. Tämä koskee myös nimettömänä käytävää kauppaa (*dark pools*, eli kaupankäyntivolyymit tai likviditeetti, joita ei ole saatavilla julkisissa kaupankäyntijärjestelmissä). Poikkeuksia sallitaan ainoastaan tarkasti määritellyissä tilanteissa. Lisäksi otetaan käyttöön uusi avoimuusjärjestelmä

muilla rahoitusvälineillä kuin osakkeilla (ts. joukkovelkakirjat, strukturoidut rahoitustuotteet ja johdannaiset) käytävää kauppaa varten. Tämän lisäksi uudet vaatimukset kaikkien markkinatietojen keräämisestä samaan paikkaan mahdollistavat sen, että sijoittajilla on selkeä käsitys kaikesta EU:ssa harjoitettavasta kaupankäyntitoiminnasta, jolloin he voivat tehdä tietoon perustuvia valintoja.

2.5 Valvontavaltuuksien vahvistaminen ja tiukempi sääntelykehys hyödykejohdannaisten markkinoille: Ehdotuksilla lujitetaan sääntelyviranomaisten asemaa ja valtuuksia. Valvontaviranomaiset voivat yhteistyössä Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (EAMV) kanssa ja tarkkaan määritellyissä olosuhteissa asettaa kieltoja tietyille tuotteille, palveluille tai käytännöille, jotka saattavat vaarantaa sijoittajansuojan, finanssijärjestelmän vakauden tai markkinoiden moitteettoman toiminnan.

2.6 Sijoittajansuojan vahvistaminen: Tarkistetussa rahoitusmarkkinadirektiivissä tiukennetaan salkunhoitoa, sijoitusneuvontaa ja monimutkaisten finanssituotteiden (kuten strukturoitujen tuotteiden) tarjontaa koskevia vaatimuksia jo voimassa olevien kattavien sääntöjen pohjalta. Mahdollisten eturistiriitojen välttämiseksi riippumattomia neuvontapalvelujen tarjoajia ja salkunhoitajia kielletään suorittamasta tai ottamasta vastaan kolmansien osapuolten maksuja tai saamasta muita rahamääräisiä etuja. Kaikkiin sijoituspalveluyrityksiin sovelletaan vastaisuudessa sääntöjä yritysten hyvästä hallintotavasta ja johdon vastuusta.

3. Huomiot ja arviot

3.1 Kansainvälisen järjestelypankin (BIS) toimittamien tietojen mukaan liikkeelle laskettujen johdannaisten nimellisarvo oli vuoden 2010 joulukuussa 601 046 miljardia dollaria ja kesäkuussa 2011 jo 707 569 miljardia dollaria (BIS Quarterly Review, joulukuu 2011).

3.2 Uudella ehdotuksella halutaan lisätä markkinoiden tehokkuutta, eheyttä ja avoimuutta. Tämä koskee erityisesti vähemmän säänneltyjä markkinoita. Näin vahvistetaan sijoittajien suojaa.

3.3 Viimeisen 20 vuoden aikana transaktioiden määrä maailmassa on moninkertaistunut, ja tämä on tuonut finanssimarkkinoille suuria määriä likviditeettiä. Tämä ennennäkemätön kasvu, joka johtuu pääasiassa lyhyen aikavälin keinottelusta, ei ole johtanut eikä tukeutunut reaali talouden, työmarkkinoiden ja palkkojen vastaavaan kasvuun. ETSK katsoo, että ehdotettu asetus on tarpeellinen ja sen avulla pystytään tasoittamaan tällaisia markkinoihin kohdistuvia vaikutuksia.

3.4 Finanssimarkkinoiden alkuperäisenä tehtävänä on ollut tukea talouden kehitystä vähentämällä epäsymmetristä informaatiota ja edistämällä sitä kautta resurssien tehokasta jakamista. Kuten jo todettiin, kriisi on osoittanut markkinoiden toiminnassa häiriön, sillä kaikki toimijat eivät ole menelleet tietotalouden logiikan mukaisesti, vaan finanssimarkkinoita on käytetty pelkästään erittäin lyhyen ja lyhyen aikavälin keinottelutarcoitukseen.

3.5 Markkinoille on siis tullut valtavia määriä lyhytaikaista likviditeettiä, mutta kannustimet todellisen liiketoiminnan tukemiseksi finanssitalouden sijaan ovat olleet (ja ovat edelleen) puutteellisia. Liiketoiminnan ja rahoitusmarkkinoiden välinen luonnollinen suhde purkautuu tällaisen toiminnan vuoksi yhä enemmän, kun rahoitusmarkkinoilla luodaan koko ajan epämääräisempiä, abstraktimpia ja monimutkaisempia välineitä.

3.6 Keinottelu kuuluu markkinadynamiikkaan ja on olennainen osa itse markkinoita, sillä se takaa likviditeetin ja osoittaa vääristymät, mutta hyvin lyhyen aikavälin keinottelu sen sijaan on taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti hyödytöntä ja vaikuttaa ratkaisevasti finanssikuplien kehittymiseen. Onkin käännettävä kiireellisesti nykyinen suuntaus siten, että sijoittajien huomio painottuu jälleen reaalityalouden kasvuun.

3.7 Ehdotettu asetus tarjoaa varmasti toimivia keinoja ja välineitä, joilla pystytään korjaamaan nykyisen järjestelmän ilmeisiä heikkouksia ja epätasapainoisuuksia.

3.8 Organisoitua pörssikauppaa koskevassa uudessa säännöksessä asetetaan tarkemmat toimintasäännöt kaikenlaiselle kaupankäyntitoiminnalle. Salkunhoitopalveluihin, arvopaperisijoituksia koskevaan neuvontaan ja rahoitustuotteiden tarjoamiseen sovelletaan jatkossa tiukkoja normeja. Uudet säännökset sisältävät uusia velvoitteita, jotka koskevat johdon vastuuta ja yritysten hyvän hallintotavan (*corporate governance*) tarkistamista, ja näin ollen välittäjiltä vaaditaan merkittävää yritysraakenteen uudelleenjärjestelyä. ETSK katsoo, että uudessa kehyksessä asetettavat velvoitteet ovat tarpeellisia ja tukevat asetuksen tavoitteita, vaikka niistä aiheutuu kustannuksia.

3.9 Ehdotetulla asetuksella otetaan käyttöön organisoidut kaupankäyntijärjestelmät (OTF, *organised trading facilities*). ETSK suhtautuu tähän myönteisesti, sillä näin yhtenäistetään eri tahojen käyttämät kaupankäyntijärjestelmät. Järjestelmä hyödyttää markkinoita kokonaisuutena, sillä se auttaa näkemään erilaisten keskenään kilpailevien välineiden tarjoamia mahdollisuuksia. Näiden välineiden on kuitenkin noudatettava parhaan toteutuksen (*best execution*) periaatetta.

3.10 Sääntelykehyksessä annetaan myös lisää toimivaltaa viranomaisille, jotka saavat erityisvaltuudet myydä asiakkaille sellaisia tuotteita ja palveluita, joilla voi olla erittäin haitallinen vaikutus sijoittajien etuihin tai markkinoiden vakauteen.

3.11 Lisäksi avoimuusperiaatetta ei sovelleta ainoastaan markkinoihin vaan myös viranomaistasoon. Toimivaltaiset viranomaiset voivat vaihtaa keskenään kaupankäyntiä koskevia tietoja, jolloin vältetään mahdolliset, huolta aiheuttavat vääriin käytökset markkinoilla. ETSK suhtautuu tältä osin erittäin myönteisesti ehdotettuun asetukseen, sillä kyseisillä päättäväsillä toimilla vahvistetaan sijoittajansuojaa.

3.12 Merkittävien markkinatoimijoiden mukaan "uuden säännösten merkitys on perustavanlaatuinen, sillä se muuttaa Euroopan rahoitusmarkkinoiden rakenteen". On esimerkiksi pi-

detävä mielessä rahoitusmarkkinoihin sisältyvä järjestelmäriski, joka paljastui viimeaikaisessa finanssikriisissä. Yksittäisen pankin maksukyvyttömyys voi vaarantaa OTC-kaupankäyntiin liittyvien velvoitteiden täyttämisen ja laajentua näin koskemaan muita osapuolia ja rahoituslaitoksia. Uudessa säännöksessä pienennetään OTC-markkinoiden vastapuoliriskiä. Ehdotettu asetus johdattaa markkinoiden ulkopuolisen kaupankäynnin huomattavaan vähentymiseen.

3.13 ETSK suhtautuu erittäin positiivisesti myös uuden asetuksen toiseen tavoitteeseen, joka koskee tietojen kokoamista yhteen kaikista OTC-kaupankäynnistä eikä ainoastaan niistä liiketoimista, jotka tapahtuvat keskusvastapuolen kautta. Tiedot toimitetaan valvontaviranomaisten saataville, ja nämä voivat näin harjoittaa markkinoiden tehokasta valvontaa. Tämä ei tällä hetkellä ole mahdollista tietojen puuttumisen vuoksi. Asetuksessa jätetään tältä osin rakenne vielä avoimeksi, eikä sitä määritellä ennalta. Markkinatoimijoiden ja EAMV:n on myöhemmin määriteltävä esimerkiksi, mitkä johdannaisluokat ohjataan keskusvastapuolille. Tästä johtuen vielä ei ole mahdollista määritellä konkreettisesti, miten suuri osa tämänhetkisistä liiketoimista kulkee tätä kautta.

3.14 Toinen keskeinen näkökohta liittyy siihen, että tulevassa unionin asetuksessa ei anneta minkäänlaista viittausta siitä, miten keskusvastapuolten markkinat rakentuvat tulevaisuudessa. On siis mahdollista, että joko yksittäisissä valtioissa olevat tämänhetkiset rakenteet, kuten Italian pörssin selvitys- ja vakuuskassa (*Cassa di compensazione e garanzia*), vahvistuvat tai syntyvät muutamia suuria Euroopanlaajuisia elimiä. Nämä ovat vain oletuksia, asetuksessa ei tätä mainita. Yksityiskohtaista rakennetta oleellisempaa on kuitenkin painottaa, että riskinhallintatoiminnan hoitamisella ja valvontamekanismien tehokkuudella on suuri merkitys, jotta vastaisuudessa vältetään katastrofaaliset maksuvaikkeudet.

3.15 Myös kustannusten pitäisi laskea, kun kaupankäynti vakioidaan asettamalla se keskusvastapuolten alaisuuteen. Keskitämisellä voisi epäilemättä olla tällainen vaikutus, mutta siitä ei ole varmuutta. Mikäli uudet säännöt pannaan täytäntöön asianmukaisesti, riskejä on varmasti jatkossa mahdollista arvioida entistä paremmin. Viime aikoina luotonvälittäjät ovat usein arvioineet riskit tavoitellessaan yhä suurempia myyntimääriä ja lyhyen aikavälin voittoja.

4. Kriittikää

4.1 Yksi huolenaiheista liittyy asetuksen täytäntöönpanosta aiheutuviin kustannuksiin, jotka vaikuttavat aliarvioiduilla ja joiden ajoitus on sikäli huono, että rahoituslaitoksiin kohdistuu jo nyt paineita sääntelyn, kannattavuuden ja kustannusten näkökulmasta. Rahoituslaitosten on oltava tehokkaita ja tuettava taloutta, mutta niiden on samaan aikaan pystyttävä säilyttämään riittävä tuottoprofiili. Huolena on, että nämä kustannukset siirretään sijoittajien ja asiakkaiden maksettavaksi. ETSK katsoo, että käyttäjiä ja yrityksiä, erityisesti pk-yrityksiä, on suojeltava tällaisilta vaikutuksilta.

4.2 Komissio arvioi, että säästöjen noudattamisesta syntyvät kertaluonteiset kustannukset ovat yhteensä 512–732 miljoonaa euroa ja jatkuvat kustannukset 312–586 miljoonaa euroa. Nämä luvut vaikuttavat aliarvioiduilta: esimerkiksi arvioidut toimenpiteet, jotka aiheutuvat tietojen raportointia koskevien vaatimusten edellyttämän teknisen infrastruktuurin kehittämisestä, herättävät epäilyksiä ja jo ne pelkästään saattavat ylittää kokonaisuuden. Komissio on vihdoin käynnistänyt ETSK:n kauan toivoman ja suosittaman tutkimuksen, jolla arvioidaan uusien säästöehdotusten aiheuttamien kustannusten kokonaisvaikutusta. Jotta asetuksen ajalliset ja rahalliset seuraukset ymmärrettäisiin kokonaisuudessaan, olisi toivottavaa, että tutkimus valmistuisi ja julkaistaisiin mahdollisimman pian.

4.3 Koska säännösten muuttaminen lisää kokonaisuudessaan ottaen edelleen kustannuksia ja rahoituslaitosten monimutkaisuutta, rahoituslaitoksissa nousee esille tärkeitä kysymyksiä siitä, tulisiko niiden rajoittaa liiketoimintaansa tietyillä aloilla tai siirtää toimintaansa toiselle lainkäyttöalueelle.

4.4 Vaikka monet suhtautuvat myönteisesti periaatteeseen riskien vähentämisestä avoimuutta lisäämällä, olisi pyrittävä ymmärtämään paremmin, minkälainen kokonaisvaikutus säädöksellä on EU:n kilpailukykyyn finanssipalveluiden maailmanlaajuisilla markkinoilla.

4.5 Liittyen edelleen uuden säädöksen tuomaan suurempaan avoimuuteen on aiheellista kysyä, ketkä hyötyvät todellisuudessa uusista toimista suoraan. Investointipankit ja hedgerahastot hyötyvät varmasti siitä, että tietoa on saatavilla enemmän, mutta päteekö tämä kaupallisiin markkinoihin?

4.6 ETSK pohtii, voiko nimettömänä käytävää kauppaa (*dark pools*) voimakkaasti rajoittava sääntely haitata myös omaisuudenhoitoyhtiöiden kykyä harjoittaa kaupankäyntiä parhaalla mahdollisella tavalla asiakkaiden (pääasiassa yksityisasiakkaiden) hyväksi.

4.7 Yksi ehdotetun asetuksen tavoitteista on finanssimarkkinoiden yhtenäistäminen, yhdenmukaistaminen ja integroiminen. Yksityissijoittajat eivät useinkaan tunne kovin hyvin omilla markkinoillaan käytössään olevia rahoitusvälineitä. ETSK tukee periaatetta erilaisten kaupankäyntijärjestelmien konsolidoinnista mutta kehottaa samalla komissiota edistämään pikaisesti talousvalitusohjelmien kehittämistä. Komitea katsoo nimittäin, että mikäli sijoittajien valmistautuminen ja tietämys ei ole riittävää, tavoitteena oleva yhdenmukaistaminen ei välttämättä tuota toivottuja vaikutuksia.

4.8 Uuden asetuksen tärkeimpiin vaikutuksiin kuuluu sen kattamien omaisuusluokkien laajentaminen: tavoitteena on, että asetukset koskisi osakkeiden lisäksi kaikkia muitakin rahoitusvälineitä. Mikäli asetuksen tavoitteet kilpailukykyisestä ja listattujen johdannaisten selvitykseen perustuvasta kaupankäynnistä toteutuvat, sillä on merkittäviä vaikutuksia markkinoiden rakenteeseen. Kehitystä tähän suuntaan saattaa nopeimmin tapahtua kiinteätuottoisten arvopaperien markkinoilla, jotka hyödyntävät jo erilaisia sähköisiä järjestelmiä.

4.9 Ehdotetun asetuksen 40 artiklassa on pitkä ja kattava luettelo delegoituja säädöksiä, joita komissio voi antaa. Näiden säädösten sisältö on varsin laaja (muutamia esimerkkejä ovat osto- ja myyntitarjousten määrittely, toimeksiantojen tyyppi ja kattavuus sekä tiedot, jotka säädelyjen markkinoiden ja sijoituspalveluyritysten on toimitettava yleiseen tietoon kussakin rahoitusvälinelajissa jne.). ETSK kiinnittää huomiota delegoituja säädöksiä koskevan 40 artiklan yhteensopivuusongelmaan SEUTin 290 artiklan kanssa sellaisena kuin se on muutettuna Lissabonin sopimuksessa. Perussopimuksen mukaan "lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävässä säädöksessä voidaan siirtää komissiolle valta antaa muita kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviä, soveltamisalaltaan yleisiä säädöksiä, joilla täydennetään tai muutetaan lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyyn säädöksen tiettyjä, muita kuin sen keskeisiä osia". ETSK katsoo, että ehdotetussa asetuksessa mahdollistetaan monien sellaisten säädösten delegoiminen, joita on pidettävä asetuksen keskeisinä osina ja jotka eivät ole merkitykseltään vähäpätöisiä. Näin ollen 40 artiklan delegoitujen säädösten luettelo on komitean mielestä tarpeettoman pitkä, liian kattava ja yhteensopimaton SEUTin kanssa.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi säännellyillä markkinoilla kaupankäynnin kohteeksi otettavien arvopaperien liikkeeseenlaskijoita koskeviin tietoihin liittyvien avoimuusvaatimusten yhdenmukaistamisesta annetun direktiivin 2004/109/EY ja komission direktiivin 2007/14/EY muuttamisesta”

COM(2011) 683 final – 2011/0307 COD

(2012/C 143/15)

Esittelijä: **Paulo BARROS VALE**

Neuvosto päätti 30. marraskuuta 2011 ja Euroopan parlamentti 15. marraskuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 50 ja 114 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi säännellyillä markkinoilla kaupankäynnin kohteeksi otettavien arvopaperien liikkeeseenlaskijoita koskeviin tietoihin liittyvien avoimuusvaatimusten yhdenmukaistamisesta annetun direktiivin 2004/109/EY ja komission direktiivin 2007/14/EY muuttamisesta

COM(2011) 683 final – 2011/0307 COD.

Asian valmistelusta vastannut "yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 1. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 232 ääntä puolesta ja 3 vastaan 11:n pidättyessä äänestämästä.

1. Tiivistelmä ja päätelmät

1.1 Ehdotus avoimuusdirektiivin muuttamisesta on osa laajempaa toimenpidepakettia, jotka on ryhdytty työstämään komission aloitteesta pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritykset) rahoituksen saatavuuden helpottamiseksi. Samalla siinä tuodaan esiin huoli siitä, miten sijoittajien luottamus palautetaan, ja tähdennetään kuinka tärkeää on tarjota markkinoille laadukkaita tietoja. Tarkasteltava ehdotus perustuu konsulttiyhtiö Mazarsin laatimassa riippumattomassa raportissa esitettyihin suosituksiin, sidosryhmien kuulemiseen ja näkemykseen, komission toukuussa 2010 julkaisemaan kertomukseen sekä kutakin esitettyä vaihtoehtoa koskevaan vaikutustesarvioon. ETSK yhtyy ehdotuksen tavoitteisiin ja sisältöön, mutta esittää siitä eräitä huomioita.

1.2 Ehdotettuja muutoksia, joiden tavoitteena on tehdä markkinoista nykyistä vetovoimaisemmat pienille ja keskisuurille liikkeeseenlaskijoille, sovelletaan kaikkiin. Yksinkertaistamisen merkittävimmät vaikutukset eivät mahdollisesti kohdistu niinkään muutosten todellisiin kohteisiin vaan nimenomaan markkinoilla toimiviin suuriin yrityksiin. Monien mielestä avoimuusdirektiivin vaatimukset eivät estä pienten ja keskisuurten liikkeeseenlaskijoiden tuloa markkinoille, joten ei ole varmaa, että nyt ehdotettu yksinkertaistaminen olisi ratkaiseva tekijä kyseisiä päätöksiä tehtäessä tai että sillä olisi merkittävä vaikutus markkinoiden vetovoimaisuuteen pk-yritysten kannalta. Vaikka yksinkertaistaminen ei sidosryhmien näkemyksen mukaan vaaranna markkinoiden uskottavuutta tai sijoittajansuojaa, sillä on kuitenkin taloudellisia vaikutuksia, jotka – vaikka ne voivatkin olla merkittävämpiä suurissa yrityksissä – kohdistuvat viime kädessä jossain määrin myös pk-yrityksiin, minkä vuoksi ne ovat Euroopan yritysrakennetta parhaiten edustavan yritystyyppin kannalta merkittäviä.

1.3 Vaatimus julkaista neljännesvuosikatsauksia oli jo vuonna 2004 kiivasta keskustelua herättänyt kysymys, jota monet vas-

tustivat. ETSK suositti vaatimuksen soveltamisen osalta varovaisuuden noudattamista. Tuolloin esiin tuodut julkistamisen pakollisuuteen liittyvät kielteiset vaikutukset (tietojen määrän kasvu niiden laadun paranemisen sijasta, korkeat rahoitus- ja vaihtoehtokustannukset, tulosten näyttämistä markkinoille koskevasta pakosta johtuva lyhytnäköisen lähestymistavan soveltaminen strategisemman ja pitkälle aikavälille suuntautuvan näkemyksen sijasta) ovat sittemmin varmistuneet. Voidaan jopa katsoa, että paine aikaansaada tuloksia lyhyellä aikavälillä oli yksi nykyisen kriisin aiheuttaneista tekijöistä, sillä rahoitusalaan kohdistui kullakin vuosineljänneksellä paine esittää yhä myönteisempiä tuloksia. Koska vaadittava ja toivottava avoimuus ei ole vaarassa, sillä merkittävien tietojen julkistaminen varmistetaan noudattamalla esitteistä ja markkinoiden väärinkäytöstä annettuja direktiivejä, ETSK kannattaa tämäläisyyppisen julkaisun pakollisuudesta luopumista. Näin mahdollistetaan se, että nimenomaan markkinat tekevät päätöksen tarvittavan tiedon määrästä.

1.4 Jotkut tahot ovat todenneet osavuosikatsauksiin liitettävän selostusosuuden laadinnan monimutkaisuuden olevan merkittävä vaihtoehtokustannusten sekä alan asiantuntijoiden alihankintaan liittyvien muiden kustannusten aiheuttaja. Vaikkei ole varmaa, että Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitean (EAMV) laatimilla malleilla olisi merkittävä myönteinen vaikutus kustannusten vähenemiseen, aloite voi johtaa jonkinlaisiin säästöihin pk-yrityksissä, jotka malleja käyttämällä välttyvät palkkaamasta ulkopuolisia tahoja kyseisten selostusten laatimista varten. On myös aiheellista varoittaa siitä, että malleissa on vaikea ottaa ennalta huomioon kaikki tilanteet, mikä voi johtaa annettavien tietojen jonkinlaiseen yksinkertaistamiseen tai jopa siihen, ettei joitakin muita merkittäviä tietoja ilmoiteta sen johdosta, ettei niitä ole otettu malleissa huomioon.

1.5 Julkistamisvelvoitteen piiriin kuuluvien rahoitusvälineiden määritelmän laajentaminen on osoitus pyrkimyksestä mukauttaa säännöt markkinoiden innovaatioihin ja seurata näin kehitystä.

Tämä muutos saattaa avoimuusdirektiivin sopusointuun Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Portugalissa jo toteutettujen ja muissa Euroopan unionin ja muun maailman maissa valmistella olevien toimenpiteiden kanssa. Ranskassa oli tätä alaa koskeva lainsäädäntöaloite, joka sittemmin osoittautui riittämättömäksi. Vaikka markkinoiden "hukuttamista" tarpeettomalla tiedolla saatetaan pelätä, kokemukset maista, joissa säännöt jo edellyttävät tämänkaltaista ilmoitusta, osoittavat pelon perusteettomaksi, ja monet kuulluista sidosryhmistä kehottavat ottamaan oppia Yhdistyneen kuningaskunnan kokemuksista.

1.6 Eurooppalaisen tietojärjestelmän luomisen osalta ETSK kiinnittää huomiota siihen, että nykyisten kansallisten tietokantojen yhdistäminen voi olla vaikeaa niissä käytettävien teknologioiden yhteensopimattomuuden johdosta. Vaikka useat sidosryhmät pitävät järjestelmän luomista hyödyllisenä ennen kaikkea sijoittajille ja analytikoille tarjottavien tietojen kannalta, on arvioitava sen luomisen ja ylläpidon kustannus-hyöty-suhdetta. Kyseessä on kuitenkin merkittävä, yhtenäismarkkinoiden kehittymistä edistävä toimenpide.

1.7 Valtioille suoritettuja maksuja koskevaan ilmoitusvelvollisuuteen liittyvän direktiivin 6 artiklan uuden sanamuodon osalta ETSK kehottaa laajentamaan kyseisen säännöksen soveltamisalaa. On epäilemättä tärkeää, että kaivannaisteollisuudessa ja metsien hakkuuteollisuudessa toimivat liikkeeseenlaskijat julkistavat suoritettut maksut. Artiklan sanamuoto voisi kuitenkin olla kunnianhimoisempi ja kattaa yksityisten tahojen kanssa tehdyt, yleistä etua koskevat käyttöoikeussopimukset, esimerkiksi liikenne-, televiestintä- ja energiaverkon sekä rahapelitoiminnan hoitamisen joko yksinkertaisesti myöntämällä käyttöoikeuksia tai luomalla julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia. Kaikki tällainen viranomaisten kanssa harjoitettava liiketoiminta tulisi julkistaa maa- ja hankekohtaisesti. Kun otetaan huomioon, että tämän toimenpiteen tavoitteena on asettaa valtiot vastuuseen niiden keräämien varojen käytöstä, ei pidä väheksyä summia, joita direktiivin nyt kattamien toimien ohella maksetaan tietyn valtion resurssien ja infrastruktuurin muunlaista käyttöä koskevan liiketoiminnan puitteissa.

1.8 Seuraamusten osalta ETSK katsoo, että suunniteltujen seuraamusten enimmäistason vahvistamisen ohella tulisi myös säätää niiden vähimmäistasosta, jotta varmistetaan, ettei rikkomuksia jätetä rankaisematta ja että sovelletaan seuraamuksia, joilla on varoittava vaikutus ja jotka todella rankaisevat lainvastaisesta toiminnasta, ja yhdenmukaistetaan jäsenvaltioiden käytännöt.

1.9 Nykytilanne huomioon ottaen kysynnän äkillistä kasvua koskeva skenaario ei ole kovin todennäköinen, mutta on kuitenkin syytä vain varoittaa mahdollisuudesta, että ehdotus avoimuusdirektiivin säännösten yksinkertaistamiseksi yhdessä muiden suunniteltujen ehdotusten kanssa markkinoiden vetovoimaisuuden lisäämiseksi voi johtaa liiketoimien määrän kasvuun, jonka vaikutusta markkinoiden toimintaan ei ole vielä arvioitu. Samanaikaisesti pk-yritysten tunnettuuden lisääminen sekä sijoittajien kannalta vetovoimaisemmat markkinat voivat kärjistä kuluttajavalitukseksi nykyisin ilmeneviä epäkohtia, minkä vuoksi kuluttajat eivät pysty tulkitsemaan saatavilla olevia tietoja eivätkä tekemään tietoisia päätöksiä.

2. Ehdotuksen tausta

2.1 Komissio esitti avoimuusdirektiivin (direktiivi 2004/109/EY⁽¹⁾) 33 artiklan mukaisesti kertomuksen direktiivin täytäntöönpanosta sen voimassaolovuosilta. Kertomuksen päätelmissä korostetaan, että valtaosa sidosryhmistä pitää direktiivin vaatimuksia tärkeinä markkinoiden asianmukaisen ja tehokkaan toiminnan kannalta.

2.2 Tässä tarkasteltava ehdotus direktiivin muuttamisesta on tehty ottamalla huomioon komission ensisijainen poliittinen tavoite parantaa sääntely-ympäristöä ja helpottaa pienten ja keskisuurten liikkeeseenlaskijoiden pääoman saantia, ja sen tavoitteena on muuttaa listattuihin pk-yrityksiin sovellettavia velvoitteita oikeasuhteisemmiksi sijoittajansuojaa kuitenkin vaarantamatta. Ehdotuksella avoimuusdirektiivin muuttamisesta tähdätään myös taloudelliseen vakauteen varmistamalla yrityskauppojen avoimuus ja sijoittajien luottamus sekä kannustetaan samalla keskittymään entistä enemmän pitkän aikavälin tuloksiin. Lisäksi säännöksillä säänneltyjen tietojen saannin parantamisesta unionin tasolla pyritään lisäämään Euroopan arvopaperimarkkinoiden toiminnallista yhdentymistä ja parantamaan pienten ja keskisuurten pörssiyritysten tunnettuutta yli kansallisten rajojen.

2.3 On syytä korostaa, että tässä tarkasteltava ehdotus direktiivin muuttamisesta perustuu konsulttiyhtiö Mazarsin toteuttamaan riippumattomaan tutkimukseen, jonka tavoitteena oli tarjota määrällisiä ja laadullisia tietoja tukemaan komissiota Euroopan parlamentille ja neuvostolle esiteltävän, direktiivin täytäntöönpanoa koskevan 33 artiklan mukaisen kertomuksen laadinnassa. Lisäksi on otettu huomioon Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitean (EAMV) sekä arvopaperimarkkinoita käsittelevän eurooppalaisen asiantuntijaryhmän (ESME) julkaisemat kertomukset.

2.4 Kahteen seikkaan kaivataan parannuksia: ensinnäkin koska direktiivillä tähdätään vähimmäistason yhdenmukaistamiseen, jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön sellaisia tiukempia toimenpiteitä, jotka aiheuttavat soveltamisongelmia ja lisäävät kustannuksia; ja toiseksi pk-yrityksille ei ole varattu pehmeämpiä toimenpiteitä, minkä ei uskota rohkaisevan niitä tulemaan markkinoille. Lisäksi pyydetään selkiyttämään eräitä direktiiviin sisältyviä määritelmiä sekä lisäämään asiakirjan tekstin johdonmukaisuutta ja selkeyttä eräiden merkitykseltään samankaltaisten termien käytössä. Lopuksi tuodaan esiin tarve parantaa ilmoittamista koskevia säännöksiä.

2.5 Analyysissa tarkasteltiin useiden ehdotettujen vaihtoehtojen vaikutuksia, minkä pohjalta päädyttiin seuraaviin päätöksiin:

2.5.1 Jotta ennen kaikkea pk-yrityksille sallitaan enemmän joustovaraa kausittaisten taloudellisten tietojen julkistamistehdessä ja -ajankohdissa, vaihtoehtona on poistaa kaikilta pörssiyrityksiltä velvoite julkistaa neljännesvuosikatsauksia. Vaikka tavoitteena on yksinkertaistaa menettelyä pk-yritysten kannalta, ratkaisussa ei lopulta tehdä eroa toimenpiteen kohteiden välillä, jotta ei luotaisi kahdenlaisia standardeja, jotka saattaisivat hämentää sijoittajia. Tämän toimenpiteen odotetaan johtavan kustannusten vähenemiseen sekä siihen, että keskitytään entistä enemmän pitkän aikavälin tuloksiin, kun paine tulosten

⁽¹⁾ EUVL L 390, 31.12.2004, s. 38–57; ETSK:n lausunto: EUVL C 80, 30.3.2004, s.128.

julkistamiseen neljännesvuosittain katoaa. Sijoittajansuojaa ei kyseenalaisteta, sillä esitedirektiivin ja markkinoiden väärinkäyttöä koskevan direktiivin säännökset ovat jatkossakin velvoittavia. Näin varmistetaan, että markkinoille annetaan tiedot tapahtumista ja/tai merkittävistä seikoista, jotka voivat vaikuttaa arvopapereiden hintaan.

2.5.2 Pk-yritysten osavuositarkastusten selostusosuuden yksinkertaistamiseksi ehdotetussa ratkaisussa vaihtoehtoa sovelletaan jälleen kerran kaikkiin sekä edellytetään, että EAMV luo näitä asiakirjoja varten ei-sitovat mallit. Näin odotetaan vähennettävien kustannuksia, annettavan sijoittajille mahdollisuus vertailla tietoja sekä parannettavan pk-yritysten tunnettuutta yli kansallisten rajojen.

2.5.3 Puutteiden poistamiseksi vaatimuksista, jotka koskevat huomattavista äänioikeuksien omistusosuuksista ilmoittamista, ehdotetaan, että laajennetaan julkistamisjärjestelmää koskemaan kaikkia välineitä, joilla on samanlainen vaikutus osakkeiden omistamiseen ja osakkeiden hankkimisoikeuksiin.

2.5.4 Jotta poistetaan erot huomattavien omistusosuuksien ilmoittamista koskevilla vaatimuksissa, vaihtoehtona on laskea yhteen osakeomistukset ja osakkeisiin oikeuttavien rahoitusvälineiden omistukset, käteisvaroina maksettavat johdannaiset mukaan luettuina.

2.6 Merkittävimmät muutokset, jotka on tehty sekä pk-yritysten markkinoille pääsyn helpottamiseksi että direktiivin tekstin selkiyttämiseksi, ovat seuraavat:

2.6.1 Niille kolmansien maiden liikkeeseenlaskijoille, jotka eivät ole valinneet kotijäsenvaltiotaan kolmen kuukauden määräajan kuluessa, määrätään oletusarvoinen kotijäsenvaltio.

2.6.2 Poistetaan vaatimus julkaista osavuotisia johdon selvityksiä ja/tai neljännesvuositarkastuksia.

2.6.3 Laajennetaan julkistamisvelvoitteen piiriin kuuluvien rahoitusvälineiden määritelmää.

2.6.4 Osakeomistukset ja rahoitusvälineiden omistukset laskeaan yhteen, kun kyse on huomattavien omistusosuuksien ilmoittamisesta. Jäsenvaltioille sallitaan kuitenkin jatkossakin direktiivissä mainittuja alhaisempien raja-arvojen asettaminen huomattavien omistusosuuksien ilmoittamista varten ottamalla huomioon kulloistenkin markkinoiden erityispiirteet ja jos tämä on tarpeen avoimuuden varmistamiseksi tällä osa-alueella.

2.6.5 Siirretään komissiolle valta vahvistaa EAMV:n laatimat tekniset sääntelystandardit, jotka koskevat teknisiä vaatimuksia säännelyjen tietojen saannista unionin tasolla, taloudellisten tietojen saannin helpottamiseksi. Näin vältetään 27 erilaisen kansallisen tietokannan läpikäyminen. Tavoitteena on luoda säännelyjen tietojen eurooppalainen järjestelmä.

2.6.6 Kunkin yrityksen valtioille suorittamat maksut on julkistettava yritys- tai konsernitasolla, kun kyse on luonnonvarojen hyödyntämisestä.

2.6.7 Toimivaltaisten viranomaisten seuraamusvaltuuksia vahvistetaan, ja säännösten rikkomisesta aiheutuvat seuraamukset tai toimenpiteet on julkistettava.

3. Ehdotuksen herättämiä kysymyksiä

3.1 Yksi tässä tarkasteltavan avoimuusdirektiivin tarkistuksen tavoitteista on auttaa tekemään säännellyistä markkinoista entistä vetovoimaisemmat pienille ja keskiuurille liikkeeseenlaskijoille. Markkinoiden vetovoimaisuuden lisääminen pk-yrityksiä ajatellen on ensiarvoisen tärkeää markkinoiden kehittymistä ja kasvua silmällä pitäen. Avoimuusdirektiiviin ehdotetut muutokset ovat myönteinen aloite, sillä ne mahdollistavat tiettyjen menettelyiden yksinkertaistamisen vaarantamatta kuitenkaan sijoittajien päätöksenteon ja markkina-analyttikkojen tulkinnan kannalta olennaisten tietojen laatua. Tällaisella yksinkertaistamisella on epäilemättä myönteinen vaikutus kaikkien pörssiyritysten kustannuksiin, mutta niillä voi olla suurempi vaikutus pk-yrityksiin.

3.2 Yksinkertaistamisesta huolimatta kyseessä on nyt ja vastaisuudessa ala, jolla sovellettavia sääntöjä ja termejä kuluttajien on vaikea ymmärtää. Vaikka laajamittaisen valistuksen tarjoaminen kansalaisille on tällä alalla hankalaa, kuluttajansuojelulla on huomattava merkitys, sillä sen avulla estetään, että teknisen kielen käyttö johtaisi kuluttajia harhaan, sekä valvontaviranomaisten että keskushallinnon tarjoaman valistuksen ja tiedotuksen avulla. Tämä toimintaloikka onkin otettava huomioon tulevaisuudessa.

3.3 Laatimalla ehdotuksessa suunnitellut selostusosuutta koskevat mallit voidaan osaltaan helpottaa tietojen tulkintaa sekä parantaa tietojen vertailtavuutta. Vaikka mallien laatiminen on monimutkaista ja vaikka siihen voi liittyä jonkinlainen vaara sekä liiallisesta yksinkertaistamisesta että siitä, ettei kaikkia tilanteita oteta huomioon, mallien käyttö voi johtaa kustannusten alenemiseen erityisesti pk-yrityksissä ja jopa antaa kuluttajille mahdollisuuden tulkita tietoja entistä vaivattomammin.

3.4 Ei voida liiaksi tähdentää sitä, kuinka tärkeää on luopuminen neljännesvuositarkastusten julkaisemisen pakollisuudesta. Markkinoiden jatkuvan kehittymisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää estää markkinoilla vallitseva lyhytnäköinen lähestymistapa, jota kyseinen käytäntö on edistänyt merkittävästi. Ainoastaan pitkän aikavälin näkemys mahdollistaa innovoinnin, joka on kestävä ja osallistavan kasvun – kumpikin Eurooppa 2020 -strategian painopisteitä – avaintekijä.

3.5 Julkistamisvelvoitteen piiriin kuuluvien välineiden määrittelyn laajentaminen on avoimuusdirektiiviin tehtyjen muutosten keskeinen elementti. Rahoitusallalla tapahtunut innovointi on johtanut sellaisten uudentyypisten välineiden luomiseen, joita varten tarvitaan avoimuuteen liittyvät puitteet. Toivotaan, että näiden muutosten avulla poistetaan nykyiset epäkohdat, kun kyse on vaatimuksista, jotka koskevat huomattavista äänioikeuksien omistusosuuksista ilmoittamista ja huomattavien omistusosuuksien ilmoittamista, ja että näin vältetään tilanteet, joissa hankitaan piilotettua osakepääomaa ja ilmoitetaan markkinoille huomattavista omistusosuuksista ilman minkäänlaista ennakkovaroitusta, kuten jo on tapahtunut.

3.6 Tavoite luoda yhteinen eurooppalainen tietojärjestelmä säännelyjen tietojen säilyttämiseksi unionin tasolla on kunnianhimoinen, ja siihen on pyrittävä. Järjestelmä olisi epäilemättä

merkittävä väline yhtenäismarkkinoiden syventämiseksi. On vain kiinnitettävä huomiota tämäntyyppisen välineen perustamisen ja ylläpidon kustannus-hyöty-suhteeseen.

3.7 Avoimuusdirektiivi kattaa nyt kaivannaisteollisuudessa toimivien liikkeeseenlaskijoiden toimintamaissaan valtiolle suorittamat maksut. Tämä komission ehdotus on innovatiivinen ja pyrkii tuomaan esiin taloudellisen vaikutuksen, joka yrityksen toiminnalla vastaanottavassa maassa on, sekä lisäämään avoimuutta. ETSK on vakuuttunut siitä, että tavoite voitaisiin asettaa vielä tätäkin korkeammalle sisällyttämällä tähän ilmoitusvelvollisuuteen arvopaperit, jotka liittyvät muuhun yleisen edun mukaiseen toimintaan, jossa käyttöoikeus on myönnetty yksityisille tahoille; summat ovat huomattavia erityisesti, kun kyse on liikenne-, televiestintä- ja energiaverkkoa ja jopa rahapelitoimintaa koskevista käyttöoikeuksista.

3.8 Myös seuraamusjärjestelmää on tarkistettu nyt tarkasteltavana olevassa ehdotuksessa vahvistamalla toimivaltaisten viranomaisten valtuuksia siten, että niihin sisällytetään muutamia välineitä, kuten oikeus evätä äänioikeuden käyttäminen ja julistaa seuraamukset. Korostettakoon, että vaikka taloudellisille

seuraamuksille on asetettu enimmäistasot, näin ei ole tehty vähimmäistasojen osalta. Vähimmäistasojen asettaminen voikin olla yksi olennainen merkittävä lisätoimenpide, jolla on varoitettava vaikutus.

3.9 Sääntöjen yksinkertaistaminen, jonka seurauksena markkinoiden vetovoimaisuuden odotetaan kasvavan, voi johtaa kaupankäynnin lisääntymiseen. Ei ole kuitenkaan tiedossa, miten se vaikuttaa pörssien ja sääntelyviranomaisten tavanomaiseen toimintaan. Toivottavaa on, että niillä on valmiudet vastata tilanteissa, jossa liiketoimien määrä lisääntyy nopeasti.

3.10 Vaikka kyseessä ei olekaan seikka, joka liittyy suoraan avoimuusdirektiiviin, ETSK käyttää tilaisuutta hyväkseen korostaa erästä markkinoiden laajentamisen tiellä olevista merkittävistä esteistä: arvopaperipörssien perimiä korkeita maksuja. Yritykset pitävät sekä listautumiseen liittyviä kustannuksia että arvopaperimarkkinoilla pysymisestä aiheutuvia vuotuisia kustannuksia – joiden kummankin määrä on huomattava – tekijänä, joka toimii pelotteena päätettäessä markkinoille listautumisesta. Näin ollen kaikki tällä alalla toteutettavat toimet voisivat helpottaa merkittävästi listautumispäätöksen tekemistä.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset Euroopan sosiaalirahastosta ja asetuksen (EY) N:o 1081/2006 kumoamisesta"

COM(2011) 607 final – 2011/0268 COD

(2012/C 143/16)

Esittelijä: **Xavier VERBOVEN**

Toinen esittelijä: **Miguel Ángel CABRA DE LUNA**

Neuvosto päätti 27. lokakuuta 2011 ja Euroopan parlamentti 25. lokakuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset Euroopan sosiaalirahastosta ja asetuksen (EY) N:o 1081/2006 kumoamisesta

COM(2011) 607 final – 2011/0268 COD.

Asian valmistelusta vastannut "työllisyys, sosiaalasiat, kansalaisuus" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 25. tammikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin ääniä 217 puolesta ja 5 vastaan 7:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden periaate sekä yhteisvastuun periaate sisältyvät perussopimukseen ja muodostavat kaksi tärkeimmistä kansojen, kansalaisten ja alueiden yhdistymistä tukevista pilareista. Euroopan sosiaalirahasto (jäljempänä ESR), joka on EU:n tärkein henkilöresurssien tukemiseen tarkoitettu rahoitusväline, edistää jatkossakin osaltaan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden saavuttamista Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 162 artiklan mukaisesti.

1.2 Taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden on vastaisuudessaakin oltava Eurooppa 2020 -strategian ytimessä. Kaikki kansalaisyhteiskunnan toimijat – mukaan lukien vapaaehtoistyö – tunnustetaan tärkeiksi osatekijöiksi Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamisessa. Tätä käsitystä tukevat myös neuvoston 3. lokakuuta 2011 antamat päätelmät ⁽¹⁾.

1.3 ETSK on yhtä mieltä siitä, että SEUTin 10 artiklan mukaisesti ESR:n rahoittamien prioriteettien täytäntöönpanolla olisi torjuttava sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää sekä tuettava vammaisten oikeuksista tehdyn YK:n yleissopimuksen mukaisten veloitteiden täyttämistä muun muassa koulutuksen, työllisyyden ja esteettömien mahdollisuuksien osalta.

1.4 Euroopan sosiaalirahaston on oltava tärkein väline Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden täytäntöönpanossa. Tämä koskee erityisesti tavoitteita, jotka liittyvät työllisyyteen, koulutukseen, sosiaaliseen osallisuuteen ja köyhyyden torjumiseen. ESR:n on tuettava poliittisia toimia, joita jäsenvaltiot toteuttavat yhdennettyjen suuntaviivojen ja kansallisten uudistusohjelmien puitteissa. ETSK:n mielestä kansallisten uudistusohjelmien tulisi sisältää muun muassa tavoitteita, joilla pyritään muita heikommassa asemassa olevien väestönosien (esimerkiksi nuorten, naisten, maahanmuuttajien, pitkäaikaistyöttömien, ikäihmisten, vammaisten – jotta kansallisissa uudistusohjelmissa täytettäisiin vammaisten oikeuksista tehdyn YK:n yleissopimuksen mukaiset veloitteet – ja etnisten vähemmistöjen) sosiaalisen osallisuuden lisäämiseen. Lisäksi tulisi asettaa Eurooppa 2020 -strategian yleistavoitteen saavuttamista edistävät tavoitteet, jotta köyhyydessä elävien määrää voitaisiin vähentää 20 miljoonalla vuoteen 2020 mennessä.

1.5 Muita heikommassa asemassa olevien, kuten nuorten, naisten, maahanmuuttajien, pitkäaikaistyöttömien, ikäihmisten, vammaisten ja etnisten vähemmistöjen, työllisyyden ja sosiaalisen osallisuuden edistämisen (erityisesti työllistymisen kautta) on oltava jatkossakin ESR:n ensisijaisena tavoitteena kaikilla EU:n alueilla. Vähintään 40 prosenttia ESR:n kokonaisresursseista kussakin jäsenvaltiossa on kohdennettava temaattiseen tavoitteeseen "edistetään työllisyyttä ja tuetaan ammatillista liikkuvuutta".

1.6 ETSK tukee sosiaalisen innovoinnin korostamista sekä mahdollisuuksia tukea hankkeita yhteisötalouden, sosiaalisen yrittäjyyden ja sosiaalisen yritystoiminnan alalla.

⁽¹⁾ Työllisyydestä, sosiaalipolitiikasta, terveydestä ja kuluttaja-asioista vastaavan neuvoston 3114. kokous Luxembourgiin 3. lokakuuta 2011, päätelmien kohta 12.

1.7 Infrastruktuureihin, alueelliseen kilpailukykyyn ja liiketoinnin kehittämiseen tehtävien sijoitusten lisäämisen ohella tarvitaan pysyvien työpaikkojen luomiseen tähtääviä toimenpiteitä työmarkkinapolitiikan, koulutuksen, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden, työntekijöiden, yritysten ja yritysjohtajien mukautumiskyvyn sekä hallinnollisten valmiuksien alalla.

1.8 Euroopan työllisyysstrategia sekä sosiaalista osallisuutta edistävät eurooppalaiset politiikat on nostettava jälleen Euroopan unionin keskeiseksi painopisteeksi, ja uusien ja parempien työpaikkojen luomiseen on osoitettava enemmän varoja.

1.9 ETSK:n mielestä yhteinen strategiakehys vastaa Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden mukaisia investointiprioriteetteja, sillä siinä määritellään, mitä mahdollisuuksia nykyistä avoimemmat ja helppopääsyisemmät työmarkkinat tarjoavat erityisesti niille, jotka ovat syrjäytyneet työmarkkinoilta muita enemmän (kuten nuoret, naiset, maahanmuuttajat, pitkäaikaistyöttömät, ikäihmiset, vammaiset ja etniset vähemmistöt jne.).

1.10 ETSK tukee ESR:n antamaa panosta Eurooppa 2020 -strategian muihin painopistealueisiin, joita ovat tutkimus ja innovointi, tieto- ja viestintäteknologian saatavuuden ja käytön parantaminen, pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukykyyn lisääminen, ympäristönsuojelu, vähähiiliseen talouteen siirtyminen ja resurssien kestävä käyttö.

1.11 ETSK kannattaa temaattista keskittämistä ja täydentävyyttä muiden olemassa olevien rahoitusvälineiden kanssa riittävien ja näkyvien vaikutusten saavuttamiseksi.

1.12 ETSK kannattaa ehdotusta, jonka mukaan vähintään 20 prosenttia ESR:n kokonaisresurssista on kohdennettava temaattiseen tavoitteeseen "edistetään sosiaalista osallisuutta ja torjutaan köyhyyttä", jolla pyritään työmarkkinoilta pahiten syrjäytyneiden integroimiseen.

1.13 Kumppanuusperiaate, joka kattaa talouselämän osapuolet ja työmarkkinaosapuolet sekä kansalaisyhteiskuntaa edustavat tahot kuten ympäristöalan kumppanit, valtiovallasta riippumattomat organisaatiot sekä yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja syrjinnän torjuntaa edistävät elimet, on olennainen edellytys rakennerahastoihin ja erityisesti Euroopan sosiaalirahastoon liittyvien toimenpiteiden onnistumiselle.

1.14 Kumppanuusperiaatteen toteuttamista koskevissa eurooppalaisissa käytäntösäännöissä on määriteltävä selvemmin kunkin kumppanin rooli eri tasoilla. Vaikka työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu kuuluu niiden yksinomaiseen toimivaltaan, käytäntösäännöissä on myös tehtävä selväksi, että kaikkien rahastoihin liittyviä yhteisiä säännöksiä koskevan ehdotetun asetuksen ⁽²⁾ 5 artiklassa mainittujen kumppanien mukanaolo ra-

hastojen eri toimeenpanovaiheissa on taattava, sisältäen myös toimenpideohjelmien määrittelyn ja täytäntöönpanon, ja niille on myönnettävä riittävä rahoitus osallistumisen takaamiseksi.

1.15 ETSK ei hyväksy lainkaan komission ehdotusta vakaus- ja kasvusopimukseen liittyvien taloudellisten sanktioiden langettamisesta tai kannustimien soveltamisesta rakennerahastojen välityksellä.

1.16 Rakennerahastot pelkästään eivät riitä vastaamaan kriisiin. Unioni tarvitsee erilaista talouden ohjausta ja hallintaa, jossa painotetaan vastuullista hallintoa ja panostetaan talouskasvuun ja kilpailukykyyn ja jonka avulla edistetään investointeja henkilöresursseihin sekä oikeudenmukaisuutta, yhteenkuuluvuutta ja solidaarisuuden ja sosiaalisen osallisuuden periaatteita. EU:n talousarvio on uudistettava näiden periaatteiden mukaisesti.

1.17 Euroopan sosiaalirahastolle myönnetty budjetti on pidettävä vähintään samalla tasolla kuin kuluneella ohjelmakaudella. Siitä olisi tuettava myös kansalaisten osallistumista, kansalaisyhteiskunnan vahvistamista ja tietoisuuden lisäämistä Euroopan yhteisistä arvoista.

2. Tausta: ehdotukset EU:n uudeksi monivuotiseksi rahoituskehikseksi ja koheesipolitiikaksi 2014–2020

2.1 Eurooppa-neuvosto vahvisti ensi vuosikymmenen uuden poliittisen toimintakehiksen, Eurooppa 2020 -strategian, 17. kesäkuuta 2010.

2.2 Komissio esitteli 29. kesäkuuta 2011 ehdotuksen "Eurooppa 2020 -strategiaa tukeva talousarvio", jossa määritellään EU:n uudet rahoitusnäkökulmat kaudeksi 2014–2020.

2.3 Lokakuun 6. päivänä 2011 komissio esitteli säädösehdotukset, jotka koskevat rakennerahastoja, myös Euroopan sosiaalirahastoa.

2.4 Näitä ehdotuksia seurasi kansalaisyhteiskunnan ja muiden sidosryhmien laaja kuuleminen, joka päättyi vuoden 2011 lopussa. Tammikuussa 2012 komissio julkaisee viimeisen, yhteistä strategiakehystä koskevan ehdotuskokonaisuuden, joka toimitetaan Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle.

2.5 ESR:n tulevaisuuteen liittyen ETSK antoi 15. maaliskuuta 2011 lausunnon "Euroopan sosiaalirahaston tulevaisuus vuoden 2013 jälkeen". ⁽³⁾ Onkin selvítettävä, onko sen keskeiset kohdat otettu mukaan ESR:ää koskevaan asetusehdotukseen, jota tässä lausunnossa käsitellään.

⁽²⁾ COM(2011) 615 final

⁽³⁾ EUVL C 132, 3.5.2011, s. 8–14.

2.6 Taloudellinen tausta: Uusia rahoitusnäkömiä arvioitaessa ei voida jättää huomioimatta yleisiä haasteita, joita ovat globalisaatio, väestönkehitykseen ja muuttovirtoihin liittyvät näkymät sekä varsinkin syvä talouskriisi, joka on muuttanut merkittävästi periaatteita, joihin Eurooppa 2020 -strategia perustui. Tämän vuoksi on tärkeää, että infrastruktuureihin, alueelliseen kilpailukykyyn ja liiketoiminnan – erityisesti pk-yritysten ja yhteisötalouden yritysten – kehittämiseen tehtävien sijoitusten lisäämisen ohella toteutetaan pysyvien työpaikkojen luomiseen tähtäviä toimenpiteitä työmarkkinapolitiikan, koulutuksen, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden sekä työntekijöiden, yritysten ja yritysjohtajien mukautumiskyvyn alalla.

2.7 Eurooppa 2020 -strategiaan kuuluvat tavoitteet ja välineet ovat pohjimmiltaan hyviä, mutta niitä on ohjattava paremmin ja mukautettava uuteen tilanteeseen. Tämä olisi tehtävä säänneltyjen ja osallistavien työmarkkinoiden puitteissa siten, että Euroopan kansalaisille ja erityisesti työmarkkinoilta kauimmas etäänntyneille (kuten nuorille, naisille, maahanmuuttajille, pitkäaikaistyöttömille, ikäihmisille, vammaisille ja etnisille vähemmistöille jne.) tarjotaan mahdollisuuksia löytää pysyviä ja laadukkaita, heidän osaamistaan vastaavia työpaikkoja.

2.8 ESR:n rahoituksen täytäntöönpanoa ja sen saantiin liittyviä käytännön näkökohtia on parannettava monin tavoin. Näillä parannuksilla on pyrittävä etenkin vähentämään byrokratiaa ennen toimenpideohjelman täytäntöönpanoa ja sen aikana helpottamalla rahoituksensaantimenettelyjä, nopeuttamalla muun muassa maksujärjestelmää, jotta ohjelmien toteuttajille koitua taloudellinen rasite saataisiin pidettyä mahdollisimman pienenä, sekä yksinkertaistamalla laskutus- ja tilinpäätösmenettelyjä ja ryhtymällä soveltamaan yhä laajemmin – mutta kuitenkin realismin pohjalta – yhdenmukaisten maksutasojen periaatetta jne.

2.9 ETSK:n mielestä yhteinen strategiakehitys vastaa Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden mukaisia investointiprioriteetteja, sillä siinä määritellään, mitä mahdollisuuksia nykyistä avoimemmat ja helppopääsyisemmät työmarkkinat tarjoavat erityisesti niille, jotka ovat syrjäytyneet työmarkkinoilta muita enemmän (kuten nuoret, naiset, maahanmuuttajat, pitkäaikaistyöttömät, ikäihmiset, vammaiset ja etniset vähemmistöt jne.). Yleisiä tukia tulisi käyttää nykyistä enemmän, jotta pienet kansalaisjärjestöt pääsisivät helpommin hyötymään rahastoista.

2.10 Euroopan sosiaalirahaston on oltava tärkein väline Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden täytäntöönpanossa. Tämä koskee erityisesti tavoitteita, jotka liittyvät työllisyyteen, koulutukseen, sosiaaliseen osallisuuteen ja köyhyyden torjumiseen. ESR:n on tuettava poliittisia toimia, joita jäsenvaltiot toteuttavat yhdennettyjen suuntaviivojen ja kansallisten uudistusohjelmien puitteissa. ETSK:n mielestä kansallisten uudistusohjelmien tulisi sisältää muun muassa tavoitteita, joilla pyritään muita heikommassa asemassa olevien väestönosien (esimerkiksi nuorten, naisten, maahanmuuttajien, pitkäaikaistyöttömien, ikäihmisten, vammaisten – jotta kansallisissa uudistusohjelmissä täytettäisiin vammaisten oikeuksista tehdyn YK:n yleissopimuksen mukaiset velvoitteet – ja etnisten vähemmistöjen) sosiaalisen osallisuuden lisäämiseen. Lisäksi tulisi asettaa Eurooppa 2020 -strategian

yleistavoitteen saavuttamista edistävät tavoitteet, jotta köyhyydessä elävien määrää voitaisiin vähentää 20 miljoonalla vuoteen 2020 mennessä.

2.11 Euroopan sosiaalirahastosta olisi tuettava kansalaisten osallistumista, kansalaisyhteiskunnan vahvistamista ja tietoisuuden lisäämistä Euroopan yhteisistä arvoista.

3. Yleishuomioita ESR:ää koskevasta asetusehdotuksesta

3.1 On vahvistettava EU:n talousarviota ja erityisesti budjetitkohtia, joilla tuetaan talouskasvua, sosiaalista yhteenkuuluvuutta, innovointia (myös sosiaalista innovointia) ja kestävästä kehitystä valtiollisella ja alueellisella tasolla.

3.2 ETSK katsoo, että komission ehdotuksen toteutuessa EU:n kokonaisbudjetti tulee pieneneään finanssitransaktioveron mahdollisesta käyttöönotosta ja Euroopan sosiaalirahaston kasvattamisesta huolimatta.

3.3 Kuten nykyisellä ohjelmakaudella, alueet saivat jatkosakin eriytettyä tukea taloudellisen kehitystasonsa perusteella. Tätä tasoa ei kuitenkaan pitäisi määritellä pelkästään asukaskohdittaisen BKT:n pohjalta. On otettava huomioon muitakin kriteerejä, kuten työttömyysaste, työllisyysaste ja työvoimaosuus, taitotaso, köyhyysaste, hyvinvointi ja sosiaalinen osallisuus sekä koulunkäynnin keskeyttäneiden määrä.

3.4 ETSK voi hyväksyä ehdotuksen uuden "siirtymäalueiden" alueluokan perustamisesta niitä alueita varten, joiden asukaskohdittainen BKT on 75–90 % unionin keskiarvosta, mikäli tämä ei vaikuta köyhimmille alueille osoitettaviin varoihin. Työmarkkinoilta pahiten syrjäytyneiden väestönosien (pitkäaikaistyöttömät, nuoret, naiset, maahanmuuttajat, ikäihmiset, vammaiset ja etniset vähemmistöt) työllisyyttä tukevia toimia on pystyttävä rahoittamaan alueluokista riippumatta näiden ryhmien haavoittuvaisuuden vuoksi.

3.5 Rakennerahastot ovat keskeisiä välineitä pyrittäessä vähentämään alueiden välisiä kehityseroja ja muita heikommassa asemassa olevien alueiden jälkeenjääneisyyttä sekä eri yhteiskuntaryhmien välisiä eroja tukeutumalla strategiaan, jonka tavoitteena on "älykäs, kestävä ja osallistava kasvu" jäsenvaltioissa ja aluetasolla.

3.6 Tämänhetkessä talouskriisitilanteessa Euroopan työllisyysstrategia on luonnollisesti nostettava jälleen Euroopan unionin keskeiseksi painopisteeksi ja uusien ja parempien työpaikkojen luomiseen on osoitettava enemmän varoja.

3.7 ETSK:n mielestä Euroopan sosiaalirahasto on tärkein EU:n sosiaalipolitiikan täytäntöönpanoa tukeva väline erityisesti työllisyyttä, koulutusta, sosiaalista osallisuutta ja köyhyyden torjuntaa koskevien toimien osalta, ja sen on säilytettävä tämä ensisijainen rooli Eurooppa 2020 -strategian yhteydessä.

3.8 ESR:n rooli ei saa rajoittua tällä hetkellä määriteltyjen työllisyyspolitiikan suuntaviivojen täytäntöönpanoon, vaan rahaston asemaa on vahvistettava myös sosiaalisen toimintaohjelman⁽⁴⁾ toteuttamisessa.

3.9 ESR:n on sekä tuettava jäsenvaltioiden poliittisia toimia kansallisten uudistusohjelmien puitteissa että edistettävä Eurooppa 2020 -strategian muiden tärkeiden tavoitteiden saavuttamista. Niitä ovat muun muassa investointien lisääminen tutkimukseen ja innovointiin, pk-yritysten kilpailukyvyä lisääminen, vähähiiliseen talouteen siirtyminen ja resurssien kestävä käyttö.

3.10 Tämänhetkessä poikkeustilanteessa ESR:n varoin on poikkeuksellisesti keskityttävä myös torjumaan talouskriisiä sekä suojelemaan työntekijöitä ja heikoimmassa asemassa olevia kansalaisia kriisin seurauksilta sekä toteuttamaan kriisin jälkeiseen aikaan liittyviä ennaltaehkäisytoimia, kuten vahvistamaan ihmisten turvallisuutta ja puolustuskykyä. Konkreettisesti rahastosta on tuettava – toivottavasti väliaikaisesti – pitkäaikaistyöttömiä, työmarkkinoilta pahiten syrjäytyneitä, nuoria, naisia, maahanmuuttajia, ikäihmisiä, vammaisia ja etnisiä vähemmistöjä jne.

3.11 Tämän saavuttamiseksi ETSK katsoo, että Euroopan globalisaatorahaston tulee täydentää Euroopan sosiaalirahastoa ja myöhemmin se on mahdollisesti sisällytettävä ESR:ään, jotta edistetään työttömyyden torjuntaa ja helpotetaan rahaston hyödyntämistä. On myös tärkeää taata johdonmukaisuus näiden kahden rahaston periaatteiden välillä erityisesti, mitä tulee kumppanuuteen ja varsinkin työmarkkinaosapuolten osallistumiseen.

3.12 ETSK ehdottaa, että globalisaatorahasto voisi hyödyntää Euroopan sosiaalirahaston kokemusta sosiaalasioissa täydentävyyden ja yhtenäisyyden vuoksi. Koska ESR:llä on kokemusta hakemusten melko nopeasta käsittelystä, budjettivaltaa käyttävien elinten hyväksynnän saaminen olisi muodollisuus, mikäli ESR suhtautuu asiaan myönteisesti.

3.13 ETSK ei kannata maataloustuottajien sisällyttämistä Euroopan globalisaatorahaston toimivallan piiriin, koska tämä tarkoittaisi sitä, että merkittävä osuus rahaston varoista tai jopa sen hallinta siirrettäisiin maatalousalalle. YMP:n ja maatalouden "uuden kriisivarauksen" on pystyttävä tukemaan maatalousalaa tehokkaammin. ETSK haluaisi myös varmuuden siitä, että ESR:n teknisen avun varat ovat edelleenkin saatavilla ja että kansalaisyhteiskunnalla on mahdollisuus käyttää niitä (huomattakoon, että teknistä apua ei mainita erikseen ESR-asetuksessa).

3.14 ETSK:n mielestä kumppanuusperiaatteen on oltava keskeisessä roolissa pyrittäessä varmistamaan, että EU:n rakennerahastoihin liittyvät toimenpiteet ovat asianmukaisia. Rakennerahastoasetuksissa on määriteltävä selkeästi kumppanuuden peri-

aate sen sijaan, että viitataan ainoastaan "nykyisiin kansallisiin sääntöihin ja menettelyihin". Jokaisen kumppanin rooli alue- ja paikallistasolla on määriteltävä selkeästi. ETSK suosittaa, että tunnustetaan erikseen kansalaisyhteiskunnan rooli (kuten Eurooppa 2020 -strategiassa korostetaan) sosiaalisen osallisuuden edistämisen ja köyhyyden torjunnan hankkeiden toteuttamisessa.

4. Erityisiä huomioita ja eri lukuihin liittyviä ehdotuksia

4.1 Yleiset säännökset

4.1.1 ETSK kannattaa temaattista lähestymistapaa, jossa keskitytään neljään temaattiseen tavoitteeseen, jotka jakautuvat toimintaluokkiin eli investointiprioriteetteihin:

— edistetään työllisyyttä ja työvoiman liikkuvuutta

— investoidaan koulutukseen, ammattitaitoon ja elinikäiseen oppimiseen

— edistetään sosiaalista osallisuutta ja torjutaan köyhyyttä

— parannetaan institutionaalisia valmiuksia ja tehostetaan julkishallintoa.

4.1.2 Vähintään 40 prosenttia ESR:n kokonaisresursseista kussakin jäsenvaltiossa on kohdennettava temaattiseen tavoitteeseen "edistetään työllisyyttä ja tuetaan ammatillista liikkuvuutta". ETSK kannattaa ehdotusta, jonka mukaan vähintään 20 prosenttia ESR:n kokonaisresursseista on kohdennettava temaattiseen tavoitteeseen "edistetään sosiaalista osallisuutta ja torjutaan köyhyyttä", jotta edistetään työn ja koulutuksen avulla erityisesti muita heikommassa asemassa olevien ryhmien kuten nuorten, naisten, maahanmuuttajien, ikäihmisten, vammaisten, etnisten vähemmistöjen jne. sosiaalista osallisuutta ja pyritään saavuttamaan tavoite köyhien määrän vähentämisestä ainakin 20 miljoonalla vuoteen 2020 mennessä.

4.1.3 Eurooppa 2020 -strategian mukaisesti työllisyyden, sosiaalisen osallisuuden ja koulutuksen edistämisen on jatkossakin oltava ESR:n ensisijainen tavoite.

4.1.4 ESR:n on tuettava alueellisia työllisyys sopimuksia ja työllisyyttä, koulutusta ja sosiaalista osallisuutta koskevia paikallisoitteita sekä markkinoiden elvyttämistä siten, että luodaan uusia yrityksiä – erityisesti pk-yrityksiä ja yhteisötalouden yrityksiä – ja edistetään tietoyhteiskuntaan osallistumista, kulttuurista ja luovuutta kansalaisten työllistettävyyttä parantavina tekijöinä sekä tuettava myös kansalaisyhteiskunnan osallistumista päätöksentekoon, kansalaisyhteiskunnan vahvistamista ja tietoisuuden lisäämistä Euroopan yhteisistä arvoista.

4.1.5 ETSK tukee sosiaalisten innovoinnin korostamista sekä mahdollisuutta tukea hankkeita yhteisötalouden, sosiaalisen yrityäjyden ja sosiaalisen yritystoiminnan alalla.

⁽⁴⁾ Uudistettu sosiaalinen toimintaohjelma: mahdollisuudet, väylät ja yhteisvastuu 2000-luvun Euroopassa, COM(2008) 412 final.

4.1.6 ETSK pitää tervetulleena ESR:n tukea kansainväliselle yhteistyölle, jolla pyritään edistämään vastavuoroista oppimista ja lisäämään näin ESR:n tukeman politiikan tehokkuutta.

4.2 Suunnittelua ja täytäntöönpanoa koskevat erityissäännökset – kumppanuusperiaate

4.2.1 ETSK:n mielestä kumppanuusperiaatteen on oltava keskeisessä roolissa pyrittäessä varmistamaan, että EU:n rakennerahastoihin liittyvät toimenpiteet ovat toimivia.

4.2.2 Rakennerahastoasetuksissa on määriteltävä selkeästi kumppanuuden periaate sen sijaan, että viitataan ainoastaan "nykyisiin kansallisiin sääntöihin ja menettelyihin". Jokaisen kumppanin rooli alue- ja paikallistasolla on määriteltävä selkeästi. Tätä varten on osoitettava riittävä rahoitus.

4.2.3 Kumppanuusperiaatteen toteuttamista koskevissa eurooppalaisissa käytäntösäännöissä on määriteltävä selvemmin kunkin kumppanin rooli eri tasoilla. Vaikka työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu kuuluu niiden yksinomaiseen toimivaltaan, käytäntösäännöissä on myös tehtävä selväksi, että kaikkien rahastoihin liittyviä yhteisiä säännöksiä koskevan ehdotetun asetuksen ⁽⁵⁾ 5 artiklassa mainittujen kumppanien mukanaolo rahastojen eri toimeenpanovaiheissa on taattava, sisältäen myös toimenpideohjelmien määrittelyn ja täytäntöönpanon, ja niille on myönnettävä riittävä rahoitus osallistumisen takaamiseksi.

4.2.4 Kumppaneilla on oltava mahdollisuus hyödyntää teknisen avun varoja alusta lähtien, jotta ne voivat osallistua strategisesti rakennerahasto-ohjelmien suunnitteluun, toteuttamiseen ja seurantaan. Tekninen apu on tärkeää myös edustuksen takaamiseksi seurantakomiteoissa, jotka määrittelevät ja toteuttavat toimenpideohjelmiä kaikilla tasoilla, sekä sen varmistamiseksi, että mahdollisille hankkeiden vastuutahoille on tarjolla teknistä tukea.

4.2.5 Tämänhetkinen malli, jossa työmarkkinaosapuolia kuullaan yhdessä jäsenvaltioiden kanssa ESR-komiteassa, voisi olla hyvä viitepohja kaikille muillekin rahastoille. ETSK suosittelee, että samaan osallistumismekanismiin sisällytettäisiin kaikki kumppanit, jotka mainitaan rahastoihin liittyviä yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 5 artiklassa.

4.2.6 Tuki, jolla edistetään työmarkkinaosapuolten ja muiden sidosryhmien – erityisesti valtiovallasta riippumattomien organisaatioiden – osallistumista ESR:n rahoittamiin toimenpiteisiin, ei saa rajoittua köyhimpiin alueisiin eikä olla riippuvainen koheesiorahastotuista, vaan se on laajennettava koskemaan kaikkia EU:n jäsenvaltioita ja alueita.

4.2.7 ETSK:n mielestä 2 % ESR:n kokonaismäärärahoista tulisi varata työmarkkinaosapuolten osallistumisen tukemiseen ja toiset 2 % muiden, rahastoihin liittyviä yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 5 artiklassa mainittujen kumppaneiden osallistumisen tukemiseen, kun kyse on ESR:n rahoittamista toimenpiteistä.

4.3 Menettelyitä, tuloksia ja ehtoja koskevat erityissäännökset

4.3.1 ETSK on yhtä mieltä siitä, että rahastoja on koordinoitava paremmin ja niiden käytön arviointia, tehoa ja tuloksia on parannettava.

4.3.2 ETSK tukee myös kaikkia sellaisia toimenpiteitä, joilla pyritään rajoittamaan ja keskittämään uudelleen rakennerahastojen painopistealueita, vähentämään muodollisuuksia ja hallintoaikkaa sekä nopeuttamaan maksuja.

4.3.3 On siis määriteltävä suorituskykyindikaattorit, mutta yhtä lailla tärkeää on määrällisten ja laadullisten kriteerien olemassaolo. Tähän kuuluu tulosten arviointi toimenpiteiden tehokkuuden, luotujen työpaikkojen laadun sekä niiden positiivisten toimien pohjalta, joiden tarkoituksena on taata sosiaalinen osallisuus.

4.3.4 ETSK suhtautuu kuitenkin erittäin varauksellisesti lähestymistapaan, jossa määrärahojen myöntäminen on poikkeuksetta sidoksissa tuloksiin. Työllisyyspolitiikan ja laajemmin sosiaalipolitiikan alalla tuloksia on vaikeampi mitata eivätkä ne ole yhtä näkyviä kuin esimerkiksi liikennepolitiikassa. Tämä on totta erityisesti silloin, kun tuloksiksi katsotaan yksinomaan kylmät taloudelliset seikat, kuten työpaikat. Sen sijaan olisi edistettävä vaikeimmin autettavissa olevien kannalta asianmukaisia vaikutuksia, kuten kuljettu matka, ja vaikeasti mitattavissa olevia vaikutuksia (*soft outcomes*), kuten vapaaehtoistyö. Mikäli määrärahojen myöntämisestä tehdään tulossidonnaista, työmarkkinoilta pahiten syrjäytyneet ihmiset, joilla on heikot mahdollisuudet saavuttaa myönteisiä tuloksia lyhyellä aikavälillä, saattavat päästä hyötymään määrärahoista vain rajoitetusti tai jäädä kokonaan ilman niitä. Lisäksi – ja jotta pystytään arvioimaan ESR:n osarahoittamien ohjelmien tuloksia – ESR-asetuksessa on ehdottomasti säädettävä asianmukaisista, osallistujille yhteisistä tulos- ja tuotosindikaattoreista, joiden avulla pystytään ottamaan huomioon mainitut hankaluudet vaikutusten mittauksessa.

4.3.5 ESR-asetuksessa on lisättävä yhteisöjen yhteisiin tuotosindikaattoreihin kumppanuuskautta kehitettyjen hankkeiden määrä. Osallistujille yhteisiin, pitkän aikavälin tuloksia koskeviin indikaattoreihin on sisällytettävä sosiaalista riippuvuutta vähentävien osallistujien määrä.

4.3.6 EU:n rahastojen käyttöä koskevissa ehdoissa on painotettava valittuja ja tehokkaita tavoitteita rankaisematta kuitenkaan heikommassa asemassa olevia jäsenvaltioita. Ehtoja on täydennettävä siten, että tuetaan talouskasvua, työllisyyden kasvua ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

4.3.7 ETSK ei hyväksy lainkaan komission ehdotusta vakaus- ja kasvusopimukseen liittyvien taloudellisten sanktioiden langettamisesta tai kannustimien soveltamisesta rakennerahastojen välityksellä. Tällöin rangaistukset kohdistuisivat jo ennestään heikommassa asemassa oleviin jäsenvaltioihin, alueisiin ja paikkakuntiin.

⁽⁵⁾ COM(2011) 615 final

4.3.8 Makrotaloudellisten sitoumusten rikkominen vaarantaisi lisäksi eurooppalaisen yhteisvastuun, joka ei ole vielä riittävän kehittynyt. Seurauksena olisi EU:ssa heikoimmassa asemassa olevien kansojen ja sosiaaliryhmien köyhtyminen, mikä on vastoin Lissabonin sopimuksessa vahvistettuja talous-, sosiaali- ja yhteenukluvuuspolitiikan peruseriaatteita.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevasta Euroopan unionin ohjelmasta"

COM(2011) 609 final – 2011/0270 COD

(2012/C 143/17)

Yleisesittelijä: **Laure BATUT**

Euroopan parlamentti päätti 25. lokakuuta 2011 ja neuvosto 16. marraskuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevasta Euroopan unionin ohjelmasta

COM(2011) 609 final – 2011/0270 COD.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 25. lokakuuta 2011 antaa asian valmistelun "työllisyys, sosiaalasiat, kansalaisuus" -erityisjaoston tehtäväksi (yleisesittelijä: Laure Batut).

Asian kiireellisyys vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 23. päivän kokouksessa 2012) yleisesittelijäksi Laure Batut'n ja hyväksyi seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin ääniä 168 puolesta ja 2 vastaan 7:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK on aiemminkin pohtinut sosiaalisen innovaation käsitettä ja pyrkinyt täsmentämään sen rajoja ja hälventämään siihen liittyviä epäselvyyksiä.⁽¹⁾ Työpaikalla tapahtuvan innovoinnin edut se on puolestaan tunnustanut.⁽²⁾ Monet toimijat tekevät tietämättään joka päivä "sosiaalisia innovaatioita" vain tekemällä työnsä hyvin.

1.2 ETSK kehottaa komissiota määrittelemään sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevassa ohjelmassa⁽³⁾ "sosiaalisten innovaatioiden" ja "sosiaalisten muutosten" tavoitteet. Nämä käsitteet ovat kokeiluasteella. Ne eivät saa korvata kansallisia sosiaalijärjestelmiä eivätkä työolainsäädäntöä. Ihmisten saaminen työhön on ehkä edullista kilpailukyvyyn kannalta, mutta komitea katsoo, että kriisi ei oikeuta tekemään systeemisiä muutoksia, jotka tekevät poikkeuksesta säännön.

1.3 ETSK toivoo, että käsiteltävänä olevaan ohjelmaan sisällytetään kirjallisesti takeet siitä, että sosiaaliset innovaatiot ovat täydentäviä eivätkä kilpaile jäsenvaltioiden sosiaalisten oikeuksien ja sosiaalijärjestelmien ja niiden jäsenilleen tarjoaman oikeusvarmuuden kanssa.

1.4 Komitea suosittelee, että komission ehdottaman hankkeen tavoitteeksi otetaan eri jäsenvaltioiden sosiaalisen oikeuden yhtenäistäminen kohentamisen kautta⁽⁴⁾, jotta voidaan häivyttää niiden eroja ja helpottaa näin liikkuvuutta.

1.5 ETSK kehottaa komissiota selostamaan, millaisia vaikutuksia odotetaan Progress-, Eures- ja mikrorahoitusohjelman väliseltä synergialta sekä millaisia ovat kytkökset EU-rahastoihin (etenkin ESR:ään⁽⁵⁾) ja eurooppalaiseen yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneeseen rahastoon) ja miten niiden hallinnointisäännöt, jotka eivät ole täysin läpinäkyviä, sopivat yhteen.

1.6 Komitea toivoo, että työmarkkinaosapuolille ja kansalaisjärjestöille annetaan selkeä rooli sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevan ohjelman kaikissa kolmessa lohossa.

1.7 ETSK toivoo, että ohjelmaan lisätään joustolauseke, jotta sitä voidaan mukauttaa väliarvioinnin jälkeen. Ohjelmasta on määrä tehdä vuonna 2017 alustava arviointi, jossa osoitetaan tapahtunut sosiaalinen kehitys. Se esitetään Euroopan parlamentille sekä lausuntoa varten neuvoa-antaville komiteoille ja niissä edustettuina oleville etujärjestöille.

1.8 ETSK katsoo, että jos kyseiset kolme lohkoa halutaan nivoa samaan rakenteeseen, ohjelman nimeksi olisi vaihdettava "sosiaalisen edistyksen, liikkuvuuden ja osallisuuden tukiohjelma".

1.9 ETSK pitää tarpeellisina seuraavia Progress-ohjelmaan liittyviä toimia:

— Selvitetään, millaisia työpaikkoja Progress-ohjelman avulla on luotu.

— Esitellään toteutetut hankkeet ja tuodaan esille ja keskusteltavaksi myönteiset tulokset verkkohakemiston kautta.

⁽¹⁾ ETSK:n lausunto, EUVL C 100, 30.4.2009, s. 77.

⁽²⁾ ETSK:n lausunto, EUVL C 132, 3.5.2011, s. 22.

⁽³⁾ COM(2011) 609 final.

⁽⁴⁾ EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 151 artikla.

⁽⁵⁾ Euroopan sosiaalirahasto.

- Määritellään "kokeilun" käsite sekä soveltamisala, toimijat, toimet ja mahdolliset edunsaajat.
- Katsotaan edelleen tukikelpoisiksi hankkeet, joihin sisältyy sukupuoli- ja/tai syrjimättömyysulottuvuus.
- Siirretään Progress-ohjelman painopiste pois hallinnollisista analysointi- ja laskentatehtävistä, jotta siitä saataisiin enemmän hyötyä kenttätyössä.
- Yksinkertaistetaan asiakirjoja ja valvontamenettelyjä.
- Täsmennetään, mikä on sosiaalisten yritysten rooli yleishyödyllisten sosiaalipalvelujen alalla.
- Selostetaan, miten sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskeva ohjelma sekä yhtäältä eurooppalainen yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistunut rahasto ja toisaalta Euroopan sosiaalirahasto voivat luoda synergiaa, ja vahvistetaan täsmälliset hallinnointisäännöt, joita sovelletaan riippuen siitä, missä määrin sosiaalisten yritysten päämäärä on sosiaalinen.

1.10 ETSK suosittaa seuraavia Eures-ohjelmaan liittyviä toimia:

- Säilytetään Eures-toimien alkuperäinen luonne eli alueellinen toimivalta ja työmarkkinaosapuolten osallisuus.
- Vahvistetaan periaate, jonka mukaan kunnollisten työpaikkojen tarjonta on ensisijaista mikroluottojen ja "mikrotyöpaikkojen" tarjontaan nähden.
- Vahvistetaan tavoitteeksi liikkuvuuden edistäminen mutta samalla myös sosiaalisen polkumyynnin torjuminen.
- Ilmoitetaan oikeusperustan muuttumisesta ja toiminnan avautumisesta yksityisille työnvälityspalveluille⁽⁶⁾ ja ilmoitetaan selvästi tämän seuraukset ESR:n ja varojen jakamisen osalta.
- Selkiytetään Eures-toimien kaksijakoista rahoitusta (sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevasta ohjelmasta ja ESR:sta) ja täsmennetään määrärahojen päällekkäisyyden ja valvontamenetelmien seuraukset.
- Määritellään kohdennettu liikkuvuus ja selvitetään, millaisia sopimuksia Eures-toiminnan ansiosta on allekirjoitettu. Nostetaan esille ja keskusteltavaksi komission uusi keskittävä rooli.
- Vahvistetaan kaikkien sosiaalisten oikeuksien siirrettävyyden ja pätevyysjärjestelmien tarve.
- Lisätään toimia, joilla edistetään digitaalista osallisuutta.

1.11 ETSK suosittaa seuraavia mikrorahoitukseen ja sosiaaliseen yrittäjyyteen liittyviä toimia:

- Otetaan toissijaisuusperiaate huomioon.

- Harkitaan mahdollisuutta määrittää jäsenvaltioiden välinen jakoperuste.

- Laaditaan tukien porrastusteikko tarkemmin määriteltäville edunsaajille (tukikelpoisten sosiaalisten yritysten koko).

- Parannetaan hankkeen tunnettuutta, jotta voidaan suojella tukeen oikeutettuja kansalaisia sääntelemättömiltä, häikäilemättömiltä mikrorahoitusjärjestelyiltä, ja varmistetaan, että mikrorahoitushanke mainitaan asiaankuuluvien internet-hakusivujen etusivulla kaikilla unionin kielillä.

- Esitetään selkeämmin Euroopan investointirahaston ja Euroopan investointipankin roolit ja vipuvaikutukset.

- Vahvistetaan lainanantajiin sovellettavat säännöt, jotta nämä kantavat täyden vastuun toiminnastaan.

2. Taustaa

2.1 EU:n 2020-strategiaan sisältyy strategia 2000-luvun Euroopan sosiaalisesti toimintaohjelmaksi. Sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskeva ohjelmaehdotus kuuluu tähän kehukseen. Kuten sosiaalisen suojelun komitea on todennut, köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen uhkaavat yhtä viidestä eurooppalaisesta, ja nyt tätä vakavaa tilannetta pahentavat vielä kriisin sosiaaliset seuraukset. EU ja jäsenvaltiot pyrkivät saamaan vähintään 20 miljoonaa ihmistä pois köyhyyden piiristä vuoteen 2020 mennessä. Pääasiallisia työllisyyden ja sosiaalisen osallisuuden edistämiskeinoja ovat ESR, Progress, maaseuturahasto⁽⁷⁾, EAKR ja mikrorahoitusjärjestely.

2.2 Ohjelman yleiset tavoitteet

2.2.1 Komissio ehdottaa kolmen olemassa olevan ohjelman (Progress, eurooppalainen mikrorahoitusjärjestely ja Eures) yhdistämistä samaan rakenteeseen valintojen järjehtämiseksi ja varojen käytön valvomiseksi paremmin tänä valtionbudjettien kriisiaikana.

2.3 Uuden ohjelman päälinjaukset

2.3.1 Vuonna 2006 perustetussa työllisyyttä ja sosiaalista yhteisvastuuta koskevassa **Progress**-ohjelmassa pyritään laatimaan tulostauluja Euroopan sosiaalisesta tilanteesta, jotta voidaan vertailla eri jäsenvaltioiden tilannetta.

2.3.1.1 Progress-ohjelman **vuosien 2014–2020** tavoitteena on edistää työllisyyttä, kerätä vertailukelpoisia tietoja ja hyödyntää aiempia kokemuksia tuloslähtöisen lähestymistavan edistämiseksi. Tavoitteena on parantaa Euroopan kansalaisyhteiskunnan verkkojen kapasiteettia kehittää unionin sosiaalipolitiikan tavoitteita. Ohjelman määrärahat ovat 575 miljoonaa euroa eli 82,1 miljoonaa euroa vuodessa. Summasta 17 prosenttia käytetään sosiaalipoliittisiin kokeiluihin.

⁽⁶⁾ Komission työohjelma vuodeksi 2012, COM(2011) 777 final.

⁽⁷⁾ Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto EAFRD.

2.3.2 **Eures** on komission ja julkisten työvoimapaalvelujen eurooppalainen verkko. Se jatkaa ammattiliittojen ja myöhemmin työmarkkinaosapuolten harjoittamaa käytäntöä helpottamalla raja-alueiden työntekijöiden liikkuvuutta. Sillä on vuodesta 2002 ollut kolme tavoitetta: perustaa eurooppalainen liikkuvuusportaali, luoda rajatylittäviä kumppanuuksia julkisten työvoimapaalvelujen ja työmarkkinaosapuolten välille ja toteuttaa toimintasuunnitelmia jäsenvaltioissa kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamiseksi työmarkkinoilla (20 miljoonaa euroa). Eures toimii kaikkialla unionissa, ja jäsenvaltiot käyttävät 70 prosenttia sen määrärahoista mainittuihin toimintasuunnitelmiin.

2.3.2.1 **Vuosina 2014–2020** tavoitteena on sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevan ohjelman puitteissa (143 miljoonaa euroa eli 20,5 miljoonaa euroa vuodessa) varmistaa, että liikkuvuus on mahdollista kaikilla unionin alueilla, erityisesti nuorille, sekä hallinnoida EU:n tasolla tilastoja ja tietoja, tehdä vuosikatsaus ja käydä siitä keskustelua, parantaa portaalia monikielisuuden ansiosta, ottaa lähitulevaisuudessa mukaan yksityiset työvoima-alan toimijat sekä toteuttaa ESR:n budjetista rahoitettavien kansallisten toimintojen ohjelma.

2.3.3 **Työllisyyttä ja sosiaalista osallisuutta koskevan mikrorahoitusjärjestelyn** (2010) tavoitteena on parantaa mikrorahoituksen saatavuutta niiden keskuudessa, joilla on työhön ja/tai luotonsaantiin liittyviä vaikeuksia. Tukea voivat saada itsenäiset ammatinharjoittajat ja sosiaaliset mikroyritykset. Ohjelmaa hallinnoi Euroopan investointirahasto. Lainoja myöntävät rahoituslaitokset saavat Euroopan investointirahaston ja Euroopan investointipankin takuun mahdollisten tappioiden riskin varalta, ja ne voivat kehittää myös likviditeettitarjontaa. Rahoitusta saatiin ohjelman avulla 200 miljoonaa euroa 3 vuoden aikana (2010–2013) kaikissa 27 jäsenvaltiossa.

2.3.3.1 **Vuosien 2014–2020** tavoitteena on edelleen mikrorahoituksen saannin ja sosiaalisen yrittäjyyden helpottaminen enimmillään 25 000 euron lainatakuiden avulla. Seitsemän vuoden budjetti on 191,6 miljoonaa euroa (27 miljoonaa euroa vuodessa).

2.4 Ehdotuksen pääkohdat

2.4.1 Uuden sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevan ohjelman määrärahat olisivat ehdotuksen mukaan 958 miljoonaa euroa eli vain 10 prosenttia enemmän kuin vuonna 2007. EU 2020 -strategiaan kuuluvana toimintana se perustuu samoihin periaatteisiin: kumppanuuksiin, koordinointiin, ennakoheitoihin, terveeseen rahoitusympäristöön, yhteistyön ja alueellisen yhteenkuuluvuuden vahvistamiseen ja yksinkertaistamiskehityksen jatkamiseen.

2.4.2 Komission keskeisenä ajatuksena on viime kädessä muuttaa rakenteellisesti unionin sosiaalista toimintaa edistämällä jäsenvaltioiden sosiaalipolitiikan "nykyaikaistamista".⁽⁸⁾ Komissio ehdottaa, että

- luodaan synergiaa mainittujen kolmen ohjelman kesken sekä Euroopan sosiaalirahaston kanssa
- otetaan käyttöön yhdenmukaistetut tiedotus-, viestintä-, tiedonlevitys-, hallinnointi- ja arviointimenettelyt

⁽⁸⁾ COM(2011) 609 final, perustelujen 1 kohta ja ehdotuksen 4 artiklan 1 kohdan a alakohta.

- keskitytään enemmän suuriin hankkeisiin, joista saadaan merkittävä eurooppalainen lisäarvo pienemmin kustannuksin.

2.4.3 Ohjelmalla on viisi tavoitetta:

- Vahvistetaan unionin tavoitteiden omaksumista työllisyyden, sosiaaliasioiden ja syrjäytymisen alalla.
- Edistetään hyvää hallintotapaa, vastavuoroista oppimista ja sosiaalisia innovaatioita.
- Uudistetaan EU:n lainsäädäntöä ja varmistetaan sen käytännön soveltaminen.
- Tuetaan alueellista liikkuvuutta.
- Helpotetaan mikrorahoituksen saantia.

3. ETSK:n yleisiä huomioita

3.1 Komitea pitää työnhakijoille suunnattujen Euroopan unionin tukitoimien järkeystämisehdotusta mielenkiintoisena ja ottaa huomioon, ettei seitsenvuotisen ohjelman valmistelu ole helppoa etenäkään, kun edellinen ohjelma jatkuu vielä kaksi vuotta.

3.2 Komitea pitää valitettavana, ettei yleistavoitteeksi ole otettu eri jäsenvaltioiden sosiaalisen oikeuden yhtenäistämistä kohentamisen kautta niiden välisten erojen häivyttämiseksi ja liikkuvuuden parantamiseksi sitä kautta.⁽⁹⁾

3.3 Komitea muistuttaa, että unionin toimivalta sosiaali- ja koheesiopolitiikan alalla on jaettua toimivaltaa.⁽¹⁰⁾ Unionin on kaikessa toiminnassaan kunnioitettava tätä ja EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 9 artiklassa vahvistettuja yleisesti sovellettavia määräyksiä⁽¹¹⁾ sekä 8 ja 10 artiklan määräyksiä.

3.4 Komitea toivoo tässä yhteydessä, että kaksi suurta kysymystä tasa-arvosta ja syrjinnän torjumisesta, jotka on tähän asti aina liitetty sosiaalipolitiikkaan mutta jotka on äskettäin siirretty oikeusasioiden pääosastolle, kuuluvat edelleen Progress-ohjelman tuen piiriin, sillä syrjintä ilmenee usein palkkaan liittyvänä ja sosiaalisenä epätasa-arvona. Nämä asiat mainitaan ESR:ä koskevan asetusehdotuksen⁽¹²⁾ johdanto-osan 10 kappaleessa sekä 7 ja 8 artiklassa, ja tasa-arvo sisältyy edelleen perussopimuksen sosiaalipolitiikkaa käsittelevään osastoon.

3.5 ETSK olisi toivonut, että kolmen lohkon eli Progress-, Eures- ja mikrorahoitusohjelman yhdistämisestä odotettava synergia vaikutus olisi tuotu paremmin esiin sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevassa ohjelmassa. Alueiden rooli olisi voitu ottaa huomioon. Konkreettisia synergiamahdollisuuksia muiden EU:n koulutus- tai nuorisotyöllisyysohjelmien tai merkittävään nuorten "Eka Eures-työpaikka" -hankkeen kanssa ei ole tarkasteltu.

⁽⁹⁾ SEUTin 151 artiklan ensimmäinen kohta.

⁽¹⁰⁾ SEUTin 4 artiklan 2 kohdan b ja c alakohta.

⁽¹¹⁾ ETSK:n lausunto, EUVL C 24, 28.1.2012, s. 29.

⁽¹²⁾ COM(2011) 607 final.

3.6 ETSK katsoo, että ennen uutta ohjelmaa olisi tehtävä arvio, jossa analysoidaan todellisuudessa jaettuja varoja, niiden käyttöastetta sekä hankkeissa kohdattuja käytännön rajoituksia (ks. mikrorahoitus ja työpaikkojen luominen). Komissio ei myöskään esitä, miten määritellään merkittävä eurooppalainen lisäarvo, jonka perusteella uudet toimet katsotaan tukikelpoisiksi. Tavoitteet pohjautuvat näin ollen epävarmoihin tekijöihin, semminkin kun otetaan huomioon, ettei aiempaa ohjelmaa ole arvioitu ja arvio uuden ohjelman lisäarvosta on täysin subjektiivinen.

3.7 Komitea katsoo, että työmarkkinaosapuolten asema ja rooli olisi pitänyt mainita sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevan ohjelman kolmessa lohkossa, ja vertaa tätä ESR:ä koskevaan asetusehdotukseen, jossa työmarkkinaosapuolilla tunnustetaan olevan "keskeinen asema työllisyyden, koulutuksen ja sosiaalisen osallisuuden alalla" ⁽¹³⁾.

3.8 Vastaavasti komitea katsoo, että kansalaisjärjestöjen asema olisi mainittava sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevassa ohjelmassa (joka rahoitetaan osittain ESR:n varoin), sillä ESR:ä koskevan asetusehdotuksen johdanto-osan 9 kappaleessa ⁽¹⁴⁾ todetaan, että "ESR:stä tuettavien toimien tehokas ja vaikuttava täytäntöönpano edellyttää hyvää hallintotapaa ja kumppanuutta kaikilta asianomaisilta alueellisilta ja sosioekonomisilta toimijoilta, erityisesti työmarkkinaosapuolilta ja kansalaisjärjestöiltä".

3.9 Kansalaisyhteiskunnan organisaatiot kutsutaan mukaan sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevaan ohjelmaan ⁽¹⁵⁾, ja ETSK katsoo, että niiden aseman tulisi olla määritelty, jotta ne voisivat täyttää paikkansa politiikan täytäntöönpanoprosessissa.

3.10 ETSK katsoo, että komission tulisi kiinnittää kaavailuissa toimissa huomiota digitaaliseen osallisuuteen ⁽¹⁶⁾, sillä uusi tieto- ja viestintätekniikka on osallisuuden ja työllisyyden horisontaalinen edellytys.

4. Menetelmä

4.1 ETSK panee merkille, että hankkeen nimenä on "sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskeva ohjelma" ja että siinä ehdotetaan kolmen unionin aiemman toimen jatkamista ilman mitään uutta. Komissio ehdottaa näiden kolmen lohkon suuntaamista sosiaaliin muutoksiin ja innovaatioihin sosiaalisten kokeiluhankkeiden kautta, mutta "sosiaalisten innovaatioiden" tavoitetta ei ole määritelty sen enempiä johdanto-osassa, tekstissä kuin ennakoarvioinnissaakaan.

4.2 Nk. sosiaalisista innovaatioista on tehty eri maissa akateemisia tutkimuksia, joiden lähtökohtana on ollut ajatus siitä, että nykyinen tuotanto-kulutusmalli on tullut tiensä päähän. Niissä on päädytty lopputulokseen, jonka mukaan on tullut

aika murtaa sosiaaliset rakenteet hajottamalla eri toimijaluokkien ja eturyhmien roolit osiin. Koska innovaation määritelmä ei ole vakiintunut, tämä johtaisi epävarmuuteen sen suhteen, millaisia hallintomalleja sosiaalisissa ja muissa yrityksissä valittaisiin ja mikä olisi palkansaajien edustajien asema ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun muoto. ⁽¹⁷⁾ Tutkijoiden mukaan sosiaalinen muutos koskisi myös sosiaalisen suojelun järjestelmiä. Tällöin muutettaisiin eurooppalaista "sosiaalimallia" kokeellisesti, ilman sitovaa oikeutta. Progress-lohkon tulisi edistää "päätöksentekoa", joka perustuu konkreettisiin tekijöihin ja innovointiin, "yhteistyössä työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja muiden asiaan liittyvien osapuolten kanssa". ⁽¹⁸⁾

4.3 Euroopan komissio tukee hankkeessaan tällaista "sosiaalista kokeilua" määrittelemättä, millaisia innovaatioita ja muutoksia kohti on tarkoitus mennä. Kyseessä on sosiologinen lähestymistapa, joka saattaa johtaa harhaan tavallisen kansalaisen, joka ei näe, mihin lopullinen hanke johtaa. ETSK:n mielestä olisi ensin pohdittava, miksi ja miten markkinat, julkiset palvelut ja EU:n tuet eivät ole vastanneet sosiaaliseen tarpeeseen ja miksi vaurautta ei ole jaettu uudelleen vaikeuksissa olevien ihmisten itsenäisyyden takaamiseksi perusoikeuskirjan periaatteiden mukaisesti.

4.4 Komitean mielestä olisi tiedettävä, millaista yhteiskunnallista muutosta innovaatioilta odotetaan. Tätä "alhaalta ylöspäin" -menetelmä ja siihen pohjautuva nyt tarkasteltavana oleva asetusehdotus eivät mahdollista.

4.5 Kansalaisten kestäväpohjaisina pitämällä sosiaaliturvajärjestelmillä on vahva oikeutus. Komitea varoittaa, että pyrkimys "testata ja laajentaa innovatiivisia ratkaisuja sosiaaliin tarpeisiin vastaamiseksi" ⁽¹⁹⁾ saattaa johtaa solidaarisuuden keskeisten ilmenemismuotojen heikentymiseen, sisäpiirikäytäntöihin ja sosiaalisen toiminnan ja sen edustuksellisten muotojen sirpaloitumiseen.

4.6 ETSK:n mielestä käsiteltävänä olevan ohjelman tulisi taata, että sosiaaliset innovaatiot ovat täydentäviä osatekijöitä, jotka eivät kilpaile eri maiden sosiaalisten oikeuksien ⁽²⁰⁾ ja sosiaalisen suojelun järjestelmien kanssa. Komitea korostaa, että sosiaaliset innovaatiot eivät saa syrjäyttää lakiin perustuvia järjestelmiä, jotka tarjoavat kaikille, myös kaikkein heikoimmassa asemassa oleville, pitkäaikaista turvaa.

⁽¹³⁾ COM(2011) 607 final, ks. perustelujen 5 kohta.

⁽¹⁴⁾ COM(2011) 607 final, johdanto-osan 9 kappale.

⁽¹⁵⁾ COM(2011) 609 final, johdanto-osan 9 kappale.

⁽¹⁶⁾ ETSK:n lausunto, EUVL C 318, 29.10.2011, s. 9.

⁽¹⁷⁾ *Social Innovation Review*, Stanford Graduate School of Business, syyskuu 2008, J.A. Phills, K. Deiglmeier, D.T. Miller; *Social Innovation*, J. Howaldt & M. Schwarz, IMO-Dortmund, toukokuu 2010; *Transformations et Innovation sociale en Europe: quelles sorties de crise?*, N. Richez-Battesti & D. Vallade, P.U de Louvain-Cahiers du CIRTES 5, syyskuu 2010, s. 45; S. Bacq & F. Janssen, *ibid*, s. 207.

⁽¹⁸⁾ Ehdotuksen 3 artiklan a alakohta ja ETSK:n lausunto, EUVL C 255, 14.10.2005, s. 67.

⁽¹⁹⁾ Asetusehdotuksen 9 artiklan 1 kohta ja 3 artikla, joiden soveltamisala on hyvin laaja; COM(2011) 609.

⁽²⁰⁾ SEUTin 151 artiklan ensimmäinen kohta.

4.7 Työpaikan ja asunnon saaminen ja mahdollisuus käyttää liikennettä olisivat todellinen sosiaalinen muutos heikommassa asemassa oleville, ilman systeemistä sosiaalista uudistustakin. Unionin väestö tarvitsee ennen kaikkea kunnollisia työpaikkoja. Ohjelmassa tulisi käsitellä asumista, sillä se koskee kaikkia toimijoita työn ja osallisuuden alalla. ⁽²¹⁾

4.8 ETSK muistuttaa, että varsinaisen sosiaalisen suojelun alalla ⁽²²⁾ SEUTin 153 artiklan 4 kohta takaa jäsenvaltioille mahdollisuuden määritellä sosiaaliturvajärjestelmiensä peruseriaatteen sekä mahdollisuuden pitää voimassa tai toteuttaa tiukempia suojatoimenpiteitä, kunhan ne ovat sopusoinnussa perussopimusten kanssa.

5. Erityisiä huomioita

5.1 Komitea katsoo tarpeelliseksi, että asetusehdotukseen lisätään muistutus toissijaisuusperiaatteesta ja siinä määritellään, mitä odotetulla "suurella lisäarvolla" tarkoitetaan.

5.2 Progress

5.2.1 Hankkeen toimien, toimijoiden ja mahdollisten edunsaajien määritelmä ei ole riittävä. ⁽²³⁾ Tekstissä ei todeta, otaanko analyysissä huomioon työmarkkinaosapuolten ja kansalaisjärjestöjen näkökannat ⁽²⁴⁾ etenkin indikaattorien laatimista. ⁽²⁵⁾

5.2.2 Progress-ohjelman tavoitteet ovat "vaikeasti mitattavissa", ja siinä käytetään "subjektiivisia muuttujia", vaikka hankkeen rahoitusvelvoitteen mukaan siinä noudatetaan tulosperusteista hallinnointia ⁽²⁶⁾. Vaikutusta työllisyystavoitteeseen ei ole mitattu, eikä väline vaikuta kovin toimintakykyiseltä. ETSK katsoo, että tähän mennessä kerättyjen tietojen avulla olisi otettava opiksi aiemmista virheistä ja koottava verkkoon hakemisto myönteisistä kokemuksista. ETSK suosittelee, että ennen ohjelman jatkamista olisi selvitettävä, mitkä työpaikat tukien avulla on luotu. Komissio välttäisi näin antamasta rakenteellisia uudistuksia koskevia suosituksia epäluotettavan arvioinnin pohjalta.

5.2.3 Tavoite ei ole oikeasuhtainen keinoihin nähden: ilmoitettu rahoitus, jonka mukaan ohjelmalohkot saavat vuosiksi 2014–2020 kymmenen prosenttia lisävaroja vuoteen 2007 verrattuna, ei mahdollista uusien toimintojen aloittamista.

5.2.4 Hankkeesta liian suuri osa on varattu hallinnoinnille ⁽²⁷⁾; veronmaksajien rahoilla olisi mieluummin autettava suoraan kansalaisia. Olisi tärkeää tietää, kuinka suuri osuus rahoituksesta käytetään esimerkiksi köyhyyden torjuntaan.

⁽²¹⁾ Perusoikeuskirjan 1, 7, 15 ja 24 artikla sekä 34 artiklan 3 kohta ja 52 artiklan 3 kohta, ihmisoikeusyleissopimuksen 8 artikla ja uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan 30 ja 31 artikla.

⁽²²⁾ COM(2011) 609, 4 artiklan 1 kohdan a ja b alakohta.

⁽²³⁾ Esim. ennakoarviointi, s. 42.

⁽²⁴⁾ COM(2011) 609, 15 artiklan a ja c alakohta.

⁽²⁵⁾ COM(2011) 607, 6 artikla.

⁽²⁶⁾ Sääntöehdotukseen liittyvän rahoitusvelvoitteen kohta 1.4.3 (asiakirjan COM(2011) 609 final liite, s. 32).

⁽²⁷⁾ COM(2011) 609 final, 5 artiklan 3 kohta.

5.2.5 Tukea saaneiden hankkeiden arviointi entiseen tapaan saattaa aiheuttaa kustannuksia, kun käytetään ulkopuolisia valvontayrityksiä. ETSK katsoo, että asiakirjoja ja menettelyjä tulisi yksinkertaistaa ja vakioida.

5.2.6 Sosiaalisten yritysten ⁽²⁸⁾ osalta ETSK

— muistuttaa toissijaisuusperiaatteesta ja jäsenvaltioiden vastuusta

— toivoo, että niiden rooli yleishyödyllisten sosiaalipalvelujen alalla määriteltäisiin

— kehottaa luomaan synergiaa sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevan ohjelman ja sosiaalisten yritysten kehittämistä tukevista (erityisen merkin myöntäminen) eurooppalaisesta yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneesta rahastosta 7. joulukuuta 2011 annetun asetusehdotuksen välillä

— kehottaa laatimaan hallinnointisäännöt, joissa otetaan huomioon sosiaalisen päämäärän aste, ja sijoitajiin sovellettavat säännöt sekä täsmentämään pankkien roolia ja tarvittaessa mahdollisesti edellytettäviä vakavaraisuusvaatimuksia

— toivoo, että itsenäiset ammatinharjoittajat otetaan tuen piiriin.

5.3 Eures

5.3.1 Eures-toimien rahoituksesta 15 prosenttia saadaan sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevasta ohjelmasta ja valtaosa ESR:stä. Ohjelmien budjettien päällekkäisyys ei selkiytä tilannetta kansalaisen näkökulmasta: rakennerahastojen määrärahat ovat aluekohtaisia ja perustuvat NUTS 2 -luokitukseen, toisin kuin sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevan ohjelman määrärahat.

5.3.2 Kansallisen ja rajatylittävän tason toiminta rahoitetaan Euroopan sosiaalirahastosta ja EU-tason toiminta ⁽²⁹⁾ sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevasta ohjelmasta. ESR:n osalta sovelletaan työmarkkinaosapuolten ja kansalaisjärjestöjen osallistumista koskevia sääntöjä, sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevan ohjelman osalta ei.

5.3.3 ETSK pohtii, onko hyödyllistä koota samaan ohjelmarakenteeseen niin erilaisia osioita, joiden budjettivalvonnasta tulee vaikeampaa kuin aiemmassa rakenteessa. Rahoituksen jakautuminen ESR:n, komission ja jäsenvaltioiden kesken olisi esitettävä selvemmin. Siitä seuraa, että sovelletaan erilaisia komitologiaa ja komission täytäntöönpanosäädösten valvontaa ⁽³⁰⁾ koskevia sääntöjä.

⁽²⁸⁾ ETSK:n lausunto, EUVL C 24, 28.1.2012, s.1.

⁽²⁹⁾ Nuorten "Eka Eures-työpaikka" -portaali ja -hanke.

⁽³⁰⁾ Asetus (EU) N:o 182/2011.

5.3.4 ETSK pohtii, kannattaako komission perustaa keskitetty järjestelmä ja jarruttaa Eures-toimien alueellista ulottuvuutta, kun tämä jo pitkään toiminut "sosiaalinen innovaatio" on osoittanut, että kenttätoimijat ovat työhön parhaiten soveltuvassa asemassa. Parlamentti halusi vuonna 2007 jopa kasvattaa ohjelman määrärahoja.⁽³¹⁾ Komitea muistuttaa, että liikkuvuus ei itsessään ole tavoite, vaan ainoastaan apukeino siinä tapauksessa, että työtä on lähdeävä etsimään jostain muusta unionin maasta.

5.3.5 ETSK katsoo, että tekstissä tulisi mainita

- kunnollisten työpaikkojen tarjonnan ensisijaisuus mikroluottojen ja "mikrotyöpaikkojen" tarjontaan nähden
- liikkuvuuden edistämistavoite mutta samalla sosiaalisen polkumyynnin torjunta
- Eures-toimien avulla tehtyjen työsopimusten tyypit
- kohdennetun liikkuvuuden määrittelmä
- Eures-toimien oikeusperustan ilmoitettu muuttuminen⁽³²⁾
- liikkuvien kansalaisten oikeuksien siirrettävyyden tarve ja uudet tekstit pätevyyksien vastaavuudesta⁽³³⁾.

5.3.6 ETSK pitää tärkeänä, että työmarkkinaosapuolten rooli pysyy Euresissa selkeästi entisenlaisena.

5.4 Mikrorahoitusjärjestely ja sosiaalinen yrittäjyys

5.4.1 ETSK toivoo, että kansalaisille tiedotetaan laajasti tästä ohjelmasta, jotta he välttäisivät harmaan talouden kiskurihintaisia mikrorahoitustarjouksia internetissä (digitaalisen osallisuuden tarve). On tärkeää muistaa, että ehdotuksen 22 artiklassa mainitut henkilöt ovat vaikeassa tilanteessa ja että heille on tarjottava muutakin tukea kuin mikroluottoja ja kilpailutoimintaa, joka voi olla riskialtista ja turhia toiveita herättävää eikä välttämättä koskaan pysty korvaamaan ansiotyötä.

5.4.2 ETSK toivoisi, että tutkittaisiin mahdollisuutta käyttää erityistä jakoperustetta ohjelman jakamiseksi jäsenvaltioiden välillä.

5.4.3 Komitean mielestä olisi tarpeen ilmoittaa, mikä on Euroopan investointirahastolta ja Euroopan investointipankilta odotettu vipuvaikutus, ja määritellä selvästi edunsaajat. Onhan selvää, että 25 000 euron summan vaikutus on hyvin erilainen sen mukaan, onko kyseessä työpaikkansa menettänyt henkilö (22 artiklan 1 kohdan a alakohta), sosiaalinen yritys (22 artiklan 3 alakohta), jolla on työntekijöitä ja talousarvio, vai itsenäinen ammatinharjoittaja ja tämän mikroyritys, ja myös lainanantajat suhtautuvat takuuseen eri tavoin. Olisikin syytä selventää,

- mitä "sosiaalisella" tarkoitetaan tässä lohkossa
- keitä ovat edunsaajat ja erityisesti mikä on tukikelpoisten sosiaalisten yritysten koko
- mikä on "sosiaalinen mikroyritys"
- miten tuki toteutetaan ja mikä on sen täsmällinen kattavuus (100 prosenttiako?)
- millä perusteilla tukia mahdollisesti porrastetaan
- miten jälkiarviointia voidaan yksinkertaistaa loppukatsauksen helpottamiseksi ja valvontakustannusten karsimiseksi.

5.4.4 Lainanantajien osalta olisi syytä

- vahvistaa selkeämmät niihin sovellettavat säännöt, jotta ne hoitaisivat tehtävänsä asettamatta lainanottajille erillisiä pii-lovaatimuksia
- laatia arviointitoimenpiteitä nopeaa tilannekatsausta varten.

5.4.5 ETSK toivoisi, että toimenpiteiden lisäarvo olisi suurempi kuin edellisen ohjelman alustava arviointi osoittaa: sen mukaan ohjelmassa luotiin 1,2 työpaikkaa myönnettyä mikrolainaa kohden.⁽³⁴⁾

Bryssel 23. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

⁽³¹⁾ Euroopan parlamentin päätöslauselma, annettu 15. syyskuuta 2007.

⁽³²⁾ Tiedonanto COM(2011) 777 final.

⁽³³⁾ Ehdotus direktiiviksi, annettu 19. joulukuuta 2011, COM(2011) 883 final.

⁽³⁴⁾ Säädos ehdotukseen liittyvä rahoitus selvitys, tuloksellisuutta koskevat indikaattorit, kohta 2.1.2 (asiakirjan COM(2011) 609 final liite, s. 37).

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus – Neuvoston päätös jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista"

COM(2011) 813 final – 2011/0390 CNS

(2012/C 143/18)

Esittelijä: **Wolfgang GREIF**

Euroopan neuvosto päätti 12. joulukuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 100 artiklan 2 kohdan ja 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Neuvoston päätös jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista

COM(2011) 813 final – 2011/0390 CNS.

Asian valmistelusta vastannut "työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 25. tammikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 111 ääntä puolesta ja 1 vastaan 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Vaatimukset ja suositukset

1.1 Rahoituskriisin neljäntenä vuotena työmarkkinanäkymät heikkenevät Euroopan laajuisesti yhä enemmän. ETSK on syvästi huolissaan siitä, että kun ajatellaan EU:ssa nykyisin vahvistuneita poliittisia lähtökohtia säästötoimiin tähtäävän kriisinhallinnan toteuttamiseksi, ei Eurooppa 2020 -strategian osallistavan kasvun ensisijaisessa tavoitteessa esitettyjä työllisyystavoitteita voida todennäköisesti saavuttaa. Säästöohjelmien samanaikaisessa käyttöönotossa EU:ssa piilee se vaara, että vastavuoroisesti vahvistuva laskusuuntaus nopeutuu ja kasvunäkymät heikkenevät edelleen, mikä alentaa unionin sisäistä kysyntää taloudellisen tilanteen viimeisenä tukena, samoin kuin vakauttamista ja työpaikkojen luomista.

1.2 Euroopan työllisyystilanne on tulevina vuosina erittäin kireä. Tämä koskee keskimääräistä enemmän tiettyjä ryhmiä, joita ovat nuoret, heikosti koulutetut, pitkäaikaistyöttömät, maahanmuuttajataustaiset henkilöt, romanit ja yksinhuoltajat. Tilanteen korjaamiseksi tarvitaan pikaisesti Euroopan ja jäsenvaltiotason kohdennettuja investointeja, jotka edistävät huomattavasti työllisyyttä ja jotka on toteutettava koordinoitusti, jotta parannetaan työllisyyspoliittisia vaikutuksia.

1.3 Kärjistyvän nuorisotyöttömyyden ja pitkäaikaistyöttömien suurena pysyvän määrän vuoksi ETSK esittää seuraavat työllisyyteen keskittyvät poliittiset suositukset työllisyysuunta-
viivojen toteuttamiseksi:

— EU:n laajuisen yleisen työllisyystavoitteen lisäksi olisi tulevaisuudessa määriteltävä mitattavissa olevat EU:n tavoitteet myös erityisiä kohderyhmiä, kuten pitkäaikaistyöttömiä, nai-

sia, iäkkäitä ja etenkin nuoria, varten (työttömyyden torjunta, työllisyystilanteen parantaminen). Konkreettisten tavoitteiden esittämisen laaja-alainen siirtäminen jäsenvaltioiden tasolla työllisyyspolitiikan alalla ei tähän mennessä ole osoittautunut onnistuneeksi.

— Tässä yhteydessä on etenkin ajateltava niiden nuorten määrän huomattavaa vähenemistä tarkastelevaa indikaattoria, jotka eivät ole työelämässä eivätkä koulutuksessa (ns. NEET).

— ETSK on tyytyväinen komission ehdottamaan "nuorisotakuuseen", jonka mukaisesti jäsenvaltioiden on määrä varmistaa, että kaikki nuoret ovat neljän kuukauden kuluessa opipalvelullisuuskoulun päättymisestä työelämässä tai että he jatkavat koulutustaan taikka osallistuvat aktivointitoimiin ja työmarkkinoille pääsemiseen tähtääviin toimiin. Kansallisissa uudistusohjelmissa on esitettävä tämän mukaisesti konkreettisia toimia.

— Maiden, joiden työmarkkinatilanne on nuorten osalta erityisen kireä ja joiden on samalla kiristettävä budjettia, olisi saatava EU:n rahastoista nykyistä helpommin varoja "nuorisotakuun" edellyttämiin toimiin (varojen käytön yksinkertaistaminen ja kansallisen osarahoituksen tilapäinen poistaminen).

— Jäsenvaltioiden kireästä budjettitilanteesta huolimatta on säilytettävä nuorten ja pitkäaikaistyöttömien koulutukseen ja työllisyyteen kohdennettavat kansalliset ja unionin varat ja tarvittaessa lisättävä niitä. Tämän mukaisesti on uudessa

vuonna 2014 käynnistyvässä rahoitusuunnitelmassa varmistettava riittävästi niin ESR:n kuin muidenkin EU:n rahastojen varoja nuorisoon kohdennettuihin aloitteisiin.

- Kaikissa EU-maissa on tutkittava ja tarvittaessa parannettava työ- tai opiskelupaikkaa etsiviin pitkäaikaistyöttömiin ja nuoriin työttömiin kohdennettavaa tukea. Komitea kehottaa sisällyttämään vastaavat tavoitteet kansallisiin uudistusohjelmiin.
- ETSK varoittaa liian monista epävakaina ja näköalattomista ratkaisuista integroitaessa nuoria työelämään. Epävarmojen työpaikkojen ja työsopimusten sijaan on toteutettava toimia, joilla varmistetaan, ettei määräaikaistyöstä eikä matalapalkkaisista ja huonon sosiaaliturvan tarjoavista työpaikoista tule sääntö.
- ETSK suosittaa, että jäsenvaltiot kiinnittävät erityishuomiota sellaisten osallistavien välillisten työmarkkinoiden luomiseen, joilla luodaan julkisin resurssein tarkoituksenmukainen määrä sopivia työpaikkoja, jotta voidaan varmistaa, että pitkäaikaistyöttömät voivat säilyttää tuntuman työntekoon ja parantaa taitojaan ja osaamistaan. Näin estetään työssäkäyvien köyhyyden lisääntyminen ja annetaan heille mahdollisuus siirtyä jouhevasti avoimille työmarkkinoille sitten kun kriisi on ohi.
- Komission aloitteeseen sisältyvien työharjoittelua käsittelevien seikkojen osalta ETSK kannattaa asianmukaisia eurooppalaisia laatuvaatimuksia, jotta edistetään oppimiseen tähtävästä työskentelystä ja sitovia sopimuksia. Eräissä jäsenvaltioissa on sovellettu opetuksessa jo pidemmän aikaa menestyksekkäästi peruskoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen yhdistävää vuorottelukoulutusjärjestelmää, ja sen siirrettävyyttä olisi tutkittava.

2. Johdanto

2.1 Euroopan unionin neuvosto päätti 21. lokakuuta 2010 jättää uudet vuoteen 2014 voimassa olevat työllisyyspoliittiset suuntaviivat sinälleen, jotta päähuomio kiinnitettäisiin niiden toteuttamiseen. Ajantasaistukset olisi rajoitettava minimiin.

2.2 ETSK hyödyntää kuitenkin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 148 artiklan 2 kohdassa mainittua vuosittaista kuulemistilaisuutena puuttua suuntaviivojen toteuttamiseen, jotta

- tarkastellaan sitä, voidaanko asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa edistyä, kun ajatellaan työmarkkinoiden nykysuuntauksia ja EU:ssa nykyisin vahvistuneita poliittisia lähtökohdita kriisin hallitsemiseksi
- tutkitaan myös ja ennen kaikkea nuorisotyöttömyyden ja pitkäaikaistyöttömien tilanteen kärjistymistä ja esitetään tässä yhteydessä välttämättä tarvittavia poliittisia suosituksia.

2.3 ETSK on tyytyväinen siihen, että neuvosto otti suuntaviivoista vuonna 2010 antamassaan lopullisessa päätöksessä huomioon useita komitean ehdotuksia⁽¹⁾, mutta toteaa samalla, ettei toisiin esiiin tuotuihin puutteisiin ole kiinnitetty huomiota. Komitea toistaa tämän vuoksi eräitä aiemman lausuntonsa keskeisiä huomioita, jotka ovat edelleen erittäin tärkeitä. Komitea on muun muassa esittänyt, että

- suuntaviivoista ei kriisiä ajatellen heijastu tarpeeksi työttömyyden torjunta ensisijaisena painopisteenä
- uusissa suuntaviivoissa eurooppalainen lähestymistapa on aiempaa selvästi heikompi, sillä työllisyyspoliittisten tavoitteiden muotoilu jätetään harvoja eurooppalaisia avaintavoitteita lukuun ottamatta jäsenvaltioille
- yleisesti tavoiteltavan työllisyysasteen ohella on määriteltävä mitattavissa olevia EU:n tavoitteita myös erityisiä kohderyhmiä, kuten pitkäaikaistyöttömiä, naisia, iäkkäitä ja myös nuoria, varten
- EU:n tavoitteita tarvitaan myös muilla aloilla, joita ovat sukupuolten tasa-arvo sekä pitkäaikaistyöttömyyden, heikon sosiaaliturvan tarjoavien työpaikkojen, nuorisotyöttömyyden sekä lasten ja nuorten köyhyyden torjunta

— suuntaviivoissa ei mainita mitään konkreettista työn laadusta.

2.4 Käsillä olevassa lausunnossa tarkastellaan kyseisiä seikkoja Euroopan työmarkkinoiden nykysuuntausten ja meneillään olevan talouskriisin valossa.

3. Kriisin johdosta yhä kiristynyt työllisyystilanne

3.1 Rahoituskriisi on kehittynyt perusluonteiseksi talous-, velka- ja sosiaaliksi⁽²⁾. Virallisesti on todettu, että EU:n talouden elpyminen on päättynyt. Myös työmarkkinanäkymät heikkenevät yhä enemmän.⁽³⁾ Kriisin seuraukset kärjistyvät, ja tämä johtuu paitsi talouden taantumisesta monissa EU-maissa, ennen kaikkea myös siitä, että suuri enemmistö hallituksista reagoi ns. velkakriisiin – joka on syntynyt muun muassa viime vuosina toteutetun rahoitusmarkkinoiden sääntelyn huomattavan purkamisen vuoksi – vahvistuneella säästöpolitiikalla ja pyrkii näin rauhoittamaan rahoitusmarkkinat. Lähes kaikissa

⁽¹⁾ ETSK:n 27. toukokuuta 2010 antama lausunto "Ehdotus neuvoston päätöksen jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista – Eurooppa 2020 -strategian yhdenmukainen suuntaviivojen II osa", esittelijä Wolfgang Greif, (EUVL C 21, 21.1.2011, s. 66).

⁽²⁾ ETSK on lukuisissa lausunnoissaan ja erillisissä yhteyksissä ottanut kantaa kriisin vaikutuksiin ja sen voittamiseksi tarvittaviin toimiin. Näkyvänä esimerkkinä mainittakoon joulukuun 2011 täysistunnossa annettu komitean puheenjohtajan julkilausuma: http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/di_ces20-2011_di_fi.doc.

⁽³⁾ Ks. esimerkiksi Euroopan komission äskettäin julkaisema syksyn talousennuste 2011–2013.

EU-maissa tulevan vakauttamisen keskipisteessä ovat talouspoliittista ohjausta euroalueella käsittelevien äskettäin hyväksytyjen uusien sääntöjen toteuttaminen ja julkistalouden alijäämien vähentäminen, johon liittyy julkisten menojen osittain kipeitä leikkauksia, jotka kohdistuvat sosiaalimenoihin ja julkispalveluihin. ⁽⁴⁾ Tällainen politiikka rajoittaa työmarkkinamahdollisuuksia ennen kaikkea jo entuudestaan heikossa asemassa oleviin ryhmiin kuuluvien henkilöiden keskuudessa.

3.2 Tätä taustaa vasten Euroopan työllisyystilanne on tulevina vuosina erittäin kireä. Rahoitus- ja taluskriisin neljäntenä vuotena työllisyysnäkymät heikkenivät edelleen. Taloudellista tilannetta tukevista ensimmäistä kriisitoimista sekä yksittäisten EU-maiden talouden elpymisestä huolimatta **työttömyys** nousi vuosina 2008–2011 EU:ssa 6,9 prosentista 9,4 prosenttiin. ⁽⁵⁾

3.3 Näin ollen EU:ssa on nykyisin 22 miljoonaa työtöntä, vaikkakin unionin sisällä on suuria eroja. **Työttömyysasteet** vaihtelivat vuoden 2011 toisella neljänneksellä Itävallan, Luxemburgin ja Alankomaiden alle 5,5 prosentista Irlannin, Liettuan, Latvian ja Kreikan yli 14 prosenttiin ja Espanjan 21 prosenttiin. Työttömyys kohdistuu vielä paljon voimakkaammin nuoriin. Useissa maissa – ei vain Etelä-Euroopassa – kriisi on kärjistänyt tilannetta huolestuttavasti: työttömyysaste on kaksinkertaistunut esimerkiksi Espanjassa, Irlannissa ja – vaikkakin alhaiselta tasolta – myös Tanskassa, ja jopa kolminkertaistunut Baltian maissa. Vain Saksassa ja Luxemburgissa työttömyys aleni vuoteen 2010 asti. Työttömyyden lisääntymisestä huolimatta avoimien työpaikkojen määrä on eräissä maissa noussut. Väestökehityksen sekä jatkuvan rakennemuutoksen johdosta on odotettavissa, että tämä paradoksi kärjistyy edelleen tulevina vuosina.

— Työttömyyden lisääntyminen kohdistui kriisin aikana erityisesti **nuoriin ja heikosti koulutettuihin**, ja työttömyys oli molemmissa ryhmissä jo entuudestaan selvästi keskimääräistä korkeampi.

— Matalasti **koulutettujen** työttömyysaste oli vuoden 2011 toisella neljänneksellä 16,3 prosenttia, keski- tai korkea-asteen koulutuksen saaneiden keskuudessa vastaavasti 8,6 prosenttia ja 5,3 prosenttia.

— **Kaikissa ikäryhmissä sekä miesten että naisten** työttömyysaste on noussut. Se oli vuoden 2011 toisella neljänneksellä miehillä 9,4 prosenttia ja naisilla 9,5 prosenttia. Kriisin ensimmäisessä vaiheessa miesten työttömyysaste nousi nopeammin, sillä kriisi kohdistui voimakkaammin miesvaltaisiin aloihin (esimerkiksi jalostus- ja rakennusteolli-

suus). Kriisin toisessa vaiheessa naisten työttömyys kasvoi nopeammin, sillä nyt kriisi kohdistui säästötoimien johdosta naisvaltaisiin aloihin (esimerkiksi palvelut ja julkinen sektori).

— Työttömyyden lisääntyminen on kohdistunut erityisen voimakkaasti työvoimamuuttajiin, joiden työttömyysaste oli jo ennen kriisiä keskimääräistä korkeampi. Heidän työttömyysasteensa oli vuoden 2011 toisella neljänneksellä 16,3 prosenttia.

— **Pitkäaikaistyöttömyys** (yli 12 kuukautta), joka oli tilastoissa tilapäisesti huomattavasti vähentynyt voimakkaiden toimenpiteiden ansiosta, oli vuoden 2011 toisella neljänneksellä EU:ssa keskimäärin jälleen kriisiä edeltävällä 43 prosentin tasolla. Maissa, joihin kriisi iski vahvasti ja varhaisessa vaiheessa (Espanja, Irlanti ja Baltian maat), työttömyys on lisääntynyt huomattavasti vuoteen 2008 nähden. Tämä ryhmä kasvaa lähitulevaisuudessa merkittävästi, koska kysyntä polkee paikallaan.

3.4 **Nuorisotyöttömyys** oli huolestuttavalla tasolla jo ennen kriisiä, ja ETSK on tämän johdosta aiemminkin todennut, että se on noussut yhdeksi Euroopan työmarkkinoiden suurimmista ongelmista ⁽⁶⁾. Nuorisotyöttömyys on kasvanut yleisesti ottaen jyrkästi ja on tällä hetkellä EU:ssa melkein 21 prosenttia. Yli 5 miljoonaa nuorta (15–24-vuotiaista) on nyt vailla työtä ja opiskelupaikkaa, millä on valtavia henkilökohtaisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia seurauksia: Eurofoundin tämänhetkisten arvioiden mukaan nuorten työmarkkinoille pääsyn estymisestä aiheutuu vuosittain yli 100 miljardin euron kustannukset. ⁽⁷⁾ Kreikassa ja Espanjassa nuorista on työttömänä yli 40 prosenttia ja Latviassa, Liettussa ja Slovakiassa melkein joka kolmas.

— Huolta nuorisotyöttömyydestä vahvistavat kaksi indikaattoria: työttömyysaste ⁽⁸⁾ ja NEET-ryhmään kuuluvien osuus, jotka molemmat ovat kohonneet. **NEET**-indikaattori on tässä yhteydessä erityisen kiinnostava, sillä sen avulla saadaan tietoa niiden 15–24-vuotiaiden nuorten tilanteesta, jotka **eivät ole työelämässä eivätkä koulutuksessa** (*Not in Employment, Education or Training*).

— Jäsenvaltioiden välillä on selviä eroja: tilanne on paras Tanskassa, Alankomaissa, Sloveniassa ja Itävallassa, joissa osuus on alle 7 prosenttia, ja erityisen vaikea Italiassa ja Bulgariassa, joissa osuus on 19,1 ja 21,8 prosenttia. EU:n 27 jäsenvaltion keskiarvo oli 12,8 prosenttia vuonna 2010. NEET-indikaattorit ovat huonontuneet kriisin takia erityisesti Espanjassa, Irlannissa, Liettussa, Virossa ja Latviassa.

⁽⁴⁾ Uuden talouspolitiikan ohjausjärjestelmän sosiaalisia seurauksia on tarkasteltu ETSK:n 22. helmikuuta 2012 antamassa lausunnossa "Uutta taloushallintoa koskevan lainsäädännön sosiaaliset vaikutukset" (Ks. tämän virallisen lehden sivu 23), esittelijä Gabriele Bischoff.

⁽⁵⁾ Jos muutoin ei mainita, tiedot perustuvat Euroopan unionin työvoimatutkimukseen: (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/introduction) ja koskevat vuoden 2011 toista neljänestä. Ikäryhmänä ovat yleensä 15–64-vuotiaat.

⁽⁶⁾ Ks. kohta 7 ETSK:n 15. maaliskuuta 2011 antamassa lausunnossa "Nuoret liikkeellä", esittelijä Pavel Trantina, toinen esittelijä Juan Mendoza Castro (EUVL C 132, 3.5.2011, s. 55).

⁽⁷⁾ Eurofoundin tuoreimpien laskelmien mukaan nuorten työmarkkinoille pääsyn estymisestä aiheutuu vuosittain lähes 100 miljardin euron kustannukset.

⁽⁸⁾ Tässä otetaan huomioon kaikki työvoimaan kuuluvat nuoret, jotta voidaan vähentää mahdollisia vääristymiä, jotka johtuvat korkeasta työmarkkinoiden ulkopuolella olevien osuudesta vielä opiskelevien nuorten keskuudessa.

— **Koulunkäynnin keskeyttäneet** ovat toinen väestöryhmä, jolla on matalan koulutustason takia suuri työttömyysriski. Vaikka koulun keskeyttäneiden osuus on vähentynyt kriisin aikana eräissä maissa (esim. Espanjassa, Portugalissa, Virossa, Latviassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa), vuonna 2010 Euroopan keskiarvo oli 14,1 prosenttia eli edelleen selvästi yli Eurooppa 2020 -tavoitteen, joka on alle 10 prosenttia⁽⁹⁾. Maiden välillä on suuria eroja: Portugalissa ja Espanjassa koulun keskeyttäneiden osuus on yli 28 prosenttia ja Maltassa melkein 37 prosenttia, kun taas Slovakiassa, Tšekissä ja Sloveniassa se on alle 5 prosenttia⁽¹⁰⁾.

3.5 Työttömyysasteen kehitys heijastuu myös **työllisyysasteeseen**, joka on laskenut tuntuvasti kriisin aikana: EU:n keskiarvo 20–64-vuotiaiden osalta on laskenut vuoden 2008 toisen neljänneksen 70,5 prosentista 68,9 prosenttiin vuoden 2011 toisella neljänneksellä. Jo vuoden 2010 suuntavivoja hyväksyttäessä oli selvää, että kriisin puhkeamisesta lähtien menetettyjen yli 10 miljoonan työpaikan takaisin saaminen kestää kokonaisen vuosikymmenen. Tilanne ei ole sittemmin juuri parantunut. Työllisyys kasvoi vuosien 2010 ja 2011 toisten neljännesten välillä EU:ssa keskimäärin vain hyvin vähän. Toisissa maissa (Virossa, Liettuaissa, Latviassa ja Maltassa) kasvu oli viime vuoden aikana selvää, mutta toisissa maissa (Kreikassa, Bulgariassa, Sloveniassa ja Romaniassa) työllisyys heikkeni edelleen huomattavasti. Kaiken kaikkiaan EU-maat ovat edelleen kaukana EU 2020 -yleistavoitteesta, jonka mukaan (20–64-vuotiaiden) yleisen työllisyysasteen olisi noustava 75 prosenttiin⁽¹¹⁾. Talouskriisin aikana työttömyys on koetellut nuoria huomattavasti kovemmin kuin muita ikäryhmiä, ja myös nuorten työllisyys on vähentynyt paljon enemmän.

3.6 Lissabonin kaudella tapahtuneen kehityksen mukaisesti **osa-aikatyön** vähittäinen yleistyminen on jatkunut kriisin aikana. Maiden väliset erot ovat huomattavia, mutta osa-aikatyötä tekevien osuus kokonaistyövoimasta nousi EU:ssa vuosien 2008 ja 2011 toisten neljännesten välillä 17,6 prosentista 18,8 prosenttiin.

— **Naiset** ovat osa-aikatyössä selvästi yliedustettuina, sillä vuoden 2011 toisella neljänneksellä heistä teki osa-aikatyötä keskimäärin 31,6 prosenttia ja miehistä 8,1 prosenttia.

— **Osa-aikatyötä** tekevien **nuorten** työntekijöiden osuus on kasvanut EU:n laajuisesti, joten ilmiö koskee heitä siis paljon selvemmin kuin keski-ikäisiä tai ikääntyviä työntekijöitä.

— Osa-aikatyö on lisääntynyt voimakkaammin **heikoimmin koulutettujen työntekijöiden** keskuudessa.

— Lyhennetyin työajan järjestelyt antavat ihmisille mahdollisuuden olla kriisin aikana yhteydessä työmarkkinoihin ja tarjovat heille hyvän lähtökohdan siirtymään täystyöllisyyteen kriisin jälkeen.

— Myös niiden työntekijöiden määrä, jotka **eivät tee osa-aikatyötä omasta tahdostaan**⁽¹²⁾, on kuitenkin kasvanut kriisin aikana huomattavasti. Muuten kuin omasta tahdosta tehtävän osa-aikatyön osuus kasvoi kriisistä eniten kärsivissä maissa (Baltian maissa, Espanjassa, Irlannissa) vuosina 2008–2010 keskiarvoa enemmän. Monissa maissa naiset tekevät edelleen paljon osa-aikatyötä lasten tai kyvyttömiä aikuisten hoitamisen takia.

3.7 **Määräaikaisten työsuhteiden** osuus nousi EU:ssa huippuunsa vuoden 2007 toisella neljänneksellä, jolloin se oli 14,6 prosenttia. EU:n työvoimatutkimuksessa luetaan tähän ryhmään myös vuokratyöntekijät, vaikka he olisivatkin solmineet toistaiseksi voimassa olevan kirjallisen työsuhteen.⁽¹³⁾ Koska määräaikaisessa työsuhteessa olleita ja vuokratyöntekijöitä jäi kriisin takia paljon työttömäksi, heidän yhteenlaskettu osuutensa laski vuoden 2009 toisella neljänneksellä alimmilleen eli 13,5 prosenttiin. Vuoden 2011 toisella neljänneksellä määrä oli noussut 14,2 prosenttiin, mikä osoittaa, että yrityksillä on taipumus palkata uusia työntekijöitä määräaikaisiin työsuhteisiin tai vuokratyöyritysten kautta. Tästä voidaan päätellä erityisesti, että työnantajat eivät sanottavasti luota noususuhdanteen pitkäkestoisuuteen ja pyrkivät reagoimaan tilanteeseen.

— **Maiden välillä on huomattavia eroja** määräaikaisissa työsuhteissa tehtävän työn laajuuden suhteen: eräissä Keski- ja Itä-Euroopan maissa, kuten Romaniassa, Bulgariassa, Liettuaissa ja Virossa, tällaisen työn osuus on alle 5 prosenttia, kun taas Portugalissa, Espanjassa ja Puolassa se on 23–27 prosenttia.

— Määräaikaiset työsuhteet ovat selvästi todennäköisimpiä nuorten (15–24-vuotiaiden) työntekijöiden keskuudessa (2010: 42,2 prosenttia). Tämä koskee lähes kaikkia maita. Monilla aloilla on jossain määrin tullut tavaksi se, että **nuoret** työskentelevät aluksi määräaikaisessa työsuhteessa, usein tosin tahtomattaan. Tämä on yksi syy siihen, että nuorten työmarkkinatilanne on heikentynyt jyrkästi kriisin aikana.

— Lisäksi noin 20 prosenttia **heikosti koulutetuista** on määräaikaisessa työsuhteessa; osuus on paljon suurempi kuin keski- ja korkean tason koulutuksen saaneilla työntekijöillä (noin 12–13 prosenttia).

⁽⁹⁾ <http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/smart-growth/index.fi.htm>

⁽¹⁰⁾ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/introduction>

⁽¹¹⁾ Ks. EMCO/28/130911/EN-rev3, sivulta 27 eteenpäin.

⁽¹²⁾ Muuten kuin omasta tahdostaan osa-aikatyötä tekevät määritellään työntekijöiksi, jotka eivät ole saaneet kokopäivätyötä.

⁽¹³⁾ Olisi suotavaa, että Eurostat erittelisi jatkossa määräaikaisessa työsuhteessa olevien ja vuokratyöntekijöiden määrät.

— Niiden osuus, jotka **eivät ole määräaikaisessa työsuh- teessa omasta tahdostaan**, nousi vuosina 2008–2010 noin 2 prosenttia. Tämä näkyy erityisesti Liettuassa ja Irlan- nissa, jotka kuuluvat kriisistä eniten kärsiviin maihin, sekä Tšekissä, Tanskassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

3.8 Työssäkävien köyhyys: vuotta 2009 koskevista Eu- rostatin tiedoista ilmenee, että määräaikaisissa työsuh- teissa ja osa-aikatyötä tekeillä sekä nuorilla ja yksinhuoltajilla on suurempi riski ajautua työssäkävänä köyhyyteen kuin toistai- seksi voimassa olevassa työsuhteessa ja kokopäivätoimisesti työskentelevillä.

— **Nuorilla työntekijöillä** (18–24-vuotiailla) on paljon suu- rempi **riski ajautua työssäkävänä köyhyyteen** ⁽¹⁴⁾ kuin 25–64-vuotiailla useissa EU:n jäsenvaltioissa keskimäärin.

— Vuokratyö ja osa-aikatyö ovat suhteettoman yleisiä myös **yksinhuoltajien** keskuudessa, sillä heidän on usein pakko tehdä osa-aikatyötä, sekä heikosti koulutettujen keskuudessa. Näihin ryhmiin kuuluvia on myös keskimääräistä enemmän matalapalkkaisessa kokopäivätyössä. Tämän johdosta heidän osuutensa **köyhistä työssäkävivistä** on muita suurempi.

4. EU:n laajuinen tiukka säästöpolitiikka kiristää työmar- kinatilannetta ja vaikeuttaa työllisyyspoliittisten tavoit- teiden saavuttamista

4.1 Kun EU:ssa on ryhdytty samanaikaisesti soveltamaan säästöohjelmia, laskukierre saattaa kiihtyä ja kasvunäkymät saat- tavat synkentyä entisestään. Koska monissa maissa ei kiinnitetä tarpeeksi huomiota tarvittaviin rakenneuudistuksiin eikä uusia kasvumahdollisuuksia avaudu, menoleikkaukset vaikuttavat kiel- teisesti unionin sisäiseen kysyntään, joka on taloussuhdanteen viimeinen tukipylväs, ja johtavat verotulojen pienenemiseen ja sosiaalimenojen kasvuun. Vaarana on jälleen julkistalouksien alijäämän kasvu ja yhä useampien jäsenvaltioiden talouspoliitti- sen toimintakyvyn jatkuva heikkeneminen. Tällainen julkisen talouden vakauttaminen, jossa tukeudutaan ennen muuta tiuk- koihin säästötoimiin, on siis sosiaalisesti kyseenalaista ja muren- taa lisäksi tulevaisuuteen suuntautuvan talouselvyytyksen mah- dollisuuksia. ETSK on syvästi huolissaan siitä, että näiden toi- menpiteiden avulla ei kyetä nousemaan kriisistä eikä myöskään saavuttamaan EU:n työllisyysstrategiassa määriteltyjä tavoitteita.

4.2 ETSK toistaakin kehoituksensa siitä, että olisi hyväksyt- tävä uusi Euroopan talouden elvytysuunnitelma, jolla olisi la- ajoja työmarkkinapoliittisia vaikutuksia ja joka olisi suuruusluo- kaltaan 2 prosenttia bkt:stä. ⁽¹⁵⁾ Kansalliset lisäinvestoinnit tulee

toteuttaa koordinoitusti työllisyyspoliittisten vaikutusten vahvis- tamiseksi, ja lisäksi on määriteltävä unionitason investointihank- keita. Suunnitelluista menoista tulee kohdentaa 1 prosentti in- vestointeihin, joilla on voimakkaita työllisyysvaikutuksia, sekä nimenomaisesti työmarkkinapoliittisiin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaihdella jäsenvaltioiden alueellisen työmarkkinatilan- teen mukaan.

4.3 Julkinen varoin ei voida rahoittaa kaikkea pankkien pelas- tamisesta ja sosiaalisista ja innovaatiota edistävästä investoin- neista aina yritysten tukemiseen saakka. ETSK:n mielestä julkisen talouden älykäs vakauttaminen edellyttää paitsi menoleikkauk- sia, jotka on toteutettava yhteiskunnallisesti hyväksyttävällä ta- valla, myös uusien tulonlähteiden määrittelemistä. Erityisesti on laajennettava jäsenvaltioiden käytettävissä olevaa veropohjaa. Li- säksi verojärjestelmien yleinen tarkistus on paikallaan, ja tässä yhteydessä on otettava huomioon kysymys eri tulomuotojen ja omaisuuden verotukseen sovellettavista kannoista. Samalla on edistettävä julkisten varojen tehokasta ja tuloksekasta käyttöä.

4.4 ETSK:n katsoo, että säästötoimet eivät saa lisätä köyhyys- riskiä eivätkä kasvattaa entisestään viime vuosina jo jyrkenty- neitä eroja. Kaikkien kriisin ratkaisemiseen tähtävien toimien yhteydessä on huolehdittava siitä, etteivät ne ole ristiriidassa kriisin aikaisen ja jälkeisen kysynnän ja työllisyyden elvyttämi- sen eivätkä sosiaalisten ongelmien lieventämisen kanssa. Jäsen- valtioiden on otettava tässä myös huomioon, että talouskriisin ja valtion velkaantumisen vastaiset toimenpiteet eivät saa vaarantaa julkisia investointeja työmarkkinapoliittikkaan sekä yleiseen ja ammattikoulutukseen. ETSK vaatii tehokkaiden arvioiden laa- timista sosiaalisista seurauksista, jotta voitaisiin tarkastella kei- noja saavuttaa EU:n tavoite, jonka mukaan vuoteen 2020 men- nessä vähintään 20 miljoonalle ihmiselle olisi tarjottava ulos- pääsy köyhyydestä ja sosiaalisesta syrjäytymisestä.

4.5 Säästötoimet osuvat yleensä kovimmin sosiaalisista tu- lonsiirroista riippuvaisiin ryhmiin, mm. epävarmoissa työsuh- teissa oleviin ja muihin työmarkkinoilla heikossa asemassa ole- viin ryhmiin. Työttömyys vaikuttaa yleensä eniten myös niihin, joille tukien saaminen on vaikeaa ja rajoitettua. Siksi tarvitaan riittäviä, tehokkaita ja kestäväpohjaisia sosiaalisia tukiverkkoja, joissa erityistä huomiota on kiinnitettävä työmarkkinoiden eni- ten kärsiviin ja heikoimmassa asemassa oleviin ryhmiin (mm. nuoriin, maahanmuuttajiin, romaneihin, vammaisiin, yksinhuol- tajiin ja heikosti koulutettuihin).

4.6 ETSK on hiljattain antanut eurooppalaisiin työmarkkinoi- hin ikääntymisen myötä kohdistuviin haasteisiin liittyvän lau- sunnon, jossa se toteaa, että selkeästi tehokkain strategia on olemassa olevan työllisyyspotentialin mahdollisimman laaja

⁽¹⁴⁾ Alle 60 prosenttia vastaavien kotitalouksien mediaanituloista.

⁽¹⁵⁾ Ks. kohta 3.1 ETSK:n 11. kesäkuuta 2009 antamassa lausunnossa "Työllisyysshuippukokouksen tulokset", esittelijä Wolfgang Greif (EUVL C 306, 16.12.2009, s. 70).

hyödyntäminen. Tämä voidaan saavuttaa ainoastaan määrätietoisella kasvupolitiikalla ja osallistumismahdollisuuksia tarjoavan politiikan toteuttamisella. Tähän kuuluu muun muassa työelämän muokkaaminen sellaiseksi, että ikä otetaan huomioon, koulutuksen sekä jatko- ja täydennyskoulutuksen kehittäminen, laadukkaiden ja tuottavien työpaikkojen luominen, tehokkaiden sosiaaliturvajärjestelmien turvaaminen sekä monipuolisia toimia työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen helpottamiseksi. ⁽¹⁶⁾ Lisäksi on hyödynnettävä täysin senioritalouden (*silver economy*) tarjoamat taloudelliset mahdollisuudet.

5. Nuorison työllistämistä ja pitkäaikaistyöttömyyttä koskevia vaatimuksia ja suosituksia

5.1 Nuorisotyöllisyyttä koskevien kunnianhimoisten EU-tavoitteiden määrittely

5.1.1 Voimassa olevat suuntaviivat sisältävät indikaattorin, joka koskee sellaisten nuorten osuuden vähentämistä, joilla ei ole työpaikkaa ja jotka eivät myöskään ole koulutuksessa (NEET – *Not in Employment, Education or Training*). Vaikka jäsenvaltiot ovat mukauttaneet toimiaan eri NEET-alaryhmien erityisyyksiin ja kiinnittäneet siinä myös erityistä huomiota erityisen huonossa asemassa oleviin ryhmiin ⁽¹⁷⁾, niin kuitenkin ei ole edelleenkaan määritelty konkreettisia tavoitteita nuorisotyöttömyyden torjumiseksi ja nuorten työllisyystilanteen parantamiseksi. **ETSK toistaa vaatimuksensa, jonka mukaan tämä keskeinen kohta on tuotava suuntaviivoissa paljon selkeämmin esiin, erityisesti nuorisotyöllisyyttä koskevien mitattavissa olevien EU:n tavoitteiden osalta. Olisikin määriteltävä erityisesti 1) nuorisotyöttömyyden merkittävä vähentämistavoite ja 2) neljän kuukauden enimmäisaika työtä tai oppisopimuspaikkaa etsivien nuorten aktivoimiseksi.** Nuorison työllistämistä koskevien erityistavoitteiden jättäminen jäsenvaltioiden päätettäväksi ei ainakaan ole tuottanut merkittäviä tuloksia: vain yksittäiset maat ovat muotoilleet asianmukaisia tavoitteita kansallisiin uudistusohjelmiinsa. ⁽¹⁸⁾

5.2 Jäsenvaltioiden on täytettävä johdonmukaisesti "nuorisotakuu" NEET-nuorten kohdalla.

5.2.1 ETSK on tyytyväinen siihen, että lippulaiva-aloitteeseen "Nuoret liikkeellä" ⁽¹⁹⁾ on sisällytetty "nuorisotakuuta" koskevan ehdotuksen muodossa komitean vaatimus, jonka mukaan jäsenvaltioiden tulisi taata, että kaikilla nuorilla on neljän kuukauden kuluessa koulunsa päättämisestä työ- tai opiskelupaikka tai he osallistuvat aktivointitoimiin ja työmarkkinoille pääsemiseen tähtääviin toimiin. **ETSK yhtyy tässä yhteydessä varauksettomasti komission kehoitukseen, jonka mukaan jäsenvaltioiden tulee välittömästi tunnistaa asiaa haittaavat esteet. Kan-**

⁽¹⁶⁾ ETSK:n 13. heinäkuuta 2011 antama lausunto "Työmarkkinoiden tulevaisuus Euroopassa – mistä löytää väestökehityksen edellyttämät toimivat ratkaisut?", esittelijä Wolfgang Greif (EUVL C 318/1, 29.10.2011).

⁽¹⁷⁾ "Young People and NEETs in Europe: first findings" – EUROFOUND – EF1172EN, <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2011/72/en/1/EF1172EN.pdf>.

⁽¹⁸⁾ Vain neljä jäsenvaltiota (Belgia, Tšekki, Bulgaria ja Viro) sisällyttivät kansallisiin uudistusohjelmiinsa vuonna 2011 kansallisia tavoitteita nuorisotyöttömyyden torjumiseksi.

⁽¹⁹⁾ "Nuoret liikkeellä". COM(2010) 477 final, kohta 5.4.

sallisten uudistussuunnitelmien puitteissa on määriteltävä konkreettiset toimenpiteet näiden esteiden poistamiseksi.

Monissa maissa tämä edellyttää, että julkisten työvoimapalveluiden tarjoamia erityistukia laajennetaan merkittävästi ja että tässä kiinnitetään yhä enemmän huomiota heikossa asemassa oleviin ryhmiin (etenkin myös maahanmuuttajataustaisiin nuoriin ja romaneihin).

5.2.2 Jäsenvaltioiden on myös toteutettava tehokkaasti työllisyysuuntaviivoissa yleisesti sovitut painopisteet myös nuorten osalta ja asetettava itselleen asianmukaisen kunnianhimoisia päämääriä ja tavoitteita, joihin kuuluvat mm. tasapainoiset toimenpiteet joustavuuden ja turvallisuuden lisäämiseksi, työvoiman liikkuvuuden edistäminen, toimivien sosiaaliturvajärjestelmien luominen työmarkkinoilla siirtymisen turvaamiseksi sekä yrittäjyyden ja riittävien toimintapuitteiden edistäminen työpaikkojen säilyttämiseksi ja luomiseksi erityisesti myös pk-yritysten alalla.

5.3 EU-tukien lisääminen ja niiden saatavuuden helpottaminen nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden torjumiseksi

5.3.1 Nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi lyhyellä aikavälillä ETSK kannattaa erillisiä toimia sosiaali-, koulutus- ja työmarkkinapolitiikan alalla – erityisesti jännittyneen taloustilanteen aikana. Komissio toteaa vastikään julkaisemassaan Mahdollisuuksia nuorille -aloitteessa ⁽²⁰⁾, että tarvitaan nopea ja epäbyrokraattista apua etenkin niissä maissa, joissa nuorisotyöttömyys muodostaa erityisen ongelman. ⁽²¹⁾ **Jäsenvaltioiden, joilla on varsinkin suuri nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyysongelma ja joiden on samalla noudatettava rajoittavia talousarvioehtoja, tulisi saada helpommin tukia EU-rahastoista erityisesti "nuorisotakuun" mukaisia toimenpiteitä sekä työpaikkoja luovia investointeja varten.** Tarvitaan käytännönläheisiä ja joustavia hallinnollisia menettelytapoja varojen käytön yksinkertaistamiseksi, ja tulisi harkita jopa kansallisen osarahoituksen tilapäistä poistamista Euroopan sosiaalirahaston ja muiden EU-rahastojen tukia jaettaessa.

5.4 Asianmukaiset varat EU:n uuteen talousarvioon nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden torjuntaa varten

5.4.1 ETSK on jo korostanut kuinka tärkeää on pitää yllä ja tarpeen mukaan lisätä kansallisten ja eurooppalaisten varojen osoittamista nuorten ja pitkäaikaistyöttömien koulutukseen ja työllistämiseen kaikissa EU-maissa – taluskriisin myötä tarpeelliseksi tulleesta talouden painopisteiden uudelleenarviointista huolimatta. ⁽²²⁾ **Tässä mielessä ETSK vaatii, että uudessa rahoitussuunnittelussa vuodesta 2014 eteenpäin varataan riittävästi Euroopan sosiaalirahaston varoja nuoria ja**

⁽²⁰⁾ Ks. komission asiaankuuluvat ehdotukset tuoreessa Mahdollisuuksia nuorille -aloitteessa, COM(2011) 933 final.

⁽²¹⁾ Suuntaviivassa 7, neuvoston päätös 2010/707/EU.

⁽²²⁾ Ks. ETSK:n 15. maaliskuuta 2011 antama lausunto "Nuoret liikkeellä" (EUVL L 132, 3.5.2011, s. 55), ETSK:n 14. heinäkuuta 2011 aiheesta "Kriisi, koulutus ja työmarkkinat" antaman lausunnon kohta 8, esittelijä: Mário Soares (EUVL C 318, 29.10.2011, s. 50).

pitkäaikaistyöttömiä koskeviin aloitteisiin. ⁽²³⁾ Lisäksi ETSK pitää aiheellisenä tarkastella myös, miten muita EU-rahas-toja voitaisiin hyödyntää nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden torjunnassa.

5.5 Työttömille nuorille ja pitkäaikaistyöttömille tarkoitettujen tukipalveluiden saatavuuden parantaminen

5.5.1 EU:n jäsenvaltioiden välillä on huomattavia eroja mm. nuorille tarkoitettujen sosiaaliturvapalveluiden saatavuuden ja kattavuuden suhteen. Työllisyysuuntaviivoissa jäsenvaltioita kehoitetaan oikeutetusti korjaamaan sosiaaliturvajärjestelmiään siten, etteivät joustavammat työmarkkinat synnytä turva-aukkoja. Tämä koskee tasapuolisesti kaikkia ikäryhmiä. ETSK:n mielestä useimmissa jäsenvaltioissa todettavissa olevaa työttömien nuorten kokemaa tukipalveluiden hyvin rajoitettua saatavuutta ei ole käsitelty riittävästi. ⁽²⁴⁾ Muutamat maat ovat kriisin aikana parantaneet tietyissä olosuhteissa työttömyystukien saatavuutta heikossa asemassa olevien ryhmien ja myös nuorten kannalta. Nämä toimenpiteet ovat kuitenkin olleet määräaikaista tai ne saatetaan perua suunniteltujen säästötoimien puitteissa.

5.5.2 ETSK vaatii, että kaikissa jäsenvaltioissa tarkastellaan ja tarvittaessa parannetaan työhaluisten ja työ- tai opiskelupaikkaa etsivien työttömien nuorten ja pitkäaikaistyöttömien mahdollisuuksia hyödyntää tukipalveluita. Olisi myös suositeltavaa sisällyttää vastaavia tavoitteita kansallisiin uudistusohjelmiin. Näin parannettaisiin merkittävästi monien nuorten epävarmaa tilannetta siinä vaiheessa, kun he ovat siirtymässä työmarkkinoille.

5.6 Epävarmojen työsuhteiden ja sääntelemättömien oppisopimus- ja harjoittelumuotojen torjuminen

5.6.1 Paitsi että 15–24-vuotiaiden kohdalla työttömyys on kaksi kertaa yleisempää kuin aikuisten kohdalla, niin myös epävarmojen työsuhteiden osuus (joissain maissa yli 60 prosenttia) on korkeampi, sääntelemättömien oppisopimuskoulutusten ja harjoittelujen määrä on lisääntymässä (etenkin eteläisissä maissa ⁽²⁵⁾) ja nuoret joutuvat useammin tekemään koulutustasoaan

⁽²³⁾ ETSK vaatii, että vähintään 40 prosenttia Euroopan sosiaalirahaston varoista osoitetaan työllisyyden ja ammatillisen liikkuvuuden edistämiseen, mikä tarkoittaisi, että käynnistettyjen hankkeiden keskipisteenä olisi pitkälti nuorille kohdistettuja toimenpiteitä. Ks. tähän liittyen ETSK:n 22. helmikuuta 2012 Euroopan sosiaalirahastosta antama lausunto, asiakokonaisuus, Ks. tämän virallisen lehden sivu 82, Esittelijä Xavier Verboven ja toinen esittelijä Miguel Ángel Cabra de Luna, kohdat 1.5 ja 4.1.

⁽²⁴⁾ Eurostatin työvoimatutkimuksen tiedot osoittavat, että (15–24-vuotiailla) nuorilla on 27 jäsenvaltion EU:ssa keskimäärin kolme kertaa huonommat mahdollisuudet hyödyntää palveluita työttömyytensä aikana kuin muilla ryhmillä, eikä tässä ole ollut havaittavissa pysyvää parannusta kriisin aikana.

⁽²⁵⁾ Ongelma ei koske niinkään pohjoisen Euroopan maita, joilla on pitkäaikaista käytännön kokemusta koulutuksessa olevien, koulutuslaitosten ja työnantajien välisten suhteiden sääntelystä. Se ei myöskään koske maita, joissa on ajan myötä kehittynyt ja hyväksi osoittautunut vuorottelukoulutusjärjestelmä (Saksa, Itävalta).

vastaamatonta työtä. Komitea varoittaa liian monista epävarmoista ja näköalattomista ratkaisuista pyrittäessä edistämään työelämään integroitumista. Sen sijaan että panostetaan epävarmoihin työsuhteisiin ja -sopimuksiin, tulisi toteuttaa toimenpiteitä, joilla varmistetaan, etteivät määräaikaiset työsuhteet ja matalapalkkaiset ja heikon sosiaaliturvan tarjoavat työpaikat muodostu nuorison kohdalla säännöksi.

5.6.2 ETSK on lukuisissa lausunnoissa suosittanut tarvittavia sopeuttamistoimia koulutuksen ja osaamisen alalla muun muassa sen varmistamiseksi, että nuoret hankkivat koulutuksen, jolle työmarkkinoilta löytyy myös kysyntää. ⁽²⁶⁾ Jotta voitaisiin parantaa – esimerkiksi riittämättömän koulutuksen, rajoitetun maantieteellisen liikkuvuuden tai alipalkkauksen aiheuttamaa – kysynnän ja tarjonnan puutteellista kohtaamista nykyisillä työmarkkinoilla ⁽²⁷⁾, koulutuslaitosten on mukautettava opetus-suunnitelmiaan myös työmarkkinoiden vaatimuksiin. Samalla kuitenkin myös työnantajien tulisi laajentaa kanaviaan uusien työntekijöiden rekrytoimiseksi, ja viranomaisten on investoitava tehokkaisiin ja aktiivisiin työmarkkinatoimenpiteisiin. Lisäksi koulutettavilla itsellään on oma vastuunsa tulevasta työllistyvyydestään.

5.6.3 Harjoittelujaksoja koskevaan komission aloitteen liittyen ETSK tukee asiaa koskevia eurooppalaisia laatu- ja tavoitteita, joita tulisi mainostaa myös yrityksille, jotta ne tarjoaisivat oppimista edistäviä työtilanteita molemminpuolisesti sitovilla sopimuksilla erityisesti myös vähän koulutetuille nuorille. Vuorottelukoulutusoppisopimusjärjestelmä, jossa yhdistyy sekä perus- että ammatillinen koulutus, on tuottanut useissa maissa myönteisiä tuloksia, ja sen osittaista siirrettävyyttä olisi tutkittava.

5.7 Nuorisotyöttömyyden torjumisen pääperiaatteet

5.7.1 ETSK ehdottaa nuorisotyöttömyyden torjumiseksi seuraavien peruseriaatteiden mukaisia toimenpiteitä: parannetaan nuorten työllistettävyyttä uudistamalla koulutusjärjestelmiä siten, että saadaan osaaminen vastaamaan paremmin työmarkkinoiden vaatimuksia ja hyödynnetään koulujen, elinkeinoelämän ja työmarkkinaosapuolten kumppanuuksia; toteutetaan aktiivisia työmarkkinatoimenpiteitä, muun muassa lisätään nuorille annettavaa tukea ja kannustetaan heitä enemmän ottamaan työtä vastaan; tarkastellaan työsuhdeturvalainsäädännön (*employment protection legislation*, EPL) vaikutuksia ja tuetaan nuorten yrittäjyyttä.

⁽²⁶⁾ Ks. tähän liittyen valmisteilla oleva ETSK:n lausunto aiheesta "Euroopan korkeakoulujärjestelmien nykyaikaistamissuunnitelma" (ei vielä julkaistu EUVL:ssä), ETSK:n 18. tammikuuta 2012 antama lausunto aiheesta "Nuorten työllisyys, ammattipätevyys ja liikkuvuus" (EUVL C 68/11, 6.3.2012), esittelijä Dorthe Andersen, sekä ETSK:n 19. tammikuuta 2012 antama lausunto aiheesta "Korkeasteen ammatillinen koulutus" (EUVL C 68/1, 6.3.2012), esittelijä Vladimíra Drbalová.

⁽²⁷⁾ Ks. COM(2011) 933 final, Mahdollisuuksia nuorille -aloite.

5.8 Keinoja puuttua pitkäaikaistyöttömyyteen ja työmarkkinayhteyksien menettämiseen

5.8.1 Jatkuva, kriisiin liittyvä taantuma työvoiman kysynnässä johtaa pitkäaikaistyöttömyyden lisääntymiseen, mikä aiheuttaa vakavia vaikeuksia työmarkkinoille sijoittumisessa ja lisää työssäkäyvien köyhyyttä. **ETSK suosittaa, että jäsenvaltiot kiinnittävät erityishuomiota myös sellaisten välillisten työmarkkinoiden luomiseen, joilla luodaan julkisin resurssein tarkoituksenmukainen määrä sopivia työpaikkoja,** jotta voidaan varmistaa, että pitkäaikaistyöttömät voivat säilyttää kosketuksen työelämään ja parantaa osaamistaan. Näin estetään työssäkäyvien köyhyyden lisääntyminen ja annetaan heille mahdollisuus siirtyä jouhevasti avoimille työmarkkinoille sitten kun kriisi on ohi.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Kansanterveys kasvun tukena -ohjelman eli EU:n kolmannen terveysalan monivuotisen toimintaohjelman perustamisesta kaudeksi 2014–2020”

COM(2011) 709 final – 2011/0339 (COD)

(2012/C 143/19)

Yleisesittelijä: **Béatrice OUIIN**

Euroopan parlamentti päätti 30. marraskuuta ja neuvosto 12. joulukuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Kansanterveys kasvun tukena -ohjelman eli EU:n kolmannen terveysalan monivuotisen toimintaohjelman perustamisesta kaudeksi 2014–2020

COM(2011) 709 final – 2011/0339 COD.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 6. joulukuuta 2011 antaa asian valmistelun ”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus” -erityisjaoston tehtäväksi (yleisesittelijä: Béatrice OUIIN).

Asian kiireellisyys vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 23. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Béatrice OUIIN ja hyväksyi seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 169 ääntä puolesta ja 1 vastaan 4:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK suhtautuu komission aloitteeseen myönteisesti: käsitellä oleva kolmas ohjelma antaa tänä kriisiaikana myönteisen viestin Euroopan kansalaisille. Komitea on tyytyväinen siihen, että on laadittu erityisesti terveysasioille omistettu ohjelma, sekä siihen, että ohjelman talusarviota on kasvatettu, vaikka se onkin edelleen varsin vaatimaton.

1.2 Komitea arvostaa tavoitteiden uudelleenkohdistamista vain muutamaaan painopisteeseen sekä avustuskaton korottamista niiden maiden osalta, joiden henkeä kohti laskettu bruttokansantulo on alle 90 prosenttia unionin keskiarvosta ⁽¹⁾.

1.3 ETSK on samaa mieltä siitä, että on tarpeen pyrkiä käyttämään taloudellisia ja henkilöresursseja entistä paremmin, mutta suhtautuu varauksella pyrkimykseen vähentää määrärahoja ja julkisia terveyspalveluita kriisiaikana.

1.4 ETSK katsoo, että Eurooppa voi terveysalalla tuottaa lisäarvoa kannustamalla parhaiden käytänteiden vaihtoon sekä levittämällä periaatteita, jotka koskevat terveyskysymysten sisällyttämistä kaikkiin politiikkoihin ja terveyserojen, köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumista.

1.5 Komitea korostaa ennaltaehkäisyn roolia väestön terveyden ylläpitämisessä: terveyskasvatus, työ-, elin- ja asuinolojen parantaminen. Terveenä ikääntymistä valmistellaan koko elämän ajan.

1.6 Komitea toteaa, että tätä alaa vaivaavan työvoimapulan ratkaisemiseksi on tarpeen etsiä yhteisiä ratkaisuja: ammatillinen tasa-arvo, valmiuksien ja palkkojen uudelleenarviointi, teknisyiden korkean tason tunnustaminen, perhepiirissä tehdystä epävirallisesta työstä saadun taitotiedon huomioiminen, tasa-arvo työtehtävissä, työolojen ja työajan järjestämisen parantaminen, elinikäinen oppiminen, järjestelyt työuran loppupuolella hoitohenkilöstön fyysisen ja psyykkisen taakan huomioon ottamiseksi.

1.7 ETSK katsoo, että näihin ammatteihin on parempi kouluttaa työttömiä kuin kutsua koulutettua henkilöstöä kolmansista maista tai muista unionin jäsenvaltioista, jotta vältetään se, että ammattitaito ei olisi enää alkuperämaan käytettävissä.

1.8 ETSK korostaa, että perheille ja yhteisölle (ystävät, naapurit jne.) on tarpeen antaa keinot huolehtia sairaista ja huollettavista henkilöistä. Tähän tulee liittyä myös työajan parempi jakautuminen koko elämän ajalle.

1.9 Komitea kannustaa vaihtamaan kokemuksia sähköisen terveydenhuollon järjestelmien käytöstä niin ammattilaisten kuin yksityishenkilöidenkin kannalta ja toivoo, että määriteltäisiin eurooppalaiset puitteet

— luottamuksellisten tietojen suojelemiseksi niissä tilanteissa, joissa potilastietoja tai reseptejä siirretään maasta toiseen

⁽¹⁾ Viro, Unkari, Latvia jne.

— kaikille avoimilla verkkosivuilla jaetun tiedon paikkansapitävyyden varmistamiseksi toimivaltaisten terveysviranomaisten akkreditoitijärjestelmän avulla.

1.10 ETSK katsoo, että painopisteiden (tupakka, alkoholi, ylipaino, HIV) joukkoon olisi lisättävä uudet riskit, jotka liittyvät

— ilmastomuutokseen, saasteisiin, kemikaalien leviämiseen ja nanoteknologiaihin

— lääkkeiden ja proteesien turvallisuuteen ja lääkkeiden liikkakäyttöön

— elintapojen ja ruokailutottumusten muutoksiin ja muutosten vaikutuksiin ihmisten lisääntymiskyvylle

— mielenterveysseikkoihin, kuten stressiin, masennukseen, Alzheimerin tautiin.

1.11 ETSK katsoo, että terveydenhuoltoalalla on tuettava edelleen uusia teknologioita, joiden avulla vähennetään hoitohenkilökunnan työtaakkaa, parannetaan potilaiden saaman hoidon ja tuen laatua sekä parannetaan ja ylläpidetään iäkkäiden liikuntakykyä.

2. Taustaa

2.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on kuluneiden kahden vuoden aikana antanut terveyskysymyksistä lukuisia lausuntoja⁽²⁾, joiden aihepiirit ovat vaihdelleet terveyserojen torjumisesta alkoholismien torjuntaan, Alzheimerin taudista syöpään ja tupakoinnin torjumisesta potilasturvallisuuteen.

2.2 Vaikka terveydenhuoltoala voikin antaa talouskasvun kannalta arvokkaan panoksen, terveys ei voi rajoittua siihen. Jotta voitaisiin parantaa niiden terveydenhoitojärjestelmien kestävyttä, joita tarvitaan silloin, kun sairaus osuu kohdalle, on ensisijaisesti ylläpidettävä väestön terveyttä hyödyntämällä ehkäisy- ja kansanterveystoimia ja nivottava terveyskysymykset kaikkiin politiikkoihin. Olisi hyödyllistä saada lisää tilastotietoja hoitojärjestelmien toiminnasta.

2.3 Taluskriisi johtaa ankariin talousarvioleikkauksiin, jotka vaarantavat julkisten terveyspalveluiden laadun sekä sen, että hoito olisi kaikkien saatavilla. Väestön terveyden ylläpitäminen väestörakenteen ja ilmaston muuttuessa edellyttää riittäviä resursseja.

⁽²⁾ Ks. seuraavat ETSK:n lausunnot:

EUVL C 18, 19.1.2011, s. 74.

EUVL C 339, 14.12.2010, s. 1.

EUVL C 255, 22.9.2010, s. 72 ja 76.

EUVL C 128, 18.5.2010, s. 89.

EUVL C 228, 22.9.2009, s. 113.

EUVL C 318, 23.12.2009, s. 10.

EUVL C 306, 16.12.2009, s. 64.

EUVL C 317, 23.12.2009, s. 105.

EUVL C 218, 11.9.2009, s. 91.

EUVL C 175, 28.7.2009, s. 116.

EUVL C 77, 31.3.2009, s. 115.

EUVL C 224, 30.8.2008, s. 88.

EUVL C 77, 31.3.2009, s. 96.

2.4 Terveyden ylläpitäminen edellyttää (perheen, koululaitoksen ja tiedotusvälineiden antamaa) terveyskasvatusta lapsuudesta lähtien, terveellistä ruokavaliota kaikissa ikävaiheissa, vaarallisille tuotteille alistumisen rajoittamista, ihmisarvoisia elinoloja, asianmukaisia työoloja jne. Erityisesti tulee korostaa terveenä ikääntymistä, sillä ikääntyneet ovat – vastasyntyneiden ohella – hoitojärjestelmien suurin käyttäjäryhmä. Terveenä ikääntymistä tulee valmistella hyvissä ajoin.

2.5 Elin- ja työolojen parantaminen ja terveysongelmien ehkäisy ovat parhaat tavat ylläpitää väestön terveyttä ja vähentää näin ollen työntekijöiden poissaoloja ja terveydenhoitokustannuksia.

2.6 Ensimmäisenä on puututtava köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen ongelmiin: kylmyys, nälkä, ravintoaineiden saannin epätasapaino, puutteet hygieniassa, huonot asuinolot, jotka kaikki saattavat liittyä yksinäisyyteen, ennalta ehkäisevän lääketieteen puute jne. edistävät sairauksien kehittymistä – ja erityisesti sellaisten kroonisten sairauksien kehittymistä, joista aiheutuu erittäin korkeita kustannuksia sosiaaliturvajärjestelmille ja siten myös kaikille kansalaisille, jotka osallistuvat niiden rahoitukseen.

2.7 Komitea on samaa mieltä tavoitteesta edistää innovatiivisia ja kestäviä terveydenhuoltojärjestelmiä, jotka edellyttävät yhteisten välineiden ja mekanismien kehittämistä henkilö- ja taloudellisten resurssien pulaan vastaamiseksi. On investoitava entistä enemmän kotihoitoon ja kevyisiin hoitomuotoihin ja tehtävä uudelleenjärjestelyjä sairaalamenoissa. Näin voidaan antaa tärkeää tunnustusta perheiden roolille väestön terveyden ylläpitämiseksi ja terveydenhuoltojärjestelmän kestävyuden parantamiseksi.

2.8 Terveyskasvatusta annetaan perhepiirissä jo aivan pienestä pitäen, ja se kattaa mm. hygieniata, tasapainoista ruokavaliota ja käyttäytymistä koskevien perustietojen lisäksi myös vakaan ympäristön tunnesiteiden kehittämiseksi. Perhe on ensimmäinen terveyden ylläpitämistä koskevien sääntöjen oppimisympäristö, mutta sillä on rooli myös sairaista huolehtimisessa. Ensimmäinen monet sairaudet eivät edellytä sairaalahoitoa, joten sairaut pysyvät kotona perheensä parissa, ja toisaalta sairaalassa vierailevat perheenjäsenet ja läheiset tarjoavat sairaalahenkilökunnan ohella sairaalaan joutuneelle henkilölle niin psykologista kuin materiaalistakin tukea. Tämä perheiden ja lähipiirin olennainen rooli on säilytettävä, sillä silloin, kun sairaus heikentää omia valmiuksia, sairastunut tarvitsee ensisijaisesti läheisyyttä ja tukea omilta läheisiltään.

2.9 Perherakenteen muutokset vaikuttavat väistämättä psykiseen ja fyysiseen terveyteen, joten on tarpeen toimia ennakoivasti sen varmistamiseksi, että perhe tarjoaa jatkossakin rauhoittavan ympäristön.

2.10 Se, että "epävirallisen, perhepiirissä tarjottavan hoivan saatavuus vähenee", ei ole väistämätön totuus. Sairaat eivät halua saada hoitoa ensisijaisesti ammattilaisilta. Perhe ei voi korvata ammattilaisia sellaisissa toimenpiteissä, jotka edellyttävät erikoistunutta teknistä osaamista, mutta sairailla ja heidän omaisillaan tulee olla valinnanmahdollisuus silloin, kun kyse on kotona selviytymisen tukemiseen liittyvistä tehtävistä. Näin ollen

on tarpeen varmistaa, että jokaisella työssäkäyvällä henkilöllä on mahdollisuus jäädä pois töistä silloin, kun hänen perheenjäsenensä tarvitsee hoitoa.

2.11 Silloin, kun on tarpeen tarkistaa kaikki eläkejärjestelmät, on syytä käyttää tilaisuutta hyväksi työajan tasapainottamiseksi koko työelämän aikana. Eliniän pitenemisen myötä tulee mahdolliseksi myös työskennellä pidempään. Niin miehillä kuin naisillakin tulee kuitenkin olla mahdollisuus hakea työelämänsä aikana pitkiä, joko koko- tai osa-aikaisia lomia, jotka rahoitetaan eläkeajan tapaan, jotta he voivat huolehtia sairastuneista läheisistä tai huollettavista vanhuksista. Valinnanvapautta olisi lisättävä, jotta palkansaajat voisivat käyttää työllään rahoitettua vapaa-aikaa omien tarpeidensa mukaan jo ennen eläkkeelle jäämistä. Eurooppalaiset työmarkkinaosapuolet, jotka ovat jo neuvotelleet vanhempainloman, voisivat jatkaa neuvotteluja näiden lomien osalta, sillä tällaiset työaikapankit ovat tarpeen pyrittävässä yhdistämään perhe- ja työelämä parhaalla mahdollisella tavalla.

2.12 Tulisi varmistaa, että perheet pystyvät säilyttämään asemansa solidaarisuuden työssijana. Jo nyt on otettava sosiaaliturva- ja eläkeoikeuksia koskevista laskelmista huomioon aika, jonka ihmiset ovat käyttäneet sairaan tai huollettavana olevan läheisen tukemiseen.

2.13 Lisäksi on kehitettävä palveluita huollettavien henkilöiden auttamiseksi päivittäisissä toimissa: apua hygieniasta huolehtimiseen, siivoukseen ja aterioiden valmistukseen sekä yöpäävystyspalveluita. Kotihoidon ammattiala kehittyy jatkuvasti – ja samalla syntyy työpaikkoja. Liian monissa maissa kotona tehtävä työ on edelleen epävirallista: siitä ei makseta veroja, se on suojaamatonta, siihen ei voi pätevyitä muodollisesti ja sitä tekevät usein siirtotyöläiset. Tällä miesten ja naisten tasa-arvon kannalta olennaisella alalla on raskaita stereotyyppioita, sen teknisyyttä ei ole tunnustettu, työsopimukset ovat epävarmoja tai niitä ei ole ja palkat ovat erittäin matalia, vaikka työtehtävät ovat välttämättömiä talouden toiminnan kannalta. ILO:n hiljattain hyväksymän kotityöntekijöiden ihmisarvoista työtä koskevan yleissopimuksen pitäisi edistää alan eettisyyttä ja ammattimaisuutta, mikäli löydetään ehdot rahoitukselle, joka ei voi tulla ainoastaan hoitoa tarvitsevien sairaiden tai näiden perheen taskuista.

3. Ohjelman tavoitteet

3.1 Tarkasteltavana olevassa ohjelmassa ehdotetaan innovatiivisten ratkaisujen levittämistä työvoimapulaan puuttumiseksi. Nyt, kun Eurooppa kärsii valtavasta työttömyydestä, on syytä pohtia, miksi rekrytointi terveydenhuoltoalalle on vaikeaa. Tämä erittäin naisvaltainen ammattiala ei houkuttele riittävästi nuoria eikä miehiä, mihin on syynä ammattitaidon ja pätevyyden riittämätön tunnustaminen, hankalat työajat ja -olot sekä matala palkka. Ammatillinen tasa-arvo syntyy palkkojen uudelleenarvioinnista, teknisten valmiuksien paremmasta tunnustamisesta sekä mahdollisuuksista elinikäiseen oppimiseen.

3.2 Eräs merkittävä innovaatio olisi miesten osuuden lisääminen, mikä edellyttää toimiin ryhtymistä. Työmarkkinaosapuolten olisi edistettävä politiikkoja, joilla kannustetaan aliedustettujen ryhmien osuuden kasvattamista. Tilannetta on tarpeen seurata tarkasti, jos itsenäisen yrittäjän asema johtaa siihen, että hoitohenkilöstö ei huolehdi taukojen pitämisestä vaan työskentelee uupumiseen asti. Lisäksi on korostettava kaikkia teknisiä, organisatorisia ja sosiaalisia innovaatioita, joiden avulla voidaan parantaa työoloja ja vähentää työn rasittavuutta.

3.3 Terveystieteiden alalla, jolla vaatimukset ovat suuria, sairastuneet tarvitsevat hoitoa 24 tuntia vuorokaudessa 7 päivänä viikossa. Alalla tarvitaan sekä yötyötä että sellaisia työaikatauluja, joita on vaikea sovittaa yhteen perhe-elämän kanssa. Tyydyttävien työolojen löytäminen edellyttää sitä, että henkilöstö osallistuu päätöksentekoon tiiviisti. Työmarkkinaosapuolten tulee alakohtaisen työmarkkinavuoropuhelun puitteissa harkita mahdollisuuksia toteuttaa innovatiivisia työpaikkasuunnitelmia, kuten yksilöllistä työajan hallintaa (työaika-autonomia, self-rostering), joita voidaan tukea tieto- ja viestintäteknikan välineillä.

3.4 Työmarkkinaosapuolten on tehtävä yhteistyötä viranomaisten kanssa tuettaessa esimerkiksi elinikäiseen oppimiseen liittyvää koulutusta, tehtävien kierrättämistä yksikön sisällä sekä hallinto- ja organisaatiovalmiuksien hankkimista. Jotta työ ja oppiminen olisi helpompaa sovittaa yhteen, tulisi työmarkkinaosapuolten ottaa huomioon useita mahdollisuuksia, kuten tilapäiset siirrot, työssäoppiminen ja verkko-oppiminen. Uramahdollisuuksien laajentaminen on olennaista terveydenhuoltohenkilöstön säilyttämiseksi samassa työpaikassa.

3.5 Työvoimapulan ratkaiseminen edistämällä työttömien koulutusta ja asianmukaista palkkausta tuntuu paremmalta vaihtoehdolta kuin koulutetun työvoiman houkutteleva kolmansista maista, sillä lääkärit, sairaanhoitajat, fysioterapeutit jne., jotka lähtevät Afrikasta, Aasiasta tai Latinalaisesta Amerikasta töihin Eurooppaan, eivät ole enää heidän koulutuksensa kustantaneen maan käytettävissä. Terveystieteiden eurooppalaiset työmarkkinaosapuolet ovat laatineet sairaalasektorin eettistä rajatylittävää rekrytointia ja työssä pitämistä koskevat toimintaohjeet, joita on syytä soveltaa ja laajentaa. Sitä tilannetta silmällä pitäen, että kolmansista maista lähtöisin olevat ammattilaiset kuitenkin haluavat asettua Eurooppaan, komitea ehdotti vuonna 2007 aiheesta "Terveystieteiden ja maahanmuutto" antamassaan lausunnossa⁽³⁾, että perustettaisiin korvausrahoitus, jotta näiden ammattilaisten kotimaassa voitaisiin kouluttaa uusia ammattilaisia.

3.6 Ohjelmalla pyritään ensinnäkin "edistämään eurooppalaista yhteistyötä terveysteknologian arvioinnissa ja selvittämään sähköisten terveystieteiden ja terveysalan tieto- ja viestintäteknikan potentiaalia". Olisi hyvä määritellä eurooppalaiset puutteet luottamuksellisten tietojen suojelemiseksi (esimerkiksi potilastietojen tai reseptien) rajatylittävien siirtojen yhteydessä.

⁽³⁾ ETSK:n lausunto, EUVL C 256, 27.10.2007, s. 123.

3.7 Ohjelman toinen tavoite kuuluu seuraavasti: "Lisätään lääketieteellisen asiantuntemuksen ja eri tauteja koskevien tietojen saatavuutta – myös kansallisten rajojen yli –, ja kehitetään yhteisiä ratkaisuja ja ohjeita, joilla parannetaan terveydenhuollon laatua ja potilasturvallisuutta, jotta voidaan parantaa EU:n kansalaisten mahdollisuuksia saada parempaa ja turvallisempaa terveydenhuoltoa." Suurelle yleisölle suunnatuilla terveystieteiden käsittelevillä internetsivustoilla, joilla jaetaan lääketieteellistä tietoa ja annetaan panos terveystieteeseen, on hyvin paljon lukijoita. Sivustojen ansiosta saatetaan pienten vaivojen yhteydessä välttää lääkärissä käynti. Kyseiset sivustot antavat tietoa perinteisen lääketieteen, pehmeän lääketieteen, kasvilääkinnän, kylpylähoitojen, hierontojen jne. hyvistä vaikutuksista ja auttavat siten pysymään terveenä. Tietoisuuden lisääminen itsestä sekä psyykkisistä ja fyysisistä tarpeista on hyödyllistä väestön hyvän terveydentilan ylläpitämiseksi sekä niin hoitojen kuin lääkkeidenkin liikkakäytön rajoittamiseksi. Olisi syytä käydä vuoropuhelua ja määritellä puitteet, jotta voitaisiin (akkreditoinnin avulla) varmistaa suurelle yleisölle jaettavan tiedon paikkansapitävyys ja välttää näin sellaisten tahojen määrän lisääntyminen, jotka pyrkivät vain hankkimaan voittoa sairaiden herkkäuskaisuuden kustannuksella.

3.8 On syytä edistää parhaiden käytänteiden vaihtoa sekä tietyllä alueella sovellettavista mekanismeista, joilla parannetaan terveydenhuollon saatavuutta ja mahdollistetaan lääkäreiden ja ammattitaitoisen hoitohenkilöstön rekrytointi tai säilyttäminen maaseudulla ja kaikkein köyhimmässä kaupunginosissa, että terveydenhuoltoalan järjestelmien ja politiikkojen sekä henkilökohdainten palveluiden suunnittelusta.

3.9 Kolmannessa tavoitteessa ehdotetaan, että "kartoitetaan ja levitetään kustannustehokkaihin ennaltaehkäisytoimiin liittyviä parhaita toimintamalleja – puuttamalla keskeisiin riskitekijöihin eli tupakointiin, alkoholin väärinkäyttöön ja lihavuuteen sekä HIV/AIDSiin". Ohjelmassa, jossa innovoinnilla on näkyvä asema, tulee edistää myös keskustelua uusista riskitekijöistä, jotka nekin ovat tärkeitä tulevaisuuden kannalta.

3.10 Ilmastonmuutos, saasteiden määrän kasvu, elintapojen muutokset (paikallaan pysyminen, tuntikausien työskentely istuallaan tietokoneen edessä jne.) ja monien sellaisten kemiallisten tekijöiden leviäminen, joiden pitkän aikavälin terveysvaikutuksia ei tunneta, synnyttävät uusia vaivoja ja uusia kroonisia sairauksia, joista aiheutuu 2000-luvulla merkittäviä ongelmia.

3.11 Asbestin käyttö teollisuudessa ja rakennusallalla aloitettiin 1800-luvun lopulla ja kiellettiin 1900-luvun lopussa. Tänä aikana se tappoi kymmeniä tuhansia työntekijöitä.

3.12 Maataloudessa käytetään torjunta-aineita ja muita kemiallisia tuotteita, joista elimistölle aiheutuvat haitat paljastuvat vasta pitkällä aikavälillä. Tutkimuksissa ollaan huolestuneita vil-

jelijöillä todettujen syöpien määrästä. Nämä aineet leviävät ilmassa, vedessä ja elintarvikkeissa. Elintarviketeollisuudessa käytetään myös lisäaineita elintarvikkeiden säilytysajan pidentämiseksi ja maun muokkaamiseksi.

3.13 Lisäksi tulee huomioida kodin ja työpaikkojen puhdistustuotteet, lukuisat teollisuudessa käytettävät tuotteet sekä lääkkeet. Lääkkeiden liikkakäyttö on jo nyt aiheuttanut antibioottiresistenssiä. Näitä lääkkeitä annetaan myös kotieläimille ja lisäksi ne leviävät veden mukana. Muut tuotteet, kuten kaasu ja noki, leviävät ilmakehään. Yhdessä nämä tuotteet muodostavat ympäristöön "kemiallisen keiton", jonka aiheuttamiin sairauksiin tuntuu lukeutuvan mm. allergioiden ja syöpien nopea lisääntyminen. Myös elektromagneettiset aallot aiheuttavat häiriöitä.

3.14 Toinen huolestuttava kysymys liittyy sairauksiin, joita tuotteille ja säteilylle altistuminen sekä elintapojen muutokset aiheuttavat ihmisten lisääntymiskyvylle. Vaikka syntyvyyden laskun syyt ovatkin ennen kaikkea sosiologisia, ei kuitenkaan tule unohtaa niitä kasvavia fysiologisia vaikeuksia, joita monet parit kohtaavat yrittäessään saada lapsia.

3.15 Työstressi on uusien riskien joukossa yksi mahdollisesti jopa itsemurhaan johtavan masennuksen syistä. Myös työttömien ja laajemmin tarkasteltuna sellaisten henkilöiden stressiä, jotka tuntevat itsensä yhteiskunnan kannalta tarpeettomiksi, olisi syytä torjua. Mielenveys on väestön terveydentilan olennainen osatekijä.

3.16 Hyvää vanhuutta valmistellaan koko elämän ajan. Työoloilla on ratkaisevan tärkeä rooli: eliniänodote ei ole sama toimistotyöntekijöillä, vuorotyöntekijöillä ja maatalousalan palkansaajilla. Työn rasittavuuden vähentäminen, yötyön rajoittaminen ja stressitason madaltaminen kuuluvat niihin keinoihin, joilla voidaan valmistella terveenä ikääntymistä.

3.17 Terveenä ikääntymisen kannalta on olennaista säilyttää sekä tunne yhteiskunnallisesta hyödyllisyydestä että sosiaalisten suhteiden verkosto ja terve uteliaisuus, jatkaa ammatillista tai vapaaehtoista toimintaa, harjoittaa liikuntaa ja noudattaa terveitä elämäntapoja.

3.18 On toinenkin aihe, nimittäin elämän päättymisen, josta olisi syytä keskustella EU:n tasolla, koska se liittyy jokaisen kansalaisen vastuuseen ja kunkin käsitykseen siitä, mitä on ihmisarvoinen elämä. Tänä päivänä valtaosa väestöstä kuolee sairaalassa; elämän päättymisen on tärkeä aihe.

3.19 On välttämätöntä kehittää palliatiivisia hoitopalveluita, joiden avulla voidaan välttää kärsimystä silloin, kun sairaan parantamiseksi ei voida enää tehdä mitään. Kaikki sairaalat eivät tarjoa näitä palveluita tai eivät voi ottaa vastaan kaikkia niitä tarvitsevia.

3.20 Ohjelman neljäs tavoite kuuluu seuraavasti: "Laaditaan yhteisiä lähestymistapoja ja osoitetaan niiden arvo valmiuksien ja koordinoinnin parantamisessa terveyttä uhkaavissa hätätilanteissa, jotta voidaan suojella kansalaisia rajatylittäviltä terveysuhkilta." Yhteistyö alalla on tärkeää, sillä epidemiat eivät kunnioita valtioiden rajoja. Näistä toimenpiteistä olisi otettava opiksi, jotta tulevaisuudessa välttyttäisiin tuhlailulta. On olennaista erottaa toisistaan valistukseen perustuvat ehkäisytoimet, joista voidaan tehdä pysyviä, sekä toimet jotka liittyvät sellaisten tuotteiden hankintaan, joiden käyttöikä on rajallinen. Kuluista ja tuloksista käytävien keskustelujen avulla voitaisiin laatia tavoitteiden kannalta asianmukaisia menettelyjä.

Bryssel 23. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus öljyn ja kaasun etsintä-, hyödyntämis- ja tuotantotoiminnan turvallisuudesta avomerellä”

COM(2011) 688 final – 2011/0309 COD

(2012/C 143/20)

Esittelijä: **George Traill LYON**

Euroopan parlamentti päätti 17. marraskuuta 2011 ja neuvosto 29. marraskuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 192 artiklan 1 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus öljyn ja kaasun etsintä-, hyödyntämis- ja tuotantotoiminnan turvallisuudesta avomerellä

COM(2011) 688 final – 2011/0309 COD.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 20. tammikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 111 ääntä puolesta ja 2 vastaan 9:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Vaikka vakavat avomerionnettomuudet ovat harvinaisia, niiden seuraukset ihmiselämän, ympäristön, talouden ja ympäristön vaarantumisen kannalta ovat usein katastrofaaliset.

1.2 On yleisesti tunnustettua, että tarvitaan johdonmukainen avomerellä tapahtuvan öljyn- ja kaasunporaustoiminnan turvallisuutta koskeva EU-tason lähestymistapa.

1.3 Tavoite voidaan saavuttaa parhaiten yleistämällä ja soveltamalla tiukimpia vaatimuksia, jotka ovat jo laajasti käytössä kyseisellä toimialalla.

1.4 ETSK kannattaa komission suositusta ”vaihtoehdosta 2” sillä komitea katsoo, että siihen liittyvillä toimilla onnistutetaan kaikkein todennäköisimmin saavuttamaan ehdotuksessa asetetut tavoitteet.

1.5 Asetuksella tulisi pyrkiä vahvistamaan uudistustoimien sääntelyn siirtämistä toimivaltaisten kansallisten viranomaisten ja muiden osapuolien vastuulle, kuitenkin siten, että ehdotetulle EU:n laajuiselle offshore-viranomaisten ryhmälle varataan selkeästi määritely mutta rajallinen rooli.

1.6 ETSK kehottaa komissiota saattamaan pikaisesti päätökseen neuvottelut, joita se käy tuoteturvallisuudesta, rahoituskellisista valmiuksista ja etenkin yritysten vastuusta.

1.7 Niitä EU:n toiminnanharjoittajia, jotka osallistuvat hyödyntämis- ja tuotantotoimintaan unionin ulkopuolisilla alueilla, tulisi rohkaista viemään sinne mukanaan parhaita EU-standardia.

2. Johdanto

2.1 Komissio julkaisi 27. lokakuuta 2011 ehdotuksen asetukseksi öljyn ja kaasun etsintä-, hyödyntämis- ja tuotantotoiminnan turvallisuudesta avomerellä.

2.2 Kun otetaan huomioon Meksikonlahdella huhtikuussa 2010 tapahtunut Deepwater Horizon -katastrofi sekä – kuten komissio on todennut – Euroopan avomerialueilla tapahtuvan

suuronnettomuuden huomattava riski, ei voi olla epäselvää, että niihin kysymyksiin, jotka komissio erittelee (ehdotuksen liitteenä olevassa) vaikutustenarvioinnissa, on tartuttava ja löydettävä asianmukaiset ratkaisut mitä pikimmin. Näitä kysymyksiä ovat seuraavat:

- korkeariskisten onnettomuuksien ennakointi ja ehkäisy siinä määrin kuin se on järkevin perustein mahdollista
- suuronnettomuuksien seurausten rajoittaminen ja hallinta
- meriympäristön ja rannikon elinkeinojen suojelun tehostaminen ympäristön pilaantumisen seurauksia vastaan
- tarve parantaa onnettomuuden sattua toteutettavien toimien valikoimaa ja tehokkuutta jäsenvaltioiden välillä
- tarve laatia ennemmin tai myöhemmin selkeät suuntaviivat, jotka koskevat avomerellä toimivien urakoitsijoiden vastuuta kolmansille osapuolille aiheutuneista suorista tai epäsuorista menetyksistä
- tarve luoda ja yhdenmukaistaa puitteet niille ehdoille, jotka ovat olennaisia avomerilaitosten ja -infrastruktuurin turvallisen hyödyntämisen kannalta
- suuren yleisön luottamuksen palauttaminen turvalliseen, huolellisesti johdettuun ja säänneltyyn avomeren öljy- ja kaasuteollisuuteen.

2.3 Komissio katsoo, että näihin kysymyksiin voidaan vastata parhaiten seuraavilla tavoilla:

- Parannetaan alan urakoitsijoita ja toiminnanharjoittajia koskevia seuloita-, luvanmyöntämis-, sääntely- ja valvontamenetelyjä.
- Edistetään sellaista yrityskulttuuria, jossa entistä parempia turvallisuuskäytäntöjä sovelletaan mielellään.
- Poistetaan käytäntöjen epä johdonmukaisuus jäsenvaltioiden väliltä.

- Parannetaan hätävalmiusresurssien ja reagointivalmiuksien hallinnointia ja koordinoitua.
- Parannetaan turvallisuuden kannalta kriittisen välineistön tarkistamista (mukaan luettuna kolmannen osapuolen toteuttama riippumaton tarkastus).
- Toteutetaan toimintapoliittinen arviointi toimille, jotka liittyvät tuoteturvallisuuteen, rahoitusvalmiustakuisiin ja siviilioikeudelliseen vastuuseen sekä avomeritoiminnan harjoittajien korvausjärjestelmiin.

2.4 Tarkemmin sanottuna komissio toivoo saavuttavansa nämä tavoitteet edistämällä ”EU:n parhaan käytännön mallia”, jossa toteutetaan suurelta osin Pohjanmeren alueella pitkään sovellettuihin arvostettuihin käytäntöihin perustuvaa uudistuspakettia. Tämä johtaisi yhteistyön kasvattamiseen riskien arvioinnissa, varautumisessa, onnettomuustilanteissa toimimisessa sekä tiedon, asiantuntemuksen ja resurssien jakamisessa. Tässä mallissa (josta vaikutustenarvioinnissa käytetään nimeä ”vaihtoehto 2”) kaavailaan, että jokaiseen jäsenvaltioon perustettaisiin ”toimivaltainen viranomais”, joka vastaisi pääasiassa toimialaan liittyvistä kysymyksistä, ja lisäksi perustettaisiin jäsenvaltioiden välinen EU:n laajuinen offshore-viranomaisten ryhmä, joka asettaisi uusia turvallisuusstandardeja, edistäisi EU:n sääntelyohjelmia ja varmistaisi yhdenmukaisen raportoinnin valtiollisten rajojen yli.

3. Yleistä

3.1 Euroopan unionissa öljy- ja kaasualan avomeritoiminnassa on mukana lähes 1 000 avomerilaitosta. Maantieteellisesti laitokset ovat jakaantuneet seuraavasti: 486 laitosta (Yhdistynyt kuningaskunta), 181 (Alankomaat), 123 (Italia), 61 (Tanska), 7 (Romania), 4 (Espanja), 3 (Puola), 2 (Saksa), 2 (Kreikka), 2 (Irlanti) ja 1 (Bulgaria).

3.2 ETSK katsoo, että turvallisuus on ensiarvoisen tärkeää avomerellä tapahtuvan öljyn- ja kaasunporaustoiminnan kaikilla osa-alueilla ja kaikissa tähän teollisuuteen liittyvissä tuotteissa, ja suhtautuu näin ollen myönteisesti komission aloitteeseen.

3.3 Vaikka asetuksessa keskitytäänkin pitkälti avomerellä tapahtuvien vaaratilanteiden tai onnettomuuksien ympäristövaikutusten ehkäisyyn tai hillitsemiseen, ETSK toteaa tyytyväisenä, että avomeren öljy- ja kaasuteollisuuden työntekijöiden terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia ei ole unohdettu vaikutustenarvioinnissa.

3.4 ETSK myöntää, että on löydettävä tasapaino ehdotuksen vaatimusten ja EU:n energiaa ja energiantoimitusvarmuutta koskevien tarpeiden välille.

3.5 Vaikka mikään EU:n lainsäädäntökokonaisuus ei koske suoranaisesti avomerellä tapahtuvaa öljyn- ja kaasunporaustoimintaa, lukuisissa direktiiveissä käsitellään aiheita, jotka liittyvät läheisesti ehdotuksen teemoihin. Näitä ovat mm. seuraavat: ympäristövastuuta koskeva direktiivi (2004/35/EY), jätehuollon puitteiden direktiivi (2008/98/EY), ympäristövaikutusten arvioinnista annettu direktiivi (85/337/ETY muutoksineen), toimet, jotka esite-

tään terveyttä ja turvallisuutta koskevassa puitteiden direktiivissä (89/391/ETY), jossa säädetään vähimmäisvaatimuksista poraamista käyttävän kaivannaisteollisuuden työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamiseksi, sekä meristrategiapuitteiden direktiivi (2008/56/EY). Koska nämä eivät tarkalleen ottaen vastaa ehdotetun asetuksen tavoitteita, niitä voidaan soveltaa vain valikoiden, mikäli soveltaminen ilman mukauttamista on ensinkään mahdollista. Esimerkiksi ympäristövastuudirektiivissä käsitellään avomeren saastumista, mutta sen soveltamisala ei kata vesille aiheutuvaa vahinkoa talousvyöhykkeellä tai mannerjalustan alueella. Näitä alueita onkin suojeltava meriympäristödirektiivin nojalla.

3.6 Kommentoijat kritisoivat jatkuvasti sitä, että nykyiset (direktiiveihin, itesääntelyyn, kansainvälisiin sopimuksiin ja pöytäkirjoihin perustuvat) turvallisuus-, korjaus-, vastuu- ja korvausstandardit ovat usein ”irrationaalisia” ja että niitä noudatetaan leväperäisesti, mikä johtuu mm. painotus- ja tulkintaeroista, välinpitämättömästä asenteesta suhteessa täytäntöönpano- ja soveltamismekanismien henkeen tai jopa yksityiskohtiin sekä heikosta yrityskulttuurista. Tämä on vahingollista lainsäädäntöprosessin kannalta, joten tilanne ei ole tyydyttävä. Asetusehdotuksessa luonnosteltu uusi alku on näin ollen tervetullut.

3.7 Komissio on kuvannut Pohjanmeren alueen vapaaehtoisia ja lakisääteisiä teollisuuskäytäntöjä ja -menettelyjä ”parhaiksi toimintakäytäntöiksi”, ”unionin parhaiksi käytännöiksi”, ”viranomaisten vaatimuksissa ja ohjeissa määritellyiksi parhaiksi käytössä oleviksi käytännöiksi”, ”parhaiksi nykyisiksi standardeiksi”, ”huippuluokan käytännöiksi” ja ”tunnetuiksi maailmanlaajuisesti parhaiksi käytännöiksi”, ja alueella sovellettavan tavoiteasetteluun perustuvan sääntelyn katsotaan olevan kansainvälisesti korkeatasoisia. ETSK on kuitenkin huolissaan siitä, että riskitaso on edelleen suhteellisen korkea, ja katsoo, että ehdotettu asetus parantaa yritysten turvallisuuskulttuuria.

3.8 Nämä käytännöt ovat kehittyneet ja kypsyneet tutkimuksen, tekniikan ja toiminnasta saatujen kokemusten kautta. (Kokemukset ovat joskus olleet katkeria, kuten esimerkiksi Alexander Kiellandin [1980] ja Piper Alphan [1988] onnettomuuksista muistetaan.) ETSK toteaa, että kyseessä on alituista arviointia edellyttävä jatkuva prosessi, ja katsoo, että alan toiminnanharjoittajat eivät ole olleet sen enempää suurpiirteisiä kuin hitaitakaan ottaessaan käyttöön uusia toimia ja suuntaviivoja tai mukauttaessaan olemassa olevia standardeita ja menettelyjä silloin kun se on ollut tarpeen tai sopivaa. Asetus tarjoaa tällaiselle toiminnalle yhdenmukaiset puitteet.

3.9 Jotta voidaan taata hyvä hallinto alalla, jolla kehitetään uusia hyödyntämis- ja tuotantotapoja, on olennaista ja ajankohdasta laatia EU:n tasolla yhdenmukainen ja kattava joukko yleisesti sovellettavia periaatteita, menettelyitä ja tarkastuksia, kuten asetuksessa edellytetään. ETSK pitää komission suositusta ”vaihtoehtosta 2” kaikkein hyväksyttävimpänä vaihtoehtona.

4. Erityistä

4.1 Komissio korostaa useissa yhteyksissä, että suuren öljy- tai kaasuonnettomuuden riskit EU:n vesialueilla ovat merkittäviä kaikkialla unionissa, ”todellisempia kuin miltä saattaisi vaikuttaa” ja ”aivan liian korkeita”. ETSK olisi kiinnostunut kuulemaan, mihin nämä väitteet perustuvat.

4.2 ETSK on joltisenkin huolissaan siitä, että komission ehdotus, jossa asetukset on valittu ensisijaiseksi oikeudelliseksi välineeksi, saattaa aiheuttaa

— ”Pohjanmeren perusmallia” noudattavien toiminnanharjoittajien ja jäsenvaltioiden ”parhaiden käytäntöjen” lakkauttamisen tai purkamisen, kun käyttöön otetaan uudet monimutkaiset lainsäädäntämenettelyt, joihin liittyy oikeudellisesti sitomattomia lisäyksiä sekä komissiolle siirrettyyn toimivaltaan perustuvia muutoksia

— toimialalla ja sen ulkopuolella ylimääräisiä ja mahdollisesti tarpeettomia kustannuksia, häiriöitä, viivytyksiä, päällekkäisyyksiä ja hämmennystä sekä johtaa (mahdollisesti siirtymäkauden aikana) turvallisuuden tason vaarantumiseen. Komitea toivoo, että huolellisesti muotoiltuna asetukset lieventävät näitä pahoja aavistuksia.

4.3 Vaikka jotkut katsovat, että nykyinen parhaiden käytäntöjen järjestelmä (Pohjanmeren malli) yhdistettynä NSOAF:n (*North Sea Offshore Authorities Forum*), öljyvuootojen estämistä ja niihin reagoimista käsittelevän neuvonantajan ryhmän, *Offshore Oil Pollution Liability Association Ltd.*:n, kansainvälisen sääntelyfoorumin (IRF) ja *Operators Co-operative Emergency Services*:n kaltaisten organisaatioiden rooliin tarjoaa runsaasti todisteita toissijaisuusperiaatteen toiminnasta jäsenvaltioiden toimien kautta ja että komission kannattama yhtenäistämiseen tähtäävä lähestymistapa voitaisiin toteuttaa direktiivillä, ETSK tunnustaa välit-

tömästi ja varmasti asetuksen tärkeimmät edut ja toteaa asetuksen olevan komission kannalta ensisijainen oikeudellinen väline. ETSK odottaa asetuksen korjaavan nykyiset epäjohtonmukaisuudet jäsenvaltioiden välillä sekä sisältävän Pohjanmeren mallin parhaat tekijät, periaatteet ja standardit ja heijastavan niitä.

4.4 ETSK kehottaa komissiota kertomaan, otettiin – ja jos, niin missä määrin – Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 194 artiklan 2 kohdan määräykset huomioon ehdotetun asetuksen säännöksiä laadittaessa.

4.5 EU:n toiminnanharjoittajien tulisi soveltaa EU:n turvallisuuskulttuuria yhdenmukaisesti sekä EU:n vesialueilla että niiden ulkopuolella aina kun se on mahdollista. ETSK ehdottaakin, että erityisesti tämän tavoitteen saavuttamiseksi tutkittaisiin mahdollisuuksia hyödyntää järjestelmällisesti kolmannen osapuolen suorittamaa todentamista.

4.6 Deepwater Horizon -katastrofi vahvisti, että on tarpeen tiukentaa toiminnanharjoittajia koskevia varainhoidon vaatimuksia, jotta voidaan taata niiden kyky kattaa täysimääräisesti mistä tahansa onnettomuudesta aiheutuvat vastuun- ja korvauskustannukset. ETSK suosittelee, että tarkastellaan tarkemmin pakollisen vastuuvakuutuksen (tai vastaavan ja asianmukaisen vastuusuojan) mahdollisuutta, ja ehdottaa, että asetukseen liitettäisiin tarkistuslauseke, jotta tähän kiireelliseen kysymykseen voitaisiin palata lähitulevaisuudessa.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Neuvoston asetustoimintajärjestelmän perustamisesta”

COM(2011) 518 final

(2012/C 143/21)

Esittelijä: **Ludvík JÍROVEC**

Euroopan komissio päätti 30. elokuuta 2011 Euroopan atominenergiayhteisön perustamissopimuksen 31 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Neuvoston asetustoimintajärjestelmän perustamisesta

COM(2011) 518 final.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 3. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 117 ääntä puolesta, 3 vastaan ja 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komitea suosittelee ehdotetun asetuksen hyväksymistä. Se on samaa mieltä siitä, että asetuksen vaikutusta on syytä arvioida kaksi vuotta sen täytäntöönpanon jälkeen. Asiaan on myös syytä palata viiden vuoden kuluttua, jotta voidaan seurata, onko radioaktiivisten aineiden joustavalle ja turvalliselle kuljetukselle Euroopan unionissa vielä silloin olemassa esteitä.

1.2 Komitea kannattaa toista vaikutustenarviointiraportissa esitetyistä vaihtoehdoista eli sääntelyä yhdenmukaistettujen sääntöjen avulla ja toimivaltaisten viranomaisten roolin tehostamista.

1.3 Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että rekisteröintiperusteet yhdenmukaistetaan.

1.4 Verkkopohjaisen järjestelmän on oltava saatavilla, testattu ja toiminnassa asetuksen voimaan tullessa.

1.5 Komitea katsoo, että uuden viraston perustaminen – vaihtoehdon 3 mukaisesti – aiheuttaisi lisää byrokratiaa yrityksille ja vesittäisi asetuksen vaikutuksen kokonaisuudessaan.

1.6 Komitea toteaa, että kuljettajien vakuutusturva koskevat vaatimukset ovat erilaiset eri jäsenvaltioissa. Koska vakuutusturva ei oikeusperustan vuoksi voida sisällyttää rekisteröintimenetelyyn, komitea kehottaa jäsenvaltioita yhdenmukaistamaan tarvittavat vakuutusjärjestelyt.

1.7 Asetukseen sisältyvien määritelmien ja etenkin kuljettajien määritelmän tulisi olla mahdollisimman johdonmukaisia Kansainvälisen atomienergiajärjestön sanaston kanssa, ja samalla on otettava huomioon, että niiden tulee olla Euratomin lainsäädännön ja erityisesti direktiivin 96/29/Euratom mukaisia.

1.8 Hakijalle olisi annettava mahdollisuus korjata tai täydentää hakemukseen sisältyviä tietoja sen sijaan, että hakemus hylätään asiaa tarkemmin tutkimatta (5 artiklan 7 ja 10 kohta).

2. Johdanto ja asetusehdotuksen pääsisältö

2.1 Ehdotuksen tavoitteena on korvata kansalliset ilmoitus- ja lupamenettelyt yhtenäisellä radioaktiivisten aineiden kuljettajien rekisteröintijärjestelmällä. Siten voidaan yksinkertaistaa menettelyjä, vähentää byrokratiaa ja poistaa maahantuloesteet ja säilyttää kuitenkin saavutettu säteilysuojelun korkea taso.

2.2 EU:n tasolla radioaktiivisten aineiden kuljettajiin sovelletaan liikennelainsäädäntöä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen nojalla sekä säteilyyn liittyviä näkökohtia ja väestön ja työntekijöiden terveyden suojelua koskevaa lainsäädäntöä Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) perustamissopimuksen nojalla.

2.3 Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen perustuvaa lainsäädäntöä on yksinkertaistettu vaarallisten aineiden sisämaankuljetuksista 24. syyskuuta 2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2008/68/EY, joka kattaa kaikki sisämaankuljetusmuodot.

2.4 Toukokuun 13. päivänä 1996 annetussa neuvoston direktiivissä 96/29/Euratom vahvistetaan perusnormit työntekijöiden ja väestön terveyden suojelemiseksi ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta. Perustamissopimuksen 30 artiklan mukaan nämä perusnormit ovat seuraavat:

- riittävän turvallisuuden kannalta suurimmat sallitut annokset
- suurimmat sallitut säteilyaltistus- ja kontaminaatiotasot
- työntekijöiden terveydentilan tarkkailua koskevat pääperiaatteet.

Perustamissopimuksen 33 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot antavat tarvittavat määräykset varmistaakseen mainittujen perusnormien noudattamisen.

2.5 Jäsenvaltioiden viranomaisten on tiedettävä, mitä henkilöitä, organisaatioita tai yrityksiä on tarkastettava, jotta ne voisivat suojella työntekijöiden ja väestön terveyttä ja antaa näille mahdollisuuden keskittyä työhönsä paremmin. Direktiivin 3 ja 4 artiklassa edellytetään siksi, että jäsenvaltioiden on saatettava tietyt toiminnot, joihin liittyy ionisoivan säteilyn vaara, ilmoitus- ja ennakkolupajärjestelmän alaisiksi tai kiellettäviä tietyt toiminnot.

Direktiiviä 96/29/Euratom sovelletaan kaikkiin toimintoihin, joihin liittyy ionisoivan säteilyn vaara joko keinoitekoisesta säteilylähteestä tai luonnon säteilylähteestä liikenne mukaan lukien.

2.6 Kuljetustoimien rajatylittävän luonteen vuoksi kuljettaja saattaa joutua noudattamaan ilmoitus- ja lupamenettelyjä kaikissa asianomaisissa jäsenvaltioissa. Jäsenvaltiot ovat lisäksi panneet nämä menettelyt täytäntöön erilaisissa järjestelmissä, mikä lisää itse kuljetustoimien ja lupamenettelyjen monimutkaisuutta.

2.7 Ehdotetulla asetuksella korvataan neuvoston direktiivin 96/29/Euratom mukaiset jäsenvaltioiden ilmoitus- ja lupajärjestelmät yhtenäisellä rekisteröinnillä eurooppalaiseen kuljettajien rekisteröintijärjestelmään. Siinä kuljettajien on tehtävä hakemus internet-keskuskäyttöliittymän kautta. Nämä hakemukset seuloa asiaankuuluva kansallinen toimivaltainen viranomainen, joka myöntää rekisteröinnin, jos hakija täyttää turvallisuuden perusnormit. Järjestelmän avulla toimivaltaiset viranomaiset saavat samalla paremman yleisnäkemyksen maassaan toimivista kuljettajista.

2.8 Asetuksessa omaksutaan eriytetty asteittainen lähestymistapa sulkemalla rekisteröintimenettelyn ulkopuolelle sellaiset kuljettajat, jotka kuljettavat pelkästään "peruskolleja". Toisaalta siinä jätetään fissionuotuvien ja erittäin radioaktiivisten aineiden kuljettajia koskevien rekisteröintivaatimusten lisääminen jäsenvaltioiden harkintavaltaan.

2.9 Turvajärjestelyjä, ydinmateriaalivalvontaa ja vahingonkorvausvastuuta koskevaa muuta EU:n ja jäsenvaltioiden lainsäädän-

töä sekä kansainvälisiä määräyksiä ja etenkin direktiiviä 2008/68/EY sovelletaan edelleen.

2.10 Asetus vapauttaisi nykyisin hallintomenettelyihin osallistuvien toimivaltaisten viranomaisten voimavaroja, koska rekisteröintejä valvoisi vain yksi toimivaltainen viranomainen.

3. Yleistä

3.1 Komitea kannattaa toista vaikutustenarviointiraportissa esitetyistä vaihtoehdoista eli sääntelyä yhdenmukaistettujen sääntöjen avulla ja toimivaltaisten viranomaisten roolin tehostamista.

3.2 Asetuksessa mentäisiin suositusta pidemmälle a) ehdottamalla suoraan sovellettavia yhdenmukaisia sääntöjä, kuten yhteistä kuljettajien rekisteröintijärjestelmää ja jäsenvaltioissa käytettyjen erilaisten raportointi- ja lupajärjestelmien poistamista, ja b) antamalla kuljettajille pääsy EU-27:n liikennemarkkinoille yhdellä tiivistetyllä menettelyllä ja omaksumalla eriytetty lähestymistapa. Komissio perustaisi turvatus sähköisen rekisteröintijärjestelmän mahdollistaakseen tarvittavien tietojen vaihdon.

3.3 Vaikka komissiolle lisätutkimuksen laatineiden itsenäisten asiantuntijoiden (ECORYS) analysoimilla vaihtoehdoilla näyttää olevan yleisesti katsoen melko vähäiset vaikutukset, niillä on merkitystä pienellä sektorilla. Vaikutukset on jaettu viiteen ryhmään: julkisen sektorin kulut ja maksut, lainsäädännön vaikutukset, liikenne, turvallisuus ja ympäristö sekä sosiaaliset vaikutukset.

3.4 Pienten ja keskisuurten yritysten odotetaan hyötyvän vaihtoehtoihin liittyvistä kokonaissäästöistä. Mitä suuremmiksi kokonaissäästöt muodostuvat, sitä suuremmat säästöt koituvat pk-yrityksille, jotka monimutkaisuuden ja korkeiden kulujen vuoksi ovat nykyisin usein markkinoiden ulkopuolella.

3.5 Asetuksen antaminen johtaisi perusskenaariossa 13,6 miljoonan euron vuosittaisiin säästöihin mahdollistamalla muun muassa kuljetuslupien vastavuoroisten tunnustamisen. Menettely vähentäisi kuljettajille, käyttäjille ja tuottajille aiheutuvaa byrokratiaa ja vapauttaisi viranomaisten voimavaroja. Niitä voitaisiin ainakin osittain hyödyntää vaatimustenmukaisuuden tarkastuksiin, joiden puuttuminen on yksi edellä mainituista ongelmista.

3.6 Koska asetus on sitova, se on tehokas vaihtoehto esimerkiksi järjestelmän yksinkertaistamiseen, avoimuuden lisäämiseen ja toimivien sisämarkkinoiden esteiden poistamiseen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi, ja samalla voidaan säilyttää korkea turvallisuustaso.

3.7 Komitea katsoo, että uuden viraston perustaminen – vaihtoehdon 3 mukaisesti – aiheuttaisi lisää byrokratiaa yrityksille ja vesittäisi asetuksen vaikutuksen kokonaisuudessaan.

4. Erityistä

4.1 Asetukseen sisältyvien määritelmien ja etenkin kuljettajien määritelmän tulisi olla mahdollisimman johdonmukaisia Kansainvälisen atomienergiajärjestön sanaston kanssa, ja samalla on otettava huomioon, että niiden tulee olla Euratomin lainsäädännön ja erityisesti direktiivin 96/29/Euratom mukaisia.

4.2 Komitea on samaa mieltä siitä, että asetuksen vaikutusta on syytä arvioida kaksi vuotta sen täytäntöönpanon jälkeen. Asiaan on myös syytä palata viiden vuoden kuluttua, jotta voidaan seurata, onko radioaktiivisten aineiden joustavalle ja turvallisuudelle Euroopan unionissa vielä silloin olemassa esteitä.

4.3 Ehdotusluonnoksen avulla voidaan luoda EU:n yhteinen ja yhtenäinen radioaktiivisten aineiden kuljettajien rekisteröintijärjestelmä. Asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa sallitaan radioaktiivisten aineiden kuljettaminen ilman asetuksen mukaista lisärekisteröintiä, mikäli kuljettaja on jo rekisteröity näiden aineiden käyttäjäksi tai käsittelijäksi ja kuljettajaksi. Komitea kehottaa komissiota tarkastelemaan sidosryhmien kanssa kuljetuslupien haltijoita koskevien siirtymäjärjestelyjen mahdollisuutta.

4.4 Asetuksen 3 artiklan 4 kohta mahdollistaa lisävaatimusten asettamisen erityisiä terveysvaaroja aiheuttavien aineiden

kuljettajien rekisteröinnille. Komitea toivoo, että tähän luetteloon sisällytetään monenvälisten sopimusten mukaisesti kuljetettavat materiaalit.

4.5 Komitea toteaa, että kuljettajien vakuutusturvaa koskevat vaatimukset ovat erilaiset eri jäsenvaltioissa. Koska vakuutusturvaa ei oikeusperustan vuoksi voida sisällyttää rekisteröintimenetelyyn, komitea kehottaa jäsenvaltioita yhdenmukaistamaan tarvittavat vakuutusjärjestelmät.

4.6 Kuljettajien verkkopohjaisen rekisteröintijärjestelmän on oltava etukäteen saatavilla, testattu ja toiminnassa. Tämä lisäksi toimijoiden ja toimivaltaisten viranomaisten luottamusta järjestelmään, samoin kuin asetuksen voimaantuloa edeltävän siirtymäkauden pidentäminen 4.3 kohdassa tarkoitetuista konkreettista siirtymäjärjestelyistä riippuen.

4.7 Hakijalle olisi annettava mahdollisuus korjata tai täydentää hakemukseen sisältyviä tietoja sen sijaan, että hakemus hyllätään sitä tarkemmin tutkimatta (5 artiklan 7 ja 10 kohta).

4.8 Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että rekisteröintiperusteet yhdenmukaistetaan.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus – Neuvoston direktiivi turvallisuutta koskevien perusnormien vahvistamisesta ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta suojelemiseksi"

COM(2011) 593 final – 2011/0254 NLE

(2012/C 143/22)

Esittelijä: **Richard ADAMS**

Euroopan komissio päätti 28. syyskuuta 2011 Euratomin perustamissopimuksen 31 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – neuvoston direktiivi turvallisuutta koskevien perusnormien vahvistamisesta ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta suojelemiseksi

COM(2011) 593 final – 2011/0254 NLE.

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 3. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 118 ääntä puolesta ja 1 vastaan 5:n pidättäessä äänestämistä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Päätelmät

1.1.1 Komitea suhtautuu myönteisesti tähän ehdotukseen, jossa hyödynnetään viimeisimpiä tieteellisiä analyysejä ionisoivan säteilyn aiheuttamista vaaroista ihmisten terveyden ja ympäristön suojelutarpeisiin vastaamiseksi sekä niiden määrittelymiseksi ja laajentamiseksi.

1.1.2 Erityisesti sillä, että viisi nykyistä direktiiviä sulautetaan yhteen ja siten omaksutaan johdonmukainen, vakaa ja yhtenäinen lähestymistapa turvallisuuteen, on tarkoituksenmukaisia ja myönteisiä vaikutuksia toimintaan.

1.2 Suositukset

1.2.1 Komitea panee merkille, että jäsenvaltioilta saatetaan edellyttää lisävaatimuksia sen jälkeen, kun direktiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä. Komitea pitää erityisen tärkeänä, että toimivaltaisille viranomaisille, jotka vastaavat kansallisesta täytäntöönpanosta, osoitetaan riittävät resurssit lainsäädännön hengen ja sisällön toteuttamiseksi. Tämä koskee erityisesti laatua korostavan lähestymistavan kehittämistä kattavan koulutuksen avulla.

1.2.2 Komitea antaa täyden tukensa sille, että suojeluvaatimukset ulotetaan koskemaan myös ympäristöä, ja suosittaa omaksumaan IX luvussa esitetyt säännökset (ottaen asianmukaisesti huomioon viittaus kansainväliseltä säteilysuojelutoimikunnalta ICRP:ltä odotettavissa oleviin kriteereihin ja soveltamisohjeisiin heti kun ne on annettu virallisesti).

1.2.3 Komitea arvostaa kaikkien asianomaisten elinten ehdotuksen valmistelussa tekemää perusteellista työtä ja suosittaa, että ehdotettu direktiivi hyväksytään mahdollisimman pian.

2. Ehdotetun direktiivin taustaa

2.1 Ionisoivaa säteilyä on kaikkialla ympäristössä. Jokainen maapallon asukas altistuu luonnon taustasäteilylle. Se on peräisin kiviaineksessa, maaperässä, ruoassa ja ilmassa luontaisesti esiintyvistä radioaktiivisista aineista. Maaperästä tulevan säteilyn ja radioaktiivisten aineiden (radon) määrä vaihtelee, koska myös kivilajit vaihtelevat, ja altistus riippuu näin ollen sijainnista. Myös kosminen säteily vaikuttaa. Se on voimakkaampaa korkealla merenpinnasta ja suurilla leveysasteilla, joten lentohenkilöstö ja usein lentävät ihmiset altistuvat sille muita enemmän. Kaikki altistuvat myös ihmisen toiminnasta johtuvalle säteilylle. Tällaisista keinotekoisista lähteistä merkittävin on lääketieteellisissä tarkoituksissa käytettävä ionisoiva säteily. Lisäksi ihmiset altistuvat työssään teollisuuden toiminnoista – kuten hitsausten radiografiatarkastuksista – johtuvalle säteilylle. Väestö altistuu myös ydinvoimaloiden päästöille, ja ympäristössä on edelleen radioaktiivisia jäämiä ydinasekoekoiden ja sotilaallisissa tarkoituksissa käytettävien köyhdytettyä uraania sisältävien ammusten takia.

2.2 Säteilyä hyödynnetään moniin tarkoituksiin lääketieteessä, tutkimuksessa, rakentamisessa ja muilla aloilla. Säteilyn vaarallisuus johtuu sen kyvystä ionisoida elävien solujen molekyynejä ja aiheuttaa siten biokemiallisia muutoksia. Jos elävässä solussa tapahtuu tarpeeksi muutoksia, se voi kuolla tai sen sisältämä geneettinen informaatio (DNA) voi muuttua peruuttamattomasti. Tämän mahdollisuuden johdosta jäsenvaltioissa ryhdyttiin suojele- ja sääntelytoimiin varhain, jo ennen kuin vahingollinen mekanismi tunnettiin tarkasti, ja alusta alkaen on kehitetty koko EU:n kattavia yhteisiä toimia Euratomin perustamissopimuksen nojalla.

2.3 EU:n lainsäädäntö on noudattanut asianmukaisten suojelutoimenpiteiden määrittelyssä aina ICRP:n suosituksia. ICRP

julkaisi vuonna 2007 säteilysuojelun tarpeista uudet, yksityiskohtaiset ohjeet, joissa otetaan huomioon kahdenkymmenen viime vuoden kehitys. Siihen kuuluvat ihmisperäisten säteilylähteiden lisääntyminen ja luontaisten lähteiden, kuten radonkaasun, vaikutuksia koskeva tutkimus. Direktiivin tavoitteena on varmistaa nykyisen tieteellisen tietämyksen perusteella työntekijöiden, potilaiden ja väestön tehokas suojeleminen ionisoivan säteilyn haitallisilta terveysvaikutuksilta. Se sisältää myös uusille aloille, kuten ympäristönsuojeluun, ulottuvia toimia.

2.4 Ehdotettu direktiivi on laaja: siinä on 110 artiklaa ja 16 liitettä, joissa on yhteensä toista sataa sivua. Itse asiassa säädöksellä laaditaan uudelleen ja konsolidoidaan viisi nykyistä direktiiviä ⁽¹⁾ niin, että tuloksena on yksi ainoa direktiivi. Siinä säädetään sitovista vaatimuksista, jotka koskevat suojelemista sisäilman radonilta ja rakennusmateriaalien käyttöä, ydinlaitosten radioaktiivisten päästöjen ympäristövaikutusten arviointia ja ympäristövahinkojen estämistä onnettomuuden sattuessa.

2.5 Lyhyesti sanottuna Euroopan kansalaiset hyötyvät uudesta direktiivistä niin, että terveyden suojeleminen ionisoivalta säteilystä paranee etenkin seuraavien seikkojen osalta:

- Kampanjoita ja tukitoimenpiteitä, joiden avulla torjutaan altistumista radonille sisätiloissa, tehostetaan.
- Luonnon radioaktiivisia materiaaleja prosessoivien teollisuudenalojen työntekijöiden suojeleminen parannetaan.
- Ionisoivan säteilyn lääketieteellisissä sovelluksissa parannetaan suojeleminen ja altistusten määrää valvotaan.
- Ydinteollisuusalan liikkuvien erikoistuneiden työntekijöiden suojeleminen ja liikkuvuutta parannetaan.

2.6 EU-maissa sovellettavat sääntelyvaatimukset yhdenmuokaistetaan ja yhtenäistetään kansainvälisten normien kanssa. Koska ydinturvallisuus on Fukushiman katastrofin johdosta eri-

tyisen huomion kohteena, ehdotukseen on sisällytetty nykyistä tiukempia säteilyvaaratilanteiden hallintaa koskevia vaatimuksia.

2.7 Ehdotettu direktiivi täydentää juomavedessä olevista radioaktiivisista aineista annettua direktiiviä, josta komitea on antanut hiljattain lausunnon ⁽²⁾.

2.8 Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) hyväksymät kansainväliset turvallisuutta koskevat perusnormit, jotka perustuvat kansainväliseen yhteisymmärrykseen, ovat yksityiskohtaiset, mutta ne eivät ole sitovia. Ne mahdollistavat eroavuudet maailman eri maiden kansallisen kapasiteetin osalta. Direktiivi menee pidemmälle, sillä siinä vahvistetaan sisämarkkinasäännöt ja asetetaan jäsenvaltioille yhdenmukaiset normit. Direktiiviä laadittaessa on konsultoitu laajasti Euratomin perustamissopimuksen 31 artiklassa tarkoitettua asiantuntijaryhmää, IAEA:ta, EU:n säteilysuojelualan toimivaltaisten viranomaisten johtajia (HERCA) ja Kansainvälistä säteilysuojelujärjestöä (IRPA) sekä muita sidosryhmiä.

2.9 Direktiivin oikeusperustana on Euratomin perustamissopimus. Komitea panee merkille huolenilmaus siitä, soveltuuko vuodesta 1957 muuttumattomana säilynyt perustamissopimus vielä nykyään ympäristökysymysten käsittelyn perustaksi, ja yhtyy jossain määrin tähän huoleen. On kuitenkin hyvin epätodennäköistä, että Euratom-sopimusta tarkistettaisiin lähiaikoina. Ympäristönsuojelutarpeet ovat silti todellisia ja vaativat vastausta. On syytä huomata, että Euratom-sopimuksen 37 artikla oli vuonna 1957 uraauurtavaa primaarioikeutta, jolla asetettiin sekä ympäristövaikutuksiin että ihmisten suojeleminen liittyviä sitovia rajatylittäviä velvoitteita.

3. Tiivistelmä ehdotetusta direktiivistä

3.1 Komitean lausunnossa ei ole järkevää eikä pituusrajoitusten takia mahdollistakaan esittää yksityiskohtaista tiivistelmää näin monimutkaisesta direktiivistä. Tarkastelemalla lyhyesti komission lähestymistapaan liittyviä aihekokonaisuuksia ja lukujen otsikoita voidaan kuitenkin luoda yleiskatsaus.

Yleinen lähestymistapa	Lukujen otsikot
— Turvallisuutta koskevien perusnormien tarkistaminen ja konsolidointi	I luku: Sisältö ja soveltamisala
— Altistustilanteet	II luku: Määritelmät
— Suojelujärjestelmä	III luku: Säteilysuojelujärjestelmä
— Vallitsevat altistustilanteet	IV luku: Säteilysuojeluvälitusta, -koulutusta ja -tiedotusta koskevat vaatimukset
— Radon (työpaikalla, kotona)	V luku: Toimintojen oikeutus ja viranomaisvalvonta
— Rakennusmateriaalit	
— Asuminen saastuneella alueella	

⁽¹⁾ EUVL L 180, 9.7.1997, s. 22–27.
 EUVL L 346, 31.12.2003, s. 57–64.
 EUVL L 349, 13.12.1990, s. 21–25.
 EUVL L 357, 7.12.1989, s. 31–34.
 EUVL L 159, 29.6.1996, s. 1–114.

⁽²⁾ EUVL C 24, 28.1.2012, s. 122.

Yleinen lähestymistapa	Lukujen otsikot
— Suunnitellut altistustilanteet	VI luku: Työntekijöiden, harjoittelijoiden ja opiskelijoiden suojaaminen
— Oikeutus ja viranomaisvalvonta	
— Asteittainen lähestymistapa	VII luku: Potilaiden ja muiden lääkinnällisissä tarkoituksissa säteilylle altistuvien henkilöiden suojaaminen
— Altistuslajit	
— Säteilyvaaratilanteet	VIII luku: Väestön suojaaminen
— Pelastustoimintaan osallistuvat työntekijät	
— Valmiussuunnitelmien laadinta ja pelastustoiminta	IX luku: Ympäristönsuojelu
— Yleisölle tiedottaminen	
— Institutionaalinen rakenne	X luku: Viranomaisvalvonnalle asetettavat vaatimukset
— Uudelleenlaaditut direktiivit	XI luku: Loppusäännökset
Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä	

4. Yleistä

4.1 Komitea panee merkille, että direktiiviä valmisteltaessa on hyödynnetty viimeisimpiä tieteellisiä analyysejä ionisoivan säteilyn aiheuttamista vaaroista, ja suhtautuu myönteisesti ihmisten terveyden ja ympäristön suojelutarpeisiin vastaamiseksi sekä niiden määrittämiseksi ja laajentamiseksi omaksuttuun lähestymistapaan.

4.2 Komissio on päättänyt laatia uudelleen ja konsolidoida viisi nykyistä direktiiviä niin, että tuloksena on yksi yhtenäinen direktiivi. Tällä on tarkoituksenmukaisia ja myönteisiä vaikutuksia toimintaan, ja näin luodaan johdonmukainen, vakaa ja yhtenäinen lähestymistapa turvallisuuteen.

4.3 Vertailuanalyysit aiempien direktiivien täytäntöönpanosta ja toimivuudesta kansallisessa lainsäädännössä ovat paljastaneet monia puutteita. Virheet eivät ole tapahtuneet säädöksen saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä vaan sen soveltamisessa; ne liittyvät esim. koulutuksen resursointiin, julkisten valistuskampanjoiden toteuttamiseen, paikallisten ammattilaisten tunnustamiseen ja yleisön informointiin siitä, miten onnettomuuden satuttua tulee toimia.

4.4 Komitea ehdottaa, että kansallisesta toimeenpanolainsäädännöstä johtuvien lisätarpeiden tyydyttämiseksi ja mahdollisten olemassa olevien puutteiden korjaamiseksi komissio edistäisi kansallisten viranomaisten työtä järjestämällä seminaareja, joissa

voidaan keskustella kansallisen täytäntöönpanon oikeudellisista ja käytännön ongelmista. Lisäksi olisi kannustettava käyttämään lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi toteuttavien konkreettisten toimenpiteiden seurannassa ja arvioinnissa kansallisten toimivaltaisten viranomaisten lisäksi myös kansalaisyhteiskunnan piirissä toimivia seurantaryhmiä.

4.5 Komitea pitää valitettavana, että vaikka direktiivissä käsitellään kattavasti luonnon ja siviilipuolen säteilylähteitä, armeijan laitosten säteilypäästöt voidaan sulkea sen ulkopuolelle, koska Euratom-sopimusta sovelletaan vain siviilitilanteissa ⁽³⁾.

4.6 Komitea pitää kannustavana, että ehdotetussa direktiivissä pohjustetaan ja ennakoitaan toimia, joiden avulla turvataan kansalaisten oikeus minimoida altistuksensa ihmisperäiselle säteilylle, joka aiheutuu esimerkiksi turvalaitteiden – kuten koko vartalon röntgenlöpivalaisun mahdollistavien laitteiden – lisääntyvistä käytöstä.

4.7 Komitea kannattaa vahvasti uutta ympäristönsuojeluaspektia, mutta huomauttaa, että ennen sitovien määrällisten tavoitteiden asettamista on odotettava, että kansainvälisen säteily-suojatoimikunnan ICRP:n valmisteilla olevat kriteerit (ja soveltamisohjeet) virallistetaan. Ne antavat yhteisen tieteellisen viitekehysten asiassa sovellettaville erityisille kriteereille, jotta kaikille jäsenvaltioille voidaan tarjota yhteinen perusta.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

⁽³⁾ EU:n tuomioistuimen tuomio asiassa C-61/03, 12. huhtikuuta 2005.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Verkkojen Eurooppa -välineestä"

COM(2011) 665 final – 2011/0302 COD

(2012/C 143/23)

Esittelijä: **Raymond HENCKS**

Neuvosto päätti 17. marraskuuta ja Euroopan parlamentti 13. joulukuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 172 ja 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Verkkojen Eurooppa -välineestä

COM(2011) 665 final – 2011/0302 COD.

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 3. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin ääniä 132 puolesta 3:n pidättyessä äänestämästä.

Tämä lausunto kuuluu viidestä lausunnona muodostuvaan kokonaisuuteen, jossa ETSK käsittelee Euroopan komission lokakuussa 2011 esittämää **Verkkojen Eurooppa -välinettä** ja siihen liittyviä suuntaviivoja. Lausuntopaketti koostuu seuraavista asiakokonaisuuksista: **TEN/468 Verkkojen Eurooppa -välineestä** (esittelijä Raymond Hencks), **TEN/469 televiestintäverkkoja** koskevista suuntaviivoista (esittelijä Antonio Longo), **TEN/470 energiainfrastruktuurien** suuntaviivoista (esittelijä Egbert Biermann), **TEN/471 liikenneverkkoa** koskevista suuntaviivoista (esittelijä Stefan Back) ja **TEN/472 hankejoukkolainoja** koskevasta aloitteesta (esittelijä Armin Duttine).

1. Päätelmät

1.1 ETSK kannattaa Euroopan komission suunnitelmaa osoittaa 50 miljardia euroa seuraavasta monivuotisesta budjetista (2014–2020) EU:n liikenne-, energia- ja digitaalisen viestinnän verkkojen yhteenliittäntöjen parantamiseen. ETSK kannattaa myös ajatusta infrastruktuurihankkeiden rahoittamisesta euroopalaisilla hankejoukkolainoilla, joiden uskotaan pystyvän mobilisoimaan kerrannaisvaikutuksena julkista ja yksityistä pääomaa, jota tarvitaan 1 000 miljardin euron suuruisiksi arvioitujen investointitarpeen täyttämiseen.

1.2 Keskeisiin perusrakenteisiin suunnattavat investoinnit auttavat elvyttämään ja kehittämään kauppavaihtoa, kasvua, kilpailukykyä ja työpaikkojen luomista erityisesti nyt, kun Eurooppa sitä kipeästi tarvitsee.

1.3 Koska investointien rahoittaminen perinteisesti julkisin varoin on näinä kriisiaikoina yhä vaikeampaa, uudenlaisten rahoitusvälineiden käyttö EU:ssa tiiviissä yhteistyössä Euroopan investointipankin kanssa on – tietyn varauksin (ks. asiakokonaisuuteen TEN/472 kuuluva lausunto) – täydentävä ja innovatiivinen ratkaisu pääoman houkuttelemiseksi eläkerahastoista, vakuutusyhtiöistä ja muilta pitkän aikavälin hankkeisiin sijoittamisesta kiinnostuneilta pääomamarkkinoiden toimijoilta.

1.4 ETSK kannattaa komission ilmoittamaa aikomusta löytää uudenlaisia menetelmiä, joilla saadaan liikkeelle suurempi osa yksityisistä säästöistä, mutta katsoo, että menetelmiä ei tulisi kohdistaa ainoastaan suurpääomiin, vaan ne olisi muotoiltava siten, että ne kiinnostavat myös piensäästäjiä.

1.5 Tarkoituksenmukaisiin, nykyaikaisiin, joustaviin, kestäviin ja esteettömiin (erityisesti vammaisten näkökulmasta) infrastruktuuriverkkoihin suunnattavien riittävien investointien merkitystä ei kuitenkaan voi mitata pelkästään rahassa, vaan investointeja on tarkasteltava myös sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, ympäristön ja huoltovarmuuden kannalta.

1.6 Infrastruktuuriverkkojen yhteenliittämistavoitteet voidaan saavuttaa vain yhdistämällä valtion, alueiden ja kuntien julkiset rahoitusvarat ja yksityinen rahoitus EU:lta saataviin varoihin.

1.7 Tästä seuraa, että komission on yhteisrahoitteisia hankkeita valitessaan otettava huomioon myös kansallisen tai alueellisen edun mukaisten perusrakenteiden kehittämistarpeet, vaikka valinnat kohdistuvatkin ensisijaisesti suurta EU:n lisäarvoa tarjoaviin hankkeisiin.

1.8 Infrastruktuuri-investointeihin liittyy myös merkittäviä EU:n ja valtiotason turvallisuuskysymyksiä, jotka on otettava huomioon hankkeita suunniteltaessa ja hyväksyntämenettelyjä toteutettaessa. Investoinnit ovat käytännössä ennakoedellytyksiä sille, että unionissa edelleen olevat "saarekkeet" saadaan fyysisesti liitettyä osaksi unionia.

1.9 Unionin on siis jatkettava varojen myöntämistä jäsenvaltioille keskeytyksettä ja oikeasuhtaisesti EU:n rakennerahastoista, jotta jäsenvaltiot voivat torjua rajallisesta kansallisiin infrastruktuuriverkkoihin pääsystä johtuvaa sosiaalista ja maantieteellistä jakautumista.

1.10 ETSK kannattaa ehdotusta Euroopan laajuisten liikenne- ja energiaverkkojen sekä digitaalisen infrastruktuurin yhteenliittämishankkeiden keskitetystä hallinnoinnista. Näiden kolmen alan välisen synergian hyödyntäminen sekä toimintasääntöjen parantaminen eli muun muassa yleisen edun mukaisiin hankkeisiin sovellettavien hyväksyntämenettelyjen järjeistäminen ja niiden toteutusaikojen lyhentäminen auttavat alentamaan kustannuksia ja tehostamaan hankkeita.

1.11 ETSK kehottaa jäsenvaltioita tukemaan tähän liittyviä komission aloitteita sekä jakamaan tietoa ja kannustamaan pääomamarkkinoita ja muita sijoittajia osallistumaan toimintaan aktiivisesti sen onnistumisen varmistamiseksi.

2. Johdanto

2.1 Komissio ehdotti seuraavaa monivuotista rahoituskehystä 2014–2020 koskevan ehdotuksensa yhteydessä konkreettisia toimenpiteitä, joilla edistetään yhdenmukaisia eurooppalaisia perusrakenteita liikenteen, energian ja digitaalisen viestinnän alalla.

2.2 Infrastruktuurimenot ovat kymmenen viime vuoden aikana kaiken kaikkiaan pienentyneet Euroopassa, vaikka infrastruktruuriin kohdennettavat investoinnit ovat tärkeä elvyttävä tekijä talouskriisitilanteessa ja ne ovat ratkaisevan tärkeitä Euroopan talouden tulevaisuuden kannalta.

2.3 Infrastruktuurin kehittämisen edistämiseksi ja uudessa sisämarkkinastrategiassa vahvistettujen ensisijaisten kasvutavoitteiden saavuttamiseksi komissio ehdottaa uutta välinettä, jonka nimeksi on annettu Verkkojen Eurooppa.

2.4 On ilmiselvää – ja ETSK on korostanut tätä monissa lausunnoissaan – että edistykselliset, älykkäät, kestävät ja täydellisesti yhteensopivat maantie- ja rautatieverkot, sisävesi- ja lentoväylät, multimodaalisen liikenteen verkot, sähkö-, öljyputki- ja kaasuputkiverkot sekä sähköiseen viestintään tarkoitettujen laajakaistaverkot ovat elintärkeitä yhdenmukaiselle talousalueelle. Yhteenliitettyjen eurooppalaisten verkkojen puuttuvat lenkit ja pulonkaulat haittaavat vakavasti sisämarkkinoiden toteutumista, pystyttävät raja-aitoja alueiden välille ja tekevät Euroopasta etenkin energia-alalla riippuvaisen ulkopuolisista maista.

2.5 Keskeisiin perusrakenteisiin suunnattavat investoinnit auttavat elvyttämään ja kehittämään kauppavaihtoa, kasvua, kilpailukykyä ja työpaikkojen luomista erityisesti nyt, kun Eurooppa sitä kipeästi tarvitsee.

2.6 Suuret infrastruktuuriverkkoja koskevat hankkeet ovat kuitenkin luonteeltaan pitkäkestoisia, ja niihin tarvitaan mittavia investointeja, joiden taloudelliseen tuottoon liittyy merkittäviä riskejä (kustannusten aliarvioiminen, liikennemäärien yliarvioiminen, rahoitusjärjestelyjen monimutkaisuudesta aiheutuvat riskit) varsinkin rakennusvaiheessa ja verkkojen toiminnan alkuvaiheessa.

2.7 Tällaisia hankkeita ei voida rahoittaa pelkästään valtiotason, paikallistason tai EU:n julkisin varoin, joten komissio ehdottaa uutta Verkkojen Eurooppa -budjettivälinettä sekä uudistettuja suuntaviivoja liikenteen, energian ja televiestinnän alalle,

jotta mukaan saataisiin houkutelua yksityisiä ja muita julkisia sijoittajia. Samalla parannetaan infrastruktuurihankkeiden uskottavuutta ja lievennetään niiden riskiprofiilia yksityisten sijoittajien näkökulmasta.

2.8 Tätä varten komissio on esittänyt joukon ehdotuksia seuraavissa asiakirjoissa:

— ehdotus asetukseksi Verkkojen Eurooppa -välineestä (ETSK:n lausunto: TEN/468)

— ehdotus asetukseksi yleisistä säännöistä yhteisön rahoitustuelle Euroopan laajuisten liikenne- ja energiaverkkojen alalla (ETSK:n lausunto: TEN/472)

— ehdotus asetukseksi unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisten liikenneverkon kehittämiseksi (ETSK:n lausunto: TEN/471)

— ehdotus asetukseksi Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista (ETSK:n lausunto: TEN/470)

— ehdotus asetukseksi Euroopan laajuisia televiestintäverkkoja koskevista suuntaviivoista (ETSK:n lausunto: TEN/469).

3. Yhdenmukaisia eurooppalaisia infrastruktuureja koskevan tiedonannon ja Verkkojen Eurooppa -välinettä koskevan asetusehdotuksen sisältö

3.1 Vauhditetaan eurooppalaisiin liikenne-, energia- ja digitaalisen viestinnän verkkoihin suuntautuvia investointeja ja saadakseen houkutelua tarvittavaa rahoitusta niin julkiselta kuin yksityiseltä sektorilta komissio ehdottaa vuosiksi 2014–2020 seuraavaa:

— Varaudutaan eurooppalaisten verkkojen yhteenliittämisen alalla noin 1 000 miljardin euron investointitarpeeseen, joka jakautuu seuraavasti:

Energia	Sähkö	140 miljardia euroa
	Kaasu	70 miljardia euroa
	Hiilidioksidi	2,5 miljardia euroa
	Öljy	p.m.
Liikenne (maantiet, rautatiet, meriliikenne, sisävesi- ja lentoväylät)		500 miljardia euroa josta 250 miljardia euroa ydinverkkoon; rahoitustarpeiden jako eri liikennemuotojen välillä selviää hankkeiden hyväksymisen edetessä
Laajakaistaviestintä		270 miljardia euroa

— Osoitetaan yleiseurooppalaisten verkkojen yhteenliittämistä koskeviin investointihankkeisiin 50 miljardia euroa, joista 40 miljardia euroa unionin talousarviosta ja 10 miljardia euroa koheesiorahaston liikenneinfrastruktuurivaroista. Varat jaetaan seuraavasti:

Energia	9,1 miljardia euroa
Liikenne	31,7 miljardia euroa
Televiestintä/digitaaliala	9,2 miljardia euroa

- Osarahoitetaan 20–75 prosenttia komission (jäsenvaltioiden ehdotuksesta) valitsemien yleisen edun mukaisten Euroopan laajuisten yhteenliittämishankkeiden tukikelpoisista kustannuksista; osuus voi poikkeustapauksissa olla jopa 80–100 prosenttia kustannuksista.
- Parannetaan mahdollisuuksia houkutella rahoitusta yksityiseltä sektorilta ottamalla käyttöön eurooppalaiset hankejohtokolainat infrastruktuurihankkeita varten, jotta ulkopuolisten sijoittajien riski pienenee. EU:n talousarviosta siirretään näin Euroopan investointipankille pääomaa, jolla katetaan osa tukikelpoisten hankkeiden osarahoituksesta EIP:lle aiheutuvasta riskistä. EU:n talousarviosta annetaan siis jonkinlainen takuu, jotta EIP voisi rahoittaa kyseiset hankkeet, mutta EIP kantaa jäljelle jäävän riskin.

Komissio arvioi, että pilottivaiheen aikana (2012–2013), jolloin käynnistetään 5–10 hanketta, EU:n EIP:lle siirtämä enimmillään 230 miljoonan euron summa, joka rahoitetaan kokonaisuudessaan nykyisissä investointiohjelmissä käytettävää jääneiden määrärahojen siirroilla, houkuttelee muilta sijoittajilta jopa 4,6 miljardin euron rahoitussumman.

- Maksimoidaan energia-, liikenne- ja televiestintäalan ohjelmien synergiavaikutukset pyrkimällä ensinnäkin noudattamaan johdonmukaista strategiaa ja varmistamalla, että komissio valitsee hankkeet selkeiden ja yhdenmukaisten kriteerien perusteella, ja toisaalta harjoittamalla seurantaa ja valvontaa, jotta EU:n rahoitus olisi hyvin kohdennettua ja tehokasta.
- Yksinkertaistetaan voimassa olevia sääntöjä muun muassa varmistamalla indikaattorien yhteensopivuus Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden kanssa, lyhentämällä hankkeiden hyväksymiselle asetettuja määräaikoja, keskittämällä kyseisten kolmen alan hallintoa, mahdollisesti perustamalla toimeenpanovirasto, ottamalla käyttöön yhteiset myöntämisperusteet ja vuotuiset työohjelmat, perustamalla välineen koordinaatitokomitea ja antamalla komissiolle valtuudet antaa delegoituja säädöksiä.

4. Yleistä

4.1 ETSK kannattaa komission pyrkimystä edistää ja koordinoita investointeja, jotka suunnataan strategiaan, EU:n lisäarvoa tarjoaviin hankkeisiin, ja sen aikomusta ehdottaa vuosiksi 2014–2020 perinteiselle tukirahoitukselle vaihtoehtoisia ratkaisuja.

4.2 ETSK kannattaa ehdotusta Euroopan laajuisten liikenne- ja energiaverkkojen sekä digitaalisen infrastruktuurin yhteenliittämishankkeiden yhteisestä rahoitusjärjestelystä, keskitetystä hallinnoinnista ja yhteisistä työohjelmista, joista vastaa suoraan

komissio tarvittaessa toimeenpanoviraston avustamana. Näiden kolmen alan välisen synergian hyödyntäminen sekä toimintasääntöjen parantaminen eli muun muassa yleisen edun mukaisiin hankkeisiin sovellettavien hyväksyntämenettelyjen järjeistäminen ja niiden toteutusaikojen lyhentäminen auttavat alentamaan kustannuksia ja tehostamaan hankkeita.

4.3 ETSK tukee näin ollen ehdotusta asettaa etusijalle hankkeet, joilla on EU:n lisäarvoa ja jotka ovat EU:n näkökulmasta tarpeellisia Euroopan laajuisten verkkojen liittämiseksi jäsenvaltioiden infrastruktuuriverkkoihin. Komitea muistuttaa kuitenkin, että unionin tulisi sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden nimessä myöntää jatkossakin jäsenvaltioille keskeytyksettä ja oikeasuhteisesti EU:n rakennerahastoista varoja, jotta ne voivat torjua rajallisesta kansallisiin infrastruktuuriverkkoihin pääsystä johtuvaa sosiaalista ja maantieteellistä jakautumista ja turvata huoltovarmuuden.

4.4 ETSK katsoo, että tarkoituksenmukaisten, nykyaikaisten, joustavien, kestävien ja esteettömien (erityisesti vammaisten näkökulmasta) infrastruktuuriverkkojen tarvetta ei kuitenkaan mitata pelkästään rahassa, vaan investoinnit ovat välttämättömiä myös sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden sekä ympäristönsuojelun kannalta, ja että komission tulee ottaa tämä huomioon osarahoitettavia hankkeita valitessaan.

4.5 Infrastruktuuri-investointeihin liittyy myös merkittäviä EU:n ja valtiotason turvallisuuskysymyksiä, jotka on otettava huomioon hankkeita suunniteltaessa ja hyväksyntämenettelyjä toteutettaessa. Investoinnit ovat käytännössä ennakkoodellytyksiä sille, että unionissa edelleen olevat "saarekkeet" saadaan fyysisesti liitettyä osaksi unionia.

4.6 Vaikka unionin 50 miljardin euron rahoitusosuus on merkittävä, se kattaa vain pienen osan komission kartoittamista investointitarpeista.

4.7 Suurin osa investoinneista on joka tapauksessa saatava jäsenvaltioilta ja yksityisiltä sijoittajilta. Unionin rahoitusosuus on alkupääoma, jonka tarkoituksena on kannustaa jäsenvaltioita ja markkinoita investoimaan mittavammin.

4.8 Budjettiongelmat ja julkisen talouden vakauttamistarve ovat kuitenkin johtaneet siihen, että useimmat jäsenvaltiot kaa-vailevat supistuksia tai lykkäyksiä investointiohjelmiinsä. Tämä vaikuttaa epäilemättä kielteisesti yksityisistä lähteistä saatavien investointien määrään.

4.9 Infrastruktuuriverkkoja koskevat tavoitteet voidaan saavuttaa vain yhdistämällä valtion ja kuntien julkinen rahoitus sekä yksityinen rahoitus EU:n varoihin.

4.10 Infrastruktuuri-investoinneilla on edistettävä siirtymistä vähähiiliseen talouteen ja yhteiskuntaan.

4.11 Komissio on sitoutunut sisällyttämään Eurooppa 2020 -strategian tavoitteet ja erityisesti ilmastonmuutokseen liittyvät tavoitteet unionin ohjelmiin ja käyttämään vähintään 20 prosenttia EU:n budjetista niiden saavuttamiseen. ETSK kannattaa komission aikomusta käyttää EU:n määrärahoja investointeihin ja synnyttää näin kerrannaisvaikutuksen, joka saa yksityiset pääomat liikkeelle. Jotta pitkäaikaisia investointimahdollisuuksia etsiviin ulkopuolisiin sijoittajiin kohdistuvat sääntelyyn liittyvät riskit ja pääomakustannukset olisivat pienempiä ja koska investointien rahoittaminen perinteisesti julkisin varoin on näinä kriisiaikoina yhä vaikeampaa, uudenlaisen rahoitusvälineen käyttö EU:ssa tiiviissä yhteistyössä Euroopan investointipankin kanssa on – tietyin varauksin (ks. asiakokonaisuuteen TEN/472 kuuluva lausunto) – täydentävä ja innovatiivinen ratkaisu pääoman houkuttelemiseksi eläkerahastoista, vakuutusyh-

tiöistä ja muilta eurooppalaisiin pitkän aikavälin hankkeisiin sijoittamisesta kiinnostuneilta pääomamarkkinoiden toimijoilta.

4.12 ETSK kannattaa komission ilmoittamaa aikomusta löytää uudenlaisia menetelmiä, joilla saadaan liikkeelle suurempi osa yksityisistä säästöistä, mutta katsoo, että menetelmiä ei tulisi kohdistaa ainoastaan suurpääomiin, vaan ne olisi muotoiltava siten, että ne kiinnostavat myös piensäästäjiä.

4.13 ETSK pitää valitettavana eräiden jäsenvaltioiden vastahakoista tai jopa vastustavaa asennoitumista infrastruktuurihankkeisiin käytettäviä hankejoukkolainoja kohtaan, sillä mitään muuta vaihtoehtoa ei ole tarjolla, ja toivoo, että pilottivaihe, jossa vuosina 2012–2013 käytetään enimmillään 230 miljoonaa euroa EU:n nykyisestä talousarviosta, onnistuisi houkuttelemaan pääomamarkkinat, eläkerahastot, vakuutusyhtiöt jne. tekemään pitkän aikavälin investointeja ja vakuuttamaan kaikki siitä, että kaavailut toimenpiteet ovat perusteltuja.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan laajuisia televiestintäverkkoja koskevasta suuntaviivoista ja päätöksen 1336/97/EY kumoamisesta"

COM(2011) 657 final – 2011/0299 COD

(2012/C 143/24)

Esittelijä: **Antonio LONGO**

Euroopan parlamentti päätti 15. marraskuuta 2011 ja neuvosto 30. marraskuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 172 artiklan ja 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan laajuisia televiestintäverkkoja koskevasta suuntaviivoista ja päätöksen 1336/97/EY kumoamisesta

COM(2011) 657 final – 2011/0299 COD.

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 3. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 126 ääntä puolesta ja 1 vastaan 4:n pidättyessä äänestämästä.

Tämä lausunto on osa ETSK:n valmistelemaa viiden lausunnon kokonaisuutta, jossa käsitellään **Verkkojen Eurooppa -välinettä** ja sen suuntaviivoja, jotka Euroopan komissio julkaisi lokakuussa 2011. Pakettiin kuuluvat lausunnot **Verkkojen Eurooppa -välineestä** (TEN/468, esittelijä HENCKS), Euroopan laajuisia **televiestintäverkkoja** koskevasta suuntaviivoista (TEN/469, esittelijä LONGO), **energiainfrastruktuurien** suuntaviivoista (TEN/470, esittelijä BIERMANN), Euroopan laajuisen **liikenneverkon** kehittämisen suuntaviivoista (TEN/471, esittelijä BACK) sekä **hankejoukkolainoja** koskevasta aloitteesta (TEN/472, esittelijä DUTTINE).

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan digitaalistrategian tavoitteena on rakentaa digitaalinen infrastruktuuri, joka mahdollistaa nopean laajakaistayhteyden tarjoamisen kaikille kansalaisille joko kiinteällä tai langattomalla tekniikalla. Tämän päämäärän saavuttaminen edellyttää toimenpiteitä, joilla poistetaan "digitaaliset pullonkaulat" eli puutteellisesta yhteenliittämisestä ja teknisestä yhteentoimivuudesta johtuvat esteet sekä erot alueiden ja sosiaaliryhmien välillä jäsenvaltioiden ja unionin tasolla.

Ehdotuksessaan "Euroopan laajuisia televiestintäverkkoja koskevat suuntaviivat" komissio on laatinut luettelon yhteistä etua koskevista hankkeista, joilla kehitetään laajakaistaverkkoja ja digitaalisten palveluiden infrastruktuuria. Tätä kautta pyritään kiinnittämään huomiota digitaalisten sisämarkkinoiden kehittymistä haittaaviin esteisiin sekä siihen, että laajakaistaverkkoihin tehdyt investoinnit eivät ole Euroopassa riittävällä tasolla kilpailijoihin verrattuna.

1.2 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) onkin tyytyväinen komission ehdotukseen "Verkkojen Eurooppa" -välineen perustamisesta ja katsoo, että laajakaistaverkkoja koskeva sitoumus on suurelta osin konkreettinen ja positiivinen vastaus Euroopan digitaalistrategiassa asetettuihin vaatimuksiin, sillä siinä puututaan ongelmaan, joka johtuu riittämättömistä investoinneista laajakaistaverkkoihin. ⁽¹⁾

1.3 ETSK on jo useissa lausunnoissa todennut olevansa vakuuttunut siitä, että laajalle levinneet laajakaistayhteydet ovat paitsi ehdoton edellytys nykyaikaisen talouden kehitykselle, myös keskeinen tekijä uusien työpaikkojen luomisen ja yhteenkuuluvuuden parantamisen kannalta sekä pyrittäessä lisäämään taloudellisesti ja kulttuurisesti heikossa asemassa olevien ihmisten ja kokonaisten alueiden hyvinvointia ja osallistumista tietoyhteiskuntaan. ⁽²⁾

1.4 Yhteistä etua palvelevien hankkeiden tavoitteiden ja painopisteiden määrittely vastaa keskeisiin vaatimuksiin siitä, että määrärahoja käytetään parhaalla mahdollisella tavalla ja saavutetaan tarkasti määritellyt päämäärät siten, että vältetään rahoituksen hajaantuminen.

Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että rahoitettavilla hankkeilla edistetään myös kansallisten verkkojen yhteenliittämistä ja yhteentoimivuutta, sillä muuten digitaaliset sisämarkkinat eivät toteudu.

1.5 ETSK kehottaa komissiota olemaan erityisen tarkkana ja noudattamaan tiukkoja kriteerejä rahoitettavien hankkeiden valinnassa, jotta käytettävillä määrärahoilla turvataan Euroopan

⁽¹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta *Verkkojen Eurooppa -väline* (Ks. tämän virallisen lehden sivu 116).

⁽²⁾ ETSK:n lausunto aiheesta *Laajakaistayhteydet kaikille: sähköisen viestinnän yleispalveluiden kehitys*, EUVL C 175, 28.7.2009, s. 8 ja ETSK:n lausunto aiheesta *Digitaalisen lukutaidon, osaamisen ja osallisuuden parantaminen*, EUVL C 318, 29.10.2011, s. 9.

laajuinen yhteenliitettävyys, tuetaan syrjäisiä alueita, helpotetaan pk-yritysten osallistumista digitaaliseen talouteen ja parannetaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Näiden edellytysten täyttämiseksi sekä toimielinten ja kansalaisten informoimiseksi olisi suotavaa, että komissio julkaisisi säännöllisin väliajoin raportin määrärahojen käytöstä.

1.6 ETSK ihmettelee 5 artiklan 6 kohdan tiettyä epämääräisyyttä. Siinä annetaan komissiolle laajat valtuudet "liitteeseen sisällytettyjen yhteistä etua koskevien hankkeiden kuvauksen tarkistamiseksi". On pyrittävä välttämään mahdollisimman pitkälle poliittisia arviointeja (ks. 5 artiklan 7 kohdan b alakohta, jossa puhutaan "esiin nousevista uusista poliittisista painopisteistä") ja paineita lobbaajien taholta. Sen sijaan on asetettava etusijalle kriteerit, jotka koskevat teknologista innovointia, lisäarvoa ja asetettujen tavoitteiden täyttämistä. ETSK korostaa, että delegoitujen säädösten voimassaoloaika ja kattavuus olisi määriteltävä tarkasti.

1.7 ETSK pitää tärkeänä, että rahoitettavat hankkeet noudattavat verkon teknologianeutraaliteetin periaatetta, joka on aidosti avoimen internetin kannalta keskeinen. ⁽³⁾

1.8 Määrärahoja on käytettävä sellaisiin verkkoratkaisuihin, jotka ovat avoimia ja kaikkien saatavilla ilman syrjintää, jotta uudet toimijat pääsevät markkinoille ja pystyvät tarjoamaan tehokkainta teknologiaa kansalaisille ja yrityksille kohtuullisin kustannuksin.

1.9 ETSK toivoo myös, että komissio koordinoisi asetuksessa ehdotettujen varojen jakamista paremmin muissa aloitteissa määriteltävien varojen kanssa, jotta vältettäisiin päällekkäisyydet ja laiminlyönnit.

1.10 On välttämätöntä tehdä mahdollisimman pian komission ehdottama kartoitus eurooppalaisella, kansallisella ja alueellisella tasolla, jotta selvitetään puutteet kattavuudessa ja kannustetaan yksityisiä ja julkisia sijoittajia tekemään uusia aloitteita.

1.11 Tärkeää on myös laajentaa yhteistyötä unionin ulkopuolisten maiden ja kansainvälisten organisaatioiden kanssa eri televiestintäverkkojen yhteentoimivuuden vahvistamiseksi.

1.12 Lopuksi ETSK painottaa jälleen kerran näkemystään siitä, että internetyhteys olisi ehdottomasti sisällytettävä yleispalve-

⁽³⁾ ETSK:n lausunto aiheesta *Verkon neutraliteetti* (ei vielä julkaistu EUVL:ssä) ja ETSK:n lausunto aiheesta *Ensimmäisen radiotaajuuspoliittisen ohjelman perustaminen / Laajakaista Euroopassa: investointi digitaalivetoiseen kasvuun*, EUVL C 107, 6.4.2011, s. 53.

luiden joukkoon ⁽⁴⁾, ja katsoo, että tämän pitäisi olla yksi painopistealoista EU:n kilpailukyvyyn ja osallistavuuden parantamiseksi. Odoteltaessa tämän tavoitteen toteutumista jokaiselle kansalaiselle on kuitenkin taattava julkinen tai yksityinen laajakais-tayhteys kohtuullisin kustannuksin.

2. Tausta ja komission asiakirjan pääsisältö

2.1 Kesäkuun 29. päivänä 2011 komissio hyväksyi uudet, Euroopan laajuisia televiestintäverkkoja koskevat suuntaviivat sekä julkaisi ehdotuksen uudesta monivuotisesta rahoituskehiksestä kaudelle 2014–2020 ⁽⁵⁾. Siihen kuuluu uuden Verkkojen Eurooppa -välineen luominen, jolla tuetaan investointeja unionin edun mukaisesti ensisijaisesti hankkeisiin liikenne-, energia- ja televiestintäinfrastruktuurien alalla. EU:n korkean lisäarvon yhteisrahoitusosuus on kokonaisuudessaan 50 miljardia euroa, josta 9,2 miljardia euroa on varattu verkkoihin ja digitaalisiin palveluihin, kun tarpeen arvioidaan olevan vähintään 270 miljardia euroa.

2.2 Lisäksi komissio ehdottaa EU:n hankejoukkolainojen (*project bonds*) käyttöönottoa, jotta voitaisiin parantaa kykyä houkutella julkisen tai yksityisen sektorin rahoitusta ja vähentää kolmansina osapuolina olevien sijoittajien riskiä. EU:n talousarvion kautta annetaan näin Euroopan investointipankille (EIP) pääomaa, jolla on tarkoitus kattaa osittain tukikelpoisten hankkeiden yhteisrahoituksessa otettavaa riskiä. EU:n talousarvion kautta taataan siis tavallaan EIP:n rahoitus kyseisille hankkeille, mutta pankin on kannettava vastuu jäljelle jäävästä riskistä. Pilotivaiheen (2012–2013) aikana EIP:lle annetaan 20 miljoonan euron budjetti, joka saadaan, kun EU:n televiestintäohjelmassa käyttämättä jääneet määrärahat jaetaan uudelleen. Komissio odottaa tämän saavan liikkeelle uusia julkisia tai yksityisiä sijoittajia.

2.3 Euroopan laajuisia televiestintäverkkoja koskevassa ehdotuksessa komissio määrittelee suuntaviivat tavoitteille ja painopisteille kehitettäessä laajakaistaverkkoja ja digitaalipalveluiden infrastruktuuria televiestintäalalla. Päämääränä on

- parantaa Euroopan talouden kilpailukykyä pk-yrityksiä suosien
- edistää kansallisten verkkojen yhteenliitettävyttä, yhteentoimivuutta ja saatavuutta
- kehittää digitaaliset sisämarkkinat.

⁽⁴⁾ ETSK:n lausunto aiheesta *Laajakaistayhteydet kaikille: sähköisen viestintän yleispalveluiden kehitys*, EUVL C 175, 28.7.2009, s. 8; ETSK:n lausunto aiheesta *Euroopan digitaalistrategia*, EUVL C 54, 19.2.2011, s. 58; ETSK:n lausunto aiheesta *Ensimmäisen radiotaajuuspoliittisen ohjelman perustaminen / Laajakaista Euroopassa: investointi digitaalivetoiseen kasvuun*, EUVL C 107, 6.4.2011, s. 53 ja monet muut lausunnot.

⁽⁵⁾ Komission tiedonanto *Eurooppa 2020 -strategiaa tukeva talousarvio*, COM(2011) 500 final.

2.4 Asetuksella pyritään poistamaan digitaalisten sisämarkkinoiden toteuttamista häiritsevät pullonkaulat parantamalla verkon saatavuutta sekä pääsyä julkisten digitaalipalvelujen infrastruktuuriin. Tavoitteena on vähentää tarjontaan liittyviä ongelmia, joista kertovat alan yritysten lukuisat konkurssit sekä aikaisempaa pienemmät investoinnit laajakaistayhteyksiin ja yleisen edun mukaisesti, mutta huonosti kannattaviin palveluihin (esimerkiksi sähköinen terveydenhuolto, sähköinen henkilökortti, sähköiset hankinnat ja niiden yhteentoimivuus yli rajojen). Palveluiden kysyntäkin voi kasvaa ainoastaan, jos kaikilla kansalaisilla on pääsy digitaalisiin verkkoihin.

2.5 Ehdotuspakettiin sisältyy innovatiivisia rahoitusvälineitä, joilla voidaan tukea vipuvaikutuksen avulla julkisia ja yksityisiä investointeja sekä avustusten kautta tapahtuvaa yhteisrahoitusta infrastruktuureihin, jotta vuoteen 2020 mennessä voitaisiin säästää digitaalistrategian tavoite siitä, että kaikkien eurooppalaisten saatavilla on 30 Mbit/s nopeudella toimiva laajakaistayhteys ja vähintään 50 %:lla kotitalouksista on mahdollisuus käyttää yhteyttä, jonka tiedonsiirtonopeus on yli 100 Mbit/s.

2.6 Yhteistä etua koskevien hankkeiden painopisteet ovat seuraavat:

- huippunopeat laajakaistaverkot, jotka takaavat vähintään 100 Mbit/s tiedonsiirtonopeuden
- saarialueiden ja syrjäisten alueiden liittäminen laajakaistaverkon kautta unionin keskusalueisiin sekä vähintään 30 Mbit/s tiedonsiirtonopeuden takaaminen näille alueille
- tuki digitaalipalvelujen infrastruktuurien keskeisille alustoille
- toimet synergian ja yhteentoimivuuden aikaansaamiseksi televiestintäalan yhteistä etua koskevien eri hankkeiden välillä
- yhteistä etua koskeviin hankkeisiin voi myös sisältyä yhteisön muissa ohjelmissa, kuten ISA-ohjelmassa (yhteentoimivuusratkaisut eurooppalaisille julkishallinnoille), toteutetut sähköiset palvelut
- yhteistyö kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa verkkojen yhteentoimivuuden edistämiseksi
- komissio pyytää määrittelemättömäksi ajaksi valtuuksia liitteessä määriteltyjen, yhteistä etua koskevien hankkeiden kuvauksen tarkistamiseksi.

3. Yleistä

3.1 Synergioiden luomiseksi ja strategisena visiona komissio ehdottaa ensimmäistä kertaa yhteisen rahoitusvälineen luomista

liikenne-, energia- ja televiestintäalalle. Tämä uusi lähestymistapa on merkittävä ja voi toimia mallina myös jäsenvaltioiden infrastruktuuripolitiikoille. Verkkojen Eurooppa -välineen tavoitteena ovat älykkäät, kestävät ja täysin yhteenliitetyt verkot, mikä tukee myös EU:n sisämarkkinoiden toteutumista. Kun infrastruktuurihankkeiden uskottavuutta parannetaan ja niiden risikkeitä vähennetään, niihin on mahdollista houkutellessa enemmän rahoitusta julkiselta ja yksityiseltä sektorilta.

3.2 Uudessa tilanteessa laajakaistaverkkojen ja -palveluiden merkitys on erityisen merkittävä. ETSK on jo korostanut, että on tärkeää taata laajakaistan riittävä saatavuus kansalaisille sekä varmistaa, että käyttäjät hyötyvät mahdollisimman paljon aidosta kilpailusta palveluntarjoajien kesken. Lisäksi jäsenvaltioilta tarvitaan poliittisia toimia, joilla tuetaan investointeja infrastruktuuriin sekä innovointia. ⁽⁶⁾

3.3 Investoinnit televiestintään, erityisesti laajakaistaverkkoihin ja digitaalipalvelujen infrastruktuuriin, ovat välttämätön edellytys unionin älykkäälle, kestäväälle ja osallistavalle talouskasvulle. Tämän rahoitussitoumuksen ja sen täytäntöönpanevan asetuksen myötä digitaalistrategiassa määritellyn tavoitteen (vuoteen 2020 mennessä kaikille vähintään 30 Mbit/s ja 50 %:lle vähintään 100 Mbit/s tiedonsiirtonopeus) toteutuminen on lähempänä.

3.4 Komission päätös Verkkojen Eurooppa -välineen luomisesta on positiivinen vastaus ETSK:n ilmaisemiin huoliin ⁽⁷⁾ Euroopan digitaalistrategia -tiedonannossa esitetyn toimintasuunnitelman tietynlaisesta sekavuudesta ja epämääräisyydestä sekä televiestintäverkkoihin tehtyjen investointien riittämättömyydestä, joka johtuu monien yleishyödyllisten palveluiden heikoista tuotto-odotuksista sekä syrjäisten alueiden objektiivisista vaikeuksista. Tämä on suuri este yhteisen, nopean, kaikkien saatavilla olevan ja kestävä eurooppalaisen tietöalueen luomiselle paikallishallintoa, kansalaisia, yrityksiä ja voittoa tavoittelematonta sektoria varten.

3.5 ETSK on useissa lausunnoissa todennut, että laajalle levinneet laajakaistayhteydet ovat paitsi keskeinen edellytys nykyaikaisen talouden kehitykselle, myös välttämätön tekijä pyrittäessä lisäämään taloudellisesti ja kulttuurisesti heikossa asemassa olevien ihmisten ja kokonaisten alueiden hyvinvointia ja osallistumista tietoyhteiskuntaan. ⁽⁸⁾ Muistutettakoon, että jo laajakaistan levinneisyserojen umpeen kuromista koskevassa, 20. maaliskuuta 2006 annetussa tiedonannossa ⁽⁹⁾ todetaan, että "laajalle levinneet laajakaistayhteydet ovat keskeinen edellytys nykyaikaisen talouden kehitykselle ja tärkeä osa Lissabonin toimintasuunnitelmaa."

⁽⁶⁾ ETSK:n lausunto aiheesta *Sähköiset viestintäverkot*, EUVL C 224, 30.8.2008, s. 50.

⁽⁷⁾ ETSK:n lausunto aiheesta *Euroopan digitaalistrategia*, EUVL C 54, 19.2.2011, s. 58.

⁽⁸⁾ ETSK:n lausunto aiheesta *Laajakaistayhteydet kaikille: sähköisen viestintän yleispalveluiden kehitys*, EUVL C 175, 28.7.2009, s. 8 ja ETSK:n lausunto aiheesta *Digitaalisen lukutaidon, osaamisen ja osallisuuden parantaminen*, EUVL C 318, 29.10.2011, s. 9.

⁽⁹⁾ COM(2006) 129 final.

3.6 Tarve vahvalle eurooppalaiselle sitoumukselle tällä alalla ilmaistiin yksimielisesti ja voimakkaasti myös ensimmäisessä digitaalistrategiaa käsitelleessä yleiskokouksessa, joka järjestettiin Brysselissä 16.–17. kesäkuuta 2011 komission varapuheenjohtajan Neelie Kroesin johdolla ja johon osallistui yli 1 000 eri tahojen edustajaa: sisällöntuottajia, laitevalmistajia, sijoittajia ja maailman johtavia televiestintäalan yrityksiä.⁽¹⁰⁾ Osallistujat jakoivat laajalti komission arvion, jonka mukaan nykyinen televiestintäalan investointimalli on riittämätön takaamaan taloudellisesti saavutettavien ja laadukkaiden (nopeiden, toimintavarmojen, kohtuuhintaisten ja kaikkien saatavilla olevien) laajakais-tainfrastruktuurien leviämisen. Tähän liittyen ETSK katsoo, että Intian tilannetta olisi mielenkiintoista analysoida tarkemmin. Siellä liittohallitus on ilmoittanut liittävänsä laajakaistaverkkoon 600 miljoonaa kansalaista kiinteän ja langattoman teknologian yhdistelmällä vuoteen 2014 mennessä. Sitoumus on ulottuvuudeltaan verrattavissa EU:n pyrkimyksiin, joten Intian hankkeesta saatuja hyviä käytäntöjä voitaisiin tarkastella ETSK:n alaisessa EU:n ja Intian pyöreän pöydän ryhmässä.⁽¹¹⁾

4. Erityistä

4.1 Komission luetteloimiin tukikelpoisiin yleisen edun mukaisiin hankkeisiin kuuluvat muun muassa seuraavat: julkishallinnon Euroopan laajuiset hyvin nopeat runkoverkkoyhteydet; rajatylittävät sähköisen hallinnon palvelut, jotka perustuvat kaikkialla yhteentoimiviin tunnistus- ja varmennusmenettelyihin (menettelyt yritysten perustamiseksi, rajatylittävät hankintapalvelut, sähköinen oikeudenkäyttö ja sähköiset terveyspalvelut, erityisesti radiologian etäpalvelut); kulttuuriperinnön digitalisointi; turvallinen internet alaikäisille ja huijausten torjuminen sähköisessä kaupankäynnissä; älykkäät energiapalvelut.

4.2 Näillä hankkeilla tuetaan talouskasvua ja sisämarkkinoiden kehitystä ja vahvistetaan näin EU:n talouden ja myös pk-yritysten kilpailukykyä sekä parannetaan kansalaisten elämänlaatua, yritysten toimintaedellytyksiä ja hallintoa edistämällä kansallisten televiestintäverkkojen yhteenliittämistä, yhteentoimivuutta ja saatavuutta.

4.3 Komissio on jo aiemmin eritellyt suurimmat ongelmat, jotka ovat esteenä Euroopan digitaalistrategian⁽¹²⁾ (yksi Eurooppa 2020 -strategian seitsemästä lippulaivahankkeesta) tavoitteiden saavuttamiselle. ETSK on todennut tähän liittyen, että "se, että poliittisia aloitteita ei ole pantu asianmukaisesti täytäntöön, on pahentanut eurooppalaisen digitaalisen talouden passiivisuutta, joka johtuu epäyhtenäisyydestä ja investointien puutteesta".⁽¹³⁾

⁽¹⁰⁾ Digitaalistrategian yleiskokous, ks. http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/daa/index_en.htm.

⁽¹¹⁾ Ks. intialaisen puhelinyhtiön MTNL:n (Manhagar Telephone Nigam Limited) toimitusjohtajan AK. Bhargavan lausuma: "Laajakaistan leviämisen edistämiseksi on välttämätöntä, että ennen kysyntää on olemassa kaikkialle ulottuvat perusrakenteet. Palvelujen tulee olla korkealaatuisia ja ennen kaikkea kohtuuhintaisia." Broadband Tech India, 12.9.2011.

⁽¹²⁾ COM(2010) 245 final/2.

⁽¹³⁾ ETSK:n lausunto aiheesta *Euroopan digitaalistrategia*, EUVL C 54, 19.2.2011, s. 58.

4.4 Komitea tukee komission ehdotusta siitä, että jäsenvaltioiden tulisi pyrkiä luomaan EU:n kansalaisille hyödyllisiä palveluita ja sisältöä tarjoava integroitu verkko, vaikka ehdotuksessa ei vielä tarkastella mahdollisuutta luoda kaikille kansalaisille eurooppalainen sähköinen henkilöllisyys (eID), jolla helpotettaisiin sähköisten palveluiden tarjoamista ja kaupankäyntiä verkossa. ETSK on jo aiemmin antanut asiasta erillisen suosituksen.⁽¹⁴⁾

4.5 Komission ehdottama rahoitusväline voi ratkaista ongelman, joka on tähän asti rajoittanut vahvan infrastruktuurin rakentamismahdollisuuksia. Jos digitaalipalveluiden infrastruktuuria tuetaan pelkästään rakennerahastojen sekä kilpailukyvyyn ja innovoinnin puiteohjelman kautta ja ainoastaan pilottihankkein, ei ole mahdollista saavuttaa digitaalipalveluiden merkittävään leviämiseen tarvittavaa kriittistä massaa. Tällä hetkellä laajakais-tainvestoinnit ovat monilla alueilla riittämättömiä kilpailun puuttumisen ja suuren kaupallisen riskin vuoksi, ja sähköiset julkiset palvelut ovat usein alikehittyneitä ja huonosti yhteentoimivia teknisten ratkaisujen hajanaisuuden vuoksi. Jos tällä tiellä jatketaan, digitaaliset sisämarkkinat eivät toteudu ja monet Euroopan kansalaiset jäävät syrjään tietoyhteiskunnasta.

4.6 ETSK pitää tärkeänä, että näistä määrärahoista rahoitettavat hankkeet noudattavat verkon teknologianeuroliteetin periaatetta, joka on aidosti avoimen internetin kannalta keskeinen.⁽¹⁵⁾

4.7 Jo vuosien ajan ETSK on vahvasti painottanut, että internetyhteys olisi ehdottomasti sisällytettävä yleispalveluiden joukkoon.⁽¹⁶⁾ Jälleen on todettava, että komissio ei halua puuttua tähän tärkeään kysymykseen, sillä yleispalvelun soveltamisalan tarkastelun yhteydessä komission jäsen Kroes sulki pois mahdollisuuden matkapuhelinpalveluiden ja nopeiden internetyhteyksien sisällyttämisestä.⁽¹⁷⁾ Komissio perusti johtopäätöksensä maaliskuussa 2010 käynnistettyyn julkiseen kuulemiseen, jonka mukaan seurauksena voisi olla raskas taakka elinkeinolle sekä kuluttajahintojen nousu joissakin jäsenvaltioissa, joissa nämä palvelut ovat vielä heikolla tasolla.

4.8 On yllättävää, että komissio tukee vahvasti tarvetta parantaa infrastruktuurien laatua unionissa ratkaisevalla tavalla, mutta suhtautuu edelleen hyvin varauksellisesti vuodelta 2002 peräisin olevan yleispalvelua koskevan lainsäädännön muuttamiseen televiestintäalan osalta.⁽¹⁸⁾

⁽¹⁴⁾ ETSK:n lausunto aiheesta *Euroopan digitaalistrategia*, EUVL C 54, 19.2.2011, s. 58.

⁽¹⁵⁾ ETSK:n lausunto aiheesta *Verkon neutraliteetti*, EUVL C 24, 28.1.2012, s. 139.

⁽¹⁶⁾ ETSK:n lausunto aiheesta *Laajakaistayhteydet kaikille: sähköisen viestinnän yleispalveluiden kehitys*, EUVL C 175, 28.7.2009, s. 8; ETSK:n lausunto aiheesta *Euroopan digitaalistrategia*, EUVL C 54, 19.2.2011, s. 58; ETSK:n lausunto aiheesta *Ensimmäisen radiotaajuuspoliittisen ohjelman perustaminen / Laajakaista Euroopassa: investointi digitaalivetoiseen kasvuun*, EUVL C 107, 6.4.2011, s. 53 ja monet muut lausunnot.

⁽¹⁷⁾ Tiedote 23. marraskuuta 2011, ks. IP/11/1400.

⁽¹⁸⁾ Yleispalveludirektiivi 2002/22/EY, annettu 7.3.2002.

ETSK ymmärtää komission mainitsemat taloudelliset vaikeudet, mutta katsoo silti, että odoteltaessa tämän ensisijaisen tavoitteen mahdollisimman pikaista toteuttamista jokaiselle kansalaiselle olisi taattava julkinen tai yksityinen laajakaistayhteys taloudellisesti ja logistisesti kohtuullisin kustannuksin.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta"

COM(2011) 658 final – 2011/0300 COD

(2012/C 143/25)

Esittelijä: **Egbert BIERMANN**

Euroopan parlamentti päätti 15. marraskuuta 2011 ja neuvosto 29. marraskuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 172 artiklan ja 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta

KOM(2011) 658 lopullinen – 2011/0300 COD.

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 3. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 131 ääntä puolesta ja 1 vastaan 2:n pidättyessä äänestämästä.

Käsillä oleva lausunto on osa ETSK:n laatimaa viiden lausunnon pakettia aiheesta "**Verkkujen Eurooppa -väline**" (CEF) ja sen suuntaviivoista, jotka Euroopan komissio antoi lokakuussa 2011. Pakettiin sisältyvät lausunnot kuuluvat asiakokonaisuuksiin **TEN/468 "Verkkujen Eurooppa -väline"** (esittelijä: Raymond HENCKS), **TEN/469 "Televiestintäverkkoja koskevat suuntaviivat"** (esittelijä: Antonio LONGO), **TEN/470 "Energiainfrastruktuurien suuntaviivat"** (esittelijä: Egbert BIERMANN), **TEN/471 "Suuntaviivat liikenneverkon kehittämiseksi"** (esittelijä: Stefan BACK) ja **TEN/472 "Hankejoukkolainoja koskeva aloite"** (esittelijä: Armin DUTTINE).

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK kannattaa tavoitetta ajanmukaistaa ja laajentaa kattavasti Euroopan energiainfrastruktuuria. Tehokas, vakaa ja energihuollon varmistava Euroopan energiainfrastruktuuri on energialähteiden, toimittajien ja kauttakulkureittien monipuolistamisen ohella EU:n turvallisten ja vakaiden toimitusten perusta.

1.2 Rahoituskriisi on osoittanut, että etenkin vakaat teolliset rakenteet ovat vakaiden pk-rakenteiden ohella arvonalisatekijöitä, jotka nopeuttavat ulospääsyä kriisistä. Molemmilla aloilla perusedellytyksenä on vankka energiainfrastruktuuri, jolla varmistetaan korkea toimitusvarmuus.

1.3 Energiaa on tulevaisuudessa kuljetettava pitkiä matkoja useammin ja suurempia määriä kuin nykyisin on mahdollista. Tätä varten on, kuten Euroopan komission ehdotuksessa esitetään, luotava edellytykset ja toteutettava ne.

1.4 Enimmäisjännitteellä tapahtuvaa tasavirran siirtoa on kehitettävä Euroopan laajuisena vakaana verkkona. Tähän asti käytetyt lineaariset yhteydet eivät ole toimintavarmoja.

1.5 Euroopassa on rakennettava yhteenliittäjä pullonkaulojen välttämiseksi. Pullonkaulojen hallinnoinnilla edistetään toimitusten vakauttamista.

1.6 Vasta Euroopan laajuisen energiainfrastruktuurin myötä kaikki EU-maat voivat hyötyä kansallisten energialähteiden tarjoamista sijaintipaikkaeduista. Tämä koskee niin vesi- ja tuulivoiman käyttöä kuin aurinkoenergiälaitteiden hyödyntämistä Etelä-Euroopassa. Myös fossiilisten energialähteiden, kuten öljyn, kaasuun ja hiilen, käyttöä voitaisiin näin optimoida.

1.7 Vain laajentamalla energiainfrastruktuuria voidaan siirtyä kestäväpohjaiseen, varmaan ja vähän hiilidioksidia tuottavaan energihuoltoon.

1.8 ETSK kannattaa "Verkkujen Eurooppa" -välineen luomista. Tähän mennessä on olemassa vain arvioita tarvittavien investointimääristä. Toteuttaminen edellyttää kuitenkin todellisen investointitarpeen konkreettista määrittelyä sekä nykyistä parempia perusedellytyksiä ja suurempia innovointiin kohdennettuja varoja Euroopan energiainfrastruktuurin laajentamiseksi. Tämä ei saa tapahtua yhtä lailla tarpeellisen jäsenvaltioiden ja alueiden jakeluverkkojen laajentamisen kustannuksella. Kaikilla tasoilla tarvitaan yksityisinvestointeja edistäviä verkon käyttömaksuja. Yhtä lailla tarvitaan tehokkaita julkisia takuu- ja tuki-ohjelmia, jotta luodaan kannustimia yksityisinvestoinneille.

1.9 Hankkeiden hyväksymiskriteerit ovat erityisen tärkeitä. Niiden on oltava ymmärrettäviä verkonhaltijoille, energiantuottajille ja -kuluttajille sekä kansalaisille. Ehdotuksessa esitetty kansalaisten ja alueiden osallistusrakenne on kannatettava. Tämän vuoksi ETSK kannattaa ehdotetun asetuksen liitteessä esitettyjä hankkeiden hyväksymiskriteereitä.

1.10 Euroopan sähköverkkoa on laajennettava kulutustasapainon optimoimiseksi mutta myös tehokkuuspotentiaalin hyödyntämiseksi. Jotta verkoston laajentaminen ei haittaa kasvua Euroopassa, on hyväksymismenettelyjä nopeutettava tuntuvasti. Ehdotetussa asetuksessa tehdyt ehdotukset ovat myös tässä kannatettavia. Jäsenvaltioita kehoitetaan käynnistämään tätä varten tarvittavat kansalliset toimet lainsäädännön mukauttamiseksi.

1.11 ETSK katsoo, että lähtökohtaisesti tarvitaan nykyistä enemmän hyväksyntää ja vuoropuhelua kaikkien asianomaisten välille, jotta selviydytään verkoston laajentamisen haasteista.

1.12 On tehtävä lisätutkimusta, jotta älykkäiden verkkojen, varastointikapasiteetin ja älykkäiden energialähdedyhdistelmien avulla tasoitetaan uudistuvista energialähteistä peräisin olevan sähköntuotantovaihtelut. Toteutusta varten on luotava EU:n laajuinen oikeusvarmuus.

1.13 Erityistä huomiota on kiinnitettävä Euroopan sähköverkon vakauteen muuttuvissa olosuhteissa, kun uudistuvista energialähteistä syötetään verkkoon yhä enemmän sähköä, jonka tuotanto vaihtelee. Jännite ja taajuus eivät saa vaihdella.

1.14 Euroopan laajuisen energiainfrastruktuurin luominen edellyttää kansalaisten laaja-alaista hyväksyntää. Ehdotetussa asetuksessa esitetyt mahdollisuudet ovat tässä yhteydessä merkittävä askel. Kyseisiä mahdollisuuksia on tarvittaessa laajennettava yksittäisissä EU-maissa.

1.15 Ylikansallisten energiaverkkojen rakentaminen ja käyttö asettavat työntekijöille erityisen suuria vaatimuksia. Toteutuksessa ovat keskeisessä osassa tehtävien edellyttämä pätevyys ja täydennyskoulutus. Tarvitaan etenkin korkeasti koulutetuille työntekijöille, kuten johtajille ja insinööreille, suunnattua erityistä täydennyskoulutusta, jonka olisi ulotuttava innovointiin, tutkimukseen ja riskien ehkäisyyn eri maiden välisen energiansiirron yhteydessä sekä jatkuvasti kehittyvään kansalliseen lainsäädäntöön. Julkisten hankintojen yhteydessä on noudatettava työntekijöiden perusoikeuksia.

1.16 ETSK on tyytyväinen siihen, että on tarkoitus säilyttää kattava kaasuverkko. Toimitusvarmuus paranee, kun verkkoon liitetään eri kaasuntuotantoalueita.

1.17 EU:n käynnistämät tutkimushankkeet hiilidioksidin erottamiseksi ja varastoinniseksi etenevät vaivalloisesti. Jo nyt olisi kuitenkin suunniteltava verkko, joka yhdistää tutkimuskeskukset ja mahdolliset varastointipaikat tai joka toimii varastona. Nykyisin on kuitenkin epävarmaa, toteutuuko verkko ennen vuotta 2020. ETSK kehottaa käynnistämään seurantaprosessin, jossa tutkitaan ja testataan kyseisen teknologian sovellettaavuutta (ks. myös CESE 1203/2008 – Hiilidioksidin geologinen varastointi – esittelijä: Gerd Wolf) (1).

2. Johdanto

2.1 Euroopan energiatulevaisuuden muotoilu on suuri haaste Euroopan poliitikalle ja eurooppalaiselle yhteiskunnalle. Tämän tavoitteen toteuttaminen edellyttää johdonmukaista, tavoitteellista ja käytännönläheistä toimintaa esimerkiksi toteutettavuus- tutkimusten pohjalta. Tällaiseen toimintaan on sisällyttävä jäsenvaltioiden rajat ylittävä yhteiseurooppalainen malli.

2.2 Yhteisten eurooppalaisten toimien johtoajatuksena on EU:n kolme energiapoliittista tavoitetta – toimitusvarmuus, kilpailukyky ja kestävyys. Näihin kolmeen tavoitteeseen pyrittäessä on kuitenkin otettava huomioon myös sosiaalinen vastuu, eli on varmistettava, että kohtuuhintainen energia on kaikkien EU:n kansalaisten ulottuvilla.

2.3 Komissio antoi 17. marraskuuta 2010 tiedonannon aiheesta "Energiainfrastruktuurien painopisteet vuodelle 2020 ja sen jälkeen". Tiedonannossa vaaditaan Eurooppaan uutta energiainfrastruktuuripoliittikkaa. Sen mukaan verkoston kehittämistä on vastedes määrä koordinoitava Euroopan laajuisesti. Tämä tarkoittaa samalla Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskevien nykyisten strategioiden ja mallien tarkistamista ja kehittämistä.

2.4 Komissio antoi 19. lokakuuta 2011 lopulta ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan laajuisen energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta. Tavoitteena on luoda energiainfrastruktuurin sisämarkkinat, joiden on määrä tulla voimaan 1. tammikuuta 2013. Euroopan laajuinen energiainfrastruktuuri on näin ollen osa Euroopan energiasuunnitelmaa 2020. Suunnitelmaan sisältyy kaikkien jäsenvaltioiden yhdistäminen eurooppalaiseen verkkoon, kestäväpohjaisen energiantuotannon edistäminen, energiatehokkuuden parantaminen, kasvihuonekaasupäästöjen alentaminen sekä uusiutuvien energialähteiden kehittäminen.

2.5 Energiainfrastruktuurilla on vastedes erittäin paljon suurempi merkitys: Saksan liittohallituksen eettinen toimikunta "Turvallinen energiahuolto" kuvaa sitä korkeaan teknologiaan perustuvan talouden avaintekijäksi (2).

(1) EUVL C 27, 3.2.2009, s. 75.

(2) Eettisen toimikunnan "Turvallinen energiahuolto" laatima asiakirja *Deutschlands Energiewende – Ein Gemeinschaftswerk für die Zukunft* ("Uusiin energiamuotoihin siirtyminen Saksassa – yhteishanke tulevaisuutta varten"), Berliini, 30. toukokuuta 2011, s. 37.

2.5.1 Sähkönsiirrossa tämä tarkoittaa enimmäisjännitteellä siirrettävään tasavirran verkon (sähkönsiirron valtaväylä) laajentamista koko unioniin, mukaan luettuina yhteenliittännät, sähkön varastoinnin tutkimus ja kehittäminen, älykkäiden ja hajautettujen sähkönjakelujärjestelmien (*smart grids*) laajentaminen sekä älykkään sähkönkäytön ohjaus.

2.5.2 Maakaasulla on myös tulevaisuudessa avainasema eurooppalaisessa energialähteiden yhdistelmässä pyrittäessä tasoitamaan sähköntuotannon vaihteluita ja varmistamaan peruspalvelut. Korkeapaineisen putkiverkoston ja vastaavan varastointikapasiteetin rakentamista on nopeutettava. Koska varastointikustannukset ovat nykyisestä näkökulmasta suhteellisen korkeita, on punnittava, voidaanko maakaasun varastointi ainakin osittain korvata muilla energiantuotantomuodoilla.

2.5.3 Keskipitkällä aikavälillä öljyllä on edelleen keskeinen rooli etenkin maantiiliikenteessä. Näin ollen myös tässä yhteydessä on laajennettava ja optimoitava kuljetusrakenteita ottaen huomioon laaja toimitusvarmuus.

2.5.4 Lisäksi on rakennettava infrastruktuuri hiilidioksidikuljetuksia varten. Parhailaan käydään keskustelua kyseisen tekniikan eduista ja haitoista. Tässä yhteydessä tarvitaan vielä lisää tutkimus- ja kehittämistoimia ja kansalaisten hyväksymistä edistäviä toimia, joten on varauduttava toteutuksen viivästymiseen.

2.6 Jäsenvaltioiden kotimaiset energiamuodot on integroitava Euroopan energiainfrastruktuuriin. Esimerkiksi erittäin ajanmukaiset öljy- ja hiilivoimalaitokset voivat antaa panoksen peruspalvelujen tarjontaan ja tasoittaa sähköntuotannon vaihteluita.

3. Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi

3.1 Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista annetun asetusehdotuksen sisältö perustuu jäsenvaltioiden velvoitteeseen osallistua Euroopan laajuisiin infrastruktuuritoimiin ja samalla tehokkaiden kuljetusrakenteiden luomiseen. Energiankysynnän jatkuvasti kasvaessa on välttämättä rakennettava yhteenliittymiä Euroopan laajuisen energiaverkon aikaan saamiseksi. Tämä koskee kaikkia energia-aloja.

3.2 Ehdotuksessa esitetään 12 ensisijaista energiainfrastruktuurihanketta ja -aluetta. Jokainen jäsenvaltio osallistuu sitä koskeviin yksittäisiin hankkeisiin. Hankkeet ovat seuraavat:

— neljä sähkökäytävää: muun muassa pohjoisten merialueiden offshore-verkon ja pohjois-eteläsuuntaisen verkon rakentaminen

— neljä kaasukäytävää: muun muassa eurooppalaisten kaasuverkkojen laajentaminen tavoitteena toimitusvarmuus

— yksi öljykäytävä: myös tässä yhteydessä toimitusvarmuus on etusijalla

— kolme ensisijaista aihealaa, muun muassa älykkäiden verkkojen toteuttaminen sekä sähkönsiirron valtaväylien ja rajatylittävien hiilidioksidiverkkojen rakentaminen.

3.3 Komission ehdotuksessa esitetään neljää infrastruktuurialaa varten 15 luokkaa (muun muassa sähkönsiirron valtaväylät, sähkönvarastointilaitokset, kaasuputket, öljykuljetukset ja hiilidioksidiputkistot). Tämä on edellytyksenä sille, että kaikki asianomaiset voivat pitää lähtökohtana samoja ja hyväksytyjä käsitteitä.

3.4 Sama koskee komission ehdotuksessa esitettyjä sitovia sääntöjä, jotka koskevat alueellisesta toteutuksesta vastaavien ryhmien yhteistyötä. Nämä pelisäännöt koskevat kaikkia alueellisia ryhmiä, ja niiden tarkoituksena on optimoida yhteistyö. Kaikkien asianomaisten intressitahojen on määrä osallistua näihin ryhmiin. Säännöt ja indikaattorit ovat välttämättömiä, sillä hankkeilla on huomattavia vaikutuksia niin jäsenvaltioissa kuin valtionrajojen yli.

3.5 Koska niin sähkön hinnat kuin verkkohinnatkin vaihtelevat jäsenvaltioittain, esitetään kustannus-hyötyanalyysia varten menetelmä, jonka avulla voidaan laatia ja vertailla skenaarioita yksittäisillä energia-aloilla esimerkiksi kysynnän, hintojen ja tuotantokapasiteetin osalta.

3.6 Lopuksi esitetään avoimuutta ja yleisön osallistumista käsitteleviä suuntaviivoja. Tässä yhteydessä otetaan huomioon se, että jäsenvaltioittain erilaisten säännösten vuoksi on luotava yhtenäinen menettelytapa. Komissio ehdottaa menettelykäsikirjan laatimista. Tavoitteena on kansalaisten laaja-alainen osallistuminen. Tätä varten ehdotettuja sitovia säännöksiä on määrä soveltaa koko Euroopassa. Niiden avulla voidaan mukauttaa menettelyjä (ks. ehdotuksen liite II).

3.7 Näin avautuu myös mahdollisuuksia toteuttaa kokeilu-hankkeita kansalaisosallistumisen edistämiseksi tavoitteena luoda eurooppalaista osallistumiskulttuuria.

3.8 Alue- ja paikallisviranomaisten, talouselämän ja kansalaisten osallistuminen saa näin aivan uuden ulottuvuuden. Hankkeisiin eivät osallistu vain yhden valtion vaan asianomaisten jäsenvaltioiden kansalaiset. Osallistuminen on näin ollen

lähes ylikansallista, mikä voi ja minkä tulisi johtaa eurooppalaiseen osallistumiskulttuuriin. Alueiden komitea on tuonut tämän näkökohdan laajasti esiin lausunnossaan "Energiainfrastruktuurien painopisteet vuodelle 2020 ja sen jälkeen" ⁽³⁾ (ks. muun muassa kohdat 3 ja 4).

3.9 Mahdollisen asetuksen täytäntöönpanon oikeusperustana on etenkin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 171 artiklan 1 kohta, joka on muotoiltu yksiselitteisesti, sekä menettelytasolla 172 artiklassa määrätty yhteispäätösmenettely. On tärkeää, että energialähteiden yhdistelmää koskeva jäsenvaltioiden nykyinen toimivalta säilytetään. Tätä taustaa vasten EU:n toimivalta Euroopan laajuisten verkkojen alalla on hyödyllinen, ja sitä olisi edelleen laajennettava.

3.10 Euroopan energiainfrastruktuurin laajentamiseen tarkoitettujen rahoituskehysten vuoteen 2020 asti arvioidaan olevan noin 210 miljardia euroa ⁽⁴⁾. Yksityissijoittajilta odotetaan noin 50 prosentin osuutta. Tämän osuuden saavuttamiseksi komissio keskustelee parhaillaan rahoitusvälineistä ja kehittää niitä. Rahoitusvälineitä arvioidaan asiakokonaisuutta "Eurooppa 2020 -hanke-joukkolainoja koskeva aloite / infrastruktuurihankkeet" käsittelevässä TEN-jaoston valmisteluryhmässä ⁽⁵⁾.

3.11 Ehdotetun asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1. tammikuuta 2013. Asetuksen rahoitusperiaatteet ovat osa suunniteltua EU:n yhteistä rahoituskehystä 2014–2020.

4. ETSK:n huomiot

4.1 Energiahuolto ja ajanmukainen energiainfrastruktuuri on eurooppalaisen yhteiskunnan kehittämisen perusedellytys. Tätä taustaa vasten ETSK suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen. Se on merkittävä toimenpide pyrittäessä toteuttamaan energiapoliittisia tavoitteita vuoteen 2020 mennessä.

4.2 Ehdotettu ratkaisu on markkinoiden avoimuuden, tarvittavan sääntelyn ja markkinoiden vapauden välinen keskitie. Tämä on myönteinen näkökohta. Energiamarkkinoiden sääntely vaihtelee nykyisin jäsenvaltioittain, mikä saattaa aiheuttaa eturistiriitoja. Näin ollen on pyrittävä lähentämään jäsenvaltioiden energiamarkkinoita säilyttäen samalla jäsenvaltioille tarpeelliset seikat.

4.3 Etenkin kaikkia sitovia yhteisiä indikaattoreita ja sääntöjä käsittelevissä ehdotuksissa tarjotaan mahdollisuus yhteiseen tavoitteelliseen toimintaan. Näin minimoidaan ennalta käsitteelliset kiistat.

⁽³⁾ EUVL C 259, 2.9.2011, s. 48–53

⁽⁴⁾ Korkeajännitteisiin sähkönsiirtojärjestelmiin, varastointiin ja älykkäisiin verkkosovelluksiin tarvitaan komission ehdotuksen mukaan arviolta noin 140 miljardia euroa, korkeapaineisiin kaasunsiirtoputkiin noin 70 miljardia euroa ja hiilidioksidin siirtoinfrastruktuuriin noin 2,5 miljardia euroa.

⁽⁵⁾ Ks. ETSK:n lausunto aiheesta "Eurooppa 2020 -hanke-joukkolainoja koskeva aloite/infrastruktuurihankkeet" (Ks. tämän virallisen lehden sivu 3).

4.4 Tavoitteeseen rakentaa energian superverkko ja luoda hajautettuja älykkäitä verkkoja liittyy useita myönteisiä vaikutuksia:

— Etenkin Euroopan syrjäseuduille luodaan enemmän ja parempia työpaikkoja.

— Euroopan asema teollisuuden ja palvelujen sijaintipaikkana vahvistuu globaalissa kilpailussa turvallisen energiahuollon ansiosta. Tämä koskee etenkin pk-yrityksiä.

— Euroopan energiainfrastruktuurin ajanmukaistaminen ja laajentaminen edistää energiatehokkuutta.

— Kun samanaikaisesti luodaan ylikansallinen infrastruktuuri ja laajennetaan alueellisia verkkoja, voidaan entistä tehokkaammin poistaa nykyisiä energiansaantivaikeuksia.

— Tavoitteeseen lisätä kilpailua energiamarkkinoilla sisältyvä mahdollisuus vakauttaa tai jopa laskea hintoja. Tämän toteutumista estää kuitenkin osittain huomattava sääntelytarve, joka voi vaikuttaa kielteisesti hintoihin. Olisi käynnistettävä poliittinen pohdintaprosessi valittavasta suunnasta.

4.5 Alue- ja paikallisviranomaisten suunniteltu osallistuminen edistää niiden ehdottamien infrastruktuuri-innovaatioiden hyväksyntää. Tätä seikkaa alueiden komitea on erityisesti korostanut lausunnossaan.

4.6 Verkkosääntely on suunnattava uudelleen. Tässä yhteydessä on löydettävä keino korvata tuottoon tähtäävä verkonhaltijoiden suuntautuminen pidemmälle menevillä malleilla. Tekninen toteutettavuus on tässä yhteydessä yksi avainkysymys taloudellisen, kestäväpohjaisen ja sosiaalisen ulottuvuuden toteuttamisen ohella.

4.7 Ajanmukaisen energiainfrastruktuurin keskeinen osa on energian varastointi. Tähän asti se on koskenut pääasiassa maakaasua ja öljyä. Nykyistä energian varastointia on määrä laajentaa sähkön varastointiin. Yleisesti ottaen on kysyttävä, ovatko hankkeet yhteisen edun mukaisia vai kansallisia projekteja. Asiaa koskevia EU:n säännöksiä ei vielä ole, ja siihen liittyy vakavia oikeudellisia kysymyksiä. Komitea kehottaaakin komissiota esittämään ehdotuksen, jolla luodaan energian varastoinnin yhteyteen oikeusvarmuutta. Ehdotuksessa on tähänastisten energian varastoinnin edistämismahdollisuuksien lisäksi otettava huomioon kaikki mahdolliset tekniset vaihtoehdot, esimerkiksi akut, höyrytekniikat, vety tai metaani. Lisäksi olisi toivottavaa, että toteutuksen ohella edistettäisiin tutkimushankkeita.

4.8 Jäsenvaltioissa, joissa on talous- ja sosiaalineuvostoja, olisi kuultava niitä ja annettava niille neuvonantajan rooli suunnittelussa ja toteutuksessa.

4.9 Jäsenvaltioiden säännökset henkilöstön osallistumisesta sisällytetään alueellisiin energiainfrastruktuurihankkeisiin. Tämä on eurooppalaisiin infrastruktuurihankkeisiin liittyvien nykyisten ja tulevien työpaikkojen sosiaalisen ulottuvuuden keskeinen edellytys.

4.10 Kitkattoman toteutuksen varmistamiseksi infrastruktuurihankkeissa mukana olevilla työntekijöillä on oltava vaativien tehtävien edellyttämä pätevyys, ja heille on tarjottava täydennyskoulutusta.

4.11 EU:n kansalaisille on tiedotettava tarkkaan tulevista infrastruktuurihankkeista. Ilman kansalaisten laajaa hyväksyntää niiden toteuttaminen ei ole mahdollista.

4.12 Infrastruktuurikustannukset ovat osa loppukäyttäjien maksamaa energian hintaa. Käytännössä ne siirretään kuluttajahintoihin. Tässä piilee se vaara, ettei sähkö ole kaikkien ulottuvilla. Asiaa käsitellään ehdotuksessa vain pintapuolisesti. Liitännäistoimena on laadittava malleja energiaköyhyyden poistamiseksi Euroopasta. Tässä yhteydessä on loppujen lopuksi ratkaistava, miten pitkälle onnistutaan luomaan kilpailua energia-markkinoilla ja estämään näin hintojen nousua.

4.13 Infrastruktuurikustannuksia optimoidaan myös tuottamalla oikeanlaista energiaa oikeassa paikassa. Tuulienergiaa on

tuotettava tuulisilla alueilla ja aurinkoenergiaa aurinkoisilla alueilla. Näin optimoidaan energiantuotannon ohella myös energian kuljetus.

4.14 Teollisuus ja pk-yritykset ovat edelleen keskeisiä arvonlisätekijöitä Euroopassa. Myös niiden toiminnalle ovat vakaa energiahuolto ja kilpailukykyiset hinnat globaaleilla markkinoilla keskeinen edellytys.

4.15 Avoin kysymys on suunniteltu infrastruktuurin rakentaminen hiilidioksidin siirtoa varten. Parhaillaan keskustellaan kyseisen tekniikan eduista ja haitoista. Koska keskipitkällä aikavälillä fossiiliset energialähteet, kuten öljy, kaasu ja hiili, ovat edelleen osa energialähteiden yhdistelmää Euroopassa, tarvitaan tukitoimia kyseisen tekniikan eteenpäin viemiseksi ja vastaavan infrastruktuurin rakentamiseksi, jotta voidaan saavuttaa EU:n pitkän aikavälin ilmastotavoitteet. Tällä hetkellä on kuitenkin tuskin lainkaan kokeiluhankkeita. On epävarmaa, edistytäänkö alalla vuoteen 2020 mennessä tai sen jälkeenkään.

4.16 Tätä taustaa vasten ETSK suhtautuu myönteisesti ehdotettuun asetukseen energiainfrastruktuureista ja kannattaa sen nopeaa täytäntöönpanoa komitean esittämät näkökohdat huomioon ottaen.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi"

COM(2011) 650 final – 2011/0294 COD

(2012/C 143/26)

Esittelijä: **Stefan BACK**

Euroopan parlamentti päätti 15. marraskuuta 2011 ja neuvosto 30. marraskuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 172 ja 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi

COM(2011) final – 2011/0294 COD.

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 3. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23 helmikuuta 2012 pitämässään 478 täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 133 ääntä puolesta, 1 vastaan ja 6:n pidättyessä äänestämästä.

Käsillä oleva lausunto on osa ETSK:n laatimaa viiden lausunnon pakettia aiheesta "Verkkojen Eurooppa -väline" (CEF) ja sen suuntaviivoista, jotka Euroopan komissio antoi lokakuussa 2011. Pakettiin sisältyvät lausunnot kuuluvat asiakokonaisuuksiin TEN/468 "Verkkojen Eurooppa -väline" (esittelijä: Raymond HENCKS), TEN/469 "Televiestintäverkoja koskevat suuntaviivat" (esittelijä: Antonio LONGO), TEN/470 "Energiainfrastruktuurien suuntaviivat" (esittelijä: Egbert BIERMANN), TEN/471 "Suuntaviivat liikenneverkon kehittämiseksi" (esittelijä: Stefan BACK) ja TEN/472 "Hankejoukkolainoja koskeva aloite" (esittelijä: Armin DUTTINE).

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) pitää komission tiedonantoa yhdenmukaisena eurooppalaisia infrastruktuureja käsittelevästä kasvupaketista (jäljempänä "tiedonanto") ja ehdotusta asetukseksi unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi (jäljempänä "ehdotus") tervetulleina. Tiedonannossa ehdotettu lähestymistapa ja ehdotuksessa esitetyt sääntelytoimenpiteet sen toteuttamiseksi liikennealalla vastaavat suurelta osin ETSK aiemmin antamien lausuntojen suosituksia.

1.2 ETSK yhtyy erityisesti ajatukseen, jonka mukaan multimodaaliset ja saumattomat rajatylittävät infrastruktuuriverkot, joihin sisältyy "viimeinen kilometri" ja joilla on hyvät yhteydet kolmansiin maihin, ovat ratkaisevan tärkeitä Eurooppa 2020 -strategian sekä vuonna 2011 julkaistussa valkoisessa kirjassa "Yhtenäistä Euroopan liikennealuetta koskeva etenemissuunnitelma" (jäljempänä "valkoinen kirja") määriteltyjen tavoitteiden onnistuneen toteuttamisen kannalta. ETSK kannattaa myös liikenne-, energia- ja digitaalialan yhdenmukaisia, infrastruktuuripoliittikkaa koskevaa lähestymistapaa, jolla voidaan saavuttaa synergiaa ja hyödyntää resursseja tehokkaasti. Tästä huolimatta ETSK esittää seuraavat kommentit.

1.3 ETSK pitää valitettavana, että ehdotuksen 10 artiklassa määritellyksi suunnittelun painopisteeksi ei ole asetettu tavoitetta saavuttaa synergioita muiden verkkojen kanssa.

1.4 ETSK toteaa, että ehdotuksessa asetetut hyvin pitkän aikavälin tavoitteet ja vuosiin 2020–2030 mennessä toteutettaviksi suunnitellut käytännönläheisemmät ja välittömämmät toimenpiteet ovat osittain ristiriidassa.

1.5 ETSK kannattaa kaksitasoista lähestymistapaa, johon kuuluvat kattava verkko ja ydinverkko. ETSK pitää kuitenkin tarpeellisenä pohtia, tulisiko ydinverkkokäytäviä pitää kolmantena tasona, joka korvaa ensisijaiset hankkeet nykyisissä suuntaviivoissa. Komitea perustelee ajatusta sillä, että ehdotuksen IV luku sisältää erityisiä kriteereitä ydinverkkokäytävien määrittelyä ja kehittämistä varten, mikä antaa niille selkeästi muusta ydinverkosta erotettavan erityisen luonteen. ETSK toteaa, että ennakoitavuus ja oikeusvarmuus kärsivät siitä, että ydinverkkokäytävät ja niiden ennakkoon määritellyt hankkeet on luetteloitu pelkästään aikavälillä 2014–2020 sovellettavan asiakirjan (ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa -välineestä) liitteessä, kun sekä ydinverkkokäytävät ja niiden hankkeet ovat pitkän aikavälin hankkeita, joiden ensisijaisen aseman on säilyttävä myös vuoden 2020 jälkeen.

1.6 ETSK:n mielestä edellä mainittu ennakoitavuutta ja oikeusvarmuutta koskeva ongelma voitaisiinkin ratkaista joko liittämällä ehdotukseen luettelo ydinverkkokäytävistä ja ennakkoon määritellyistä hankkeista tai säätämällä, että luettelo pysyy voimassa yhtä kauan kuin ehdotus, myöhemmät muutokset huomioon ottaen.

1.7 ETSK nostaa esiin ydinverkkokäytävien toteuttamisen helpottamiseksi suunnitellun koordinointi- ja hallinto-organisaation tärkeän roolin. Kyseinen organisaatio on kuitenkin välttämättä pidettävä virtaviivaisena, kohdennettuna ja kustannustehokkaana, ja sen selkeänä tavoitteena on oltava varmistaa toissijaisuusperiaatetta asianmukaisesti noudattaen, että suunnittelun rajanylittävät rajapinnat toimivat optimaalisesti kaikilla asianomaisilla tasoilla ja että käytävien pullonkauloja vältetään. ETSK toivoo ratkaisuja, joilla vältetään rinnakkaisia hallintojärjestelmiä ja toimintojen päällekkäisyyksiä eri käytäväjärjestelmien – kuten ydinverkkokäytävien ja kilpailukykyisen rahtiliikenteen eurooppalaisen rautateiden tavaraliikenneverkon (*European Rail Freight Network for Competitive Freight*) osien – yhtymäkohdissa.

1.8 ETSK:n mielestä tulisi pohtia, pitäisikö olla olemassa selkeä mahdollisuus luoda koordinoitimekanismi koko ydinverkolle – mukaan lukien ydinverkkoon kuuluvien satamien väliset merten moottoritiet -hankkeet – jotta voitaisiin edistää ydinverkon ja erityisesti sen rajanylittävän ulottuvuuden asianmukaista ja määräajassa tapahtuvaa toteutusta. ETSK korostaa, että mekanismi voisi auttaa suunnitteluviranomaisia saavuttamaan tasapainon eri tasojen kansallisten painopisteiden ja EU:n lisäarvon välillä sekä nostamaan EU:n lisäarvo esiin.

1.9 Ydinverkkokäytävien rakenteeseen liittyen ETSK panee merkille, että ehdotuksessa korostetaan niiden multimodaalista ja rajanylittävää luonnetta. Verkkojen Eurooppa -välineestä annetun ehdotuksen luettelon mukainen ydinverkkokäytävien rakenne on sidoksissa kilpailukykyisestä tavaraliikenteen eurooppalaisesta rautatieverkosta annetussa asetuksessa (EU) 913/2010 määriteltyihin rautateiden tavaraliikennekäytäviin. Koska ehdotuksen ensisijaisena tavoitteena on resurssitehokas multimodaalinen liikenne ja se, että jokaiseen ydinverkkokäytävään kuuluu vähintään kolme liikennemuotoa, tulisi myös muut liikenne- muodot ottaa huomioon.

1.10 ETSK katsoo, että käytävät tulisi määritellä ehdotuksen 48 ja 49 artiklassa määritellyn multimodaalisen ja resurssitehokkaan lähestymistavan pohjalta ja että niiden tulisi kattaa ydinverkon tärkeimmät rajatylittävät kaukoliikennevirrat tavalla, jolla optimoidaan kunkin liikennemuodon käyttö ja liikennemuotojen välinen yhteistyö. Ydinverkkokäytävien rakenteen tulisi määriäytyä kustannus-hyöty-analysien perusteella, ja sillä tulisi pyrkiä tehokkuuden ja (taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen) kestävyuden varmistamiseen, siten että panostetaan innovointiin ja yhteistoiminnallisuuteen. Ydinverkkokäytävien määrittelyssä tulisi siis ottaa huomioon kaikkien liikennemuotojen ja myös solmukohtien tarpeet.

1.11 ETSK pitää erittäin merkittävänä Verkkojen Eurooppa -välineestä annetussa ehdotuksessa ilmaistua aikomusta varata

lisäresursseja koheesiomaiden tarpeisiin ja katsoo, että tämän painopisteen tulisi ilmetä myös käsillä olevasta ehdotuksesta, esimerkiksi lisäämällä asianomainen tavoite 4 artiklaan tai uusi painopiste 10 artiklaan.

1.12 ETSK panee merkille, että Verkkojen Eurooppa -välineestä annetun ehdotuksen 17 artiklan 3 kohdan mukaan aseituksen liitteessä luetelluille ennakkoon – lähinnä ydinverkkokäytävien puitteissa – määritellyille hankkeille on varattava 80–85 prosenttia talousarviovaroista. ETSK pitää valitettavana, ettei hankkeiden valintakriteereitä ole esitelty. ETSK muistuttaa ehdotuksen 53 artiklan sisältämistä käytävän kehityssuunnitelmaa koskevista määräyksistä, joissa näytetään niin ikään oletettavan, että investointihankkeet jakautuvat jossain määrin eri liikennemuotojen kesken (ks. ehdotuksen 53 artiklan 1 kohdan f alakohta).

1.13 Esimerkiksi ehdotuksen 37–39 artiklassa mainitun kestävyystavoitteen merkitys huomioon ottaen ETSK pohtii, voitaisiinko "vihreät liikennekäytävät" -käsitettä (*Green Corridor Solutions*) käyttää laatumerkkinä 38 artiklan mukaisen tavaraliikennepalveluvaihtoehdon kehittämisessä.

2. Johdanto

2.1 Nyt voimassa olevat TEN-T-suuntaviivat ovat vuonna 1996 annetun päätöksen muodossa. Niiden tarkoituksena on parantaa yhteyksien ja näin myös yhtenäismarkkinoiden toimivuutta.

2.2 Vuonna 1996 laaditut suuntaviivat eivät muutetussa muodossaan muodosta yhtenäistä verkkoa. Tämä koskee erityisesti ensisijaisia hankkeita, joilla pyritään korjaamaan verkon tietyissä kohdissa esiintyviä kapasiteetti- tai muita yhteyksien toimivuuteen liittyviä ongelmia.

2.3 Suuntaviivojen täytäntöönpano on ollut hidasta, ja erityisesti ensisijaisten hankkeiden toteuttamisessa esiintyy viivästyksiä.

2.4 ETSK on myös todennut, että täytäntöönpano Itä-Euroopan uusissa jäsenvaltioissa on riittämätöntä.

2.5 Komission nyt esittämä tiedonanto ja ehdotus (jäljempänä "lainsäädäntöpaketti") ovat pitkän kuulemisprosessin tulos. ETSK on osallistunut tähän prosessiin ja antanut lausunnon ⁽¹⁾ vuonna 2009 julkaistusta TEN-T-politiikkaa koskevasta vihreästä kirjasta ja silloisen tulevan puheenjohtajavaltion Puolan pyynnöstä lausunnon ⁽²⁾ aiheesta "Unionin liikennepolitiikan kestävä kehitys ja Euroopan laajuinen liikenneverkko". ETSK käsittelee TEN-T-kysymyksiä myös vuonna 2011 julkaistusta liikennealan valkoisesta kirjasta antamassaan lausunnossa ⁽³⁾.

⁽¹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Euroopan laajuinen liikenneverkko: katsaus politiikkaan", EUVL C 318, 23.12.2009, s.101.

⁽²⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Unionin liikennepolitiikan kestävä kehitys ja Euroopan laajuinen liikenneverkko", EUVL C 248, 25.8.2011, s. 31.

⁽³⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Yhtenäistä Euroopan liikennealuetta koskeva etenemissuunnitelma" (valkoinen kirja), EUVL C 24, 28.1.2012, s. 146.

2.6 Lainsäädäntöpaketilla pyritään luomaan yhdenmukainen infrastruktuuripolitiikka liikenne-, energia- ja digitaalisille verkoille ja näin saavuttamaan synergioita, parantamaan resurssien jakoa, poistamaan pullonkauloja ja kapasiteettiongelmia sekä rakentamaan puuttuvia yhteyksiä.

2.7 Lainsäädäntöpaketilla pyritään nimenomaan edistämään Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden toteuttamista eli kilpailukykyisten ja resurssitehokkaiden verkkojen tukeman kestävä-pohjaisen ja kilpailukykyisen osaamistalouden saavuttamista.

2.8 Tavoitteiden toteuttamiseksi valitut välineet ovat erilliset asetukset jokaiselle alalle suunnittelua, painopisteitä ja täytäntöönpanoa koskevine suuntaviivoineen, yhteiset rahoituspuitteet sekä Verkkojen Eurooppa -välinettä koskeva asetus vuosiksi 2014–2020, johon on liitetty luettelo ydinverkkokäytävistä ja sellaisista ennakkoon määritellyistä hankkeista, joille on myönnetty rahoitus vuosiksi 2014–2020. Käsillä oleva lausunto ei koske asetusta Verkkojen Eurooppa -välineestä.

2.9 Ehdotuksessa liikennealalle asetetaan joukko tavoitteita. Näistä tärkein on sellaisen yhtenäisen ydinverkon käyttöönotto, joka mahdollistaa resurssitehokkaan multimodaalisen liikenteen yhtenäismarkkinoilla ja varmistaa niiden yhteydet EU:n ulkopuolelle. Ehdotuksen tarkoituksena on korvata nykyiset, tilkkutäkkiä muistuttavat TEN-T-suuntaviivat, parantaa verkon näkyvyyttä ja helpottaa sen täytäntöönpanoa.

2.10 Vuonna 2011 julkaistun liikennealan valkoisen kirjan tapaan lainsäädäntöpaketilla pyritään edistämään saumattomia liikennevirtoja sisämarkkinoilla – logistiikkapalvelut mukaan luettuina – kestävyuden ja kasvun varmistamiseksi. Ehdotuksella pyritään edistämään jäsenvaltioiden välistä koordinaatiota tarjoamalla puitteet resurssien jaon ja suunnittelun parantamiselle.

2.11 Ehdotuksen mukaan verkkotoimenpiteisiin sisällytettävään älykkäiden liikennejärjestelmien kehittäminen, ympäristöystävällisten liikennejärjestelmien parantaminen ja innovointi.

2.12 Ehdotuksessa verkko jaetaan kahteen tasoon: kattavaan verkkoon ja ydinverkkoon. EU:n resurssit ja hallinnointi on keskitetty ydinverkkoon, jolla on korkea eurooppalainen lisäarvo (puuttuvat rajanylittävät yhteydet, pullonkaulat, multimodaaliset solmukohtat). Ydinverkko olisi toteutettava vuoden 2030 loppuun mennessä ja kattava verkko vuoden 2050 loppuun mennessä.

2.13 Ydinverkon puitteissa on valittu joukko multimodaalisia ydinverkkokäytäviä, joille luodaan vankka hallintomekanismi ja varataan valtaosa taloudellisista resursseista.

3. Yleistä

3.1 ETSK pitää tiedonantoa ja ehdotusta tervetulleina ja yhtyy komission käsitykseen siitä, että toimiva infrastruktuuri on oleellinen edellytys sisämarkkinoiden toiminnalle.

3.2 ETSK on toistuvasti kannattanut yhdenmukaisia lähestymistapoja eri Euroopan laajuisten verkkojen välillä. Näin ollen ETSK on tyytyväinen nyt esitettyihin tämäsäsuuntaisiin ehdotuksiin.

3.3 ETSK panee merkille, että ehdotuksessa käsitellään eri verkkotyyppejen välisiä koordinaatiomahdollisuuksia vain hyvin

yleisellä tasolla. Konkreettisempia sääntöjä löytyy Verkkojen Eurooppa -välinettä koskevasta ehdotuksesta.

3.4 ETSK arvostaa, sitä että ehdotus on yhtäpitävä vuonna 2011 julkaistussa liikennealan valkoisessa kirjassa esitettyjen liikennepoliittisten tavoitteiden kanssa. ETSK on todennut, että valkoisessa kirjassa esitettyjen vuoteen 2050 mennessä toteutettavien strategisten toimien ja vuosiin 2020–2030 tähtäävien konkreettisempien toimenpiteiden keskinäistä vastaavuutta on parannettava. Samankaltaisia ongelmia esiintyy tiedonannossa ja ehdotuksessa.

3.5 ETSK olettaa, että tiedonannon ja ehdotuksen kaksitasoinen lähestymistapa perustuu toiveeseen luoda tärkeimmille tavara- ja henkilöliikennevirroille yhdenmukainen liikenneverkko. Tämä on hyödyllinen tavoite ja perustuu myös tarpeeseen asettaa painopisteitä vähissä olevien rahoitusresurssien käytölle.

3.6 ETSK pitää kuitenkin tarpeellisena pohtia, tulisiko ydinverkkokäytävät, joiden puitteet on hahmoteltu ehdotuksessa mutta jotka on kuvattu Verkkojen Eurooppa -välinettä koskevan ehdotuksen liitteessä, tulkita itse asiassa budjettikaudelle 2014–2020 ennakkoon määriteltyjen ensisijaisten hankkeiden kolmanneksi tasoksi. ETSK kiinnittää huomiota ennakoitavuutta ja oikeusvarmuutta koskeviin ongelmiin, joita saattaa syntyä sellaisten ydinverkkokäytävien ja hankkeiden yhteydessä, joita ei ole saatu täysin päätökseen kun Verkkojen Eurooppa -välinettä koskevan asetuksen voimassaolo päättyy vuoden 2020 lopulla.

3.7 ETSK aprikoikin, tulisiko ydinverkkokäytävien ja ennakkoon määriteltyjen hankkeiden luettelo sisällyttää ehdotuksen liitteeseen. ETSK katsoo, että ydinverkkokäytävät liittyvät sinänsä läheisemmin ehdotukseen, jolla niitä säädellään, kuin ehdotettuun Verkkojen Eurooppa -välinettä koskevaan asetukseen.

3.8 ETSK panee myös merkille ydinverkon ja ydinverkkokäytävien välistä vuorovaikutusta koskevan koherenssiongelman, sillä ehdotus sisältää käytäviä varten tarkoitettua vahvan ja hyödyllisen koordinaati- ja hallintamekanismin. ETSK ymmärtää täysin miksi resurssien käytölle asetetaan hyvin tiukat painopisteet, mutta pitkälle kehitetty koordinaati- ja hallintamekanismi voisi olla hyödyllinen myös koko ydinverkon kannalta, jonka täytäntöönpanon määräaika ei infrastruktuurien suunnittelun mittakaavassa ajatellen ole kovin kaukaisessa tulevaisuudessa. ETSK pitää mekanismeja erityisen hyödyllisenä tasapainon saavuttamisen kannalta kansallisen suunnittelun ja EU:n lisäarvon välillä sekä EU:n lisäarvon sisällyttämiseksi kansalliseen suunnitteluun. Vahvan koordinaati- ja hallintamekanismin tarve koskee etenkin hankkeita, jotka jo määritelmänsä mukaisesti ovat rajanylittäviä, kuten merten moottoritiet.

3.9 ETSK:n mielestä ydinverkkokäytävien tulisi olla täysin multimodaalisia. Tämä saattaa joskus tarkoittaa suhteellisen leveitä käytäviä, jotka kattavat sekä maayhteyksiä tai kiinteitä yhteyksiä että meriyhteyksiä, esimerkiksi merten moottoritien muodossa. Tielikenteelle tulisi antaa asianmukainen tila, koska on tärkeää, että verkko perustuu myös nykypäivän kysynnän realiteettiin. Tavaraliikenteen odotetaan kasvavan vuosien 2005 ja 2020 välillä 34 prosenttia, ja nykyisin tieliikenteen osuus kuljetuksista on noin 75 prosentista. ETSK pitää tärkeänä, että tämä multimodaalinen luonne heijastuisi myös hankkeiden valinnasta, ja hankkeiden tulisi kattaa kaikki liikennemuodot.

3.10 ETSK yhtyy komission arvioon, jonka mukaan nyt on oikea aika esittää infrastruktuureja koskevia ehdotuksia, kun infrastruktuuri-investoinnit ovat entistä kiinnostavampia nykyisen rahoituskriisin vuoksi. Tästä huolimatta ETSK toteaa, että rahoitusmahdollisuuksien arvioinnin tulisi kattaa pitempi aikaväli vuosiin 2030 ja 2050 ulottuvia näkymiä koskevassa asiakirjassa.

3.11 ETSK panee merkille Verkkojen Eurooppa -välinettä koskevan ehdotuksen liitteestä ilmenevät kunnianhimoiset suunnitelmat vuosiksi 2014–2020. ETSK arvostaa ehdotuksessa esitetyn ydinverkkokäytävien koordinointi- ja hallintamekanismin toimeenpanon myönteisiä vaikutuksia ja Verkkojen Eurooppa -välinettä koskevassa ehdotuksessa esitettyä seurantaa, mutta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, kuinka vaikeaa on ennakoita kansallisten suunnitteluprosessien kestoja, sillä suunnitellua koskeviin päätöksiin voidaan usein hakea muutosta, ja pitkäaikaiset prosessit ovat siksi hyvin yleisiä.

3.12 ETSK korosti vuonna 2011 julkaistusta liikennepolitiikkaa koskevasta valkoisesta kirjasta antamassaan lausunnossa pitkän matkan kuljetusten ja kaupunkialueilla tapahtuvan jakelun välisen rajapinnan tärkeyttä. Näin ollen ETSK on tyytyväinen tämän kysymyksen osalta ehdotuksessa esitettyyn lähestymistapaan.

4. Erityistä

4.1 ETSK korostaa, että suuntaviivojen täytäntöönpanossa on tärkeää ottaa huomioon paikalliset olosuhteet teknisten kriteerien yhteydessä, mikäli se ei vaaranna turvallisuutta. Tätä kysymystä pitäisi pystyä käsittelemään asianmukaisesti resurssitehokkuuden kannalta.

4.2 Merten moottoriteiden konseptin rooli jää osittain epäselväksi. Tämä koskee merten moottoritieyhteyttä eri ydinverkkokäytävien satamien välillä tai eri asemassa olevien satamien

(esimerkiksi ydinverkkoon kuuluvan sataman ja kattavaan verkkoon kuuluvan sataman tai eri ydinverkkokäytäviin kuuluvan kahden ydinverkkosataman) välillä (ks. esimerkiksi ehdotuksen 25 artiklan 2 kohdan c alakohta). ETSK pitää valitettavana, ettei ehdotus ole tässä suhteessa riittävän selkeä, sillä se voi aiheuttaa käytännön ongelmia merten moottoriteitä koskevien hankkeiden yhdistämisyhteisöissä.

4.3 Ehdotuksen 38 artiklassa käsitellään tosiasiaa "vihreät liikennekäytävät" -käsitettä, jonka komissio esitteli vuonna 2007 julkaisemassaan tavaraliikenteen logistiikkaa koskevassa toimintasuunnitelmassa. ETSK pitää valitettavana, että tätä lippulaiva-käsitettä ei käytetä ehdotuksessa laatumerkkinä.

4.4 ETSK yhtyy komission käsitykseen siitä, mitkä vaatimukset ydinverkon tieliikenneinfrastruktuurin on täytettävä (ehdotuksen 45 artikla). Täydentävä infrastruktuuri 50 kilometrin välein rakennettavien levähdysalueiden muodossa ja kaupallisille tienkäyttäjille tarkoitetut riittävät ja turvalliset pysäköintialueet ovat ensisijaisen tärkeitä: tällaisilla asianmukaisen levon mahdollistavilla alueilla on ratkaiseva merkitys sekä kuljettajien työolosuhteiden että tieturvallisuuden parantamisen kannalta. Kyseinen infrastruktuuri edistää myös järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa.

4.5 Vaihtoehtoisten puhtaiden polttoaineiden saatavuutta koskevaa vaatimusta tulisi kiristää entisestään, sillä se mahdollistaa TEN-T-suuntaviivojen yhdistämisen vaihtoehtoisten liikenteen polttoaineiden strategiaan, joka kattaa sähkön, biopolttoaineet, synteettiset polttoaineet, metaanin ja nestekaasun ja jonka Euroopan komissio aikoo julkaista piakkoin, jotta ydinverkossa voidaan liikkua kaikkialla EU:ssa puhtaiden ja energia- tehokkaiden kulkuvälineiden voimin. Tässä yhteydessä ETSK katsoo, että on luotava asianmukainen tankkausinfrastruktuuri vaihtoehtoisille polttoaineille, jotta puhtaiden ajoneuvojen käyttöönottoa EU:ssa voidaan merkittävästi nopeuttaa.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kilpailukyyn ja innovoinnin puiteohjelman (2007–2013) perustamisesta tehdyn päätöksen N:o 1639/2006/EY sekä yleisistä säännöistä yhteisön rahoitustuelle Euroopan laajuisten liikenne- ja energiaverkkojen alalla annetun asetuksen (EY) N:o 680/2007 muuttamisesta”

COM(2011) 659 final – 2011/0301 COD

(2012/C 143/27)

Esittelijä: **Armin DUTTINE**

Euroopan parlamentti päätti 17. marraskuuta 2011 ja neuvosto 12. joulukuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 172 artiklan, 173 artiklan 3 kohdan ja 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kilpailukyyn ja innovoinnin puiteohjelman (2007–2013) perustamisesta tehdyn päätöksen N:o 1639/2006/EY sekä yleisistä säännöistä yhteisön rahoitustuelle Euroopan laajuisten liikenne- ja energiaverkkojen alalla annetun asetuksen (EY) N:o 680/2007 muuttamisesta

COM(2011) 659 final – 2011/0301 COD.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 3. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 23. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 161 ääntä puolesta ja 2 vastaan 10:n pidättyessä äänestämästä.

*Käsillä oleva lausunto kuuluu ETSK:n laatimaan viiden lausunnon pakettiin, joka käsittelee ”**Verkkojen Eurooppa**” -välinettä ja siihen liittyviä suuntaviivoja, jotka Euroopan komissio antoi lokakuussa 2011. Pakettiin sisältyvät lausunnot ”**Verkkojen Eurooppa**” -välineestä (asiakokonaisuus **TEN/468**, esittelijä Raymond HENCKS), **televisiointiverkkoja** koskevista suuntaviivoista (asiakokonaisuus **TEN/469**, esittelijä Antonio LONGO), **energiainfrastruktuurien** suuntaviivoista (asiakokonaisuus **TEN/470**, esittelijä Egbert BIERMANN), **liikenneinfrastruktuurin** suuntaviivoista (asiakokonaisuus **TEN/471**, esittelijä Stefan BACK) ja **hankejoukkolainoja** koskevasta aloitteesta (asiakokonaisuus **TEN/472**, esittelijä Armin DUTTINE).*

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK toteaa olevansa periaatteessa tyytyväinen Euroopan komission ehdotukseen hankejoukkolainojen riskinjakovälineestä ja siihen vuosina 2012 ja 2013 sovellettavasta kokeiluvälineestä. Komitea huomauttaa kuitenkin välineeseen liittyvistä riskeistä. Arviointia tulee ensi kädessä jatkaa sekä tiivistää ja toteuttaa erityisen huolellisesti perusteellisen yhteiskunnallisen keskustelun pohjalta ennen kuin kyseisen välineen voimassaoloa jatketaan uudelle EU-budjetointikaudelle 2014–2020. Siinä yhteydessä tulee hyödyntää erityisesti julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien puitteissa toteutetuista hankkeista kertyneen kokemuksen antamaa oppia.

1.2 Ehdotettu väline tarjoaa erityisiä mahdollisuuksia mobilisoida kasvun, innovoinnin ja kilpailukyyn voimistamiseksi tärkeitä ja työpaikkojen luomiseksi välttämättömiä investointivaroja liikenteen, televiestinnän ja energian aloilla toteutettavia infrastruktuurihankkeita varten. Kaavailut hankkeet konkretisoivat toteutuessaan Euroopan integraation hyödyt kansalaisten silmissä ja lujittavat siten Eurooppa-aatetta.

1.3 Komitea tiedostaa kuitenkin myös riskit. Ne johtuvat varsinkin mahdollisuudesta joutua kattamaan käynnistettyjen investointihankkeiden aiheuttamia tappioita. Paitsi että mahdollisuudelle, että riskit kohdistuisivat EU:n talousarvioon, asetetaan Euroopan komission säädösehdotuksessa selkeästi katto, on oletettavaa, että koska Euroopan investointipankin (EIP) ja kulloiseenkin hankkeeseen investoivien välillä solmitaan yksittäisiä sopimuksia ja koska EIP hajauttaa riskinsä kaikkien eri hankkeiden kesken, eivät EIP:hen kohdistuvat riskit kasva. Jotta varmistettaisiin, että riski ei toteutuessaan missään tapauksessa vaaranna EIP:n luottoluokitusta eikä mainetta tai tavanomaisten hankkeiden perustamista tai toteuttamista, pitää komitea välttämättömänä, että EIP soveltaa konservatiivisia hankeriskien arviointiperusteitaan myös hankejoukkolainoihin. Erityisen tärkeää on määrittää EIP:hen kohdistuvat riskit avoimesti⁽¹⁾ ja tarvittaessa rajoittaa niitä. Tätä toimenpidettä tulee punnita erityisesti harkittaessa pilottivaiheen aikana kertyneiden kokemusten arvioinnin pohjalta välineen soveltamisen jatkamista EU:n uudelle budjetointikaudelle 2014–2020.

⁽¹⁾ Vrt. myös Euroopan komission asiakirja Impact Assessment Board, DG ECFIN - *Impact Assessment on a proposal for a regulation on the Europe 2020 Project Bond Initiative*, point C 2 (draft version of 15 September 2011) (Ref. Ares(2011)1012531 – 23.09.2011), jossa kehoitetaan selvittämään EIP:hen kohdistuvat riskit avoimemmin.

1.4 ETSK huomauttaa, että Euroopan komission ehdotuksessa ei paneuduta kyllin paljon yksityisrahoitteisten infrastruktuurihankkeiden takaisinmaksuun liittyviin kysymyksiin. Varsinkin liikenteen alalla olisi syytä keskustella laajemmalla yhteiskunnalliselta pohjalta käyttäjiltä perittävien maksujen käyttöönoton mahdollisista seurauksista. Komitea huomauttaa myös, että ehdotettu väline ei saa toimia vastoin poliittisia päätöksiä ja yhteiskunnallisia sopimuksia, jotka tähtäävät kestävyysajattelun mukaisiin talous-, ympäristö- ja sosiaalitalouteen. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhankkeiden käynnistämiseen ei saa kannustaa vääränlaisilla tavoilla. Niinpä komitea toistaa näkemyksensä, jonka mukaan julkisen ja yksityisen sektorin yhteishankkeiden velkakriteerien tulee vastata tavanomaisia julkisiin hankintoihin kuuluvia hankkeita koskevia kriteereitä.

1.5 Komitea katsoo, että ehdotetun hankejoukkolainojen riskinjakovälineen avulla kyetään mobilisoimaan ainoastaan osa kiireellisiin ja välttämättömiin infrastruktuurihankkeisiin tarvittavista investointivaroista. Näin ollen se toteaa, että on välttämätöntä mobilisoida lisätulolähteitä julkisiin investointeihin tarkoitettua julkisen vallan budjetoitua varten. Tässä yhteydessä komitea viittaa erityisesti ehdotuksiin finanssitransaktioveron käyttöönottamisesta.

2. Johdanto

2.1 Euroopan komissio esitti 19. lokakuuta 2011 useita säädösehdotuksia ja muita ehdotuksia, jotka koskevat Euroopan laajuisten verkkojen ja infrastruktuurien kehittämistä liikenteen, energian ja televiestinnän aloilla. Niiden yhteisenä nimityksenä on "Verkkojen Eurooppa -väline", ja sen painopiste on EU:n uudessa budjetoitukaudessa 2014–2020. Ne liittyvät varsinkin tukikelpoisuuden suuntaviivoihin, hankevalintaan, tarvittavien investointien suuruuteen sekä uusiin rahoitusvälineisiin edellä mainituilla aloilla. Käsillä olevassa lausunnossa keskitytään rahoitusnäkökohtiin. Lopputa näistä näkökohdista tarkastellaan muissa ETSK:n lausunnoissa (?).

2.2 Tässä yhteydessä käsiteltävään säädösehdotukseen kuuluvat seuraavat elementit: kilpailukyvyn ja innovoinnin puiteohjelman soveltamisalan laajentaminen EU:n nykyisellä budjetoitukaudella (2007–2013) kattamaan laajakaistainfrastruktuurin suunnattavat investoinnit; hankejoukkolainojen riskinjakovälineen perustaminen tieto- ja viestintätekniikan ja laajakaistateknologian sekä liikenteen (TEN-T) ja energiainfrastruktuurin (TEN-E) Euroopan laajuisten verkkojen (TEN) aloille.

2.3 Kun taustana ovat finanssi- ja taluskriisin aiheuttamat vaikeudet, ehdotettua välinettä on määrä soveltaa pitkäkestoisten, yksityisen pääoman turvin toteutettavien investointien rahoittamiseen. Tarkoitus on mobilisoida myös pääomamarkkinoilta lisää varoja pitkäkestoisiin infrastruktuurihankkeisiin. Kyse

on hankejoukkolainojen riskinjakovälineestä. Sen avulla on tarkoitus EU:n varojen avulla mahdollistaa se, että Euroopan investointipankki (EIP) pystyy etuoikeusasemaltaan huonommassa asemassa olevin lainoin tai etuoikeusasemaltaan huonommassa asemassa olevin takauksin pienentämään joukkovelkakirjojen haltijoiden luottoriskiä.

2.4 Lainsäädäntötoimi on voimassa vuodet 2012 ja 2013 käsittävän kokeiluvaiheen ajan. Tuolloin on tarkoitus testata riskinjakovälineen toimivuutta yksityisen investointirahoituksen mobilisointia silmällä pitäen.

2.5 Riskien jako tapahtuu EU:n ja EIP:n välillä. EU:n talousarviosta tähän tarkoitukseen varattava rahoitusosuus on rajattu 230 miljoonaan euroon. Vuosina 2012 ja 2013 on tarkoitus kohdentaa enintään 200 miljoonaa euroa Euroopan laajuisiin liikenneverkkoihin (TEN-T) ja enintään 10 miljoonaa euroa Euroopan laajuisiin energiaverkkoihin (TEN-E) liittyviin hankkeisiin. Lisäksi vuonna 2013 on tarkoitus käyttää enintään 20 miljoonaa euroa tieto- ja viestintätekniikan ja laajakaistainfrastruktuurin alojen investointeihin.

2.6 Oletetaan, että EU:n talousarviosta peräisin olevan tuen avulla EIP pystyy tarjoamaan suojan nk. ensisijaiselta riskiltä (First Loss) kaikkien toteutettavien hankkeiden osalta. EIP:hen kohdistuva enimmäisriski määritetään kunkin hankkeen kohdalla sopimuksessa. Teoreettisesti tarkasteltuna EIP:n enimmäisriski vastaa tehtyjen sopimusten yhteisummaa, mistä on vähennetty EU:n budjettivaroista peräisin oleva osuus. Euroopan komission säädösehdotuksessa esitetty EIP:n riskien nimellinen kattaminen kaikkien hankkeiden osalta ei kuitenkaan vastaa EU:n talousarviota koskevia säännöksiä, sillä ehdotuksessa todetaan, että "muut riskit jäävät kaikkien toimien osalta EIP:n vastuulle". Muiden riskien määrittäminen kuuluu EIP:n vastuulle sen tekemän riskianalyysin puitteissa.

2.7 Euroopan komissio pyrkii tämän välineen avulla mobilisoimaan lisää varsinkin yksityisten investoijien varoja tavoitellen siten vipuvaikutusta. Tällöin tulevat investoijina kyseeseen varsinkin sellaiset tahot kuin vakuutuslaitokset, eläkerahastot ja valtiosijoitusrahastot, jotka etsivät mahdollisuutta turvalliseen ja pitkäkestoiseen sijoitukseen.

2.8 Koevaiheessa käytetään EU:n talousarviovaroja ainoastaan kohdentamalla niitä uudelleen. Tähän tarkoitukseen otetaan vielä vapaana olevia rahoitusvaroja erityisesti jo olemassa olevasta Euroopan laajuisia verkkoja koskevien liikennehankkeiden lainavakuusvälineestä (*Loan Guarantee instrument for TEN-transport projects*, LGTT).

2.9 Kun olemassa olevaa riskinjakovälinettä LGTT:tä käytettäessä EIP tarjoaa riskeiltä suojautumista kaupallisille luottotajille (pankeille), esitetään tarkasteltavana olevassa säädösluonnoksessa puolestaan, että EIP tarjoaa riskeiltä suojautumista hankejoukkolainoihin sijoittaville. Molemmassa tapauksissa on kyse suojautumisesta hankkeita toteuttavien yritysten velkoihin liittyviltä

(?) ETSK:n lausunto aiheesta "Verkkojen Eurooppa -väline", ETSK:n lausunto aiheesta "Euroopan laajuisia televiestintäverkkoja koskevat suuntaviivat", ETSK:n lausunto aiheesta "Suuntaviivat Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi" (Ks. tämän virallisen lehden sivu 130).

riskeiltä; tämä koskee käytännössä hankkeiden rahoittamiseksi tehtyjä investointeja ja mm. julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyökumppanuuksia. Tällöin hankkeiden edistäjät, kuten rakennusyritykset, infrastruktuurirahastot, käytöstä vastaavat yritykset ja osittain julkiset yritykset, yleensä vastaavat rakentamisen lisäksi käytöstä, suunnittelusta ja erityisesti myös investointihankkeiden rahoituksesta.

2.10 Kokeiluvaiheessa tuettavat hankkeet ovat vielä valitsematta. Siitä on määrä päästä hyötymään kolmesta yhteentoista TEN-T-hanketta, yksi TEN-E-hanke ja yhdestä kahteen hanketta tieto- ja viestintätekniikan ja laajakaistateknologian aloilta. Kokeiluvaiheen kokemusten pohjalta on tarkoitus tehdä päätelmät EU:n uutta budjetointikautta 2014–2020 ajatellen.

2.11 Euroopan komissio tekee säädösehdotuksessa ja siihen liittyvissä asiakirjoissa vain marginaalisesti selkoa takaisinmaksuun liittyvistä näkökohdista. Liikennehankkeiden lainavakuusvälinettä (LGTT) koskevista EIP:n asiakirjoista käy kuitenkin selväksi, että kyseistä riskinjakovälinettä pidetään soveliaana erityisesti käyttäjärahoitteisia hankkeita silmällä pitäen⁽³⁾. On oletettavaa, että sama pätee niihin hankkeisiin, joita tarkoitetaan nyt tarkasteltavana olevassa säädösehdotuksessa.

3. Yleiset huomiot

3.1 ETSK toteaa olevansa periaatteessa tyytyväinen Euroopan komission ehdotukseen hankejoukkolainojen riskinjakovälineen perustamisesta ja siihen vuosina 2012 ja 2013 sovellettavasta kokeiluvaiheesta. Komitea esittelee seuraavassa asiaan liittyviä mahdollisuuksia ja riskejä sekä ehdotuksia ja ehtoja etenkin ajatellen välineen jatkokäyttöä kokeiluvaiheen jälkeen.

3.2 Mahdollisuuksia avautuu silloin, jos kyetään mobilisoidaan lisää investointivaroja, jolloin pystytään kasvattamaan EU:n talousarviovarojen käytön vaikutusta. Tällöin voidaan osallistaa edistää merkittävällä tavalla kasvun ja innovoinnin tuottamista, Euroopan talouden kilpailukyvyyn parantamista, Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamista sekä työpaikkojen säilyttämistä ja uusien työpaikkojen luomista. Kaavaillut hankkeet konkretisoivat toteutuessaan Euroopan integraation hyödyt kansalaisten silmissä ja lujittavat siten Eurooppa-aatetta.

3.3 Komitea tiedostaa kuitenkin myös riskit. Se toteaa, että vipuvaikutuksen voimalla ja riskien siirtymisellä julkisen vallan kannettavaksi on kiinteä yhteys. Riskit johtuvat varsinkin mahdollisuudesta joutua kattamaan käynnistettyjen investointihankkeiden aiheuttamia tappioita. Paitsi että mahdollisuudelle, että riskit kohdistuisivat EU:n talousarvioon, asetetaan Euroopan ko-

mission säädösehdotuksessa selkeästi katto, on oletettavaa, että koska EIP:n ja kulloiseenkin hankkeeseen investoivien välillä solmitaan yksittäisiä sopimuksia ja koska EIP hajauttaa riskinsä kaikkien eri hankkeiden kesken, eivät EIP:hen kohdistuvat riskit kasva. Jotta varmistettaisiin, että riski ei toteutuessaan missään tapauksessa vaaranna EIP:n luottoluokitusta eikä mainetta tai sen työtä tavanomaisten hankkeiden perustamiseksi ja toteuttamiseksi, vaikuttaa suotavalta rajoittaa riskinjakovälineen käyttö kohtuulliseksi EIP:n riskiasteeseen nähden, jonka pankki on ottanut kantaakseen siihen kohdistuvien riskien määrittämiseksi tehdyn avoimen selvityksen perusteella. Erityisen tärkeää on määrittää EIP:hen kohdistuvat riskit avoimesti⁽⁴⁾ ja tarvittaessa rajoittaa niitä. Tätä toimenpidettä tulee punnita erityisesti harkittaessa kokeiluvaiheen aikana kertyneiden kokemusten arvioinnin pohjalta välineen soveltamisen jatkamista EU:n uudelle budjetointikaudelle 2014–2020.

3.4 Euroopan komission ehdotuksen arviointi riippuu julkisen vallan kulloisistakin poliittisista tavoitteista sen pyrkiessä ajamaan kansalaisten etuja ja hankejoukkolainojen ostajien taloudellisia etuja. Ne voivat olla samansuuntaisia mutta myös vastakkaisia. Komitea suosittaa, että ennen uuden välineen käyttöönottoa erityisesti budjetointijaksoa 2014–2020 ajatellen jatketaan yhteiskunnallista keskustelua ja käydään sitä yhä tiiviimmin. Siinä yhteydessä tulisi hyödyntää erityisesti hankerahoituksesta sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien puitteissa toteutetuista hankkeista kertyneen kokemukseen antamaa oppia.

3.5 ETSK toteaa, että hankerahoituksen toteuttaminen edellyttää hankevelan takaisinmaksua hankkeeseen liittyvin tuloin. Tällöin korostuu erityisesti käyttäjiltä perittävien maksujen merkitys rahoituslähteenä. Kun tämäntyyppinen rahoitus on jo nyt tyypillistä energia- ja televiestintäaloille, jotka ovat läpikäyneet markkinoidenvapauttamis- ja yksityistämistoimenpiteitä, on se liikenteen alalla ja varsinkin yksityisautoilussa toistaiseksi käytänteenä vain muutamissa EU:n jäsenvaltioissa ja nimenomaan moottoriteiden osalta. Tätä mahdollista seurausta pitäisi käsitellä osana laajamittaista yhteiskunnallista keskustelua ennen kuin kaavailtuja liikennehankkeita käydään toteuttamaan.

3.6 ETSK kehottaa harkitsemaan hankejoukkolainojen yksikköarvon asettamista siten, että piensäästäjilläkin on mahdollisuus hankkia niitä, jottei kyseinen väline jää pelkästään institutionaalisten sijoittajien ulottuville.

3.7 Suunnitellun riskinjakovälineen käyttöönoton tavoitteena ei saa olla pelkästään mahdollisimman suuri vipuvaikutus lisäinvestointivarojen mobilisoimiseksi yksityisiltä tahoilta, vaan pitää myös varmistaa, että ehdotettu väline ei toimi vastoin poliittisia

⁽³⁾ Vrt. European Investment Bank: *Loan Guarantee Instrument for TEN-T Projects – Mid-term Review (2011)*, Luxembourg 14 July 2011, s. 4.

⁽⁴⁾ Vrt. myös edellä (alaviitteessä 1) mainittu Euroopan komission asiakirja (Impact Assessment Board, DG ECFIN, point C 2).

päätöksiä ja yhteiskunnallisia sopimuksia, jotka tähtäävät kestävyysajattelun mukaisiin talous-, ympäristö- ja sosiaalitavoitteisiin⁽⁵⁾. Hankejoukkolainojen turvin perustetut investointihankkeet eivät saa esimerkiksi nojata sosiaali-, ympäristö- ja laatu- ja ympäristönormien loukkaamiseen. Hankkeita toteutettaessa täytyy ottaa huomioon seuraavat seikat: rakentamisen ja ylläpidon laadukkuus, ekologinen kestävyysajattelun mukaisuus, työehtosopimusten ja työskentelypaikkaa koskevan periaatteen noudattaminen, pienten ja keski suurten yritysten aseman edistäminen, innovoinnin edistäminen, elinkaarikustannuksiin perustuva kustannuslaskelma, suunnitteluvaiheen sosiaaliset ja ekologiset ehdot⁽⁶⁾ sekä saavutettavuus ja esteettömyys vammaisten näkökulmasta, kunhan ne ovat objektiivisesti todennettavissa ja koostuvat syrjimättömistä kriteereistä. Täytyy välttää kuormittamasta käyttäjiä kohtuuttomilla maksuilla. Tämä koskee erityisesti niitä, joiden on usein tai päivittäin turvaututtava liikenneinfrastruktuuriin, erityisesti tapauksissa, jolloin tarjolla ei ole vaihtoehtoisia infrastruktuureja.

3.8 Näiden vaatimusten pohjalta komitea edellyttää, että hyvissä ajoin ennen poliittista päätöstä hankejoukkolainojen riskinjakovälineen perustamisesta EU:n uudelle budjetointikaudelle 2014–2020 hankejoukkolaino-aloitteen arviointia täytyy jatkaa ja tiivistää laajalta yhteiskunnalliselta pohjalta. Siinä pitää hyödyntää myös liikennehankkeiden lainavakuusvälineestä (LGTT) kertyneitä kokemuksia. Tässä tarvitaan erityisesti avoimuutta tuettavien hankkeiden, määrärahojen jakomenettelyn ja siten syntyvien investointivirtojen suhteen, mikä edellyttää edistymisen jatkuvaa tarkkailua ja tiivistä seuranta, jotta kyetään tekemään oikea-aikaiset johtopäätökset. Arvioinnissa pitää olla osallisina unioni-, jäsenvaltio-, alue- ja paikallistason poliittisia päättäjiä, työmarkkinaosapuolia ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioita edustavia tahoja sekä tiede- ja ympäristöpiirien, kuluttajajärjestöjen ja sosiaalisten liikkeiden edustajia sekä edustajat ETSK:sta ja alueiden komiteasta. Euroopan unionin lainsäätäjän pitäisi tehdä päätöksensä ennen uuden budjetointikauden alkamista. Komitea pitää komission asiakirjoista pääteltävissä olevaa arviointia vasta vuosina 2016–2017 ajankohdaltaan liian myöhäisenä.

3.9 Kun ajatellaan hankerahoitusta ja julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyönä toteutettavia hankkeita, joissa takaisinmaksu taataan julkisin varoin, on julkisella vallalla samanlaiset taloudelliset velvoitteet investointihankkeiden saatavien rahoittamisesta kuin perinteisesti rahoitettujen, julkisia hankintoja koskevaan menettelyyn kuuluvien hankkeiden kohdalla. ETSK toistaa vaatimuksensa, että julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhankkeiden ja perinteisesti rahoitettujen, julkisia hankintoja koskevaan menettelyyn kuuluvien hankkeiden velkaantumiskriteer-

rien on vastattava toisiaan, jotta turvataan talousarvion toteuttamisen riittävä avoimuus, vältetään ylimääräiset budjettiriskit eikä kannusteta väärin perustein julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhankkeiden käynnistämiseen sekä taataan toimivaltaisten viranomaisten vapaa valinta julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhankkeiden ja perinteisin tavoin rahoitettujen hankkeiden välillä⁽⁷⁾.

3.10 Toisin kuin tietyt liikennehankkeet, rahoitetaan useat energia- ja televiestintäalojen infrastruktuurihankkeet EU:ssa yleensä yksityisin varoin ja niiden vastuut katetaan käyttäjiltä kerättävin maksuin, jotka ovat säänneltyjä. Tämä koskee verkkoinfrastruktuuria kokonaisuudessaan. Tässä yhteydessä komitea aprikoi, mitä sellaisia uusia hankkeita Euroopan unionin lainsäätaja haluaa edistää tämän ehdotetun rahoitusvälineen puitteissa, joiden uudelleenrahoitus ei ilmeisestikään tule käymään täysimääräisesti pänsä käyttäjiltä perittävien säänneltyjen maksujen avulla. Komitea katsoo, että jokaista ehdotettua energia- ja televiestintäalojen hanketta varten tarvitaan seikkaperäinen perustelu, jossa tehdään selko siitä, miksi hanketta kannattaa tukea EU:n kehityksen nimissä, vaikka sen uudelleenrahoitusmahdollisuudet puuttuvat. On aivan välttämätöntä, että Euroopan unionin lainsäätaja tarkistaa tämänlaatuiset hankkeet.

4. Erityiset huomiot

4.1 Ehdotettu riskinjakoväline tarjoaa mahdollisen ulospääsyn Euroopan komission esittelemistä ongelmista, jotka ovat julkisen vallan investointivarojen riittämättömyys ja erityisesti institutionaalisten sijoittajien investointikohteita etsivä pääoma. Asiaan liittyy kuitenkin myös koko joukko teknisluonteisia kysymyksiä, jotka on esitettävä tekstijaksossa 3 mainittujen poliittisten vaatimusten lisäksi. Komitea kehottaa selvittämään nämä kysymykset ennen ehdotetun riskinjakovälineen käyttöönottoa, kuitenkin viimeistään EU:n uuden budjetointijakson 2014–2020 kaavailtuun käynnistymiseen mennessä.

4.2 Kaiken kaikkiaan komitea on sillä kannalla, että EIP:n ja EU:n talousarvion turvin ei pidä pelkästään kattaa riskejä, vaan niillä tulisi olla oikeus sopivaan voitto-osuuteen (*fair risk sharing*). Tämä tulisi varmistaa soveltamalla EIP:n riski- ja hintapolitiikkaa järjestelmällisesti ja ryhtymällä jäljempänä tässä lausunnossa ehdotettaviin toimenpiteisiin EIP:n riskien rajoittamiseksi.

⁽⁵⁾ Eurooppalaisten rautatie- ja infrastruktuuriyritysten yhteenliittymä CER (*Community of European Railway and Infrastructure Companies*) esitti kuulemismenettelyssä tämäntyyppisiä skeptisiä näkemyksiä ehdotetun riskinjakovälineen käyttöönotosta raideliikenteen osalta. Vrt. *Stakeholder Consultation on Europe 2020 Projekt Bond Initiative, Response of the European Railway and Infrastructure Companies (CER)*, 6 May 2011, noudettavissa osoitteesta http://ec.europa.eu/economy_finance/consultation/written_responses_en.htm.

⁽⁶⁾ Vrt. myös ETSK:n lausunto aiheesta "Eurooppalaiset hankintamarkkinat", EUVL C 318, 29.10.2011, s. 113.

⁽⁷⁾ ETSK:n lausunto "Yksityiset ja julkiset investoinnit", EUVL C 51, 17.2.2011, s. 59; vrt. myös Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin alahuone, Treasury Committee, *Private Finance Initiative, Seventeenth Report of Session 2010–2012*, London 18 July 2011: Asiakirjassa todetaan, että se, ettei yksityisiä rahoitusaloitteita ja julkisen ja yksityisen sektorin yhteishankkeita kirjata julkisen velan taseeseen, on omiaan toimimaan väärinlaisena kannusteena, mikä sotii tavoitetta "Best Value for Money" vastaan. Alahuoneen budjettivaliokunnan puheenjohtaja Andrew Tyrie (Konservatiivinen puolue) vaatii selvin sanoin tällaisten hankkeiden sisällyttämistä velkaantumista koskeviin sääntöihin (vrt. <http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/commons-select/treasury-committee/news/pfi-report/>).

4.3 Myöskään toimijoiden nimenomainen rooli ei ole käynyt täysin selväksi. Erityisen epäselvää on se, kuka korvaa erillisen takaajan (*monoline*) roolin määräävässä asemassa olevana velkojana ja miten tämän on määrä tapahtua. Tässä yhteydessä on erityisen epäselvää, mikä tulee olemaan EIP:n rooli. Asia jää ratkaistavaksi tulevissa sopimuksissa investoijien kanssa sekä komission ja EIP:n välisessä sopimuksessa. ETSK kehottaa Euroopan unionin lainsäätäjää selkeyttämään riskisäännösten tekniset yksityiskohdat sekä EIP:n tehtävän laajuuden määräävässä asemassa olevana velkojana tulevan lainsäädäntämenettelyn puitteissa ja viimeistään ennen po. välineen voimassaolon jatkamista EU:n uudelle budjetointikaudelle 2014–2020, jotta investoijat ja julkinen valta saavat varmuuden asiasta. Kaavailtu riskinjakoväline ei missään tapauksessa saa johtaa siihen, että EIP:n luottoluokitus ja maine joutuisivat vaaraan.

4.4 Liikennehankkeiden lainavakuusvälineeseen (LGTT) liittyvistä hankkeista saatuja kokemuksia pitäisi tutkia järjestelmällisesti tekstijaksossa 3 mainittujen kriteerien pohjalta, jotta voidaan tehdä johtopäätöksiä hankejoukkolainojen riskinjakovälineen asianmukaista hankesuunnittelua ajatellen ja mahdollisuuksien mukaan välttää kielteiset vaikutukset⁽⁸⁾. Tässä yhteydessä

tulisi kuitenkin tehdä selkoa myös niistä eräivistä arvioinneista, joita asianomaiset toimijat ovat suorittaneet julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhankkeita punnitessaan.

4.5 Kun otetaan huomioon myönteiset mutta myös lukuisat kielteiset kokemukset hankerahoituksen ja julkisen ja yksityisen sektorin yhteishankkeiden riskeistä, jotka liittyvät sopimusneuvottelujen kestoon, sopimusehtojen ja toimijoiden välisten suhteiden kompleksisuuteen sekä kysyntäefektien epävarmuustekijöihin, ETSK pohtii, olisiko paras ratkaisu varata julkisen vallan talousarvioihin riittävät varat, jotta voidaan käynnistää investointihankkeita perinteisen julkisia hankintoja koskevan menettelyn pohjalta⁽⁹⁾. Komitea toteaa tässä yhteydessä olevansa tyytyväinen Euroopan komission ehdotuksiin finanssitransaktioverosta ja muistuttaa samalla kannattavansa tämänkaltaisen julkistalouden tulonlähteen käyttöönottamista⁽¹⁰⁾.

4.6 Komitea toteaa tässä yhteydessä myös, että Euroopan komission "Verkkojen Eurooppa -aloitetta" varten määrittämää investointitarvetta ei kyetä tyydyttämään pelkästään laskemalla liikkeelle hankejoukkolainoja. Se kehottaakin mobilisoimaan myös muita tulonlähteitä julkisia investointeja varten.

Bryssel 23. helmikuuta 2012

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ Vrt. lisäksi European Investment Bank, alaviitteessä 3 yksilöity teos. Siinä ei kuitenkaan tutkita tekstijaksossa 3 mainittuja lukuisia kriteerejä.

⁽⁹⁾ Parhaan ja toiseksi parhaan ratkaisun ajatus löytyy myös Eurooppalaisten rautatie- ja infrastruktuuriyritysten yhteenliittymän (CER, *Community of European Railway and Infrastructure Companies*) kannanotosta, jonka se antoi tarkasteltavana olevan säädösehdotuksen tiimoilta järjestetyssä kuulemismenettelyssä. Vrt. CER, alaviitteessä 5 yksilöity julkaisu.

⁽¹⁰⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Pääomaliikkeiden verottaminen", EUVL C 44, 11.2.2011, s. 81 ja ETSK:n lausunto aiheesta "De Larosièren asiantuntijaryhmän raportti", EUVL C 318, 23.12.2009, s. 57.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/126/EY muuttamisesta kuljettajakortin toiminnot sisältävien ajokorttien osalta”

COM(2011) 710 final – 2011/0327 COD

(2012/C 143/28)

Esittelijä: **Jan SIMONS**

Euroopan parlamentti päätti 17. marraskuuta ja neuvosto 14. joulukuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 91 ja 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/126/EY muuttamisesta kuljettajakortin toiminnot sisältävien ajokorttien osalta

COM(2011) 710 final – 2011/0327 COD.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 3. helmikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 122 ääntä puolesta ja 5 vastaan 12:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Lainsäädännön yhdenmukaisen täytäntöönpanon vuoksi komitea suosittelee asetusten muuttamista direktiivin sijaan, jotta voitaisiin välttää jäsenvaltioiden omat tulkinnot.

1.2 Komitea kannattaa komission ehdotuksen lopullista päämäärää eli kuljettajakorttien toimintojen yhdistämistä ajokortteihin, minkä avulla on määrää parantaa kuljettajien ajo- ja lepoaikoja koskevan työ- ja sosiaalilainsäädännön noudattamista. Yksiselitteisen, toteuttamiskelpoisen ja tehokkaan lainsäädännön aikaansaamiseksi tulisi kuitenkin ensin ratkaista eräitä ongelmia, joita luetaan, vaikkakaan ei tyhjentyvästi, tämän lausunnon tekstijaksossa 4.

1.3 Ellei näihin ongelmiin löydetä ratkaisuja, komitea suosittelee tutkimuksen teettämistä asiaa koskevan nykyisen lainsäädännön yhteensopivuudesta sekä muuttamaan lainsäädäntöä niin, ettei digitaalisten ajopiirtureiden eri sukupolvien toimivuus kärsi siitä. Komitea kehottaa konsultoimaan tutkimuksen yhteydessä työmarkkinaosapuolia, ajopiirtureiden valmistajia ja valvontaelimiä.

1.4 Komitea suhtautuu epäillen komission ilmoittamiin tietoihin hallinnollisen taakan keventymisestä 100 miljoonalla eurolla vuodessa. Komitean mielestä väitteen tueksi tarvitaan asianmukaisia perusteluita, joihin komission esittämä vaikutustarvointi ei tarjoa riittävästi aineksia.

1.5 Mikäli kuljettajakortti lopulta päädytään sisällyttämään ajokorttiin, komitea suosittelee, ettei asiasta sovit vain AETRMaiden, vaan myös AETR-sopimukseen kuulumattomien maiden kanssa, jotta varmistetaan, että tarkasteltavana olevan lainsäädännön täytäntöönpano ja valvonta on yhdenmukaista ja tapahtuu asianmukaisella tavalla.

1.6 Komission on komitean mielestä selkeästi ilmoitettava, kuinka se aikoo ratkaista jäljempänä tekstijaksossa 4 yksilöidyt ongelmat, jotka liittyvät kuljettajakortin sisällyttämiseen ajokorttiin mikrosirua käyttäen. Yksi mahdollisuus olisi ehkä kahden erillisen mikrosirun sisällyttäminen ajokorttiin, vaikka tämäkään ei todennäköisesti ratkaisisi kaikkia ongelmia.

2. Johdanto

2.1 Komissio julkaisi 11. marraskuuta 2011 ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/126/EY muuttamisesta kuljettajakortin toiminnot sisältävien ajokorttien osalta (COM(2011) 710 final). Euroopan parlamentti ja neuvosto pyysivät Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 91 ja 304 artiklan nojalla Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa antamaan aiheesta lausunnon.

2.2 Komitea arvostaa sitä, että siltä pyydetään aiheesta lausunto, sillä se katsoo, että tarkasteltava aihe on tärkeä pyrittäessä parantamaan maantieliikenteen ammattimaisia henkilö- ja tavarakuljetuksia koskevan työ- ja sosiaalilainsäädännön noudattamista.

2.3 Komission ehdotus liittyy ehdotukseen asetukseksi tieliikenteen valvontalaitteista annetun neuvoston asetuksen N:o 3821/85 (”ajopiirturiasetus”) muuttamisesta sekä autonkuljettajien ajo- ja lepoaikoja koskevan asetuksen N:o 561/2006 muuttamisesta.

2.4 Kohdassa 2.3 mainituista asetuksista komitea on jo antanut lausuntonsa, joka hyväksyttiin 7. joulukuuta 2011 pidetyssä täysistunnossa⁽¹⁾. Siinä komitea toteaa nyt käsiteltävänä olevasta ehdotuksesta seuraavaa: ”Komitea suhtautuu myönteisesti komission kaavailemaan kuljettajakorttien ominaisuuksien

⁽¹⁾ EUVL C 43, 15.2.2012, s. 79–81.

liittämiseen ajokortteihin, minkä on tarkoitus parantaa järjestelmän turvallisuutta ja keventää hallinnollista taakkaa, sikäli kuin se on käytännössä mahdollista.”

2.5 Komission ehdotus koskee kuljettajakortin yhdistämistä ajokorttiin, mikä komission mukaan vähentää mahdollisuuksia petoksiin ja pienentää hallinnollisia kustannuksia pitkällä aikavälillä sen ansiosta, että hankittavaksi ja myönnettäväksi tulee yksi ainoa asiakirja kahden asemesta. Komissio arvioi näin säästettävän noin 100 miljoonaa euroa vuodessa.

3. Yleisiä huomioita

3.1 Komitea kannattaa lainsäädännön yhtenäistämistä, jotta sen tulinnasta syntyisi mahdollisimman vähän väärinkäsityksiä. Komissio on päättänyt ehdottaa säädösmuodoksi direktiiviä; todennäköisesti siksi, että myös ajokorttia koskevat säännökset on säädetty direktiivissä. Tämä jättää kuitenkin jäsenvaltioille mahdollisuuden tehdä omia tulkintojaan. Komitea kysyykin, eikö asetusehdotus olisi parempi säädösratkaisu.

3.2 Komitea kannattaa komission perimmäistä tavoitetta, joka on maantieliikennettä koskevan työ- ja sosiaalilainsäädännön noudattamisen parantaminen sekä petosten ja hallintotaa-kan vähentäminen. Komitea katsoo kuitenkin, että ensin tulisi ratkaista joukko tekstijaksossa 4 mainittuja ongelmia.

3.3 Komissio arvioi vaikutustenarvioinnin pohjalta, että hallintotaakkaa voidaan vähentää 100 miljoonalla eurolla vuosittain. Komitea katsoo kuitenkin, ettei se, että kuljettajakortti yhdistetään ajokorttiin, sellaisenaan takaa säästöjen syntymistä. Asiakirjojen yhdistäminen ei välttämättä sinänsä merkitse tehostamista tai kustannussäästöjä.

3.4 Komitea aprikoi, tarjoaako komission ehdotus ajokorttiin yhdistetystä kuljettajakortista riittävät takeet kuljettajille heidän joutuessaan tarkastukseen EU:n ulkopuolisessa AETR-maassa. Tärkeintä on, että uuden lainsäädännön käyttöönoton yhteydessä tehdään selkeät sopimukset muiden AETR-maiden lisäksi myös AETR-sopimukseen kuulumattomien maiden kanssa lainsäädännön noudattamisesta ja valvonnasta.

3.5 Ellei löydetä selkeitä ratkaisuja kaikkiin tässä ja mm. lausunnon seuraavassa tekstijaksossa yksilöityihin, komission ehdotukseen liittyviin ongelmiin, komitea suosittaa, että teetetään tutkimus asiaa koskevan nykyisen lainsäädännön yhteensopivuudesta ja muutetaan lainsäädäntöä niin, ettei digitaalisten ajopiirtureiden eri sukupolvien toimivuus kärsi siitä. Tutkimuksen

yhteydessä on syytä konsultoida kaikkia asianomaisia toimijoita, kuten työmarkkinaosapuolia, ajopiirtureiden valmistajia ja valvontaelimiä.

4. Erityisiä huomioita

4.1 Komissio ei komitean mielestä riittävästi kerro, kuinka se aikoo ratkaista ongelmat, jotka liittyvät kuljettajakortin sisällyttämiseen ajokorttiin mikrosirua käyttäen.

4.1.1 Yksi esimerkki on ajo- ja lepoaikoja koskevan lainsäädännön rikkominen: tämän vuoksi ajokortti otettaisiin pois. Monissa tapauksissa tämä olisi suhteeton seuraamus.

4.1.2 Kuljettajakortin mikrosirua koskevat säännökset ovat erilaiset kuin ajokortin mikrosirua koskevat. Tarkoittaako tämä sitä, että digitaalisia ajopiirtureita koskevaa lainsäädäntöä on muutettava?

4.1.3 Kuljettajakortin ja toisaalta ajokortin pois ottamista koskeva lainsäädäntö on erilainen. Säännökset sisältyvät osaksi EU-lainsäädäntöön, osaksi kansalliseen lainsäädäntöön, joten niiden harmonisointi on vaikeaa.

4.1.4 Ajokorttia voidaan eräissä maissa käyttää henkilöllisyystodistuksena. Jos kuljettaja haluaa todistaa sen avulla henkilöllisyytensä, hänen on otettava se pois kortinlukijasta. Kuljettajakortin poistaminen rekisteröintilaitteesta on kuitenkin kielletty rekisteröinnin, ajon tai toisella paikkakunnalla tapahtuvan toiminnan aikana.

4.1.5 Eräissä jäsenvaltioissa on jo käytössä kuljettajan ammattitodistuksen ja ajokortin yhdistelmä. Kuljettajakortin yhdistäminen ajokorttiin laajentaisi yhdistelmäkortin käyttö-tarkoituksia.

4.1.6 Kuljettajakortin yhdistämisellä ajokorttiin voi olla vaikutuksia AETR-sopimukseen. Vaikutukset on kartoitettava ja ratkaistava, ennen kuin komission ehdotus hyväksytään.

4.1.7 Komission ehdotuksen mukaan ajokortin mikrosirun on määrä sisältää myös kuljettajakortin toiminteet. Näiden kahden asiakirjan erilaiset määritelmät aiheuttavat kuitenkin ongelman. Komitean käsityksen mukaan ajokorttiin tulisi sisällyttää yhden sijasta kaksi mikrosirua.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Kansalaisyhteiskunnan rooli EU:n ja Chilen suhteissa”

(2012/C 143/29)

Esittelijä: **Filip HAMRO-DROTZ**

Toinen esittelijä: **Francisco SILVA**

Euroopan parlamentti pyysi 1. elokuuta 2011 päivätyssä kirjeessä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa laatimaan valmistelevala lausunnon aiheesta

Kansalaisyhteiskunnan rooli EU:n ja Chilen suhteissa.

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-erityisjaosto teki tiedonkeruumatkan Chileen syyskuussa 2011 ja antoi lausuntonsa 24. tammikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 138 ääntä puolesta 7:n pidättyessä äänestämästä.

1. Suositukset

1.1 Euroopan parlamentti on pyytänyt ETSK:ta laatimaan käsillä olevan lausunnon, jotta se analysoisi EU:n ja Chilen suhteiden yhteydessä Chilen kansalaisyhteiskunnan roolia sekä EU:n ja Chilen välillä vuonna 2002 allekirjoitetun assosiaatiosopimuksen 10 artiklaan liittyvää tilannetta. Artikla koskee ETSK:n ja Chilen kansalaisyhteiskunnan neuvoo-antavan yhteiskomitean perustamista, johon ei ole koskaan ryhdytty siitä syystä, että Chileltä puuttuu ETSK:hon verrattavissa oleva elin.

1.2 ETSK on tyytyväinen EU:n ja Chilen hyviin poliittisiin suhteisiin, joita assosiaatiosopimus epäilemättä edistää. ETSK kannattaa assosiaatiosopimuksen tarkistamista, joka mahdollistaa kestävästä kehitystä käsittelevän luvun sisällyttämisen, ILO:n keskeisten yleissopimusten tosiasiallista tunnustamista ja täytäntöönpanoa tukevat toimenpiteet sekä yhteistyön suuntaamisen uudelleen niin, että edistetään kansalaisyhteiskunnan sekä innovoinnin, kestävästä kehityksen, kuluttajansuojan ja koulutuksen kaltaisten yhteistä etua koskevien hankkeiden vahvistamista.

1.3 ETSK kehottaa assosiaatiosopimuksen osapuolia ja Chilessä toimivia toimivaltaisia kansainvälisiä organisaatioita antamaan kaiken tarvittavan institutionaalisen, poliittisen, operatiivisen ja taloudellisen tuen Chilen kansalaisyhteiskunnan organisaatioille niiden vahvistamiseksi ja valmiuksien kehittämiseksi, jotta niistä voi tulla päteviä toimijoita sekä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelussa että kansalaisvuoropuhelussa kansallisella tasolla ja unionin kansalaisyhteiskunnan vastapuoli kahdenvälisellä tasolla.

1.4 ETSK toteaa jälleen, että työnantajien ja ammattijärjestöjen työmarkkinavuoropuhelu on ensiarvoisen tärkeää, sillä se muodostaa perustan taloudelliselle ja sosiaaliselle konsensukselle, joka on välttämätön sosiaalisen yhteenkuuluvuuden luonnetta kehitystä ajatellen, sekä lähtökohdan poliittisten päätöksentekijöiden sekä talous- ja yhteiskuntaelämän toimijoiden välisen entistä laajemman kansalaisvuoropuhelun edistämiseksi. Tämän kaiken tulee johtaa vaurauden entistä parempaan uudelleenjakoon, entistä avoimempaan politiikkaan sekä työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden entistä merkittävämpään rooliin.

1.5 ETSK tähdentää olevan tärkeää, että Chileen perustetaan talous- ja sosiaalineuvosto tai vastaava elin. Näin lisättäisiin mahdollisuuksia vahvistaa kansalaisyhteiskunnan eri toimijoiden sekä näiden toimijoiden ja toimivaltaisten viranomaisten vuoropuhelua ja luotaisiin olosuhteet assosiaatiosopimuksen 10 artiklan mahdollisimman pikaiselle täytäntöönpanolle. ETSK on valmis antamaan näihin ponnisteluihin oman panoksensa vastaavanlaisista toimista muiden maiden kanssa hankkimansa kokemuksen pohjalta.

1.6 Kuten chileläisten organisaatioiden kanssa sovittiin komitean syyskuussa 2011 tekemän tiedonkeruumatkan yhteydessä, ETSK järjestää Chilen hallituksen ja EU:n tuella seminaarin, joka kokoaa yhteen Chilen kansalaisyhteiskunnan merkittävimmät toimijat. Seminaari järjestetään samanaikaisesti EU:n sekä Latin-amerikan Amerikan ja Karibian alueen järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajien seitsemännen tapaamisen kanssa (Santiago de Chilessä vuonna 2012). Seminaarissa tarkastellaan kiinnostusta ja keinoja luoda Chilen kansalaisyhteiskunnan neuvoo-antava elin, joka voisi toimia ETSK:n vastapuolena assosiaatiosopimuksen 10 artiklan mukaisesti.

1.7 Lisäksi seminaarissa käsitellään muita, kansalaisyhteiskunnan toimijoita yhteisesti kiinnostavia aiheita, kuten mahdollisuuksia valmiuksien kehittämiseen, tarvetta jatkaa ja parantaa tietojenvaihtoa sekä mahdollisuutta organisoida tulevaisuudessa säännöllisesti muuta yhteistä toimintaa. Tämä yhteistyö edellyttää assosiaatiosopimuksen allekirjoittajaosapuolten taloudellista tukea.

2. Chilen poliittinen, taloudellinen ja yhteiskunnallinen tilanne

2.1 Poliittinen tilanne

2.1.1 Chile on yksi Etelä-Amerikan vakaimmista ja vauraimmista maista ja esimerkkitapaus, kun kyse on kestävästä talouskasvusta, jota vauhdittavat raaka-aineiden hinnat, edustuksellisten poliittisten puolueiden pääsy valtaan, yhä merkittävämpi asema kansainvälisellä tasolla sekä voimistuva kaupallinen suuntaus Tyynenmeren alueelle.

2.1.2 Presidentti Sebastián Piñera astui virkaan 11. maaliskuuta 2010 neljän vuoden toimikaudeksi sen jälkeen, kun keskusta-oikeistolainen *Coalición por el Cambio*-koalitio oli hänen johdolla saavuttanut vaalivoiton. Sitä oli edeltänyt kaksi vuosikymmentä kestänyt, Michelle Bacheletin vuodesta 2006 lähtien johtaman keskusta-vasemmistolaisen *Concertación*-koalition demokraattinen hallinto.

2.1.3 Viime kuukausina Chilen poliittiseen tilanteeseen ovat vaikuttaneet merkittävät yhteiskunnalliset protestiliikkeet, joiden johdossa ovat opiskelijat ja joita ammattijärjestöt tukevat. Muita keskeisiä poliittisia ajankohtaiskysymyksiä ovat sosiaalinen eriarvoisuus sekä hallituksen antama tuki kiistanalaiselle HidroAysén-hankkeelle, jonka puitteissa voitaisiin rakentaa viisi patoalasta Chilen puolelle Patagoniaa vesivoiman tuottamiseksi. Mainittakoon erityisesti mielenosoitukset ja koulurakennusten valtuukset, joissa vaaditaan koulutus uudistusta, jotta yhteiskunnan tarjoama laadukas koulutus olisi kaikkien yhteiskuntaryhmien ulottuvilla maan kaikilla alueilla.

2.1.4 Chilen kansalaisyhteiskunta itse katsoo, että nämä protestit ovat esimerkkejä kansalaistyymättömyydestä. Kansalaiset vaativat vaurauden nykyistä parempaa uudelleenjakoa, yhteiskunnallisen osallistumisen lisäämistä sekä entistä suurempaa poliittista avoimuutta. Yhteiskunnalliset organisaatiot ovat tietoisia Chilen nykyisen poliittisen tilanteen merkittävydestä. Niiden pyrkimyksenä on muuttaa Pinochetin muokkaamaa perustuslakia, vaalijärjestelmää, joka hankaloittaa poliittista uudistamista, sekä nykyistä sosioekonomista järjestelmää, joka edistää kasvua muutamiin harvoihin raaka-aineisiin perustuvan vientikapasiteetin pohjalta, mikä osaltaan vaikuttaa vaurauden epätasaiseen jakautumiseen.

2.2 Taloudellinen tilanne

2.2.1 Tulotasoltaan Chile on ylemmän keskitason maa. Vuonna 2010 Chilen talouskasvu ylsi 5,2 prosenttiin.

2.2.2 Chile on ylivoimaisesti suurin kuparin tuottaja maailmassa. Kuparin osuus Chilen viennistä on 60 prosenttia. Pankkiala on hyvin vahva ja synnyttää suuria voittoja muun muassa erittäin korkeiden korkojen ja eläkerahastojen hallinnoinnin ansiosta. Huolimatta siitä, että pankkisektori ja talouden muut alat ovat vahvoja, Chilen voimakas kasvuvauhti ei ole hidastanut tuotantojärjestelmän muiden alojen, esimerkiksi elintarvike- ja kalastusalan, pirstoutumista. Maailmanlaajuisen taluskriisin seuraukset koettelivat Chilen taloutta vuonna 2008 mutta vähemmässä määrin kuin monia muita maailman talouksia, kuten on asian laita lähes kaikissa Latinalaisen Amerikan talouksissa.

2.3 Yhteiskunnallinen tilanne

2.3.1 Chile on yksi suurten eriarvoisuuksien maista suhteessa asukaskohtaiseen tulotasoonsa. Vuoden 2010 puolivälissä julkaistujen tietojen mukaan vuosina 2006–2009 köyhyys lisääntyi Chilessä 15,1 prosenttiin ja äärimmäinen köyhyys 3,7 prosenttiin, kun sitä vastoin vuonna 2006 vastaavat luvut olivat 13,7 ja 3,2 prosenttia.

2.3.2 Vuonna 2010 työttömyys, joka kohdistuu pääasiassa nuoriin ja naisiin, kasvoi 9,6 prosenttiin suurelta osin Chileä kahtena edellisenä vuonna koetelleen maailmanlaajuisen kriisin

seurausten johdosta. Monet viime aikoina luoduista työpaikoista sijoittuvat palvelualalle, ja pimeän työn osuus on korkea.

2.3.3 Vuonna 2010 Chile sijoittui 169 maata käsittävässä UNDP:n inhimillisen kehityksen indeksissä sijalle 45, mikä merkitsee, että se on parhaiten sijoittunut Latinalaisen Amerikan maa. Maa on parantanut asumisen, koulutuksen ja terveyden tasoa. Tuloerot ovat kuitenkin kasvaneet. Kotitalouksista rikkaimman viiden prosentin asukaskohtaiset tulot ovat 830 kertaa köyhimmän viiden prosentin tuloja korkeammat. 75 prosenttia työntekijöistä ansaitsee noin tuhat dollaria, kun vastaavasti asukaskohtainen bkt on 16 000 Yhdysvaltain dollaria, toisin sanoen työmarkkinat eivät edistä tulojen uudelleenjakoa. Eläkejärjestelmät eivät ole yleisiä. Köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen vaikuttavat väestöryhmistä eniten lapsiin, nuoriin, naisiin ja alkuperäiskansoihin⁽¹⁾. Tiedot osoittavat, että köyhyyden ja koulunkäyntiasteen, köyhyyden ja työttömyyden sekä köyhyyden ja naisten työttömyyden välillä vallitsee korrelaatio⁽²⁾. Miesten ja naisten eriarvoisuus on merkittävä, minkä johdosta Chile sijoittuu sukupuolten välisen epätasa-arvon osalta 109 maan joukossa sijalle 75. Työlainsäädäntö on yleisesti ottaen heikkoa: kollektiivisia neuvotteluita ja lakko-oikeutta rajoitetaan, työehtosopimuksen piiriin kuuluvien työntekijöiden osuus on alle kuusi prosenttia eikä kansallisella tasolla ole säädöksiä, joilla edistetäisiin kollektiivisia neuvotteluita. Lisäksi verotus on alhainen, ja se on rakenteeltaan regressiivinen.

2.3.4 Keskustelu koulutusmallista on Chilen nykytilanteessa keskeisellä sijalla. Näin on ensinnäkin siksi, että monet perheet ovat raskaasti velkaantuneet lastensa koulutuskustannusten johdosta. Lisäksi vaatimukset siitä, että koulutus on ymmärrettävä oikeudeksi, joka valtion tulee taata mahdollisuuksien avaimiseksi kaikille, ovat tulleet kansallisen keskustelun keskipisteeseen ja aktivoineet koko Chilen yhteiskunnan. Keskeinen ongelma on, että koulutusta hallinnoidaan kuntatasolla. Hallitus on käynnistänyt neuvottelut koulutusjärjestelmän uudistamisesta niiden toimijoiden kanssa, jotka ovat nykyisten protestien takana.

2.4 Chile kansainvälisessä nykytilanteessa

2.4.1 Palattuaan demokratiaan vuonna 1990 Chile on ollut aktiivinen monenvälisissä suhteissa: maalla on ollut rakentava rooli Yhdistyneissä Kansakunnissa ja sen elimissä, ja se on osallistunut YK:n ja EU:n rauhanturvatoimiin. Chile on merkittävien kansainvälisten elinten alueellinen toimipaikka: ILO, Consumers International, YK sekä Latinalaisen Amerikan ja Karibian maiden talouskomissio (ECLAC).

2.4.2 Kansainvälisellä tasolla Chile on Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeusneuvoston aktiivinen ja rakentava jäsen. Vuonna 2009 Chile ratifioi kansainvälisen rikostuomioistuimen perussäännön sekä tahdonvastaisia katoamisia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen. Chileläisiä on monissa merkittävässä kansainvälisissä tehtävissä, esimerkiksi YK Naiset -järjestön pääjohtaja, ILO:n pääjohtaja ja Amerikan valtioiden järjestön

⁽¹⁾ Noin 4,6 prosenttia väestöstä, valtaosaltaan Mapuche-heimoon kuuluvia.

⁽²⁾ Lähde: OECD ja vuonna 2009 toteutettu kansallinen sosioekonomisen kysely – www.ministeriodesarrollosocial.gob.cl.

(OAS) pääsihteeri⁽³⁾ ovat chileläisiä. Tammikuussa 2010 Chilestä tuli ensimmäinen Etelä-Amerikan maa, joka on OECD:n jäsen.

2.4.3 Chile on Aasian ja Tyynenmeren alueen taloudellisen yhteistyöfoorumin (APEC) jäsen sekä Mercosurin ja Andien yhteisön liittäjäjäsen. Chile on tätä nykyä Rio-ryhmän sekä Latinalaisen Amerikan ja Karibian valtioiden ryhmän puheenjohtajamaa, ja se toimii yhdessä Venezuelan kanssa Latinalaisen Amerikan ja Karibian valtioiden yhteisön (CELAC) puheenjohtajana.

2.4.4 Kauppapolitiikassa Chile on perinteisesti keskittynyt solmimaan mahdollisimman suuren lukumäärän vapaakauppasopimuksia. Energian osalta Chile on riippuvainen tuonnista kattaakseen kolme neljäsosaa energiantarpeestaan. Chilellä ei ole ydinvoimaa, ja se ostaa nesteytettyä kaasua Tyynenmeren ja Pohjanmeren alueen maista. Chilen fossiiliset energiavarat ovat vähäiset, ja maan energiapolitiikka perustuu hiileen siitä aiheutuvine ympäristövaikutuksineen. Strategisesti Chilen energiapolitiikan pitkän aikavälin visiota tulisi vahvistaa ja monipuolistaa.

2.4.5 Verrattuna valtaosaan muita Latinalaisen Amerikan maita Chilellä on nykyisin kehittynyt infrastruktuuri, uusien teknologioiden ala mukaan luettuina.

3. EU:n ja Chilen suhteet

3.1 EU:n ja Chilen suhteet, jotka perustuvat vuonna 2002 tehtyyn assosiaatiosopimukseen, ovat yleisesti ottaen erinomaiset ja käsittävät laajan kirjon yhteyksiä ja koordinoitua politiikan, kaupan ja yhteistyön alalla. EU:n ja Chilen alakohtainen vuoropuhelu kattaa tällä haavalla seuraavat aihealueet: aluepolitiikka, katastrofivalmius, tuleva kahdenvälinen yhteistyö, työllisyyspolitiikka ja ihmisoikeudet.

3.2 EU on yksi Chilen tärkeimmistä kauppakumppaneista ja tärkein suorien ulkomaisten investointien lähde. EU:n ja Chilen välinen vapaakauppasopimus, joka on antanut merkittävän kasvusysäyksen kahdenväliselle kauppavaihdolle viime vuosikymmenellä, kattaa tavaroiden ja palvelujen kaupan, investoinnit, julkiset hankinnat ja kilpailun. EU on Chilen tärkein vientimarkkina-alue, ja Chilelle edullisen kauppataseen ylijäämä on 45 miljardia euroa. Assosiaatiosopimus ei kuitenkaan täytä sen herättämiä odotuksia työllisyyden, yhteistyön eikä kestävä kehityksen osalta.

3.3 Euroopan markkinoille tuodaan huomattavia määriä muun muassa maatalous- ja elintarvike-, viini- ja tupakkasekä puuteollisuus- ja kuparialan tuotteita. Eurooppa on merkittävä puolivalmisteiden ja investointihyödykkeiden lähde Chilen taloudelle. Assosiaatiosopimuksen mukaan molemmat osapuolet etenevät maataloustuotteiden ja palvelujen kaupan vapauttamisessa.

⁽³⁾ Michelle Bachelet, Juan Somavía ja José Miguel Insulza, vastaavassa järjestyksessä.

3.4 Vuosina 2007–2013 EU osoittaa yhteensä 41 miljoonaa euroa Chilen kanssa tehtävälle yhteistyölle. Vuonna 2010 päätökseen saatettu väliarviointi vahvisti sen, että on tarkoituksenmukaista säilyttää keskeiset painopistealat, toisin sanoen sosiaalinen yhteenkuuluvuus, innovointi ja kilpailukyky, korkeakoulu- ja ympäristö. Chilen kanssa harjoitettavassa kehitysyhteistyössä tulisi kuitenkin maan hyvän taloudellisen tilanteen johdosta suuntautua muihin tavoitteisiin. Chile itse peräänkuuluttaa toimia sellaisen strategisen suhteen luomiseksi, joka perustuu kumppanuuteen ja jossa suuntaudutaan entistä enemmän molempia osapuolia kiinnostaviin aiheisiin. Myös EU tarkastelee mahdollisuutta, että assosiaatiosopimusta vuonna 2012 tarkistettaessa mukaan sisällytetään tekijöitä, jotka ovat nykyistä enemmän yhteisten arvojen suuntaisia.

3.5 Chilen kansalaisyhteiskunnan arvio assosiaatiosopimuksen tuloksista ei ole erityisen myönteinen. Ammattijärjestöt, pk-yritykset, valtiovallasta riippumattomat organisaatiot ja kuluttajajärjestöjen tapaiset kolmannen sektorin organisaatiot pitävät assosiaatiosopimusta lähes vapaakauppasopimuksen kaltaisena ja pahoittelevat, etteivät ne ole hyötynet sopimuksesta edes yhteistyöhankkeiden alalla. Yhteistyöhankkeiden osalta ne arvostelevat hallitusta siitä, että se on ryhtynyt suoriin toimiin kuulematta edeltäkäs in organisaatioita, joiden oletetaan hyötävän niistä. Organisaatiot vaativat kiinnittämään aiempaa suurempaa huomiota hankkeisiin, joissa vahvistetaan kansalaisyhteiskuntaa pitkällä aikavälillä, eriarvoisuuden torjuntaa, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja kulutusta sekä tuetaan järjestötoimintaa yksittäisten toimialojen sisällä (yrityskohtaisia ammattiliittoja on 12 000, ja pelkästään liikennealalla yrityksiä on 39 000). Olisi niin ikään toivottavaa, että unionin varoja osoitettaisiin valtiovallasta riippumattomien organisaatioiden lisäksi myös kolmannen sektorin organisaatioille, kuten kuluttaja- ja pienyritysjärjestöille. Assosiaatiosopimuksen 10 artiklan ohella on muitakin artikloja, jotka koskevat yhteistyötä, esimerkiksi 41 ja 48 artiklat, joiden sisältöön kansalaisyhteiskunnan toimijat voivat vaikuttaa rakentavalla tavalla.

3.6 EU on kuullut assosiaatiosopimuksen 11 artiklan nojalla Chilen kansalaisyhteiskuntaa sopimuksen täytäntöönpanosta muun muassa vuonna 2006 järjestetyn ensimmäisen sosiaalifoorumin yhteydessä sekä syyskuussa 2011 järjestetyn toisen sosiaalifoorumin puitteissa. Chileläiset sidosryhmät ovat osoittaneet suurta kiinnostusta tietojenvaihdon lisäämiseen eurooppalaisten sidosryhmien kanssa sekä assosiaatiosopimuksen 10 artiklan täytäntöönpanoon. Euroopan komissio ja Euroopan ulkosuhdehallinto näyttävät panostavan päättäväisesti siihen, että kuulemisia jatketaan ja että kansalaisyhteiskunnan rooli asetetaan etusijalle.

4. Chilen kansalaisyhteiskunta: nykytilanne ja yhteistyönäkymät

4.1 Chilen kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden diagnoosi vuoropuhelusta ja osallistumisesta ei ole kovin mairitteleva. Niiden mielestä Chilessä ei ole poliittista tahtoa perustaa kansalaisyhteiskunnan neuvoo-antavaa elintä, osaksi poliittis-ideologisista syistä ja osaksi siksi, että sen pelätään muuttuvan kolmanneksi lainsäädäntävaltaa käyttäväksi kamariksi, joka kilpailisi nykyisten kamarien kanssa. Vaikka kansalaisyhteiskunnan sidosryhmiin

näytetään pidettävän eriaisteisia ja -tyyppisiä yhteyksiä uusia säädöksiä valmisteltaessa, ne vaikuttavat hyvin heikosti jäsentyneillä. Yleisesti ottaen valtakunnalliselta tasolta puuttuvat kansalaisten osallistumismekanismit, jotka mahdollistavat yhteiskunnallisten konfliktien kanavoimien ja estävät nykyisen kaltaiset yhteiskunnalliset räjähdykset. Alue- ja paikallistason osalta on syytä todeta, että alue- ja kuntaviranomaisten edustavuus on puutteellinen, sillä keskushallinto nimeää ne suoraan.

4.2 Chilessä on kolme merkittävää ammatillista keskusjärjestöä. Suurin on *Central Unitaria de Trabajadores* (CUT), josta *Central Autónoma de Trabajadores* (CAT) ja *Unión Nacional de Trabajadores* (UNT) ovat irronneet. Sisäiset erimielisyydet estävät niiden keskinäisen sekä näiden kolmen ammattijärjestön ja työnantajien välisen koordinoitun vuoropuhelun. Ne ovat kuitenkin kaikki yhtä mieltä työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun liittyvistä vakavista epäkohdista Chilessä ja tukevat työmarkkinaosapuolten tehokkaiden vuoropuhelumekanismien luomista sekä Chilen talous- ja sosiaalineuvoston perustamista. Ne ovat myös samaa mieltä tarpeesta ottaa assosiaatiosopimuksen puitteissa käyttöön mekanismi, joka mahdollistaa vuoropuhelun unionin kansalaisyhteiskunnan kanssa.

4.3 Ammatillisen järjestäytymisen aste Chilessä on 12–13 prosenttia. Järjestäytymisaste on hyvin korkea kaivosteollisuudessa, pankkialalla ja kaupassa. Ammattijärjestöjen lukumäärä on erittäin suuri (noin 12 000), ja valtaosa ammattijärjestöistä on yrityskohtaisia. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu Chilessä on näin ollen pirstoutunut. Ammattijärjestöillä ei ole etenkin alakohtaista neuvottelukapasiteettia, ja ammatillisten keskusjärjestöjen eripuraisuus estää vuoropuhelua edeltävän välttämättömän koordinoimisen. ILO:n käynnistämät kaksi vuoropuhelua CUT:n ja työnantajatahoa edustavan CPC:n (*Confederación de la Producción y el Comercio*) välillä eivät ole synnyttäneet riittävää luottamusta, jotta niistä olisi muodostunut pysyvä prosessi.

4.4 Chilen suurin työnantajajärjestöjen liitto on *Confederación de la Producción y el Comercio* (CPC), joka kattaa kaikki merkittävät Chilen talouden alat. CPC tekee yhteistyötä ammattijärjestöjen kanssa käymällä yksittäisiä vuoropuheluja ja ILO:n kanssa ihmisarvoista työtä käsittelevässä kolmikantaelimessä. Ammattijärjestöjen kanssa ei ole kuitenkaan koskaan käsitelty talous- ja sosiaalineuvoston mahdollista perustamista eikä työelämän suhteita koskevan järjestelmällisen vuoropuhelun käynnistämistä. Conupia-järjestö edustaa Chilen pieniä ja keskisuuria yrityksiä.

4.5 Chilen pienteollisuus on alikehittynyt, heikosti järjestäytynyt ja kilpailukyvyllään heikko, ja sen tilanne on epävarma. Alalla maksetaan alhaisia palkkoja, eikä se kuulu vientisektorin piiriin. Alan osuus talouden virallisen ja epävirallisen sektorin työllisyydestä on kuitenkin 80 prosenttia. Sitä vastoin Chilessä on suuri keskittymä muutamia harvoja merkittäviä taloudellisia toimijoita, joilla on huomattava vaikutus kansalasiin, esimerkiksi pankkiala, ja joiden sääntely on vähäistä.

4.6 Conadecus ja Odecu ovat tärkeimmät kuluttajajärjestöt. Niiden rooli ja vaikutus yhteiskunnassa on kuitenkin hyvin vähäinen. Molemmat järjestöt vaativat entistä täysipainoisempaa osallistumista EU:n yhteistyöhankkeisiin assosiaatiosopimuksen puitteissa.

5. Päätelmät

5.1 ETSK katsoo, että vaikka assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanoon ei liity merkittäviä ongelmia, sopimusta on ajantasaistettava muun muassa sisällyttämällä kauppaa koskevaan osioon kestävä kehitys käsittelevä luku viimeaikaisten kauppasopimusten mukaisesti. Kansalaisyhteiskunnan osallistuminen

on olennainen osatekijä ylläpidettävässä suhteita, jotka perustuvat taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien, työnteekijöiden oikeuksien sekä ympäristö- ja kuluttajaoikeuksien kunnioittamiseen. Yhteistyötä käsittelevässä luvussa tulisi puolestaan helpottaa yhteiskunnallisten taloudellisten toimijoiden vahvistamista ja osallistumista ja suunnata niiden tavoitteita uudelleen perinteisestä kehitysyhteistyöstä muihin, koulutuksen, innovoinnin ja tuotantorakenteen kehittämisen kaltaisiin aloihin, jotka kiinnostavat enemmän molempia osapuolia. ETSK katsoo, että Chilen kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden on osallistuttava assosiaatiosopimuksen arviointiprosessiin.

5.2 ETSK ilmoittaa olevansa valmis tekemään EU:n kanssa yhteistyötä Chilen kanssa harjoitettavan alakohtaisen vuoropuhelun puitteissa koulutuksen, yritysten sosiaalisen vastuun, kestävä kehityksen, työmarkkinavuoropuhelun, työllisyyden, kuluttajansuojan ja -valituksen sekä sosiaalisen yhteenkuuluvuuden kaltaisissa olennaisissa kysymyksissä.

5.3 ETSK ilmaisee tyytyväisyytensä siihen, että Chilen viranomaiset sekä hallitus- että parlamenttitasolla ovat tunnustaneet jättäneensä noudattamatta assosiaatiosopimuksen 10 artiklaa ja ovat julkisesti ilmoittaneet aikomuksestaan korjata tämä epäkohta. Komitea on lisäksi pannut merkille Chilen hallituksen viimeaikaiset suunnitelmat luoda järjestelmällisesti tiedotus- ja kuulemismekanismia kansalaisyhteiskuntaa varten kaikilla hallinnonaloilla. ETSK on tyytyväinen tähän pyrkimykseen, mutta suhtautuu – asianmukaisen varovasti – jossain määrin varauksellisesti ehdotuksiin, joissa näytetään tähdättävän enemminkin tiettyjen kysymysten tai alojen mukaan suunnattujen tilapäisten ja hajanaisten mekanismien lisäämiseen kuin sellaisen kattavan ja yksittäisen neuvoo-antavan elimen perustamiseen, joka täydentäisi tietyllä osa-alueella toimivia elimiä.

5.4 ETSK katsoo, että Chilen kansalaisyhteiskunta tarvitsee poliittisen tuen ja sisäisten toimien osalta valtavia ponnisteluja keskeisten organisaatioiden vahvistamiseksi ja niiden valmiuksien lisäämiseksi, jotta ne voidaan tunnustaa rakentaviksi toimijoiksi sekä yleisen institutionaalisen kuulemisen (kansalaisvuoropuhelu) että työelämän suhteiden (työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu) puitteissa.

5.5 ETSK kannattaa sitä, että kansalaisyhteiskunnan osallistumista varten perustetaan chileläinen institutionaalinen elin, joka kuvastaa chileläisen yhteiskunnan moniarvoisuutta. Sen tulisi perustua ETSK:n tavoin siinä edustettujen organisaatioiden edustavuuden, riippumattomuuden ja legitimiuden periaatteisiin. ETSK:n kokemus osoittaa, että jotta onnistuttaisiin luomaan tämänkaltaisen elin, on ensiarvoisen tärkeää, että kansalaisyhteiskunnan eri sektorit pyrkivät yhteisymmärrykseen. ETSK on valmis ja kykenevä antamaan näihin ponnisteluihin oman panoksensa vastaavanlaisista toimista muiden maiden kanssa hankkimansa kokemuksen pohjalta. Tämän suuntaisia myönteisiä esimerkkejä Latinalaisessa Amerikassa ovat yhteistyö Brasilian talous- ja yhteiskuntaelämän kehittämisneuvoston, Keski-Amerikan integraatiojärjestelmän neuvoo-antavan komitean (CC-SICA) sekä Mercosurin neuvoo-antavan talous- ja sosiaalifoorumin kaltaisten kansalaisyhteiskunnan neuvoo-antavien elinten kanssa.

5.6 ETSK:n mielestä vallitseva yhteiskunnallinen eriarvoisuus ja nykyiset protestiliikkeet Chilessä ovat lisäperuste luoda merkittäviä kanavia, jotta varmistetaan vuoropuhelu sekä kansalaisyhteiskunnan osallistuminen neuvoo-antavassa roolissa päätöksien ja julkisen sektorin politiikkoihin.

5.7 Neuvoa-antava elin helpottaisi myös unionin ja Chilen kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden suhteiden kehittämistä ja olisi myönteinen askel vahvistettaessa EU:n ja Chilen suhteita niin, että perustetaan mahdollisimman pian assosiaatiosopimuksen 10 artiklan mukainen neuvoa-antava sekakomitea.

5.8 EU:n ja Chilen neuvoa-antavan yhteiskomitean tulisi osallistua edistämään assosiaatiosopimuksen kehittämistä, jatkotoimia ja täytäntöönpanoa. Sen tehtävänä olisi antaa lausuntoja assosiaatiokomitean tai assosiaationeuvoston esittämien lausuntopyyntöjen pohjalta kaikista assosiaatiosopimuksen kattamista

kysymyksistä. Lisäksi se voisi valmistella oma-aloitteisesti lausuntoja tai laatia suosituksia sopimukseen liittyvistä kysymyksistä. Neuvoa-antava yhteiskomitea järjestäisi siinä tarkoituksessa yhden vuotuisen kokouksen EU–Chile-yhteisneuvoston kanssa.

5.9 ETSK on kiitollinen EU:n ja Chilen parlamentaarisen sekavaliokunnan osoittamasta kiinnostuksesta ja tuesta assosiaatiosopimuksen 10 artiklan täytäntöönpanoon. Parlamentaarisen sekavaliokunnan ja neuvoa-antavan yhteiskomitean tulisi ylläpitää joustavia ja säännöllisiä yhteyksiä näkemysten vaihtamiseksi sopimuksen jatkotoimista.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Muutettu ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus asetuksen (EY) N:o 726/2004 muuttamisesta ihmisille tarkoitettuja reseptilääkkeitä koskevan yleisölle tiedottamisen sekä lääketurvatoiminnan osalta”

COM(2011) 632 final – 2008/0255 COD

(2012/C 143/30)

Neuvosto päätti 28. marraskuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklan ja 168 artiklan 4 kohdan c alakohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Muutettu ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus asetuksen (EY) N:o 726/2004 muuttamisesta ihmisille tarkoitettuja reseptilääkkeitä koskevan yleisölle tiedottamisen sekä lääketurvatoiminnan osalta

KOM(2011) 632 lopullinen – 2008/0255 COD.

Koska Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on jo käsitellyt aihetta 10. kesäkuuta 2009 antamassaan lausunnossa CESE 1025/2009 (*), komitea päätti 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa), ettei se laadi aiheesta uutta lausuntoa, vaan viittaa mainitussa lausunnossa ilmaisemaansa kantaan. Äänestyksessä annettiin 119 ääntä puolesta 6:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Staffan NILSSON*

(*) EUVL C 306, 16.12.2009, s. 33.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Muutettu ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi direktiivin 2001/83/EY muuttamisesta reseptilääkkeitä koskevan yleisölle tiedottamisen sekä lääketurvatoiminnan osalta”

COM(2011) 633 final – 2008/0256 COD

(2012/C 143/31)

Neuvosto päätti 28. marraskuuta 2011 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklan ja 168 artiklan 4 kohdan c alakohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Muutettu ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi direktiivin 2001/83/EY muuttamisesta reseptilääkkeitä koskevan yleisölle tiedottamisen sekä lääketurvatoiminnan osalta

COM(2011) 633 final – 2008/0256 COD.

Koska Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on jo käsitellyt aihetta 10. kesäkuuta 2009 antamassaan lausunnossa CESE 1022/2009 ⁽¹⁾, komitea päätti 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa), ettei se laadi aiheesta uutta lausuntoa, vaan viittaa mainitussa lausunnossa ilmaisemaansa kantaan. Äänestyksessä annettiin 135 ääntä puolesta 7:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Staffan NILSSON*

⁽¹⁾ EUVL C 306, 16.12.2009, s. 18.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi terveyttä ja turvallisuutta koskevista vähimmäisvaatimuksista työntekijöiden suojelemiseksi altistumiselta fyysisistä tekijöistä (sähkömagneettiset kentät) aiheutuville riskeille annetun direktiivin 2004/40/EY (kahdeksastoista direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi) muuttamisesta”

COM(2012) 15 final – 2012/0003 COD

(2012/C 143/32)

Neuvosto päätti 1. helmikuuta 2012 ja Euroopan parlamentti 2. helmikuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 153 artiklan 2 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi terveyttä ja turvallisuutta koskevista vähimmäisvaatimuksista työntekijöiden suojelemiseksi altistumiselta fyysisistä tekijöistä (sähkömagneettiset kentät) aiheutuville riskeille annetun direktiivin 2004/40/EY (kahdeksastoista direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi) muuttamisesta

KOM(2012) 15 lopullinen – 2012/0003 COD.

Koska Euroopan talous- ja sosiaalikomitea katsoo, että asiakirjan sisältö on hyväksyttävä, eikä komitealla ole siihen kommentoitavaa, se päätti 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) antaa esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon. Äänestyksessä annettiin 138 ääntä puolesta ja 4 vastaan 9:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Staffan NILSSON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus verkoston luomisesta Euroopan yhteisön maatalojen tuloja ja taloutta koskevien kirjanpitolietojen keruuta varten annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1217/2009 muuttamisesta”

COM(2011) 855 final – 2011/0416 COD

(2012/C 143/33)

Euroopan parlamentti päätti 13. joulukuuta 2011 ja neuvosto 2. helmikuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 43 artiklan 2 kohdan ja 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus verkoston luomisesta Euroopan yhteisön maatalojen tuloja ja taloutta koskevien kirjanpitolietojen keruuta varten annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1217/2009 muuttamisesta

COM(2011) 855 final – 2011/0416 COD.

Koska Euroopan talous- ja sosiaalikomitea katsoo, että asiakirjan sisältö on hyväksyttävä, se päätti 22.–23. helmikuuta 2012 pitämässään 478. täysistunnossa (helmikuun 22. päivän kokouksessa) antaa esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon. Äänestyksessä annettiin 130 ääntä puolesta 9:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 22. helmikuuta 2012

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Staffan NILSSON

2012/C 143/14	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus rahoitusvälineiden markkinoista sekä OTC-johdannaisista, keskusvastapuolista ja kauppatietorekistereistä annetun asetuksen (Euroopan markkinarakenneasetus) muuttamisesta” COM(2011) 652 <i>final</i> – 2011/0296 COD	74
2012/C 143/15	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi säännellyillä markkinoilla kaupankäynnin kohteeksi otettavien arvopaperien liikkeeseenlaskijoita koskeviin tietoihin liittyvien avoimuusvaatimusten yhdenmukaistamisesta annetun direktiivin 2004/109/EY ja komission direktiivin 2007/14/EY muuttamisesta” COM(2011) 683 <i>final</i> – 2011/0307 COD	78
2012/C 143/16	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan sosiaalirahastosta ja asetuksen (EY) N:o 1081/2006 kumoamisesta” COM(2011) 607 <i>final</i> – 2011/0268 COD	82
2012/C 143/17	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus sosiaalisia muutoksia innovaatioita koskevasta Euroopan unionin ohjelmasta” COM(2011) 609 <i>final</i> – 2011/0270 COD	88
2012/C 143/18	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Neuvoston päätös jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista” COM(2011) 813 <i>final</i> – 2011/0390 CNS	94
2012/C 143/19	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Kansanterveys kasvun tukena -ohjelman eli EU:n kolmannen terveysalan monivuotisen toimintaohjelman perustamisesta kaudeksi 2014–2020” COM(2011) 709 <i>final</i> – 2011/0339 (COD)	102
2012/C 143/20	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus öljyn ja kaasun etsintä-, hyödyntämis- ja tuotantotoiminnan turvallisuudesta avomerellä” COM(2011) 688 <i>final</i> – 2011/0309 COD	107
2012/C 143/21	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Neuvoston asetus radioaktiivisten aineiden kuljettajien rekisteröintijärjestelmän perustamisesta” COM(2011) 518 <i>final</i>	110
2012/C 143/22	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Neuvoston direktiivi turvallisuutta koskevien perusnormien vahvistamisesta ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta suojelemiseksi” COM(2011) 593 <i>final</i> – 2011/0254 NLE	113
2012/C 143/23	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Verkkojen Eurooppa -välineestä” COM(2011) 665 <i>final</i> – 2011/0302 COD	116
2012/C 143/24	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan laajuisia televiestintäverkkoja koskevista suuntaviivoista ja päätöksen 1336/97/EY kumoamisesta” COM(2011) 657 <i>final</i> – 2011/0299 COD	120

2012/C 143/25	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta” COM(2011) 658 <i>final</i> – 2011/0300 COD	125
2012/C 143/26	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi” COM(2011) 650 <i>final</i> – 2011/0294 COD	130
2012/C 143/27	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kilpailukyvyyn ja innovoinnin puiteohjelman (2007–2013) perustamisesta tehdyn päätöksen N:o 1639/2006/EY sekä yleisistä säännöistä yhteisön rahoitustuelle Euroopan laajuisten liikenne- ja energiaverkkojen alalla annetun asetuksen (EY) N:o 680/2007 muuttamisesta” COM(2011) 659 <i>final</i> – 2011/0301 COD	134
2012/C 143/28	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/126/EY muuttamisesta kuljettajakortin toiminnot sisältävien ajokorttien osalta” COM(2011) 710 <i>final</i> – 2011/0327 COD	139
2012/C 143/29	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Kansalaisyhteiskunnan rooli EU:n ja Chilen suhteissa”	141
2012/C 143/30	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Muutettu ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus asetuksen (EY) N:o 726/2004 muuttamisesta ihmisille tarkoitettuja reseptilääkkeitä koskevan yleisölle tiedottamisen sekä lääketurvatoiminnan osalta” COM(2011) 632 <i>final</i> – 2008/0255 COD	146
2012/C 143/31	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Muutettu ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi direktiivin 2001/83/EY muuttamisesta reseptilääkkeitä koskevan yleisölle tiedottamisen sekä lääketurvatoiminnan osalta” COM(2011) 633 <i>final</i> – 2008/0256 COD	147
2012/C 143/32	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi terveyttä ja turvallisuutta koskevista vähimmäisvaatimuksista työtekijöiden suojelemiseksi altistumiselta fyysisistä tekijöistä (sähkömagneettiset kentät) aiheutuville riskeille annetun direktiivin 2004/40/EY (kahdeksastoista direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi) muuttamisesta” COM(2012) 15 <i>final</i> – 2012/0003 COD	148
2012/C 143/33	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus verkoston luomisesta Euroopan yhteisön maatilojen tuloja ja taloutta koskevien kirjanpito-tietojen keruuta varten annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1217/2009 muuttamisesta” COM(2011) 855 <i>final</i> – 2011/0416 COD	149

TILAUSHINNAT 2012 (ilman ALV:a, sisältää normaalit lähetyskulut)

Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	1 200 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, paperipainos, vuosittainen DVD	22 EU:n virallista kieltä	1 310 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, L-sarja, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	840 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, kuukausittainen (kumulatiivinen) DVD	22 EU:n virallista kieltä	100 euroa/vuosi
Virallisen lehden täydennysosa (S-sarja), tarjouskilpailut ja julkiset hankinnat, DVD, ilmestyy kerran viikossa	Monikielinen: 23 EU:n virallista kieltä	200 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, C-sarja – kilpailut	Kilpailua koskevilla kielillä	50 euroa/vuosi

Euroopan unionin virallisilla kielillä ilmestyvästä *Euroopan unionin virallisesta lehdestä* on tilattavissa 22 eri kieliversiota. Tilaus käsittää L-sarjan (Lainsäädäntö) ja C-sarjan (Tiedonantoja ja ilmoituksia).

Jokainen kieliversio tilataan erikseen.

Virallisessa lehdessä L 156 18. kesäkuuta 2005 julkaistun neuvoston asetuksen (EY) N:o 920/2005 mukaan velvollisuus laatia kaikki säädökset iirin kielellä ja julkaista ne tällä kielellä ei väliaikaisesti sido Euroopan unionin toimielimiä, joten iirin kielellä julkaistavat viralliset lehdet ovat myynnissä erikseen.

Virallisen lehden täydennysosan (S-sarja – tarjouskilpailut ja julkiset hankinnat) tilaukseen sisältyvät kaikki 23 virallista kieliversiota yhdellä monikielisellä DVD-levyllä.

Euroopan unionin virallisen lehden tilaajat voivat pyynnöstä saada virallisen lehden liitteitä. Tilaajille ilmoitetaan liitteiden ilmestymisestä *Euroopan unionin viralliseen lehteen* sisältyvässä kohdassa ”Huomautus lukijalle”.

Myynti ja tilaukset

Maksulliset julkaisut, kuten *Euroopan unionin virallinen lehti*, ovat tilattavissa jälleenmyyjiltämme. Luettelo jälleenmyyjistä löytyy seuraavasta internetosoitteesta:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_fi.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) on suora ja maksuton portti Euroopan unionin lainsäädäntöön. Sivustolla voi tarkastella *Euroopan unionin virallista lehteä* ja siellä ovat nähtävillä myös sopimukset, lainsäädäntö, oikeuskäytäntö ja lainsäädännön valmisteluasiakirjat.

Lisätietoja Euroopan unionista löytyy osoitteesta: <http://europa.eu>

Euroopan unionin julkaisutoimisto
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

FI